

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

202

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΜΕΤΑΦΤΣΙΚΟ - ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟΝ

Η

ΕΠΙΤΟΜΗ ΑΚΡΙΒΕΣΤΑΤΗ

ΤΟΥ

ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

ΤΟΥ ΚΤΡΙΟΥ

Δ Ο Κ Κ Ι Ο Τ

Περβοήτης Φιλολόγου

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ ΟΡΓΑΝΩΣ. ΑΘΗΝΩΝ

Μεταφραθεῖσα ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς Διαλέκτου

αΨϛ. ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ, 1796.

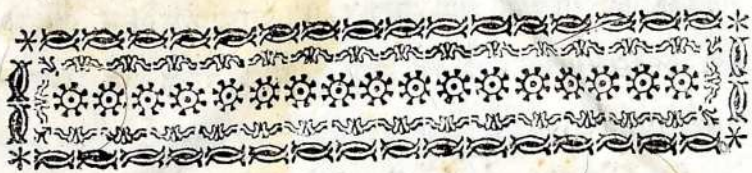
Παρά Νικολάω Γλυκεῖ τῷ ἐξ Γωανίνω.

CON LICENZA DE' SUPERIORI.

AKAΔHMIA

AΘHNΩN

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Φύσις τῆς Διαρροίας ἡμῶν εἶναι
 ἀξία πασῶν τῶν ἡμετέρων ἀνα-
 ζητήσεων· διότι δι' ἐκείνης ἡμεῖς

ἀρχομεν καὶ ὑπερτερῶμεν πάντων τῶν αἰ-
 δητῶν πραγμάτων.

Ὁ σκοπὸς τῆς τῆ Συγγράμματος εἶναι
 μὰ ἀναζητῆ τινὶ ἀρχῇ, τινὶ ἔκτασιν, ἔ-
 τινὶ βεβαιότητι τῆς γνώσεως τῆς ὁποίῳ ὁ
 ἀνθρώπος εἶναι δεκτικὸς, καὶ μὰ ἀνακαλύ-
 πτη τὰ θεμέλια καὶ τὰς βαθμῆς τῆς πί-
 στως ἔ τῆς δόξης, ἢ τῆς συγκαταθέσεως τῆς

διδομένης πάσῃ προτάσει ἢ ὅποια δὲ εἶμαι ἀποδεδεγμένη. Ἰδὲ τὸ χῆμα ὄλε τῆ Συγγραμματος.

Α. Ἐγὼ ἀφ᾽ αἰζητῶ τῶ ἀρχῶν ἢ ἰδεῶν ἢ ἢ ἢ ἐργασιῶν ἢ ὅποισιν πᾶς ἀνθρώπος ἔχει τῶ Αἰθέριον ἐν τῆ ψυχῇ, καὶ περῶμαι γὰ ἀκαλύπτω πόσει τὸ πρῶμα λαμβάνει ταύτας τὰς ἰδέας, ἢ ἐργασίας.

Β. Ἐγὼ δεκρῶν τῶν εἰσὶν αἱ γνώσεις τὰς ὅποιας ἠμπορεῖ τις γὰ ἀποκτᾶ διὰ τέτων ἢ ἰδεῶν, καὶ τίς εἶναι ἐμαργεία, ἢ βεβαιότης, ἢ ἢ ἔκτασις τέτων ἢ γνώσεων.

Γ. Ἐγὼ ποιῶ ἀφ᾽ αἰζητήσεως τιμὰς περὶ τῆς φύσεως καὶ ἢ ἢ θεμελίω τῆς πίσεως καὶ τῆς δόξης.

Δ. Ἐγὼ εἶμαι ἔτις ὄτυχῆς ὅπῃ γὰ χωρήσει τῆτό με τὸ χῆμα, ἐλπίζω ὅτι ἀκαλύπτω τὰς δυνάμεις τῆς ἡμῶν Διαφορίας, τῶ ἔκτασις αὐτῆς, καὶ τὰ μεθόσια αὐτῆς, θέλω προσέτι ἀγάγη τὸ Πρῶμα ἡμῶν

μῶν εἰς τὸ μηκέτι ἐμπλέκεσθαι εἰς τὰ πράγ-
 ματα τὰ ὑπὲρ τῶν ἐκείνων κατάληψιν, καὶ
 εἰς τὸ ἀσμένως θελεῖν μὰ ἀγνοῆν ἐκείνο ὅ-
 πῃ δὲν ἠμπορεῖ μὰ γινώσκονται. Ἄν οἱ ἀν-
 θρωποι ἐπέαχον τὰς αὐτῶν ἀφαιρήσεις ὅτε
 αὐτὰς προήγαγον ὡς δυνατὸν ἰὼ μάλιγα
 πόρρω, ἔδέποτε ἢ ἐπιθυμία μιᾶς καθολι-
 κῆς γνώσεως ἠθέλε τὴν ἐφέλκῃ ἐπὶ τὸ ἐ-
 γείρειν ἀμφισβητήσεις ἐπιπαυρήματα περὶ
 ὑποθέσεων αἱ τινὲς εἴσιν ὑπὲρ ἐκείνων, καὶ
 τῶν ὁποίων δὲν ἠμποροῦσι μὰ ἔχουσι σαφῆς
 ἰδέας, ἢ τῶν ὁποίων συχρὰ δὲν ἔχουσι ἔδε-
 μίαν ἰδέαν τοπαράπαυ: ἔτσι ἠθέλον ἀρκῶν-
 ται ἐκείνῳ τῷ μέτρῳ γνώσεως τὸ ὁποῖον
 ἔτσι διώκται μὰ ἀποκτῶσιν ἐν τῇ γάσει
 ἐν ἢ ἀείσκονται.

Ἄλλ' εἰ ἐ τὸ Πρῶμα ἡμῶν δὲν εἶμαι δε-
 κτικὸν τῶν καταλαμβάμεν πάντα, ὅμως χρεω-
 γῶμεν μὰ ὁμολογῶμεν ὅτι αἱ γνώσεις ὅπῃ ὁ
 ΘΕΟΣ μᾶς ἔδωκε μτ' μείζονος ἐλάττωσότη-

τος ἐ δαφιλείας , ἢ τοῖς ἄλλοις οἰκήτοσι
 ταύτης τῆς γῆς , μᾶς εἶναι κερπήρια πολὺ
 δωατὰ εἰς τὸ μεγαλιώειν τῷ ἐκείνῃ ἀγα-
 θότητα πρὸς ἡμᾶς . Αὐτὸς μᾶς ἔδωκεν , ὡς
 λέγει ὁ ἐν Ἀγίοις ΠΕΤΡΟΣ ἑ παῖτὰ τὰ ἀ-
 μαγκαῖα ἑ πρὸς ζωὴν ἐ ἀσέβειαν . (2. Εἵπις .
 Κεφ. α . 4 ἱχ . 3 .)

Οὕτως , ἐπειδὴ ἡμεῖς ἀνακαλύπτομεν διὰ
 μέσθ τῆς γνῶσεως πρὸς τὰς ὁποίας ἡμπορεῖ-
 μεν γὰ ἐξικνῶμεθα , πάντα ἐκείνα ὅτῃ δὴ
 γαφται γὰ χρησιμῶσιν εἰς τὰς χρείας τῆ-
 τς τῆ βίης , ἐ εἰς τῷ ἀπόκτησιν ἐρὸς ὄτυ-
 χεσέρη : ἐ πρὸς τέτοις αὐται αἱ γνῶσεις θέ-
 λουσι ἡμῖν ἐπαρκῆ πάντοτε πολλῶν ὑποκει-
 μέσων δεκτικῶν τῆ παρέχειν ἡμῖν ἀχολίας
 ὠφελίμης τε ἐ κεχαρισμένας : ἀδίκως μεμ-
 φόμεθα τῷ ἀδράμειαν τῆς ἡμετέρων διωά-
 μεσων , ἐ παρὰ λόγον ἐκταραττόμεθα πρὸς
 τῷ ἄγνοια ἐ ἢ ἡμεῖς ἐσμεν πολλῶν πραγ-
 μάτων .

Εἶναι λοιπὸν εἰς φόβος πολὺ παιδαριώ-
 δης γὰρ ἀμελῆ τις, πάσης γνώσεως, καθότι
 ὑπάρχουσι πράγματα ὅπῃ δὲν ἡμπορεῖ γὰρ
 γινώσκει. Ὁ Δημιουργὸς τῆς Ἰπαρξέως ἡ-
 μῶν δὲν ἡμπορεῖ γὰρ συγχωρῆ τῆτον τὸν
 φόβον τὸν ἔτως ἀλογον. Ἐδεχόμεθα ἡμεῖς
 τὰς προφάσεις ἐμὸς δὲλα ῥαθύμια, ὅτις ἐ-
 μεχόμενος τῷ ἐργάζεσθαι πρὸς λύχρον, ἡ-
 μέλει τῷ ἔργῳ αὐτῷ, διότι ὁ Ἡλιος δὲν εἶ-
 χου ἀπατείλη; Πῶς λοιπὸν ἀντιποιούμεθα
 γὰρ προφασίζόμεθα πρὸς τὸν ΘΕΟΝ ὑπὲρ
 τῷ ἡμᾶς παρημεληκέμαι τῷ φωτὸς ὅπῃ ἐκείνος
 μᾶς ἔδωκε, φωτὸς ἰκαμῶς μεγάλῃ πρὸς τὸ
 ποεῖζεν ἑαυτοῖς πάντα τὰ ἀγαθαῖα.

Γδοτ' λοιπὸν περὶ τί σωίσαται ἡ χρῆ-
 σις τῆς Διαφορίας, 1. περὶ τὸ καλῶς γινώσ-
 κειν τινὲ ἀγαλογίαν ὅπῃ ὑπάρχει μεταξύ τῶν
 ὑποκειμένων, ἔκ τῶν δυνάμεων ἡμῶν, ἔπει-
 τα περὶ τὸ μὴ διαλέγεσθαι περὶ τῆτων τῶν
 ὑποκειμένων εἰ μὴ καθ' ὅσον ταῦτα ἀγαλο-
 γῶσι

γῆσι πρὸς αὐτὰς τὰς δυνάμεις : τελευταῖον
 περὶ τὸ μὴ ἀπαιτεῖν ἀποδείξας , ὅταν δὲν
 διωώμεθα μὰ ἔχωμεν εἰ μὴ ὁμοκαληθείας :
 ἐπειδὴ τῆτο τὸ μέτρον γνώσεως ἀρκῆ πρὸς
 τὸ δυνάσθαι ρυθμίζειν τὴν διαγωγὴν ἡμῶν :
 Νὰ διαπορῶμεν περὶ ἐκάσθ' πράγματος ὅπῃ
 δὲν ἡμπορῶμεν μὰ γινώσκωμεν μὲ βεβαιότη-
 τα, εἶναι μὰ πράττωμεν ὅπως ἀλόγως, ὡσπερ
 εἶς ἀνθρώπος ὅστις δὲν ἠθέλε μὰ χρῆται τοῖς
 σκέλεσιν αὐτῆ πρὸς τὸ ἐξέρχεσθαι ἐξ ἐνὸς τοῦ
 πῦ ἐπικινδύνῃ , ἀλλ' ἐφεργε μὰ ἀποληται,
 καθότι δὲν εἶχε πτέρυγας πρὸς τὸ φυγεῖν .

Ἄν μίαν φοράν οἱ Ἀνθρώποι ἐγίνωσκον
 ἀκριβῶς τὴν ἕκτασιν ἐν τὰ ὄρα τῆς δυνά-
 μεως αὐτῆ , ἠθέλον αἰθαμώνεται κατὰ τὸ
 ἐκῆμο πρὸς τὸ ὅποιον ἔτοι ἰκαροί εἶσι , ἐ
 ἐκῆμο ὅπῃ δυνάσται μὰ ἐπιχειρῶσιν ἐπιτυ-
 χῶς . Οἱ μὲν δὲν ἠθέλον πίπτει εἰς μίαν
 ἀμετορ ῥαθυμίαν , ἄτε ἀπελπίζοντες τῆ δύ-
 μαδαί ποτε μὰ γινώσκωσί τι : οἱ δὲ δὲν
 ἠθε-

ἡθελον . συζητῆ περὶ παντὸς πράγματος ,
 ἔ δὲμ ἡθελον ἀπορρίπτῃ πλέορ παῖ εἶδος
 γνώσεως , καθότι εἰσὶν ἔριαι τῆσ ὁποῖωρ
 δὲμ ἡμπορῶσι γὰ ἐφικμῶνται . Δὲμ εἶραι μία
 ἀνάγκη ἀπόλυτος ἡμεῖς γὰ γινώσκωμερ ἀ-
 παρτα : Ἀρκεῖ ἡμῖν , ἐμ τῆ τοποθεσίᾳ ἐμ
 ἢ ὁ Κτίσης ἡμῶρ μᾶς ἔθεσερ ἐμ τάτω τῶ
 βίῳ , γὰ ἀείσκωμερ καμόρας , πρὸς τὸ δι-
 θιώμερ τὰς ἡμετέρας κείσερ , ἔ τὰς πράξερ
 αἰτιμέρ εἰσὶν ἐκείνωρ ἀκολουθίαι .

Αὔται εἰσὶν αἱ διάφοροι διασκέψεις , αἰ-
 τιμέρ ἡγαγὸρ με εἰς τὸ φιλοπορῆσαι τῆτο
 τὸ ' Δεῖγμα περὶ τῆσ Ἀμθρωπίμησ Διαμοί-
 ας . ' Ἐγὼ πάντοτε ἐπίσῳσα , ὅτι τὸ πρῶ-
 τωρ πράγμα περὶ τὸ ὁποῖωρ ἐχρεώσερ γὰ
 εὐχολῆται πᾶσ ἀμθρωπος ὅτιε θελερ γὰ ἐ-
 πιτρέπῃ ἑαυτὸρ τῆ ἀμαρτησίεσ τῆσ ἀλη-
 θείας , ὡ γὰ ἐπιτηρῆ τῆρ ἰαχῶ τῆσ Δια-
 μοίασ ἡμῶρ , ἔ γὰ διαγινώσκῃ τὰ ὑποκείμε-
 μα τὰ ὁποῖα ἀναλογῶσι πρὸς ἐκείνωρ . Ἀμῶ
 τῆσ

ἴκτων ἢ προφυλακῶν, ματαίως θέλει τις
ζητῆται προσωῆς τέρψεις αἴτινες ἀκολοῦθῶ-
σι τῷ γῶσι ἢ πλέον ἀξιολόγων ἀληθει-
ῶν : ἀλλὰ τὸ Πρῶμα ἡμῶν ἀπεπιτῆδειον
μὰ δογματίζῃ περὶ παντὸς πράγματος, καὶ
μὰ καταλαμβαῖν πάντα, θέλει πλαγᾶται
καὶ τὰ ἄπειρα πράγματα : τῆτο εἶναι παῦ τὸ
ἀποτέλεσμα ὅπῃ ἡμπορῶσι μὰ προβάλλωσι
αἱ μελέται αἱ γινόμεναι ἀτάκτως.

ΔΙΑ' ταύτῃ τῷ ὑπερμετρον ἐπιθυμία
τῆ προβιβάσειν τὰς αὐτῆ ἀμαζητήσεις περὰ
τῆς αὐτῆ δυνάμεως, ὃ ἀνθρώπος πίπτει
εἰς μίαν σύγχυσι τῷ ὁποίῃ χρεωστῆ μὰ
φοβῆται πλέον τῆς αὐτῆ ἀγροίας. Ἀρὰ
ἀρχῶν ἐ θεμελίῳ γίνονται ἄπειροι ζητή-
σεις, αἴτινες δὲν ἡμπορῶσι μὰ ἄγῶνται εἰς
τέλος μτ' σαφιλίας, καὶ δὲν εἶναι ἀάρμο-
φοι εἰ μὴ πρὸς τὸ ποιεῖν διλυκεῖς τὰς ἀμ-
φισβητήσεις ἐ αὐτὰς ἀξάειν, ἐ φηρίζειν
πολλὰς ἐμ ἐμὶ τελείῳ Πυρρῶνισμῶ.

ΕΛΕΓ-

Ε' Λ Ε Γ Χ Ο Σ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εν ταύτη τῇ Βίβλῳ.

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ.

Σελ. γ'.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περί τῶν Ἀρχῶν τῶν λεγομένων ἔμφυτων.

- Κεφ. Α'. Ὅτι ἔστι ἐν τοῖς Ἀνθρώποις ἐδεμία ἀρχὴ θεωρητικὴ ἢ τις καὶ εἶναι ἔμφυτος. Φύλ. 1
- Κεφ. Β'. Ὅτι δευτέρα εἶναι ἐδεμία ἀρχὴ πρακτικὴ ὅπερ καὶ εἶναι ἔμφυτος. 9
- Κεφ. Γ'. Ἄλλαι Σκέψεις περὶ τῶν Ἀρχῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν. 21

ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

- Κεφ. Α'. Περί τῶν Ἰδεῶν καθόλου, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. Φύλ. 25
 - Κεφ. Β'. Περί τῶν Ἀπλῶν Ἰδεῶν. 30
 - Κεφ. Γ'. Περί τῶν Ἰδεῶν ὅπερ ἔρχονται διὰ μιᾶς μόνης Αἰδήσεως. 31
- Κεφ.

- ιβ.
- Κεφ. Δ'. Περὶ τῆς Στερεότητος. Φυλ. 32
- Κεφ. Ε'. Περὶ τῶν ἀπλῶν Γδεῶν αἵ τινες ἔρχονται διὰ
 διαφορῶν Αἰδήσεων. 35
- Κεφ. ς'. Περὶ τῶν ἀπλῶν Γδεῶν ὅπερ ἔρχονται διὰ
 τῆ ἀγαλογισμῆ. 36
- Κεφ. Ζ'. Περὶ τῶν ἀπλῶν Γδεῶν ὅπερ ἔρχονται διὰ
 τῆ Αἰδήματος καὶ τῆ ἀγαλογισμῆ. 36
- Κεφ. Η'. Περὶ τῶν ἐξωθεν ὑποκειμένων ἄτινα προβαλλ-
 λουσιν Γδεῶς ἐν ἡμῖν. 40
- Κεφ. Θ'. Περὶ τῆς Ἀντιλήψεως. 46
- Κεφ. Ι'. Περὶ τῆς Δυναμῆος τῆ διασώζειν τὰς αὐτὰς
 Γδεῶς. 49
- Κεφ. ΙΑ'. Περὶ ἄλλων τινῶν Ἐργασιῶν τῆ Πνύμα-
 τος. 53
- Κεφ. ΙΒ'. Περὶ τῶν Σιωπέων Γδεῶν. 56
- Κεφ. ΙΓ'. Περὶ τῶν ἀπλῶν Τρόπων, καὶ τῶν ἀπλῶν
 ἐκείνων τῆς Χάρας. 59
- Κεφ. ΙΔ'. Περὶ τῆς Διαμοῆς καὶ τῶν ἀπλῶν Τροπο-
 ποιήσεων αὐτῆς. 62
- Κεφ. ΙΕ'. Ἀναφοραὶ μεταξὺ τῆς Διαμοῆς καὶ τῆς Χά-
 ρας. 67
- Κεφ. Ις'. Περὶ τῶν Ἀειθμῶν. 68
- Κεφ. ΙΖ'. Περὶ τῆς Ἀπερόπτως. 70
- Κεφ. ΙΗ'. Περὶ ἄλλων τινῶν ἀπλῶν Τροποποιήσεων. 73
- Κεφ. ΙΘ'. Περὶ τῶν Τροποποιήσεων τῆ Ἐνθυμήμα-
 τος. 74
- Κεφ. Κ'. Περὶ τῶν Τροποποιήσεων τῆς Ἡδονῆς καὶ
 τῆς Ἀλγηδόνος. 76
- Κεφ. ΚΑ'. Περὶ τῶν Δυναμῶν τῆ κράττειν, καὶ τῆ
 τῶν Ἀρχῶν τῶν κράξεων ἡμῶν. 79

Κεφ. ΚΒ'. Περὶ τῶν Ἐννοιῶν ἢ τῶν μικτῶν Τροποποιήσεων. Φυλ. 96

Κεφ. ΚΓ'. Περὶ τῶν συυθέτων Ἰδεῶν τῶν Ἰ'ποστάσεων. 101

Κεφ. ΚΔ'. Περὶ τῶν ἀθροιστικῶν Ἰδεῶν τῶν Ἰ'ποστάσεων. 107

Κεφ. ΚΕ'. Περὶ τῶν Ἀναφορῶν. 107

Κεφ. Κς'. Περὶ τῆς Αἰτίας, τῆς Ἀποτελέσματος, καὶ τινῶν ἄλλων Ἀναφορῶν. 109

Κεφ. ΚΖ'. Περὶ τῆς Ταυτότητος καὶ τῆς Διαφορότητος. 112

Κεφ. ΚΗ'. Περὶ ἄλλων τινῶν Σχέσεων. 118

Κεφ. ΚΘ'. Περὶ τῶν Ἰδεῶν σαφῶν καὶ ἀσαφῶν, δεικνῶν καὶ συγκεχυμῶν. 125

Κεφ. Λ'. Περὶ τῶν Ἰδεῶν τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν χιμαιρικῶν. 129

Κεφ. ΛΑ'. Περὶ τῶν τελείων καὶ ἀτελῶν Ἰδεῶν. 131

Κεφ. ΛΒ'. Περὶ τῶν ἀληθῶν καὶ ψευδῶν Ἰδεῶν. 134

Κεφ. ΛΓ'. Περὶ τῆς κοινωνήματος τῶν Ἰδεῶν, καὶ τῶν ἕξεων σωματικῶν καὶ πνευματικῶν. 139

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

Κεφ. Α'. Περὶ τῶν Ὀνομάτων καὶ περὶ τῆς Διαλέκτου καθόλου. 145

Κεφ. Β'. Περὶ τῆς Σημασίας τῶν Ὀνομάτων. 147

Κεφ. Γ'. Περὶ τῶν γονικῶν Ὄρων. 151

Κεφ. Δ'. Περὶ τῶν Ὀνομάτων τῶν ἀπλῶν Ἰδεῶν. 158

Κεφ.

Κεφ. Ε΄.	Περὶ τῶν Ὀνομάτων τῶν Ἐννοιῶν καὶ τῶν Σχέσεων.	16
Κεφ. ς΄.	Περὶ τῶν Ὀνομάτων τῶν Ἑποτάσεων.	16
Κεφ. Ζ΄.	Περὶ τῶν Μορίων.	17
Κεφ. Η΄.	Περὶ τῶν ἀπερασμηθῶν καὶ τῶν πεπηγότων Ὄρων.	17
Κεφ. Θ΄.	Περὶ τῆς Ἀτελείας τῶν Ὀνομάτων.	17
Κεφ. Ι΄.	Περὶ τῆς Καταχρήσεως τῶν Ὀνομάτων.	18
Κεφ. ΙΑ΄.	Φάρμακα τῶν Ἀτελειῶν καὶ τῶν Καταχρήσεων τῆς Διαλέξεως.	19

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ΄.

Κεφ. Α΄.	Περὶ τῆς Γνώσεως καθόλου.	196
Κεφ. Β΄.	Περὶ τῶν βαθμῶν τῆς Γνώσεως ἡμῶν.	200
Κεφ. Γ΄.	Περὶ τῆς Ἐκτάσεως τῶν Γνώσεων ἡμῶν.	206
Κεφ. Δ΄.	Περὶ τῆς Πραγματικῆς τῶν Γνώσεων ἡμῶν.	222
Κεφ. Ε΄.	Περὶ τῆς Ἀληθείας καθόλου.	227
Κεφ. ς΄.	Περὶ τῶν καθόλου Προτάσεων, τῆς ἀληθείας αὐτῶν, καὶ τῆς Βεβαιότητος αὐτῶν.	230
Κεφ. Ζ΄.	Περὶ τῶν Ἀξιωματικῶν.	234
Κεφ. Η΄.	Περὶ τῶν φλυαρωδῶν Προτάσεων.	240
Κεφ. Θ΄.	Περὶ τῆς Γνώσεως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς ἡμετέρας Ἑπάρξεως.	244
Κεφ. Ι΄.	Περὶ τῆς Γνώσεως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς Ἑπάρξεως τῆς Θεοῦ.	246
Κεφ. ΙΑ΄.	Περὶ τῆς Γνώσεως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς Ἑπάρξεως τῶν ἄλλων Πραγμάτων.	251

Κεφ.

Κεφ. ΙΒ'. Περὶ τῶν μέσων τῶ ἀυξάνειν τὰς Γνώσεις ἡμῶν.	258
Κεφ. ΙΓ'. Ἀλλαι Διασκέψεις περὶ τῶν Γνώσεων ἡμῶν.	266
Κεφ. ΙΔ'. Περὶ τῆς Δόξης ἢ τῶν Κρίσεων.	267
Κεφ. ΙΕ'. Περὶ τῆς Πιστανότητος.	269
Κεφ. Ις'. Περὶ τῶν Βαθμῶν Συγκαταθέσεως.	271
Κεφ. ΙΖ'. Περὶ τῶ Λόγου, ἢ τοι Λογισμῶ.	280
Κεφ. ΙΗ'. Περὶ τῆς Πλάνης ἢ Ἀπάτης.	289
Κεφ. ΙΘ'. Διαίρεσις τῶν Ἐπιστημῶν.	297

Α'ΝΑ'ΛΥΣΙΣ τῶ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ;

Βιβλ. Α' καὶ Β'. Περὶ ἰδιῶν ἀπλῶν.	300
Περὶ ἰδιῶν σωθέτων.	302
Βιβλ. Γ'. Περὶ τῆς Διαλέκτου.	306
Βιβλ. Δ'. Περὶ τῆς Γνώσεως.	309

Τέλος τῶ τετάρτου καὶ ἑχάτου Βιβλίου.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. Gio: Tommaso Mascheroni Inquisitor General del Santo Offizio di Venezia, nel Libro intitolato, Compendio del Saggio dell'intendimento Umano, del Sig. Lock M. S. in Greco non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Sagretatio Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a Nicolò Glichè Stampator di Venezia che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di stampe, presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 14. Aprile 1796.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

(Agostin Barbarigo Rif.

(Zaccaria Vallareffo Rif.

(Francesco Pefaro Cav. Pr. Rif.

ΑΘΗΝΩΝ

Registrato in libro a Carte 710. al Num. 28.

Marcantonio Sanfermo Segret.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ

ΕΜΦΥΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ὅτι ἐκ ἑσιν ἐν τοῖς Ἀνθρώποις ἑδεμία ἀρχὴ
θεωρητικὴ ἥτις νὰ εἶναι ἐμφυτος.

Ὁ Κύριος ΛΟΚΚΙΟΣ ἐν τῷ τῷ Βιβλίῳ
ἐπιχειρεῖ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἰδέαι. Ἐμ-
φυτοι τῷ Πνεύματι ἡμῶν, κατέστιν, ὅπερ
αὐτὰ νὰ εἶναι πρὶν ἀνὰ τὸ αἰθερῶν ὅ-
τις ἔργα, ἢ σκέψεται θεὸς ἐαυτῶ.
Ὅπως εἰς ὁμοίαν ἐν ἐκείνῳ τῷ Βιβλίῳ.

Α'. Κοιτῆ ὑποτίθεται, ὡς μία ἀσάμφισβήτητος ἀλή-
θεια, ὅτι εἰσὶ τινες Ἀρχαί, εἴτ' ἐν Θεωρίας, εἴτε
Πράξεως, θεὸς ἂν ὁμογνωμονεῖ ἅπαν τὸ ἀνθρώπι-
νον γένος, καὶ αἱ τινες ἐπομῶδες εἰσὶ τύποι (1) τῆς ὁ-
ποίας λαμβάνουσι τὰ Πνεύματα ἡμῶν μὴ πῶς ὑπάρξεως,
καὶ προσκομίζουσι μετ' ἐαυτῶ πρὸς τὸν κόσμον. Ἀλλ' ἂ-
τε τῶ

(1) Impressioni.
Saggio Lock.

2 Ὅτι ἐπ' εἰν ἀρχὴ θεωρητικὴ, Κεφ. Α'

τε τὸ παράγμα ἰσὺ βέβαιον, ἢ γιν, ὅτι ἅπαν τὸ ἀνθρώ-
 πινον γένος ὁμονοεῖ ἐν τισι παράγμασι: αὐ εἶναι ἀλλή-
 τις ὁδός, δι' ἧς αὐτὰ νὰ ἐδωκῆθησαν νὰ ὑποβαίνωσι κοι-
 νὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τις ὁδός νὰ εἶναι ἕξφορος τῆ
 ὑποτιθεμένης φυσικῆ τύπῃ, θέλει ἀκολουθήσῃ, ὅτι ἡ
 παγκυβὴς συγκατάθεσις πάντων τῶν ἀνθρώπων δὲν ὑπο-
 δεκνύει ὁλοτελῶς ὅτι αὐταί εἰσιν ' ἐμφυτοί. ' Ἐπὶ τέ-
 τοις, αὐ ἡ γενικὴ ὁμόνοια εἶναι ὁ χαρακτῆρ τῆ φωτὸς ἡ
 τῶν εἰδήσεων ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν ἐν τῷ γεννάθαι, δὲν
 θέλει ἦθαι βέβαια ἐδὲν ὅπῃ νὰ ἠμπορῆ τις νὰ ὀνομά-
 ζῃ φῶς φυσικόν, διότι πάντες οἱ ἀνθρώποι δὲν ὁμογνω-
 μοῦντι καθόλου πρὸς ἐδὲνός.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ χάριν, διὰ νὰ ἀρχίσω ἐκ τῶν
 ' θεωρητικῶν ' ἐνοιῶν, λαμβάνεται οἷον φῶς φυσικόν
 αὕτη ἡ ἀρχή. ' Εἶναι ἀδύνατον εἶναι παράγμα νὰ εἶναι,
 καὶ ἀπὸ τῆ αὐτοῦ νὰ μὴ εἶναι. ' Ἀλλ' ὁμοίως τὰ Παιδιά,
 καὶ οἱ Ἀγράμματοι δὲν λαμβάνουσι παντελῶς ἐνοίαν ταύ-
 τῃς τῆς χωριστῆς ἀρχῆς (1), ὅθεν φαίνεται ὅτι αὕτη
 ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι φύσει ἐν τῷ ἐκείνων πνύματι:
 διότι αὐ ἐκείνη ἰσὺ, πῶς ἔτσι δὲν ἀντιλαμβάνονται αὐ-
 τῆς; πῶς δύναται νὰ λέγη τις ὅτι ἐκεῖνοι φύσει ἔχουσιν
 ἐν τῇ ψυχῇ εἶναι Ἀξίωμα τὸ ὁποῖον δὲν ἔλαβον ἐν τῷ
 νῶ πάποτε, καὶ ὅπῃ ἴσως πάποτε δὲν θέλῃσι λάβῃ;

Ὅπου αὐ ἐλέγετο ὅτι ἕξ τέτων τῶν φυσικῶν Τύπων
 νοεῖται ἡ ἰκανότης, ἡ ἡ δύναμις τῆ γνώσκῃν ταύτας
 τὰς ἀληθείας, πᾶσαι αἱ ἀλήθειαι ὅπῃ εἰς ἀνθρώπος
 θέλει φθάσῃ μίαν ἡμέραν νὰ γινώσκῃ, ἔπρεπε νὰ λαμ-
 βάνωνται ὡς ' ἐμφυτοί: ' διότι πρὶν αὐ ἔτος γινῶ ἐκεί-
 νας, εἶχε τὴν δύναμιν τῆ γνώσκῃν ταύτας πᾶσι πλη-
 σίως

(1) Principio astratto.

Κεφ. Α΄.

Ὅπῃ νὰ εἶναι ἔμφυτος.

3

τιῶς ὡσπερ τὰς ἀρχὰς τὰς πλέον γυναικῶν. Οὕτως αὐ-
τῇ ἢ μεγάλης ζήτησις ἀνήγετο εἰς τὸ λέγειν, ὅτι ἐκεῖνοι
ὅπῃ ὁμιλοῦσι περὶ ἰδεῶν ἔμφυτων, ἀκυρολογῶσι τὰ
μέγιστα (1), καὶ πρόντι πισδύσσι τὸ αὐτὸ παῖγμα,
ὡσπερ ἐκεῖνοι ὅπῃ ἀρνύνται ὅτι αὐταὶ ὑπάρχουσιν.

Τὸ ΠΟΛΑΒΩΝ τις λέγει, ὅτι οἱ Ἄνθρωποι γι-
νώσκουσιν ταύτας τὰς ἀληθείας, καὶ ὁμολογῶσιν αὐτὰς ἀ-
πασι, ὁδὸς ὅπῃ ἐφικνύνται τῆς χηίσεως τῷ Λόγῳ,
καὶ ὅτι ἐκ τῆς φαίνεται ὅτι αὐταὶ φύσει ἦσαν ἐν τῷ ἐ-
κείνων πνύματι. Ἀλλ' οἱ τῆτο λέγοντες, δὲν δυνάμται
νὰ νοῶσιν εἰμὴ τὸ ἐν ἢ τὸ ἔτερον τῆτων τῆ δὲσ παραγμά-
των. Ὅτι δὲσ ὅπῃ οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται νὰ ποιῶνται
χηῖσιν τῷ Λόγῳ, ἔτοι ἀντιλαμβάνονται τῆτων τῆ δὲσ ἀλη-
θειῶν: ἢ, ὅτι ἢ χηῖσις τῷ Λόγῳ τῆσ ποιεῖ νὰ τὰς ἀνα-
καλύπτωσιν. Ἐὰν τις λαμβάνῃ τὸν ἔχατον νῦν, πᾶσαι
ἀληθείαι ὅπῃ θέλωσιν ἀνακαλύπτονται δὲσ τῆσ δια-
λογίζεσθαι, θέλωσιν ἦσαι ἀληθείαι ἔμφυτοι; καὶ εἶ-
ναι γελοῖον νὰ δίδῃ τις τῆτο τὸ ὄνομα κοροτάσεσιν, αἰ-
τινες ἀνακαλύπτονται δὲσ τοῦ Λόγου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶ-
ναι ἄλλο ἢ ἢ Δυνάμις τῷ συνάγειν ἐξ ἀρχῶν γνω-
στῶν ἀληθείας ἀγνώστας. Ἄν αὐταὶ αἱ ἀληθείαι ἦσαν
ῥίσει ἐν τῷ πνύματι, δὲν εἶχομεν χηῖαν νὰ τὰς συ-
ναγῶμεν ἐξ ἀρχῶν γνωστοτέρων. Ἐὰν τις λέγῃ ὅτι εἶναι
χηῖα νὰ νοῆ τις τὸ παῖγμα ἐν τῷ πρώτῃ τῆ δὲσ τομ-
μάτων ὅπῃ ἐσημειώθησαν, τῆτο θέλει ὀρεθῆ ψυδῆς:
ἔπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθινόν, ὅτι δὲσ ὅπῃ τὰ Παιδιά
ἔρξανται νὰ χῶνται τῷ Λόγῳ, ἔχουσὶ τινα τῆτων τῆ
ιδεῶν. Πόσα σημεῖα Λόγῳ δὲν ἀπαρτύνται ἐν τοῖς
Παιδίοις πολὺ χόρον πρὶν αἰ γνωῶσι τῆτο τὸ Ἀξίω-
μα.

(1) Parlano molto impropriamente.

μα : 'Εἶναι ἀδύνατον εὖ φράγμα νὰ εἶναι καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ νὰ μὴ εἶναι : ' Πόσοι ἀνθρώποι ἀρχάματα, καὶ λοιπὸν τεθηλωμένοι (1) εἰσὶν, οἵτινες εἰ μόνον ἀγνοοῦσιν εἰς τέλος τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν, χωρὶς νὰ λαμβάνωσι τὸ ἐν νῶ, ἀλλ' ὅπερ εἰδέπω τὸ ἀναλογίζονται παρ' ὅλον τὸν ἐκείνων βίον ; Οὕτως εἰ καὶ λέγει τις ὅτι, ἀφ' ἧς χηται τῷ λόγῳ, ἀντιλαμβάνεται τῶν τῶν Ἀξιωματίων καὶ ἐφισυχαίσει αὐτοῖς, ἢ πείρα ὑποφαίνει ὅτι πρόντι δευ' γινώσκονται τὸ ἀπῶν πρὸ τῆς ἡλικίας τῶ Λόγῳ : ἀλλ' αὕτη δευ' μᾶς διδάσκει τίς εἶναι ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἀρχεται τις νὰ τὰ γινώσκῃ. Βλέπομεν μόνον ὅτι εὐνοὶ ἀνθρώποι ἔρχονται νὰ τὰ ἰξείρωσιν εὐ τινι χρόνῳ : πρᾶγμα ὅπερ ἔτι συμβαίνει, ὡς πρὸς πάσας τὰς ἄλλας ἀληθείας, τὰς ὁποίας δευ' ἐδιδάμεθα νὰ λαμβάνωμεν ὡς φυσικάς.

ἀλλ' ὅπερ ἡ ἀληθειᾶν, ὅτι ἀφ' ἧς χηται τις τῷ Λόγῳ αὐτῷ, ἀντιλαμβάνεται τῶν τῶν ἀληθειῶν, δευ' ἐδιδάμεθα ἐκ τῆς νὰ συμπεραίναμεν ὅτι αὐταὶ εἰσὶν ' ἐμφυτοί : ' ἀλλὰ μόνον ὅτι δευ' μορφεύονται αὐταὶ αἰ χωρεῖσθαι ἰδέαι, καὶ ὅτι δευ' νοῶνται τὰ ὀνόματα ὅπερ αὐταῖς ἐδόθησαν, εἰ μὴ ὅτε ἤδη συνειδίθητις νὰ διαλέγηται, καὶ νὰ ἀναλογίζηται. Ἰδὲ πῶς τῶτο συμβαίνει. Αἱ αἰδήσεις πληρῶσιν, ἢ ἕως εἶπω, τὸ Πνεῦμα ἡμῶν, διαφόρων ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἐκεῖνο δευ' εἶχε τὸ παράπαν : καὶ τὸ Πνεῦμα οἰκειῶν ἑαυτῷ καὶ μικρὸν ταύτας τὰς ἰδέας, τὰς ἰδρύει ἐν τῇ ἐκείνῃ μνήμῃ, καὶ δίδει αὐταῖς ὀνόματα. Ἐπειτα ἀρχεται νὰ παρῆσθαι ἑαυτῷ ἄλλας ἰδέας τὰς ὁποίας ἐκεῖνο ' ὑποσᾶ ' (2) ὑπὸ τῶν, καὶ μεταβάλλει τὴν χησιν τῶν χηκῶν ὀνομάτων.

Τοια :

(1) Selva: gj. (2) Astrae.

Κεφ. Α΄.

Ὅπερ νὰ εἶναι ἔμφυτος.

3

Τοιοῦτο ἔστι τὸ Πνεῦμα ἐπιμαίει ὑπὸν ἰδεῶν καὶ ὀνομαμάτων, ἐν οἷς γυμνάζει τὴν αὐτὴν δυνάμιν τῆς διαλέξεως: καὶ ἡ χρῆσις τῆς Λόγου ἀποβαίνει τῷ πλείονι αἰσθητῇ, ὅσα ἀυξάνεται αὐτῇ: ἡ ὑλὴ ἐν ἧ ἐκείνη γυμνάζεται. Δὲν φαίνεται παντελῶς ἐκ τῆς νὰ εἶναι ἰδέαι ἔμφυτοι, αἱ τινες νὰ γινώσκονται ὅταν τις ἀρχεται νὰ χρῆται τῷ Λόγῳ αὐτῷ. Ἐξανατίας αἱ ἰδέαι, αἱ τινες καταλαμβάνουσιν αὐτόθεν (1) τὸ Πνεῦμα ἡμῶν, εἰσὶν ἐκεῖναι ὅπερ τῷ ἔρχονται διὰ τῆς αἰσθήσεων, καὶ ὅπερ ποῖσι μάλιστα τὸν τύπον ἐν ἐκείνῳ. Τῆτο τὸ Πνεῦμα ἀνακαλύπτει ὅτι εἶναι διαφορὰ τις πρὸς ἀλλήλας, ὡς φαίνεται ἅμα τῷ αὐτῷ ἔχειν ἑνὴν μνήμην διαφορῶν ἰδεῶν ἢ τῷ δυνάσθαι σώζειν ἐκείνας. Ἡ αὖ τῆτο δὲν γίνεται ἀπὸ τότε, τὰ Παιδιά ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀλλοτρίωσιν ταύτης τῆς διαφορᾶς πολὺν χρόνον πρὶν ἂν μάθωσι νὰ ὁμιλῶσι, καὶ πρὶν ἂν χρῆσονται τῷ Λόγῳ. Αὐτὰ ἔχουσιν παραδ. χάριν τὴν διαφορὰν τῆς γλυκύος πρὸς τὸ πικρὸν: ἢ ὅτι τὸ πικρὸν δὲν εἶναι γλυκὺ. Ἐν Παιδίον δὲν ἔρχεται νὰ γινώσκῃ ὅτι ἕξια καὶ πένταρα εἰσὶν ἴσα πῶς ἐπτά, εἰ μὴ ὅτε εἶναι ἐπιπέθειον νὰ λογίζηται ἐπτά, καὶ ἤδη ἐμόρφωσεν τὴν ἰδέαν τῆς ἰσότητος, καὶ ἔξαρται πῶς ὀνομάζεται. Τότε δὲ δὲν ὅπερ τῷ λέγεται ὅτι ἕξια καὶ πένταρα εἰσὶν ἴσα πῶς ἐπτά, ἐπεὶ τάχιστα ἐκείνο κατέλαβε τῆς νῦν τῶν τῶν ὀνομάτων, ἀντιλαμβάνεται τῆς ἐκείνων ἀληθείας: ἐδαμῶς διότι τῆτο μὴ μία ἀλήθεια ἔμφυτος ἀλλὰ καὶ ὅτι πρὶν ἂν ἀκούσῃ ταῦτα τὰ ὀνόματα, εἶχε θέσιν ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι τῆς σαφῆς καὶ ἀκρινεῖς ἰδέας τῆς ὁποίας ἐκεῖνα σημαίνουσιν. Ὅταν λέγηται ὅτι δέκα καὶ δέκα εἰσὶν ἴσα πῶς

τεία.

(1) Occurano prima.

ἔριακονταεπτά, ἡ αὐτὴ ἢ πρότασις εἶναι προσέτι ἐναργῆς κατ' αὐτὴν ἄσπερ αὐτὴ· ἐν κὲ δύο εἰσὶν ἴσα τοῖς ἔρισιν. Ὅμως ἐν Παιδίον δευ' ἰξέρει τὴν πρώτῃν ἔπιταχίως, ἄσπερ τὴν δευτέραν: ἐχ' ὅτι ἐκείνη τῆς χησῶς τῆ Λόγῃ· ἀλλὰ κατότι δευ' ἐμόρφωσεν ἔπιταχίως τὰς ἰδέας ὅπῃ σημαίνουσι τὰ ὀνόματα 'δεκαοκτώ, δεκαεννέα, κὲ ἔριακονταεπτά, ἄσπερ ἐκείνας τὰς σημαυνορούας διὰ τῆδ' ὀνομάτων' ἐν, δύο κὲ ἔρια'.

Ἐκεῖνοι ὅπῃ ἤδουτο νὰ μὴ εἶναι ἀληθινὸν ὅτι, δευτὴς ὅπῃ ἔχει τις τὴν χησιν τῆ Λόγῃ, γινώσκει τὴν ἀλήθειαν τῆδ' Ἀξιώματων τῆδ' καλεμῶν 'ἐμφύτων, καὶ ὅπῃ ὅμως δευ' ἠδέλησαν νὰ ἐγκατελίπωσι τὰς ἀρχὰς αὐτῶν, ἰχυρίσαντο (1) τούτω τῷ Λόγῳ: ὅτι, ὅπῃ προτίθενται πᾶσι τὰ Ἀξιώματα καὶ νοῦνται οἱ ὅροι, πάντες προίχονται τὰς χεῖρας. Ἀλλ' ὁ Κύριος Λόγος, ἔρωτᾷ τὴν συνλογουμένην ἔπιταχίως τῆδ' ἐμφύτων ἰδεῶν, ἀν' αὐτὴ ἢ συγκαταθεσις ἢ διδομένη μὴ προτάσει δευτὴς ὅπῃ ἐπιήθη, εἶναι εἰς βέβαιος χαρακτῆρ μιᾶς ἀρχῆς 'ἐμφύτης; Ἐὰν ἀποφατικῶς ἀποκλείωνται, ἔπιταχίως χεῶνται τῶν ἐλέγχῳ: ἐὰν καταφατικῶς, θέλει ἤδαι ἀνάγκη νὰ ἐπιγινώσκωσιν οἷα, ἀρχὰς 'ἐμφύτης, ἀπείρας προτάσεις, τῆδ' ὁποῖων ἐπιγινώσκεται ἢ ἀλήθεια δευτὴς ὅπῃ αὐταὶ ἀκόνται, ὁποῖαί εἰσι, ἄλλοι χεῖν, αἱ προτάσεις αἱ ἀποβλέπασαι πρὸς τὴν ἀειδμεῖς, οἷον 'ἐν κὲ δύο εἰσὶν ἴσα τοῖς ἔρισιν, δύο κὲ δύο ἴσα τοῖς πᾶσασι, καὶ τ. ἐ μόνον ἐν τῇ Ἀειδμητικῇ ἀπαντᾷ τις ὁμοίαις προτάσεσιν, ἀλλὰ κὲ ἐν τῇ Φυσικῇ κὲ ἐν πάσαις ταῖς Ἐπισημαῖς, οἷον ὅτι

(1) Si sono appoggiati su questa ragione.

Ἐμφ. Α'.

Ὅπῃ νὰ εἶναι ἔμφυτος.

7

ὅτι δύο σώματα δὲν δυνάμται νὰ εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ ἀπείροις ἄλλαις, πῶς ὅποιαι εἴδεις δυνάμται νὰ ἀμφισβητῆ ἀφ' ἑαυτῶν νοήσῃ. Πρὸς τίτοις αἱ προτάσεις δὲν ἔμπορῶσι νὰ νομίζωνται ἔμφυτοι, χωρὶς νὰ εἶναι ποιαῦται καὶ αἱ ἰδέαι ἐξ ὧν ἐκείναι συνίστανται: καὶ τίτῃ ὄντος, ὡς ἀνάγκη νὰ ἐπισημῶμεν ἔμφυτος, πάσας τὰς ἡμῶν ιδέας χωμάτων, ἤχων, γλώσσων, οὐσμῶν, χημάτων, καὶ τ. παρᾶγμα ὅπῃ εἶναι ἐναντιώτατον τῷ Λόγῳ καὶ τῇ Πείρῃ.

Οὐδεὶς δυνάμται νὰ λέγῃ ὅτι αἱ Προτάσεις αἱ ἴδιαι, (1) καὶ ἐναργεῖς καθ' ἑαυτὰς, αἰτίαι ἐπιγνώσκονται ὡς ἀληθιναί, ἀφ' ἑαυτῶν ἀκέρητις αὐτὰς ἐκφερομένης, οἷον ἔτι ἐν καὶ δύο εἰσὶν ἴσα πῶς εἶσι: καὶ ὅτι τὸ χλωρὸν δὲν εἶναι ἐρυθρὸν, λαμβάνονται ὡς ἀκολουθίαι προτάσεων ἁρμικῶν, αἰτίαι νομίζονται ὡς φῶς ἔμφυτον. Ὅσα θελήσῃ νὰ ἐρέσωμεν ἐν τῇ δογματικῇ, κείνο ὅπῃ συμβαίνει τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅταν ἀρξώμεθα νὰ χρώμεθα αὐτῷ, θέλωμεν εἶρη ὅτι ἄνθρωποι, οἵτινες ἐδέποτε ἔλαβον ἐννοίαν ἐξ καθόλου προτάσεων, αἰτίαι νομίζονται νὰ εἶναι ἀρχαὶ ἐκείων, παρεδίδαντο ταύτας τὰς ἰδίας ιδέας ἢ ἥττον ἁρμικὰς, καὶ ὅτι ἀπάζονται ἐκείνας μᾶλλον ἢ τὰς γενικὰς.

ἌΛΛΑ, πρὸς πᾶσι τίτοις, ποσῶτε δεῖ ἔτι ἢ συγκαταθέσις ἢ διδομένη μιᾷ Προτάσει, εἰδὺς ὅπῃ ἀκέρητις αὐτῶν ἐκφερομένην, νὰ εἶναι ἐν σημείον ὅτι αὐτὴ εἶναι ἔμφυτος, ὅπῃ τῷ εἶναι ἐλεγχος τῷ ἐναντίῳ. Διότι ἔπος ὁ ἔσπος τῷ λαλεῖν ἐπισημαίνεται, ὅτι ἄνθρωποι πεπαιδευμένοι διάφορα παράγματα, ἀγνοοῦσι πᾶτας τὰς ἀρ-

(1) Particolari.

8 Ὅτι ἐκ ἔσιν ἀρχὴ θεωρητικὴ. Κεφ. Α'.
 ἀρχάς, καὶ ὅτι εἶδεις τὰς ἰξόβρε, πρὸ τῶ νὰ εἶχον ἀκρί-
 ση νὰ ὀμιλῆσις πρὸς τέτων. Εἰὰ λέγεται ὅτι ἐκεῖνος
 εἶχε πρῶτον μίαν γνώσιν 'συνεπτυγμένην', θέλο-
 μεν ἔρωτᾶ πρὸς τί συνίσταται αὕτη ἡ γνώσις ἢ 'συ-
 νεπτυγμένη'; Εἰάτι ποῖται δεῖ τέτω, αὐτὸ εἶναι ὅτι
 ἐκεῖνος πρὶν ἡ γνώσιν ταύτας, εἶχε μίαν δύναμιν δεκτι-
 κὴν τῶ μανθάνειν αὐτάς, τὸ ὁποῖον εἶναι, ἐπιγινώσκειν
 πάσας τὰς ἀληθείας οἷα 'ἐμφύτως', ὡς ἤδη ἐσο-
 μειώθη.

Ἡ ΠΕΙΡΑ μᾶς διδάσκει ὅτι τὰ Παιδιά, οἱ Ἀγχοικοί,
 (1) καὶ οἱ ἀγράμματοι ἄνθρωποι δεῖ εὐρέφει παντελῶς
 ἐν τοῖς λογισμοῖς τοιαύτας προτάσεις: καὶ τέτω ὅτος,
 ἀκολουθεῖ ἐντεῦθεν ὅτι αὐταὶ ἐκ ἔσιν 'ἐμφυτοὶ' τὸ
 πρῶτον: Ἐπειδὴ τέλος πάντων, αὐαὶ ἦσαν,
 ἐχέωσαν νὰ φαίνωνται μάλιστα ἐν τοῖστω εἶδει ἀνθρώ-
 πων: διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ ἠττοὶ διαφραγμένοι πρὸ τῶ
 ἡδῶν, πρὸ τῶ δοξῶν τῶ ἄλλων, καὶ πρὸ τῆς ἀγωγῆς.
 Οὐδεμία διδασκαλία ἀλλόποτος ἢ νέα δύναται νὰ ἐξή-
 λειψεν ἐκ τῶ πνύματος αὐτῶν ἐκεῖνο ὅπῃ ἡ φύσις εἶ-
 χον ἐγχαράξῃ εἰς αὐτό. Οὕτω πᾶς ὁ κόσμος ἤθελεν
 ἠμπορῆ νὰ ἀντιλαμβάνηται τέτων τῶ 'ἐμφύτων' ἀλη-
 θειῶν, ὃν ἔσπον τὰ ἐσθυρήματα (2) τῶ παιδίων φαί-
 νονται τοῖς ὀφθαλμοῖς πάντων ἐκείνων οἷς ταῦτα πλη-
 σιάζουσι. Ταῦτα αὐτὰ ἤθελον βλέπει ταύτας τὰς ἀλη-
 θείας γεγραμμένης ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν, καὶ μὴ ἔχαρ-
 τωμένης τῆς δεξιότητος τῶ ὀργάνων αὐτῶν, καὶ δεῖ ἤθε-
 λον δεξιότη καὶ τὸ αὐτῶν ἔθος, νὰ ὀμιλῶσι πρὸς ἐκεί-
 των καθ' ἐκάστω ἔραυ.

ΚΕ-

(1) I selvaggi.

(2) I pensieri.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὅτι δεῦν εἶναι ἐδεμία Ἀρχὴ Πρακτικὴ ὅπερ νὰ εἶναι ἔμφυτος.

Εἴαν τὰ ἀξιώματα τὰ θεωρητικά, ὡς ἂν ἀρτίως ὠμιλήσαιμεν, πᾶς ὁ κόσμος δεῦν ὡς ἀδέχεται δεῦν μιᾶς συγκαταθέσεως κατ' ἐνέργειαν (1), ἔτι ἔπιτον ἠμποροῦμεν νὰ βεβαιώμεν ἔπιτο ὡς ἀρχῆς τινος πράξεως. Πράγμα ὅπερ πάντες ἐκείνοι ὅπερ ἔχουσι γινώσκοντα πῆς ἰσορείας τῆ ἀνθρωπίνῃ γένει, δυνάμει νὰ ἐξέρωσιν. Ἐν τῷ παραγμάτων ὅπου μάλιστα οἱ ἀνθρώποι κοινῶν ὡς ἀδέχονται, εἶναι ἡ "δικαιοσύνη", ἣτίς σιωπῶνται ὡς τὸ πρεῖν πῆς συνθήκας, καὶ ἣτίς δέρεσκεται προσέτι ὡς πῆς Κλέπταις καὶ πῆς Λησταῖς. Ἀλλ' εἶναι ἐναργές ὅτι οἱ ποῖστοι δεῦν πρεῖσι τῶν δικαιοσύνην πρὸς ἀλλήλους, εἰ μὴ δεῦν μιᾶν ἀπλῶ ἀνάγκῃ, καὶ ἐδαμῶς οἶα μιᾶν ἀρχὴν φυσικῶν. Διότι ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ καθ' ὃν εἶσι πισοὶ ἀλλήλοις, ἔπιτο σφάτῃσιν ἐξ ἐπιβεβληῆς πῆς ὁδοιπόρουσιν οἱ τινες ἐδεῦν κακὸν αὐτοῖς ποῖσιν.

Ἦσως θέλει τις εἶπῃ, ὅτι ἡ κατὰ τὸν βίον αὐτῶν προαιρέσις (2) εἶναι ἐναντία τῷ φωτὶ αὐτῶν, τὸ ὅποῖον ἀντιλέγει λαθρανόντως (3) τῇ προαιρέσει τῶν Ληστῶν. Ἀλλ' ἔξω ὅπερ τὸ δημόσιον ἔργον τῶν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐπαγ.

(1) Attuale. (2) La lor condotta.
(3) Tacitamente.

10 Ὅτι δὲν εἶναι Ἀρχὴ Πρακτικὴ. Κεφ. Β'.

ἐπαγγελιομένων νὰ ἀδραβαίνωσι τὸ δίκαιον, ἀτι-
τάτται (τῇ παγκοσμίῳ συγκαταθήσει, ἥτις ἔγω δὲν
ἔμπορεῖ νὰ εἶναι ὁλόκληρος, φαίνεται λίαν ἀδρόδοξον
ὅτι ἀρχαὶ πράξεως νὰ λήγωσιν εἰς ἀπλῶ θιωρίαν.

Ἡ φύσις ἔθετο ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τὸν ἔρω-
τα δ'τυχίας, καὶ μίαν εὐτονον ἀποστροφὴν δυστυχίας.
Τῆτο εἶναι μία ἀρχὴ πράξεως ἥτις ἐργάζεται ἐπιμό-
νας καὶ ἀδραλείπτως ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ. Ἀλλ' ἐκ τῆτε
δὲν ἔμπορεῖ νὰ σωθήται ἕδεμία ἀκολοθία ὑπὲρ τῆ
ἀρχῶν γνώσεως αἰτινες χρεωσθεσι νὰ ῥυθμίζωσι τὴν καὶ
τὸν βίον προαίρεσιν: ἔξουαντίας ἔμπορεῖ νὰ δεικνύηται
ἐκ τῆτε ὅτι ἐδόλωσ εἰσὶ τοιαῦται ἀρχαὶ ἐν τῷ πνύ-
ματι ἡμῶν: διότι αὐ ἦσαν, ἀποτελαμβανόμεθα αὐτῶν,
ἀδραπλισίως ὡσπερ τῆς ἐφέσεως τῶ εἶναι δ'τυχεῖς, καὶ
τῶ φόβη τῶ εἶναι δυστυχεῖς.

Ἐν ἄλλο πράγμα ὅπε μᾶς ποιεῖ νὰ ἀπαρῶμεθ πᾶ-
περον ὑπάρχειτις ἀρχὴ πράξεως ἔμφυτος, εἶναι ὅτι
ἐδεῖς κωνῶν Ἡθικῆς ἔμπορεῖ νὰ προτιθῆται, τῶ ὁποῖα
δικαίως νὰ μὴ δυνώμεθα νὰ ἀπαιτῶμεθ τὸν λόγον:
πράγμα ὅπε δὲν ἐδύνατο νὰ εἶναι, αὐ τινες ὑπῆρ-
χον ἔμφυτοι, καὶ ἐν ἀργεῖς καθ' ἑαυτῶ. Ἐνομίζον-
το ἄμοιροι τοῦ κοινού λόγου ἐκεῖνοι ὅπου ἀπῆτοιν, ἢ
ὅπε ἐπειρῶντο νὰ ἀποδιδῶσι λόγον ἕνατι εἶναι ἀδύ-
νατον νὰ ὑπάρχη ἐν πράγμα, καὶ καὶ ταῦτο νὰ μὴ
ὑπάρχη. Αὕτη ἢ πρότασις φέρει μεθ' ἑαυτῆς τῶς αὐ-
τῆς ἐλέγχης, καὶ ἐὰν αὕτη καθ' αὐτῶ δὲν ποιῆ νὰ
τὴν ἀδραδεχόμεθα, ἐδὲν δυνάται νὰ ἐλέγχῃ (1) πε-
εὶ ἐκείνης. Ἀλλὰ αὐ προετίθετο ἔτος ὁ κωνῶν Ἡθι-
κῆς, ὅσις εἶναι τὸ θεμέλιον πασῶν τῶ ἀρετῶν τῶ ἀπο-

βλε-

(1) Convincere.

βλεπεσῶν εἰς τὸν πλησίον : ' Μὴ ποιεῖ τοῖς ἄλλοις ἐκεῖνο ὅπῃ δὲν ἤθελες νὰ σὲ ποιῆται : ' αὐ, λέγω, ἔπος ὁ κανὼν προετίθειτο ὅπῃ νὰ μὴ εἶχεν ὀλοτελῶς ἀκῆσῃ νὰ ὀμιλῆται πρὸς ἐκεῖνα, καὶ ὅπῃ ὅμως ἐν ἰκανὸς νὰ τοῦ ἐκεῖνο ὅπῃ ἔπος σημαίνει, δὲν ἐδωάτο αὐτὸς ἐκ ἀπόπῃς νὰ ἀπαιτῇ τὸν λόγον τέτα; Καὶ ἐκεῖνος ὅπῃ πῶν προετίθει, δὲν εἶχε χρέος νὰ ἀποφαίνῃ πῶς ἐκεῖνα ἀλήθειαν; Ἐντεῦθεν φαίνεται ὅτι ἔπος ὁ νόμος δὲν ἐγεννήθη σὺν ἡμῖν : διότι, αὐ τῶτο ὑπῆρχεν, ἔπος ἐν σαφῆς κατ' αὐτόν. Οὕτως ἡ ἀλήθεια τῶν κανόνων Ἡθικῆς ἔξαρτᾶται ἀλλῆς τιτὸς ἀληθείας προτέρας, ὅς ἢς αὐτὴ χρεωσῆ νὰ σωάγηται. Ἡ τήρησις τῶν Συμβολαίων καὶ τῶν Ὁμολογιῶν (1) εἶναι ἐν τῶν πλέον μεγάλων καὶ πλέον ἀναμφισβητήτων καθυκόντων τῆς Ἡθικῆς : ἀλλ' ἐὰν σὺ ἐρωτᾷς ἐνὰ Χριστιανὸν πεπεισμένον τὰς ἀμάρτιας καὶ τὰς κολάσεις τῆς ἀλλῆς ζωῆς, ἀγαθὸν αὐτὸς ἐμμένει τοῖς ὀμολογημένοις, ἔπος θέλει σὲ εἶπῃ, διότι ὁ Θεὸς, ὅστις εἶναι ὁ ὀπικριτὴς τῆς αἰωνίης δὴτυχίας καὶ δυστυχίας, ἐπέτελλετο τῶτο. Εἰς ὀπαδὸς τῶ ' Ὄββιως ' πρὸς τὸν ὀποῖον ἐγένετο ὀμοῖα ἐρώτησις, σὲ ἔλεγε ὅτι τὰ Κοινὸν θέλει ἔπω : καὶ ὅτι ὁ ' Λεβιάθαν ' τιμωρεῖ ἐκεῖνεσ ὀτινεσ ἀλλῶσ πράττεισιν. Εἰς Φιλόσοφος Ἐθικὸς ἀπεκρίνετο πρὸς τὸ αὐτὸ ζήτημα, ὅτι εἶναι αἰχρὸν καὶ ἐναντίον τῆ ὑπεροχῆ τῆς ἀνθρώπινης φύσεωσ, νὰ εἶναι τις ἄπιστος.

ἘΔΥΝΑΤΟ νὰ λέγητις ὅτι ἡ Σωείδησις, ἡτις μᾶς κατηγορεῖ τῶν ἀμαρτημάτων ὅπῃ πράττομεν καὶ τέτα τῶ εἶδεσ τῶν Κανόνων, εἶναι ἐν σημείον ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἀρχαὶ Ἡθικῆς, τὰς ὀποῖαᓂ ἡ φύσις ἔθε.

(1) De' Contratti e de' Trattati.

ἔθετο ἐν ἐκείναις . Ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι καὶ χαλεπὸν καὶ γράφῃ ἢ Φύσις τι ἐν ταῖς ἡμῶν καρδίαις, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐρχώμεθα εἰς τὴν γνώσιν κανόνων τινῶν Ἡθικῆς ἢ τῆς αὐτῆς ὁδῆ δι' ἧς ἐρχώμεθα εἰς τὴν γνώσιν πολλῶν ἄλλων ἀληθειῶν, καὶ ἔγω νὰ ἐπιγνώσκωμην ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ὑπόχρεω νὰ ἀκολουθῶμην τέρας τῆς Κανόνος . Ἄλλοι τὲς γνώσεσιν ἐκ τῆς ἀγωγῆς, ἐκ τῆς διατριβῆς αὐτῶν μὲν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ ἐκ τῆς ἐδῶν τῶν πατρίδων αὐτῶν . Ἐπειτα αὕτη ἡ δόξα, παραγνοῦσα μίαν φοράν, ἐπαράγει εἰς πράξιν mette azione τὴν ἐκείνων συνειδήσιν, ἥτις δὲν εἶναι ἄλλο ἢ δόξα τὴν ὁποίαν ἡμεῖς αὐτοὶ ἔχομεν τῶν ὡν ποιῶμεν . Ἄν ἡ συνειδήσις μὲν εἰς ἔλεγχος ὅτι ὑπάρχεσιν ἀρχαὶ ἔμφυτοι, αὐταὶ αἱ ἀρχαὶ ἐδιδύαντο νὰ ἀντιπάλωται ἀλλήλαις : διότι ἕνιοι νομίζουσι νὰ εἶναι ὑπόχρεω ἐν συνειδήσει νὰ ποιῶσιν ἐκεῖνο ὅπερ ἄλλοι ἀποφοβήσονται, ἢ τὸν αὐτὸν λόγον .

Οὐκ μὲν δυνατὸν νὰ καταλαμβαῖν τις, πῶς ἡμεῖς ἐδιδώμεθα νὰ ἀδραβαίνωμην τῆς Κανόνος τῆς Ἡθικῆς μὲν τῆ πλέον μεγάλης θάρσεως καὶ τῆς πλέον μεγάλης ἀπαραξίας, αὐ ἔτοι ἦσαν ἐγκεχαραγμῆνοι εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν . Ἄς σκεψώμεθα τῶν τῆς προνομῆς μίαν πόλεως μὲν τὴν εἰσβολὴν εἰς αὐτὴν : καὶ ἄς ζητήσωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν στρατιωτῶν . τῶν ὀρμημένων πρὸς τὴν ἀνδροτονίαν καὶ πρὸς τὸ σκύλλωμα, αἰδήσεις τινὰς τῆς τῆς Ἡθικῆς Κανόνων . Ἡ βία, ἡ κλοπὴ καὶ ἡ ἀνδροτονία ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἀθύρματα, πρὸς ἀνθρώπους ὅπερ δὲν φοβῶνται ποινῶν ὑπὲρ τῶν . Δὲν ἐσάθησαν Ἐθῶν μεγάλα, καὶ ἔτι τὰ πλέον ἀσεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπίστανται ὅτι ἀδραπλησίως μὲν ἐκείνοις συγκεχωρημῆνον νὰ ἐκτεθῶσι τὰ αὐτῶν παιδιὰ ἢ νὰ τὰ ἀφίωσι νὰ ἀποθνήσκωσι .

εγκλωσιν ὑπὸ πείνης, ἢ νὰ φάγονται ὑπὸ τῆς ἀγρίας
 θηρῶν, ὡσπερ νὰ ἀφάγωνται αὐτὰ εἰς βίον; Ἐν ἐνίαις
 χώραις, τὰ θάπτωσι ζῶντα μὴ τῆς αὐτῶν μητέρων, ἐὰν
 συμβαίῃ ὅτι αὐταὶ νὰ ἀποθνήσκωσιν ἐν τῇ αὐτῶν λο-
 χείᾳ : ἢ τὰ φονδεύσιν, ἐὰν εἰς Ἀσρολόγος λέγῃ, ὅτι
 αὐτὰ ἐθνήθησαν ὑφ' ἐνὶ καρῷ ἄσρῳ. Οἱ Μαγνη-
 τῆες, οἵτινες ἐπαγγέλλονται τὸν Χριστιανισμὸν θά-
 πτωσι τὰ αὐτῶν παιδία ζῶντα, χωρὶς ἑδμιάς ὑποσο-
 λῆς : ἀλλὰ καὶ τὰ σιτῶσι, καὶ τὰ φάγουσιν. Οἱ Γαρ-
 ρύλλαιος Δελαβήγας, ἐν τῇ αὐτῇ Ἰσορίᾳ τῆς Ἰγκῶν,
 εἰρηγεῖται ὅτι ἐνιοὶ βάρβαροὶ τῆς Ἀμπελικῆς ἐφύλασσον
 τὰς γυναικας ὅπῃ εἶχον αὐτοὶ αἰχμαλωτίσῃ, καὶ νὰ
 τὰς ποιῶσι παιδικὰς αὐτῶν, καὶ ἔφερον, ὅσον ἐδιδύων-
 το, ἀβρῶς τὰ παιδία ὅπῃ ἐξ ἐκείων ἔτοι εἶχον, μέ-
 ρη τῆς ἡλικίας δεκαβίων ἔτων, μὴ τὰ ὅποια ἔπι, ἐκεί-
 νοὶ τὰ φάγον, καὶ ὁμοίως προσέφεροντα ταῖς αὐτῶν μη-
 τέρσιν, ὅτε δὲν ἐτεκνογόνει πλέον. Οἱ Τεπιναμ-
 βεῖς ἐπίσθον νὰ κερδαίνωσι τὸν Παράδεισον, ἀπλῶς
 ἐμυλώμενοι τὰς ἐχθρὰς αὐτῶν, καὶ φάγοντες ὅσῳ πλείο-
 τας ἐδιδύοντο. Ἐδιδύμεθα νὰ προβαλάμεθα ἄπειρα
 ὅμοια ἀφαιδέγματα, ὅς ὣν φαίνεται ὅτι Ἐθνη ὀλό-
 κληρα ἑδμιάς ἰδέαν ἔχον τῆς Κανόνων τῆς πλέον ἰε-
 ρῶν τῆς Ἡθικῆς, καὶ ἐπομύως ὅτι ἔτοι οἱ Κανόνες δὲν
 ἐθνήθησαν σὺν τέτοις τοῖς Λαοῖς. Ἄντις ἐζήτει μετ'
 ἐπιμελείας τοιαῦτα πράγματα ἐν τῇ Ἰσορίᾳ, εὐρισκον,
 ὅτι, ἐκτὸς τῆς καθήκοντων χωρὶς τῆς ὁποίων δὲν διύα-
 ται νὰ ἀπέχη ἑδμιά Κοινωνία ἀνθρώπων, (τὰ ὅποια
 προσέτι πολὺ συχνὰ ἀμελεῖνται ὑπὸ τῆς Κοινωνίας)
 δὲν εἶναι ἑδὲν καθήκον Ἡθικῆς, τὸ ὅποιον πολλοὶ Λαοὶ
 νὰ μὴ ἐθνετο ἐν παιδίᾳ καὶ γέλωτι.

ἘΔΥΝΑΤΟ' τις νὰ ἀροβάλληται πρὸς τὸτο, ὅτι δεῖ
 ἀκο.

ἀκολουθεῖ νὰ μὴ ὑπάρχη Κανὼν, διότι εὐνοιοὶ τὸν πα-
 ραβαίνουσιν. Ἡ ὑποφορὰ εἶναι ἀγαθὴ, ὅταν οἱ μὴ τ-
 ρῆντες τὸν Κανόνα δὲν ἀγαλείψωσι νὰ ἐμογνωμονῶσι περὶ
 τῆς, καὶ ὅτε τιμωρίατις καθέστηκε κατ' ἰκείνων οἱ ὁποῖοι
 τῶ ἀμελεῖσιν. Ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ καταλαμβαίωμεν
 μὴ ὅτι εἰς λαὸς ὀλόκληρος νὰ ἀπεδιοπομπεῖτο δημοσίᾳ
 ἐκεῖνο ὅπερ ἕκαστος τῶ σωσιζώντων αὐτὸν ἴξδρει νὰ εἶναι
 εἰς Νόμος: τὸ ὁποῖον ἴω, αὐ οἱ Νόμοι τῆς Ἡθικῆς
 ἦσαν φύσει ἐγκεκολλημένωι εἰς τὸ Πνεῦμα τῶ ἀνθρώ-
 πω. Ἀλλ' ἠμποροῦμεν καλῶς νὰ καταλαμβαίωμεν ὅτι ἀν-
 θρωποι νὰ ἐπιγγέλλοντο Κανόνας τινὰς Ἡθικῆς, ἐπὶ
 οἷς ἐν τῶ βάθει τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἐγένων, μόνον περὶ
 τὸ σώζειν τὴν αὐτῶν ὑπόληψιν, καὶ δοδοκιμεῖν παρ' ἐκει-
 νοῖς οἱ τινες τὰς πιστεύουσι καλῶς τεθεμελιωμένωις. Ἀλλ'
 εἶναι ἀκατάληπτον, ὅτι μία ἐταιρεία ὀλόκληρος νὰ ἴσχυρ-
 ῆται καὶ νὰ ἀναβαίη δημοσίᾳ Νόμος, καὶ τῶ ὁποῖω
 ἐκεῖνη εἶναι ἐπιλεγμένη ὅτι εἰσι δίκαιοι, καὶ τὰς ὁποῖω
 ἴξδρει, ὅτι πάντες ἐκεῖνοι πρὸς ἑς αὐτὴ ἠμπορεῖ νὰ
 ἔχη κοινωνίαν ἠγῶνται αὐτὰς ὡς ποιέτας. Ἐκεῖνη ἔτι
 παράτασσα δὲν ἐδύατο εἰ μὴ νὰ ἐλπίζη νὰ εἶναι τὸ
 ἕξθεσνῆμα καὶ τὸ βδέλυγμα πασῶν τῶ ἄλλων: ἐπειδὴ
 ἠμπορεῖτις νὰ ἐλπίζη ἄλλο, ἀναβαίνων δημοσίᾳ Κα-
 νόνας ἐγνωσμένωις ἀπὸ παντὸς τῶ κόσμου, καὶ τῶ ὁποῖω
 ἕκαστος καθ' αὐτὸν ἐπιγινώσκει τὴν ἐπιείκειαν;

ὉΜΟΛΟΓΕῖΤΑΙ ὅτι ἡ ἀναβάσις ἐνὸς Νόμου δὲν πα-
 ρέχει ἔλεγχον τῶ μὴ εἶναι τῆτον· ἀλλὰ μία δημοσίᾳ
 συγχώρησις τῶ ποιεῖν πᾶν τῶναντίον, εἶναι εἰς ἔλεγχος,
 ὅτι ἔπος ὁ Νόμος δὲν ἐγεννήθη σωὸ τῶις ἀνθρώποισι.
 Ἀς λάβωμεν τινὰ τῶν τῶ Κανόνων ὅσις νὰ φαίνεται
 ὁ πλέον φυσικός, καὶ ὁ πλέον καθεστὸς καθόλου, καὶ ἀ-
 εἰδῶμεν ἐκεῖνο ὅπερ ἀπὸ αὐτῶ ἐδόξασε τὸ ἀνθρώπινον
 ἄλλος.

χρῆς. Φαίνεται ὅτι αὐτὶ εἶναι τὸ ὁποῖον ἢ φύσις νὰ
 μᾶς διδάσκη, εἶναι ὅτι ἄρῃπει οἱ Πατέρες καὶ αἱ Μη-
 τέραι νὰ ἔχωσι φιλοσόφως πρὸς τὰ αὐτῶν Τέκνα καὶ νὰ
 σαφῶσιν αὐτά. Ἄν ἔπος εἶναι εἰς Κανὼν ἔμφυτος,
 ἄρῃπει ἢ νὰ τηρεῖται ὀπιμότως ἀπὸ πάντων τῶν ἀνθρώ-
 πων, ἢ τελάχισον νὰ εἶναι μία ἀλήθεια, ἀπὸ τῆς
 ὁποίας πάντες οἱ ἀνθρώποι νὰ ὁμοδοξῶσιν. Ἀλλὰ πρῶτον,
 τὰ ἀδελφεύματα τῆς Μαγνητίας καὶ τῆς Περσῆ παρέχουσιν
 ἔλεγχον ὅτι Λαοὶ ἐγένοντο οἱ τινες δεῦν τὸν ἐτήρησαν τὸ
 παράπαν καὶ χωρὶς νὰ ὑπάγαμην ἔτω μαυρῶν, οἱ Ἑλ-
 λῆνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι οἱ τινες ἦσαν ἀπέρας πλέον πε-
 παιδολογῆοι καὶ ἐβλόγιμοι, κοινῇ ἐξετίθειν τὰ παιδία
 ὅπῃ τὸς ἔφερον αἴαν. Δόπερον, δεῦν ἠμπορέμην νὰ κα-
 πταμβαίωμην, ἔπει οἱ λόγοι νὰ ἀξμλείωσιν ἐν κα-
 ἔηκον, ἀν δεῦν τὸς ὑπολάβωμην ὡς εἷνα Νόμον, καὶ εἰς
 Νόμος δεῦν εἰσάγεται νὰ εἶναι ἀπὸ Νομοθέτη, ἢ ἀπὸ
 ἐπάθλου καὶ ἀπὸ ποιητῆς: εἰς ἔσπον ὅπῃ δεῦν ἠμπορεῖ
 νὰ ὑποτιθῆται ὅτι ἢ ἰδία ἐνός καθήκοντος εἶναι ἔμ-
 φυτος, χωρὶς νὰ ὑποδέπωμην ὅτι αἰδέαι ἐνός Θεοῦ,
 ἐνός Νόμου, μᾶς ἀλλῆς ζωῆς νὰ εἶναι ὡσαύτως γενη-
 τημῆναι σοῦ ἡμῖν. Δέν εἶναι χρεία νὰ ἐπιπρῶμην ὅτι,
 ἐκείνοι ὅπῃ δέν ἐτήρην ταῦτα τὰ καθήκοντα, δέν εἶχον
 ἄποτελῶς ἀφορμῆν νὰ φοβῶνται τιμαρῖαν ἐν τῆν τῶ
 βίῳ, ἀκολοθεῖντες τὰ ἔθνη παντός τῶ ἐκείνων γένους.

Αἱ Ἀρχαὶ ὅπῃ μᾶς ποιεῖσι νὰ πράττωμην εἰσὶν ἐν
 τῆ ἡμέτερά θελήσει, ἀλλ' αὐταὶ ποσῆτε δεῦσι τῶ δυνά-
 θαι νὰ νομίζωνται Ἀρχαὶ Ἡθικῆς, ὅπῃ ἀν ὁ χαλι-
 νῆς δέν ἐνεβάλλετο ταῖς ὀπιθυμίαις, αὐταὶ μᾶς ἐποίη-
 ναι ἀδελφείωμην παῦν ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι πλέον ἄγιον καὶ
 σεπτόν ἐν τῶ κόσμῳ. Διὰ τῆτο ἐτέθεισαν Νόμοι, πρὸς
 τὸ ἐπέχειν ἐκείνας ἀπὸ τῶν ἀθλων καὶ τῶν ποινῶν, τὰ
 ὁποῖα

ὅποια ἀντισταθῆσι τῷ ἴδοντι ὅτι ἐδυναμέθα νὰ δεικνῶμεν ἐν τῇ χαρίζεσθαι ταῖς ἡμῶν ἐπιθυμίας. Ἀλλοιπὸν ὡς τι πρᾶγμα ἐγκεχαραγμῶν εἰς τὸ Πνεῦμα τῶν Ἀνθρώπων, οἷα εἰς Νόμος, ὡς ἀνάγκη ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶχον ἐκείνη μίαν βεβαίαν γνώσιν, ἢ νὰ μὴ ἐδύναντο νὰ ἀποπνίγωσιν, ὅτι μία ποινὴ θέλει ἴσθαι ἢ μετὰ τῆς ἀδυναμίας τῆς τῶν Νόμου. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ἠγνόησαν καὶ ἐπίσης ἀγνοοῦσι παρὰ διαφορῶν ἔθνεσι, καὶ τὰ καθήκοντα ὅτι ἡ Ἡθικὴ ὑψηλεῖται καὶ τὰς ποινὰς ὅτι θέλωσιν ὑποφέρει οἱ ἐκείνων ἀδυναμία.

ἌΝΩΦΕΛΟΣ τις ἐνίστατο ἔπος ἰχυραῖς λογικαῖς ἐφοδοῖς καὶ λέγει ὅτι τὰ ἔθνη καὶ ἡ ἀγωγὴ δύνανται νὰ ἀμαρτῶσιν τὸ το φυσικὸν φῶς, καὶ τελειῶνται παντελῶς νὰ πρὸς σβενύωσιν. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀποκρίσις ὡς ἀγαθὴ, ὁ ἔλεγχος ὁ σαλαγμῶν ἐκ τῆς καθόλου συγκατάθεσεως τῶν ἀνθρώπων γένος ὡς ἀθετος καὶ ἀπορακτος (1): ὅτι ἐκείνοι ὅτι ἔπος ὁμιλεῖσι, δὲν φημιζονται ὅτι ἡ δόξα αὐτῶν ἢ ἰδίᾳ, ἢ ἐκείνη τῆς αὐτῶν αἰρέσεως, χρεασεῖ νὰ νομίζηται ὡς μία συγκατάθεσις ἡθικὴ ὅτι ἔσονται συμβαίνει ἐκείνοις, οἱ τινες, ἡγάμηροι ἑαυτὸς μόνον ὁπκιετὰς τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ψεύδους, ποιῶνται ὅτι ἐδυναμὸς τὰς ψήφους τῆς λοιπῶν τῶν ἀνθρώπων γένος. Οὗτο συλλογισμὸς ἐκείνων τῆς ἀνθρώπων ἔρχεται νὰ εἶπω ἔπος: "Αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἀπαντῶν ἀνθρώπων γένος, ὅτι ἐπιγινώσκει ὡς ἀληθινὰς, εἰσὶν ἔμφυτοι ἐκείνων, τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔχοντες νῦν καὶ φρένας ὅτι ἐπιγινώσκουσιν ὡς τοιαύτας, πρέπει νὰ λέγηται ὅτι τὰς πρὸς ἡμᾶς ἀρδύεται παρὰ τὸ ἀνθρώπων γένος ἡμεῖς, καὶ ἐκείνοι

» νοί

(1) Sarebbe nulla.

νοι πῶς ἡμῶν αἰρέσεως, ἐσμὲν ἀνθρώποι ὅπ᾽ ἐχομεν
 τὴν κ' φρονίας: ἀρα αἱ ἀρχαὶ ἡμῶν εἰσιν ἔμφυτοι. ἢ
 Τὸ ὅτι ἀπόδειξις κατ' ἀδείαν εἰς τὸ ἀπταιστον (1).

ΠΡΟΣ τόποις, ἐὰν τὸ ἔθος κ' ἡ κακὴ ἀγωγή ἐξα-
 λήψωσιν ἐκ τῆ Πνύματος ἡμῶν ταύτας τὰς ἀρχάς:
 αὐταὶ ματαίως ὑμνῶνται εἰς ἰχώρ καὶ σαφύειαν. Τὸ
 ἀνθρώπινον γένος θέλει δεισκηταὶ ἀδραπέποδισμῶν
 ἐπὶ τῶν τῶν ἀσάτων κ' ἀβιβαίων ἐνοιῶν, ἀδραπλη-
 σίας ἀπερανεὶ ἐκ εἰχρῶν ἐδεμίαν ἐκείνων τὸ ἀδραπαν.
 Ἐὰν ἐν Ἐθρῶς λαμβανῆ ὡς φῶς φυσικὸν ἐκεῖνο ὅπ᾽
 εἶναι, κ' ἀπορρίπτῃ ἐκεῖνο ὅπ᾽ εἶναι: αὐτὴ ἡ ἀλ-
 λοίωσις μόνη εἶναι ἰκανὴ νὰ μᾶς ἀαρπάσῃ πάντα τὸν
 καρπὸν, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἀπεποιήμεθα νὰ λαμβανώ-
 μῃ ἐκ τῶν τῶν ἀρχῶν.

ἘΓΩ ὁμολογῶ, ὅτι ἡμπορεῖτε νὰ εἶναι βέβαιος
 ὅτι ὑπελήφθησαν ὡς ἀλήθεια, πράγματα ἀδιδόξατα:
 κἀὰ ταῦτα τὰ ἴδιον, ὅπως ἂν ἦσαν ἀντιτατόμῃα πρὸ
 λόγῳ, ἀνθρώποι, ἄφουεῖς πᾶν ἄλλο πρᾶγμα, συχνὰ
 ἀκρεδέξατο κ' ἐδραυθέντοσαν μεθ' ἔπω μεγάλης ἰχυρο-
 κωμοσιώης, ὅπ᾽ ἠθέλον ἀποβάλλῃ τὸ ζῶν μαῖλον, ἢ
 αὐτὰ παραιτῶνται, κ' νὰ συγχωρῶσι νὰ ἀμφισβητῆ
 ἢ τῶν τῶν.

ὍΠΟΣΟΝΟΥ'Ν παράδοξον τῶτο φαίνεται, εἶναι ἐκεῖνο
 ὅπ᾽ ἡ Πείρα μᾶς διδάτκει ὅπ᾽ ἐπιμόνας, κ' τῶτο εἰδὲς θέ-
 λει ποσῆτον θαυμάση, αὐτὸς πρὸς αὐτὸν διέλθῃ δὲ τίνων
 θεατῶν ἡμπορεῖ νὰ συμβαίῃ ὅτι διδασκαλία, αὐτίνες
 εἶναι ἔχουσιν ἄλλας κρενῆς, ἢ τὴν δεσιδαιμονίαν μιᾶς
 τροφῆς, ἢ τὸ ἀξίωμα μιᾶς γαίας, δύνανται νὰ ἀπο-
 βάλωσι δὲ τὴν μήκος τῆ χρόνε καὶ δὲ τῆς συγκαταθέ-
 σεως

(1) All' infallibilità.

σεως τινῶν, ἀρχαὶ Θεοσεβείας καὶ Ἠθικῆς. Ἐκείνοι
ὅπως θέλωσι νὰ ἀνατρέψωσι καλῶς τὰ αὐτῶν Παιδείας,
τὰς ἐμβάλλουσιν, ὅς ἔσονται αὐτὰ ἀρχόντες νὰ νοῶσιν ἐκεί-
νο ὅπως αὐτοῖς λέγεται, τὰς γνώμας ὅτι ἔστι κείνους
ἀληθεῖς· καὶ τὰ Πνεύματα τῶν Παιδῶν ὄντα αὐτοῖς γνῶ-
σεως, εἰσὶν ὡς χαρτίον λυκόν, ἐφ' ᾧ γραφόντες ἀσυγ-
χύτως χαρακτῆρες, ἕξινασθ' ἐθέλεις. Ταῦτα λαμβά-
νουσιν ὀκνηρότατα τὰς τύπας ὅπως θέλεις νὰ δίδῃ αὐ-
τοῖς. Ἐπειτα αὐτὰ σπείζονται ἐν ἐκείναις, εἴτ' ἐν δε-
ξιῇ ἀφῶν συγκαταθέσει ἐκείνων παρ' οἷς ταῦτα ζῶσι
εἴτε δεξὴ τῶ ἀξιώματος ἐκείνων τῶν ὁποίων ποιῶνται λῶ-
γον. Οὕτω καὶ μικρὸν αἱ ἀτοπίαι λαμβάνονται ὡς ἀλη-
θεῖαι ἀναμφισβήτητοι, ἐναργεῖς, καὶ γεληνημεῖαι συμ-
νήμιν.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ συμβαίνει προσέτι ὅτι ἐκείνοι ὅπως ἀν-
τρέψωσι ἐν τῇ δόξῃ, ἐρχόμενοι νὰ σκέπτονται κατὰ
ἑαυτῶν, καὶ μὴ δέοντες ἐδὼν ἐν τῷ Πνεύματι αὐ-
τῶν ἀρχαιότερον τῶν τῶν δόξων, τὰς ὁποίας ἐδιδάχα-
νται πρὶν αὐτῶν ἐκείνων μνήμη σημειοῖ, ἴν' ἔπος εἴπω
ἐν τῷ κώδικι τὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ τὸν χρόνον, καὶ
ὅν πράγματι νέον ἤρχετο νὰ τὰς ἐπιφάνηται· ἔστι φη-
σάντων ὅτι ταῦτα τὰ ἐνθυμήματα, τῶν ὁποίων δὲν ἤρ-
πορῶσι νὰ ἀνακαλύπτωσιν ἐν ἑαυτοῖς τῶν πατέρων π-
γνῶν, εἰσὶ βέβαια τύποι τῶ Θεοῦ· καὶ τῆς Φύσεως
καὶ ἔχῃ πράγματα ὅπως ἐκείνες τις ἐδίδαξε.

ΠΡΑΓΜΑ ὅπως θέλει φανῆ ὁμοιοαληθείατον καὶ χεδὸν
ἀφικτον, ἐὰν ἀναλογιζόμεθα τὴν φύσιν τῶ ἀνθρώπου
τὴν σύστασιν τῶν πραγμάτων τέτε τῶ βίῃ. Οἱ πλείους
τῶ ἀνθρώπων ἀναγκάζονται νὰ δεξιῶσιν χεδὸν παύ-
σιν χρόνον περὶ τὰς ἐργασίας, ὅπως ποιεῖσιν τὰ αὐ-
τοῖς ἀρκῆντα· καὶ δεξὴ τῶτο δὲν ἠμπορῶσι νὰ ἀπολαύ-
σιν

σιν ἀπαπαύσειώς τινος πνύματος, χωρὶς νὰ ἔχασιν ἀρχάς, ὅπῃ αὐτοὶ νὰ ὑπολαμβάνωσιν ὡς ἀναμφιβόλως, καὶ ταῖς ὁποίαις τελείως νὰ ἠσυχάζωσι. Δὲν εἶναι εὐθείς πνύματος ἔπος ἐπιλήθην πεπαιδευμένης, ἢ ἔπος ἁπορητικῆς, ὅπῃ νὰ μὴ ἔχη προτάσεις τινὰς τὰς ὁποίας νὰ ἠγῆται ὡς θεμελίως, καὶ ἐπὶ τὰς ὁποίας νὰ θεμελιοῖ τὰς αὐτῆς λόγους. Ἐνιοὶ δὲν ἔχουσι μίτη ἰκανὴν δύναμις, μίτη ἰκανὴν χολίαν πρὸς τὸ ἐρῶναι ἐκείνας· ἢ ῥαθυμία κωλύει τὰς ἄλλας. Πρὸς τοῖς εἰσὶ τινες πρὸς τὰς ὁποίας δεισκομῆς ἐν τῇ βρεφικῇ ἡλικίᾳ ἐρρέθη, ὅτι ἔχρῆσεν νὰ φυλάττωνται νὰ ἐγχειρῶσιν ἐρῶναι τινὶ, εἰς ἔσπον ὅπῃ εἰσὶν ὀλίγοι ἄνθρωποι, τὰς ὁποίας ἢ ἀγνοία, ἢ ἀτονία τῆ πνύματος, αἱ ἁποπλανήσεις τῆ νῆς, ἢ ῥαθυμία, ἢ ἀγωγή, ἢ ἡ καφότης, νὰ μὴ ἀναγκάζωσι νὰ ἀφαιρῶνται τὰς ἀρχάς ὅπῃ ἐδιδάχθησαν, καὶ ἄλλοις ἐλλειπῶς τοῖς προθεμιῶσι ταύταις.

Αὕτη εἶναι ἡ σάσις ἐν ἡ δεισκονται πάντα τὰ Παιδιά, καὶ πάντες οἱ Νέοι: εἰς ἔσπον ὅπῃ δὲν πρέπει νὰ θαυμάζωμεν εἰ, ἐν μιᾷ ἡλικίᾳ πλέον προβεβηκῆς, ἐν ἡ εἰσὶν ἢ ἐμπεπλεγμένοι εἰς τὰ βιωτικὰ πράγματα, ἢ κενρατῆροι ὑπὸ τῆ ἡδονῶν, ἔτοι μηδέποτε φροντίζουσιν ὅπως ἐρῶνῶσι τὰς δόξας αἷς προκατελήθησαν, μάλιστα αὐ μίαν τῆ ἀρχῶν εἶναι, ὅτι αὕτη ἢ ἐρῶναι εἶναι ἐπικίνδυνος. Ἀλλ' ἐὰν καὶ ἔχη τις ἀχολίαν, πνεῦμα καὶ ἐπιρροπὴν εἰς ταύτην τῶν ἐξέτασιν, τίς εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ νὰ ἁποπλημῆ νὰ ἁρῆται τὰ θεμελίως πάντων τῆ αὐτῆς λόγων, καὶ πασῶν τῆ παρελθόντων αὐτῆ πράξεων; Τίς δαμάται νὰ ὑποφέρει ἐν ἐνθύμημα ἔτω καταχυῶν, οἷον εἶναι ἐκεῖνο τῆ ὑποκατῶν ὅτι αὐτὸς δι' ἔτω πολλῆ χρόνῃ πολὺ ἀπελείπετο τῆς ἀληθείας; Πόσοι εἰσὶν ἐκεῖνοι ὅπῃ ἔχουσιν ἰκανὴν

20 Ὅτι δὲ εἶναι Ἀρχὴ Πρακτικὴ.

Κεφ. Β΄.

δοτολίαν ἢ ὠσαύθειαν πρὸς τὸ βλέπειν ἀφόβως τὸ ὄνειδος ἢ τὸν λόγον ὅπῃ γίνεται τοῖς τοιμῶσι νὰ ἀφισῶνται πῆς δόξης πῆς αὐτῶν παῖδος ἢ πῆς αἰρέσεως, ἐν ἢ ἐψηφίσθησαν; Χρειαζέται νὰ ἀποφασίσῃς νὰ ὑποφέρῃ τὰ ὀνόματα τῶ Πυρρῶνισῶ, τῶ Θυῖσῶ, τῶ Ἀθῆν, καὶ τ. αὐ μαρτυρῆται μόνον ὅτι ὄψιν ἐν ἄπορῳ ᾧ τῶ κοινῶν δόξων: ἢ ἔτι τῶτο δὲ εἶναι τὸ πᾶν: χρειάζεσθαι νὰ ἀγαθῶν νὰ ἐξολοθροῦνται, ἢ συχνὰ νὰ ἀποβάλλῃ τῶ ζωῆ, αὐ δὲ δέλη νὰ ἀποφασίσῃ νὰ σιωπῶνται τοῖς ἄλλοις, πῆν αὐ ἢ τέλειον ἐπιλεγμένος δὲ σαφῶν τεκμηρίων ᾧ ἐκείνῳ ὅπῃ εἶναι ἀληθινόν. Μετὰ ταῦτα πᾶντα χρωστέμεν νὰ θαυμάζωμεν εἰ γίνονται ψῆφοι πᾶν ὀπασερχεῖς; Τίνες κείτῃ δὲ ἔφερον πᾶσας τὰς ψῆφους τὰς ὀποῖας τις ἠδῆλε, ἢ ὡς τάχιστα, αὐ ἐν τῶ καταλαμβάνεσθαι ἄπορία ἢ ἐν τῶ δέλειν ἀκερῶς διδάσκεισθαι, ἢ τοῖ δὲ ἔβλεπον ἀλλο βραβεῖον πῆς αὐτῶν ὀπεικείας ἢ τῶ δυσφημίας, τῶ δυσυχίας, τὰς τιμωρίας, ἢ τὸν θάνατον;

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ.

Ἄλλαι Σκέψεις περὶ τῶν Ἀρχῶν Θεωρητικῶν
καὶ Πρακτικῶν.

Εἴτι θελούμεν ἴδαι πλέον ἐληγευμένοι ὅτι ἐκ εἰσὶν ἀλήθειαι ἔμφυτοι, ἑὰν ἀκρεβέστερον εἰσέλωμεν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐν πρᾶγμα, τῶ ὁποῖον ἤδη ἐπιλίγδω ἠψάμεθα ἐν παρόδῳ. Τῆτο εἶναι ὅτι, πάσης προτάσεως ἕως συυτεθειμένης τελάχισον ἐκ δύο ἰδεῶν, τῶ ὁποῖων ἐκείνη ἐκφέρει τὴν κρίσιν, αὐτὴ ἡμεῖς φύσει ἐγνωσκόμεν πρότερον τινὰ, ἡμεῖς εἰχόμεν προσέτι μίαν γνώσιν προσηκόντων τῶν ἰδεῶν. Τὰρα ἐὰν ἡμεῖς ἐρωτήσῃμεν ἐπὶ τῆς θενοίας τὰ παιδία ὅπως μὴ ἐξυνήθησαν, θελούμεν εὖρη ἴσως ἐν ἐκείνοις τὰς ἰδέας τῆς πείνης, τῆς δίψης, τῆς θερμότητος, τῆς ἀλγος, διότι αὐτὰ ἤδοντο τέτοιον πᾶντων ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῶν ἐκείνων Μητέρων: ἀλλὰ δὲν φαίνεται παντελῶς νὰ ἔχωσι ταῦτα, ἐδεμίαν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἀναλογῶσι τοῖς ὅροις τῶν φυσικῶν προτάσεων. Ἄν εἶναι τις ἀρχὴ φυσικὴ, κατ' ἐκείνας ὅπως τὰς ἀδυνατέχοντα, εἶναι αὐτὴ ἢ ἤδη μνημονοθεῖσα, ὅτι ἐν πρᾶγμα δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴ εἶναι καὶ ταῦτό. Αὐτὴ ἢ πρότασις περιλαμβάνει τὰς ἰδέας τῆς ἀδυνατότητος καὶ τῆς ταυτότητος, τὰς ὁποίας ἐδεῖς βέβαια θελεῖ λάβῃ αἰὰ ἰδέας ἔμφυτας. Τίς ἐδύνατο νὰ ἐμβάλληται εἰς κἄν ὅτι ἐν παιδίον ἔξέρει τί εἶναι Ἄδυνατότης καὶ Ταυτότης, πρὶν αὐτὸ γνῶ τί εἶναι λυκόν ἢ μέλαν, γλυκὸ ἢ πικρόν; Ταῦτα τὰ ὀνόματα σημειῶσιν ἕξανα-

τίας δύο ἰδέας , αἵτινες ποσῶτε δεῖσι τὰ ταύτας εἶναι φυσικὰς , ὅπῃ ἀπαιτῶσι μίαν μεγάλην προσοχὴν πρὸς τὸ μορφεῖν ἐκείνας· καὶ αἵτινες ποσῶτον ἀρίστανται τῆς ἐνθυμημάτων τῆς βρεφώδους ἡλικίας , ὅπῃ δυσκόλως ἤθελε τὰς δεισκαμῆν ἐν πολλοῖς ἀνθρώποις ἡλικίας καθεσῶσης , ἀν τῷτο ἐξητάζομεν .

ἌΝ ἡ Ἰδέα τῆς Ταυτότητος εἶναι φυσικὴ , καὶ ἔπω σαφῆς ὅπῃ ἔτι τὰ Παιδία νὰ τὴν ἔχωσι παρῆσαν τῷ πνεύματι , εἰς ἀνθρώπος δεῦν ἠθέλου ἠδαι καθυπεπερισμῆρος ἐν ἐκείνῃ . Ἀς ζητηθῆ λοιπὸν ἕως καὶ εἰς Γέροντων , πότερον εἰς ἀνθρώπος , ὅσις εἶναι ἐν Κτίσμα συγκείμενον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς , εἶναι ὁ αὐτὸς ὅτε τὸ ἐκείναι σῶμα μετεβλήθη ; Οἱ Εὐφορβος , ὁ Πυθαγόρας , ὁ Πειτεινός , ὅτι τὸν ὅποιον ἡ ψυχὴ ἐκείναι μετέβη ἔπειτα , ἢ ἐν καὶ τὸ αὐτό ; Θέλει φανῆ ἐκ τῆς ἀποδοξίσεως ἐν ᾧ ἐκείνος θέλει ἠδαι , ὅτι ἡ Ἰδέα τῆς Ταυτότητος δεῦν εἶναι ἔπω σαφῆς ὡς πισδύεται , καὶ ἐπομῆως ὅτι αὐτὴ ἐκ ἐγρηθήσιν σὺν ἡμῖν . Οἱ Πυθαγόρειοι θέλωσιν ἀποκριθῆ καταφατικῶς , καὶ ἄπειροι ἄλλοι ἀποφατικῶς .

ἸΣΩΣ θέλει ἀπαντηθῆ , ὅτι τῆς Μετεμψυχώσεως μὴ ἔσσις εἰ μὴ ἐνὸς λήρε , τὸ ζήτημα τὸ ἠδὴ ποροτεθῆν δεῦν εἶναι εἰ μὴ μία ματαία θεωρίασις . Ὅτε καὶ τῷτο ἢ , ἐχὶ δεῖ τῷτο δεῦν ἐδυνάμεθα νὰ συμπεραίνωμεν ὅτι ἡ Ἰδέα τῆς Ταυτότητος δεῦν εἶναι φυσικὴ . Ἀλλὰ θέλει ὀρεθῆ ὅτι τῷτο τὸ ζήτημα δεῦν εἶναι ἔπω φρεδον ὡπερ αὐτὸ φαίνεται καὶ πρώτῳ πρόσοφιν , ἐὰν λάβωμεν ἐν νῷ τὴν Ἀνάστασιν τῆς Νεκρῶν , ἐν ἣ ὁ Θεὸς θέλει ποιήσῃ νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆ τάφου οἱ αὐτοὶ ἀνθρώποι , ὅπῃ θέλωσιν ἠδαι πορὸ τῷ , πεθνηκότες , δεῖ νὰ τὸς κείνη καὶ τὰ αὐτοῖς πεπραγμῆνα ἐν τῷτῳ τῷ βίῳ .

Θέλει

Θέλει χρειασθῆναι τὰ ἀνασκοπῆτες μετ' ὀπισθασίας ἔτις τυχόντος δεῖν τὰ δόξασιν ἐκείνο ὅπως ποιεῖ τὸν αὐτὸν ἀνδραπον, καὶ δεῖ τί ἡ Ταυτότης σωίζεται: καὶ ἐκ τούτου θέλει καταλάβῃ δόξως ὅτι τὰ Παιδιά δὲν ἐξέρχονται τὴν ἐκείνη εἶναι. Θέλει τις κείνη ἴσως αὐτὸν δεῖν ὅτι ἡ Ταυτότης τῆς ὕλης, ἐξ ἧς τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων θέλουν ἦδαι σωπεθεμελία, ἀρκεῖ πρὸς τὸ καλεῖν ἐκείνα τὰ αὐτὰ σώματα: ἀλλὰ πῶς θέλει ἀποκρίσθαι πρὸς τούτο τὸ ζήτημα; Ἄν μία Καμπάνια ἐτζακίζετο, καὶ τὸ μέγαλον, ἐξ ἧς εἶχε ποιηθῆ, ἐρρίπτετο εἰς μίαν κάμινον δεῖν τὰ χυθῆ, καθαρῆ, καὶ ποιηθῆ ἐκ τούτου πάλιν μία Καμπάνια, ὡς αὐτὴ ἡ αὐτὴ Καμπάνια; Κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν, αὐτὴ ὡς μία ἀλλή. Οὕτως, εἰάν δὲν ἐγκαταλείπωμεν τὴν κοινὴν χρῆσιν, ἐχρειάζετο νὰ λέγωμεν ὅτι δὲν θέλουν ἦδαι οἱ αὐτοὶ ἀνδραποι, ὅπως θέλουν ἀναστῆ, ἐπειδὴ ἔτι δὲν ἔχουσι τὰ αὐτὰ σώματα. Θέλει ἦδαι καλλίον νὰ διορθοῖ τις τὴν κοινὴν φράσιν: ἀλλ' ὁπωσδήποτε, ἐκ τούτου ἡμεῖς ἠμποροῦμεν νὰ κείνωμεν, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς Ταυτότης δὲν εἶναι μία ἰδέα ἕως δόξως, ὅπως δεῖ τούτοις οἱ ἀνδραποι νὰ ὁμονοῶσι.

Οἱ Κύριοι Λοκκίος ἀποφαίνει προσέτι ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τούτου τῶν Κεφαλαίων, ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ λέγωμεν ὅτι ταῦτα τὰ Ἀξιώματα: 'Τὸ πᾶν εἶναι μείζον τῶν μέρους αὐτῶν: Χρεώσεμεν νὰ τιμῶμεν τὸν ΘΕΟΝ: 'Εἶναι εἰς' ΘΕΟΣ, εἰ καὶ ἐς ἄκρον ἐναργη, εἰσὶν ἀρχαὶ ἔμφυτοι'. Δὲν θέλομεν μνημονόση ἐκείνων ὅπως αὐτὸς λέγει, διότι ἠμπορεῖ ἀρκέντως νὰ γνωρίζηται ἡ ἐκείνη μέθοδος καὶ αἱ ἀρχαὶ ὅτι τὰς ὁποίας ἐκείνος ἐρείδεται, ἐκ τῶν ἠδὴ μνημονόθετων.

Οἱ Καρπίσιος καὶ οἱ Μαθηταὶ αὐτῶν, οἵτινες ἐντονώ-

τατα διήχθεισαντο ὅτι ἡ ἰδέα τῶ Θ-ΟΥ εἶναι ἔμφυτος, φαίνονται νὰ μὴ κατέλαβον ὀρθῶς ἐκεῖνο ὅπως τὸ ὄνομα εἰσίμεινε : καὶ εἰάν ἐκείνη ὅτι ἀναγινώσκουσι τὰ τῶν Συγγραμμάτων προσέχουσι, θέλουσι ἀντιλαμβάνονται ὅτι εἶποι θαυμαστὸν ὅσον ποικίλλουσι ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆ ὁποῖαν προσάπτουσι τῶ τῶ ὀνόματι, καὶ ὅτι συχρότατα τὸ λαμβάνουσιν ἐν ἐνὶ νοήματι ὅτι ἔχει πλείω ἀκυρολογίας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν Ἰδεῶν καθόλου, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν.

Ἔγω καλῶ Ἰδέαν, πᾶν τὸ ὑποκείμενον τῷ Πνεύματι, ἢ πᾶν τὸ παρέχον αὐτῷ ἀχολίαν ὅταν ἐνθυμῆται (1). Θέλει δὲκόλως ἐμολογηθῆ ὅτι ὁ ἄνθρωπος βλέσκει ἐν ἑαυτῷ τοιαύτας ἰδέας.

Οὐδεὶς εἶναι ὅπῃ τὰ μὲν ἔχη τὴν ἐνδοτέρω αἰδησιὴν κείνων, καὶ ὅπῃ τὰ μὲν ἠμπορῆν τὰ κείνη ἐκ τῶν λόγων καὶ ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὅτι αὐτοὶ ἔχουσιν ὁμοίας ταύταις. Οὕτω τὸ πρῶτον ζήτημα ἵπῃ μᾶς προσφέρεται πρὸς ἐξέτασιν, εἶναι, πῶς ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται τὰ ἔχη ἰδέας;

Ἐπισημαίνονται τινες τὰ εἶναι μία ἀναμφισβήτητος ἀλήθεια, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀναῖται μετὰ τινων ἀρχῶν ἐμπίπτων, μετὰ τινων ἐνοσιῶν ἀρχηγόνων, μετὰ τινων χαρακτήρων, οἳ τινές εἰσι ἕξ ὅπου τινὰ ἐγκεχαραγμῆσι τῆς τὴν αὐτῆ ψυχῆν ἐκ τῆς πρώτης ἐπιγενῆς τῆς ἐκείνης ἐπαρξείας. Ἐγὼ ἠρόνησα ταύτῃ τὴν δόξαν, καὶ τὴν ἀποκρίσασα διεξοδικῶς ἐν τῇ πρώτῃ βιβλίῳ τότε τῷ

Δεί-

(1) Quando pensa.

‘ Δείγματος. ’ Ἐγὼ ἄποπέλω ἐκεῖ τὸν Φιλαναγνώ-
 στω ὅστις θέλει νὰ διδάσκηται πρὸς ἀκείβειαν, πύττω
 τὴν ὑπόθεσιν.

ἈΛΛΑ΄ ἡμεῖς νὰ ἀναβέχητις εἰς ἕκαστον ὅπῃ ἐγὼ
 εἶπον ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ἐλπίζω ὅτι θέλει ἀλογη-
 σθῆ ἐκείνη τῆ Συσήματος τῶν ἐμφύτων ἀρχῶν, ὅταν εἰ-
 δῆ σὺ τῇ ἀκολουθίᾳ τέτε τῆ βιβλίᾳ, ὅτι οἱ ἀνδρωπο-
 δυνάται νὰ ἀποκτώσι πάσας τὰς γνώσεις ὅπῃ αὐτοὶ
 ἔχουσι, καὶ νὰ ἐξικινῶνται πρὸς μίαν ὁλόκληρον βεβαιό-
 τητα, χωρὶς τῆς βοηθείας ἐδεμίας τέτων τῶν ἀρχῶν
 ἀλλ’ ἐκ τῆς ἀπλῆς χρήσεως τῶν φυσικῶν δυνάμεων αὐ-
 τῶν. Ἦν, ἀναμφιβόλως, ἄποπον νὰ δι᾿χυρίζηται τις
 ὅτι ὁ Θεὸς ἐνεχάραξε τὴν ἐμφυτον ἰδέαν τῶν χρωμάτων
 εἰς τὸ πνεῦμα ἐνός κτιστάτου, ὃ ἔδωκε τὴν δυνάμιν
 τῆ λαμβάνειν ταύτας ἄρα τῆ τύπε τῶν ἐξωθεν ὑποκει-
 μένων, εἰς τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Δεῖν εἶναι εὐλογον νὰ
 ποιῶμεν τὸ αὐτὸ συμπέρασμα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας
 γνώσεις ἡμῶν; Ἐγὼ λοιπὸν θέλω δείξω ἄρα τίνες
 μέσων καὶ ἄρα τίνων βαθμῶν πάσαι αἱ ἰδέαι ἡμῶν μα-
 ῖν ἔρχονται εἰς τὸ πνεῦμα. Καὶ καὶ πάντων ἐκείνων ὅπῃ
 ἐγὼ θέλω εἶπῃ, ὅπῃ καλεῖμαι τὴν πείραν καὶ τὰς ὁδο-
 τηρήσεις ἐκάστη ἀνθρώπου ἰδίως.

ἘΓΩ΄ λοιπὸν ὑποθέτω ὅτι ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆ
 ἐπαρξίας αὐτῆς εἶναι ὡς ἡ χάρις ἀγραφοῦ, ἀλλ’ ἰδέαν
 ἀνὸς χαρακτήρων, καὶ ὅτι ἐκ μόνης τῆς ‘ Πείρας ’ αὐ-
 τῆ ἀποκτῆ ἐκείνον τὸν μέγαν ἀειθρὸν ἰδεῶν καὶ γνῶ-
 σεων ὅπῃ αὐτὴ ἔχει μὲν ταῦτα. Αὕτη ἡ ‘ Πείρα ’ κα-
 λεῖται ἈΓΓΙΣΘΗΜΑ, ὅταν αὕτη μᾶς ποιῇ νὰ ἀιδανώμε-
 θα τῆς ἐνεργείας τῶν ὑποκειμένων τῶν ἐξωθεν καὶ ἀ-
 νθρωπῶν. Διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ ἡμεῖς ἔχομεν τὰς ἰδέας τῆς
 ‘ φύσεως ’ καὶ τῆς ‘ θερμότητος ’, τῆς ‘ γλυκερίας ’, τῆς

πικρῶ, τῶ χρωμάτων, καὶ πασῶν τῶ ποιότη-
των ὅπε κοιῆ ὀνομάζονται αἰδήται, διότι εἰσέρ-
χονται εἰς τὴν ψυχὴν διὰ τῶ αἰδήσεων. Ὀνομάζεται
αὕτη ἢ αὐτὴ Πείρα ἈΝΑΛΟΓΙΣΜΟΣ, ὅταν αὕτη μᾶς
ρεῖη καὶ ἀναλογιζόμεθα διὰ ὁπείσεως τὰς ἐργασίας
ἢς ψυχῆς ἡμῶν. Ἐντεῦθεν μᾶς ἔρχονται αἱ ἰδέαι
καὶ τὴν φέως, ἐνθυμήματος, ἀμφιβολίας, διλήσεως,
καὶ γ (1). Ὅτω τὸ Ἀἰδητα ἢ ὁ Ἀναλογισμὸς,
εἰν οἱ μόνου κρηνοὶ εἴδα ἢ Διάνοια ἡμῶν ἀτλεῖ πά-
ας τὰς αὐτῆς ἰδέας. Τὰ παράγματα τὰ ὑλικά καὶ τὰ
ἰδητὰ πορίζουσι τῇ Διανοίᾳ τὰ ὑποκείμενα (2) τῆ
αἰδήματος, καὶ αἱ ἐργασίαι τὰ πρῶματος τὰ ὑπο-
κείμενα τῆ Ἀναλογισμῶ.

ΕἶΝΑΙ λίαν ἐσαργές ὅτι διὰ βαδμῶν ἀεπαιδήτων
ἢ Παιδία ὀποκτώσι τὰς ἰδέας τῶ ὑποκειμένων τῶ συ-
μμετάπων ἐκείνοις. Καὶ εἰν ἔπειτα ταῦτα ὁρῶν ἀνα-
αμβάνωσιν εἰς μνήμην τὸν χρόνον κατ' ὃν τὰς παρεδί-
αυτο τὴν πρώτῳ φορά: τὸτο συμβαίνει, διότι, περ-
εκυκλωμένων τέτων τῶ Παιδίων ἀΐθους ἐκ τῆς ἡρέσεως
αὐτῶν, ὑπὸ πολλῶν ὑποκειμένων, ὅπε ἐνεργῶσιν ὅπε
ἐς αὐτῶν αἰδήσεις διλυκῶς καὶ πολυξόπως, αἱ ἰδέαι
τῶ χρωμάτων, τῶ ἤχων, τῶ χυμῶν, καὶ τῶ ἄλλων
ἰδητῶν ποιότητων, ἀναπετάζονται, καὶ ποῖσιν ἑαυταῖς
ἰαν διὰ βασιν ἐν ἐκείνοις, καὶ ἀνδ ἐκείνων, καὶ δέει-
πονται ἐκεῖ ἔτας ἐγκυκολαμμένα, πρὶν ἂν ἢ μνήμη
ρῆηται καὶ τὰς σημειοὶ ἐν τῶ αὐτῆς κώδικι. Δὲ εἰ-
ε λοιπὸν εἰ μὴ ὑποκείμενα ὀλίγον συωθήη, καὶ ὅπε
κερσαΐθισα πολὺ βραδέως, τῶ ὀποίων ἡμπορέμη να
αμβάνωμη εἰς μνήμην τὸν χρόνον τῆς πρώτης παρε-
σίας.

(1) Di ragionamento.

(2) Gli oggetti.

σίας. Καὶ ἔτι τὸ ἐγὼ νομίζω ὅτι ἐδύνατο νὰ ἀνα-
 ξαρῆ εἰς παιδίον εἰς ἕξοπον, ὅπῃ νὰ μὴ εἶχον εἰ-
 μὴ ὀλίγας ιδέας, ἔτι τῶν πλέον συνήθων, πρὶν ἂν
 ἐκεῖνο ἐξέλκηται πρὸς τὸ τέλειον τῆς ἡλικίας.

Ὡς πρὸς τὰς ἐργασίας τῆ Προβίματος, τὰ Παιδία
 δευ' ἔχουσι τὰς ἐκείνων ιδέας, εἰ μὴ πολὺ βραδέως, καὶ
 εἴη οἱ ἀνθρώποι δευ' ἔχουσι ποτὲ δίκηνεῖς ιδέας αὐτῶν.
 Διὰ τὸ αὐτὰι αἱ ἐργασίαι, εἰ καὶ συχνὰ ἀνεπιλημέ-
 ναι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ἔλαβαίνουσιν εἰ μὴ αἰς εἰκό-
 νες κἄφαί, αἵ τινες ἔποιούσι τύπας ποιήτας ὅπῃ νὰ
 ἀφίνωσιν ἐν ἐκείνῃ ιδέας σαφεῖς καὶ ἐμμόους. Τὸ πνεύ-
 μα λοιπὸν δευ' ἔχει ἑδμῖαν ιδέαν τῶν ἐργασιῶν αὐ-
 τῶν, ἕως ἂν τὸ, ζητῶν ἑαυτὸ ἐν ἑαυτῷ, τὰς ἀνακα-
 λύψῃ, καὶ τότε τὰς ποιῶσιν τὸ ἀποκείμενον τῆς αὐτῆς θεω-
 ρίας.

Ἡμεῖς ἡμπερὲν νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ ἀνθρώπος
 ἀρχεται νὰ ἔχη ιδέας δι' αὐτὸς ὅπῃ ἀντιλαμβάνεται: ἐπει-
 δὴ ἔχει ιδέας καὶ ἀντιλαμβάνεται, εἶναι τὸ αὐτὸ πρά-
 γμα. Πλὴν εἴη οἱ Φιλόσοφοι ἔλατείνονται, ὅτι ἡ ψυχὴ
 ἐνδουμῆται πάντοτε, ἢ ὅτι ἔχει μίαν ἀντίληψιν κατ'
 ἐνέργειαν, καὶ διωκετὴ, ιδεῶν ἕξ ἢ αὐτὴ ἀρχεται νὰ ὑπάρ-
 χῃ, καὶ ὅτι τὸ ἐνδουμῆσαι κατ' ἐνέργειαν εἶναι ὡς
 πλησίως ἀχώρισον ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ὡςπερ ἡ ἔκτασις
 ἀπὸ τῆ σώματος. Ἀλλὰ ἔλατὶ καὶ ἀναγκαιότερον τῇ
 ψυχῇ νὰ ἐνδουμῆται πάντοτε, ἢ τῷ σώματι νὰ κινῆ-
 ται πάντοτε; Ἐπειδὴ ἐγὼ θεῖω ὅτι ἡ ἀντίληψις τῶν
 ιδεῶν εἶναι ἐν τῇ ψυχῇ ἐκεῖνο ὅπῃ ἡ κίνησις εἶναι ἐν
 τῷ σώματι: τῆστιν, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀντίληψις ἔκαθιστῆ
 τὴν ἐσίαν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ δευ' εἶναι εἰ μὴ
 μία ἐργασία ἐκείνης. Ὅθεν ἀκολουθεῖ ὅτι, ὅποτε ἔτι
 ὑπετίθειτο ὅτι τὸ ἐνδουμῆμα εἶναι ἡ πρῶξις ἢ πλέον
 οἰκεία

αἰκεία πρὸς ψυχῆς, δεῦν εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αὐτὴ ἐνθυμεῖται πάντοτε, μίτε ὅτι αὐτὴ ἐνέργει πάντοτε. Τῆτο ἡμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ προνόμιον τοῦ Δημιουργοῦ καὶ Διαπρητῆ πάντων τῶν πραγμάτων. Ἀπειρος ἐν ταῖς πλειόπισιν αὐτῆ, δεῦν ἰουσάζει, δεῦν ὑπνοὶ πώποτε. Ἀλλὰ τῆτο τὸ προτέρημα τῆ ἐνθυμεῖσθαι ἀδελείπτως, δεῦν ἡμπορεῖ νὰ ἀρμόζη ἐνὶ ὄντι πεπερασμένῳ. Ἡμεῖς ἰξέρουμεν ἐκ πείρας ὅτι ἐνίοτε ἐνθυμεῖσθαι: ἀς σινάγωμεν ἐκ τῆτε ταύτῳ τῶν ἄπαιστον ἀκολουθίαν, ὅτι ὑπάρχει ἐν ἡμῖν μία Ὑπόσασις ἣτις ἔχει τῶν δυνάμιν τῆ ἐνθυμεῖσθαι. Ἀλλὰ γινώσκουμεν πότερον αὐτὴ ἢ Ὑπόσασις ἐνθυμεῖται ἀδελείπτως ἢ ἔ: τῆτο εἶναι ἐκεῖνο περὶ τῆ ὁποῖα ἡμεῖς δεῦν ἡμποροῦμεν νὰ ἡμεῖσα πεπληροφορημένοι εἶ μὴ ὅπῃ τούστον ἐφ' ὅσον ἢ πείρα μᾶς διδάσκει.

ἘΚΔΗΛΩΣΙΣ νὰ ἰερωπίσω ἐκεῖνος ὅπε ἔπος δεῦν ὅπως ὑποφαίνονται ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐνθυμεῖται πάντοτε, πῶς ἔτοι τὸ ἰξέρουσι, καὶ δεῦν τίνος μέσε ἔτοι δύνανται νὰ εἶναι πεπληροφορημένοι ὅτι ἐνθυμεῖνται ὅταν αὐτοὶ δεῦν ἀντιλαμβάνονται τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν. Ἐκεῖνο ὅπε αὐτοὶ δύνανται νὰ ὑποκειθῶσι πλέον δεῦν προσώπως, εἶναι ὅτι εἶναι δυνατὸν ἢ ψυχὴ νὰ ἐνθυμεῖται δεῦν παντός, εἶ καὶ αὐτὴ δεῦν δεχσώζει μνήμη πάντε τὰ αὐτῆς ἐνθυμημάτων. Ἀλλὰ δεῦν εἶναι ἔξισε δυνατὸν, αὐτὴ νὰ μὴ ἐνθυμεῖται πάντοτε; Δεῦν εἶναι ἔτι πιθανώτερον, λέγειν ὅτι ἐνίοτε αὐτὴ δεῦν ἐνθυμεῖται, ἢ λέγειν ὅτι αὐτὴ συχνὰ ἐνθυμεῖται παρ' ἰκανὸν ἔξουον, ἀλλ' ἀνωφελῶς, καὶ χαλῆς νὰ ἡμπορῇ, μῆ σιγμῆ ἕτερον, νὰ ἀναπολῇ (1) ἐδεῦν τῶν αὐτῆς ἐνθυμημάτων;

Α'ΡΑ

(1) Richiamarsi.

ἌΡΑ ἐγὼ δὲ βλέπω εὐδία λόγον ὅπερ νὰ πείθῃ ὅτι ἡ ψυχὴ ἐνδυμεῖται, πρὶν αὐτὴ αἰ αἰδήσεις συσώρῳσασιν ἰδέας ὡς ἂν ἐκείνη νὰ ἠμπορῇ νὰ ἐνδυμῆται. Ἀλλ' ἐξανατίας ὡς ἐνοῶ κάλλιστα, ὅτι ὅσω πλέοσ αὐτὴ ἐμμελετᾷ τὰς ἰδέας ὅπερ ἀπέκτισε διὰ τῶν αἰδήσεων, καὶ ὅπερ μνήμη δίδωσσε, τῶσ πλέον ἀπαρτίζει τὴν δυνάμιν τῷ συλλογίζεσθαι καὶ τῷ ἐνδυμεῖσθαι πολυξόπως, καὶ ὅτι ἔπειτα συνδυάζουσα αὐτὰς ταύτας τὰς ἰδέας, καὶ σρέφουσα ἐν τοῖς λογισμοῖς τὰς αὐτῆς ἐργασίας, αὐξάνει τὰς αὐτῆς γνώσεις, καὶ ὑπερβάννυει τὴν ἐκκολίαν ὅπερ ἔχει τῷ ἀναπεμπάζεσθαι (1), τῷ φαντάζεσθαι, τῷ συλλογίζεσθαι, καὶ τῷ ποροβάλλειν ἄλλας ἕσποποιήσεις τῷ ἐνδυμῆματος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῶν Ἀπλῶν Ἰδεῶν.

Αἱ ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶ πᾶσαι, ἢ ἁπλᾶι ἢ συνθετοί. Ἡ Ἰδέα ἢ ἀπλῆ εἶναι μία ἀτίληφτις, μία ὡς ἄσασις μονοειδῆς ἐν τῇ ψυχῇ, ἥτις δὲν ἠμπορεῖ νὰ διακρίνηται εἰς διαφόρους ἰδέας. Τοιαῦται εἰσιν αἱ ἰδέαι τῶν αἰδήτων ποιητῶν, αἵ τινες εἰσέρχονται πᾶσαι διὰ τῶν αἰδήσεων καὶ ἕσπον ἀπλῶν καὶ ἐλδῶδρον μίξως, εἰ καὶ αἱ ποιότητες ὅπερ τὰς ποροβάλλουσιν εἰσὶ ποικτοῦσως μεμιγμῆραι καὶ σωεζωγμῆραι ἐν τοῖς πράγμασι τοῖς αὐτοῖς, ὅπερ εὐδεῖς δύνάται μὴν νὰ

Κεφ. Γ'. Περὶ τῶν Ἰδῶν ὅτι ἔρχονται κτ. 31
καὶ τὰς χεῖρας μὴτε καὶ τὰς συλλαβὰς κεχωρισμένας.
Οὕτως εἰ καὶ ἡ χεὶρ αἰσθάνεται διὰ μόνης τῆς ἀφῆς τῆς
"μαλακότητος" καὶ τῆς "θερμότητος" τῆς κρείας, πλὴν
αὐτὰι αἱ ἀπλαῖ ἰδέαι "μαλακότητος" καὶ "θερμότητος"
εἰσὶν ἔτις ἀκρεῖες ἐν τῷ πνέματι, ὡς περὶ ἔρχον-
το διὰ διαφορῶν αἰσθήσεων.

Οὔτε τὸ πνεῦμα ἐπόρισεν ἑαυτῷ μίαν φοράν ἐν
ἀρεθμῶν ἰδῶν ἀπλῶν, τὸ ἔχει τῶν δυνάμιν τῆ ἀυ-
τῆς ἀλαμβάνειν, ἀραβάλλειν, συνδεῖν, καὶ ἐν τῷ
φιλοποιεῖν ἐκείνας ἔτις ἔστις ἀπέρις, μορφῆν ἐξ
ἐκείνων, ὡς αὐτῷ ἀρέσκει, ἰδέας συνδέτης αἰτινές
ἐστὶν αὐτῷ, πᾶσαι νέαι. Ἀλλ' ἐκ ἐστὶν ἐπὶ τῷ πνέμα-
τι τῷ πλέον ὑπερμέτρω, μὴτε ἀραβάλλειν μίαν μό-
λευ ἰδέαν ἀπλῶν, μὴτε καθιστάναι εἰς ἕδω, μίαν
ἐκείνων τὰς ὁποίας τὸτο ἤδη ἔχει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν Ἰδῶν ὅτι ἔρχονται διὰ μιᾶς μόνης
Αἰσθήσεως.

Αἱ Ἰδέαι αἱ ἀπλαῖ θεωρέμεναι ὡς πρὸς τὰς διαφο-
ρας ἔστις διὰ τῶν ὁποίων εἰσέρχονται εἰς τὴν
ψυχὴν, εἰσὶν ἰδῶν τεσσάρων διαφορῶν. Ἐνταῦθα ἔρχον-
ται διὰ μιᾶς μόνης αἰσθήσεως : ἀλλὰ διὰ πλέον ἢ μιᾶς
αἰσθήσεως : ἀλλὰ διὰ τῆ ἀναλογισμῆς : ἀλλὰ πλεον-
ταῖον δι' ἀμφοτέρων τῶν ὁδῶν, τῆ αἰσθήματος καὶ τῆ
ἀναλογισμῆς.

Δοκίμων εἰσὶν αἰτινές ἐν εἰσέρχονται εἰς τὴν ψυ-
χὴν

χλὺ εἰ μὴ δὲ μίας αἰδήσεως παρεσκιασμένης ἔξετι-
 πιδες νὰ τὰς δέχεται. Οὕτω τὰ 'Χρώματα' δὲ εἰ-
 σίρχονται εἰ μὴ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν, οἱ 'Ἦχοι' δὲ
 τῶν ὠτῶν, αἱ Ὄσμαι δὲ τῆς ρίνος. Καὶ ἀντι τῶν
 τῶν ὀργάνων ὑπόληται, δὲ μῦθε πλέον μέσον τῆ ἔχει
 τὰς ἰδέας ὅπῃ ἐδεχόμεθα δὲ τῶ αὐτῶν σωλῶος.

Ἦν ἀνώφιλές ποιεῖν τῶ ἀπαρίθμησιν παρὰ τῶν
 ἀπλῶν ἰδεῶν οἰκείων ἐκάσης Αἰδήσεως. Οὐκ ἔστι
 δυνατόν προσέτι παραχωρεῖν ἐν τῶ. Ἡμεῖς ἐλλείπομεν
 ὀνομάτων πρὸς τὸ ἐκφέρειν ἀπάσας.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Δ'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Περὶ τῆς Στερεότητος. ΑΘΗΝΩΝ

Ε'ΠΕΙΔΗ' ἡ ἀπλή ἰδέα ὅπῃ ἡμεῖς λαμβάνομεν
 δὲ τῆς ἀφῆς, καὶ ὅπῃ ὀνομάζεται 'Στερεότης',
 εἰσέρχεται εἰς τῶ συνθέσειν εἰς πολλαῖς ἀειδήμῃ ἰδεῶν
 ἡμῶν, εἶναι εὐλογον νὰ ὀμιλήσωμεν διεξοδικώτερον περὶ
 ἐκείνης. Ἡμεῖς ὑποκτώμεν τῶ ἰδέαν τῆς Στερεότητος,
 ἀδύνατοι τῶ ἀντίστασιν δὲ τῆς ὁποίας ἐν σῶμα
 κωλύει ἐν ἑτέρον σῶμα νὰ λαμβάνῃ καταχρῆσιν τῶ τό-
 πῃ αὐτῆ, μέχρις ἂν ἐκείνο τὸν ἀφήσῃ. Τὸ Αἰθεῖμα
 δὲν ἀνεγείρει ἐν ἡμῖν ἐδεμίαν ἰδέαν ἐμμοιωτέραν ταύ-
 τῆς. Ἐν ἡτιῶν τοποθεσίᾳ ἡμεῖς ἡμποροῦμεν νὰ ἡμε-
 θα, ἡμεῖς αἰδοῦμεθα τι πρᾶγμα ὅπῃ ἀνέχει ἡμᾶς,
 καὶ ὅπῃ κωλύει ἡμᾶς νὰ πίπτωμεν εἰς βυθόν.

ΔΙΔΟΧΑΙ συχνὰ τὸ ὄνομα 'ἀδυσχεροῦς' πύτη τῆ
 ἰδέᾳ ὅπῃ ἐγὼ ἤδη ὀνόμασα 'Στερεότητα': ἀλλ' ἐγὼ

προκειμῶ τὸν δῶτερον τῶν τῶν ἴδ' ὄρων. Οὗτος ἐκφέρειτι
 θετικώτερον τὸ παρῶτε, ὅσις εἶναι ἀπλῶς ὀποφατικὸς,
 καὶ ὅσις δὲν ὀποφαίνει εἰ μὴ μίαν ἰδέαν, ἥτις ἴσως
 εἶναι μᾶλλον μία ἀκολουθία τῆς Στερεότητος ἢ ἡ Στερεό-
 τῆς ἐκείνη αὐτή.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι ἡ Στερεότης εἶναι ἡ ἰδιότης ἡ πλέον
 εἰσιώδης τῶ σώματος, καὶ ἐκείνη δὲ τῆς ὁποίας ἡμεῖς δελαμ-
 βάνομεθ' ὅτι τῶτο πληροὶ τῶν χώρων (1), τῶτέστιν, ὅτι
 ὅπῃ ἡμεῖς δελαμβανόμεθ' ἑνὶ τινὶ χώρῳ καταλαμβανο-
 μέθ' ἑνὶ μίᾳ Ὑπόστασει σερειᾶς, δελαμβανόμεθ'
 περὶ ὅτι αὐτὴ ἡ Ὑπόστασις καταλαμβάνει ταύτῳ
 τῶν χώρων, εἰς ἕξοπον, ὅπῃ αὐτὴ ἀπείργει πᾶσαν
 ἄλλω Ὑπόστασιν σερειᾶς: ἡ ἐκείνης ἀτίσασις εἶναι τοιαύ-
 τη, ὅπου οὐδεμία ἰχὺς εἶναι ἰκανὴ νὰ τῶν ὑπερ-
 βιάσῃ. Ὅτε πάντα τὰ σώματα τῶ πάντος ὀπνιζόντων
 παχέθ' ἑνὶ μίᾳ σαγῶν ὕδατος: ἑφ' ὅσον χρόνον αὐτὴ
 ἡ σαγῶν ὕδατος θέλει μῆν' ἑνὶ μίᾳ τῶτων, ταῦτα δὲν
 θέλῃσι δουηθῆν ποτὲ νὰ νικῆσῃσι τῶν ἐκείνης ἀτίσα-
 σιν, ἥτις κωλύει αὐτὰ νὰ σωμαπῶνται ἀλλήλοις.

ΚΑΤΑ ταύτας τὰς ἀρχὰς ἡ 'Στερεότης' δεφέρει τῆς
 ἀπλῆς χώρας, καθ' ὅσον ἡ ἀπλῆ χώρα εἶναι ἀνε-
 τίθετος καὶ τῶ ἀτίσασθαι καὶ τῶ κινεῖσθαι, Αὐτὴ δεφέ-
 ρει τῆς 'σκληρότητος' (2), καθ' ὅσον ἡ σκληρότης δὲν
 εἶναι εἰ μὴ ἡ ἰχυρὰ σωμαρμογὴ (3) μερῶν τινῶν σε-
 ρειῶν τῆς ὕλης, τὰ ὁποῖα, σωμαρμόντα ὄγκως μίᾳ αἰ-
 θητῆς παχύτητος (4), δὲν μεταβάλλῃσι χῆμα δὲκόλως.
 Καὶ καὶ ἀλήθειαν, τὰ σώματα δὲν καλεῖνται 'σκληρὰ'
 ἢ 'μα-

(1) Lo spazio. (2) Della durezza.

(3) Unione.

(4) Componendo delle masse d'una grossezza sensibile.

ἢ μαλακὰ, εἰ μὴ ὡς πρὸς τὴν ἰσχυρὰ τῆς ἀνθρώπων: ὀνομάζονται σκληρὰ ἐκεῖνα ὅπου οὐδεὶς δύναται νὰ τὰ ποιῇ νὰ μεταβάλλωσι χῆμα εἰ μὴ πιέζων αὐτὰ μὴ βίας: καὶ μαλακὰ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὰ μέρη ἐκτοπίζονται διὰ τῆς ἀπλῆς ἀφῆς. Ἡ δυσκολία τῆ ποιεῖν νὰ μεταβάλληται ἢ τῶν μερῶν θέσις εἰς τὸ σῶμα εἰς ἄκρον σκληρῆ, δὲν τὸ καθιστᾷ σπυρεώτερον τῆ μαλακωτέρῃ. Ὁ ἀδάμας ὅσῳ σκληρὸς δύναται νὰ εἶναι, δὲν ἔχει πλείονα σπυρεόπιτα τῆ ἀέρος καὶ τῆ ὕδατος: πρᾶγμα πρὸς τὸ ὅποιον ἡμπορεῖ νὰ ἐλεγχώμεθα ἐκ τῆς ἀντίστασεως τῶν ὁποίων ποιῶσι τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ πρὸς ὅ,τις δὲ καμπῆς (1), καὶ τὸ ὅποιον δὲκόλως ἡμπορεῖ νὰ ἀκαταπέταυνται.

Ἐκ τῶν τῶν ἰδεῶν εἶναι ἐναργῆς ὅτι ἡμπορεῖ νὰ μετακινήται ἢ ἐκτασθεῖ τὸ σῶμα τῆς ἐκτάσεως τῆς χώρας. Ἡ πρώτη εἶναι μία ἐκὴ συνάρμοστος καὶ μία συνεχῆς μερῶν σειρῶν, διακριτῶν, καὶ δεκτικῶν κινήσεως: Ἡ δεύτερα, μία συνεχῆς μερῶν ἐ σειρῶν, ἀδιακριτῶν, καὶ ἀνεπίδεκτων κινήσεως. Ἐγὼ ἄσχυρος ὡμογνωμόνων εἰς μεγάλῳ ἀειθρῶ ἀνθρώπων, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἀπλῆς χώρας πάμπου διαφέρει ἐκείνης τῆς σπυρεόπιτος. Οὗτοι πιστεύουσιν ὅτι δύναται νὰ λαμβανῶσιν ἐν νῶ τὴν χάραν, χωρὶς νὰ ἔρχονται εἰς ἐννοιαν ἐτινοσῆν πρᾶγματος ὅπῃ νὰ εἶναι δεκτικὸν ἢ τῆ ἀντίστασαι, ἢ τῆ ἀφῆν ὅ,τις ἀλλο σῶμα: καὶ ὅτι δύναται προσέτι παρῆσαν ἑαυτοῖς ἰδέα ἀπὸ τῆς χώρας (2), πρᾶγμα ὅπῃ νὰ τὴν πληροῖ, καὶ ὅπῃ νὰ ἡμπορῇ νὰ ἀφῆ τὰ ἄλλα σῶματα καὶ νὰ ἀντιστάται πρὸς ταῦτα. Ἐγὼ πρόντι ἔχω μίαν ἰδέαν

(1) Flessibile.

(2) Separatamente dallo spazio.

Κεφ. Ε'. Περὶ τῶν Ἀπλῶν Ἰδεῶν αἰτινές κτ. 35
 ἰδέαν ὁμοίως σαφῆ τῆς ἀποστάσεως (1) ἥτις χωρίζει
 τὰ ἀντικείμενα μέρη μιᾶς κοίτης ὀπρωείας: εἴτ' ἐν
 ἐγὼ λαμβανῶ σερὰ τὰ μέρη ταύτης τῆς ἀποστάσεως,
 εἶτε τὰ παρὶς ἡμαυτοῦ ἢ σερὰ.

Εἰς τὴν εἰρησὶν ἡμῶν, τί εἶναι λοιπὸν ἡ Σπερείτης,
 ἐγὼ θέλω τὸν πέμψῃ εἰς τὰς αὐτὰς αἰδήσεις πρὸς τὸ
 ἀκρίβην τῆτο. Οὗτος θέλει τὸ ἰξόρη, εἰὰ πειράσῃται
 καὶ εὐώσῃ τὰς αὐτὰς χεῖρας, ἀφ' ἧς ἐγκλείσῃ εἰς αὐτὰς
 μίαν πέτραν.

Σημεῖα, ὅτι τῆς Σπερείτης τῶν σωμάτων ἔχαρτᾶται
 ὁ ἀμοιβαῖος ὠσμὸς καὶ ἡ ἀντίστασις αὐτῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

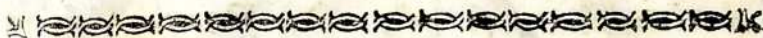

Περὶ τῶν Ἀπλῶν Ἰδεῶν αἰτινές ἔρχονται
 διὰ διαφορῶν Αἰδήσεων.

Εἰς τὴν εἰρησὶν ἡμῶν ἰδέαι, αἰτινές μᾶς ἔρχονται διὰ
 πλείονων ἢ μιᾶς αἰδήσεως, οἷον αἱ ἰδέαι τῆς χῶ-
 ρας, τῆς ἐκτάσεως, τῆς χήματος, τῆς κινή-
 σεως, καὶ τῆς ἠρεμύσεως. Ἡμεῖς λαμβανόμεν ταύ-
 τας διὰ τῆς ὀφείας καὶ τῆς ἀφῆς.

ΚΕ-

(1) Della distanza.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

Περὶ τῶν Ἀπλῶν Γδεῶν ὅπῃ ἔρχονται
 δεξὶ τῶ Ἀναλογισμῶ.

ΕΝΙΑΙ δὲν ἔρχονται εἰς τὴν γνῶσιν ἡμῶν, εἰ μὴ
 δεξὶ τῶ ἡμᾶς σκέπτεσθαι περὶ ἑαυτῶν. (1) Τοιαῦ-
 ται εἰσὶν αἱ ἰδέαι τῶ ἐργασιῶν τῆς ψυχῆς. Αἱ κυ-
 ριώτεραι τῶν τῶ ἐργασιῶν εἰσὶν ἡ Ἀντίληψις ἢ ἡ
 παρὰξις τῶ ἀντιλαμβάνεσθαι, τὸ Θέλειν ἢ ἡ παρὰξις
 τῆς θελήσεως. Ἡ Ὁμίλησις, καὶ ἡ Διάνοια εἰσὶν αἱ
 δύο δυνάμεις αἱ τινες προβάλλουσι πάντας τὰς ἐνεργείας.
 Ἡ ἀναφέρω παρὸς τὸ τὸ κεφάλαιον τῆς τροπο-
 ποιήσεως τῶ ἐνθυμήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῶν Ἀπλῶν Γδεῶν ὅπῃ ἔρχονται δεξὶ τῶ
 Αἰσθήματος καὶ δεξὶ τῶ Ἀναλογισμῶ.

Αἱ ἰδέαι ἡδονῆς, ἀλγος, δυνάμειος, ὑπάρξεως,
 ἐνάδος, καὶ δεξοχῆς, μᾶς ἔρχονται ὅπισθις
 δεξὶ τῶ Αἰσθήματος καὶ δεξὶ τῶ Ἀναλογισμῶ.

Ἡ ἡδονὴ καὶ τὸ ἀλγος συνοδύουσιν ἢ ἀκολουθεῖσι κατὰ
 ὅσον

Ὅν πάντα τὰ ἡμέτερα αἰδηματα, καθ' ἀπλοσίως ὡσπερ
χρῆδὸν πάσας τὰς πράξεις ἢ τὰ ἐνθυμήματα τῆς ψυχῆς
ἡμῶν. Ἡ δὸνῆ καὶ Ἀλγος εἶναι, καὶ τὴν ἐμὴν
γνώμην, πᾶν ἐκεῖνο ὅπῃ μᾶς τέρπει, καὶ πᾶν ἐκεῖ-
νο ὅπῃ μᾶς ἀνιά, εἴτ' ἂν αὐταὶ αἱ τέρψεις εἴτε
αὐταὶ αἱ λύπαι ἔρχονται ἐκ τῶ ἐνθυμημάτων τῆς
ψυχῆς ἢ ἐκ τῆς ἐνεργείας πράγματός τινος ἐπὶ τὰ σώ-
ματα ἡμῶν. Οὕτως ἐγὼ ἔχω γνώμην ὅτι ἐκεῖνο ὅπῃ
καλεῖται ἄπο τῶ εὐδὸς μέρες χαρὰ, τερπωλὴ, ἡδονή,
εὐτυχία, καὶ ἄπο τῶ ἐτέρου ἀδημονία, λύπη, βάσα-
νος, δυστυχία, δὸν εἶναι εἰ μὴ ἁπόφοροι βαθμοί, ἢ
ἡδονῆς ἢ ἄλγος.

Ὁ Ἀρχηγὸς καὶ ὁ Διατηρητὴς τῆς ἡμῶν Ἐπάρξεως
προσηύχον ἡδονῶν ἢ ἄλγος ἐνθυμημάτων ἰσὶ καὶ Αἰδημα-
σί τισιν: ὅπως ἀγάγη ἡμᾶς εἰς τὸ ἐνθυμεῖσθαι, πράτ-
τειν, καὶ κτεῖν ἑαυτῶν. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς
τῶ ἄλγος, ἡμεῖς δὸν εἰχομεν ἐδέρμια ἀφορμῶν τῶ προ-
κρίνειν εὐ ἐνθυμημα, εὐδὸς ἀπὸ, μίτε τὴν κίνησιν,
τῆς ἡρεμύσεως: καὶ ἔγω, καί περ ἐγκρατεῖς τῶ δυνάμειων
τῆς ἁνοίας καὶ τῆς θελήσεως, ἡμεῖς ἡμῶν κτίσματα τε-
λέως ἀνεργῆ, ἡμεῖς διηρχόμεθα τὸν βίον ἐν μιᾷ διη-
ρεκεῖ ληθαργία.

ΓΔΟΥ' μία ἄλλη σκέψις, ἥτις εἶναι ἀξία τῆς ἡμιτέ-
ρας ἐπιστάσεως: διότι αὕτη θέλει χρησιμὴν εἰς τὸ ποιεῖν
ἡμᾶς νὰ θαυμάζωμεν τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀγαθότητα
τῶ Κτίσεως ἡμῶν. Πρὸς τὸ ἁπαρεῖν τὴν ζωὴν ἡμῶν,
ἐκεῖνος σωῆψε τὴν αἰδησιν τῶ ἄλγος τῶ ἄγαν βιβίως
τύπῳ τὸν ὁποῖον ποιεῖ ἐπὶ τὰ ἡμῶν σώματα εἰς μέγας ἀ-
ειδμὸς πραγμάτων, ὅπως ἐκδηματωμένοι ὑπὸ τῶ θανάτου
τὸν ὁποῖον ἐκεῖνα δύνανται νὰ μᾶς προσενώσιν, ἡμεῖς φρον-
τίζομεν περὶ τὸ ἐκφύγειν ταῦτα. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὸν

ᾧσειτε τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν μέχρι τῆς ὑπομιμνήσκου ἡμᾶς ἐκείνων τὰ ὁποῖα διύωνται καὶ ἀποξενῶσι τὸν θάνατον, αὐτὸς τὴν ἐξήπλωσεν εἰς τὸ διασώζειν ἐν τῇ τελειότητι αὐτῶν ἕκαστον μέρος, καὶ ἕκαστον ὄργανον τῆς σωματικῆς ἡμῶν: Διὰ τὸτο τὸ τέλος, ἐκεῖνος διεπέτατο, ὅτι τὰ αὐτὰ ὑποκείμενα καὶ τὰ αὐτὰ αἰδήματα, τὰ ὁποῖα συχνὰ μᾶς φέρουσιν ἡδονῇ, καὶ μᾶς φέρουσι συχνὰ ἄλγος ὡσαύτως: Ἐκεῖνος ἠθέλησεν ὅτι ἡ θερμότης, παραδοχάειν, ἥτις ἐν τινι ᾧσειμῶν βαθμῶν μᾶς εἶναι ἡδεῖα, καὶ μᾶς προξενεῖ ἄλγη μεγάλη, ὅταν αὐτὴ αὐξάνηται. Εἶναι πρᾶγμα σοφώτερον τῆς τῆς Νόμου τῆς φύσεως, ὅστις ποιεῖ, ὅτι ὁπότε ἐν ὑποκείμενον, ἐξ ἡμεῖς ἐκδεχόμεθα ἡδονῇ, στυγαράττει, διὰ τῆς βίας τῆς τύπε αὐτῆς, τὰ ἀπαλὰ ἔλαττα (1) τῆς ὀργάνων ἡμῶν, ἡμεῖς καὶ ὑπομιμνησκάμεθα, διὰ τῆς ἄλγος ὅπερ προξενεῖται εἰς ὁ τύπος, τῆς μακρυνεῖν ἡμᾶς αὐτῆς διαπαντός, διὰ τῆς τῆς κινδυνώδους ὑποκειμένης, καὶ πρὶν αὐτὰ ὄργανα ἡμῶν τέλειον ἐκτοπιζώσιν.

Ὅτι ὁ σκοπὸς ταύτης τῆς ἐπιμέλειας ἐγγύτης τῆς ἡδονῆς πρὸς τὸ ἄλγος, εἶναι ἡ διατήρησις τῆς ἡμετέρων ὀργάνων, φαίνεται ἐκ τῆς, ὅτι μία ταχεῖα διάβασις ἐκ τῆς φωτὸς τῆς πλέον ἐντόνης (2) εἰς τὸ πλέον μέγα σκοπός, ἐδόλωσεν προξενεῖ πόνον: ἐπειδὴ τὸ σκοπός δὲν ἡμπορεῖ καὶ βλάβη τὰ θαυμαστά ὄργανα τῆς ὄψεως: Ἀλλ' ἐν τῷ ψυχῆς ἡ μία θερμότης ὑπερβολικῆς, ἔταν αἰφνίδιον διαδέχονται ἀλλήλα, προξενεῖ ἄλγος: διότι αὐταὶ αἱ μεταβολαὶ ἄγαν ἐξαπινάσαι, εἰσὶν ἕκασται καὶ ἀλλοιωῶσιν ἢ καὶ ἀναξέπωσι τὴν οἰκονομίαν τῆς σωματικῆς.

Εἰς

(1) Le molle. (2) Vivo.

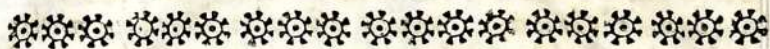
Εἰς ἄλλος λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐγκατέθεξε καὶ συῶψε διαφόρας βαθμὲς ἡδονῆς καὶ ἄλλας τοῖς τύποις τῶς ὁποίας τὰ ὑποκείμενα ποιεῖσιν ἐφ' ἡμᾶς, εἶναι ὅπως δὲ εἰσκοντες πικρίαν καὶ μίαν ἔλθειν τελείας πέρφειας ἐν ταῖς ἡδοναῖς τὰς ὁποίας τὰ κτίσματα δύνανται νὰ φέρωσιν, ἡμεῖς ἀνάζητοῦμεν τὴν ἡμετέραν δὲ δαιμονίαν ἐν τῇ καταχέσει ἐκείνῃ μεθ' ἧς ἐστὶ πλησμονὴ χαρᾶς, καὶ ἧ ἐν τῇ δεξιᾷ εἰσιν ἡδυπάθειαι αἰώνιοι.

Ἰσως αὐταὶ αἱ διασκέψεις περὶ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἄλλης δυν' μᾶς δίδωσιν ἰδέας σαφετέρας ἐκείνων ὅπῃ ἡ πείρα δίδει. Ἀλλ' αὐταὶ χρησιμότερον εἰς τὸ γνωρίζειν ἡμῖν τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀγαθότητα ἐκείνῃ ὅσιν σωθήσῃ, καὶ ὅσιν διοικεῖ τὰ πάντα. Αὕτη ἡ παρέκβασις δυν' εἶναι ἀνάρμος τῇ ὀπτησῇ καὶ τῇ σκοπῇ τῆς τῶ συζητήματος. Ἐπειδὴ τὰ πρῶτα ἐνθυμήματα, καὶ ἡ ἀληθινὴ ἀχολία πάσης ἐκτισμένης Διανοίας, χρεώσονται εἶναι ἀξίαι ἐν ἑαυταῖς τὴν γνώσιν καὶ τὸ σέβας τῶ Δημιουργῆ τῶ παντός.

Ἡ ἴσχυρις καὶ ἡ Ἐνάς εἰσὶ δύο ἄλλαι ἰδέαι τὰς ὁποίας δύνανται νὰ ἀνεγείρωσιν ἐν ἡμῖν ἕκασον τῶ ἐξ ὑποκειμένων καὶ ἐκασὴν τῶ ἐνδον ἰδεῶν: ἐπειδὴ ἡ ἰδέα τῆς ὑπάρξεως μᾶς ἔρχεται, καὶ ἐκ τῆς αἰδησίως ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς ὑπάρξεως ἰδέας τινὸς ἐν τῇ ἡμέτερῃ Πνοῇ, καὶ ἐκ τῆς κρίσεως ὅπῃ ἡμεῖς ποιεῖμεν ὅτι ὑπάρχει παράγματα ἐξ ἡμῶν, καὶ ἐποιώντες ὅτι ὑπάρχει καθ' αὐτά. Ὡς πρὸς τὴν Ἐνάδα, ἡμεῖς ἔχομεν τὴν αὐτῆς ἰδέαν ἐκ τῆς διασκέψεως ἐπιστῆν μοναδικῆς παράματος: ἔδυν' διαφέρει νὰ εἶναι τῶτο ἐν ὄν πραγματικόν, ἢ ἀπλῶς μία ἰδέα.

Ἡ Ἐδύαμις καὶ ἡ Διαδοχὴ εἰσὶ δύο ἄλλαι ἰδέαι αὐτίνες μᾶς ἔρχονται καὶ διὰ τῶ Αἰδιήματος καὶ διὰ

40 Περὶ τῆς ἕξωθεν ὑποκειμένων Κεφ. Η'.
τῶ Ἀναλογισμῶ. Ἐγὼ δὲ ὁμιλῶ ἐπαύθῃα ὡς ἐπὶ τα-
των : ὡς αὐτῶν διεξοδικῶς παραματῆσομαι μὲν ταῦτα :

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η'.

Περὶ τῆς ἕξωθεν ὑποκειμένων ἄτινα προβάλλουσιν
Ἰδέας ἐν ἡμῖν.

ΠΑΝ ἐκεῖνο ὅπῃ ἀγεῖρει μίαν ἀτίληψιν ἐν τῇ
ψυχῇ, ἔτι αὖ ἐκεῖνο ὡς ἡ ἀπυσία ἐνός παραγ-
ματος, χρεωσῆ διατὸν αὐτὸν λόγον νὰ προβάλλῃ ἐν
ἐκείνῃ μίαν ἰδέαν σαφῆ καὶ θετικῆν. Οὕτως, ἡμεῖς δε-
ρίσκομεν τὸς ἰδέας ὑπόστασιν ἢ παραματῆσιν ἐν ταῖς
ἰδέαις ψυχῆς, σκοπῆς καὶ κινήσεως αἰτινες δὲ
προβάλλονται εἰ μὴ ἄλλὰ τῆς σερητικῶν αἰτιῶν, ὅσων
ἐν ἐκείναις θερμοτότης, φωτός καὶ κινήσεως αἰτινες
ἀγεῖρονται ὑπὸ αἰτιῶν ἐνεργεσάτων.

Μία αἰτία σερητικῆ ἡμπορεῖ νὰ ἀγεῖρῃ μίαν
ἰδέαν θετικῆν : πῶτο εἶναι ἐναργές ἐκ τῆς σκιᾶς ἥτις
μὴ ἔσται ἄλλο εἰ μὴ μία ἀπυσία φωτός, ποιεῖ ἐαυτῶν
νὰ διακρίνηται ἀκριβῶς, καὶ προβάλλει ἀκολέθως μίαν
ἰδέαν σαφῆ καὶ θετικῆν : Ἐγὼ ἀναπτύσσω ἔγω τὸν πῶ-
τε λόγον : Καθὼς πὶ αἰθρημα γρηῃαται ἐν ἡμῖν ἐκ τῆς
διαφόρων βαθμῶν ἢ ἐκ τῆς διαφόρων διορισμῶν (1) τῆς
κινήσεως τῆς ἡμετέρων πνευμάτων διαφόρας ἀνακινήσων
ὡς αὐτῶν ἕξωθεν ὑποκειμένων : ἔπος ἢ μείωσις ταύτης
τῆς κινήσεως χρεωσῆ νὰ προβάλλῃ ἐν ἡμῖν αἰθρημα καὶ
μίας

(1) Determinazioni.

Κεφ. Η'. ὅπερ προβαλέμεσιν ἰδέας ἐν ἡμῖν. 41

μίαν νέαν ἰδέαν, ἔτιω ἀναγκαίως ὡσπερ ἢ ἀλλοίωσις
κὴ ἢ ἀύξησης ταύτης τῆς κινήσεωσ. Ἡμεῖσ ἔχομεν προ-
σέτι ὄρες ἀρνητικῆσ, οἱ τινεσ δὲν ἐκφέρουσ κατ' ἐ-
θεῖαν ἰδέασ θετικῆσ, ἀλλὰ τὴν ἀπεσίαν τῶν τῆσ
ἰδεῶν: οἷον ἐκεῖνοι τῶ ἀχύμω insipido κὴ τῆσ σι-
γῆσ, οἱ ὅποιοι σημειῶσιν ἰδέασ θετικῆσ ἤγην τὸν
χυμὸν κὴ τὸν ἤχον, μὴ τῆσ ἰδεῶσ τῆσ ἐκείνων ἀπεσίασ
τῆσ σερῆσεωσ.

ΛΟΠΟΝ, τὸ προσέχειν ταῖσ ἰδέασ, καθὸ αὐταῖ
εἰσιν ἐν τῷ πνύματι, δὲν θέλει ἡθαι ἐκεῖνο ὅπερ
θέλει ποιῆ νὰ ἀκακαλύπτῃ τισ τῆσ αἰτίας ἐπε τῆσ
προέβαλον: ἀλλὰ θέλει ἡθαι τὸ ἐτόνωσ ἐφισαῖαι τὸν
νῦν τῆ φύσει αὐτῆ τῶν τῆσ αἰτιῶν. Οἱ Ζωγράφωσ κὴ
ὁ Βαφύσ ἔχουσ ἐν ἑαυτοῖσ τῆσ ἰδέασ ἔτιω δὲκρνεῖσ
τῶ λευκῆ κὴ τῶ μέλανωσ ὡσπερ ὁ Φιλόσοφωσ. Ἀλλ' εἰ-
καὶ ἔργω τῶ Φιλόσοφωσ κα' ἀναζητῆ τῆσ εἰσὶ τῶ μῦθω
τῆσ ἐπιφανείασ ἐνὸσ σώματοσ, κὴ τῆσ εἶναι ἢ διάθεσισ
ἐκείνων τῶ ὅποια σωσιῶσιν ταῦτα τῶ χρώματοσ.

ΟΥΤΩ πρὸσ τὸ μὴ συγχεῖν τῆσ ἰδέασ κὴ τῆσ αἰτίας
αὐτῶν, χρειάζεται νὰ διακρίνωμεν ἐν ἐκάσῃ ἰδέῃ τὴν
ἀντιλήψην τὴν ἔσασ ἐν τῷ πνύματι, καὶ τῆσ αἰτίας
αὐτῆσ τῆσ ἀντιλήψεωσ, αἰτινέσεισιν αἱ ποιόπτεσ τῆσ
αἰτιῶν, ἢ ἐκεῖνο ὅπερ ἔρχεται νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ, τῆσ
ἐποποιοῦσεῖσ τῆσ ὕλησ τῆσ προξενέσασ ταύτασ τῆσ ἀντι-
λήψεῖσ. Αὐτῆ ἢ διάκρνεσισ εἶναι ἀναγκαῖα, ἵνα μὴ φαν-
ταζώμεθα ὅτι αἱ ἰδέασ ἡμῶν, θεωρεῖσθαι, καθὸ εἰσιν
ἡμῖν, εἰσιν εἰκόνεσ ἢ ὁμοιόπτεσ ἐπιτελεῖσ πράγ-
ματιῶσ τινωσ ἐνεχομῶσ τῆ ὑποσάσει (1) ἥτισ τῆσ προ-
βαλέει. Μεταξὺ τῶ πλείεσ μέρωσ τῆσ ἡμετέρων ἰδεῶν
αἱ.

(1) Inerente nel soggetto.

αἰδήματος καὶ τῆς ἐκείνων αἰτιῶν δὲν ὑπάρχει πλείων ὁμοιότης ἢ μεταξὺ τῶν αὐτῶν πῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἐκείνων ὀνομάτων.

Ἀλλὰ ἂν διασαφίσωμεν ἀκριβέστερον ταύτην τὴν ὑπόθεσιν.

ἘΓΩ καλῶ 'Ἰδέαν' παῦν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, τὸ πνεῦμα ἀντιλαμβάνεται ἐν ἑαυτῷ, ἢ παῦν ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι τὸ ἄμεσον ὑποκείμενον τῆς 'Ἀντιλήψεως', ἢ τὸ

Ἐνδομήματος, καὶ καλῶ 'Ποιότητα εἶδος ὑποκειμένης' τὴν

δυνάμιν τὸν ὅποιον ἔχει τὸ τὸ ὑποκείμενον τὸ ποροβάλλειν μίαν ἰδέαν ἐν ἐμοί. Οὕτως ἐν μιᾷ σφαίρα χιόνος ἥτις ἔχει τὴν δυνάμιν τὴν ἀνεγείρειν τὰς ἰδέας 'Δολκόπιτος, ψύχης, καὶ στρογγυλότητος,' ἐγὼ καλῶ 'ποιότητες

τὰς τὰς δυνάμεις ταύτης τῆς σφαίρας καθὸ αὐταί εἰσιν ἐν ἐκείνῃ, καὶ δίδω ταύταις τὸ ὄνομα ἰδεῶν, καθὸ αὐταί εἰσιν αἰδήματα ἢ ἀντιλήψεις ἐν ἐμοί.

Καὶ εἰ μὴ συμβαίη μοι ὁμοιότης νὰ ὁμιλῶ ὡσαύτῃ νὰ ἦσαν ἰδέαι ἐν τοῖς

πραγμασίν ἐκείνοις αὐτοῖς, χρεασεῖται ποιεῖται ὅτι ἐγὼ

δηλῶ ὅτι εἰσὶν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, ποιότητες αἰτινες ποροβάλλουσι ταύτας τὰς ἰδέας ἐν ἡμῖν.

ἌΓΓΤΑΙ αἱ 'ποιότητες' εἰσὶ δύο εἰδῶν: ἐγὼ ὀνομάζω ἐνίας 'ἀρχηγόνες ἢ πρώτας, οἵαι εἰσιν ἡ σφαιρότης ἢ ἕκτασις, ἢ κίνησις, ἢ ἡρέμησις, ὁ ἀειδμὸς

καὶ τὸ χῆμα: αὐταί εἰσιν ἕτως ἀχώριστοι διὰ τὴν σῶματος, ὅπερ τὰς διασώζει πάντοτε, ἀσυναστῆν ἀλλοιώσει ἐκεῖνο δύναται νὰ ὑποφέρει.

Διέλε εἷνα κόκκον ἄμμου εἰς δύο μέρη, ἕκασον τῶν θέλει φυλάττει πάντοτε τὴν σφαιρότητα τὴν ἕκτασιν, τὸ χῆμα, τὴν κινήτητα καὶ τ. Διέλε

αὐτὸν εἰς ἕξ μέρη, ταῦτα τὰ ἕξ μέρη εἶτι θέλουσι φυλάττει πάντοτε πάσας ταύτας τὰς αὐτὰς ποιότητας.

Ἦ ποδῖελε τῶν τελευταίων, μέχρι τῶν αὐτῶ ἀνεπαιδῆτων μερῶν, καὶ ἐκάστη τῶν τῆς ποιότητων θέλει μὲν πάντοτε ἐν ἐκάστῳ τῶν τῆς μερῶν τῆς ἀνεπαιδῆτων.

Ἐγὼ καλῶ τὰς ἄλλας 'ποιότητες

Κερ. Η'. ὅτ' προβάλλουσιν ἰδέας ἐν ἡμῖν. 43
πικρῆς δδύρας: ποιαῦται εἰσι τὰ χρώματα, αἱ ὀσμῆς, οἱ ἦχοι, κτ. Αὐταὶ αἱ ποιότητες δὲ ἔχουσι τὰ ἀσάπαν πραγματικότητα: αὐταὶ ἐκ εἰσὶν εἰμὴ ἢ δύναμις τῷ ὁποίῳ ἔχουσι τὰ σώματα τῷ προβάλλειν ἐν αὐτοῖς διάφορα αἰσθήματα ἢ τῷ ἀρχηγόνων ἢ πρώτων ποιότητων αὐτῶν.

Αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῷ πρώτων ποιότητων τῷ σωμάτων εἰσὶν ἐπιτελῶς πρᾶστικαὶ τέπων τῷ ποιότητων: ἔπω ἄρχετυπα τέπων τῷ ἰδεῶν ὑπάρχει πραγματικῶς ἐν τοῖς σώμασιν. Ὡς πρὸς τὰς δδύρας ποιότητας, αὐταὶ δὲ ὁμοιάζουσιν ὀλοτελῶς ταῖς ἰδέαις τὰς ὁποίας κείναι ἀήγειραν ἐν ἡμῖν. Ἐκεῖνο ὅτ' ἐν τῇ ἡμέτερᾳ ἰδέᾳ ἐν τῷ ἡμέτερῳ αἰσθηματι εἶναι ἰσχυρὸν, ἢ ἄσθεν, ἢ εἶναι, ἐν τοῖς σώμασι καλεσμένοις μὴ ταῦτα τὰ ὀνόματα, εἰ μὴ μία ὀλισθηρὴ κίνησις, καὶ ἡ ὀλισθηρὸν πάχος, καὶ ὀλισθηρὸς συχνηματισμὸς (1) τῷ μερῶν ἰσχυρῶν. Ἐπο φαίνεται ἐκ τούτου: τὸ αὐτὸ πῦρ τὸ ἐν μίᾳ τινι ποσάσει διδόν ἡμῖν μίαν θερμότητα ἰδεῖαν, μᾶς ποσάσει εἰς βίαιον πόνον, εἰς ποσάσει αἰσθηρῶν αὐτῶ πλητέστερον. Τάρα ἕξαι ἡ αἰσθησις τῆς θερμότητος ἢ μᾶλλον ἐν τῷ πυρὶ ἢ ἐκείνῃ τῷ πόνοι: ἐπειδὴ τέλος πάντων εἶναι τὸ αὐτὸ πῦρ τὸ προβάλλειν ἐν ἡμῖν τῷ μίαν τῷ ἑτέρῳ αἰσθησιν; Αὐταὶ αἱ ἀρχεγονοὶ ἢ αἱ πρώται ποιότητες τῷ πυρὸς, αἱ τινες σωίζανται, ὡς ἐγὼ εἶπον, ὅτι μέρη εἰς ὀλισθηρὸν αἰσθηρῶν, καὶ μᾶς ὀλισθηρῆς κινήσεως, καὶ εἰς ὀλισθηρὸν πάχος, καὶ εἰς ὀλισθηρὸν συχνηματισμὸν δυνάμει νὰ καλῶνται πραγματικῶς, διότι αὐταὶ ὑπάρχει πραγματικῶς ἐν τῷ πυρὶ, εἰ ἔναι αἱ ἡμῶν αἰσθη-

(1) Συχνηματισμὸς, ἀγγλίστ' configuration, εἶναι ἡ μορφή ποικίλων μερῶν, ὡς ταῦτα εἰσι ποσσηρμοσμήν αλλήλοις.

αἰδησεις ἀντιλαμβάνονται ἐκείνων εἴτε ἔ. Ἀλλὰ τὸ χῶμα ἢ ἡ θερμότης δὲ εἶναι ἐν ἐκείνῳ πραγματικώτερον ἢ ὁ πόνος. Κάλυσον τὰ σώματα νὰ προβαλῶσιν ἐν σοὶ αἰδημάτι, ποιήσον νὰ μὴ βλέπωσιν οἱ ὀφθαλμοί σε μήτε φῶς, μήτε χρώματα: τὰ ὠτά σε μὴ πλήσωνται ὑπ' ἕδου ἢ ἤχου: ἡ ρίξ σε νὰ μὴ εὐδαιμάται ἕδου ἢ ὀσμῆς, καὶ τότε πάντες εἶσι οἱ ἤχοι πᾶσαι αὐταὶ αἱ ὀσμαι: ἢ τ. καθὸ ταῦτά εἰσιν ἰδέαι ἰδίαί σοι μόνῳ, οὐ χήσονται καὶ παύσονται τὰ ὑπάρχοντα: Αὐταὶ θέλωσι πάλιν εἰσελθεῖν εἰς τὰς αἰτίαι αἰτίαι προέβαλον αὐτάς, τρέψιν, αὐταὶ δὲ θέλωσι ἦδαι πλέον ἢ ὁ συχηματισμὸς ἢ ἡ κίνησις τῶν μερῶν τῶν σωμάτων.

ΑΥΤΑΙ αἱ δῦτεραι ποιότητες εἰσὶ δύο εἰδῶν. Τῶν μὲν ἀντιλαμβανόμεθα ἀμέσως, τῶν δὲ ἐμμέσως. Διὰ τὴν ἁπλοῦσιν σαφέστερον: Τῶν μὲν ἀντιλαμβανόμεθα καθ' ἑαυτάς, ἢ ἀμέσως, διότι ἡ ἀμέσως ἐνέργεια ἐκείνων ἐφ' ἡμᾶς, ποιεῖ καὶ γινώσκονται ἰδέαι ἐν ἡμῖν οἷά εἰσι τὰ χρώματα. Ονομάζονται αὐταὶ αἱ ποιότητες, ποιότητες αἰδηταί. Τῶν δὲ ἐκ ἀντιλαμβανόμεθα εἰ μὴ ἐμμέσως, διὰ τὸ ἀποτελεσμα ὅπερ αὐταὶ προβάλλουσιν ἐπὶ ἄλλα σώματα, τῶν ὁποίων ἐκείναι ἀντιλαμβάνονται τῷ ὑφίῳ (1) ποιητικῶς, ὅπερ αὐτὰ ἀνεγείρουσιν ἐν ἡμῖν ἰδέας διαφόρας ἐκείνων τὰς ὁποίας ταῦτα ἀνήγειρον πρὸ τῶν. Ονομάζονται αὐταὶ αἱ ποιότητες Δυναμίαι. Ἐν τῷ θεωρεῖν τὸ πῦρ, ἡμεῖς βλέπομεν ἀμέσως, ὅτι εἶναι ὑπέρουθρον: αὕτη εἶναι μία τῶν αἰδητικῶν ποιότητων ἐκείνων. Ἐν τῷ θεωρεῖν ὅτι ἐκείνο χιτῶναι τὸν μόλιβδον, ἡμεῖς βλέπομεν ἐμμέσως, ὅτι τῆς

δύνα

Κεφ. Η'. ὅπῃ προβάλλουσιν Ἰδέας ἐν ἡμῖν. 45
δυνάται γὰρ τὸν καθιστᾶ ῥώδῃ: (1) αὐτὴ εἶναι μία τῶν
ἐκείνων δυνάμεων.

Εἰ καὶ πᾶσαι αὐταὶ αἱ δύνεσαι ποιότητες, ὅσον αἱ
αἰμίνας, ὅσον καὶ αἱ ἐμμέσως ἀνακαλυπτόμεναι, ἐκ εἰ-
σῶν, εἰ μὴ ἡ δυνάμις τὴν ὁποίαν ἐν σώμα ἔχει ἐπι-
πλάττει ἄλλο, δεῖ τὴν ἐσωθεὶν ἔξοποιοῖσιν τῶν αὐτῶν πρῶ-
των ἢ ἀρχηγίων ποιότητων: πλὴν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀν-
θρώπων ἄλλως κείνουσι τοῦτέ. Αὐτοὶ δογματίζουσιν,
(2) ὡς πρὸς τὰς αἰδητὰς ποιότητας, ὅπῃ ἐπι ἀνακα-
λύπτουσιν ἐν τοῖς σώματιν, οἷά εἰσι τὰ χρώματα: ὅτι
καὶ εἰσι ποιότητες ἐκείνων πραγματικά, ὅτι ταῦτα
ἔχονται ἐκείνοις, καὶ ὅτι εἰσι τελείως ὅμοια ταῖς ἰδέαις
καὶ ἐπι ἔχουσιν ἐκείνων. Δόγματισμός (3) παύθησιν
καὶ ψεύδης: τὸ ὁποῖου ἡ ἀρχὴ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
καταλείπεται, ἢ καθότι ἐκείνοι δὲ βλέπουσι μὴ τὰς ὀφθαλ-
μῶν τὰ ἔργα ἢ τὴν πρᾶξιν τῶν ἀρχηγίων ποιότητων
ἐν σώματι: ἢ καθότι αἱ ἰδέαι τῶν αἰδητῶν ποιότη-
των δὲ φαίνονται αὐτοῖς γὰρ φυλάττωσιν ἐδῶ, μίτε τὰ
αἰσθητὰ, μίτε τὰ σωματικῶν συχηματισμῶν: ἢ τελου-
σάντων καθότι δὲ δύνανται γὰρ δελαμβάνωσι, πῶς ὁ
συχηματισμῶς, τὸ πάχος, ἢ ἡ κίνησις τῶν μορίων
ἐν σώματι, ἐδύναντο γὰρ προβάλλωσι τὰς ἰδέας καὶ τὰ
καθῆκατα τῶν χρωμάτων, τῶν ὀσμῶν καὶ τῶν ἄλλων αἰδη-
τῶν ποιότητων. Ὡς πρὸς τὰ καὶ τὰς ποιότητας τῶν σω-
μάτων, τὰς ὁποίας ἐπι γνωρίζουσιν ἐμμέσως, καὶ τὰς
ἐκείνων καλῶσι δυνάμεις ἐκείνων, ὁ αὐτῶν δογματισ-
μῶς εἶναι δίκαιος. Ἐπειδὴ ἐπι ἀνακαλύπτουσι σαφῶς,
ὅτι ἡ ποιότης ἢ προβαλλομένη: ἢ μαλακότης, ἢ ἄλλο
κίνησι, ἐν τῷ κερῶ, δὲ ἔχει ἐδεμίαν ὁμοίότητα μὲν
τὴν

(1) Fluido. (2) Decidono. (3) Decisione.

τῶν θερμότητος, καὶ ἀκολέθως, αὕτη ἢ μαλακότης δὲ
ἔμπορεῖ νὰ προβάλληται εἰ μὴ ἔξω τῆς δυνάμεως
πυρός.

ἘΓΩ' ἤδη προεχώρησα πολὺ εἰς τὰς φυσικὰς ἀναλύσεις:
ἀλλ' αὐταὶ ἦσαν ἀναγκαῖαι πρὸς τὸ διακρίνειν τὰς
τῶν σωμάτων πραγματικὰς, ἀρχηγόνας καὶ ἀχωρίστους
ποιότητας, ἄπο τῶν ἑσπερίων ποιότητων, τὰς ὁποίας
οἱ πολλοὶ ὑποδέχονται κοινῶς πραγματικὰς, καὶ πρὸς
τὴν ἀπόδοσιν. Ταύτης τῆς διακρίσεως τεθείσης, καὶ κατα-
νοηθείσης, ἡμεῖς θέλομεν γνωρίζη, τίνας τῶν ἰδεῶν
ἡμῶν εἰσιν, ἢ ἐκ εἰσὶ πῖσαι εἰκόνες τῶν ἔξωθεν ὑπο-
κειμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ.

Περὶ τῆς Ἀντιλήψεως.

Ἡ Πρώτη ἰδέα ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ὅταν ἔδασκα
πρώμεθα ὡς ἐξ αὐτῶν, (1) εἶναι ἢ ἡ Ἀντι-
λήψις. Ἡ αὕτη ἢ ἡ δυνάμις, εἶναι πᾶσα πάχιστα.
Αὕτη δὲ ἔμπορεῖ νὰ ἀπαλλάτῃται τῶ ἀντιλαμβανόμε-
ναι ἐκείνη ἢ αὕτη πρὸντι ἀντιλαμβάνεται. Δὲ ἡμι-
πρῶμεν νὰ ἰξάρωμεν ὡς ἐξ αὐτῆς σωλίσεται, εἰ μὴ
ἀναλογιζόμενοι ἐκεῖνο ὅπερ συμβαίνει ἐν αὐτῇ, ὅταν
ἡμεῖς βλέπωμεν, ἀιδανώμεθα, διαπορώμεθα, κτ.

Οἱ τύποι οἱ γινόμενοι ἐπὶ τὰ ὄργανα, δὲ προφ-
εῖσιν ἐδεμίαν ἀντίληψιν ἐὰν οὗτοι δὲ διήκωσι μέγ-
πῆς

(1) Riflettiamo sopra noi medesimi.

τῆς ψυχῆς. Βλέπε ἐκεῖνον τὸν Λόγιον ἐπιτόμως προσέ-
 λθοντα μὲν μελέτη: ἔτος δὲ ἀντιλαμβάνεται πολλῶν
 τύπων γινουμένων, ὡς αἰ. χάειν, ὅτι τὸ ὄργανον τῆς
 αἰσῆς. Ἄρα ὅπως ὑπάρχει αἰσῆσις ἢ ἀντίληψις,
 ἀνασσεῖ ἐκεῖ νὰ ὑπάρχη ἰδέατις κατ' ἐνέργειαν παρῶσα
 τῇ Διανοίᾳ.

Ὅσον τις προβαίνει τῇ ἡλικίᾳ, ὅσον ἢ κείσις με-
 ταβάλλει ἢ διορθοῖ ἐκ προσαγωγῆς ἢ λεληθότως (1) τὰς
 ἰδέας ὅπως ἔρχονται ὡς αἰ. τῶν αἰσθησῶν, καὶ μάλιστα
 κείνας τῆς ὄψεως: τὸ ἐξῆς ὡς αἰ. εἶγμα εἶναι τεκμή-
 ριον τέτα. Ἡ ἰδέα ὅπως ἐγκολάπτεται εἰς τὸ ἡμῶν
 πνεῦμα, ὅταν βλέπωμεν ἐν σώμα ὅπως ὄγγυλον καὶ
 ῥύματος μοιοειδῆς, οἷον ἡ τὸ χρώμα τῶν χρυσίῶν ἢ
 τῶν γαγάτῶν, (2) παρὶς αἰ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν εἶνα
 ὑκλον ὀμαλόν (3) καὶ ἁφορῶς ἀπέσκιασμένον: ἀλλὰ
 ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐκ πείρας, ὅτι τὰ κυρτὰ σώματα ἐγείρου-
 νται ἐν ἡμῖν μίαν τοιαύτην ὡς αἰ. ἡμεῖς μορ-
 φῶμεν ἑαυτοῖς τὴν ἰδέαν εἰὸς χηματος κυρτῆ καὶ χρώ-
 ματος μοιοειδῆς, εἰ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἰ παρὶς ὡ-
 ν ἡμῖν, ὡς εἶπον, εἰ μὴ εἶνα κύκλον ὀμαλὸν ἁφορ-
 ῶς ἀπέσκιασμένον. Ἡ ψυχὴ ἔχει τὸς δὲξίῳτητα καὶ
 κλίαμιτι πρὸς τὰ πράγματα ὅπως εἰσὶν αὐτῇ οἰκεία, καὶ
 κείσις ὅπως αὐτὴ ποιεῖ ὡς αἰ. τῶν αἰσθημάτων ἀπολα-
 εῖ ἐκεῖνα ἔπω πλησίον, ὅπως ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον συγ-
 κείται ἢ ἀντίληψις μὲν τὴν κείσιν, καὶ ἢ ἀντίληψις
 αἰσῆσις ὅπως πρὸς μὲν, φαίνεται νὰ μὴ χρησιμὸς εἰ μὴ εἰς
 ποιεῖν νὰ ἐργάζεται ἢ κείσις. Εἰς ἄνθρωπος ὅπως
 αἰσθησῶν, ἢ ὅπως μὴ πολλῆς ὅπως αἰσῆσις ἀκεί νὰ
 αἰσθησῶν τις, ὀλίγον προσέχει τοῖς ἡχοῖς ἢ τοῖς χα-
 ρακτῆ-

(1) Insensibilmente. (2) Γαγάτης, Λίθος. (3) Piano.

ρακτῆρσιν : ἐκεῖνος δὲ ἀχολεῖται εἰ μὴ πρὸς τὰς ἰδέας ὅπῃ ἐγείρσιν ἐν αὐτῇ ἔτσι οἱ χαρακτῆρες, ἢ ἔτσι ἡχοι. Ἄρα, ἀπὸ ἕξως γίνονται πρᾶξεις χωρὶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι ἡ δυνάμις τῆ ἀντιλαμβάνεσθαι εἶναι ποιοτέρημα τῆς Ζώων ὑπὲρ τὰ ὄντα ἅτινά εἰσιν εἶδη κατωτέρα. Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι μέγας ἀειθερὸς Φυτῶν (1) ἔχουσι βαθμύστινας κινήσεως, καὶ ὅτι καὶ τὰ χαφύρες ἔσπερ κατ' ἕξ σωματάτινα ποροσάπτονται ἐκείνοις, ταῦτα αὐτοῦ μεταβάλλουσι καὶ κίνησιν καὶ ἡμα: παρᾶγμα ὅπῃ ἐποίητε νὰ διδάται τέτοις τὸ ὄνομα 'φυτῶν αἰδητικῶν': Εγὼ ὁμως πισδύω, ὅτι παῦ ἐκεῖνο ὅπου αὐτοῖς συμβαίνει δὲ εἶναι ἦτον τὸ ὑποπελεσμα εἰδὸς ἀπλῆ Μιχαλισμῶ, ἢ ἡ κολόβωσις εἰδὸς χοινίε ἐμβεβαμύρῃ εἰς τὸ ὑδωρ. Ὡς πρὸς τὰ Ζῶα ἐγὼ νομίζω ὅτι αὐτὰ εἰσι δεκτικὰ ἀντιλήψεως, ἀλλὰ τὰ μὴ πλέον τὰ δὲ ἦτον: ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι ἡ ποροίτις ὁμοιοαληθῶς νὰ συμπεραίνῃ ἐκ τῆς συμμορφώσεως (2) εἰδὸς 'δακτύλα' ἢ εἰδὸς ὄσρεκ, ὅτι ταῦτα τὰ δύο ζῶα πολὺ δέουσι νὰ ἔχουσιν αἰδησεις ἔπω γοργάς (3), καὶ ἔτω πολλὰς ἀειθερῶ, ὡσπερ ὁ ἄνθρωπος, ὁ πίνθηκος καὶ τ.

Ἄλλ' εἰς τί ἐχουσίμωον αἰδησεις γοργότεραι καὶ πολυπληθέστεραι ἐν εἰδὸς δακτύλω, ζῶω τὸ ὁποῖον δὲ δύνανται μίτε νὰ κινήται πρὸς τὰ ὑποκείμενα ὅπῃ τῆ ἴσα ἡδέα, μίτε νὰ φύγη ἐκεῖτα ὅπῃ τῆ ἴσαν ὀπιζήμια, μίτε

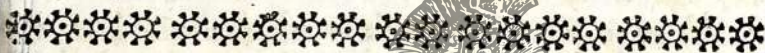
(1) Di vegetabili.

(2) Συμμόρφωσις Conformationis ἀγγλισί: εἶναι μορφή ἢ εἶδη πραγμάτων ἀναφερομένων τῆ εἰδὸς εἰς ἄλλο: ἢ ἰδία ὑπὲρ καὶ διαμορφία εἰδὸς σώματος, καὶ ἢ διάθεσις πρὸς τὸ ποιεῖν ἐν ὅλον.

(3) Vivi.

μήτε ἐὰν ζητῇ τὸ ὕδωρ καὶ τὰς ἑσφάς ὅπερ τὸ εἶναι ἀρμόδιαι. Αὗται τὲ ἦσαν ὀχληραί: αἱ ἡμέραι αὐτῆ ἦσαν ἐκ τῶν δυσυχέστεραι. Τόσῃτον εἶναι ἀπειρος ἢ ἀγαθότης καὶ ἡ σοφία τῶ Πατρὸς τῆς ὅλων, καὶ ἐν τῇ ποιεῖν τὰς αἰδησεις πάντων τῶν ζώων, ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκείνων χρείας καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων σάσιν!

Ἡ ἀντίληψις λοιπὸν εἶναι ὁ πρῶτος βαθμὸς πρὸς τὴν γνῶσιν, καὶ τὸ μοναχὸν μέσον τῶ ἔχειν τὴν ὑλὴν ἐκείνης. Ἄρα ὅσῳ πλέον εἰς ἀνθρώπος ὑπερτερεῖ ἐνὸς ἄλλου, ἢ τῆ ἀειδμῶ ἢ τῆ γοργότητι τῶν αἰδησιων, τόσῳ πλέον θέλει ἦδαι ἰκανὸς νὰ ὑπερφέρει ἐκείνη τῆ αἰκμῇ πνύματος καὶ τῆ ἐκτάσει γνῶσεων.

ΑΚΑΚΗΦΑΛΑΙΟΝ Η ΘΗΝΩΝ

Περί τῆς Δυνάμεως τῶ δεσπάζειν τὰς Ἰδέας.

ΑΤΤΗ ἡ δυνάμις εἶναι ἡ δεύτερα ἥτις εἶναι ἀναγκαία πρὸς τὸ ὑποτείνειν (1) τὰς γνῶσεις. Ταῖς ἔργα αὐτῆς εἰσι δεσπάζειν τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας τὸ πνεῦμα ἐδέξατο. πρῶτον ὅπερ ποιεῖ αὐτὴ διχῶς: 1. κρατῆσα πρὸς τινὰ χρόνον μίαν ἰδέαν παρῆσαν τῆ πνύματος, τὸ ὁποῖον ἐγὼ καλῶ 'θεώρησιν'. 2. ἀνακαλῆσα ἰδέας αἵτινες εἶχον δεσπῆση, πρῶτον ὅπερ γίνεται δευτέρως τῆς μνήμης, ἥτις εἶναι οἷον ἡ 'ὑποδοχὴ' πασῶν τῶν ἰδεῶν ἡμῶν.

Ἡ δευτέρα τῆς Μνήμης, ἥτοι ἐνὸς ὑποδοχῆς ἐνθάδε ἡμπο-

(1) Estendere.
Saggio Lock.

ἢ μπορῶσι νὰ θέτῳται ἰδέαι διὰ νὰ τὰς ἀναλαμβάνω-
 τες ὅταν χήρῃ ἐκείνων, ἢ ὑπολύτως ἀναγκαίᾳ τῷ
 ἀνθρώπῳ, τῷ ὁποίῳ τὸ Πνεῦμα εἶναι ἀνεπιτήδειον πρὸς
 τὸ ἀνασκοπεῖν πολλὰ πράγματα καὶ τὸ αὐτό. Ταύτης τῆς
 δυναμείας ἕνεκα, ἐγὼ ἢ μπορῶ νὰ λέγω, ὅτι ἔχω τὰς
 ἰδέας ὅπῃ ἐγὼ δυνάμαι νὰ ἀνακαλῶ. Τὰ ὑποκειμένα
 ὅπῃ τῷ ἀρχλῷ ἐποίησαν αὐτὰς νὰ χηρῶνται, ἐκέτι
 ἐνεργῶσιν ἐπ' ἐμέ: ἀλλ' αὐτὰ ἐνήργησαν: ἐγὼ μνημο-
 νόσω τῶν τῶν ὑποκειμένων, καὶ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας
 αὐτὰ ἀνήγειραν. Ἐγὼ συχνὰ ἐποιεσάμην αὐτὰς ἐκπο-
 δῶν: ἐγὼ τὰς ἀνεκάλεσα: αὐταὶ ὑπήκουσαν, καὶ ἐφά-
 ρησαν ὡδὲ χηρῆμα. Τῆτο ἀρκεῖ διὰ νὰ λέγω ὅτι ἐγὼ
 τὰς ἔχω ἐν τῷ Πνεύματι.

ἌΛΛΑ, τῶν ἰδεῶν μὴ ἔσῳν εἰ μὴ ἀντιλήψεων κατ'
 ἐνέργειαν ἐν ἡμῖν, αἵτινες ἀντιλήψεις παύονται ἔσῳται
 καὶ ὑπάρχουσιν, ὡς ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐκέτι ἀντι-
 λαμβάνεται τῶν: λέγειν ὅτι ὑπάρχουσιν ἰδέαι ὡς ποτε
 παριδόμεναι ἐν τῇ μνήμῃ, τῆτο εἶναι μὴ λέγειν ἄλλο
 τι ἢ ὅτι ἐν πολλαῖς ἀφορμαῖς τὸ πνεῦμα ἔχει τῷ δὴ
 ναμιν τῷ ἀνακαλεῖν πρὸς ἑαυτὸ τὰς παλαιὰς αὐτῶ ἀντι-
 λήψεις, καὶ τῷ ἐλέγχειν ἑαυτὸ ὅτι αὐτὰς ἔχει ἄλλῳ φορᾶν.

ΔΥΟ βοήθειαι ὅπῃ πολὺ χρησιμώσιν εἰς τὸ ἀπε-
 ρεῖδειν τὰς ἰδέας εἰς τῷ μνήμῳ, εἶναι: ἡ πρώτη,
 διασκεπτεῖται ὡδὲ τῶν ἐξ ὀπισθάσεως: καὶ ἡ δευτέρα,
 διασκεπτεῖται ὡδὲ αὐτῶν συχνάκις. Ἄρα ὁ ἀνθρώπος
 χρεῶσθαι πολὺ ταχέως νὰ ἀμνημονῆ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας
 ἐκ ἔχον εἰ μὴ μίαν φορᾶν μόνῳ. Οὕτως ὀπιπρεῖται ἵνα
 ἐκεῖνοι ὅπῃ ἐκ παιδῶν ἀπέβαλον τῷ ὄφιν δευ' ἐδί-
 ναντο πλέον νὰ μορφῶσιν ἑαυτοῖς ἰδέας χρωμάτων.

ΕἰΣΤΙΝ ἀνθρώποι τῶν ὁποίων ἡ μνήμη εἶναι ἐς ἄκρον
 δυστυχῆς: πλὴν συμβαίνει μείωσις ἐν ταῖς αὐτῶν ἰδέαις:

ἔτι ἐν ἐκείναις αἰτίνας ἐποίησαν ἐν αὐταῖς τὰς τύπας τὰς πλέον βαθεῖς, οἵ αἱ εἰσιν ἐκεῖναι τῆς ἡδονῆς καὶ τῆ ἀλγος. Αὐταὶ γραφασεσι καὶ ἀποθνήσκουσι τέλος πάντων, ὅμοιαι ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν παλαιῶν μνημείων τὰς ὁποίας ὁ χρόνος ἐξήλειψε: τὸ ἐκεῖν ἔκτύπωμα (1) ὅπισθις ἐξαλείφεται καὶ μικρὸν, μέχρις ἔδου μῦει πλέον ἔδου ἴχνος ἐκείνων. Λοιπὸν μόναι αἱ ἰδέαι αἰτίνας ἀναστῆνται διὰ τῆς συχρῆς ἐπανακάμψεως τῶν ὑποκειμένων ἢ τῶν πράξεων ὅπερ τὰς προβάλλουσιν, ἐντόνως ἐγχαράττονται εἰς τὸ μνήμων, καὶ μένουσιν ἐν αὐτῇ πλείονα χρόνον. Τοιαῦτα εἰσιν αἱ ἰδέαι τῶν ἀρχηγόνων ποιητῶν τῶν σωμάτων, ἢ ἑρπύτης, ἢ ἔκτασις, τὸ γῆμα, ἢ κίησις, καὶ ἢ ἡρέμισις: τοιαῦτα εἰσι προσεῖται τὰ αἰδήματα ἢ αἱ ἰδέαι αἰτίνας ἐνεργῶσι χερδὸν ἀπαύτως ἐφ' ἡμᾶς, οἷον τὸ φόχος, ἢ θερμότης, καὶ ἄλλα τὰς τέλος αἱ ἰδέαι τῶν ἰδιοτήτων αἰτίνας εἰσι κοινὰ παντὶ εἶδει ὄντων, οἷον ἢ ὑπαρξίς, ἢ ἁρμογή (2), ὁ ἀειθμός, καὶ τὰ λοιπά. Πᾶσαι, λέγω, αὐταὶ αἱ ἰδέαι, καὶ αἱ αὐταῖς ὅμοιαι, σπανίως ἀποθνήσκουσι τῆς μνήμης, μέχρις ἔδου αὐτὴ ἔχει τὸ ἴχνος τὸ ἁρσώζειν ἐνίας ἐκείνων.

Ἡ ἑ Μνήμη εἶναι συχρᾶ ἐνεργῶσα, (3) ἐπειδὴ συχρᾶ πρόσκειται ῥωμαλέως τῷ ἀνορούσειν ἰδέας ὅπερ ἐφαίνοντο πεθαμμένα: ἀλλ' ἐτι αὐτὴ εἶναι συχρᾶ πάρεσσα: ἐπειδὴ αἱ ἰδέαι αἰτίνας ἐνομιζοντο διεσπαρμῆναι, ἢ ἐχειρόνται καὶ παρῆσανται οἷον καθ' ἑαυτὰς, ἢ ἐκπῶνται ἐκ τῶν ἐνδομύχων αὐτῶν ταμιείων ὑπὸ τῆς ὀρμῆς πάρεσσ τινὸς βιαίς.

Ἡ ἑ Μνήμη ὑποκείται δὲ τὴν ἐκλείψει; 1. τῷ ἀποβάλλ-

(1) Imprimto. (2) La durata. (3) Activa.

βάλλειν τελέως τὰς αὐτῆς ἰδέας, τὸ ὁποῖον ἤρξα μίαν ἄγνοιαν ὀλοτελή: 2. τῷ εἶναι ἄγαν βραδέειν, τῷ τῆσι, τῷ μὴ δρέσκεν πολὺ ταχέως τὰς ἰδέας ὅπῃ ἐκεῖνη ἔχει ὡς ἐν ᾠδῶν καταθήκῃ. Ὅτε τῷ τῷ βράδος εἶναι ἔμπονον, αὐτὸ εἶναι ἀνααιδησία. Ἀλλ' ὅταν ἐκεῖνη τὰς παρεῖα καὶ παρῶν πρὸς αὐτὴν, αὐτὸ εἶναι ἢ εὐφροσύνη καὶ γοργότης πνεύματος, (1) ἢ ἄτυχῆς φαντασία.

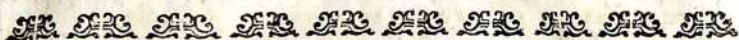
Εἰς τὸν ὅσον ὁπῶ γινώσκει τὸ παρὸν, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, καὶ ἔμπροσθεν τῶ ὁποῖα τὰ ἐνθυμήματα τῶ ἀνθρώπου εἰσὶ γυμνά καὶ ἐν ὑπαίθρῳ, ἐκτίωσεν ἀναμιμνήσκων τὰς Νοεραῖς φύσεσι τὰς ἕσταις ἀμέσως μετ' αὐτὸν, τῶ δυνάμιν τῶ βλέπειν πάσας τὰς παρελθούσας αὐτῶν ἰδέας, ἀπὸ ἀσθενείας, καὶ χωρὶς τὰ ἀφανίζονται ποτὲ ἕδωμία ἐκ τῆς ἐκεῖνων ὀφείας. Ἐως τῶ εἰς ἀνθρώπος σκεδάσῃ ἐπὶ προῦν τὰς αὐτῶ γνώσεις, αὐτῶ ἔλεπον, ὅν ἔσπον πιδαμῶς βλέπεισι πολλαὶ τὰς ἰδέων γέλων, πάσας τὰς παρελθούσας αὐτῶ ἰδέας καὶ πάσας τὰς διαλήψεις (2) ὅπῃ ἐκεῖνος ἐποίησεν ὡσπερ ἐν μιᾷ πινακίδι, καὶ μιᾷ ἀπλῇ ὀφθαλμῶν βολῇ; Οὐκ ἔδωματο νὰ εἶναι ἕως εἰς τῶν τόπων, δὲ τῶ ὁποῖα, ἢ γνώσεις τῶν πνευμάτων δύναιται νὰ εἶναι ἕτω πολὺ ἀνωτέρα τῆς ἡμετέρας;

Εἶναι ὁμοιοπαθητικῶς, ὅτι ὑπάρχει ζῶα τὰ ὁποῖα ὑπολαύσῃ τῆς δυνάμεως τῶ ἀναμιμνήσκειν ἐν τῶ ἀνθρώπῳ βαθμῶ ὡσπερ ὁ ἀνθρώπος. Ἄν εἴα τῶν πετεινῶν ἐδέσασον μνήμη τῶ καθαρῶ καὶ ἀκριβῆ ἰδέων ἐνὸς μέλους αὐτῶ d'un'aria di Zufolino; παραδ. χάριν, ἔδωματο ἐκεῖνα νὰ σκεδάζωσι, καὶ νὰ προσέχωσιν, αὐτῶ ἔσπον ποιῶσι, δὲ νὰ τὸ μανθάνωσι μὲ πάντων τῶν ῥυθμῶν αὐτῶ; (3)

ΚΕ-

(1) Invenzione o vivacità di spirito.

(2) Ragionamenti. (3) Modulazioni.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Α ' .

Περὶ ἄλλων τινῶν Ἐργασιῶν τῷ Πνεύματος .

ΜΙΑ ξίτη δυνάμις τῷ πνεύματος εἶναι ἐκείνη τῷ
 διαγιγνώσκειν ἢτοι διακρίνειν τὰς αὐτῆς ἰδέας .
 Ἐξαρτῶνται ταύτης τῆς δυνάμεως ἡ ἐνάργεια καὶ ἡ βε-
 βαιότης πολλῶν ἀληθειῶν , ἔτι ἐκείνων αὐτῶν αἰτίαι
 νομίζονται ἔμφυτοι : ἐπεὶδὴ ἡ μεγάλη ἐκείνων ἐνάργεια
 κινᾶται ἐκ τῆς : διότι τὸ πνεῦμα διδασκεῖ (1) ἐκ
 τῆς ἀπλῆς ὁψείας , τὰς ἀναφοράς τῶν ἰδεῶν αἰτίαι εἰσὶν
 ἐξ ἐγγυθῆαι ἐν τῷ τῷ εἶδει τῶν προτάσεων .

ΔΙΔΑΣΚΕΙΝ τὰς ἰδέας , μέχρι τῶν πλέον μικρῶν
 διαφορῶν αὐτῶν εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ποιεῖ μάλιστα πάντων
 τῶν ἀκρίβειαν καὶ σαφείαν τῷ λόγῳ . Δεὴ εἶναι συγ-
 χυτέα αὐτῆ ἡ ἐμμέλεια καὶ ὀρυζμία τῷ λόγῳ (2) με-
 ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται Πνεῦμα , τὸ ὁποῖον δεὴ εἶναι εἰ-
 μὴ ἡ ταχύτης καὶ ἡ ποικιλία μετὰ τῶν ὁποῖων γίνεται ,
 ἐν ἑταῦς εἶπω , πλησιασμός καὶ διδιδέτησις ἰδεῶν , τῶν
 ὁποῖων ἡ ὁμοιότης ἢ πλέον κῆφι δυνάται νὰ ἐπαρκῆ
 ἰδεῶν εἰκότων : ὅταν ἡ κείσις πάντοτε ἀχολος πρὸς τῷ
 διακρίνειν μετ' ὀπιμείας τὰς ἰδέας μεταξύ τῶν ὁποῖων
 ἐκείνη βλέπει τῶν πλέον μικρῶν διαφορῶν , δεὴ ὀλιγω-
 ρῆ μινδὸς πράγματος , ὅπως διαφύγη νὰ πίπτῃ εἰς
 τὸ σφάλμα καὶ εἰς τῶν ἑξαπάτω . Ἀρα τὸ πνεῦμα καὶ
 ἡ κείσις χρεωσῶσι νὰ συμφανῶσι ἀπανίας .

ⓂΕ' .

(1) Discerne . (2) L'aggiustatezza del ragionamento .

ΘΕΛΕΙ τις λοιπὸν νὰ ἔχη ἰδέας σαφεῖς καὶ ὠρυσμένας, ἄς τὰς ἀρκείνη μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἀκρεβείας. Τοιοῦτόπως ὁ ἀνθρώπος δὲν θέλει ἦδαι ἐν κινδύνῳ τῆ συγχεῖν αὐτάς καὶ τῆ ἀμαρτάνειν: ἐτι ὁπότε τὰ ὑποκείμενα τὰς προσέφερον ταῖς αἰδησίαι ἀσφόρωσ ἐν ἀσφόροις ἀφορμαῖς.

ΜΑ ἄλλη Ἐργασία τῆ πνύματος ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἰδέας, εἶναι ἐκείνη τῆ ἀσβαλλεῖν ἀκρίβως, ὡς πρὸς ἡπὸν ἐκτασιν αὐτῶν, τὸν βαθμὸν αὐτῶν, τὸν χρόνον αὐτῶν, καὶ τὸν τόπον αὐτῶν. Αὕτη ἡ ἐργασία, ὡς πᾶστις βλέπει, εἶναι τὸ θεμέλιον πασῶν τῶν χρίσεων. Δὲν φαίνονται τὰ Θεῖα νὰ ἀπολαύωσι ταύτης τῆς δυνάμεως ἐν ἐνὶ βαθμῷ πολὺ ἀξιοσκέπη: ἐπειδὴ ἐὰν ἔχωμεν λόγον τινὰ νὰ διδῶμεν αὐτοῖς πολλὰς ἰδέας ἀρκέντως ἀκρεβείας, δὲν ἔχομεν ἕτι νὰ βεβαιώμεν, ὅτι ἐκεῖνα δὲν ἠμπορέωσι νὰ ἀσβαλλῶσι τὰς αὐτῶν ἰδέας ἐν μὴ ὡς πρὸς τινὰς αἰδητάς ἐμφανείας: διότι, ὡς πρὸς τὴν δυνάμιν τῆ ἀσβαλλεῖν ἰδέας χρίσας, ἠμπορέωμεν νὰ τεκμαιρώμεθα μὴ ὁμοιοαληθείας ὅτι αὐτὴ ἐκ ἐσιν ἐν τοῖς Ζώοις.

ΣΥΝΤΙΘΕΝΑΙ τὰς αὐτὰς ἰδέας, ἢ ἀθροίζεῖν ἐξ ἐκείνων πολλὰς ἀπλᾶς, καὶ συνάπτειν ταύτας εἰς ἓ μόνον παῦ, εἰς μίαν μόνον εἰκόνα, εἶναι μία ἄλλη ἐργασία τῆ πνύματος, εἰς τὴν ὅποιαν ἐγὼ ἀνάγω ἐκείνου τῆ ἀποτείνειν πᾶς αὐτὰς ἰδέας, ὅτε σὺ συνάπτειν ὅμω ἀσφόρωσ ἰδέας τῆ αὐτὰ εἶδος: ὃν τρόπον ἐκ τῆς ποροθήκης πολλῶν ἐνάδων γίνεται ἡ ἰδέα μιᾶς δωδεκάδος, ἢ μιᾶς εἰκοσάδος, καὶ ἄλλων ἀριθμῶν. Ἐνταῦθα ἐγὼ ὑποδέξω προσέτι ὅτι τὰ Θεῖα εἰσὶ καταδέεστερα πολὺ τῶ ἀνθρώπων. Ταῦτα δέχονται καὶ ταῦτα κρατῶσι πολλὰς ἰδέας συνδέτες: ἐγὼ δὲν τὸ ἀρνεῖμαι. Εἰς κύνων ἀσπώζει μὴ.

μνήμη τῆς ἡλικίας (1) τῷ σώματι καὶ τῆς φωνῆ τῷ Κυρίῳ αὐτῷ: Ἐσω καὶ τῷ. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἰδέαι εἰσὶ μαῶλον σημεῖα τὰ ὅποια τὸν ποιεῖσι νὰ ἐπιγινώσκῃ τὸν αὐτὸν κέρον, ἢ μία ἰδέα σωφροσύνης πεπλασμένη ὑπ' ἐκείνου.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ, εἶναι μία ἄλλη ἐργασία τῷ πνεύματι ὑποσῶν (2) τὰς αὐτῆς ἰδέας, καὶ ἔτι μορφῆν ἰδέας ἁρμικῆς καὶ ὡρασιατικῆς πολλῶν πραγμάτων ἰδίων. Τὸ πνεῦμα δεξιόμην, πολλὰς ἰδέας ἀπλᾶς, αἵτινες διαφέρουσι πᾶσαι ἀλλήλων, χωρίζει ἢ ὑποσῶν τύπων τῶν ἰδίων, ἐκεῖνο ὅπερ τὰς ποιεῖ νὰ διαφέρωσιν ἀλλήλων, οἷον τὰς ὡρασιασεις τῶν χρόνων, τῶν τόπων καὶ ἄλλων, καὶ δὲ τὰς θεωρεῖ εἰ μὴ δι' ἐκείνου τῶν μέρους δι' ἃ αὐταὶ πᾶσαι ὁμοιάζουσιν: Ὁμοίως δὲ τῆς ὁποίας αὐταὶ, καὶ πᾶσαι ἐκεῖναι αἵτινες μὲν ταῦτα θέλει γινώσκῃ ὅτι ἔχουσι τὰς αὐτὰς ποιότητας, λέγονται τῶν αὐτῶν εἰδῶν. Οὐδὲν ἀναγκαϊότερον, πρὸς τὸ συντέμνειν (3) τὰς ἰδέας. Αὕτη ἡ δύναμις τῶν ποιεῖν ἰδέας ἁρμικῆς, δίδει μίαν ὑπερφύνη ὑποσῶσιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θηρίων. Φαίνεται ὅτι ἐκεῖνα διαλογίζονται (4) ὡς ὑποκειμένους ἰδίων: ἀλλὰ δὲν ἐλέγχει ἐκεῖν ὅτι αὐτὰ μορφῶσι ἁρμικῆς ἰδέας.

Ἡ ἔλλειψις οὗτος ὀφροβλαβῆς (ἀγγλιστὶ imbecille) συνίσταται ὡς τὸ εἶναι αὐτὸν ἐσθημῶν τινὸς τῶν δυνάμεων ὡς ἂν ἦδη ἀμίλησα, ἢ ὡς τὸ μὴ ὑπολαβεῖν τινὸς μὲν παντὸς τῶν τῶν ὅπερ ἀπαιτεῖται. Ἡ ἔλλειψις οὗτος ὀφρονος, ὡς τὸ αὐτὸν συνδεῖν ἰδέας ἀσωδέτους ἐκ φύσεως αὐτῶν, καὶ λαμβάνειν ταύτας τὰς ἰδέας, ἀβάλας συνδεδεμένης, οἷα μίαν ἀλήθειαν, πραγματικῆς. Ὁ ὀφρονος ἀπατᾶται ὡρασιαστικῶς

(1) La statura. (2) Abstrahere.

(3) Abbreviare. (4) Ragionano.

σίως ὡς ὁ ὀρθῶς διαλογιζόμενος ἐπὶ ἀρχῶν ψυδῶν·
 καὶ ἀκολούθως εἰς Ἄνθρωπος σώφρων, ὅσις ζυγνύει ἰδέας
 ἀκωνιανήτας (1) καὶ διαλογίζεται ἐπὶ τέτων τῶν ἰδεῶν,
 δύναται γὰρ εἶναι ὡσαύτως, ὡς πρὸς τῆτο, ᾧ ἄσπλησίως
 ἄφρων, ὡς ἐκεῖνοι οἵ τινες κρατῆνται κεκλεισμένοι.
 Οὕτως ὁ ἄφρων σωθεῖ ἰδέας ἀσυμβάτης, καὶ μὲ τῆτο,
 αὐτὸς ποιεῖ προτάσεις τερατώδεις καὶ ἀφύεις, ἐπὶ τῶν
 ὁποίων ὅμως ἐκεῖνος ὀρθῶς διαλογίζεται: ἀλλ' ὁ φρε-
 νοβλαβὴς δὲν ποιεῖ προτάσεις: ἔπος δὲν διαλογίζεται
 τὸ ᾧ ἅπαν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Β ΄.

Περὶ τῶν Σωθέντων Ἰδεῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Πνεῦμα εἶναι ἄπολύτως παχον ὅταν αὐτὸ δέχηται
 τινα ἀπλήν ἰδέαν: τότε γὰρ παρέχον ἔλεγχον: ἀλλ'
 ἐκεῖνο διαπονεῖται εἰς ταύτας τὰς ἀπλᾶς ἰδέας, καὶ διὰ
 διαφορῶν ἐργασιῶν ποιεῖ ἰδέας σωθέντας. Αἱ κυριώτε-
 ραι τέτων τῶν ἐργασιῶν εἰσὶ, 1. ἀθροίζειν πολλὰς
 ἰδέας ἀπλᾶς εἰς μίαν μόνον, ἔτω σωσιζῶνται ἰδέαι
 σωθένται, 2. παρῆσαν ἑαυτῷ δύο ἰδέας ἢ ἀπλᾶς ἢ
 σωθέντας, καὶ ἰδρῶον αὐτὰς τὴν μίαν πλησίον τῆς ἑτέ-
 ρας, ἀναδιωρεῖν ἀμφοτέρας καὶ τὸ αὐτὸ, πλὴν χωρεῖς
 γὰρ τὰς συνάπτῃ ὁμῶ: ἔτως ἄποικτῶνται αἱ ἰδέαι τῶν
 Σχέσεων. 3. Χωρεῖται μίαν ἢ πλείονας ἰδέας
 ἀπ' ἐκείνων καὶ τῶν ὁποίων αὐταὶ ὑπάρχουσι πραγμα-
 τικῶς

(1) Incompatibili.

τικῶς συνημμένα, ἔτω σωσιῶνται αἱ ἡλικαὶ ἰδέαι. Ἐγὼ διασκέφομαι περὶ τῆς πρώτης, τῶν τῶν πράξεων τῆ Προδύματος: Ἐγὼ θέλω ὁμιλήσῃ περὶ τῶν ἄλλων δύο ἐν τῇ ἐκείνων τάξει.

Αἱ σωθέντοι ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶ δύο εἰδῶν. Ἐν αὐτῇ εἰσὶν ἡ 'συγκείμενον' (1) ἔξ ἰδεῶν ἀπλῶν, τῶν ὁποίων κατὰ Ἀρχέτυπα ὑπάρχουσι πραγματικῶς ἐν τῇ φύσει, εἰς ἃν ἡ ἰδέα ὑποσάσεως ἴστος. Ἄλλαι εἰσὶ συγκείμενα κατὰ ὅποια τὸ πνεῦμα συνέσπασεν, οἷον ἡ ἰδέα 'διχαριστίας, ἡ ψόδης' καὶ ἄλλων.

ΔΙΑ τῆς δυνάμεως τῆ ἀναλαμβάνειν τινὰ τὰς αὐτῆς ἰδέας καὶ ἐν ταύταις ὁμοῦ, ἔτος δυνάται νὰ διαποικίλῃ καὶ νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ εἰς ἄπειρον τὰ ὑποκείμενα τῆ ἐνθυμήματος αὐτῆ: ἀλλὰ δὲν ἔμπορῆ νὰ διχῆται ἐδεμίαν ἰδέαν ἀπλῶν εἰ μὴ διὰ τῆ 'Αἰδησεως' καὶ τῆ 'Αναλογισμῆς'. Αἱ ἰδέαι τῶν αἰδησεως τῶν ποιητικῶν δὲν ἔμπορῆ νὰ τῆ ἐρχῶνται εἰ μὴ διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐξωθεν ὑποκειμένων ὅπῃ τὰς αὐτῆς αἰδησεως: καὶ αἱ ἰδέαι τῶν ἐργασιῶν μιᾶς ὑποσάσεως ἐνθυμητικῆς, (2) οἷα εἶναι ἡ ψυχή, δὲν ἔμπορῆ νὰ τῆ εἰσέρχονται εἰ μὴ δι' ἐκείνην τὸ ὅποσον ἔτος ἐνδεθεν αἰδαίνεται ἐν ἑαυτῷ. Ἀλλ' ὅτε μιᾶν φοράν αὐτὸς τῆ σωσώρῃσεν ἐν ἀνείσμενον ἀειθμόν ἰδεῶν ἀπλῶν, ἐκείνος ἔχει τῆ δυνάμιν τῆ σωθεῖν αὐτὰς, καὶ τῆ προβάλλειν ἄλλας ἰδέας, ὅπῃ δὲν εἶχε ποτὲ γνωρίσῃ πρότερον.

ΚΑΘ ὅντινα ἐν ἔσπον αἱ ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶ συνημμένα, ὅπως ἐν μέγας εἶναι ὁ ἀειθμός ἐκείνων, ὅπως ἐν ἄπειρος εἶναι ἡ ποικιλία τῶν, ἔμπορῆ νὰ πᾶσαι νὰ ἐκείνται εἰς ταῦτε τὰ ἔξια γνή: 'Τρόπους',

ἢ Τροποποιήσεις, ἢ Ἰποσάσεις, ἢ καὶ Σχέσεις.

Α. ΤΡΟΠΟΙ, Ἐποποιήσεις ἢ Ἐόποι τὰ εἶναι, εἰσὶν ἰδέαι αἵτινες παρεῶσιν, ἔκ τινος πράγματι ὑποτιθέμενον καὶ ὑπάρχει καθ' αὐτὸ, ἀλλ' ἐξαρτήσεις (1) καὶ πάθη ὑποσάσεων: ποιαῦται εἰσὶν αἱ ἰδέαι αἱ σημαίνοντες ὑπὸ τῶν ὀνομάτων Ἐργάνης, Ἐλευθερίας, ἀνδροφονίας κτ. Αὗται αἱ Ἐποποιήσεις εἰσὶν ἢ ἀπλῆαι ἢ σωθέντες: Ἀπλῆαι, ὅτε αὐταὶ ἐκ εἰσὶ σωθέντων μερῶν εἰ μὴ ἐξ ἐνάδων ἢ ἐκ βαθμῶν ἰδεῶν ἀπλῶν τὰ αὐτὰ εἶδος, οἷον μία Ἐλευθερίας, μία Ἐλευθερίας: Σωθέντες, ὅταν αὐταὶ περιελθῶσιν ἰδέας ἀπλῆς διαφορῆς εἶδος, οἷον ἢ Ἐλευθερίας, ἢ τις εἶναι ἢ συναρμογὴν χαρμῶν καὶ ἀναστάσεων (2) αἵτινες ἀρέσκουσι τῇ ὄψει: ἢ Ἐλευθερίας, ἢ τις εἶναι μία ἐκκομιδὴ ὑποκρυφῶς εἶδος πράγματος, αὐτὸ τῆς συγκαταθέσεως ἐκείνου τῶν ὁποῦν εἶναι τὸ πρᾶγμα.

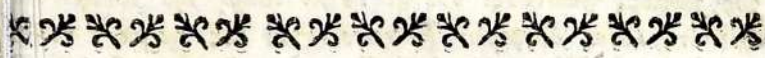
Β. Αἱ ἰδέαι τῶν ὑποσάσεων σωθέντες ἐξ ἰδεῶν ἀπλῶν, αἵτινες ὑποτιθέσθαι ὑπερβατικὰ πρᾶγματα ἰδεῶν, καὶ ὑπερβατικῶν καθ' ἑαυτὰ. Ἡ συγκεχυμένη ἰδέα τῆς καθόλου ὑποσάσεως κρατεῖ τὸν πρῶτον τρόπον ἐκ ταύτης τῇ σωθίσει. Ἐγὼ μορφῶ τὴν ἰδέαν τῆς ἀνθρώπου, παραδ. χάρι. συνάπτων μετὰ τῆς ἰδέας τῆς καθόλου ὑποσάσεως τὴν ἰδέαν μιᾶς ἀεισμένης μορφῆς σώματος, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν τῆς κινήσεως, τῆς ἐπιθυμῆσαι καὶ τῆς διαλέγεσθαι (3). Αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῶν ὑποσάσεων εἰσὶ προσέτι δύο εἰδῶν εἶναι

(1) Ἐξαρτήσεις ἀγγλῆς dependency συμβεβηκός: ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἢ ὑπάρχει προϋποθέτει τὴν ὑπάρξιν ἄλλης τινὸς πράγματος.

(2) Tratti. (3) Di ragionare.

Κεφ. ΙΓ'. Περὶ τῶν ἀπλῶν Τρόπων, κτ. 59
 εἶναι παρισῶσιν ὑποστάσεις μοναδικάς, εἴα ' ἀνδρω-
 πον, ' εἴα ' λίθον: ' ἄλλαι, πλείονας ὑποστάσεις μο-
 ναδικάς, εἴα σόλον, μίαν ἀγέλλω: αὐται αἱ ' ἡθροισ-
 μαίαι ἰδέαι ' ἐκ πλείονων ὑποστάσεων, συμισῶσι μίαν
 ἰδέαν, ἥτις εἶναι ἔπω μοναχὴ, ἔπω μία, ὡσπερ εἶναι
 κείνη εὐδὸς ' ἀνθρώπου ' ἢ τῆς ' εὐαδός.

Γ. Αἱ ἰδέαι τῶν χέσεων, εἰσὶ συγκεῖσεις ἢ πα-
 ραβολαὶ μιᾶς ἰδέας μὲ μίαν ἄλλω. Ἐγὼ θέλω δια-
 λαβεῖν ταῦτα τὰ τρία ἁεφόρα εἶδη: ἕκασον καὶ τὴν αὐ-
 τὴν τῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Γ'.

Περὶ τῶν ἀπλῶν Τρόπων, καὶ τῶν ὁμοίων
 ἐκείνων τῆς Χώρας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΟΝ καθόλου, ὅτι πᾶσα ἔσοπο-
 ποιήσις ἰδέας ἀπλῆς, εἶναι ἔπος δὲκρινῆς ἐν τῷ
 κέντρῳ, ὡσπερ αἱ ἔσοποποιήσεις δύο ἰδεῶν τῶν πλέον
 ἰτιπεταγμένων. ' Δύω ' ἔπω διαφέρει τῶν ' τριῶν,
 ὡσπερ τὸ ' κυανέον ' διαφέρει τῆς ' θερμότητος. ' Ἐγὼ
 ἔρχομαι ἄπο τῶν παραγματούθειαι τῶν ἀπλῶν ἔσοπο-
 ποιήσεων τῆς χώρας.

ἩΜΕΙΣ ἄποκρίθημι τὴν ἰδέαν τῆς ' χώρας, ' ἥτις
 εἶναι μία ἰδέα ἀπλή, καὶ τῆς ὀφείας καὶ καὶ τῆς ἀφῆς. Ἡ
 χώρα ἔχει πλείονα ὀνόματα: αὕτη καλεῖται ' Ἀπόστα-
 σις, ὅταν θεωρῆται τὸ μήκος αὐτῆς καθὸ ἀφορίζεται
 ἀπὸ δύο σωμάτων: ' Χώρημα, ' (1) εἰὰ θεωρῆται
 ὡς

(1) Capacità.

ὡς πρὸς τὸ μήκος αὐτῆς, πλάτος αὐτῆς καὶ βάθος αὐτῆς: καὶ Ἐκτασις, ὅταν θεωρῆται ὡς περιεκλεισμένη μεταξὺ τῶν ἄκρων τῆς ὕλης, ἥτις ὑποτίθεται να πληροῖ τὸ χάσμα τῆς χώρας διὰ τινος παράγματος σφραγῆ, τῶ ὁποῖα δυνάμεθα να ἀπώμεθα καὶ τὸ ὁποῖον δυνάμεθα να κινῶμεν. Ἄρα ἡ ἡμετέρα ἰδέα τῆς ἑκτασεως ὑποθέτει τὴν ἰδέαν τῆ Σώματος, ἀλλὰ δυνάμεθα να διαλαμβάνωμεν τὴν χώραν χωρὶς να διανοώμεθα περὶ τῆ Σώματος.

Ἐκτίστοι διαφέρει μήκος ὄντος μιᾶς ἔσοποιήσεως τῆς χώρας, ἀκολουθεῖ ὅτι αἱ ἰδέαι τῶν τῶν μνημῶν εἰσι προσέτι ἰδέαι διαφόρων ἔσοποιήσεων τῆς χώρας: τοιαῦται εἰσιν αἱ ἰδέαι ἐνός ποδός, μιᾶς ὀργυᾶς, ἐνός σαδίου καὶ παντὸς ἄλλου μέτρου ἐγνωσμένης καὶ τεταγμένης. Ὅταν τις ἀπειράσῃ, ἢν εἶπω εἶπω, ἐν ἑαυτῷ ἐν τῶν τῶν μίτρον, δύναται να ἀναλαμβῆναι τῶτο καθ' ἑαυτὸν ὅσον συχνά θέλει, καὶ χωρὶς να πινῶν ἀφῆρη πρὸς τὸ σῶμα. Διὰ τῆτε αὐτὸς ὑποτυπῆται εἰκόνας ἐνός ποδός, μιᾶς ὀργυᾶς, ἐνός σαδίου πέρα πάντων τῶν σωμάτων. Διὰ τῆτε προσέτι, καὶ πολλαπλασιάζων πύττα τὰ μέτρα διὰ συνεχῶν προσδέσεων, χωρὶς να δρείσῃ ἐν τέλος, ἐξικνεῖται ἐπὶ τῶν ἰδέων τῆς ἀμεφίας. (1)

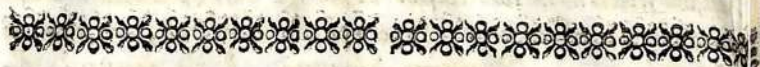
Ὁ ἀνθρώπος μορφοῖ ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν μιᾶς ἄλλης ἔσοποιήσεως τῆς χώρας, πρὸς βάλλον ἀλλήλοισι τὰ ἄκρα τῆς ὀπφανεῖας ἐνός σώματος: τῶτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται ἡ γῆμα: (2) Αὐτὸ ἀνακαλύπτεται διὰ τῆς ἀφῆς ἐν τοῖς σώμασιν ὅπερ δυνάται τις να μεταχρησίσῃ, καὶ διὰ τῆς ὀφῆως ἐν ἐκείνοισι τῶν ὁποῖων δυνάται να λαμβάνωμεν.

Κεφ. ΙΓ'. καὶ πρῶτον περὶ ἐκείνων τῆς Χώρας. 61
λαμβάνεται ἀπὸ τῶν ἄκρων εἰ μὴ ἔξω τῶν ὀμμάτων. Τὸ
γίνεται πιστοξόπως. Παρατηρῆμεν αὐτόθεν, πότερον τὰ
ἄκρα τῶν τῶν Σωμάτων λήγουν, ἢ εἰς γραμμὰς ὁ-
ξείας αἱ τινες ὑποπελάσι γωνίας διακεκεμηθῶς, ἢ εἰς
γραμμὰς ἑπικαμπεῖς αἱ τινες ὑδεμίαν ποιῶσι γωνίαν :
ἢ ἔπειτα περὶ ἀναφορὰν τῶν ἀναφορὰν πασῶν τῶν
γωνιῶν ἐν ὅλῃ τῇ ὑπεφανείᾳ τῶ Σώματος.

Ἡ ἰδέα τῶ τόπε, εἶναι μία ἄλλη ἔσοποίησις τῆς
χώρας. Αὕτη ἢ ἰδέα εἶναι νὰ ἀναφέρῃ τις πὴν θέσιν καὶ
τὴν ὑπόστασιν εἰς τὸ Σῶμα πρὸς τι σημεῖον πεπηγὸς
ἢ ὠλισμῶν. (1) Τὸ εἶναι ἕως ἀληθῆς, ὅπερ
ἐν πιστεύεται ἐν Σῶμα νὰ ἀλλάσῃ τὸν ἕως ἔ τὸ
ἐν παραγγίξει μῦτε ἀφίσταται πῶρρωτέρω τῶν παγύ-
ων σημείων πρὸς ἃ εἶχεν ἀνασχεθῆ. Ἰδὲ διατὶ, δεῖ
μπορεῖ τις νὰ ἔχη ἰδέαν τῶ τόπε τῶ Παντός, εἰ καὶ
καθότι πέρα τῶν ὀρίων αὐτῶ δεῖ θεωρεῖται ἕδεν ὄν
πεπηγὸς καὶ τεταγμῶν. Ἐπειδὴ νὰ λέγη τις, ὅτι τὸ Πᾶν
εἶναι ἐνιαχῆ, εἶναι νὰ μὴ λέγη ἕδεν, εἰ μὴ ὅτι τὸ
πάρχει. Ὅμως ὁξινότε ἢ λέξις 'τόπε' λαμβάνεται
ἐν τῆς χώρας τὴν ὁποῖαν ἕκαστον Σῶμα καταλαμβάνει :
ἐν τῶ τῶ νοήματι ἢ μπορεῖ νὰ λέγηται, ὅτι τὸ
ἰδὲ εἶναι ἐν ἐνὶ τόπω.

ΚΕ.

(1) Fisso e determinato.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῆς Διαμονῆς καὶ τῶν ἀπλῶν Τροποποιήσεων αὐτῆς.

Ο Ἀναλογισμὸς ὡς τῆς διωκεῖς ἐκρύσεως τὰ ῥύσων μερῶν τῆς Διαδοχῆς (1) μίαν δίδει τὴν ἰδέαν εἰδὸς ἄλλης εἰδὸς ὑποστάσεως, ὅπερ ὀνομάζεται διαμονή· αἱ ἀπλᾶ τροποποιήσεις τῆς διαμονῆς εἰς τὰ διάφορα αὐτῆς μῆκη, τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἔχομεν ἰδέαν πολλὰ δὲ κενεῖς, εἶον αἱ ἡμέραι, τὰ ἔτη, ἡ αἰδιότης.

Ἡμεῖς γινώσκομεν ἐκ μίαν πείρας ἀναμφιβόλως, ὅτι ἐν ὅσῳ ἀνεπιπνεύμεν, αἱ ἰδέαι ἡμῶν ἀκολουθεῖσι πάντοτε ἢ μία τῶν ἄλλων ἀδιαλείπτως. Αὕτη ἡ εὐδοκία αἰσθησις μίαν δίδει τῶν ἰδέων τῆς Διαδοχῆς. Τῆς τοῦ ἔλεγχος, ὅτι ἡμεῖς οὐκέτι ἔχομεν ἀντίληψιν τινὴ μῆτε διαδοχῆς μῆτε διαμονῆς διὰ τῆς σιγμῆς καθ' ἡμέραν αἱ ἰδέαι ἡμῶν διαλείπτουσι διαδεχόμεναι ἀλλήλας, ὁ ἔσπον συμβαίνει ἐν τῷ ὕπνῳ· ἐπειδὴ ἡ ὑπόστασις μεταξὺ τῆς σιγμῆς καθ' ἡμέραν ἡμεῖς ἐσμεν ἔξυπνοι, καὶ ἐκείνης καθ' ἡμέραν κοιμώμεθα, ἀπώλετο τέλος ἔχει ἡμᾶς. Ἀλλ' εἰ μὴ ὁ, τισὶν ὄνειρον, καθ' ὕπνον, προσφέρῃ τὴν πνεύματι ἡμῶν μίαν ποικιλίαν ἰδέων ἀκολουθεσῶν τῆς μίαν τῶν ἄλλων, ἡμεῖς ἔχομεν, ὡς εἰς πάντα τῶν τῶν χρόνον μίαν ἀντίληψιν καὶ τῆς διαμονῆς καὶ τῆς μῆκους τῆς διαμονῆς.

ΛΟΓ

(1) Del perpetuo scorrimento delle transitorie parti della successione.

ΛΟΠΟΝ φαίνεται μοι νὰ μὴ εἶναι ἄγαν τολμηρὸν νὰ λέγω, ὅτι εἰς ἀνθρώπος ἔξυπνος δὲν ἐλάμβανεν αἰδησίην τινος διαδοχῆς χρόνε, ἀν' αὐτῷ ἢ δυνατὸν νὰ ἀπρῆιδῃ ἐαυτῷ (1) μίαν μόνον ἰδέαν ἀνδ' μεταλλάξεως: πῶλάχισον θέλει μοι ὁμολογηθῆ ὅτι δὲν λαμβάνεται αἰδησις πάσης τῆς ἁρμογῆς μιᾶς μελέτης ἐντόνε, καὶ ἡ ἀσχετομενῆς δὲ πολλὰ χρόνε.

ΕΞΑΠΑΤΩΝΤΑΙ λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ τινες πιστεύουσιν, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς διαδοχῆς μορφεῖται ἐκ τῆς ἀσχετομενῆς καὶ γινομένων ἐπὶ τῆς κινήσεως: μάλιστα ἀφ' ἧς εἶποι κατανόησασιν, ὅτι ἡ κίνησις ἐκεῖνη αὐτῆ, δὲν ἀνεγείρει ἐν τῷ Πνύματι αὐτῶν τὴν ἰδέαν τῆς διαδοχῆς, εἰ μὴ κατ' ὅσον ἐκεῖνη ἀνεγείρει μίαν ἀπολεθίαν συνεχῆ ἰδεῶν διαφορησῶν ἀλλήλων: εἰς ἕτερον ὅπερ εἶποι δὲν ἐδύναται νὰ συμπεραίνωσιν, ὅτι οὐ σῶμα ὅπερ εἶναι ἐνεργεῖα ἐν κινήσει, πρῶτον κινεῖται, ἀν' ἡ αὐτὴ κίνησις, ἡ συνεχῆς μεταλλαγὴ τῶ τύπων αὐτῶ δὲν ἀποβάλλει ἐν αὐτοῖς μίαν ἀπολεθίαν ἰδεῶν κατ' εἰρμόν. Ἀλλὰ ἐὰν εἶποι ἀνασκοπῶσι, θέλει αἰδανῶνται τῆς διαδοχῆς τῆς ἰδεῶν αὐτῶν, εἰ καὶ ἐκ ἀντιλαμβανόνται ἐδεμίας κινήσεως.

ΕΝΤΕΥΘΕΝ βλέπομεν τὸν λόγον ἡ τὸν ὁποῖον δὲν ἀντιλαμβάνεται τις κινήσεων πολὺ βραδείων: οἷον εἶναι διότι αὐταὶ αἱ μεταλλαγαὶ τῆς ποποθεσίας γίνονται μὲν τὸσον βράδος, ὅπερ δὲν δύνανται νὰ ἀνεγείρωσι καινὰς ἰδέας εἰ μὴ μετὰ διαστήματα πολὺ μακρὰ. Τὰ Σώματα ὅπερ κινεῖνται ὁξέως δὲν ἀνεγείρωσιν ἰδέας πυχνότερας: ὁ τύπος ὅπερ ποιεῖ ἡ κίνησις αὐτῶν ἐν ταῖς ἡμῶν αἰδησίεσι δὲν εἶναι ἀρκούντως ὀκνηρῆς τῆς

(1) Fissarsi invariabilmente.

τὸ προβάλλειν ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν μίαν ἀπολεθίω
 ἰδέαν καθ' εἰρμόν. (1) Ἐν Σῶμα ὅπερ κινεῖται κυ-
 κληδόν ἐν ἡττορι χρόνῳ ἢ ἐν ἐκείνῳ τῷ ὁποίῳ χεῖρῶν
 αἱ ἡμῶν ἰδέαι πρὸς τὸ διαδέχεσθαι ἀλλήλας, δεῦν φαί-
 νεται ἐν κινήσει, ἀλλ' ὁμοιάζει ἐνὶ Κύκλῳ τελείῳ.

ἩΜΕΙΣ ὀνομάζομεν ' Διαμονὴν, ' τὴν ὑπόστασιν
 ἣτις εἶναι μεταξύ τιων μερῶν τῆς διαδοχῆς : καὶ καλεῖ-
 μεν ' διαμονὴν ἡμῶν αὐτῶν, ' τὴν συνεχῆσαν τῆς ὑπάρ-
 ξεως ἡμῶν. Ἐν ' Ἄτομον ' εἶναι ἐν μέρος διαμοῆς
 ὅπερ δεῦν καταλαμβάνει εἰ μὴ τὸν χρόνον καθ' ὃν μίαν
 ἰδέα εἶναι ἐν τῷ πνεύματι : ἄρα δεῦν εἶναι διαδοχὴ
 τὸ πᾶσαν ἐν ἄτομῳ. Ἡ διαμονὴ καθ' ὅσον εἶναι
 διακεκεμημένη ἐν ὠρεισμῶν ' περὶ ὁδοῖς, ' καλεῖται ' Χρό-
 νος. ' Οὗτος μετρεῖται διὰ τῶν ἡμερῶν καὶ ἡμερῶν πε-
 ριφορῶν τῆς Ἡλίου, ἀπὸ ἐπὶ ἐμμόνων, ἀπικειρωμέ-
 νων, ὑποπεθεμμένων ἴσων ἀλλήλας (2), καὶ διακεκεμη-
 δύνολως καὶ πᾶσιν ἀπικειρωμένοις ἐπὶ παντὸς τῆς ἀδρωπίνης
 γούρας.

ἈΛΛΑ δεῦν εἶναι μίαν ὑπολύτη ἀνάγκης καὶ μετρεῖται
 ὁ χρόνος διὰ τῆς κινήσεως. Ἡτις ἐν ἐμφάνεια ἐμμόνας
 περὶ ὁδοῖς, καὶ ὅπερ φαίνεται ταῖς ἡμῶν αἰδήσεσι καὶ
 διαίρη τὴν διαμονὴν εἰς χώρας ἴσας, δυνάται πᾶσα
 πλη.

(1) D'idee successive.

(2) Ὑποπεθεμμένων, διότι ἐκ εἰσὶ τῶν ὄντων πάντοτε ἴσαι. Ἐν τῇ
 καιροῖς τῆς ἡμέρας ἢ ἡμέρας (λογιστικῆ ἐκ μίαν διαβάσεως τῆς ἡλίου
 εἰς τὴν ἐπὶ ἐπὶ ἐν τῷ αὐτῷ μεσημβρινῷ κύκλῳ) εἶναι μεγαλύτερα
 ἐν ἄλλαις μικροτέρα. Ὅθεν τὰ ὠρελόγια, καὶ ὁποῖα διδιδυνοῦνται
 κατὰ τὸν ἡλιακὸν χρόνον, παραβεβλημένα τῷ ἡλιακῷ αἰδήσει χι-
 ρῶν, ποτε ταχύνουσι, ποτε βραδύνουσι. Ἡ μεγίστη ἀπικειρωμένη, ἣτις ἐ-
 ται 14. 40. συμβαίνει πρὸς τῆς 11. Φεβρουαρίου : τὸ μέγιστον βραδύνουσι
 τῶ ὁποῖον εἶναι 16. 14. πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς Νοεμβρίου.

πλησίας τὰ χρησιμότην εἰς τὸ διδιδυμένον τὰ διαστήματα
τῶ χρόνῳ, ὡς περ ἐν ἄλλο μέσον ὁ, τισὶν. Ὑποθεσί-
πος τῶ Ἡλίῳ, τὸν ὁποῖον ἐγὼ θεωρῶ ἐν μιᾷ τελείᾳ
ἡμέρῃσιν, τὰ εἶναι ἀμοιβαίως ἀνημηρός καὶ ἐσβεσμυρός
διὰ 12. ἡρῶν, καὶ ἐν τῇ χώρᾳ μιᾷ ἐπισίᾳ θεωροῦν
τὰ αὐξανόμενα βαθμυδὸν καὶ τὰ μειωόμενα ὡσαύτως ἢ αὐ-
τῶν ἐκείνῳ: ἐν ταύτῃ τῇ ὑποθέσει, αἱ ἐμφανόμενα αὐ-
τῶν ἐχρησιμότην εἰς τὸ μετρεῖν τὰς ὑποστάσεις τῆς δια-
μονῆς ἀπὸ πλησίας, ὡς περ ἢ κωνοικὴ κίνησις αὐτῶ.
Ὁ περιοδικὸς παγετὸς τῶ ὕδατος ἐδύνατο τὰ χρησιμότην
εἰς τὸ αὐτὸ ὡς περ ἢ ὠλισμυρὴ ἀνάκαμψις τινῶν ἀιδέων,
ἢ Ζώων τινῶν ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς γῆς. Καὶ
πρόντι λέγεται ὅτι ἐν ἔθνος τῆς Ἀμυρικήσιν, λογι-
ζοῦται τὸς καιρὸς αὐτῶν διὰ τῆς βίβασις ἀναχωρήσεως καὶ
ἀνάκαμψις πετεινῶν τινῶν.

Ὁ ΚΑΛΟΝΟΡΘΟΣ ἀποκρίσας τῶν ἰδέων ἐνός μέτρου χρό-
νῳ, οἷον ἐκείνῳ μιᾷ ἐπισίᾳ θεωροῦν τῶ Ἡλίῳ, δύ-
ναται τὰ προσάπτῃ ταύτῃ τῶν ἰδέων τῇ διαμονῇ τῆς
παραγμάτων ἀπὸ ὑπάρχουσιν, ἐπὶ τότε ὅταν δὲν λαμ-
βάνῃ σῦνοισιν ἐκείνων: ἔπος δύνάται τὰ μετρεῖν τὸν
χρόνον μεταξὺ κοιμώμενος: ἔπος δύνάται τὰ φαντάζε-
ται ὑπότινα ἐν διαμονῇ, χωρὶς τὰ προσέχει τὸ ἀπὸ
παντῆ ὑπάρξει τῶ Ἡλίῳ. Πάντῃ τοῦ εἶναι ἔπος
ἁπολοῦν ὡς περ τὸ προσάπτῃ τῶν ἰδέων ἐνός ποδὸς καὶ
μιᾷ ὄργανῳ ἀποστάσει διελημυρῆσι πέρα τῆς δέξι-
ον τῶ κόσμου. Ἡμεῖς ἀποκρίσας τῶν ἰδέων τῆς αἰδιότητος καὶ
τῆς αὐτῆς ὁδῶσιν ἀποκρίσας ἐκείνῳ τῶ χρόνῳ: ἐπειδὴ
μορφεῖται τῶν ἰδέων τῆς αἰδιότητος, προσιδέμετες ἐν
ἐαυτοῖς, καὶ μὴ τιθέμετες τέλος ταῖς προθέσεσιν ἡμῶν,
ἐν μέτρον χρόνῳ πένητος καὶ καθετός.

ἌΡΑ εἶναι ἐναργὸς, ὅτι αἱ ἰδέαι τῆς διαμονῆς καὶ
Saggio Lock. E τῆς

τῆ αὐτῆς μέτρων φησὶνται καὶ ἐκ τῆ ἀναλογισμῆ καὶ ἐκ τῆ αἰδιότητος : ἐπειδή.

Α. Παρατηρῆντες, ὅτι αἱ ἰδέαι ἡμῶν ἀκολουθεῖσιν ὁμοειδῶς ἢ μία τινὲ ἀλλῶ, καὶ, ὁμοίως ὅπερ ἢ μία ἀφανίζεται, μία ἄλλη ἔρχεται εἰς τὸν αὐτῆς τόπον, ἡμεῖς μορφεύμεν τινὲ ἰδέαν τῆς διαδοχῆς.

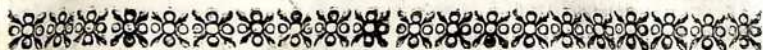
Β. Σημειῶντες ὁμοίως μεταξὺ τῆ μέρων ταύτης τῆς διαδοχῆς, ἡμεῖς μορφεύμεν τινὲ ἰδέαν τῆς ἀδιαδοχῆς.

Γ. Παρατηρῆντες τὰς περιόδους, ὑποθετικῶς, ἴσως καὶ ὁμοειδῶς ὠντιωνέν ἐξωθεν ἐμφανειῶν, ἡμεῖς μορφεύμεν τὰς ἰδέας ὁμοειδῶν μέτρων διαμοῆς, οἷον ἡμερῶν, ἡμερῶν, ἡμερῶν, ἡμερῶν, αἰώνων.

Δ. Ἀναλαμβάνοντες πάντα τὰ μέτρα τῶ χρόνου ὅσοι συχρᾶ θέλομεν, ἡμεῖς φανταζόμεθα διαμοῆ, ἔτι ἐκεῖ ὅπερ ἔδεν διαμοῆ, καὶ ἔδεν ὑπάρχει ἐνεργεία. ἡμεῖς φανταζόμεθα τὴν ἀδιαδοχῆς, μετὰ τινὲ διαμοῆ τῆς ἐπαύριον, τῆ ἐξῆς ἔτις.

Ε. Προσιδόντες ὁμοειδῶς μέτρα χρόνου, χωρὶς το φανταζόμεθα τέλος τέτων τῆ ποσοτήτων, ἡμεῖς μορφεύμεν τινὲ ἰδέαν τῆς ἀιδιότητος.

ς. Καὶ ἀναλογισόμενοι εὖ μέρος ταύτης τῆς ἀπείρου διαμοῆς, καθ' ὅσον αὐτὴ ἔμπορεῖ τὰ μέτρα δι' ὁμοειδῶν περιόδων, ἡμεῖς ὁμοειδῶς τινὲ ἰδέαν ἐκείνη ὅπερ καλεῖται χρόνος καθόλου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ε'.

Ἀναφοραὶ μεταξὺ τῆς Διαμονῆς καὶ τῆς Χώρας.

ΕΚΕΙΝΟ ὅπερ ὁ τόπος εἶναι πρὸς τὴν χώραν, ὁ χρόνος εἶναι πρὸς τὴν διαμονὴν: ἐπειδὴ καθὼς ὁ χρόνος εἶναι μία μερὶς τῆς αἰδιότητος, ἔτι προσέτι ὁ τόπος εἶναι μία μερὶς τῆς ἀμεβίας: καὶ ἔτι καθὼς ὁ χρόνος χρησιμεύει εἰς τὸ διατάττειν τὴν ἡγετικὴν θέσιν τῶν πεπερασμένων καὶ ἀπραγματικῶν ὄντων ἐν τῇ ἀπειρότητι τῆς διαμονῆς, ἔτι προσέτι ὁ τόπος χρησιμεύει εἰς τὸ σημεῖν τὴν ἡγετικὴν θέσιν τῶν αὐτῶν ὄντων ἐν τῇ ἀπειρῇ χώρᾳ. Δίδονται δύο σημασίαι τοῖς ὀνόμασι χρόνος καὶ τόπος.

Α. Τὸ ὄνομα χρόνος, ἐν τῇ κοινῇ αὐτῇ χρήσει, σημειοῖ ἐκείνῳ τὴν μερίδα τῆς ἀπειρῆς διαμονῆς ὅπερ αὐτοῦπαρχει τῷ παντί καὶ ὅπερ μεβεῖται διὰ τῆς κινήσεως τῶν μεγάλων σωμάτων τῶν ἔσο σωματικῶν: ἔτι ἡγεωσόμεν ἡ νοούμεν ἐκεῖνον ἐν ταύταις ταῖς φράσεσι, πρὸ πάντων τῶν χρόνων, ὅτε ἐκέτι ὑπάρξει χρόνος: ὡσαύτως ἐκεῖνο τὸ τύπε λαμβάνεται ὡς ἐκείνη ἡ μερὶς τῆς ἀπειρῆς χώρας ὅπερ καταλαμβάνει τὸν πᾶν ἐλικόν κόσμον: καὶ καὶ τῷ (I) ἐποιεῖτο κάλλιον ἢ καλεῖται ἐκεῖνον ἔκτασιν. Διὰ ταύτης τῆς ἰδέας καὶ τῆς χρόνος μεβεῖται ἡ ἰδία διαμονὴ πάντων τῶν σωματικῶν ὄντων, ὃν ἕσπον δρίζεται ἡ ἐκείνων τοποθεσία καὶ ἡ ἐκείνη

(1) A questo riguardo

ἐκείνων ἰδίᾳ ἑκατασίς διὰ ταύτης τῆς ἰδέας ὡς ἰ τὴν
τῶν.

Β. ἘΣΤΙΝΟΤΕ τὸ ὄνομα ' χρόνος ' σημαίνει μερί-
δας τινὰς ἐν τῇ ἀπείρῳ διαμορῇ, αἵ τινες ἰσοτίθενται
ἴσαι μήκειν εἰς χρόνους ἀκρίβεις καὶ ἀεισμῶν. Ὅπως
τῆ τῶν ' Ἑλληνικῶν Περίοδον ' (1) ἡμεῖς φανταζόμε-
θα 764. ἐπὶ ἀπορησιγὰς τῆς κτίσεως: Καὶ ὁρῶντες
τὸ ὄνομα φησὶν τὴν τῶν σημειοῖ μίαν χάραν ἐν τῷ
ἀπείρῳ κενῷ, τῶν ὁποῖαν χάραν ἡμεῖς διαλαμβάνομεν
ἐν τῇ ὡς ὅμοια μετρήσεως ἀεισμῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΕΙΘΜΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ἩΜΕΙΣ μορφήν τῆς ἰδέας τῶν Ἀειθμῶν συ-
τάπτοντες ὁμοῦ πλείονας εἰσάδας. Αἱ ἀπλάι
Τροποποιήσεις τῶν Ἀειθμῶν, αἵ τινες εἰσὶ τὰ διαφο-
ρα τῶν συνδέσμων, δύο, τρία, ἑκατὸν, χίλια, καὶ
οἱ ἄλλοι ἀειθμοὶ, εἰσὶν αἱ πλέον ὀκταεῖς ὅπως ἡμεῖς
ἰξόδρομον: Ἐκαστος ἀειθμὸς εἶναι ἕνω διακεκεμημένος
ἐκεί-

(1) Περίοδος Ἑλληνική. Λέξις Χρονολογική. Ἡ Ἑλληνική
περίοδος συντίθεται ἐκ τριῶν κύκλων πολλαπλασιαζομένων συναλλή-
λως: τῶν τῶν Ἰνδικτιῶν, τῶν Χρυσῶν ἀειθμῶν ἢ τῶν κύκλων
τῆς σελεύης, καὶ τῶν κύκλων τῆς ἡλίου ἢ τῶν Κυματικῶν ἡμερῶν.
15. ὑπὲρ τῆς Ἰνδικτιῶν, 19. ὑπὲρ τῶν Χρυσῶν ἀειθμῶν, καὶ 28.
ὑπὲρ τῶν κυματικῶν ἡμερῶν; τὸ ὅποσον ἀναβάλλει ἐπὶ 7980. Ἡ
Ἑλληνική περίοδος ἐπενοήθη παρὰ Ἰωσήφ Σκαλιγῆρος, καὶ ἐκλήθη
Ἑλληνική, διότι ἀποσημειώθη τῷ ἔτει τῶν Ἑλλήνων Καίσαρος.

ἐκείνη ἢ ἐγγύτερον πλησιάζει, ὡσπερ ἐκείνη ὅσιν εἶναι πλείον ἀφελκώς. Δύω εἶναι ἔτω δεκαεπιμύριος τῶν ἑξῶν ὡσπερ τῶν χιλίων. Ματαίως δέλομεν ζητῆ τῶ αὐτῶ δ' ἀκολίαν δεκαεπίσεως ἐν ταῖς ἔσοποποιήσεσι πῆς ἐκτάσεως. Διότι χηζομεν χόνε πρὸς τὸ ἀνακαλύπτειν τῶ ἀκρεβῆ ἀνισότητα δύο σωμάτων χεδὸν ἴσων. Ἄρα αἱ ἀποδείξεις αἱ περὶ τῶν Ἀειθμῶν, θέλωσιν ἡδαὶ πάντοτε μιᾶς χήσεως πλέον δεκατενέσης καὶ μιᾶς μείζονος σαφλωείας, ἢ αἱ ἀποδείξεις περὶ πῆς ἐκτάσεως.

ΠΡΟΣ τὸ δεσώζειν ταύτῳ τὴν σαφλωείαν προσήφθη ἐν ὄνομα ἐκάσῃ ἔσοποποιήσει ἀειθμῶν, ἢ ἐκάσῳ ἀειθμῶ μὴ δεφέροντι ἐκείνη τῆ πλησιέστερον ἀπτομύς αὐτῆ, εἰ μὴ τῆ προδίσει ἢ ἀφαιρέσει μιᾶς μόνης ἐνάδος: Ἄνδ' τῆς τῆ ὀνόματος, (τὸ ὅποιον εἶναι ἀδύνατον ἀποσάπτειν ἐκάσῃ ἔσοποποιήσει ἐν ταῖς ἀλλοίαις ἰδέαις, διότι αὐταὶ ἐκ εἰσὶν ἔπος ἀκρεβῶς ἀερισμῶν, ὡσπερ ἐκείναι τῶν ἀειθμῶν) ἢ δὲ δύσκολον γὰ μὴ πίπτῃ τις εἰς τῶ σύγχυσιν: ὃν ἔσοπον συμβαίνει ἐκείνοις τοῖς ἐν Ἀμπερῆ, οἱ τινες μὲν ἔχοντες ἐδεμίαν ἰδέαν δὲ κρημῆ περὶ τῶν ἀειθμῶν τῶν πέρα τῶν εἰποσιν, ἀναγκάζονται γὰ δεκνύωσι τῶ κῶμῳ αὐτῶ ὅταν ὀμιλῶσι περὶ τῶν ἐνὸς μεγάλης πλήθους: Εἰς ἔσοπον ὅπερ πρὸς τὸ ὀρθῶς λογίζεσθαι (1) εἶναι ἀναγκαῖον.

A. Νὰ ἰξόρητις τῶν δεκαεπίσιν ἥτις εἶναι μεταξὺ δύο ἀειθμῶν, οἱ ὅποιοι δεκ' ἀφέρωσιν εἰ μὴ δεκ' πῆς προδίσεως ἢ πῆς ἀφαιρέσεως μιᾶς μόνης ἐνάδος.

B. Νὰ γινώσκῃτις τὰ ὀνόματα, ἢ γὰ ἰξόρη τὰ ἀειθμῶντικὰ σημεῖα ἐκ πῆς ἐνάδος μέχρις ἐκείνη ἐν ἑα δε-

λες

(1) Contare.

λει τὶς γὰρ τελειοὶ τὰς λογισμὰς αὐτῆ, καὶ γὰρ γινώσκου
 τὴν ἀκρίβη καὶ ἀκριβήν τάξιν ἐν ἣ ἔστι ἀκολουθεῖται
 ὁ εἰς τὸν ἄλλον: Ἐλλείπει τὶς ἐνὸς ἢ ἄλλου τέπων; πάν-
 τες οἱ δυνατοὶ λογισμοὶ i possibili calcoli, δεῦν θέ-
 λουσι παραχωρῆ τὸ πᾶν: Τῆτο δεῦν θέλει ἦσαι ἐ-
 μὴ πλάνος ἰδέα πλήθους.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ζ'.

Περὶ τῆς Ἀπειρότητας.

ΠΡΟΣ τὸ παραματῶσαι ἀσφαλῶς περὶ τῆς
 ἰδέας τῆς ἀπειρότητας, πρέπει γὰρ ἐξετάσωμεν
 ἀπὸ πάντων τῶν παραμάτων, τίσιν ὑποκειμένης προσάπτεται
 αὐτῆ ἡ ἰδέα: Τὰρα, φαίνεται μοι ἀναμφισβήτητον, ὅτι
 τὸ 'πεπερασμένον' καὶ τὸ 'ἀπειρον' θεωρεῖται οἷα
 ἕσοποιήσεις τῆς ποσότητος, καὶ γίνονται μάλιστα τοῖς
 παραμάταιν ὅπερ ἔχουσι μέρη, ὅπερ εἰσὶ δικτικὰ τῶ μάλ-
 λον καὶ τῶ ἥττον, οἷον αἱ ἰδέαι τῆς χώρας, τῆς δημο-
 κῆς, καὶ τῶ ἀειθμῶν.

Ἡ ἀπειρότης προσάπτεται ἐξαιρέτως τῷ Θεῷ, κα-
 θότι ἔπος εἶναι Αἰώνιος καὶ Πανταχῶ-παρών. Ἡ Δύ-
 ναμις αὐτῆ, ἡ Σοφία αὐτῆ, ἡ Ἀγαθότης αὐτῆ, καὶ τὰ
 ἄλλα ἰδιώματα αὐτῆ, τὰ ὅποια ἐν μιᾷ ἀγωγῇ ἐξ-
 κειβαμένη χρεωσῶσι γὰρ ὀνομάζονται ἀνεξάντλητα καὶ
 ἀκατάληπτα, δεῦν ἡμετέροις γὰρ ὀνομάζονται ἄπειρα, εἰ
 μὴ δὲ ὑπονοίας (1). Ἡμεῖς δεῦν ἔχομεν ἰδέαι τῆς ἐκεί-
 ρου

(1) In un modo figurato.

των ἀπειρότητος, εἰ μὴ ἀναλογιζόμενοι τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν ἔκτασιν τῶν ὑποκειμένων αὐτῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν. Ἐνέργειαι ἢ ὑποκειμῆνα τὰ ὅποια ἡμεῖς δεχλαμβάομεν, ἔπος ἔκταται ἢ ἐν ἔπῳ μεγάλῳ ἀριθμῷ ἔπε ὑπερβάλλουσι, ἢ θέλωσιν ὑπερβάλλῃ πάντοτε, πάσας τὰς ἰδέας ἡμῶν, καὶ ἐκτάσει καὶ ἀριθμῷ, ἔτι ἰσχύει ἡμεῖς τὰς ἐποπλασιαστικὰς ἢ μίαν ἀπειρότητα ἀριθμῶν πεποπλασιαστικῶν ἀπὸ τέλους. Ἐγὼ δὲ δογματίζω ἐδῶ τὸν ἔσπον κατ' ὄν ταῦτα τὰ ἰδιώματα εἰσιν ἐν τῷ ΘΕΩ, Ὅντι ὑπολύτως ἐντελεῖ. Οὗτος μάλις πόρρω ὑπέχει πασῶν τῶν καταλήψεων τῆς ἀπειρότητος πνύματος ἡμῶν. Ἀλλὰ ποιῶντος εἶναι εἰ ἔσπος κατ' ὄν ἡμεῖς δεχλαμβάομεν τὰ ἐκείνη ἰδιώματα, ἢ τριαυταί εἰσιν αἱ ἰδέαι ὅπε ἡμεῖς ἔχομεν τῆς ἐκείνων ἀπειρότητος. Ἀς εἰδῶμεν ὅτι τὰ παρόντος πῶς τὸ ἀπείρημα ἡμῶν ἀφίει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀπειρίας.

Ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν ἐνός μήκος ὠρισμένης: ἐνός ποδός, μίαν ὀργάναν, ἐνός σαπίαν: ἐγὼ διπλασιάζω, ἑξπλασιάζω τὸ τὸ μήκος, καὶ πορβαίνω πάντοτε ὡσαύτως, χωρὶς νὰ βλέπω τέλος ἐν ταῖς ἐμαῖς πορθεύσεσιν. Οὕτως ἐγὼ ἐξικνῶμαι πορὸς τὴν ἰδέαν μίαν χάρας ἀπείρη ἢ τῆς ἀμεξίας. Ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν μίαν ἁμονῆς πεπερασμένης ἢ ὠρισμένης, μίαν ἡμέρας, ἐνός ἔτους, ἐνός αἰῶνος, ἐγὼ διπλασιάζω, ἑξπλασιάζω ταύτην τὴν ἁμονῶν, καὶ πορβαίνω πάντοτε ὡσαύτως, χωρὶς νὰ βλέπω τέλος ἐν ταῖς ἐμαῖς πορθεύσεσιν. Οὕτως ἐγὼ ἐξικνῶμαι πορὸς τὴν ἰδέαν μίαν ἁμονῆς ἀπείρη ἢ τῆς ἀιδιότητος. Τῆτο τὸ ὑπερμέγεθος ἡμέξον (1) ἀριθμῶν συγκεχυμένων ἢ ἀκωνάπων,

πέρα πασῶν τῶν ἐμῶν προσδέσεων, τὸ ὁποῖον πᾶσα ἔκτασις τῆ πνύματος με δευ ἠμπορεῖ νὰ δευάτη, μήτε προσέτι νὰ καταλαβαῖν, εἶναι ἐκεῖνο ὅπε με δίδει τὴν ἰδέαν τὴν πλέον ἀκριβῆ τῆς ἀπειρότητος.

Ἀλλὰ, θέλει τις εἶπῃ, αὐ ἡμεῖς ἐπορδόμεθοι εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀπειρότητος, δευ μᾶς ἀναλήφειω τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, δευ ἐνέμετο ἡ ἀπειρότης ταῖς ἰδέαις ' γλυκύτητος ' καὶ ' λυκότητος, ' αἰτινες ἠμπορεῖσι νὰ ἀναλαμβαίνονται ἔπος δόλοω καὶ ἔπο συχνά ὡσπερ ἐκεῖνω τῆς ' χάρας ' ἢ τῆς ' δευμονῆς; ' Ἐγὼ δευοκείνομαι: ὅτι ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ αἰ ἰδέαι τῆς χάρας, καὶ τῆς δευμονῆς αἰτινες ἠμπορεῖσι νὰ ἄγωσιν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀπειρότητος, διότι ἐκεῖναι, μόναις ἡμεῖς δευάμεθα πάντοτε νὰ προσιδώμεθ νὰ μέρη. Ἀλλὰ τὰς ἰδέαις λυκότητος καὶ γλυκύτητος δευ ἠμπορεῖ τις μήτε νὰ ἀυξάνῃ, μήτε νὰ ἐκτείνῃ, πέρα ἐκεῖνε τὸ βᾶθος ἐν ᾧ αὐταὶ παρῖσθησαν ὑπὸ τῶν αἰδησεων. Ὅτε ἐγὼ συυῖπται τῇ ἰδέᾳ τῆ λυκῆ τῆ πλέον ἐντόνε ἐκεῖνω ἐνὸς λυκῆ λαμπαρῆ προσέτι, ἢ ἐμὴ ἰδέα λυκότητος λαμπαρῆς, δευ ἠυξάμετο μήτε ἐμεγεθυμέτο ἐκ τέτε.

Χρειαζεται νὰ δευκείνωμεθ ὅπμελέσεται τὴν ἰδέαν τῆς ' ἀπειρότητος ' τῆς ' χάρας ' ἢ τῶν ἀειθμῶν ἀπὲ ἐκείνης μᾶς ' χάρας ' ἢ ἐνὸς ' ἀειθμῆ ἀπειρε. Ἠμεῖς δευλαμβαίνόμεθ τὴν πρώττω: τῆτο εἶναι ὑποτιθεῖναι ὅτι τὸ πνεῦμα ἐποίησεν ἐνα πολλαπλασιασμὸν εἰς ἀπειρον ἐνὸς μεγέθεω ὤεισμῆς δευμονῆς ἢ χάρας: ἀλλὰ τὴν δευτέραν εἶναι ἀδύνατον νὰ δευλαμβαῖνῃ τις: τῆτω ὑποτιθεῖναι ὅτι τὸ πνεῦμα ἀπλώτησεν, ἢ ἐμέξησεν ἐνεργείᾳ πᾶντα ταῦτα τὰ μεγέθη, τὸ ὁποῖον ἐμὴ πλέκει ἀντίφασιν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Η'.

Περὶ ἄλλων τινῶν ἀπλῶν Τροποποιήσεων.

ΚΑΤΟΛΙΣΘΑΙ'ΝΕΙΝ, (1) κυλίεσθαι, ἔρπειν, πηδᾶν, κύκλω φέρεσθαι, καὶ ἄλλοι ὅροι ὅμοιοι, ἡμεῖσι τροποποιήσεις κινήσεως, τῆδ' ὁποίων ἔχομεν ἰδέας σαφεστάτας. Ἐδυνάμεθα γὰρ διασκεπτόμεθα ὡσαύτως περὶ τῆς ἰδεῶν ταχύτητος καὶ βραδέος: ἀλλ' ἐπειδὴ αὐταὶ μετῴνται ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ τὸν χρόνον πρὸς τὴν χάραν, ἐγὼ τὰς θεωρῶν ὡς μίαν ἰδέαν συνήθετον ἐξελαμβάνεσαν, χρόνον, χάραν, καὶ κίνησιν.

Αἰάται τροποποιήσεις τῆς ἡχῆς, εἰς ἑνὸς αὐτῶν διαχωρίζεται: Ἐκάσον ὄνομα ἐκάρθρον, ἕκαστη ἐγχεαμφίς ἐν ἐνὶ Μέλῃ (2), εἶναι μία τροποποιήσις τῆς ἡχῆς.

Αἱ τροποποιήσεις τῆς χρωμάτων ἔκ εἰσὶν ἥτων πολυπληθεῖς: Ἐνὶ γινώσκονται ὑπὸ τῆς ὀνόματι χρωμάτων πρωτίτων, καὶ ἄλλαι ὑπ' ἐκείνων τῆδ' οὐκ ἔχουσιν αὐτῆς τῆς χρωμάτων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀσυνείτως διασκεπτόμεθα περὶ διανομῶν χρωμάτων χωρὶς γὰρ ἐμβιβάζωμεν τὸ ἡῆμα, οἷον ἐν ἐνὶ πίνακι (3), αἱ τροποποιήσεις τῆς χρωμάτων ὅπερ μάλιστα γινώσκονται ἀναφέρονται εἰς τὰς σωθέτας τροποποιήσεις, οἷον ἡ ὠραιότης, ἡ ἰεῖς, καὶ ἄλλα.

ΠΑΝ

(1) Sdruciolare. (2) Inflessione in an' Atria. (3) Quadro.

ΠΑΝΤΕΣ οἱ 'χυλοὶ' (1) καὶ πᾶσαι αἱ 'ὄσμαι' αἱ συνδέονται, εἰσὶ παρσέτι τροποποιήσεις, συντεθειμέναι ἔξ ἰδεῶν ἀπλῶν λαμβανομένων διὰ τῆς γόσεως καὶ τῆς ὀσφρήσεως: ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς δυν' ἐχομεν ὀνόματα εἰ μὴ παρὸς τὸ ἐκφέρειν ἐν μέρος ἐκείνων, ἐγὼ ἀφίνω πᾶς λοιπὰς εἰς τὴν θεωρίαν καὶ πείραν τῆς Φιλαναγωγῶν με.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Θ'.

' Περὶ τῆς Τροποποιήσεων τῆς Ἐνθυμήματος. '

Η Πρώτη ἰδέα ὅτι παρσιᾶται τῷ πνεύματι ὅταν τὸ ζήτημα εἶναι ἐν αὐτῷ, εἶναι τὸ ἐνθυμημα. Ἐχομεν ἰδέας ἔπος διαιρεῖς τῆς διαφορῶν αὐτῆς τροποποιήσεων, ὡσπερ ἐνός 'χυλοῦ', ἐνός 'τετραγώνου': ἔπος.

ὍΤΑΝ ἡ ἐνέργεια τῆς ἔξω υποκειμένης ἐπὶ τῆς ἡμετέρων ὀργάνων παρσενῆ μίαν ἀτίληφιν ἐν ἡμῖν, τὸ εἶναι ἐν 'αἰδημα'. Ὅταν μία ἰδέα ἐπανακάμπτῃ εἰς τὸ πνεῦμα, χωρὶς νὰ ἐργάζεται ἐπὶ τῆς αἰδήσεως τὸ υποκείμενον τὸ ὁποῖον ἐποίησεν ἐκεῖνη νὰ θνήσκει, τὸ εἶναι 'Ανάμνησις'. Ἐὰν τὸ πνεῦμα τὴν ζητῇ ἐν τῇ αὐτῆς μνήμῃ, καὶ τὴν δέξῃ ἐκεῖ μετὰ τινα ἐγχειρήματα, (2) τὸ εἶναι, 'Ἐπίστασις νῆ' (3). Ἐὰν κρατῇ τὴν ὄψιν αὐτῆς ἀτενῆ εἰς αὐτὴν πολλῶν χρόνων,

(1) Saperi. (2) Sforzi.

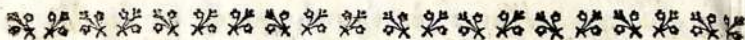
(3) Raccoglimento di spirito.

τὸ εἶναι 'Θεώρησις' (1). Ἐὰν ἀμελητὶ τὴν ἀφίγη νὰ κυματίζηται ἐν ἑαυτῷ χωρὶς νὰ ἐμμελῆ ἐν κείνῃ, τὸ εἶναι 'Ἐκνοια' ἢ 'Λήρημα' (2). Ἐνδοξαὶν αὐτῷ πρὸς τινὰ χρόνον, ὅταν αὐτὴ ἔρχεται νὰ ἀναφέρῃ ἑαυτῷ καθ' αὐτῷ, καὶ ἀναφέρειν ταύτῃ λαίμαργος ὡς εἰς πράξεις, (3) εἰς τὴν μνήμην, τὸ εἶναι 'Προσοχή'. Ἐπέχειν ἐντόμως τὸν νῦν ἐκείνη πρὸς τελείως σωροῦν πάντοθεν αὐτῷ, καὶ διὰ τὸ ποιεῖν ἐποδῶν πᾶσαν ἀλλῶν ἰδέων, οἷα ἐπαχθῆ καὶ ὀχληρῶν, τὸ εἶναι 'Σπασθὴ' ἢ 'ἐκτασις πνεύματος' (4). Ἐκτασις, ὅταν δὲ ὄνειρώτῃτις, κλείει τὴν σκηνὴν, καὶ ἐπιθέτει τέλος πάσῃ ἔσοποποίησι 'ἐνδυμήματος'; καὶ 'Ὀνειρώττειν', εἶναι νὰ ἐχθίς τὴν ἀτίμητον ἰδεῶν τινῶν, τὰς ὁποίας ἡ ἀγάπη δὲν ἐκλέγει καὶ νὰ διιδιώει τὸ πᾶν, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν παρῶνται μὴτε ἀπὸ τῆς ἀξίως ἀποκειμένης, μὴτε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐγνωσμένης. Ἡ 'Ἐκτασις' καὶ τὸ ἐκτασθῆναι μετὰ ὀφθαλμὸς ἀνεωγμένους;

Ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα δυνάται νὰ ἀφίγη ἑαυτὸ ἢ νὰ ἀφίγη πᾶσας τὰς δυνάμεις αὐτῆς, καὶ ὅτι ὁ 'Ἐκτασθῆναι' μὴ τῆ ἀφίγη πλέον ἐδεμίαν, δὲν ἠμπορεῖ τις ἐκ τῆς τῆς παύσεως, καὶ ἐκ τῶν τῶν ἀφίγη βραδύων ἐκτασθῆναι τῶν ἐν ἐκείνῃ, νὰ ἀναφέρῃ ὅτι τὸ ἐνδυμήμα εἶναι ἢ πράξεις καὶ ἔχῃ ἢ ἐστία τῆς ψυχῆς; Ἡ ἐστία ἐνὸς πράγματος δυνάται νὰ εἶναι ἢ μεταβολὴ καὶ μεταλλάξις ἐκείνη αὐτή;

ΚΕ.

- (1) Contemplazione. (2) Vaneggiamento.
 (3) Registrarla.
 (4) Sforzo di spirito, applicazione grande.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ'.

Περὶ τῶν Τροποποιήσεων τῆς Ἡδονῆς
καὶ τῆς Ἀλγηδόνος.

Η'ΜΕΙΣ δεχόμεθα τὰς ἰδέας ἡδονῆς καὶ ἄλγος ὡς
τὰ Αἰδήματος καὶ ὡς τὰ Ἀναλογισμῶν: ἐπειδὴ
τὰ πλείστα τῶν ἡμετέρων ἐνθυμημάτων ἀκολουθεῖται
ὑπὸ ἡδονῆς, ἢ ὑπὸ ἄλγος.

Εἰκεινό οὗτο ἡμεῖς ἐν τῷ ἡδονῆς ἢ τῷ ἄλ-
γηδόνος, ἡμεῖς ὀνομάζομεν ἄγαθόν ἢ κακόν:
τὰ πράγματα δὲ λαμβάνονται ἄγαθὰ ἢ κακὰ
εἰ μὴ ἐκ τῆς ἡδονῆς ἢ ἐκ τῆς ἄλγος ὅπως δύνανται νὰ
μας προξενῶσιν. Οὐδὲν νομίζεται ἄγαθόν, εἰ μὴ
ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι ἀρεστόν, νὰ ἡμεῖς τῷ ἡδονῆς, νὰ
τῷ αὐξάνῃ, νὰ μείοι ἄλγος τι, νὰ πορίζη ἢ νὰ σώ-
ζη τῷ κατάχεσιν ἄγαθῶς τιος, καὶ τῷ ἀπασίαν κακῶ-
ς τιος: καθὼς ὄξυνται ἐδὲν λαμβάνεται ὡς κακόν,
εἰ μὴ ἐκεῖνο ὅπερ δύνανται νὰ προξενῶ ἢ νὰ αὐξάνῃ τὸ
ἄλγος, καὶ νὰ ἐλαττοῖ τῷ ἡδονῆς, ἢ ἐκεῖνο ὅπερ δύν-
νται νὰ μᾶς ὑπάγῃ εἰς τι κακόν, καὶ νὰ μᾶς ἀποξενῶ
ἀγαθῶς τιος.

ΔΙΑ τῆς ὀνομάτων ἡδονῆς καὶ ἀλγηδόνος, τέρψους καὶ
δυσχερείας, ἐγὼ νοῶ ἀδιαφόρως τὰς ἡδοναῖς καὶ τὰς ἀλ-
γηδοναῖς τῆς Ψυχῆς καὶ τῆς Σώματος, ὅν ἕξιον κοινῶς
ἡγεῖνται, εἰ καὶ τῆ ἀληθείας τὸ εἶναι καὶ τὸ ἕτερον ἐ-
ἴσιν εἰ μὴ ἁπόροι ἕξοποιήσεις τῆς ψυχῆς, ἡμεῖς
ὄξινότε ὑπὸ μιᾶς τεραχῆς ἐν τῷ σώματι, καὶ
ἕξιόντε ὑπὸ τῆς ἐνθυμημάτων τῆς ψυχῆς.

Η'

Ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ ἀλγηδὼν, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν, εἰσὶ τὰ μόνα αἰτία ὅπερ προβάλλουσι καὶ ἀπέκτανον ἐν ἡμῖν πάντα τὰ ἡμέτερα πάθη. Ὁ Θεὸς ἀπολαβεῖ ὅτι τὸ μόνον προσέχειν ταῖς ἀφάφοις αἰσθήσεσι, καὶ ταῖς ἀφάφοις ἔσοποιήσεσιν ὅπερ προξενῶσιν ἐν ἡμῖν τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἀλγηδὼνα, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν, ἀρκεῖ πρὸς τὸ δίδουαι ἡμῖν τὰς ἰδέας τῶν παθῶν ἡμῶν. Ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν τῆς ἔρωτος, ἀναλογιζόμενος τὰς ἡδονὰς ὅπερ δύνανται νὰ μὲ προέξῃ ἐν ὑποκείμενον ὁ, τῆν : ἐκείνῳ τῆς ἀποσροφῆς ἢ τῆς ἀπεχθείας, ἐκπετόμενος παρὲς τῆς ἀλγηδόνος τὴν ὁποίαν ἐν πρᾶγμα παρὸν ἢ ἀπὸν δύνανται νὰ μὲ προέξῃ. Ἡ ὑπόλαυσις ἐνὸς ποιῆται ἀγαθῆ μὲ εἶδεν ἡδονῆν, διότι ἡ ἐκείνη ἀπυσία ποιεῖ νὰ μὲν ἡσυχάζω : τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ὀνομάζεται ὀπιθυμία. Ἐἶναι ὁμοιοαληθῆς ὅτι ἐγὼ θέλω καθίεξαι τῆτο τὸ ἀγαθόν : αὐτὴ ἡ πιεσματικὴ ἰδέαι μὲ θέλγει : (1) τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται Ἐλπῆς. Ἐπὶ τῆ παρόντος ἐγὼ ἀπολαύω τέτε τῆ ἀγαθῆ, ἢ ἡ ὑπόλαυσις καθίσταται μοι ἐν ἀσφαλεῖ : τῆτο ἀποξενεῖ ἐν ἐμοὶ μίαν μεγάλην ἀφάχυσιν ἡδονῆς, μεγάλων γλυκυτήτων : τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ὀνομάζεται ἁρμονί. Ἀλλὰ τῆτο τὸ ἀγαθὸν δύνανται νὰ μὲ ἀφαρπαδῇ, ἢ ἐν κακὸν δύνανται νὰ μὲ συμβαίη : πύτητα τὰ ἐνθυμήματα μὲ προξενῶσι μερίμνας : τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ὀνομάζεται φόβος. Ἐπὶ τῆ παρόντος, τῆτο τὸ ἀγαθὸν ἀπώλετό μοι, ἢ ἐγὼ ἐνοχλεῖμαι ἐφ' ἐνὸς κακῆ παρόντος, τὸ δεινὸν ὅπερ ἐγὼ αἰδαίνομαι μὲ παλαιπωρεῖ καὶ μὲ καθαιρεῖ (2) : καλεῖται αὐτὴ ἡ ἔσσις ὀδυρμία : Ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ πλέον νὰ ὀπι-

τυγ.

(1) Mi iusinga.

(2) Mi abbatte.

τυχαίῳ τέτε τῷ ἀγαθῷ ὁ, τιῦν ποιήσω : τέτο ἐνα
 ἀπελπισμός. Εἰς ἀνθρώπος ἀδικεῖται : τέτο
 ποιεῖ ἔξω ἑαυτῷ, καὶ αὐτὴ ἡ ταραχὴ σιωδοῦται ὑπὸ
 δρακαῦς ἐπιθυμίας μιᾶς ἐπίμης ἐκδικήσεως, τέτο εἶ
 ὄργη. Οὗτος ἐπιθυμεῖ ἐνὸς ἀγαθοῦ, ἀλλὰ τέτο
 ἀγαθὸν κατέχεται ὑφ' ἐνὸς ἄλλου, ὅσις, καὶ τὸ δοκ
 αὐτῷ, δὲ εἶναι ἀξίος τέτε, καὶ ἔτος ἀπειργεταί ἐκε
 νη : ἔτος παλαιπωρεῖ ὑπὸ τέτε τῷ φράγματος, τέτο
 ναί Φθόνος.

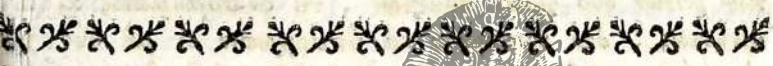
ΠΑΝΤΑ τὰ πάθη τὰ ὁποῖα ἀπολήγουν εἰς τὴν ἡδ
 νίῳ καὶ εἰς τὴν ἀλγηδόνᾳ ὑπολύτως, φαίνονται νὰ ε
 ναί ῥηκτά. Ἐν ἀγαθὸν ὅπερ ἐπιθυμεῖται, ἐλπίζ
 ται, καθίσταται ἐν ἀσφαλεῖ, κατέχεται καὶ ἀπόλυτοι
 ῥηκτὰ πάθη, τὰ ὁποῖα δὲ ἐπισκονται ἐν πᾶσι τοῖς ἀ
 θρώποις : Ἀλλ' ἐκεῖνα ὅπερ ἔχουν ἀναφορὰν τινὰ πρὸ
 τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὁ φθόνος ἀποδοχὰς, ὅσι
 ὑποδίττει ὅτι θεραπεύει τὴν ἴδῃ αὐτῷ προτερήματα
 οἷα ἐν ἐκείνοις πλεονεκτητῶν καὶ ἄλλων, ἢμπορεῖ νὰ με
 ενεργῇ ἐν ἀνθρώποις οἵτινες ἀγνοοῦσι τὴν ἕκτασιν καὶ
 τὸ τίμημα τέτε τῷ πλεονεκτητήματος.

ΣΗΜΕΙΩΤΕΟΝ ὡς πρὸς τὰ πάθη, ὅτι ἡ ἀναχώρη
 σις ἢ ἡ μείωσις τῷ ἄλλου νομίζεται οἷα ἡδονή, καὶ
 ῥηκτὰ ἐν ἡμῖν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα : καθὼς, ἔξουσι
 τίας, ἢ ἀποβολὴ ἢ ἡ ἐλάττωσις τῆς ἡδονῆς λογιζέται
 οἷα ἄλγος, καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς ἀκολουθίας ὡς πρὸ
 ἡμᾶς.

ΤΑ πάθη προξενῶσι μεταβολὰς παρηλλαγμένης ἐν
 τοῖς σώμασι τινῶν ἀνθρώπων : ἀλλ' αὐταὶ αἱ μεταβολαὶ
 μὴ εἶναι αἰδητὰ πάντοτε, καὶ εἰσὶν ἐπίστροφες τῇ ἴδῃ
 ἐκάστῃ πάθους. Οὕτως ἡ ἀίχμη ἢ ἡ ἀνία ἐκ μιᾶς
 παρὰξίως ἢτις δυνάται νὰ μειοῖ τὸν ὑπόλογον ὃν οἱ ἄλλοι

Κεφ. ΚΑ'. Περὶ τῆς Δυνάμεως τῆς πράττειν κτ. 79
 λοι ποιεῖται ἡμῶν, δυν καταπάσσει πάντοτε τὸ πόρω-
 πον μὴ ἐρύθημα.

Αἱ διαφοροὶ διαφορέεις αἴτιες ἐδύωσαν νὰ γίνωνται
 ἐπὶ τῆ ἀγαθῆ καὶ τῆ κακῆ ἐπόριζον εἷα μείζονα ἀει-
 ρμόν ἔσοποιήσεων τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀλγηδόνος, ἢ
 εἰκίναί τὰς ὁποίας ἐγὼ παρεδήλωσα. Ἐγὼ ἤθελον δυ-
 κηθῆ νὰ κοροβάλω ἄλλας ἀπλευσέρας, οἷον τὴν ἀλγηδόναν
 ἢ πρὸς προξενεὶ ἢ πείνα καὶ ἢ δίψα, τὴν ἡδονὴν τῆς βί-
 ούμεν καὶ πίνειν, τὸ δέληθρον τῆς μουσικῆς, καὶ ἄλλα.
 Ἀλλὰ τῶν παθῶν οἷων αἰδητοτέρων, καὶ διαφορόντων
 οἷων πολλῶ πλέον, ἐφαίη μοι εὐλογον χρῆσασθαι τοῖς
 ἐπιτημονοῦσιν ὡς ἀδείγμασι.

ΑΚΚΕΦΜΙΑΔΑΙΟΝ ΚΑΘΗΝΩΝ

Περὶ τῆς Δυνάμεως τῆς πράττειν, καὶ ἐπὶ
 τῶν Ἀρχῶν τῶν πράξεων ἡμῶν.

ΑΠΟΚΤΩΜΕΝ τὴν ἰδέαν τῆς Δυνάμεως,
 διαφοροί, ἐκ τῆ εἰδῆς μέρους, ἢ ἐπὶ τῶν
 ἀλλοιώσεων τῶν συμβαινουσῶν ἐν τοῖς σώμασιν, ἢ ἐπὶ
 τῆς διωκεῖς μεταβολῆς τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, καὶ ἀναλογι-
 ζόμενοι ἐκ τῆ εἰδῆς, τὰς αἰτίας τῶν τῶν μεταβολῶν
 ἢ τῶν τῶν ἀλλοιώσεων. Ἡ δυνάμις ἔτω διαμεμῆνη
 εἶναι ἐνεργῆσα ἢ παχῆσα. Τὸ πῦρ ἔχει
 αἰετὶ δυνάμιν τῆ χωνδύειν τὸ χρυσίον, καὶ τὸ χρυσίον
 τῆ χωνδύεσθαι. Ἡ πρώτη τῶν τῶν προτάσεων εἶναι
 ὡς ἀδείγμα τῆς ἐνεργῆσης δυνάμεως, καὶ ἡ δευτέ-
 ρη τῆς παχῆσης δυνάμεως.

80 Περὶ τῶν Δυνάμεων τὴ πρᾶττειν Κεφ. ΚΑ΄.

ΠΑΝΤΑ τὰ πράγματα τὰ αἰδητὰ πορίζουσι διαφιλῶς
ᾧ δειγμάτα, καὶ τῆς ἐνεργείης δυνάμεως, καὶ τῆς πα-
χέουσης δυνάμεως: τῆς παχέουσης δυνάμεως, καὶ ὅσοι
αἱ ἐκείνων αἰδητὰ ποιότητες, ἢ ἐκείνων ὕπαρξις ἐκε-
νὴ αὐτῇ, ὑπόκειται μιᾷ ἀλλοιώσει συνεχῆ: τῆς ἐνε-
ργείης δυνάμεως, καὶ ὅσου χροσθεὶ τὰ ὑπῆρξέτις δυν-
ναμις ἢ πεποικῆα ταύτας τὰς ἀλλοιώσεις.

ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝ ὁμως ὅτι ἡ ὄψις τῶν μεταβολῶν
τῶν συμβαινουσῶν ἐν τοῖς σώμασι, δεῦν δίδει μίαν
ιδέαν τῆς ἐνεργείης δυνάμεως ἔπω σαφῆ, ὡσπερ ὁ ἀνα-
λογισμὸς θελεῖ τῶν ἐργασιῶν τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ τῆς
δυνάμεως, ὑποτιθείσης ἀναγκαίως τὴν πρᾶξιν, καὶ ὅ-
πων μόνων δύο ἡμῶν πρᾶξεων, τὴν ἐνθυμείαν καὶ τὴν
κινήσεως: δεῦν ἡμπορεῖσι τὰ ὑπάρχωσιν εἰ μὴ δύο ἡμῶν
Δυνάμεων, Δυνάμις τὴν ἐνθυμείαν, καὶ Δυνάμις τὴν
κινήσιν. Ὑποτιθείσης, ἐγὼ λέγω, ὅτι τὸ σῶμα δεῦν
δίδει τὸ ᾧ δειγμάτα τὴν ιδέαν τῆς δυνάμεως τὴν ἐνθυμεί-
αν: αὐτὴ δεῦν ἐρχεται εἰ μὴ δεῦν τὴν ἀσκέπτεσθαι πρ-
εὶ ἡμῶν αὐτῶν. Τῆτο δεῦν δίδει μῆτε τὴν ιδέαν τῆς
δυνάμεως τὴν κινήσιν, ἢ τὴν ἀρχεσθαι τῆς κινήσεως: ἐπε-
δὴ ὅτε τὸ σῶμα ἡρεμεῖ, δεῦν ἡμπορεῖμι τὰ ἀντιλαμβα-
νάμεσθαι ἐν αὐτῇ τῆς δυνάμεως τὴν κινεῖσθαι καὶ αὐτὸ
καὶ ὅταν κινῆται, εἶναι μᾶλλον πάχον ἢ ἐνεργεῖν, μᾶ-
λλον κινεῖσθαι ἢ κινεῖν ἑαυτὸ. Ἀρα ἡμεῖς δεῦν ἔχομεν
τὴν ιδέαν τῆς Δυνάμεων τὴν ἐνθυμείαν καὶ τὴν κινήσιν
εἰ μὴ δεῦν τὴν ἀσκέπτεσθαι θελεῖ τῆς συμβαινόντων ἐν ἡμῶν
αὐτοῖς.

Ἐν ἡμῶν αὐτοῖς, ἡμεῖς δεῦν δέισκομεν πάντοτε καὶ ἀπ-
ραλλάκτως τὴν δυνάμιον τὴν ἀρχεσθαι ἢ τὴν ἐπέχειν,
ἀστέλειν ἢ παύειν, ἀστέφους ἐργασίας τῆς ψυχῆς, καὶ
ἀστέφους κινήσεις: καὶ τὸ παῦν ἀνδρὸς μὲν, ἀνδρὸς ἀγῶ-

Κεφ. ΚΑ'. καὶ περὶ τῶν Ἀρχῶν τῶν σφαιρ. κτ. 81
νος, ἀλλὰ ἔχει μίαν ἀπλῆς ἐνέργειας προτιμήσεως πνύ-
ματος. Αὕτη ἡ δυνάμις τῆς προτιμῶν ὀνομάζεται 'θέ-
λησις'. Ἡ κατ' ἐνέργειαν ἀσκήσις ταύτης τῆς προτιμώσεως
δυνάμεως, ὀνομάζεται 'θέλειν'. Πᾶσα πράξις ἢ ἀρ-
νησις, ἢ ἰσχυροποιήσις, καὶ περὶ τῶν κτ. τὰ ἐπιπύ-
ματα ταύτης τῆς προτιμώσεως δυνάμεως, ὀνομάζεται
'ἐκείσις'. Ἀλλ' ἐκείνη εἶναι 'ἀκείσις', ὅτι αὕτη γί-
νεται ἀπὸ μίαν προτιμήσεως τῆς πνύματος.

ἩΜΕΙΣ καλεῖται 'Διάνοια' τὴν δυνάμιν τῆς ἀντι-
λαμβάνεσθαι. Ἡ 'ἀντιλήψις' εἶναι ἡ ἐνέργεια τῆς ἰσχυ-
ραίας. Αἱ ἀντιλήψεις εἰσὶ τριῶν εἰδῶν. 1. Ἀντιλή-
ψις ἰδεῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. 2. Ἀντιλήψις τῆς σημασίας
τῶν ἐκείνων σημείων. 3. Ἀντιλήψις τῶν ἐκείνων ἀποφο-
ρῶν, ἢ τῶν ἐκείνων ἀντιπρόξενων.

Ἐκ τῆς ἐνδοθεν Αἰδησίως τὴν ὁποῖαν ἕκαστος ἔχει
τῆς αὐτῆς δυνάμεως ὅτι τῶν πράξεων αὐτῆς, γινώσκει ἡ
ἰδέα τῆς 'ἐλδοθερίας' καὶ τῆς 'ἀνάγκης'. Εἰς αὐ-
θροπος εἶναι ἐλδοθερος, ἐφ' ὅσον ἔχει 'τὴν δυνάμιν
τῆς ἐνθυμεῖσθαι ἢ τῆς μὴ ἐνθυμεῖσθαι, τῆς κινεῖν ἑαυτὸν
τῆς μὴ κινεῖν, ἀκολούθως τῇ αἰρέσει ἢ τοι προτιμήσει
τῆς πνύματος αὐτῆς'. Ἀλλ' ὁμοῦ ὅπως δεῦρ' ἔχει πλέον
τὴν δυνάμιν τῆς πράττειν, καὶ τὴν προτιμήσιν τῆς αὐ-
τῆς πνύματος, ἐκεῖνος κείται εἰς ἀνάγκην. Λοιπὸν δεῦρ'
δυναμέσθαι νὰ ἔχωμεν ἐλδοθερίαν, 1. ἀπὸ τῆς ἐνθυμή-
ματος, 2. ἀπὸ τῆς θέλειν, ἢ ἀπὸ τῆς προτιμητικῆς,
3. ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς πράττειν. Ἐὰν ἔχωμεν ἐν
δύο ἀπὸ τῆς τριῶν, ἡμεῖς ἀμοιρεῖται ἐλδοθερίας:
ἢ περὶ πρὸς τὸ εἶναι τινα ἐλδοθερον.

Α. ΕἶΝΑΙ ἀναγκαῖον τὸ ἐνθύμημα: Δεῦρ' θέλει λά-
βῃ τις πάποτε ὡς ἐν Πράττον ἐλδοθερίας, μίαν σφαι-
Saggio Lock. F ραν,

82 Περὶ τῶν Δυνάμεων τῆ πράττειν Κεφ. ΚΑ'.
ραν, ἢ κινεῖ μὲν ἢ ἡρεμῶσαν: διότι αὐτὴ δὲ ἔχει πο-
τελῶς ἐνθύμημα.

Β. Εἰσὶν ἀναγκαῖα τὸ ἐνθύμημα καὶ τὸ θέλειν, ἢ
προτιμήσεις. Εἰς ἄνθρωπος φρονεῖ ἑαυτὸν, ἢ τύπτει πρὸς
αὐτὸ φίλον ὑπὸ μιᾶς σπασματικῆς κινήσεως τῆ βραχί-
νος αὐτῆ, τὴν ὁποῖαν κίνησιν δὲ ἔχει τὴν δυνάμιν τῆ
κωλύειν ἢ ἐπέχειν: ἔδωκεν ἐπέρχεται νὰ κείνη ὅτι ἐκε-
νος εἶναι ἐλόθερος: ἐπειδὴ δὲ ἔχει τὴν δυνάμιν τῆ
προτιμῶν.

Γ. Εἰσὶν ἀναγκαῖα τὸ ἐνθύμημα, τὸ θέλειν ἢ
προτιμήσεις, καὶ ἡ δυνάμις τῆ πράττειν. Εἰς ἄνθρωπος
ἐν τῷ κοιμᾶσθαι, κομίζεται εἰς ἐν ταμεῖον, εὐθὰ δὲ
εἰσκέτα ἐν πρόσωπον ὅπῃ ἐπεθύμει νὰ εἶδῃ: ἐγκλεί-
ται ἐκεῖ: ἐξυπνίζεται: ἐπληττεται ὅπῃ τῷ δὲ εἰσκέ-
ἐκεῖ τὸν φίλον αὐτῆ: ἀσμῶς αὐτῷ ἐντυγχάνει: Οὕτω
ὁ ἄνθρωπος δὲ διαξίβει ἰδέσθαι τὸ ταμεῖον, ἔδει-
ἀμφιγνοεῖ τῷ τῆ. Οἷμας ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ἐκεῖ κ-
κλεισμένος, δὲ διαξίβει ἐκεῖ ἐλόθερος: ἐπειδὴ δὲ
ἔχει τὴν δυνάμιν τῆ ἐξέρχεται ἐκεῖθεν. Ἄρα
ἐλόθερος δὲ εἶναι μία ἰδέα ἀπλῆς προτιμήσεως: ἀλλὰ
αὕτη συνίσταται τῷ τὴν δυνάμιν τῆ πράττειν ἢ
πράττειν, καὶ τὴν αἴρεσιν ἢ ἰθυσιν τῆ πνεύματος.

ΔΙΑ' τῆς αὐτῆ ἐλόθερος, ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸς
ἐξείσιν ἐπὶ τῷ εὐδοκῶν ἰδεῶν αὐτῆ, ὅσων ἐπὶ τῷ
κινήσεων τῆ αὐτῆ σώματος. Ἐπειδὴ καθὼς ἐκεῖνος δυνά-
ται, ὡς φίλον αὐτῷ ὅστι, κινεῖν τοῖτον ἢ τοῖτον μῆ-
τῆ σώματος αὐτῆ: ἔπω δυνάται νὰ καλῆ εἰς τὸν αὐ-
τουῦ μίαν ἄρισμῶν ἰδέαν, νὰ ἀπειλῆ εἰς αὐτῆ
τὴν ὅφιν τῆ πνεύματος, νὰ ποιῆται ἐμποδῶν αὐτῷ,
τὴν ἀκαλῆ: Ἀλλὰ καθὼς δὲ ἐξαρτᾶται τῆς θε-
σιως

Κεφ. ΚΑ'. κὲ πρὸς τῶν Ἀρχῶν τῶν παράξενων ἡμῶν. 83

σεως αὐτῆ νὰ ἀππῆται τὸ αὐτὲ σῶμα ἢ νὰ μὴ ἀππῆται ἐνὸς ἄλλου σώματος: ἔπος, ὅτε εἶναι ἕξυπνος, δεῦν εἶναι ἐλδθερος τῆ ἐνδυμεῖσθαι ἢ τῆ μὴ ἐνδυμεῖσθαι. Τελδρταῖον, καθῶς τὸ αὐτὲ σῶμα ἔχει συχνὰ κινήσεις ἀκκσῖας, ἔπω προσέτι ἐκεῖνος ἔχει ἰδέας, τὰς ὁποῖας ἔδεις ἀγῶν τῆ πνδύματος αὐτῆ δυνάται νὰ ἀφισῶ. Οὕτως ἐνὶ ἀνθρώπῳ ερεβλακμῶς, δεῦν εἶναι ἐπ' ἐκείνῳ ἀπαλλάττειν ἑαυτὸν τῆς ἰδέας τῆ ἀλγος, ὅπως ἐκμελετῶν ζηπῆματα ἀπλῆς πῶσεργίας.

ἌΡΑ, ὡς συνελόντι εἰπεῖν πρὸς τῶν δυνάμεων τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὁ ' Σωκράτης ' ἔχει τὴν δυνάμιν τῆ ἀντιλαμβανέσθαι, τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ καλεῖται ' Διάφοια: ' Οὗτος ἔχει τὴν δυνάμιν τῆ προτιμῶν, τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ καλεῖται ' Φελησις: ' Οὗτος ἔχει τὴν δυνάμιν τῆ παρῆτειν ἢ μὴ παρῆτειν κατὰ τὴν προτίμῶν τῆ πνδύματος αὐτῆ: τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ καλεῖται ' ἐλδθερία: ' Ἐὰν δεῦν ἔχη πλέον τὴν δυνάμιν τῆ παρῆτειν, κῆτὶ τὴν προτίμῶν τῆ πνδύματος αὐτῆ, τῆτο εἶναι ' ἀάγκη. Ἐπὶ τῆ παρόντος, ἔπος παρῆτειν, ἀλλ' ἔ κῆτὶ τὴν προτίμῶν τῆ αὐτῆ πνδύματος, τῆτο εἶναι ' ἀγγαρεία ' (1). Εὐθὺς, ἔπος φέλει προτιμῶν, ἀλλὰ φέλει ἐφισῶνται κωλύματα τὰ ὁποῖα φέλει ἀντιτάττωνται τῆ πληρώσει τῆς φελησιως αὐτῆ: τῆτο φέλει ἦσαι ' ἐμπόδισμα. ' Ὡς παρὸς τὰς παρῆττοντας, τὰς μὴ ἔχοντας μῆτ' ἐνδύρημα, μῆτε φέλειν, ἔπὶ εἰσιν ἠαγκασμῶν, κῆτὶ πάντα (2).

ΤΕΘΕΙΣΩΝ τῶν τῶν ἀρχῶν, ἡμεῖς δυνάμεθα, ὡς ἔμοιγῆ δοκεῖ, νὰ λύωμῃ δὲκόλως τὰ ζηπῆματα ὅπῃ

F 2

εξ

(1) Violenza, costringimento.

(2) A tutti i riguardi.

84 Περὶ τῆς Δυνάμεως τῆς πράττειν Κεφ. ΚΑ.
ἔξ ἔτω πολλὰ χρόνια ἐγγύοντο ὡς ταύτης τῆς ὑπο
θέσεως.

Η' Ὁθέλωσις εἶναι ἐλδοθερία ἢ ὄ; Τῆτο τὸ ζήτη-
μα φαίνεται μοι ἔτω γελοῖον ὡσπερ ταῦτα τὰ δύο. Ὁ
ὑπνος εἶναι ταχύς; Η' ἀρετὴ εἶναι τετραγωνίος; ἔπει-
δὴ ἔχομεν ἡμεῖς κρείττονα λόγον πρὸς τὸ νέμειν τὴν
ἐλδοθερίαν τῇ θελήσει, ἢ τὸ πάχος τῆς ὑ-
πνῶ, ἢ τὸ τετραγωνίον χῆμα τῇ ἀρετῇ; Η'
Ὁθέλωσις εἶναι ἡ δυνάμις τῆς προτιμῶν μίαν πράξιν
μίας ἄλλης: Η' ἐλδοθερία εἶναι ἡ δυνάμις τῆς ἀρ-
χεῖσαι ἢ τῆς περατῶν πλείονας πράξεις, ἀκολούθως τῇ
προτιμῶσει τὴν ὁποῖαν τὸ πνεῦμα ἔδωκεν ἐκείναις. Η'
θελήσις λοιπὸν εἶναι μία δυνάμις, καὶ ἡ ἐλδοθε-
ρία εἶναι μία ἄλλη δυνάμις. Οὕτω ζητεῖν πότερον
ἡ θελήσις ἔχει ἐλδοθερίαν, εἶναι καὶ ζητῆτις πό-
τερον μία δυνάμις ἔχει μίαν ἄλλαν δυνάμιν. Ζήτη-
μα πολὺ ἀποπώτερον ἢ ἄς αἰ δὲν ἀποκριθῶσι: ἔπειδὴ
τίς εἰ βλέπει ὅτι αἱ δυνάμεις εἰς ἐπιβάλλουσιν, εἰ μὴ
Πράκτορες, καὶ ὅτι ἐπομῶς αὐταὶ δεῦν ἡμποροῦσι νὰ
εἶναι ἰδιώματα ἄλλης τινὸς δυνάμεως; Οὕτω τῆτο τὸ ζή-
τημα, Η' θελήσις εἶναι ἐλδοθερία, τρώντι παλινδρο-
μεῖ εἰς τῆτο, Η' θελήσις εἶναι αὐτὴ εἰς Πράκτωρ κυ-
εἰώς λεγόμενος; ἔπειδὴ εἰς Πράκτορι μόνον ἡμπορεῖ νὰ
νέμηται ἡ ἐλδοθερία.

ΤΩΡΑ, εἰπέ μοι, τίνα ἐπίδοσιν ἡμπορεῖτις νὰ ποιῆ
εἰς τὴν γνώσιν ἑαυτῶ, καὶ τῆτε τῆ εἶδος ζητημάτων,
οἷόν ἐστι τῆτο. Η' Διάνοια ὑπακῆει τῇ θελήσει, ἢ ἡ
θελήσις τῇ διανοίᾳ; Ἐπειδὴ καθὼς ἡμεῖς δεῦν ἡθέλω-
μεν γινώσκῃ κάλλιον τὴν δυνάμιν τῆς ὡμιπατεῖν,
τῆς ἄδειν, τῆς ὀρχεῖσαι, καὶ λεγόμενος πότερον
δυνάμις τῆς ὀρχεῖσαι, τῆς ἄδειν, ἐξαρτᾶται τῆς δυνάμεως
τῆ

Κεφ. ΚΑ'. ἢ περὶ τῶν Ἀρχῶν τῶν πράξεων ἡμῶν. § 5
 τῆ ἀεπατεῖν, τῆ λαλεῖν: ἔγω δὲ διαλέξωμαι
 τῶν ποτεθούτων ζητημάτων, τί δυνάμεθα νὰ μαθη-
 ναίω ὅπως νὰ κατερτίζη τὴν γνώσιν ἡμῶν αὐτῶ; Τοῖς-
 πον ἢ τοῖς ποτὸν ἐνθύμημα δυνάται καὶ ἀλήθεια νὰ θέτη
 εἰς πρᾶξιν (1) τὴν δυνάμιν τῆ ἐκλέγειν, καὶ ἢ κατ'
 ἐνέργειαν ἐκλογὴ δυνάται νὰ εἶναι ἢ αἰτία τοῖς ποτὸν ἐνθυ-
 μήματος, ἔπος ἐνέργεια ἄδειν ἐν μέλος, δυνάται νὰ εἶ-
 ται ἢ ἀφορμὴ τῆ ὀρχεῖσθαι μίαν τοιαύτην ὀρχισιν: ἀλλ'
 ἐν παντὶ τέτω, δὴν εἶναι μία δυνάμιν, ἥτις νὰ ἐνερ-
 γῆ ὅπῃ μιᾶς ἄλλης: εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον παρ-
 σαρμόζει τῶ ἔργω (2) ταύτας τὰς διαφόρους δυνάμεις.

Τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπως δείξει (3) τὴν θέλησιν;
Εἶναι τὸ Πνεῦμα. Ἄν δὴν ἀδοκῆ τις ἐν ταύτῃ τῇ
 ἀποκρίσει, καὶ ἐκφίρη ἔγω τὸ ζήτημα, 'Τί εἶναι ἐκεῖ-
 νο ὅπως παρορμᾷ τὸ πνεῦμα νὰ δείξη τὴν ἰσχυρὴν αὐτῆ
 τὴν κινήσιν ἢ ἐκφίρησιν, μάλλον πρὸς μίαν πρᾶξιν ἢ
 πρὸς μίαν ἄλλω; Ἐγὼ ἀποκρίνομαι τότε: Ὅτι ἐκεῖ-
 νο εἶναι ὁπίρρεπὸς εἰς τὸ διακρίσθαι ἐν τῇ αὐτῇ εἶ-
 σει, ἀνάπαυσεως εἶνεκα, τὴν ὁποῖαν ἐν ἐκείνῃ δεί-
 σκει, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνο παρορμᾷται νὰ τὴν μεταβάλλῃ,
 διότι ἐν αὐτῇ δέισκει 'δυσχέρειά τινα.' Τέτω ἐγὼ
 θέλω παρέξῃ ἔλεγχον ἐκ τῆς πείρας καὶ ἐκ τῆ πράγμα-
 τος ἐκείνης αὐτῆ.

Εἶς τῆς πείρας. Πείσον εἶνα ἀνθρώπων πρῶτα,
 ἀλλ' ἀμελῆ, ὅτι ἢ ἀμελῶς εἶναι ἀφελιμωτέρα τῆς πε-
 νίας, ὅτι δὴν πορεῖν τῶν ἐπιτηδείων εἶναι ποροτιμητέον μιᾶς
 ὀχληρᾶς ἀπορίας: ἐὰν ἔτος ἀρκῆται τοῖς κατ' αὐτὸν, (4)

§ 5

(1) Mette in azione.

(2) Metter in opera.

(4) Del suo stato.

(3) Determina.

θέλει ἁρμόνη, μὴ ἐνισαμψύων πάντων τῆς σῶν λόγων. Ἐῶς εἰς αὐθράπος ἐληλεγμένος ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι τόσον ἀναγκαῖα πρὸς δὐτυχίαν, ἢ ἐν τῷ τῷ βίῳ ἢ ἐν τῷ ἄλλῳ, ὅσον τὸ σιτίον εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς ἡμέτηρσιν τῆς ζωῆς: μ' ὅλον τῆτο, ἐκεῖνος δὲν θέλει ποτὲ φροντίση ὅπως ζητῇ αὐτῷ τὴν ἀρετὴν ἕως ἢ ἐκεῖνος δὲν θέλει λιμοκτονῆται καὶ ἐνοχλῆται ὑπὸ δικαιοσύνης, ἕως ἢ δὲν θέλει αἰδάνηται δυσχέρειαν ἐν τῷ ἐλλείπειν ἐκείνης. Ἀρα δὲν εἶναι τὸ μέγιστον ἀγαθόν, ἀμολογημῶν ὡς ποιῶν, τὸ ὅποιον οὐδεὶς τὴν ἐκλογὴν τῆς αὐθράπων, ἀλλ' εἶναι παρῶσα τις δυσχέρεια, ἢ μάλιστα ἢ πλέον ἀφόρητος ἢ ἢ πλέον χαλεπὴ: τὰ ὅποιε ἰδὲ οἱ λόγοι (1).

A. Ἡ ΜΕΙΣ δὲν ἠμποροῦμεν γὰρ ἡμεῖς δὐτυχεῖς, ἕως ἢ παρνοχλῆμεθα ὑπὸ μίας μόνης δυσχερείας. Αὐτὴ ἢ μόνη δυσχέρεια ὅποσον ἐν ἐλαφρᾷ αὐτῇ ὑποτίθεται, καὶ ἡτισὲν εἶναι ἢ ἐκείνης αἰτία, ἢ ἢ ἀπεσία ἐνὸς ἀγαθοῦ, ἢ ἢ παρσία ἐνὸς δεινῆ, ἀδαφθεῖρει πάσας τὰς ἡδονὰς καὶ ἐμβίβλει αὐταῖς πικρίαν. Λοιπὸν ἢ ἐξαίρεσις ταύτης τῆς παρῶσης δυσχερείας, ἕσα τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν ἡδονὴν ἢ ἀδαιμονίαν, χρεῶσῃ μάλλον γὰρ ποιῇ τὸ πνεῦμα ἐπιρρέπειν, ἢ πᾶσα ἄλλη ὑποτιθεμένη ἡσικέψις.

B. Αὐτὴ ἢ παρῶσα δυσχέρεια κατέχει ἐνεργεία τὸ πνεῦμα, αὐτὴ ὑπερτερεῖ καὶ δεσπόζει, αὐτὴ ἀπεδιοπομπήσατο πᾶσαν ἄλλω ἰδέαν, αὐτὴ ὀμιλεῖ σωπῶως, (2) αὐτὴ παροξύνεται (3): Λοιπὸν αὐτὴ ἢ δυσχέρεια χρεῶσῃ μόνη γὰρ ἀνεγείρη τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ δεῖ ταύτης τῆς ἐπι-

(1) Le ragioni.

(2) Parla alto.

(3) S'irrita.

Κεφ. ΚΑ'. κ' θελ' τῶν Ἀρχῶν τῶν πράξεων ἡμῶν. 87
ἐπιθυμίας τὴν θέλησιν: ἐπειδὴ δὲ εἶναι δυσχέρεια ἀνδ
ἐπιθυμίας.

Ἄλλα τὸ πνεῦμα δὲ ἡμπορεῖ νὰ δρατιθῆται (1)
ἐν ἑνὸς ἀγαθῆ ἁπτότος κ' ἀνώτερη; Τὸ πνεῦμα, ἁπο
κρίνομαι ἐγὼ, δύναιται νὰ ἔχη τὴν ἰδέαν ἐκείνη: ἀλλ'
ἐν ἡ ἀπειρία τέτα τῶ ἀγαθῆ δὲ ἐγχαράττη εἰς ἐκεί
νω μίαν ἐπιθυμίαν, κ' δὲ ταύτης τῆς ἐπιθυμίας μίαν
δυσχέρειαν, ἥτις νὰ ἁποβαίνῃ ἡ δέσποια (2) κ' νὰ ἐνεργῇ
ἀκαταπαύτως: αὕτη ἡ ἰδέα οὐδὲ ἀγαθῆ ἁπτότος, εἰ κ' ἡ
ὁμολογημῆς ἀνώτερη πάντων τῶν ἄλλων, δὲ θέλει ἡ
θεῖαι ἐν τῷ πνέματι, εἰ μὴ ὡς πολλαὶ ἄλλαι ἰδέαι,
ὡς μία θεώρησις τελείως ἀσφακτος: (3) τὸ ὁποῖον αὐ
τέρη παρέχει ἔλεγχον τῆς ἀναιδησίας τῶν ἀνθρώπων
ὑπὲρ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Ἡ δυσυχία τῶ ἀνθρώπου
δὲ συνίσταται θελ' τὴν σέρησιν τῶ μεγίστη ἀγαθῆ:
ἀλλὰ πᾶς ἀνθρώπος μὴ ἁπολαύων ἐνεργείᾳ ἀπείρων
ἀγαθῶν, ἡ δυσυχίης ἀπείρας: ἀλλ' αὕτη συνίσταται
θελ' τὸ βάρος τινὸς δυσχερείας ἣ ἡ νομίζει νὰ κατα
πιέζηται.

Περὶ τῆς χρήσεως τῆς Ἐλευθερίας. Ἡ δυσχέ
ρεια αἰτινὲς συχνότατα ἐνεργῶσιν ἐπὶ τῶ ἀνθρώπων,
(ἐπειδὴ αὐταὶ παλινδρομῶσι κ' κανόνα (4),) εἰσὶν
ἡ πείνα, ἡ δίψα, ἡ θερμότης, τὸ ψύχος,
ὁ κόπος, (5) ὁ ὕπνος, κ' ἄλλα ὅμοια. Καὶ αὐ
προσιθῶμεν τέτοις τόσα δεινὰ ὅσα αὐτοῖς συμβαίνουσι
πυχόν, κ' τελειότατον πάσας τὰς μωρικὰς αὐτῶν δυσχε
ρείας, τὴν δίψαν τῶ τιμῶν, τῶ ὀνόματος, τῶ πλέτη,
κ' μυρίων ἄλλων ἀτάκτων ἐπιθυμιῶν, τὰς ὁποίας τὸ
ἔθος

(1) Esser tocco, affici.

(2) La padrona.

(3) Non attiva. (4) Regolarmente. (5) La lassezza.

88 Περὶ τῆς Δυνάμεως τῆς πράττειν Κεφ. ΚΑ'.
 ἔδος τὸ ἐπικρατῶν, (1) ἢ ἀγωγή, ἢ τὸ πρῶτον ἀείψωμα
 κατὰ ἐκτικὰς, θέλει εἰρηθῆ ἔτι δι' αὐτὸς μοῖον μι-
 κροτάτε μέρος τῆς ζωῆς αὐτῶν εἰσὶν ἀρκύντως ἀλλ' ἀφαι-
 ροὶ ὑπὸ τὰς τῆς εἶδος τῆς δυσχερειῶν, πρὸς τὸ ἐκμελε-
 τῶν πρὸ ἀγαθῶν πλέον πραγματικῶν ἐκείνοις, ἀλλ' ὅτι
 οἱ οὐκ ἐπι μέλλοιτι πλέον ἀφαιρῶσι. Ἐπειδὴ ἅμα ἐπι ἐθε-
 ράβωσαν (2) μίαν τῶν τῆς δυσχερειῶν, καὶ ἰδὲ εἰς
 ὄχλος ἄλλων τῶ αὐτῶ εἶδος μὲν νὰ θεραπείωσιν.

Ἄλλ' αὐταὶ αἱ δυσχερεῖαι δὴ τὰς ἀφαρπάξουσιν μὲν
 μίαν βίαν ἀνικητῶν. Οὗτοί εἰσιν ἐλπίθεροι: Οὗτοι ἔχου-
 σιν τὴν δυνάμιν τῆς ἐπέχειν τὴν πλήρωσιν τῆς αὐτῆς
 ἐπιθυμιῶν, τῆ ποιεῖν νὰ πλησιάζωσιν αὐτοῖς τὰ ἀγα-
 θὰ τὰ ἀφαιρῶσι, καὶ τῆ ἐπιθυμοῦσιν τὸ τῶν πραγματι-
 κῶν. (3) τότε ἐπιλεγόμενοι πρὸς τῆς ὑπεροχῆς τῶν τῆς
 ἀγαθῶν, ἔτοι θέλει καταθλίβονται καὶ πιέζονται ὑπὸ
 ἀνικητῶν δυσχερειῶν, ἕως οὗ δὲν εἶναι ἀσφαλῆ ἢ
 ἐκείνων ὑπολαύσεις. Ἡ γρηγορία λοιπὸν ὅπως ἐκείνοι γρηγο-
 ρῶσι νὰ ποιῶσι τῆς αὐτῆς ἐλπίθερίας, εἶναι τὰ ἐπέ-
 χουσι, καὶ τὰ ἐρόντων τὰς αὐτῆς ἐπιθυμίας, καὶ ἐκ μό-
 νης τῆς καταχρήσεως ὅπως ἔτοι ποιῶσι ταύτης τῆς δυνά-
 μεως, ἀφίνοντες νὰ δείξεται ἢ ἐκλογὴ ἢ ἐκ ἐρόνης, γρη-
 γυῖται πᾶσα ἢ ἐκείνων πλάνη καὶ τὰ ἀμαρτήματα ἐν τῆ
 ζητήσει τῆς ἐκείνων ἀδαιμονίας.

ἘΛΟΜΕΝ λοιπὸν ἡμεῖς νὰ ὑποσώσωμεν ἀφ' ἡμῶν
 τὸ ὄνειδος, ὅτι ἐσερήθημεν τῆς ἡμῶν ἀδαιμονίας ἐξ
 ἰδίας ἡμῶν ἀμελείας καὶ πλημμέληματος; Ἀς ἐφέξω-
 μεν τὰς ἁφῶρας ἡμῶν ἐπιθυμίας: Ἀς τὰς ἐξετάσω-
 μεν:

- (1) La moda.
- (2) Anno soddisfatto.
- (3) Penetrar la loro realtà.

Κεφ. ΚΑ'. καὶ περὶ τῆς Ἀρχῶν τῆς πράξεων ἡμῶν. 89
καὶ: Ἀς θεωροῦσιν ὡς τὰς πράξεις εἰς τὰς ὁποίας
εἶναι μᾶς ποῖσαι τὰ ὑπερέπαινον, καὶ τὰς ἐκείνων ἀκο-
λοῦθας: τέλος πάντων ἄς σαθροῦσιν ἅπαντα, ἀλλὰ
μὴ μίαν πλάσιγγα δικαίαν καὶ μὴ μίαν ἀκριβῆ ἀπά-
θειαν. Τότε θέλει ποιητοῦσιν, καὶ ἔπειτα πράττειν,
ὅτι εἶναι ὡς μειονέκτημα ἐν ἡμῖν, μήτε τῆς ἐλευθερίας
ἡμῶν: τὸτο εἶναι μία τελειότης τῆς ἡμῶν Ἰπάρξεως

Ἄν ἡ τελειότης τῆς ἐλευθερίας συνίστατο περὶ τὴν
ἐλευθερίαν, καὶ περὶ τὸ μὴ ὀρίξειν τὴν ἐκλογὴν τῆ φρονή-
ται τῆς ἀσκέσεως (1): ὁ ἄσος, ὁ φρονοβλαβῆς, καὶ πάν-
τες οἱ ὑποβυκνόντες τὸ ἄθυρμα καὶ τὸ ἐνθύμημα τῆς αἰ-
σχύης καὶ τῆς δυσυχίας, ἦσαν οἱ μῶροι ἐλευθεροί. Ἡ
ἔπειρος Σοφία ἐκείνη αὐτῆ, εἶχον ἥττον ἐλευθερίας ἢ
καίνοι.

Ὅτις ἐπέχειν τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας, τὸτο εἶναι εἰς
ἐπιπορῶν, ὅσις διαβιβῶν ποικίται ἐν τῇ ἐμβάσει πολ-
λῶν ἀφοδῶν (2) τὰς ὁποίας αὐτὸς δὲν γινώσκει:
Ἐρῶν τὰς αὐτὲς ἐπιθυμίας, τὸτο εἶναι ὁ αὐτὸς ὁδοι-
πόρος ὅσις ἀκολουθεῖ τὰς ἰθυώσεις τὰ ὀδηγῶ αὐτῆ.

ΚΑΙ' εἰάν τις παραχῆ ἐπιβολικῆ, εἰάν τις κίνησις σφο-
δρῆ ἐρώτος ἢ ὀργῆς, εἰάν τις ἀληθῶν δεινῆ, ἢ ἀλλητις
ἐπιπορῆς (3) ἀνυπερέβλητος ἐπέρχεται, καὶ διδῶν τῇ ψυ-
χῇ ἡμῶν τινάγματα ἔπος ἰχυρὰ ἢ ἔπος ἀπροσδόκητα,
ὡς ἡμεῖς τὰ μὲν ἡμεῖς αὐτάρκως ἐγκρατεῖς εἰσ-
πῶν, (4) πρὸς τὸ σκέπτεσθαι περὶ τῶν πραγμάτων ἐπι-
κελῶς καὶ ἀπὸ προκρίσεως: ὁ Θεὸς ὅσις γινώσκει τὸ εὐ-
φραυσον ἡμῶν, ὅσις δὲν ἀπαιτεῖ ἡμᾶς ἐδὲν ἐπὶ τὴν
ἐπιπορῆν ἡμῶν, καὶ ὅσις βλέπει ἐκεῖνο ὅτι εἶναι ἐφ'
ἡμῶν,

(1) Delle riflessioni (2) Bivii.
(3) Emozione. (4) I padroni di noi msdesimi.

90 Περὶ τῆς Δυναμῆος τῆ πράττειν Κεφ. ΚΑ
 ἡμῖν, θέλει μᾶς κείνη βέβαια ὡς εἰς Πατῆρ φιλόστοργος καὶ πλήρης οἰκτιρμῶν. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι συχρῶν ἔσθρονται ἀδίκως ὅτι δεῦ ἡμποροῦσι νὰ κρατῶσι τῷ πρῶτον τῶν αὐτῶν, μήτε νὰ τὰ κωλύωσι νὰ μὴ ἐκρηγνύωσι καὶ νὰ μὴ ἐργάζωνται. Ἐκεῖνο ὅπερ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐπιβουλεύονται νὰ ἀπαγορεύωσιν ἔμπροσθεν εἰς Βασιλείας, ἐπιβουλεύονται νὰ τὸ ἀπαγορεύωσιν ἑαυτοῖς ὡσαύτως ὅτε εἰς ἑαυτοὺς μόνους, ἢ ἐνώπιον τῆ Θεῶ.

Α' ΚΟΛΟΥΘΕΙ ἐκ τῶ ἡδὴ ρηθέντων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δικαιοτάτα κολάζεται ὑπὲρ τῶ ποιηρῶν αὐτῆ πράξεων εἰ καὶ ἡ θείησις αὐτῆ κρίνεται ὡς ἐκείνη ὅπερ ἔπος κρείττον κρείττον. Οὕτως ἐποίησε μίαν ἐκλογὴν ἄγαν ἐπιπεραχῆ, ἔπος ἐπέθετο ἑαυτῷ ἀπατηλῆς κανόνας ὡς ἐπὶ ἀγαθῆ καὶ τῆ κακῆ, ὡς ἐπὶ τῆ δικαίης καὶ τῆ ἀδικῆ. Οὕτως ἐκ τῆ βεβιασμένης. Εἶναι λοιπὸν ὑπὸ τῆς ταύτης τῆ κακῆ ἐκλογῆ, ἐκείνος χρεώσεται νὰ ἀποφασίσαι τὰς ἡμετέρας αἰτιρῆς εἰσιν αἱ ἐκείνης ἀκολυθῆσαι. Εἶναι τὰς τῆς φύσεως, κάμπτεν ἑαυτῷ καὶ συχηματίζειν τῆ ψυχῆ δεῖ ἐκλογῆ τῶ ἀνθρώπων;

ΔΙΑΤΙ αἱ ἐπιθυμίαι τῶ ἀνθρώπων ἔπος εἰσιν ἀκαταπόνηται; Διατί ἔνοι οὐκ ἀδύνατον εἰς τὸ κακόν, ὅπερ οἱ ἄλλοι ἀδύνατον εἰς τὸ ἀγαθόν; Τῆτο τὸ ζήτημα πάλιν ἀνδρῶν εἰς τῆτο. Διατί τὸ αὐτὸ πρῶτον δεῦ εἶναι ἀγαθόν ἐκαστῶ ἐκείων; Ἡ ψυχὴ ἔχει ἄφορα γόματα (ἐπιθυμῆσις) ὡσαύτως ὡσαύτως ὡσαύτως ὡσαύτως. καὶ σὺ ἐπὶ ἑαυτῷ ἐπιθυμῆσις πειράμῆος νὰ ποιῆς πάντας τῆς ἀνθρώπων ἀγαπῶσι τῷ δόξαν ἢ τὸν πλεῖτον, ὡσαύτως νὰ χερῆσαι τῶ γόματι πάντων τῶ ἀνθρώπων ἕνα τῆ τῆ

ΚΑ. καὶ ὡς τῶν Ἀρχῶν τῶν πράξεων ὡμῶν. 91
ὄσρακοδέριμων: ἐδεσμάτων ἐχ ἦττον ἀπαρέσων ἐπίοις
στρώποις, ἢ ἀβρῶν ἄλλοις.

Οἱ παλαιοὶ λοιπὸν φιλόσοφοι ἐματαιοπόνην ὅποτε ἐ-
ζήτην πότερον τὸ ἄκρον ἀγαθὸν συλίσαστο ὡς τὸν
ἢ ὡς τὰς ἡδονὰς τῆ σῶματος, ὡς τὴν ἀρε-
ῆν ἢ περὶ τὴν θεωρίαν (1). Ἐκεῖνοι ἠθέλον διω-
μεῖ ἴσον λόγον νὰ ἀμφισβητῶσι, πότερον ἐχρεάζε-
νὰ ζητῆ τις τὰ γόματα τὰ πλέον ἕυφερά ἐν τοῖς
λοῖς ἢ ἐν τοῖς ἀπίοις, καὶ ὡς τότε νὰ διαιρῶνται
ἐξαρτῶν αἰρέσεις. Ἐπειδὴ καθὼς τὸ ἡδύ γεῦμα μιᾶς
μετρήσης ὁπώρας δεῦ ἔξαρτᾶται ἐκεῖνος ὅπε ἢ ὁπῶ-
εῖναι καθ' αὐτῷ, ἀλλὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὅπε αὐτῆ
ἐπὶ πρὸς τὸν ἡμῶν ἐραυίσκον: ἔτος ἢ πλέον μεγάλη
δαίμονία εἶναι ἐν τῇ ὀπολαύσει τῶν πραγμάτων ὅπε
ἐβάλλασι τὴν πλέον μεγάλῃ ἡδονῇ, ἢ ὅπε ἀφισῶ-
τῶν πλέον μεγάλῃ θυχέρειαν. Καὶ εἰς ἐδῶτα
μεμέφεται τὴν προαίρεσιν (1) τῶν ἀνθρώπων, ὅταν
τοὶ ἀσβύδωσιν εἰς πράγματα ἐξαρτῶν καὶ ἐτι ἐναστία:
εἰδὴ ἐπι δεῦ ἠπατῶντο πῶποτε περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆ
καθ' ἢ τῆ μεγίστη ἀγαθῆ, ἀν αἱ ἐκεῖνων πράξεις
εἶχον ῥοπήν καὶ χῆσιν, ἢ, ἀν ἐπίσης ταῖς μελίσ-
αἰτίνες προκείνσιν τὰ ἀνδρῶν τῆς βοταῖης, ἐπαύοντο
ἐν ὠρισμῶν τινὶ ἡλικίᾳ, πρὸς τὸ μηκέτι ὑπάρ-

Ἄλλα ἔστι οἱ ἀνθρωποῖσυχνα προκείνσιν τὸ χεῖ-
τῆ κρείττονος;

Α. Ἐστίνοντε ἢ ἐκλογὴ τῶν ἀνθρώπων οὐρίζεται
σωματικῶν ἀλγηδόνων, ὑπότινος ῥόσος ἢ βίας τι-
ἐξωθῶν, οἷον ὑπὸ βασάτων καὶ ἄλλων. Αὐταὶ αἱ
ἀλ.

(1) Contemplazione. (2) La condotta.

92 Περὶ τῆς Δυναμείας τῆς ἀπάττειν, Κεφ. 8.
ἀληθοῦς εἰσὶ σφοδραὶ καὶ εὐποιοὶ: τὸ πνεῦμα ἐκπι-
σται, νικᾶται, καράττειται. Ολίγοι ἄνθρωποι ἐ-
πὶ τῷ ψυχρῷ ἀρκύντως ἀνδρείων πρὸς τὸ ἀντισταθμίζ-
εῖν ὑπὲρ εἰδῶς ἀγαθῆ ἀφεσηκότος, τῷ ῥοπλῷ τέτων
ἀνικητῶν δυσχερεῶν. Τόσῳ χρεῖαν ἡμεῖς ἔχομεν
θεώμεθα τὸ Θεὸν νὰ μὴ μᾶς ἀφίγη νὰ πίπτωμεν
τὸν πειρασμόν.

B. ἌΛΛΟΤΕ αὐτοὶ δείξουσι τῷ ἐκείνων ἐκλογικῶν
ψόδων τιμήσεων (2) ἀγαθῶν, παρόντων καὶ ὑπόκρινται.
Αὕτη εἶναι ἡ μεγάλη αἰτία τῶν ἐκείνων ἀμαρτημάτων.
Οὔτοι ἀδραβάζουσι τὸ παρὸν ἀγαθὸν καὶ κακὸν
μέλλουσι κακοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἐκ τῆς αὐτῶν διαφόρου
στάσεως. Καθὼς τὰ προσεχέστατα ὑποκείμενα ἐπιφα-
νίζονται αὐτοῖς μείζονα τῶν ἀφισηκότων, εἰ καὶ ταῦτα ἐ-
στὶν πλείονα ἔκτασιν: ἕως ὥστε πρὸς τὰ ἀγαθὰ καὶ
κακὰ, τὸ παρὸν ὡς τὰ πολλὰ ὑπέρεχει: τὸ ἀφιση-
θεῖ πάντοτε βλάβη. Ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀπὸν ἀγαθὸν καὶ
κακὸν θέλουσιν ἴσθαι παρόντα μίαν ἡμέραν.

Ἡ ἐκείνων ἀδυναμία τὸ ἀπολαύειν δύο ἡδονῶν
ἐπὶ τὸ αὐτὸ, εἶναι ἡ αἰτία ταύτης τῆς ψόδου τιμήσεως.
Ολίγα ἡδοναὶ παρῆσαι, μόνον νὰ εἶναι ἐλπίδες
χρεῖας, πληρῶσι τῷ ἐκείνων ἐπιθυμίαν. Τώρα,
εἶναι ἀυτάρκης, εἶναι ἀτυχής. Πρόδες, τὸ ἐκείνων ἐπι-
θέτει εἰς τὸ μείων τὰς μελλέσας ἡδονάς, καὶ εἰς
ποιεῖν αὐτὰς ἀδραχωρεῖν ταῖς παρῆσαις: διότι νομίζ-
ουσιν ὅτι ταῦτα τὰ ἀφισηῶτα ἀγαθὰ, δεῦν θέλουσιν ἀ-
λογῆ τῇ ἰδίᾳ ἢ τις δίδοται θεῖ ἐκείνων: διότι συ-
νέβηκεν αὐτοῖς εἶδῶς ἀφισηῶτα ἀγαθὰ, δεῦν θέλουσιν ἀ-
λόγως, ἐφάνησαν αὐτοῖς μαρὰ: καὶ καθότι τελευταῖον ἐκ-
πῆκεν

ὅπως μίαν φοράν τὰς προεξέστησεν ἡδονῶν πολλῶν, τὰς προεξέστησεν ἀνδονίαν μὴ ταῦτα. Κεῖσεως αὐτομοί, εἰς ἀποταρμύζωνται τῇ εὐδαιμονίᾳ τῆς μελλέουσας ζωῆς.

Γ'. ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ, ἐπι ποιῶνται κείσεως ψυδαῖς, πρὸς τὰ πράγματα ὅπως δύνανται νὰ προβάλλωσι τὴν δυστυχίαν ἢ τὴν ἀτυχίαν. Οὗτοι κείσεως, ὅτι ἐκείνη εἰσὶν ἱκανὰ νὰ προξενώσι παντὸ κακόν, πᾶσαν τὴν δυστυχίαν τὴν ὁποίαν ταῦτα ἀπειλῶσι ἐκείνοις. Οὗτοι κοροφασίζονται νὰ μὴ εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ ἐναντιὸν ἐκείνῳ ὅπως αὐτοὶ ἔχουσι νὰ φοβῶνται, νὰ μὴ ἔμπορῇ νὰ συμβαίη, ἢ ὅτι θέλουσι ἡμπορῇ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν πληγὴν, οἷον δι' ἀγχινοίας, δι' ὄππερ κείσεως, ἢ δι' μιᾶς μεταβολῆς προαιρέσεως (1).

Αἱ αἰτίαι τῶν τῶν ψυδαῶν κείσεως εἰσὶν, ἡ ῥαθυμία, ἡ ἀγνοία, ἡ ἀπρονοησία, τὸ ἄγαν ἐπιπερ-
 ΑΔΑΦΗΝΗΜΙΑ, τελοῦται, εἰς ποιῶνται τὰς
 τῆς καὶ τῆς μακαριότητος τῆς μὴ τῶν τὸν βίον, ὁ
 τῆς (2) ὅτι θέλει ἡδαι δυνατὸν νὰ εἶναι τῆς ἀ-
 τῆς ἀδύ ταύτης τῆς ἀπολαύσεως. Ἐκεῖνο ὅπως ἐμπε-
 τῆς τὸ φαῖτασμα, εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀνδία, (3)
 ἡ ἐπιπερθεμῆς ἡ τις συνοδῶει τὰς πράξεις ὅπως φέ-
 τῆς εἰς τὴν εὐδαιμονίαν. Οἱ ἀνθρώποι φαυτάζονται
 εἶναι ἐκτοποι καὶ ὡδῶ τῆς καδισῶν ἑαυτῆς δυσ-
 τῆς ὅπως ἐξικνοῖντο πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν.

Ἄλλ' ἐγὼ ἀποκείνομαι, ὅτι εἶναι ὅτι τῶν ἀνθρώ-
 νὰ καδισῶ κεχαρισμῆς ἑαυτῆς τὰς πράξεις, αἱ-
 τῆς εἰσὶν αὐτῶ ἀπερπεῖς. Ἐν ὡρισμῆς ἀφορμαῖς,
 καδικαία ἐρδνα τῆς πράγματος θέλει προβάλλη τῶν
 τῶ

(1) Cendotta.

(2) Il pensiero.

(3) Disgusto, noja.

94 Περὶ τῆς Δυνάμεως τῆς καρτέων, Κεφ. 11
τὸ ὑποτέλεσμα. Ἐν ἄλλαις, θέλει προβάλη τὴν
προσοχὴν καὶ τὸ ἔθος. Αἱ πράξεις εἰσὶν ἡδέϊαι,
ὁ δὲ τὰς θεωρεῖ καθ' ἑαυτῆς, ἢ καθ' οὗ τὰς λαμ-
βάνει οἷα μέσα ὅπως ἐξικνούμεθα πρὸς τὴν ἡδονὴν
πρὸς τὴν δὴ τυχαίαν. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, τὸ ἔθος
διὰ συχνὰ γλυκὺ ἐκείνο ὅπερ ἐθεωρεῖτο μακρο-
μετ' ἀπεχθείας. Τὸτο ἐγκολάπτει ἡδονὰς ἕως ἐπὶ
εἰς τὰς πράξεις τὰς ὁποίας κατέστησεν ἐκτικὰς εἶναι
ὅπερ σχεδὸν εἶναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας δυνάμιν τὸ εἶναι
ἀπέχεσθαι. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἢ ὁφείη τῆς
τυχίας καθιστᾶ ἡδέϊαν μίαν πράξιν ἥτις εἰς ἐκείνῃ
βάλλεται ἀναγκάτως. Ἐγὼ βέβαιον μίαν ὁπώραν
μὴ εἶναι ἀνήθης, ἀλλ' ἐπαναγεί εἰς τὸ ἀρχαῖον
ὑγείαν: Ἐγὼ ἀποβλέπω τὸ κακὸν γεῦμα, καὶ
τὸ πρῶτον τῆς φαρμάκου. Ἐγὼ συνεθίζομαι
ἐπὶ τῆς ἡδονῆς κακῆς, ἕπειτα ἀγαθῆς, καὶ τέλος
τῶν ἡδονῶν.

ΕΞΑΡΚΟΥΝΤΩΣ ἀμείψασθαι, ἐν ἐνὶ πονήματι,
ἐστὶ τὸτο, ὅτι τῆς ἀνάληψίαις τῆς ἀνθρώπων
τῆς ὑδαίμονίαις. Ἐγὼ θέλω προδείξω μόνον, ὅτι
ἀθλα καὶ αἱ κολάσεις, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς προσή-
τηρήσει καὶ τῆ καταφρονήσει τῆς αὐτῶ νόμων, ἕως
τὰ ἔχασιν ἰσχυρῶς ἰκανῶς πρὸς τὸ δεῖξαι τῆς ἐκδο-
ῆμα ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, ὅποτε ἐτι ἡ δὴ τυχαία ἢ ἡ δυσ-
μίας μελέτης ζωῆς δὲν ἐλαμβανέτο εἰ μὴ αἰς δυνά-
καὶ ὅποτε ἐτι ἡ ἀληθινόν, ἐκείνο ὅπερ ὁμοῦς εἶναι
τίον τῆ πείρα, ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος σναίξει
τῆς γῆς δυσυχῶν, ἐν ὅσῳ ὁ πονηρὸς ἀπολαύει
ἐντελῆς δὴ τυχαίας.

ἌΝ μία ἀπειρος δυσυχία εἶναι δυνάμη μὴ τῆτοι-
βίον, δὲν εἶναι ἀφροσύνη ἐπὶ ῥίπτει ἑαυτὸν τῆς κ

Κεφ. ΚΑ'. ἢ τῶν Ἄρχων τῶν παρ' ἡμῶν. 95
νω ὑπὲρ ἡδονῶν ἀτάκτων ἢ ὀλιγοχρονίων; Ἄν ἡ ἐλπίς
τῆ ἀγαθῆ ἀνθρώπου δέισσεται παγίως περὶ μελιωμένη,
ὅς ἐκεῖνος αἰωνίως δαδαίμων· ἀν ἔτος ἀπατᾶται, ἔτος
δὲ εἶναι δυσυχῆς, ἔτος δὲ αἰδαίνεται ἐδύ. Ἄλλ' ἀν
ὁ πονηρὸς ἀπατᾶται, ἔτος εἶναι ἀπείρως δυσυχῆς. Ἐὰν
ἔτος ἔχη λόγον, ἢ πλεον μεγάλη αὐτῆ ἀτυχία εἶναι
ἀ χειρὸν ὅπῃ ἡμπορεῖ νὰ συμβαίη τῷ ἀγαθῷ ἀν-
θρώπῳ, τὸ ἔποϊον εἶναι ἢ ἀπόσβεσις. Φερκτὴ ἐλπίς.
Ἐγὼ ἤδη ἀπέπτυξα ἐν ταύτῃ τῇ ὄπτιμῃ, τὰς παρῶ-
τας ἢ ἀρχηγόνες ἰδέας, ὅς ὦν αἱ ἄλλαι ἰδέαι ἡμῶν
πρωτίθενται. Αὐταὶ αἱ παρώτισαι ἰδέαι, αἵτινες μᾶς
ἔρχονται διὰ τῆ αἰδήματος, ἡμπορεῖσι νὰ ἀνάγονται
εἰς τὴν ἐκπίσιν, εἰς τὴν σφερότητα, εἰς τὴν κη-
μιότητα, ἢ εἰς τὸ δεκτικὸν τῆ λαμβάνειν τὴν κίνη-
σιν. Ἐκεῖναι ὅπῃ μᾶς ἔρχονται διὰ τῆ ἀναλογισμῆ,
εἰς τὴν ἀδωαμίαν τῆ ἐνθυμείδαι καὶ τῆ κινεῖσιν. Καὶ
εἶναι ὅπῃ μᾶς ἔρχονται διὰ τῆ αἰδήματος ἢ τῆ ἀνα-
λογισμῆ, εἰς τὴν ὑπαρξιν, εἰς τὴν ἁμονίαν
καὶ εἰς τὰς ἀειθμῆς. Διὰ τῶν τῶν ἰδεῶν ἡμεῖς
ἀναλαμβάνεμεθα, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, νὰ ἀναπτύσσωμεν τὴν
κίνησιν τῶν χρωμάτων, τῶν γούμάτων, τῶν ὀσμῶν, καὶ
τῶν ὁσέων πασῶν τῶν ἄλλων ἰδεῶν ἡμῶν, ἀν ἡμεῖς ἐδύ-
ναμέμεθα νὰ ἀντιλαμβανώμεθα τῶν διαφορῶν ἔσοποιοῦ-
σων τῆς ἐκτάσεως, καὶ τῶν διαφορῶν κινήσεων τῶν σω-
ματικῶν ὅπῃ πορβαίλλουσιν ἐν ἡμῖν ταύτας τὰς αἰδητῆς
ἰδέας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῶν Ἐννοιῶν ἢ τῶν μικτῶν Τροποποιήσεων.

Α Γ μικταὶ τροποποιήσεις δὲ διαφέρουσι τῶν ἀπλῶν τροποποιήσεων, εἰ μὴ καὶ τῶτο : αὐταί εἰσι συγκείμενα ἰδεῶν ἀπλῶν τῶ αὐτῶ εἴδους, οἷου μία δυναμὴ καὶ, μία εἰκασὴ καὶ ἄλλοι ἀεθμοί : ὅτε αἱ πρώται εἰσι συγκείμενα ἐξ ἰδεῶν ἀπλῶν διαφόρου εἴδους, οἷου ὑποχρέωσις (1) φιλία, ψεύδος καὶ ἄλλα.

Τὸ πνεῦμα, σωρευσάν ἐνα ὀλισθηρὸν ἀεθμὸν ἰδεῶν ἀπλῶν, ἔχει τὴν δυνάμιν ἐν ἑαυτῷ τῶ συντελεῖν αὐτὰς καὶ συντελεῖν, χωρὶς νὰ ἐξετάζη, καὶ ἔξω εἶναι τι πρᾶγμα ὅμοιον ταῖς τοῖς συντελεῖται. Ἀρκεῖ πρὸς τὸ μορφαὶ μίαν ἐννοιαν, νὰ κείνη τὴν πρᾶγμα ὅτι ἰδέαι τινὲς δύνανται νὰ ζυγνύονται ἀλλήλαια καὶ ὅτι τῶτο τὸ πνεῦμα τὰς συνδέη εἰς ἐν μόνον ὄλον. Καλεῖνται κοινῶς ταῦτα τὰ συνδέη τῆς ἡμετέρας μετώσεως μὲ τὸ ὄνομα 'Ἐννοιῶν.' Ὅρος, ὅστις πρώτος ἐκφέρει κάλλιστα, ὅτι αὐταὶ αἱ ἰδέαι ἔχουσι πᾶσαν ἀπλοῦτητα αὐτῶν καὶ τὴν ὑπαρξιν ἐν τῶ πνεύματος μόνη καὶ ἑδαμῶς ἐκ τῶν ἔξωθεν πρᾶγματων. Ἀποκτῶμεν τὴν ἰδέαν τῶν ἐννοιῶν ἐξ ἑξῶν μέσων.

ΠΡΩΤΟΝ, ἐξ τῶν πρᾶγματων τῶν γινομένων ἐπὶ τῶν πρᾶγματων ἐκείνων αὐτῶν. Οὕτως ἀποκτῶμεν ἢ ἰδέαν τῆς πάλης, ὅταν βλέπηται νὰ παλαίωσι ἐν ἀνδραποιοι.

ΔΕΥΤ'

(1) Obbligazione.

Κεφ. ΚΒ'. ἢ τῶν μικτῶν Τροποποιήσεων. 97

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ἔξ τῆς δόξσεως, (1) ἢ ἔξ τῆς ἐκ-
στῆς συναρμογῆς διαφόρων ἰδεῶν ἀπλῶν: Οὕτως ὁ παρῶ-
τος Εὐρείης τῆς Τυπογραφίας εἶχε τὴν ἰδέαν ταύτης τῆς
Γέφυρας, παρὶν αὐτῷ ἐπαναγαγεῖν εἰς χεῖρσιν (2).

ΤΡΙΤΟΝ, ἔξ τῆς ἀναπτύξεως ἢ τῆς ἀπαλειθμίσεως
τῶν ἰδεῶν αἰτινες συνδέονται ταύτας τὰς ἐννοίας: Οὕτως
ἐξικνήμεθα πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς ἐννοίας τῆς ἰδέας,
ἔξ τῆς ἀπαλειθμίσεως τέτων τῶν τεσσάρων ἰδεῶν ἔξ
τῶν ἐκείνη συντίθεται, 1. ἐκ τῶν ἐνάρθρων ἤχων,
2. ἐκ τῶν ἰδεῶν τῶν ἐν τῷ πνύματι ἐκείνῃ ὅπερ ὁμι-
λεῖται, 3. ἐκ τῶν σημείων τέτων τῶν ἰδεῶν, 4. ἐκ τέτων
αὐτῶν τῶν σημείων ἃν ποιεῖται χεῖρσιν πρὸς τὸ κατα-
ράναι ἢ ἀποφάναι μίαν ἰδέαν διαφόρων ἐκείνης ὅπερ ταύ-
τα σημαίνουσι καὶ τὸ καθῆσθαι ἕδος. Ἀφ' ἧς κατεσκευά-
σθη ἢ ἀλεξέται, ἡμεῖς ἔξ τῆς τῆς μέσε ἀποκρίσεως
συγκρίνεται τὴν γνῶσιν τῶν συνδέτων ἰδεῶν. Ἡμπο-
ροῦμεν βέβαια ἔξ ταύτης τῆς ἀπαλειθμίσεως νὰ ποιῶ-
μεν τοῖς ἄλλοις μίαν ἀκριβεστάτην ἀνάστασιν τῆς ἐν-
νοίας.

Ἡ ΕΝΑΣ μιᾶς ἐννοίας ἐξαρτᾶται ταύτης τῆς παρῶ-
τος τῆς πνύματος, τὸ ὅποιον λαμβάνει ὡς ἐν μόνον
αὐτῷ, τὰς ἀπλᾶς ἰδέας αἰτινες τὴν συνδέονται. Τὸ
ἐξέσημον (3) ταύτης τῆς ἐνάδος εἶναι τὸ ὄνομα αὐτὸ
τῆς ἐννοίας: τὴν φαίνεται ἐκ τῆς: ὅτι ἀπαιτῶς συμ-
βαίνει, σωρὸς τις ἰδεῶν ἀπλῶν νὰ κείνηται ὅτι καθῆ-
σθαι μίαν ἐννοίαν, αὐτὴν ἐκφέρειται δι' ἐνὸς ὀνόματος.
Ἐπὶ καὶ τὸ ἐγκλημα ἐκείνῃ ὅστις φονδῆει ἐνὰ Γέροντα,
εἶναι ἔτι φύσει οἰκεῖον νὰ μορφοῖ μίαν ἐννοίαν, ὡς περ
τὴν

(1) Invenzione.

(2) Metterla in pratica.

(3) La nota.

τὸ ἐγκλημα ἐκείνη ὅσας φοβέει τὸν αὐτὸν Πατέρα: πλὴν ἐπειδὴ τὸ πρῶτον τῶν τῶν ἐγκλημάτων δευ' ἔχει ὄνομα ἴδιον, δευ' ἐπινοεῖται ὡς μία πρᾶξις ἐνὸς εἶδους δευ' φόρος ἐκείνης τῆς φοβέειν εἰς ἄλλον αἰθροπον. Δευ' συνδέονται σχεδὸν ὀνόματα, εἰ μὴ ἐν ταῖς σωμαρμογαῖ τῶν ιδεῶν, αἰτινές εἰσι μιᾶς χρήσεως συχνῆς ἐν τῇ σιωμιλίᾳ, ἐν ἣ ἕκαστος περᾶται νὰ ἐκφέρῃ τὰ ἐνθυμηματα αὐτῆ μὴ πάσης τῆς δυνατῆς ταχύτητος. Ὡς πρὸς ταύτας τὰς ἐνοιᾶς, τὰς ὁποίας ἤμπορεῖ τις νὰ ἐποιήσῃ ἐν ἑαυτῷ, καὶ αἰ ὁποῖαι σπανίως εἰσέρχονται ἐν τὸν λόγον (1), αἱ ιδεῖαι αὐτῶν ἀφίονται λελυμένα καὶ πλανώμεναι, χωρὶς νὰ εἶναι δεδωμένα δι' ἐνὸς ὀνόματος: Καὶ ἐὰν ἡ ἀφορμὴ τῆς λαλεῖν περὶ τῶν τῶν ἐνοιῶν παρῆται, προκρίνεται τὸ ἀνακαλεῖν τὰς διασπαρμένας αὐτῶν ιδεῖας καὶ ἀπαριθμεῖν αὐτὰς καθ' ἕκαστον, τῆ ὀπφορτίζειν τὴν ἀνάμνησιν, καὶ τῆς συνδέσεως καὶ τῆ ὀνόματος μιᾶς ιδεῖας ἢ ἐνοιᾶς πολὺ συμπειμενῆς, περὶ ἧς ἴσως δευ' θέλει ἔχρησις ἀφορμὴ νὰ ὀμολόγησῃ πῶποτε.

Αὐτὴ ἡ ἀχρησία (2) τῆ ὀπφορτίζειν τὴν ἀνάμνησιν, εἶναι ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποῖαν ἕκαστος γλῶσσαι ἔχει ὄρους, οἵτινες, δευ' ἤμπορῶσι νὰ μεταφέρωνται εἰς μίαν ἄλλω δι' ἐνὸς ἰδίου ὀνόματος (3): ἐπειδὴ ἕκαστος Ἐθνος διὰ τὰ αὐτοῦ ἴδω ἢ ἴδη καὶ σιωμειῖας, ἀναγκάζεται νὰ ποιῇ σιωμειῖα ἐξ ὀρισμένων ιδεῶν, καὶ νὰ προσάπτη τῆτοις ὀνόματα: ὀνόματα μὴ ιδεῖας, τὰ ὁποῖα εἰς ἄλλοι λαὸς ἐκ ἔχον ἀφορμὴ μὴ τε τῆ μορφοῦν, μήτε τῆ δακείζουσαι περὶ τῶν αὐτῶν γένεσιων.

(1) Nel discorso. (2) Inutilità.

(3) Per una parola particolare.

Κεφ. ΚΒ. ἢ τῶ μικτῶν Τροποποιήσεων. 99
πῶν. Τοιοῦτος ὡς ἄλλοι τοῖς Ἑλλησιν ὁ ὄρος Ὀσρα-
κισμῶ, καὶ ἄλλοι τοῖς Ῥωμαίοις ἑκείνος Proscriptio
Προγραφή, Δήμεσις.

ΔΙΑ τῶν τῶ ἀρχῶν, ἀκόλουσ ἀποκεινόμεθα πρὸς
Ζήτημα, ὅτι αἱ γλῶσσαι ὑπόκεινται μεταβολαῖς
παυχεσί; Τῆτο συμβαίνει, διότι τὰ ἠθῆ καὶ αἱ δόξαι
τῶ ἀνθρώπων (1) καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀλλοιοῦνται,
ἔτσι γινώσκονται νέαι συζέξεις ἰδεῶν, καὶ νέαι εἰδησιαι:
καὶ ἐπομῶς ἡ ἀνάγκη νέων ὀνομάτων πρὸς τὸ ἐκφέρειν
κείνας, καὶ ἀποφύγειν ἄγαν διεξοδικὰς περιγραφὰς.
Τόσον μῆκος λόγων (2) ἐκ τῶ ἀναγκαῖον, ἀν μετ'
εὐρυγνωμοσύνης δεῦ ἠθέλουμε νὰ εἰσάγωμεν τὰ ὀνό-
ματα (3) ἑκκλησιῶν, ἀποθέωσις (4), καὶ ἄλλα.

ΕἶΝ πρῶτον, ὅτι εἶναι ἀξιὸν ἐπιτησῆαι τινός,
ναε ὅτι τὸ ἐνθύμημα, ἢ κίνησις (αὐταὶ αἱ
ἰδέαι εἰς τὰς ὁποίας ἀνάγονται πᾶσαι αἱ πράξεις)
αἱ εἰς διυάμεις αἱ γινώσκονται πᾶσαι τὰς πράξεις,
καὶ αἱ εἰς ἰδέαι εἰς ἃν γινώσκονται αἱ πλείους τῶ
ἰδεῶν. Τῆτο δεῦ εἶναι θαυμαστὸν, πῆς μεγάλης τῶ
ἰδεῶν ἀχολίας κυλινομενῆς ὅλης ἐν ταῖς πράξε-
σι, ὡς ἀναγκαῖον, ὅτι αὐτὴ νὰ ἐφισῶσι τὴν δὲ
καὶ τὴν γινώσκονται τὰς ἐκείνων τροποποιήσεις, καὶ ἀπε-
φύγειν (5) αὐταῖς ὀνόματα. Ἀνδρὶ τῶν τῶ ἐννοιῶν
τῶ ὀνομάτων αὐτῶν, ἠθέλου ἦναι χεῖρον ἀδύνατον
ἰδεῶν ὀνομα, μετέρχεσθαι ἐγκλήματα (6), καὶ λαλεῖν
ἐν τῶ τροποποιήσεων πράξεων, εἴθα λαλεῖνται μίαι
αὐτίαι, ἀπὸ τῶ μέσων, ἀπὸ τῶ τελῶν, ἀπὸ τῶ

2018,

- (1) Le opinioni degli uomini.
(2) Di discorso. (3) Le parole.
(4) Ὁ Συγγραφεὺς ἂν Ἀγγλὸς νοεῖ τῆτο περὶ πῆς αὐτῆ δια-
(5) Fissare. (6) Punire.

χρόνε, τόπε, ἢ καὶ ἄλλων περιπτώσεων, καὶ εἴθε σ-
 μεινῆνται προσέτι αἱ ἔσοποιήσεις τῶν δυνάμεων τῶν γυ-
 ρωσῶν ταύτας τὰς πράξεις, οἷον ἢ ἀνάδειξις, ἢ τὴν
 εἶναι ἢ δυνάμις τὴν λέγειν καὶ ποιεῖν παῦν ἐκεῖνο ὅπερ
 θέλει τις ἀπηνυθρίασμήως : ἢ ἔξις, ἢ τις εἶδεν ἄλ-
 λο εἶναι ἢ μία δυνάμις ἢ τις ἀπέβη ἡμῖν οἴκεια (1)
 ἢ τῶν πράξεων ἀειλημμένων, ἢ ἢ ἔξθεσις ἢ τις συ-
 νίσταται πρὸς τὸ δυνάσασθαι ἐπανάγειν εἰς πράξιν τὴν
 τῶν τῶν δυνάμιν καθ' ἐκάστην ἀφορμῶν : ἔπος ἢ ἔξ-
 σαρεσία (2) εἶναι μία ἔξθεσις πρὸς τὴν ὀργάνω.

Ἡ δυνάμις λοιπὸν εἶναι ἢ ἀρχὴ πασῶν τῶν πρά-
 ξεων. Πᾶσα ὑπόστασις ἢ ἀσκῶσα τῶν δυνάμιν τῶν
 ὁποῖαν ἐγκλείει εἰς ἑαυτὴν, ὀνομάζεται αἰτία.
 Ἡ ὑπόστασις τῶν ὁποῖαν ἐκείνη προβάλλει, ἢ ἢ ἀπλῶς
 ποιότης τῶν ὁποῖαν ἐκείνη ἐρεῖ ἐν ἐνὶ ὑποκειμένῳ
 καλεῖται ἀποτελεσμα. Τοῦ ἐνεργῶν (3) εἶναι τὴν
 ὁποῖα μία νέα ὑπόστασις ἢ ποιότης προβλήθη, καλεῖ-
 ται πράξις, ἐν τῷ ὑποκειμένῳ τὸ ὁποῖον ἢ σκησ-
 ταύτῳ τῶν δυνάμιν, καὶ πάθος, ἐν τῷ ὑποκει-
 μένῳ ἐν ᾧ αὐτὴ ἢ ποιότης μετεβλήθη ἢ προβλήθη.

Τοῦτο τὸ ἐνεργῶν δὲν ἢμπορεῖ νὰ εἶναι ἐν τοῖς
 κοινῶς Πράκτοσιν, εἰ μὴ αἱ ἔσοποιήσεις τῶν ἐκείνων
 ἐνθυμήματος καὶ τῆς ἐκείνων θελήσεως, καὶ ἐν τοῖς σα-
 ματικοῖς Πράκτοσιν, αἱ ἔσοποιήσεις τῆς ἐκείνων κη-
 νήσεως. Τεῖτε εἶδος πράξεως, ἐγὼ δὲν ἔχω ἰδέω
 εἶδεν πλέον ἢ τῶν αἰδησῶν διαφόρων τῶν ἡμετέρων.
 Πίσσοι ὅροι λοιπὸν εἰσιν οἱ τινες ὑποτίθενται νὰ ἐφέ-
 ρωσι πράξεις, καὶ οἱ τινες ὅμως δὲν σημαίνουσιν ἀπολύ-
 τως

(1) Familiare. (2) Il cattivo umore.

(3) L'efficacia.

Κεφ. ΚΓ'. Περὶ τῶν σωθέντων Ἰδεῶν κτ. 101
 πως εἶδεν ὁμοιάζον τῇ πράξει, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ὑποτέ-
 λεσμα τὸ προβληθεὶ ἐν εὐὶ ὑποκειμένῳ, μετὰ τινῶν
 θεματολογικῶν τεινόντων εἰς τὸ ὑποκείμενον, καὶ εἰς τὴν
 αἰτίαν ἣτις ἐνήργησεν ἐπ' ἐκείνῳ. Οὕτω τὰ ὀνόματα
 'Κτίσις, ἢ 'Ουδένωσις' (1), τὰ ὁποῖα νομίζε-
 ται νὰ ἐκφέρωσι τὴν πρᾶξιν, ἢ τὸν ἔσπον τῆς πρά-
 ξεως, δεῦν σημαίνουσιν ἄλλοτι, εἰ μὴ μίαν αἰτίαν καὶ
 εὐὶ ὑποτέλεσμα. Ὁν ἔσπον εἰς Ἀρχαίκοις ὅσις λέγει
 ὅτι τὸ ψύχος ποιεῖ νὰ πῆσῃται τὸ ὕδωρ, καὶ ὅσις πι-
 στεύει νὰ ἐκφέρῃ μίαν πρᾶξιν, δεῦν ἐκφέρει ὅμως ἄλλο
 ἢ εὐὶ ὑποτέλεσμα, ἢ γιν, ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ ῥοῶδες ἀπέ-
 βη σκληρὸν καὶ σερρῶν (2).

Περὶ τῶν σωθέντων Ἰδεῶν τῶν Ἰ' ποσάσεων.

Ο' ἈΝΘΡΩΠΟΣ ἀρχαίων, ὅτι διάφοροι ἀπλᾶ
 ποιότητες φαίνονται πάντοτε ὁμῆ, πάντοτε αἱ αὐ-
 τῆ, πάντοτε ὑπόμνηται, ἔτος κείνη ὅτι αὐταὶ προσή-
 κουσιν πᾶσαι ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, καὶ διδῶσι εὐὶ
 ὄνομα τῆς τῷ ὑποκειμένῳ, ἐννοεῖ (3) τὸν σωρὸν πασῶν
 τῶν τῶν ποιότητων τὰς ὁποίας ἐν ἐκείνῳ ἀνακαλύπτει,
 εἶχ ὡς μίαν ἰδέαν σωθέντων, ὡς ἐχρῶσαι νὰ ποιῇ,
 ἀλλ' ὡς μίαν μόνον ἀπλῶν ἰδεῶν. Καὶ ἐπειδὴ δεῦν
 διαλαμβάνει πῶς ποσαῦται διάφοροι ποιότητες ἡμπορῶσι
 νὰ

(1) Annichilazione. (2) Duro e fermo.
 (3) Riguarda.

νά ὑφίστανται καθ' ἑαυτὰς, ὑποθέτει ταύταις ἐν ὑποθέσει, ὡς ἐπὶ τὸ ὑποθέσει, ἐν ᾧ καὶ ἐφ' ὃ αὐτὰ εἰσιν, ὑπάρχουσι καὶ ὑφίστανται. Καλεῖ τὸ τοῦ ὑποθέσει εἰγμη μὴ τὸ ὄνομα ὑποστάσεως.

Ἡ ἸΔΕΑ τῆς ὑποστάσεως καθόλου, δὲν εἶναι λοιπὸν εἰ μὴ ἡ ἰδέα δὲν ἰξόβρω τίνος ὑποκειμένης, τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται νὰ εἶναι τὸ ὑποθέσει τῶν ποιότητων αἰτινὸς ἐγείρσιν ἐν ἡμῖν αἰδητὰς ἰδέας. Ἡ γὰρ εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς Ἰνδὸς, ὅπου κηρύσσεται (2) ἐφ' ὅτι εἶνα Ἐλέφαντα, ἔπος ὁ Ἐλέφας ἐπὶ μίαν Χελώνην, αὕτη ἡ Χελώνη ἐπὶ ἐν δὲν ἰξόβρω τί. Τὸ δὲν ἰξόβρω τί τῆς Ἰνδικῆς Φιλοσοφίας, ἡ ὑπόστασις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Φιλοσοφίας, εἰσὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Α ἡμέτεραι ἰδέαι τῶν σωματικῶν ὑποστάσεων εἰσὶ λοιπὸν συυπεθευμένα. 1. Ἐκ τῶν πρώτων ποιότητων τῶν ὁποῖας αἰ αἰδητῆσαι ἡμῶν ἀνακαλύπτουσι ἐν τῶν σώμασιν, οἷον ἐκ τῆ πάχους, τῆς κινήσεως καὶ τῶν ἄλλων. 2. Ἐκ τῶν αἰδητῶν ποιότητων, ἢ ἐκ τῶν δυνάμεων τῶν ὁποῖας ἔχουσι τὰ σώματα τῶ ἀνεγείρειν ἐν ἡμῖν ἰδέας ἀπλᾶς. 3. Ἐκ τῶν δυνάμεων τῶν ἐνεργουσῶν τῶν παχουσῶν τῶν σωμάτων, ἢ ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν ὁποῖαν ἔχει ἐν σώμα τῶ προξενεῖν ἐν ταῖς πρώταις ποιότησιν ἐνός ἄλλο, μεταβολὰς ποιούτας, ὅπῃ τῶν τὸ ἄλλο σώμα δίδει ἐγείρη ἐν ἡμῖν ἰδέας διαφόρους ἐκείνων τῶν ὁποῖας ἀνήγειρε πρὸ τῶ, ἢ τῶ δέχουσα ἐκεῖνο αὐτὸ ὁμοίως μεταβολὰς. Πᾶσαι αὐταὶ αἰ ποιότητες καὶ αἰ δυνάμεις συυπάρχουσι ἐν τῶν σώμασιν ἀμμάτων πολὺ ἐσφιγμένῶν (3). Ἀλλ' ὑποτίθεται αὐταί

(1) Substratum. (2) E' sostenuta sopra.

(3) Per nodi molto screttivi.

ται γὰ ἀναβλύζωσιν ἕξ ἕκ οἶδα τίτος ἕσας ἢ συστά-
τως τῆς ὑποστάσεως καθόλου.

Ὅθεν ἐγὼ ἐπιφέρω ὅτι ὅσα πλείονας ποιότητες πρώ-
της καὶ δευτέρας γινώσκοντες ἐν τοῖς σώμασι, τόσα πλέον
προσέτι ἢ ἰδέα ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκείνων εἶναι τελεία.
Οὕτω τὸ χρυσίον καὶ οἱ ἀδάμαντες ὡς τὰ πολλὰ γνω-
ρίζονται πολλῶν κάλλιον ὡδῶν τῶν Ἐμπορῶν τῶν πο-
λυτίμων λίθων, καὶ ὡδῶν τῶν Χρυσοκόων ἢ ὡδῶν τῶν
Φιλοσόφων.

ΔΙΑ τῶν ἀπλῶν ποιότητων ἦτοι τῶν δευτέρων ἢ αἰ-
σθητῶν διακρίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ σώματα ἀλ-
λήλων. Ἐπειδὴ αἱ αἰδήσεις εἰσὶν ἀάρμοσοι πρὸς τὸ
ποιεῖν γὰ ἀντιλαμβάνηταί τις τῆ συζηματισμῶ, τῆ πά-
χης, τῆς σιωυφῆς τῶν ἀνεπαίδητων μερῶν τῆς ὕλης·
ἴσων ἔχαρπῶνται αἱ ἀληθεῖς αἰτίαι τῆς διαφορᾶς τῶν
σωμάτων.

ἌΝ ἡμεῖς εἰχομεν τὰς αἰδήσεις ἀρκυντως λεπταῖς
(1) πρὸς τὸ ἀνακαλύπτειν τὰ πλεόν μικρὰ μέρη τῶν
σωμάτων, αὕτη ἢ ὄψις ἠθελεσ ἀνεγείρη ἐν ἡμῖν ἰδέας, καὶ
αἰδήματα πᾶντῃ διάφορα ἐκείνων ὅπερ αὕτη ἀνεγείρει ὅτι
τῆ παρόντος. Ἡ ἄμμος, τὴν ὁποῖαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
κρίνοσιν ἐγκεχρωσμένῳ καὶ σκιώδῃ (2), φαίνεται διαφα-
νῆς δι' εὐδὸς μικροσκοπεῖς, καὶ τὸ αἶμα ὅπερ μὲ τὸν γυ-
μνὸν ὀφθαλμὸν φαίνεται ἐρυθρὸν, δευ εἶναι, διὰ τῆ
κατὰ μικροσκοπεῖς, εἰ μὴ ἐν ὑγρὸν διαφανῆς, ἐνθα νῆ-
χονται τινα σφαιρίδια ἐρυθρὰ ὀλιγώτατα πὸν ἀεθμόν.

ἌΛΛ' ἩΜΕΙΣ δευ πρέπει γὰ ὀδυρώμεθα ὑπὲρ τῆς
κρίσεως ἢ τῆ πάχης τῶν αἰδήσεων ἡμῶν. Ἀς δε-
χα·

(1) abbastanza penetranti.

(2) Colorita ed opaca.

χαριστικῶν τῶν Αὐτεργῶν τῆς Ὑπάρξεως ἡμῶν, καὶ ἐν
 ὀπτηνίστικῶν τῶν ἀπειρον ἐκείνῃ σοφίαν, ἐν τῶ αὐτῶ
 ἡρμοκίαι (1) τὰ ὄργανα ἡμῶν, ἐπὶ πρὸς μίαν τελει
 γνώσιν τῶν πραγμάτων: ἡμεῖς δὲ εἰμεθα δέκτικ
 καύτης: ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμῶν εἴσιν τὴν ὀπτῆς τῆς γῆς
 ὅπως ἡμῖν δεικνύωσιν ἐκεῖνο ὅτι εἶναι ὀπτικῶν
 ἡδὺ, ὠφέλιμον, ἀναγκαῖον ἢ νὰ φύγωμεν, ἢ νὰ ζῆ
 τῶν ἐν τῆς ἐξωθεν ὑποκειμένων. Σκοπὸς ὁ ὁποῖ
 ἄποπληρῆται μὲ εἴνα ἔσται ἔτι πρόσφορον τῆ ἡμε
 ρα φύσει. Καὶ πρὸς τέτοις, ἐκεῖνα ποιῶσιν ἡμᾶς
 ἐμβατῶν ἀρκάντως (2) τοῖς ἄποτελέσμασι καὶ το
 θαυμασίοις ἐλάσει τῆς φύσεως, ὅπως ἀκαλύπτου
 ἐν αὐτῆς καὶ θαυμάζομεν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀγαθ
 τητα τῶν Δημιουργῶν αὐτῆς καὶ ἡμῶν. Τίνων ἄλλων γνώ
 σεων ἡμεῖς δυναμέθα νὰ ἐπιθυμῶμεν; Αἰδήσεις ἐντο
 νώτερα καὶ πλεον ἐκτετακταί, μᾶλλον ἐπὶ ἀρχαῖς
 ἡμεῖς ἐγνώσκουμεν μὲ τὸ καλλίον τὴν φύσιν τῶ
 πραγμάτων, ἐγὼ τὸ ὁμολογῶ: ἀλλ' αὐτὴ ἡ γνώσι
 ἐκεῖνη αὐτὴ, ἐποίει ἡμᾶς νὰ ἄποβάλλωμεν τὴν ἐκε
 των γῆσιν.

Αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῶν πνευματικῶν ὑποστάσεων
 σωτίζονται, 1. ἐκ τῶν ἰδεῶν, τῶν ἐργασιῶν τῶν πνε
 ματος ἡμῶν, τῶν ἐπιθυμημάτων, τῆς θελήσεως καὶ τῶ
 ἄλλων: Ἀλλ' ἐπειδὴ συμπεραίνεται, ὅτι αὐταὶ αἱ ἐρ
 γασίαι ἐχ' ὑφίσταται καθ' ἑαυτὰς, καὶ ὅτι αὐταὶ δε
 ἡμποροῦσι νὰ προσήκωσι τῶν σώματι, μήτε νὰ προβάλλ
 λωνται ἐκ τῶν σώματος, ἡμεῖς κείνομεν, 2. ὅτι αὐ
 ταὶ εἶσι πράξεις μιᾶς ἄλλης ὑποστάσεως τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς
 καλοῦμεν 'Πνεῦμα.'

Ο'ΘΕΝ

(1) Nell'aver conformato.

(2) Penetrar sufficientemente.

Ὅθεν φαίνεται, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν μίαν ἰδέαν ἐπιγραφῆς τῆς ὑποστάσεως τῆς πνεύματος, ὡσαύτως τῆς ὑποστάσεως τῆς σάματος. Ἡ μία ὑποτίθεται τὸ ὑποσέλιγμα τῶν ποιότητων τῆς σάματος, ἡ ἕτερα τὸ ὑποσέλιγμα τῶν ἰσχυρισμῶν τῆς πνεύματος. Ἄρα ἡ ἰδέα τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως ἐν τῷ σώματι, ἀφίσταται πᾶσιν τῆς ἡμετέρας καταλήψεως, ὅποσον ἡ ἰδέα τῆς πνευματικῆς ὑποστάσεως ἐν τῷ πνεύματι. Ἡμεῖς γνωρίζομεν, εἶναι ἀληθεῖς, τὰς δύο κυριώτερας ποιότητες τῆς σάματος, τὸν ὁσμὸν καὶ τὴν συνάφειαν (1) τῶν σπυρίων μερῶν αὐτῆς : ἀλλ' ἔχομεν προσέτι ἰδέας σαφεῖς τῶν δύο κυριωτέρων ποιότητων τῆς πνεύματος, τῆς ἐνθυμήματος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πράττειν. Ὅπως εἰς ἡμεῖς γνωρίζομεν ἔτι πλείονας ποιότητας πραγματικῆς τοῖς σώματι, τὸ πνεῦμα ποιεῖς ἡμῖν προσέτι τὰς ἰδέας ἐκείνων ἑορῶν τῆς ἐνθυμήσεως, ὅτιον τῆς ἀπιστοῦν, ἀπορεῖν, φοβεῖσθαι, ἐλπίζειν, θέλειν καὶ ἄλλων.

Ἡμεῖς δὲν ἠθέλομεν ἔχει πλείονα λόγον τῆς ἀρνεῖσθαι ἢ ἀμφισβητεῖν τὴν ὑπαρξίν τῆς Πνεύματος, ὅτε ἀδύνατον ἐν τῇ ἐννοίᾳ, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἤδη ἔδωκα ἐκείνων, δυσκολία δυσχερεῖς καὶ χαλεπαὶ λύειν, ἢ εἶδαι ἐκεῖνους τῆς σωματικῆς, πρόχημα ποιήσομεν (2), ἢ ἐκείνων ἐννοία ἐγκλείει δυσκολίας ἐπαχθεῖς, καὶ ἀδύνατος ἀναπτύσσειν. Ἡ διαιρετότης εἰς ἀπειρον μιᾶς ἐπερασματικῆς ἐκτάσεως, εἴτ' ἐν συγχαρῶν ταύτῃ, ἢ ἀνάμεικτα, ἀγει ἡμᾶς εἰς ἀκολοθίας τὰς ὁποίας καὶ ἀδύνατον γὰρ ἀναπτύσσομεν ἢ γὰρ συμβιβάζομεν

(1) L'impulsione e la coesione.

(2) Sotto il pretesto.

106 Περὶ τῶν ἀθροιστικῶν Ἰδεῶν κτ. Κεφ. ΚΔ
μον (1). Ἄρα ἡμεῖς ἔχομεν ἔως ἀγαθὸς ἐλέγχον
ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ὑπάρξεως, ὡσπερ ὑπὲρ τῆς ταύτης
ὑπάρξεως.

Ἡ Ἰδέα τῆ ὑπεριότητος ὄντος, εἶναι προσέτι με
ιδέα σωφροσύνης, φιλαρμονίας ὑπαρξίν, δυνάμιν, δυνάμιν,
μονίαν, σοφίαν, ἀτυχίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας ποιότητες
καὶ ιδιώματα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐκτείνομεν ἕως εἰς ἀπε
ρον. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ιδέα τῆ Θεῶν, ἐκτὸς τῆ ἀπειρίας, ἐ
ἐγκλείει ἐδερμίαν ιδέαν, ὅπερ νὰ μὴ εἶναι κοινὴ πρὸς
ἄλλοις πνυμάσιον: ἐπειδὴ αἱ ἡμέτεραι ιδέαι, εἴτε
τῆ πνυμάσιον, εἴτε τῆ σαμάσιον, λήγουσι πᾶσαι
ἐκείνας ὅπερ ἡμεῖς λαμβάνομεν ὡς τῆ Ἀιδιότητος
καὶ ὡς τῆ Ἀναλογισμῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕ.

(1) Ἐάν προσδεχόμεθα τινὲν διαρετότητα τῆς ὕλης εἰς ἀπε
ρον, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ δεξιωνόμεθα ποτὲ μήτε μετὰ τὸ ἐννοῆμα ἐπι
πρῶτα σοιχεῖα, δεῦν ὡν ἐκείνη σωτίζεται: ἐπειδὴ ὅποσον ἐσμικρὸν
μῆρον συλλαβητικὸν ἐν μόσειον δεῦν τῆν διαρεσίαν, ἕως ἢ τῆτο εἶναι
διαρετὸν, δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ λαμβάνηται ὡς ἐν πρῶτων σοιχεῖων
πρέπει λοιπὸν τότε νὰ προσδεχόμεθα σωφροσύνην, ἀλλ' ἢ τῆν μερῶν
σωφροσύνην. Ἐάν ἀρνηθῶμεν τινὲν διαρετότητα τῆς ὕλης εἰς ἀπε
ρον, καὶ προσδεχόμεθα τινὲν ὑπαρξίν τῆν πρῶτων σοιχεῖων ὅπερ τινὲν σωφ
ροσύνην, χρειαζόμεθα νὰ τὰ ὑποδέτωμεν αἰδὸν ἐκτετακτοῦ. διότι ἕως ἢ ἐ
ἐκτετακτοῦ, δεῦν εἶναι διαρετὰ πάντοτε. πρέπει λοιπὸν νὰ ὑ
δέτωμεν, ὅτι σοιχεῖα μὴ-ἐκτετακτοῦ ἐμόρφωσαν σωφροσύνην εἰς
ταμῆα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Δ'.

Περὶ τῶν ἀθροιστικῶν (1) Ἰδεῶν τῶν Ὑποστάσεων .

ΛΥΤΑΙ αἱ ἀθροιστικαὶ ἰδέαι εἰςὶ πίνακες ἔντε-
 χνοι (2), εἴθε τὸ πνεῦμα ἀθροίζει ὑπὸ μιᾶς
 ἑνὴς ἰδέας, ὑπὸ μιᾶς μόνῃ εἰκόνι, καὶ ὑφ' ἑνὶ μόνῳ ὀνό-
 ματι, πολλὰ πράγματα ἀφεςῶτα, καὶ μὴ ἐξαρτώματα
 ἀλλήλων, πρὸς τὸ θεωρεῖν αὐτὰ, καὶ διαλέγεσθαι περὶ
 αὐτῶν πλέον ὀπιτηδείως (3): οἷον μίαν ποίμνην, εἰς
 στρατὸς, εἰς ἑσόλος, Ἐπειδὴ καὶ εἰςὶ πράγματα,
 ἄσπονδον ἀφεςῶτα, ὅπῃ τὸ πνεῦμα καὶ μὴ ἔχει τὴν
 ἀνάγκην τῆς ἀθροίσεως ἐν μιᾶς μόνῃ ἰδέᾳ. Ἡ ἰδέα,
 ἣ ὅποιαν ἐκφέρει ὁ ὅρος τῆς Παντός, εἶναι εἰς τεκ-
 νῶν τέτε.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Ε'.

Περὶ τῶν Σχέσεων.

Τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἀποκτᾷ εἰς ἄλλο εἶδος ἰδεῶν, ἕνε-
 κῆς ἀναβολῆς τῶν ὁποίων ποιεῖ ἐκεῖνο δύο παρα-
 γμάτων. Ἡ ἀνάξις τῆς πνύματος, ἕνεκ τῆς ὁποίας με-
 ταφέ-

{ 1 } Collecttive. { 2 } Quadri artificiali.
 { 3 } Più commodamente.

παφέρει, ἢ ἔπος εἶπω, ἐν πρᾶγμα πλησίον ἐνός ἄλλου
ἢ σκέπτεται ἄμφότερα, βάλλον τὰς ὀφθαλμούς ἐκ
ἐνός εἰς τὸ ἄλλο, καλεῖται Ἑσχέσις· Τὰ ὀνόματα
τὰ ὁποῖα ἐκφέρουσι, πρὸς τί (1), ἐν ὑποκειμένῳ
φέρει ἑαυτὸ πρὸς ἐν ἄλλο, ὀνομάζονται χετικά, καὶ
πράγματα τὰ προσιδέμενα (2) καὶ ἀδραβαλλομένη
ὀνομάζονται τὰ ὑποκείμενα τῆς χέσεως.

Αἱ ἰδέαι τῆς χέσεως διῶνται νὰ εἶναι αἱ αὐταὶ
προσώποις, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἄλλως ἰδέας διαφόρας,
εἰ τῶν πραγμάτων τῶν ἀδραβαλλομένων. Ἐπεινοὶ
διαφέρονται περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων, διῶνται
συμφωνᾶσι περὶ τῆς ἐνοίας Πατρὸς.

ΔΕΝ εἶναι ἰδέαισι, ἢ ὁποῖα, ἀδραβαλλομένη
μία ἄλλω, νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ δίδῃ τόπον ἐπὶ
ἐμῶν χερῶν ἀπειρῶν χέσεων. Εἰς ἀνθρώπος ἡμπορεῖ
τὸ αὐτὸ νὰ ὑφίσταται τὰς χέσεις. Ἐπεινοὶ, Ἄδελφοί,
Τίς, Συζυγεῖ, Φίλε, Ὑποκείμενος, (3) Στρατηγὸς,
Ἀγγεῖ, Νησιώτης, Δεσπότης, Δέλε, μείζονος, ἢ
τέρη ἢ ἄλλων μυρίων. Οὕτως διῶνται νὰ καλεῖται
πρόστων ὀνομάτων, δι' ὧν ἐκεῖνος ἔχει μέρη δι' ἃ
πορεῖται, νὰ τὸν ἀδραβαλλῆ ἄλλοις πράγμασι, καὶ
κεῖνη, πότερον κατὰ τι (4) συμφανεῖ ἢ ἐν συμφανεί
ἐκείνοις. Ἄρα αἱ Ἑσχέσεις χεωσῶσι νὰ ποιῶσιν ἐν
πρὸς ἀξίόσκεπτον τῶν λόγων ἢ τῶν ἐνδυμημάτων τῶν
ἀνθρώπων.

Παρατηρήσιον, ὅτι αἱ ἰδέαι τῶν Ἑσέσεων εἰσὶ
φέσεραι καὶ ὑπεκρέσεραι, ἢ ἐκεῖναι τῶν πραγμάτων
τῶν ὁμῶ ἀδραβαλλομένων. Ἐπειδὴ ἡ γνώσις μίας
της

(1) A qual riguardo. (2) Avvicinate.

(3) Suddito. (4) A qualche riguardo.

τῆς ἰδίας ἀπλῆς ἀρκεῖ πρὸς τὸ δίδουαι τὴν εὐνοίαν
μιας σχέσεως : ὅτε ἔξουσίας δὲν ἠμπορεῖτε νὰ γνω-
ρίζη ἐδεμίαν, χωρὶς νὰ ποιῆ εἷς ἀ σύλλογον ἀκριβῆ τῆ
ἐκείνης ποιότητων .

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ ς ' .

Περὶ τῆς Αἰτίας, τῆ Α' ποτελέσματος, καὶ ἄλλων
τινῶν Σχέσεων .

Η μεταβολὴ πῶν μορφῶν, καὶ ἡ διευκλής ἁδοχή
τέτων ἐν τοῖς πράγμασι, μᾶς διδάσκει, ὅτι
πολλαὶ ὑποστάσεις καὶ ποιότητες λαμβάνουσι τὴν αὐτῶν
παρξιν, διὰ τῆς φυσικῆς πράξεως ἄλλων τινῶν ὑποστά-
σεων. Ἡ μᾶς καλεσμένη αἰτίαν ἐκεῖνο ὅπερ προβαλ-
εται, καὶ ὁποτελέσμα ἐκεῖνο ὅπερ προβάλλεται .

ΠΑΝΤΑ τὰ πράγματα τὰ ὅποια ὑπάρχουσιν, ἐκτί-
θησαν ἢ προεβλήθησαν. Ὅτε τῆ μερῶν τι ἄτινα συ-
θέττει μίαν ὑπόστασιν, δὲν ὑπῆρχε πρὸ ταύτης τῆς ὑπο-
στάσεως, τῆτο εἶναι ἕκτισις. Οὕτως ὁ Θεὸς ἐκτίσθη
τὸν κόσμον. Ὅτε πρῶτα τὰ μέρη ἄτινα συθέττει μίαν
ὑπόστασιν, ὑπῆρχον πρὸ τῆς ἀπυρτισμῆς καὶ τελείας
ὑπὲρ μορφώσεως, τῆτο εἶναι ἕκτισις (1). Οὕτως
ἡ φύσις προβάλλει εἷς ῥόδον. Ὅταν εἰς ἕξαιτον,
ἀπῆρτο (2), χηται μᾶ ὑποστάσει, ἥτις δι' ἐνός
ἑξαιτέρου ἔργου, ἀοράτε καὶ ἀεπαιδιότης, ἔρχεται νὰ ἀ-
ποτίκη (3) μίαν ἄλλω ὑπόστασιν διὰ πῶν σωθήτων
ὁδῶν .

(1) Produzione. (2) Agente esteriore.

(3) Far nascere.

110 Περὶ τῆς Αἰτίας, τὸ Α' ποτελέσμι. καὶ τ. Κεφ. Κ.
 ὁδῶν τῆς φύσεως, τὸτο εἶναι ἄγνωστοι: Οὕτως ἐχρ
 θισαν οἱ ἄνθρωποι. Ἄν ἡ προβλητικὴ αἰτία εἴ
 ἐξώδου, καὶ ἂν τὸ ἀποτελεσμα αὐτῆς προβάλληται
 μιᾶς χωρίσεως ἢ μιᾶς διαθέσεως μερῶν ἢτις ὑπόλο
 διακρίνεται, τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ὀνομάζεται ποιεῖν.
 Οὕτως ἐποιήθησαν πάντα τὰ εὐτεχνία πράγματα. Ε
 μία ποιότης ἀπλῆ προβάλληται ἐν ἐφ' ἰσοκειμῶν,
 ὡς ἐκ τῶν πρότερον, τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ὀνομάζετ
 ἀλλοίωσις.

ΤΑ πλείστα τῶν ὀνομάτων (1) τὰ ἀναφερόμενα πρ
 τὸν χρόνον, δεῦν ἐκφέρουσιν εἰ μὴ ἀπλᾶς χρίσεις. Οὕ
 ἐγὼ λέγω, ὅτι ἡ Βασιλίσα Ἑλισάβετ' ἐχρῆσεν τῷ
 ἐπὶ καὶ ἐβασίλευσε 45: ἐγὼ δεῦν τοῦ ἄλλο, εἰ μὴ ὅ
 ἡ διαμονὴ τῆς ὑπαρξίας καὶ τῆς βασιλείας ταύτης τῆ
 Βασιλείσσης ἦσαν ἴσαι, ἢ μία 69 ἀνακυκλήσεσιν ἐπὶ
 αἰσίοις τῆς Ἡλίας, καὶ ἡ ἑτέρα 45. Ἐγὼ δεῦν τῆς αἰ
 τῆς καύρας ὑπὲρ πασῶν τῶν φράσεων, δι' ἃν γίνε
 ται ἀπέκρισις πρὸς ταῦτα τὰ ζητήματα, πότε; πόσο
 χρόνον;

Ὡς αὐτῶς, οἱ ὄροι Νέος, Γέροντος, καὶ ἄ
 λων ἀποβλεπόντων εἰς τὸν χρόνον, καὶ ὅπερ ὑποτίθετα
 νὰ σημειῶσιν ἰδέας θετικὰς, δεῦν εἶναι κυρίως, εἰ μὴ
 ὄροι σχετικοὶ πρὸς εἰ μῆκος χρόνου τῶ ὁποῖο ἐχομεν τῆ
 ἰδέαν. Οὕτω καλεῖται εἰς ἄνθρωπος νέος ἢ γέρας, ἀπ
 λόγως πρὸς τὸν πλείονα ἢ ἥττονα χρόνον ὅπερ τῶ με
 νὰ ζήσει, ὅπως εἰχίκοιτο ἐπὶ τῶ ἡλικίας ἐφ' ἧς οἱ ἄ
 ἄνθρωποι εἰκνύνται ὡς τὰ πολλά. Τὸτο φαίνεται ἐ
 τῆς ἐφαρμογῆς τῶτων τῶν αὐτῶν ὄρων πρὸς ἄλλα πράγ
 ματα: εἰς ἄνθρωπος καλεῖται νέος ὅτε εἶναι εἰκοσαετής,

καὶ

(1) La più parte delle parole.

καλεῖται γέρον εἰς ἵππος ὅσις ἔχει δεκαοκτὼ ἔτη ὁ
 αὐτῶς, εἰ καὶ ὁ Ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες διακρίνουν
 πολλῶν γερῶν ἀνθρώπων, ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὁ γέ-
 ρον Ἥλιος, οἱ γέροντες ἀστέρες: διότι ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν
 τὴν περίοδον ἐπέχθη ἐκείνοις.

ΜΕΓΑΣ, μικρὸς, ἰσχυρὸς, ἀδυνῆς, καὶ ἄλλοι ὅροι
 αἰοιοί, εἰσὶν ὡσαύτως ὅροι σχετικοί. Οὕτως εἰς ἵππος
 λαμβάνεται μικρὸς, ὅτε δὲ ἐξίκετο ἐπὶ τὸ σῶμα
 μέγεθος τῶ εἶδος αὐτῶ: καὶ εἰς ἀνθρώπος λέγεται
 ἀδυνῆς, ὅταν δὲ ἔχη τὴν αὐτὴν ἰσχύον ἐκείνοις τῆς
 ἡλικίας ἢ τῶ μεγέθους (1) τῶ σώματος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Ζ ΄.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περὶ τῆς Ταυτότητος καὶ τῆς Διαφορότητος.

ἩΜΕΙΣ ἀποκτῶμεν τὰς ἰδέας ' Ταυτότητος ' καὶ
 ' Διαφορότητος, ' ἀναβάλλοντες ἐν πράγματι,
 ἐν ἑαυτῶ ἐν ὡρισμένῳ τινὶ χρόνῳ καὶ ἐν ὡρισμένῳ
 τόπῳ, ἑαυτῶ, θεωροῦμεν ἐν ἄλλῳ χρόνῳ καὶ ἐν ἄλλῳ
 τόπῳ.

ὍΤΑΝ ἡμεῖς βλέπωμεν ὅτι ἐν πράγματι ὑπάρχει ἐν
 ὡρισμένῳ χρόνῳ, καὶ ἐν τινὶ ὡρισμένῳ τόπῳ, ἡμεῖς
 ἴσμεν βέβαιοι ὅτι τῶτο εἶναι τότε ἐκεῖνο αὐτῶ, καὶ
 ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλοτι πράγμα: εἰ καὶ καὶ πολ-
 λὰ (2) ὑπάρχει μεταξὺ ἐκείνου καὶ ἄλλου τινὸς πράγματι
 μία ὁμοίότητι τελεία: ἐπειδὴ δύο πράγματα τῶ αὐ-
 τῶ

(1) Della statura.

(2) A più riguardi.

τῆ εἶδος δὲ ἠμπορεῖσι νὰ εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ: τὸ δὲ ἀπείργει ἀναγκαίως τὸ ἄλλο ἐκείνου. Οὕτως ὅταν ἐρωτᾷ τις πότερον ἐν πράγμα εἶναι τὸ αὐτὸ ἢ ἂ, τὲτο τὸ ζήτημα σρέφεται εἰς τὲτο: τὲτο τὸ πράγμα, ὅπῃ ὑπάρχει καὶ τῆτον τὸν χρόνον ἐν αὐτοῖσι τῷ τόπῳ, εἶναι τὸ αὐτὸ πράγμα τὸ ὁποῖον ἐν τῷ τῆτῳ τῷ τόπῳ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον; Πρὸς τὸ δευτερευόν βαίνει κάλλιον ταύτῳ τῷ ὑπόθεσιν, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ δεκτεῖται τὰ διαφορὰ ὑποκείμενα τῶν ὁποίων ἐπιθετικῶς νὰ ἰξόρηται τὴν ταυτότητα ἢ τὴν διαφορότητα.

ΗΜΕΙΣ δὲ ἔχομεν ἰδέας εἰ μὴ τριῶν γῆρων ὑποθέσεων. 1. τῆ Θεοῦ, 2. τῆ πεπερασμένων Νοσημάτων Φύσεων, 3. τῆ Σωμάτων.

Ὁ Θεὸς εἶναι Αἰώνιος, Ἀμετάβλητος, καὶ Παράπανταχῆ: ἀρα δὲ ἠμπορεῖ τις νὰ ἀμφισβητῇ πῶς τῆ ἐκείνου ταυτότητα.

Τὰ πεπερασμένα πνεύματα ἤρξαντο νὰ ὑπάρχωσιν ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, ἔτις ἢ ἐκείνων ταυτότης θέλει δεῖξαι πάντοτε τῆ χέσει τῆς αὐτῆς ὑπάρξεως πρὸς τῆτον τὸν χρόνον καὶ πρὸς τῆτον τὸν τόπον ἐνθα ταῦτα ἤρξαντο νὰ ὑπάρχωσι.

ΧΡΕΩΣΤΕΙ νὰ λέγη τις τὸ αὐτὸ πράγμα πῶς ἐκάσῃ μορῆς ὅλης, ἔως ἂν τῆτο μίτε ἢ ἕξῆσθι μίτε ἢ μείωσθι.

ΤΟΥΤΩΝ τῶν τριῶν ὑποθέσεων ἐσῶν διαφορὰ εἶδος δὲ ἠμπορεῖ ἢ μία νὰ ἀπείργῃ τῷ ἄλλῳ διὰ τῆ αὐτῆς τῆς τῆς, ἀλλ' ἐκάσῃ ἐκείνων ἀπείργει διὰ τῆ τῆς τῆς ὁποῖον αὐτῆ καταλαμβάνει πᾶσαν ἄλλῳ ὑπόθεσιν τῆ εἶδος, αὐτῆς.

ὍΡΙΖΕΤΑΙ ἢ ταυτότης καὶ ἢ διαφορότης τῶν ἑποποποιήσεων καὶ τῶν χέσεων, καὶ τὸν αὐτὸν ἑόπον κατ' ὄν ἐρεῖται

Ζετα

ἔσται ἡ ταυτότης καὶ ἡ διαφορότης τῶν ὑπερσάσεων. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ πράξεις τῶν πέπερασμένων ὄντων αἰτινες ἀνα-
 οῦται (1) εἰς τὴν κίνησιν καὶ εἰς τὸ ἐνδύμημα,
 ἀδέχονται ἑαυτὰς διωκεῖν, εἶναι ἀδιώατον, αὐταὶ αἱ
 πράξεις νὰ διώκονται νὰ ὑπάρχωσιν, οἷα ὄντα ἐπιμο-
 ἐν διαφοροῖς χρόνοις καὶ τόποις. Ἐπομῶς ἐδὲν ἐν-
 δύμημα, ἐδεμία κίνησις, θεωρέματα ἐν διαφοροῖς χρό-
 νῶν, ἡμποροῦσι νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ: ἐπειδὴ ἕκαστον τῶν
 τῶν ἐκείνων ἔχει μίαν διαφορὸν ἀρχὴν ὑπάρξεως.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ἐπεὶ οὖν, ὅτι ἐκεῖνο ὅπῃ καθιστᾷ ἐν ἀδιαι-
 ρετον, individuo, ἐκεῖνο ὅπῃ τὸ διακρίνει παντὸς ἄλλο
 διαίρετε, ἐκεῖνο ὅπου ἐν τῇ χολῇ καλεῖται ἄρ-
 ἄδιαιρέτου (2), εἶναι τὸ ἀπηρεῖσθαι τὴν ὑπαρ-
 ἐκείνου εἰς εἷς ἴδιον χρόνον, καὶ εἰς εἷς τὸ
 ἀκοινώνητον (3) ἄλλω ὄντι τὰ αὐτὰ εἶδους. Ἰ-
 σῆμα, τούτο ὑπάρχει ἐν εἷς χρόνον καὶ ἐν
 τόπῳ πεπηγότι (4), δὲ εἶναι τούτο τὸ αὐ-
 δὲ θέλει ἦδαι τὸ αὐτὸ ἕως οὐ θέλει δια-
 ἢ ἐκεῖνα ὑπάρξει; Δύο, ἕκαστον, χίλια ἄτομα καὶ
 ἐκεῖνα, συνημμένα εἰς εἷς μόνον σῶμα, ἠτις ἐν ἡ
 ἴσων διαφθεσις, δὲ εἶναι, δὲ θέλει ἦδαι τὰ αὐ-
 ἕως ἔτι αὐτὰ συυπάρχουσι καὶ θέλει συυπάρχη
 ; Ἀλλ' εἰ ἐν μόνον ὑποσπᾶται ὑπὸ τῶν ἄλλων,
 θέλει ἦδαι πλέον τὸ αὐτὸ ἄθροισμα, μίτη ἀκολο-
 ὅ αὐτὸς ὄγκος (5).

Ἡ ΤΑΥΤΟΤΗΣ Τῶν Φυτικῶν, δὲ συνίσταται, ὡς
 ἐκεῖ

(4) Si riducono.

(2) Principio individuale.

(3) Incomuniabile. (4) Fatto.

(5) Massa.

ἐκείνη τῶν ἑαχίων σαμάτων ἐπὶ τῷ ἀδραπέ-
 μῶν (1) ὑπαρξίν τῆ αὐτῆ ὄγκῃ, ἀλλὰ περὶ τῆ
 διατήρησιν τῆς ζωῆς αὐτῶν ἢ τῆ ὀργανισμὸς αὐτῶν. Μι-
 χρὶς ἔσ' αὐτῆ ἢ δρυς, ἥτις ἔχει μέρη ὀργανισμῶν καὶ οἱ
 κεῖα πρὸς τὸ δέχεσθαι καὶ ἀναμένειν τῷ ἔσφρῳ τῷ ἀνα-
 γκαίαν πρὸς τὸ μορφῶν τὸ ξύλον, τὸ φλοιὸν,
 τὰ φύλλα, θέλει διασάξῃ τῶν τὸν ὀργανισμὸν τῶ
 μερῶν, μέχρῃς ἔσ' ὁ κοιλώδης κυλὸς θέλει κυκλοφορῆτα
 ἐν ἐκείνοις, θέλει καλῆται ἢ αὐτῆ δρυς, εἰ καὶ
 αὐτῆ ἀπέκτισε νέα μέρη, οἷς ἐκείνη μετέδωκε τῆς ζωῆς
 ἢς ἀπολαύει. Τὸ αὐτὸ γινώσκον ἐν τοῖς Ζώοις, τῶ
 ὁποῖων ἐγὼ ὑποδέχομαι ὅτι ὁ ἀδραπέτος εἶναι ἐν εἰδῆ
 ἴδιον: ἐὰν τέτοις προσάπτηται ἐκείνο ὅπῃ ἐγὼ ἤδη εἴ-
 πα περὶ τῶν φυτῶν, θέλει δαυνηθῆναι νὰ γνωρίσῃ τις ἐκεί-
 νο ὅπῃ ποιεῖ ἐν ζωῆν νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ ζῶον.
 Πρὸς τὸ ἔχειν ἴδιαν ἀπικειβωμένην περὶ τῆς ταυ-
 τήτους τῆ ἀδραπέτι, ἡμεῖς χρῆσῶμεν νὰ διασκεπτόμε-
 θα ἐν ἐκείνῳ, πρὸς τῆ ταυτότητι τῆς αὐτῆς ὑποστά-
 σεως καὶ τῆ αὐτῆ ζωῆς, ἐκείνῳ τῆ αὐτῆ προσώπε.

Τὸ ὄνομα (2) πρόσωπον σημαίνει ἐν ὄν νοῦν, π
 ὁποῖον διὰ μιᾶς ἐνδοθεν αἰδήσεως ἐαυτῆ, ἀχρῆστα ἀπὸ
 τῆ ἐνθυμήματος, ἀγλέγεται, ἀναλογίζεται, καὶ ὑπολαμ-
 βάνει ἐαυτὸν ὡς ὄντα τὸν αὐτὸν ἐν ἀφόροις χρόνοις
 καὶ ἐν ἀφόροις τόποις. Τώρα διὰ ταύτης τῆς σιωπῆς
 σεως ἢ ταύτης τῆς ἐνδοθεν αἰδήσεως ὅπῃ ἐγὼ ἔχω,
 καὶ ὅπῃ πᾶς ὁ κόσμος ἔχει, εἰναί τις ἐκείνο ὅπῃ καλεῖ-
 ται ἐαυτὸν, ἐγὼ εἶμι ἐκείνο ὅπῃ καλῶ ἐμαυτὸν.

(1) Continuala cella stessa massa.

(2) La parola.

τῆτο εἶναι, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, ἐκεῖνο ὅπερ καθιστᾷ, τὴν
 προσωπικὴν ταυτότητα, ἢ ἐκεῖνο ὅπερ ποιεῖ νὰ εἶμαι
 ἐγὼ πάντοτε ὁ αὐτός, καὶ παῦ ὄν λογικὸν νὰ εἶναι
 πάντοτε τὸ αὐτό. Καὶ αὕτη ἢ ταυτότης ὑφίσταται
 ἐφ' ὅσον χρόνον ἐγὼ ἔχω τὴν εὐδοχὴν αἰδήσειν νὰ ἐποιή-
 ῃται ὠλισμὸς παράξεις καὶ νὰ ἔχον ὠλισμὸν ἐνθυμή-
 ματα: ἐπειδὴ ὁ ἐγὼ ὅστις ἐποίησε μίαν παράξιν ἄλ-
 λοτε, εἶναι ἐκεῖνος ὁ αὐτός ἐγὼ ὅστις μέμνηται ταύ-
 τῆς ἐπὶ τῷ παρόντι.

ἌΡΑ ἐκεῖνο ὅπερ ἐγὼ καλῶ ἑμαυτὸν, εἶναι ἐκεῖ-
 νο τὸ ὄν, ἐκεῖνος ὁ ἐγὼ ὁ ἐνθυμέμενος, ἠτίσεν εἶ-
 ναι ἢ αὐτὴ ὑπόστασις, ὅστις εἶναι ἐληγεμένος περὶ τῆς
 ἐμῶν παράξων, ὅστις αἰδανέται τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀλγη-
 δόνης, ὅστις εἶναι δεκτικὸς ἀτυχίας καὶ ἀτυχίας, καὶ ὅ-
 τι ἐπορεύεται μέλει ὁ ἐγὼ αὐτός ἐπὶ τοσοῦτον χρό-
 νον, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος ἔχει τὴν εὐδοχὴν αἰδήσειν ἑαυτῶν.
 Καὶ παῦ ἐκεῖνο ὃ ζῶνται ἢ ἐσωθεὶν αἰδήσεις τῆς
 ἐνθυμέμενός ὄντος, καθιστᾷ σαυ ἐκείνῳ τὸ αὐτὸ
 πρόσωπον, τὸν αὐτὸν ἐγὼ. Εἰς ἕξοπον ὅπερ ἐφ' ὅσον
 χρόνον ἐκεῖνος αἰδανέται ἑαυτὸν ἐζωγμὸν τῆς τῷ ἄλ-
 λῳ παράγματι, ἕτος ἄποπέμει ἑαυτῷ πάσας τῆς αὐτῆς
 παράξεις, ὡς ἕσας ἰδίᾳς ἑαυτῶν.

ἌΥΤΗ ἢ προσωπικὴ ταυτότης εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς
 κολάσεων καὶ τῆς ἀτιμώσεων. Καθότι ἐγὼ ἔχω μίαν,
 εὐδοχὴν αἰδήσειν ἑμαυτῶν, ἐμοὶ μέλει ἑμαυτῶν.
 Εἰς ἕξοπον ὅπερ ἂν ὁ ἐγὼ κοιμώμενος δὴν εἶχε τὴν
 αὐτὴν εὐδοχὴν αἰδήσειν τῷ ἐμοὶ ἐξύπνῳ, ὁ ἐγὼ
 ἐξυπνός καὶ ὁ ἐγὼ κοιμώμενος ἦσαν δύο πρόσωπα
 ἕξοφα, καὶ ἕκ ἑκ τῶν ἡττων ἀδικία κολάζειν τὸν ἐμὲ ἐξυ-
 πνον: ὑπὲρ τῆς πεπραγμένων τῷ ἐμοὶ κοιμώμενῳ,
 ἢ ἢ κολάζειν εἰς ἀ δίδυμον ὑπὲρ τῆς ἐγκλημά-

πον τῷ ἀδελφεῖ αὐτῷ, καθότι τὸ ἐκείνων ἕξωθεν, ὡς ἕως ὁμοιον, ὅπερ εἰδὲς ἐδυάτο καὶ τῆς ἁκαίρη.

ἈΛΛΑ, φίλοις εἶπη, ὑποθεσάμενος ὅτι ἐγὼ ἀπέβαλον τῷ μνήμῳ παράξενων τινων τῆς ζωῆς μου, εἰς ἔσπον ὅπερ καὶ μὲν ἔχω ἐδεμίαν γνώσιν ἐκείνων, δεῦν εἶμαι ἐγὼ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ὅπερ ἐποίησα ταύτας τὰς πράξεις ἂν ἠμνημόνησα; Ἄρα ἡ προσωπικὴ ταυτότης δεῦν συνίσταται ὡς τῷ ἐνδοθέν αἰδησιν ἐμαυτῷ.

Ἀλλ' ἀφίκε τὸ ὁμώνυμον ταύτης τῆς ἐνστάσεως, ἢ τις ὑποθέτει, ἐκεῖνο ὅπερ δεῦν εἶναι, ὅτι ἡ ταυτότης τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ ποιῶσι μίαν καὶ τὴν αὐτῷ ταυτότητα. Ἄν εἶναι δυνατὸν, καὶ τῷτο εἰδὲς δύναται καὶ ἀρῆται, ὁ αὐτὸς ἀνθρώπος καὶ ἠμπορῆ καὶ ἔχη ἐν ἁκαίρη χρόνῳ ἀποτέρας αἰδησεις αἰτινες δεῦν ἔχουσιν ἐδεμίαν ἀναφορὰν πρὸς ἀλλήλας, εἶναι προσέτι ἀναμφίβολον, ὅτι ἕτος ὁ αὐτὸς ἀνθρώπος χρεώσῃ καὶ καθιστᾷ ἁκαίρα πρόσωπα ἐν ἁκαίρη χρόνῳ. Καὶ φαίνεται ἐξ ἂν ἀπεφύλαστο λαμπρῶς οἱ ἀνθρώποι, ὅτι αὐτοὶ ἔτω δοξάζουσιν. Οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι δεῦν κολάζουσι τὸν φρενὸληπτον ὑπὲρ τῷ πράξεων τὰς ὁποίας ἐποίησεν ὁ φρόνιμος ἀνθρώπος, μήτε τὸν ἀνθρώπον τὸν σωφροεῖντα ὑπὲρ ἐκείνων ὅπερ ἐποίησεν ὁ φρενήρης ὅθεν φαίνεται ὅτι ἔτοι ποιῶσιν ἐκ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ δύο πρόσωπα: καὶ δεῦν λέγεται πάσας τὰς ἡμέρας, 'Ὁ δεῦντα δεῦν εἶναι πλέον ὁ αὐτὸς; ἐκεῖνος εἶναι ἕξω ἐαυτῷ; φράσεις ὑποφαινέσαι δύο ἐαυτῶν, καὶ δύο πρόσωπα ἐν τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ.

ἸΣΩΣ θέλει τις ποιῆ προσέτι ταύτῳ τῷ ὑποφρονοῦ Κατὰ τὰς ἀρχάς σου, εἰς ἀνθρώπος μεθυθεῖς δεῦν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐξέβη τῆς μέθης: Τῷ ῥα ἁκαίρῃ κολάζεται ὅτε δεῦν εἶναι πλέον ἁκαίρηχος μέθης.

Θη ὑπὲρ ἐκείνη ὃ ἐποίησε μεθυσμένος; Ἀποκείνομαι ἐπὶ κολάζεται δὲ τὸν αὐτὸν λόγον δὲ τὸν ὅποιον κολάζεται ὑπὲρ ἀπαξιῶν τὰς ὁποίας δυνάται νὰ ἐποίησε ποιμῶνμος. Οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι κολάζουσι κατὰ τὸν ἕξοπον καθ' ὃν οἱ κεταὶ γινώσκουσι τὰ πράγματα: πῶρα ἐν τῷ προκειμένῳ συμπύματι (1), εἶτοι δὲν ἐδύναντο νὰ δακρίνωσι τὸ πραγματικὸν ἄπο τὰ πιπλασμένα (2): δὲν ἤμπορουσι λοιπὸν νὰ ἀπαξιάζονται τὴν ἀγνοίαν ὡς πρόφασιν ἐκείνη ὅπερ ἐπαχθῆ ἐν τῇ οἰκίῳσει. Ἡμπορεῖ καὶ ἀλήθειαν εἰς ἀνθρώπος ἐμβαῖ τῆς μέθης νὰ ἀπέβαλε τὴν ἰδέαν τῆς ἐκείνῳ παρχοθέντων ὅτε ἡ μεθυσμένος: ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα εἶναι ἀεξέλεγκτον κατ' ἐκείνη (3), καὶ ὑπὲρ αὐτῆ δὲν ἤμπορεῖ νὰ παρέχεται ἔλεγχος τῆς ἐκείνῳ τῆς εὐδοξου αἰσθήσεως.

Ἄλλα, τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ ἐν ἣ τὰ κρύφια πασῶν τῶν καρδιῶν θέλει ἀνακαλυφθῶσιν, εἰς μέλλει νὰ ἀποκείνηται, ὑπὲρ ἐκείνη ὅπερ τὴν εἶναι τελείως ἀγνοσον: ἕκαστος θέλει λαμβανῆ, ἀναλόγως πρὸς ἐκείνο τὸ ὅποιον θέλει ἢ σωείδησις τὸν αἰτιάται, ἢ τὸν θέλει διαυδουδῆ.

Ἐγὼ λοιπὸν συμπεραίνω, ὅτι πᾶσα ὑπόστασις, καὶ πᾶσα ἕξοποποίησις ἣτις ἀρχεται νὰ ὑπάρχη, εἶναι καὶ θέλει ἦθαι ἢ αὐτὴ πᾶσα τὴν αὐτῆς ὑπαρξιν. Ἐγὼ λέγω τὸ αὐτὸ πρὸς τῆς συυδέσεων τῆς ὑποστάσεων: τὸ τέτων συυδέτων εἶναι καὶ θέλει ἦθαι τὸ αὐτὸ ἕως ἔδαμῆρει ἢ εὐασις αὐτῆς. Ἡ ἀσάφεια ὅπερ ἡμεῖς εἰχομεν ἐν ταύτῃ τῇ ὑποδέσει, ἤρχετο, ἐκ ἐκ

τῆς

(1) Nel caso rapporto.

(2) Dal simulato. (3) Verificato, confermato.

τῆς ἀσαφείας τῶ παράγματος ἐκείνου αὐτῷ, ἀλλὰ καθότι
 ἡμεῖς ἐδογματιζόμεθα (1) ὡς τῆς ταυτότητος ἐνός
 παράγματος, ἐκ τῆς ταυτότητος ἐνός ἄλλου: ἐπειδὴ ἕως εἰ
 ἡ ἰδέα ἐνός παράγματος θέλει ἀμεταλλάκτως καλῆται
 διὰ τῶ αὐτῷ ὀνόματος, ἡ ἐκείνου ταυτότητος καὶ διαφοροῦτος
 θέλει ἦδαι ἕως εὐκολον νὰ ὀπυγινώσκηται, ὅπῃ δὲν
 θέλει ἦδαι διωατόν ποτε νὰ διαπορῆ τις ὡς τὰτα τῶ
 ὑποκειμένη.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Η ΄.

‘ Περὶ ἄλλων τιῶν Σχέσεων. ’

ΠΑΝΤΑ τὰ ὑποκειμένα, τῶ ὁποῖων αἱ ἀπλῆ
 ποιότητες ἔχουσι μίρη ἢ βαθμοὺς, ἡμπορεσι νὰ
 ἀδραβάζωνται ὡς πρὸς αὐτὰς τὰς ἀπλᾶς ποιότητας,
 οἷον, ‘ λυκότερος, γλυκύτερος, ἥττον γλυκὺς, ’ κτ.
 Αὐταὶ αἱ Σχέσεις ἡμπορεσι νὰ καλῶνται ‘ Σχέσεις
 ἀνάλογοι. ’

ΤΑ ὡσεύατικά τῆς ἀρχῆς (2) ἐνός παράγματος,
 δίδουσι πῖπον ἄλλαις χέσεσι, ‘ πατὴρ, υἱός, ἀδελ-
 φός, ἐξάδελφος, ’ καὶ ἄλλοι βαθμοὶ συγγενείας. Ἐγὼ
 ὀνομάζω τῆτο τὸ εἶδος χέσεων, ‘ Σχέσεις φυσικάς. ’
 Αὐτὴ ἡ συγγένεια καὶ τῆτο τὸ κοινὸν αἷμα, εἶναι πρὸν-
 τι, ἀδραπλησίως ἐν τοῖς θηείοις, ὡσπερ ἐν τοῖς ἀν-
 θρώποις: πλὴν, δὲν λέγεται, τὰλάχισον ἀδρα πῆς
 πλεί.

(1) Decidavamo.

(2) Dell'origine.

πλείους τῶν Εὐρωπαϊῶν: Οὗτος ὁ Ταῦρος εἶναι πάπ-
τος ἐκείνῃ τῆ μόχθῃ, καὶ θεῖος εὐδὸς ἄλλῃ. Διότι μίτε
ἰ νόμοι μίτε τὸ συμβόλαιον (1) καθιστῶσι παντελῶς
ἀνεγκλίαν τῶν γνώσιν μιᾶς τοιαύτης χίσεως.

Β' ΝΙΑΙ συμβάσεις (2), αἵτινες ἐνάγκῃσι πρὸς τὸ
ποιεῖν παράγματάτινα, καὶ αἵτινες δίδουσι τὸ δίκαιον καὶ
τὸ ἠθικῶν δυνάμιν τῆ ποιεῖν ταῦτα, εἰσὶ μία ἄλλη
ἠτία χίσεων: οἷον ' Στρατηγός, Ἡγεμῶν, καὶ τ.
Ἐγὼ καλῶ ταύτας τὰς χίσεις τεθεμελιωμένης ἐφ' ὁμο-
λογίας (3) πεποιτημένης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, Ἀ-
κροφῆς νομοθετήσεως (4) ἢ ' Σχέσεις ἐκκοσίας'.
Αὗται αἱ χίσεις ἠμποροῦσι νὰ παύωνται, χωρὶς νὰ
ταύωνται ὄντε τὰ πρόσωπα: ἀλλ' αἱ φυσικαὶ χίσεις εἰ-
νὲν ἀναλλοίωτοι, καὶ διαρκῶσι πᾶσιν χρόνον ὅσον τὰ
πρόσωπα.

Εἶναι ἐν ἄλλῳ εἶδος Σχίσεως, καὶ ὅπως συμβῆναι
αἱ πρὸς τῶν ἁρμοσίων (5) καὶ πρὸς τῶν ἀντίπα-
λων τῶν ἐκκοσιῶν πράξεων τῶ ἀνθρώπων πρὸς εἷνα ὡρισ-
μένον κανόνα. Δυνάμεθα νὰ καλωμεν τῆτο τὸ εἶδος χί-
σεως, ' Σχέσιν ἠθικῶν.

Ἡ δ' ἁρμοσία καὶ ἡ ἀντίταξις τῶν ἡμετέρων πρά-
ξεων πρὸς τῆτον τὸν κανόνα, εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ τὰς κα-
τατὰ ἠθικῶς ἀγαθὰς καὶ ἠθικῶς φαύλας: καὶ ἐκεῖ-
νο ὅπερ δείξει τῶν ἐκλογῶν τῶ Νομοθέτου τῶν χηῖσαι
τῶ αὐτῆ ἰσχύι πρὸς τὸ ποιεῖν ἡμᾶς ἀγαθὸν ἢ κακόν:
Τῆτο τὸ ἀγαθὸν καὶ τῆτο τὸ κακὸν καλεῖνται ' ἀντίδο-
τῆς' καὶ ' τιμωρία'.

Ἡ 4

Εἰ.

(1) Commercio.
(3) Accordi.
(5) Confermità.

(2) Convenzioni.
(4) D' istituzione.

Εἰσι τρία εἶδη νόμων, ἢ κανόνων ἠθικῶν, τὰ ὁποῖα τρία, ἔχουσι τὰς αὐτὰς κυρώσεις (1), 1. 'Ὁ Νόμος ὁ Θεῖος.' 2. 'Ὁ Νόμος ὁ πολιτικός.' 3. 'Ὁ Νόμος δόξης ἢ ἐπολιτίφειας' (2). Ἐν τῷ ἀναφέρει τὰς πράξεις πρὸς τὸν πρῶτον τῶν τῶν νόμων, γινώσκουσι ἂν αὐταὶ εἰσιν ἀμαρτίαι ἢ ἀγαθαὶ πράξεις: ὁ τῷ ἀναφέρειν εἰς τὸν δεύτερον, ἰξόρωμεν πότερον αὐταὶ εἰσιν ὑπόβουοι ἢ ἀνυπόβουοι: καὶ ἐν τῷ ἀναφέρειν εἰς τὸν τρίτον κείνομεν πότερον αὐταὶ εἰσιν ἀρεταὶ κακίαι.

Ἐγὼ νοῶ 'Νόμον Θεῖον,' τὸν Νόμον ὅπερ ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν ὡς κανόνα τῶν ἡμετέρων πράξεων, καὶ ὅπερ μᾶς ἐγνώρισεν διὰ τὴν φωτὸς τὰ λόγια, καὶ διὰ τὴν ἀποκαλύψεως. Ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν εἷς τοῖσδε Νόμον, φαίνεται καὶ μὴ ἡμπορήτης καὶ ἀμφισβητήτης. 1. Ἐκεῖνος ἔχει τὸ δίκαιον τὸ ποιεῖν τὰς ἡμετέρας ἐπιτηδεύματα ἐκείνης. 2. Ἐκεῖνος ἔχει τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν σοφίαν τὴν απαιτημένην πρὸς τὸ διιδρυεῖν τὰς ἡμετέρας πράξεις πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι τὸ κάλλιον. 3. Ἐκεῖνος ἔχει τὴν δυνάμιν καὶ μᾶς ἀγῆ ἐπ' ἐκεῖνο δι' ἀποτιθέσεων καὶ διὰ κολάσεων εἰς βάρους ἀκείρας καὶ μιᾶς διαμονῆς αἰωνίης. Οὗτος ὁ Νόμος τῷ Θεῷ, εἶναι ὁ μόνος 'Λύδιος λίθος', διὰ τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς ἡμποροῦμεν καὶ κείνομεν περὶ τῆς ἠθικῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς φαυλοπίας τῶν ἡμετέρων πράξεων, καὶ καὶ ἰξόρωμεν ἐὰν ἴσμεν ἢ μὴ τὴν παντοδυναμίαν αὐταὶ θέλωσι ποιεῖσθαι ἡμῖν ἢ τὴν δίδαιμονίαν, ἢ τὴν ἀθλιότητα.

Οἱ πολιτικοὶ Νόμοι, εἰσὶν οἱ Νόμοι τὰς ὁποίας ἡ Κοι-

(1) Sanzioni .

(2) D' opinionione o di riputazione .

Κοινωνία συνέσκησε πρὸς τὸ ρυθμίζειν τὰς πράξεις τῶν πολιτῶν. Οὐδεὶς καταφρονεῖ τέτων τῶν Νόμων: διότι ἢ ἀπόλαυσις καὶ ἢ σέρησις τῶν ἀγαθῶν, πῆς ἐλευθερίας καὶ πῆς ζωῆς εἶναι προσκεκολλημένη ἢ τῇ πηρήσει, ἢ τῇ καταφρονήσει τέτων τῶν Νόμων.

ΕἶΝΑΙ εἶπον, ὁ Νόμος δόξης ἢ ὑπολήψεως. Ὅτι ποιεῖται πανταχῶς ὅτι τὰ ὀνόματα ἀρετῆ καὶ κακίας, σημαίνουσι πράξεις ἀγαθὰς ἢ κακὰς ἐν τῇ ἐκείνων φύσει: ἐν τέτῳ τῷ νοήματι, ἢ ἀρετῇ συμβαίνει ἐκείνων ὁ ὁποῖον ὁ Νόμος τῷ Θεῷ ἐντέλλεται, καὶ ἢ κακία κείνων τὸ ὁποῖον ἔπος ἀπαγορεύει. Εἶναι ὅμως ἀληθινόν, ὅτι ἕκαστον Ἐθνος, ἐκάστη Ἐταιρεία περιεργάζεται (1) τὴν σημασίαν τέτων τῶν ὄρων εἰς τὰς πράξεις πᾶς αὐτῇ νομίζει, ἢ τιμίας, ἢ αἰσχράς. Ἐπειδὴ ἐν τινὲν χάρα ὅπως δέσκεται τις, ὁ κανὼν τῷ κείνῳ ἑαυτοῦ μίαν πράξιν ὑπολαμβάνεται ὡς ἀρετῇ, ἢ ὡς κακία, εἶναι γὰρ βλέπει αὐτὴν αὐτῇ ἐπαινῆται, ἢ φέγγεται. Εἶναι ἐν πᾶσι τοῖς Ἐθνεσὶ μίαν σύμβασιν ἀποφαίνουσα (2) τιμᾶντινας πράξεις μὲν τῶν ἐπαινεῶν ὑπῶν, ἢ ἀτιμάζειν ἐκείνας μὲν τὴν αὐτῶν καταφρονῆσιν, καὶ ὀνομάζειν ταύτας κακίας, καὶ τὴν κείσιν, καὶ τὰ ἀξιώματα καὶ καὶ τὰ ἥθη πῆς χάρας.

Ὅτι τῶτο εἶναι ἔπω, θέλει φανῆ ὡς τινὲν ὅπως θεοῦ γὰρ ἀναλογίσονται, ὅτι αὐτῇ ἢ αὐτῇ πράξις ἥτις ὑπολαμβάνεται ἐν τῇ παρῆδί με ὡς ἀρετῇ, καὶ ἥτις καρπῆται τὸ δημόσιον σέβας, ὑπολαμβάνεται ἐν μίᾳ ἄλλῃ χάρα ὡς κακία, καὶ φέγγεται καθόλου. Τὰ ὀνόματα ἀρετῆς καὶ ἀρετῆς ἐπαινεῶν, ἔχουσιν εἴνα ἔπω σκόν δεισμὸν,

(1) Ristringe.

(2) Convenzion tacita.

μὸν, ὅπῃ ὀνομάζονται συχνὰ μὲ ἐν κῆ τὸ αὐτὸ ὄνομα, ὡς ὁ Βιργίλιος, ὅταν λέγῃ: Sunt hæc etiam sua præmia laudi.

ἌΛΛ', ἡτίσ' ἐν διαφορῆς ἐπιτίθεται ἐν τοῖς ἡθεσὶ τῶ ἀνθρώπων, χρειάζεται ὅμως νὰ λέγωμεν, ὅτι αἱ τέτων ἰδίαι, ὡς ἐκείναι τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ὀνομάζουσιν ἀρετῶν κῆ κακίαν, ἀρμόζουσι σχεδὸν πανταχῶ τοῖς ἀμεταβλήτοις νόμοις ὅπῃ ὁ Θεὸς ἔδωκε ὡς τὰ δικαῖα καὶ ὡς τὰ ἀδίκαια: καὶ πρώτον, ἐδού' ἔστιν ὅπῃ νὰ ἀσφαλίσῃ κῆ ὅπῃ νὰ ἀυξάνῃ τὸ ἄντικθον ἀγαθὸν τῶ ἀνθρώπων ἡμέρας, μὲ ἐνὰ ἕσπον ἐπὶ ἕσπον καὶ ἐπὶ ὄρατον, ὡς ἡ ὑπακοὴ τέτοις τοῖς θείοις Νόμοις: ὃν ἕσπον ἐξεταστίας, δού' εἶναι ἐδού' ὅπῃ νὰ καθιστᾷ τὰς ἀνθρώπων εἰς πλείονα δεινὰ, κῆ συμφορὰς, ἢ ἡ ἀμίλεια τέτων τῶ αὐτῶν Νόμων. Καὶ ἐὰν οἱ ἀνθρώποι δού' ἔπωπατῶνται τῇ ἀσφαδί γνώμῃ (1), τῶ λογισμῶ κῆ τῶ συμφεροντι αὐτῶν, δού' εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐκεῖνοι ποτὲ ἔπω παγρῆ νὰ ἁμαρτάνωσι κῆ νὰ σφάλλωνται ὅπῃ νὰ ποιῶσι νὰ πίπτῃ ἢ καταφρόνησις αὐτῶν εἰς πράξεις ἀγαθὰς κατ' ἑαυτὰς, κῆ ὁ ἔπαινος αὐτῶν εἰς πράξεις φύσει φαύλας.

ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ ὀλίγον ἐξισκημένοι τῶ ἰσορίαν τῶ ἀνθρώπων ἡμέρας, ὅσοι φαντάζονται ὅτι ὁ ἔπαινος καὶ ὁ λόγος δού' ἔχουσιν ἰκανῶ ἰχυρὸν πρὸς τὸ ποιεῖν νὰ παραδεχόμεθα τὰ ἔθῃ καὶ τὰ ἡθῃ ἐκείνων μὲ τὰς ὁποίας συζώμεν. Διὰ τῶ Νόμων τῶ ἔθῃ κυβερτῶνται αἱ πλείοι τῶ ἀνθρώπων: Οὗτοι οἱ Νόμοι τὰς κινήσι πολλῶ πλείον ἢ ὁ Νόμος τῶ Θεῶ καὶ ἢ οἱ Νόμοι οἱ

πο.

(1) Non rinunziare al buon senso.

πολιτικοί. Ἀντιπαθμῆνται (1) αἱ ποινὰ αἷς θείαις
 εἰν ἦθαι εὐνοχοὶ ἐκεῖνοι ὅπερ ἀδραβαίνεσι τὰς θείας
 Νόμους, μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς καταλλαγῆς πρὸς τὸν
 Θεόν. Καὶ ἔχει τις ἐλπίδα, ὅτι θέλει δυνῆθαι καὶ
 ἐκφυγῆ τὰς ποινὰς τὰς ὁποίας ἐπιθέτουν οἱ πολιτικοὶ
 Νόμοι. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς Νόμους τὸ ἔθος, ἰξόρομη
 ὅτι εὐδαίμων εἶναι ὅπερ, εἰ μὴ ἀμελῆ τῆς ἀκρίβους τήρη-
 τας, καὶ ἠμπορῆ καὶ ἐκφυγῆ τὴν ἐπιτίμησιν (2) καὶ
 τὴν ὀλιγαίαν τῶν ἄλλων. ἢ, ἐκ μυρίων ἀνθρώπων,
 εἰς εἶναι ἴσως εἷς, ὅστις καὶ εἶναι ἔπος ἀκαίδετος ὅπερ
 καὶ ὑποφέρει ἐπιμόνως τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν κατακεί-
 ναν ἐκείνων μὲ τὰς ὁποίας συνδέγει.

ἌΡΑ ἢ Ἡθικὴ δὲ εἶναι εἰ μὴ ἡ ἀναφορὰ τῆς πρά-
 ξου ἡμῶν πρὸς τὰς Νόμους. Τώρα, ἄντων τίτων τῆς
 Νόμων, τίτων τῆς κακῶν μιᾶς συλλογῆς διαφόρων ιδεῶν
 τῶν καὶ τὰ συζηματίζητις ἑαυτὸν πρὸς τίνας τὰς κα-
 τὰς, εἶναι καὶ μεταρρυθμίζη τὰς αὐτὰ πράξεις, εἰς
 ὅσον ὅπερ αἱ ἀπλᾶς ιδεαὶ ὅπερ τὰς συνδέτουν καὶ
 ἀναλογῶσι ταῖς ἀπλᾶς ιδεαῖς τῆς ὁποίων ὁ Νόμος
 κατεῖ τὴν τήρησιν. Ὅθεν φαίνεται, ὅτι τὰ ἠθικὰ
 ἔθνη, ἀδραπλησίως ὡσπερ αἱ ἠθικαὶ ἐννοιαὶ εἰσι
 θεμελιωμενᾶι ἐπὶ τὰς ἀπλᾶς ιδεαῖς, καὶ ὅτι αὐταὶ ἐκεῖ
 ἴσως λήγουν. Παραδ. χάειν, ὅτι τῆς ἀνδροφρο-
 νίας, ὁ ἀναλογισμὸς ποιεῖ ἡμῖν τὰς ιδεαῖς τὰς θεί-
 ας, τὰ σκέπτεσθαι, (3) τὰ παροφρεῖσθαι, (4)
 ἐκείνας, ζωῆς, ἀντιλήψεως, ἰσχύος τῆς κινήσεως,
 τοῦ αἰσθητοῦ, ἐκείνας ἐνὸς ἀνθρώπου, καὶ πύ-
 της

(1) Si contrabifanciano.

(2) La censura. (3) Delibetare.

(4) Di risolvere.

της τῆς πράξεως ἕξ τῆς ὁποίας ἐπιτίθεται τέλος καὶ τῆ
ἐκείνῃ ἀντιλήφει καὶ τῆ ἐκείνῃ κινήσει.

ΠΡΟΣ τὸ ἔχειν ἰδέας ἀπικειρωμένης ὡς τῆς ἡδι-
κῶν πράξεων, ἡρωσέμεν νὰ θεωρώμεν ἐκάστῃ πράξει
ἢ 1. καθ' αὐτῷ, καὶ καθ' ὅσον αὐτῇ δεῦν εἶναι εἰ μὴ ἐν
σωθέντων ἁφύρων ἰδεῶν ἀπλῶν: ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ
αὐτῇ δεῦν ἁφέρει τῆς πράξεως ἐνός ἴππερ ὅπερ πίνει,
ἢ ἐνός ψιττακῆ (1) ὅπερ φωνάζει: ἢ 2. καθ' ὅσον
αὐτῇ ἀναφέρεται, καὶ, ἕξ ταύτης τῆς ἀναφορᾶς, συνη-
δός, ἢ ἕ, κανόνι τινί: πρᾶγμα ὅπερ ποιεῖ αὐτῷ νο-
δοβαίνῃ ἀγαθῇ, φαύλῃ, ἢ ἀδύφορος.

ΕΠΕΙΔΗ' οἱ ἄνθρωποι εἰς ἁπτόσεσιν ἐν ἐκάστῃ πρά-
ξει ἐκείνο ὅπερ διελημμένως εἶναι αὐτῇ καθ' αὐτῷ, καὶ
ἐκείνο ὅπερ αὐτῇ ἔχει τὸ ἡδικῆ, ἢ τὸ χετικῆ πρὸς ἐν
Νόμον, συχρόταται ἐπιπαράττονται καὶ ἀποπλανῶνται.
Παραδ. χάρι. ἀφαιρῶντι ἀνθρώπων αἰδῶ τῆς αἰε-
συγκαταθέσεως τὸ ἐπιβαλλόν ἐκείνῳ, τούτο ὀνομάζεται
'κλοπή.' Ἀλλὰ τὸ ἐπὶ ὅρα σημαίνοντος ἐν τῇ αὐτῇ
κοινῇ χηῖσει, ἐχί ἐκείνο ὅπερ εἶναι ἢ πράξις καθ'
αὐτῷ, ἀλλὰ τῷ ἡδικῷ ἀχρότητα τῆς πράξεως, προ-
γόμεθα εἰς τὸ ἐπιτιμᾶν παῦ ἐκείνο ὅπερ καλεῖται 'κλε-
πή,' ὡς μίαν πράξιν ἐναντίον τοῖς Νόμοις καὶ τῇ ἐ-
καιουσίῃ. Πλὴν, ἀν' ὑπὸ φόβῳ, μὴ εἰς μανικὸς φε-
νόση ἑαυτὸν ἢ ξώση, ἐγὼ ἀρπάσω κρυφίως τὸ αὐτῷ
ξίφος: ἐγὼ λέγω ὅτι εἰ καὶ αὐτῇ ἢ ἀρπαγῇ διώταται
νὰ ὀνομάζηται κλοπή, καθὸ θεωρημένη ἐν ἑαυτῇ
οἷα μία πράξις ἀπλῶς θετικῇ, ὅμως δεῦν εἶναι μί-
ἀμαρτία, καθὸ ἀναφερομένη πρὸς τὸν νόμον τῷ Θεῷ,
ἢ καθὸ θεωρημένη οἷα ἡδικῇ πράξις.

Ε' ΠΕ-

Κεφ. ΚΟ'. Περὶ τῶν Ἰδεῶν σαφῶν καὶ ἀσαφῶν, 125

Ἐπέλειπε μοι ὁ χρόνος, ἀν' ἐγὼ ἤθελον νὰ διεξέρ-
χωμαι πάσας τὰς δυνατὰς χήσεις. Ἐκείναι ὅσες ὡς
ἐμίλησα εἰσὶν αἱ συχνοτέραι: Αὐταὶ ἀρκέσι πρὸς τὸ
ἐκποφάνειν ἡμῖν τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ θεμέλια πασῶν τῶν
ἄλλων ἡμετέρων ἰδεῶν τῶν χήσεων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Ο '.

Περὶ τῶν Ἰδεῶν σαφῶν καὶ ἀσαφῶν, ὀκλειῶν
καὶ συγκεχυμένων.

ΜΕΧΡΙ τῶδε ἐγὼ ἰδεῖσα τὴν ἀρχὴν τῶν ἰδεῶν
ἡμῶν, καὶ διεξήλθον τὰ θεμέλια ἐκείνων εἰς
ἅς προδέσωμαι, ὅτι εἰσὶ τινες ὅς ἐκείνων σαφεῖς καὶ
ἄσαφαι, ὀκλειῶν καὶ συγκεχυμένων.

ΑΙ ἀπλᾶ ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶ σαφεῖς, ὅταν τὰ αὐ-
τῶν ὑποκειμένα τὰς παρεῶσι τῶ πνεύματι δι' ἐνὸς αἰ-
σθήματος ἢ διὰ μιᾶς ὀρθῆς ἀντιλήψεως, ἢ ὅταν ἡ μνή-
μη τὰς διασώζη ἕως ἐντελῶς ὅπως ἡμπορεῖ νὰ τὰς πα-
ρεῶ καθαρῶς καὶ κατὰ πρῶτον πρὸς αἶψιν.

ΑΙ σιωπῆτοι ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶ σαφεῖς, ὅτε αἱ
ἰδέαι ὅπως τὰς σιωπῆται εἰσὶ σαφεῖς ἐκείναι αὐταί,
καὶ ὁ ἀεὶθμός αὐτῶν εἶναι ἐγνωσμένος καὶ ὠρισμένος.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ὅτι τῆς ἀσαφείας τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν,
εἶναι αἰτία, ἢ τὸ πάχος τῶν ὀργάνων, ἢ ὁ τύπος,
ἢ ἡ ἀδυναμία τῶν ὑποκειμένων, ἢ ἡ ἀδυναμία τῆς μνή-
μης, ἢ τις δυνάται νὰ τὰς διασώζη ἐν πάσῃ τῇ
ἐκείνων ἰσχύϊ, ἀλλὰ τὰς ἀφίνει νὰ ζοφῶνται φέρε εἰ-
πεῖν καὶ νὰ μαραίνωνται.

Γ Δ Ε Α

ΓΔΕ'Α ἄκλειος, εἶναι ἐκείνη ἴδια τὸ πνεῦμα βλέπει μίαν διαφορὰν ἣτις τὴν ἀκλείων πᾶσης ἄλλης ἰδέας. Ἰδέα συγκεχυμένη εἶναι ἐκείνη ἣτις δὲν ἔμπορὲι ἀρκούντως νὰ ἀκλείωνται ἀπὸ μίας ἄλλης ἰδέας, ὅτις τῆς ὁποίας αὐτὴ χρεώσῃ νὰ εἶναι τελείως κηχρωμένη. Οὕτως ἡ ἀσάφεια ἀντίκειται τῇ σαφείᾳ, ἢ σύγχυσις τῇ ἀκλείᾳ (1).

ΕΚΕΙΝΟ ὅπῃ καθιστᾷ τὰς ἰδέας συγκεχυμένας, εἶναι τὰ αὐτῶν ὀνόματα ἐκεῖνα αὐτά: ἐπειδὴ ἐκάστη ἴδια εἶναι ἐκείνο ὅπῃ αὐτὴ εἶναι, ἢ ἀκλείων ἀκόλῃς ἀπὸ πάσης ἄλλης ἰδέας, αὐτὴ δὲν ἔμπορὲι νὰ εἶναι συγκεχυμένη, εἰ μὴ καθότι αὐτὴ δυνάται νὰ καθῆται δι' ἐνὸς ἄλλου ὀνόματος ἀδραπλισίως ὡσπερ δι' ἐκείνου δι' ἃ ὀνομάζεται. Εἰς τὴν ἐρωτᾶμε, διατί οἱ ἀπὸ τοῦ δὲν σημειώσῃ πάντοτε τὰς αὐτῶν ἰδέας ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τῶν πάλαι ὀκείων, θέλει ἀποκρινώμεθα, διὰ τὸ δὲν γινώσκῃσι πολλοὶ διελθήμενῶς τὰς διαφορὰς τῶν παραμάτων, τὰ ὁποία θέλωσιν ἐκάστον τὸ ὄνομα αὐτῶν, καὶ εἰς νὰ μεταδιδῶται τὸτο τὸ ὄνομα ἐδὲν ἄλλῳ παραμάτι.

ΔΕΝ εἶναι χεῖρον ἄλλαι εἰ μὴ αἱ συνδέονται ἰδέαι ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀποβαίνωσι συγκεχυμένα, παραμάτι ὅπῃ συμβαίνει,

Α. ΟΤΑΝ συντιθῶνται ἐξ ἐνὸς ὑπεράγασ μίαν ἀειθμῆ ἰδεῶν ἀπλῶν, καὶ ὅπῃ πρὸς τῆσις αὐταὶ ἀπλῆ ἰδέαι εἰσὶν αἱ αὐταὶ ἐκείναις αἱ τινες συνδέονται ἄλλας ἰδέας. Ἡ ἰδέα τῆ Πάρδος εἶναι συγκεχυμένη, ἀπὸ αὐτὴ δὲν ἐγκλείῃ εἰ μὴ τὴν ἰδέαν ἐνὸς ἐκείνου εἰς κατασίκτη (2): ἐπειδὴ πῶς ἔχει τις νὰ τὴν ἀκλείων

(1) Alla distinzione.

(2) Seminato di macchie.

κείνη ἀπ' ἐκείνης τῆ Παύθρος κ' πολλῶν ἄλλων ζώων,
 ἅτινα ὁπίσης τῷ Πάρδῳ ἔχουσι τὸ δέρμα κατεσυμῶν.

Β. Ο' ΤΕ αἱ ἰδέαι αἵτινες τὰς σωθέσεων, εἰσὶν
 ἕως ὁμῶ μεμιγμένα, ὅπως εἶναι δύσκολον νὰ διαγι-
 γασκωμῆ πότερον χρεωσῆ νὰ καλῆται ἕτος ὁ συγκεχυ-
 μῶς σωρὸς ἰδιῶν δ' αὐτῶν ὀνόματος ὅπως ἐκείνῳ δίδεται
 ἢ δ' αὐτὸς ἄλλῃ. Ἐγὼ δὲν ἠμπόρου νὰ ἐκφέρω κάλλιον
 τὸν ἐμποδισμόν (1) ἐν ᾧ δέομαι, ὅτιαν χρειάζη-
 ται νὰ δίδω ἐν ὀνομα ἐνὶ ὁμοίῳ σωρῷ ἀειδέῳ (2),
 ἢ δὲ ἐκείνων τῶν ἐγκεχωσμένων πινάκων (3), ὅπως
 δεικνύονται ἐν τισὶ Μυσείοις, οἳ τινες παρεῶσι τύπας
 φαντασιώδεις καὶ ἐκτόπας ὅπως δὲ ὁμοιάζουσιν ἕδου
 πράγματι. ἠμπόρουσι νὰ μὲ λέγουσιν ὅτι εἰσὶν
 αἱ εἰκόνες ἐνός 'πιθῆκε' καὶ μίας 'δρυός'; ἐγὼ,
 καὶ λόγον, λαμβανῶν πᾶσαι τὴν σακίδα, οἷα χρο-
 ματικῶν ἀπὸ τῆς αἰτίας κ' ἐρριμῆς τῆς τυχῶν. Ἐγὼ δὲν
 ἠμπόρου νὰ ἰξῶρω, πότερον τὸ ὄνομα δρυός κ' πιθῆκε
 ἀρμόζει ἐκείνοις κάλλιον ἢ παντὶ ἄλλῳ. Ἀλλ' ὅταν ἐν
 κάτοπρον κυλινδρικῶν, ἰδρυμῶν κατὰ τινὰ ὠλεσμῶν
 ὅσον, ἀθροίζη ταύτας τὰς ἀτάκτως διαγραφὰς (4),
 ἐν τὰς ποιῆ νὰ φαίνονται ἐν μιᾷ δικαίᾳ ἀναλογίᾳ ἐπὶ
 ἑνὶ πίνακι, τότε ἡ σύγχυσις ἀφανίζεται: ἐγὼ βλέ-
 πω ὅτι αὐταὶ αἱ εἰκόνες παρεῶσι ἐν ἑνὶ πίθηκον καὶ
 μίαν δρυῶ, κ' ὅτι ἐπομείως προσήκουσιν ἐκείνοις ταῦτα
 τὰ ὀνόματα.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ, ὅτε ἡ ἐκείνων σωθέσις δὲν εἶ-
 ναι ἐδραία κ' ἀμετάλλακτος. Τοιαύτη ἔστιν ἡ ἰδέα τῆς

τῆ

- (1) L'imbarazzo. (2) Informe.
 (3) Per questi quadri coloriti, che si mostrano.
 (4) Trattati irregolati.

128 Περὶ Ἰδεῶν σαφῶν καὶ ἀσαφῶν, καὶ. Κεφ. ΚΘ'.
 καὶ ἀνθρώπου ὡς τῆς 'Ἐκκλησίας', ὡς τῆς 'Εἰδω-
 λολαφείας' καὶ ὡς τῆς ἄλλων: Οὗτος τὴν μεταλλάσσει πά-
 σας τὰς ἡμέρας: Οὗτος ἐκλείπει ταύτης σήμερον μίαν
 ἰδέαν: Οὗτος θέλει τὴν ἐμβιβάζειν αὐτεῖον. Αὐτὴ θέ-
 λει ἦνταί πᾶν ἄλλο πρᾶγμα μίαν ἄλλω φορᾷ.

Ἡ σύγχυσις λοιπὸν ἔχει μίαν σκοπὴν καὶ ἀναγκάσιον
 ἀναφορὰν πρὸς τὰ ὀνόματα (1), καὶ τείνει πάντοτε εἰς
 δύο ἰδέας, καὶ μάλιστα εἰς τὰς δύο αἰτινες ἐγγύτερον
 πλησιάζουσιν ἀλλήλαις. Θέλεις λοιπὸν νὰ ἐκφύγῃς τὴν
 σύγχυσιν μιᾶς ἰδέας οἷον ἐκείνης τῆς 'ἀσφείας'. Ἐρῶ-
 νησον πάσας τὰς ἰδίας ἰδέας ταύτης τῆς ἐννοίας: ἰδέ-
 ἐκείνας ὅπῃ εἰσὶν ἀχώριστοι ἐκείνης, καὶ ἐκείνας ὅπῃ
 εἰσι πρὸς ἐμπόδισμα (2), κάλεσον τὰς ἀχωρίστους μὴ
 τὸ ὄνομα 'ἀσφείας' αἰ ἄλλαι προσήκονσι μιᾷ ἄλλῃ
 ἰδέᾳ, ἐν ἄλλῳ ὀνόματι.

Ἐπειδὴ ὑπῆρχε πλέον σύγχυσις ἐν τῷ λόγῳ, ὅτι αἱ
 ἰδέαι ἦσαν ὡς πλησιᾶς διακεχυμέναι, ὡς περὶ τὰ αὐ-
 τῶν ὀνόματα εἰσὶ διακεχυμένα τῶν ἄλλων ὀνομάτων.
 Ἐδυνάμεθα νὰ ἐξικνήμεθα ἐπὶ ταύτῃ τὴν ἀκριβῆ
 ἀκρίβειαν, ἀλλὰ καθὼς ἡ ῥαθυμία καὶ ἡ ματαιότης
 τῶν ἀνθρώπων δὲν ἐπιφέρει τελῶς τὸν κόπον, ἕτως
 ἤμπορῶμεν μᾶλλον νὰ τὴν ἐπιθυμῶμεν ἢ νὰ τὴν ἐλ-
 πίζωμεν.

ΣΗΜΕΙΩΤΕΟΝ ὅτι αἱ συνθέτοι ἰδέαι ἡμῶν δύναν-
 ται νὰ εἶναι σαφεῖς καὶ ὀκρινεῖς ἐκ τῆς ἐνὸς μέρους, καὶ
 ἀσαφεῖς καὶ συγκεχυμέναι ἐκ τῆς ἄλλης. Ἡ ἰδέα ἐκ
 χήματος χιλιόπλορον ἤμπορεῖ νὰ εἶναι ἕτως ἀσαφὴς ἐν
 τῷ πνεύματι, καὶ ἐκείνη τῆ ἀειθερίας τῶν πλοδρῶν αὐτῆς
 ἕτως ὀκρινεῖς, ὅπῃ θέλει τις δύναιται νὰ διαλογίζε-
 ται,

(1) Alle parole.

(2) Imbarazzano.

Κεφ. Λ'. Περὶ τῶν Ἰδεῶν τῶν πραγματικῶν κτ. 129
 γαι, γὰ ποιῆ προσέτι ὑποδείξεις πρὸς τὰ ἀριθμῶ τῶν
 1000. καὶ μ' ὅλον τὸτο γὰ μὴ ἔμπορὴ γὰ διακρίνη εἰ
 ἄρῃμα 1000. πλοῦρῶν ὑπὸ ἐνός ὅπῃ δὲν ἔχει εἰ μὴ
 999. Ὑπεσίδουσιν μεγάλα σφάλματα ἐν τῷ πνεύματι
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ πολλὴ σύγχυσις ἐν ταῖς αὐτῶν λό-
 γοις, ἐκ τῆς αὐτῶν ἀπροσεξίας: Διαλαμβανόμεν μίαν
 τῶν ὄψεων τῆς ἰδέας τῆ ἀπειρίας (1), καὶ πιστεύομεν γὰ
 χινοσκόμῃ πάσας τὰς ἄλλας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Λ'.

Περὶ τῶν Ἰδεῶν τῶν πραγματικῶν καὶ
 τῶν χιμαιρικῶν.

ΚΑΘ' ὅσον αἱ ἰδέαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ὑπο-
 κείμενα τὰ ὁποῖα ταύτας προέβαλον, καὶ τῶν
 ποίων ἐκεῖνα πρῶτα εἰσὶ, δύνανται γὰ θεωρεῖν-
 αὶ ὑπὸ ταύτῃ τῇ ἑπιπλῇ διακρίσει. 1. Πραγματι-
 κῆ ἢ χιμαιρικῆ. 2. Τέλεια ἢ ἀτελεῖς. 3.
 Ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς.

ἸΔΕΑ πραγματικῆ, εἶναι μία ἰδέα ἣτις εἶναι
 αἰτία ἢ πρὸ αὐτῆς Ἀρχετύπω, ἢ ὄντι τινὶ πραγ-
 ματικῷ: Ἰδέα χιμαιρικῆ εἶναι ἐκεῖνη ἢ ὁποῖα δὲν
 ἔχει ἰδέαν ὁμοίωτα μὴτε τῇ ὑπάρξει τῆς πραγμά-
 τικῆς, μὴτε πρὸ Ἀρχετύπου τῆ ὁποῖα αὐτὴ χρωσθεῖ γὰ
 εἶναι τὸ ἀντίγραφον. Τώρα αὖ ἡμεῖς ἐρδυνώμεν τὰ ἑξ-
 ἑπόμενα εἶδη τῶν ἰδεῶν τῶν ὁποίων δεκτικοὶ ἐσμεν, θελο-
 ῦμεν δὲ εἰσεῖναι.

A.

(1) Concepriamo una delle facce dell'idea dell'infinito.

Saggio Lock,

Α. Οἱ εἰ κὴ αἱ ἀπλᾶ ἰδέαι ἡμῶν ἐκ εἰσὶ πᾶσι εἰκόεις ἢ ἀρχαίσεις ὀντελεῖς ἐκείνῃ ὅπῃ ὑπάρχει ἔξωθεν, πλὴν αὐταὶ εἰσι τὰ ἔμμονα ἀποτελέσματα τῶν δυνάμεων ὅπῃ ὁ Θεὸς ἔδωκε τοῖς πράγμασι πρὸς ἐγχαράττειν εἰς ἡμᾶς τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα αἰδήματα. Αὐταὶ λοιπὸν εἰσι πραγματικαί, διότι ποῖσι πραγματικῶς τὰ ἀκεῖνῶν τὰς πραγματικὰς ποιότητας καὶ τὰς δυνάμεις τῶν πραγμάτων.

Β. Οἱ αἱ μόναι σωφροῖ ἰδέαι ἡμῶν δύνανται ὑποβαίνωσι χιμαιρικαί: Ἰδὲ ἐκεῖναι τῶν τῶν σωφροῶν αἰτινές εἰσι πραγματικαί, καὶ ἐκεῖναι αἰτινές εἰσὶν.

Εἰκεῖναι τῶν ἐνοσιῶν καὶ τῶν χιμαίρων, μὴ ἔχουσι ὑπαρξιν εἰ μὴ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ εἶσαι Ἀρχέτως ἐκεῖναι αὐταὶ καὶ καθ' ἑαυτὰς, εἶναι ἀδύνατον τὰς παρῆσι πρὸς τὸ ἐκείνων Ἀρχέτων, καὶ ἐπὶ τῶν τῶν εἶναι αὐταὶ χιμαιρικαί. Ἐκτὸς εἰ μὴ ἀκλειῶν ἰδέας ἀσυμβάτας.

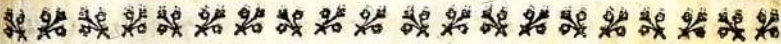
ΠΛΗΝ, πρὸς τὸ μὴ νομίζεσθαι τὰς ἐνοσίας ἡμῶν χιμαιρικὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, χρειάζεται τὰς καλῶν δὲ τῶν ὀνομάτων ὅπῃ ἡ χησις ἀπὸ σεν (1) εἰς ἐκείνας: Οὕτως ἐγὼ ἐνεκαλέμην (2) λέγω χιμαίρας, ἀ ἔλεγον ὅτι ἡ ἀνδρεία εἶναι παραχὴ ὅπῃ καταβάλλει, καὶ εἶναι ἀνεργής, ἐν κινδύῳ (3).

Αἱ ἡμέραι σωφροῖ ἰδέαι τῶν ὑποστάσεων, ἀν πραγματικαί, ὅταν δὲ ἀκλειῶσιν εἰ μὴ ἰδέας πρὸς τῶν ἀπλῶν, αἰτινές πραγματικῶς συυπάρχουσι ὅμοια ἀλλήλοις.

(1) Vi fissò. (2) Sarà accusato.

(3) Che atterra ed è non attivo nel pericolo.

ἀλλ' αὐταί εἰσι χιμαιρικαί, ὅτε εἰσι συυπεριμῆσαι ὅς
ἰδεῶν ποιοτήτων, τὰς ὁποίας εἰδὲς ἀνθρώπος εἶδε πᾶ-
ποτε συυπαρχήσας ἐν ἐνὶ ὑποκειμῆσιν. Τοιαύτη εἶναι
ἡ ἰδέα ἐνός 'Κενταύρου'."

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Λ Α ΄

Περὶ τῶν τελείων ἢ ἀτελῶν ἰδεῶν.

Α Ἡμέτεραι παραγματικαὶ ἰδέαι εἰσι 'τέλειαι' ἢ
'ἀτελεῖς' : τέλειαι, ὅταν παρεῶσι τελείως τὰ
Ἀρχέτυπα τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα ὑποφέρει ἐκείνας πα-
ραστατικάς : ἀτελεῖς, ὅταν αὐταὶ δὴν παρεῶσιν εἰ-
ς ἐν μέρει τῶν αὐτῶν Ἀρχέτυπων.

Α. ΠΑΣΑΙ αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι ἀπλᾶ εἰσι τέλειαι :
πειδὴ τελείως μᾶς σημειῶσι τὴν δαύαμιν ὅπερ ὁ Θεὸς
προσηῖφε τοῖς ὑποκειμῆσιν πρὸς τὸ ἀποβάλλειν ἐν ἡμῖν
ταῦτα ἢ τοιαῦτα αἰδιήματα :

Β. Αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῶν Ἐννοιῶν δὴν ἀναφέρον-
ται πρὸς εἰδὴν Ἀρχέτυπον ἔξω ἡμῶν, αὐταὶ δὴν ἔχου-
σι ἄλλο Ἀρχέτυπον εἰ μὴ τὴν φανερότητα ἐκείνην ὅπερ
ἡμεροῖ : εἰσι λοιπὸν αὐταὶ 'τέλειαι', καὶ δὴν
ἐμποροῦσι νὰ ὑποβαίνωσιν ἀτελεῖς εἰ μὴ ἐν ἐνὶ μόνῳ
ἐπιπέδῳ, ἢ γὰρ, εἰ ἀντιποιοῦμεθα νὰ ἀρμόζωσιν
ταῖς ἀπικειβωμῆσιν ἐκείναις τὰς ὁποίας εἰς ἄλλος ἀν-
θρώπος καλεῖ ὅπερ τὸ αὐτὸ ὀνόματος. Ἐγὼ συνάπτω (1)
ἐν τῇ τέταρτῃ ἐφεξῆς ἰδέας. 1. Ἐγὼ βλέπω ἐν
ἀν^ο

(1) Ἰσ allego.

ἄνθρωπον ἐν σοὶ μεγάλῳ κινδύνῳ. 2. ὁ φόβος δὲν πι-
 συγχεῖ, δὲν τὸν ταράττει τὸ ὠδύπαν. 3. ἐκεῖνος σα-
 μίζει μὲ μίαν καρδίαν ὄσαθῆ καὶ γαλλῶιον τὰ μέ-
 τας ἀπαλλαγῆς ὅπῃ ἔχει παρόντα. 4. Ἐκεῖνος κα-
 σκιάζει ἐν χῆμα, καὶ τὸ ἀκολουθεῖ μὲ μίαν ἐνέργειαν
 εὐτονον, καὶ χεῖς τὰ δεξιὰ τῆς τῆς γνώμης (1)
 ὑπὸ τῆς ἐφεσώπων νέων κινδύνων ἐν οἷς καθίσταται: Ἐ-
 γὼ ὀνομάζω ταύτην τὴν ἐννοίαν " ἀνδρείαν: " αὕτη, ὡ-
 ἔμοιγε δοκεῖ, εἶναι τελεία. Εἰς ἄλλος ἄνθρωπος ποι-
 εῖ διάφορον συνδέτον ὃ δίδωσι τὸ αὐτὸ ὄνομα: Αὕτη
 ἐννοία θέλει ἴσθαι τελεία, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος δὲν θέλει
 τὴν ἀναφῆρῃ εἰ μὴ εἰς τὴν αὐτὴ συνδέσειν ἐκείνῳ αὐ-
 τῷ: ἀλλ' ἀτελής ἐὰν αὐτῷ ἀναφῆρῃ πρὸς τὴν ἐμὴν
 πρὸς ἐκείνης Ἀρχέτυπον.

Γ. Αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῆς ὑποστάσεως, ὑποτίθενται
 καὶ παρῆσασιν, ἢ τὴν πραγματικῆν ἐστὶν τῆς πραγμα-
 τῶν, ἢ τὰς ποιότητας καὶ τὰς δυνάμεις τῶν τῆς παρα-
 μάτων. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἰδέαν τελείαν τῆς ὑποστάσε-
 μήτε καὶ τὸ εὖ μήτε καὶ τὸ ἕτερον (2).

ΗΜΕΙΣ δὲν ἔχομεν τοιαύτας ὡς πρὸς τὴν πραγμα-
 τικῆν ἐστὶν τῆς ὑποστάσεως: ἐπειδὴ, ἐσὼν τῶν τῆς
 σιῶν παντελῶς ἀγνώσων ἡμῖν, πᾶ ἡμποροῦμεν ἡμεῖς
 ἀνορύξωμεν τὰ ἐκείνων Ἀρχέτυπα; Ἐδυνάτο τις νὰ ὑ-
 πτόβῃ, ὅτι ἐπειδὴ αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῆς ὑποστάσε-
 ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ συμπλοκαὶ (3) ἰδεῶν ἀπλῶν ὡρισ-
 νων ποιότητων ὑπερτερημένων, ἢ ὑποτελειμένων
 ὑπάρχουσιν ὁμοῦ ἐν σοὶ καὶ τῶ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, ἀκ-

(1) Senza spaventarsi.

(2) Né all' uno né all' altro di questi riguardi.

(3) Unioni.

λαθεῖ, ὅτι αὐταὶ αἱ συμπλοκαὶ εἰσιν ἡ πραγματικὴ
 εἴσα τῆς ὑποστάσεων. Ἀλλὰ ἀν' ἡμῶν ἐκείνη ἡ πραγματι-
 κὴ τῶν εἰσῶν, αἱ ιδιότητες ὅπῃ ἀνακαλύπτονται ἐν τοῖς
 πρῶ ἢ τοῖς ἄλλοι σώματι, ἦσαν ἀναγκαίως συνδεδεμένα με-
 τὰ τῶν συμπλοκῶν, αὐταὶ ἐδύνατο νὰ ἐπιφέρων-
 ται ἐξ ἐκείνων, ὃν ἕξοπον ἐπιφέρονται πᾶσαι αἱ ιδιότη-
 τες τῶν ἑξαγώνων ἐκ τῆς ιδέας τῆς ἑξῶν γραμμῶν αἰτίως
 περιχλίσσει μίαν χώραν.

ΔΕΝ εἶναι ἥττον ἀδύνατον νὰ μορφοῖ τις μίαν ἰδέαν
 τελείαν τῆς ὑποστάσεων, ἢ τῆς αἰδητῆς αὐτῆς ποιότη-
 των: δεῦν εἶναι ἐπ' ἐδού ἀνθρώπου, ἀφροῖζειν ἐν τῇ
 ἰδέᾳ μιᾶς ὑποστάσεως, μῆτε πᾶσας τὰς αὐτῆς δυνάμεις,
 καὶτε πᾶσας τὰς αὐτῆς ποιότητας. αὐταὶ εἰσιν ὑπεράγαν
 ἕξοφοι καὶ ὑπεράγαν πολλαὶ τῶν ἀειθμῶν. Αἱ πλείσαι
 τῶν ποιότητων ὅπῃ συνδέσσει τὴν ἡμετέραν ἰδέαν τῆς
 ὑποστάσεως, ἐκ εἰσῶν εἰ μὴ αἱ δυνάμεις τῶν σωμάτων
 τῶν εἰδῶν ὅπῃ τὸ ἄλλο: τώρα πᾶς εἶναι τις βέβαιος ὅτι
 γινώσκονται πᾶσαι αὐταὶ αἱ δυνάμεις, ἢ γὰρ αἱ μετα-
 βολαὶ τὰς ὁποίας ἐκεῖνα ἡμποροῦσι νὰ δέχονται τὸ ἐν
 τῷ ἄλλῳ ἐν τοῖς ἕξοφοις ἕξοποις καθ' ἕξ δυνά-
 μεις νὰ ἐνεργῶσι τὸ ἐν ὅπῃ τὸ ἄλλο; Τίςτι εἶναι ἀδύ-
 νατον νὰ λαμβάνῃ τις πείραν ἐν ἐδού σώματι, ἢ ἔτι
 ἥττον ἐν πᾶσιν. Ὅθεν ἐγὼ συμπεραίνω, ὅτι εἶναι ὑ-
 πὲρ πᾶσαν τὴν δυνάμιν καὶ πᾶσαν τὴν ἐκτασιν τῶν αἰ-
 στηρητικῶν πνύματων νὰ ἔχη ποτὲ μίαν ἰδέαν τελείαν ἢ
 ἀπληρητικὴν πᾶσῶν τῶν δυνάμεων, καὶ πᾶσῶν τῶν
 ποιότητων ἐδεμῶν ὑποστάσεως.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Λ Β ' .

Περὶ τῶν ἀληθῶν καὶ ψευδῶν Ἰδεῶν .

Ε'ΠΕΙΔΗ' ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ αἱ προτάσεις, αἵτινες ἀκλειβοδικαίως εἰσὶ δικτακαὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους, δεῦν ἢμπορῶσι νὰ ὀνομάζωνται αἱ ἰδέαι ἀληθεῖς ἢ ψεύδεις, εἰ μὴ ἀκολούθως (1) προτάσει τινὶ ἐνδοτέρῃ. Ἄν πρόντι αἱ ἰδέαι ἡμῶν ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἀντιλήψεται τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἐγὼ δεῦν βλέπω νὰ ἢμπορῶτις νὰ τὰς ὀνομάξῃ ἀληθεῖς ἢ ψεύδεις, ὅν ἔσοπον δεῦν ἢμπορῶ νὰ λέγῃ φεῖ ἐνός ἀπλῆ ὀνόματος ὅτι εἶναι ἀληθές ἢ ψεύδης. Ἐγὼ δεῦν βλέπω, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἀληθείας, καθὸ αὕτη εἶναι μία ἀντιλήψις ἐν τῷ ἐμῷ πνέματι, νὰ φεῖ πλεῖον ἀληθείας ἢ ψεύδους, ἢ αὕτη ἢ αἰτιολογία πὶ φράσις ὅταν προφέρηται ἢ γράφηται ἐπὶ τῷ χαρτί. Ὁμολογῶ ὅμως, ὅτι, λαμβανομένη τῆ ὀνόματος 'ἀληθείας' ἐν νοήματι 'μεταφυσικῷ', ὑπὲρ ἐκείνη ὅπῃ εἶναι πραγματικῶς τοῖστον ὅποιον ἐκείνο εἶναι, ἢμπορῶ νὰ λέγεται ὅτι πᾶσαι αἱ ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶν ἀληθεῖς, πλὴν εἶναι, ἴσως, ἐν τοῖς φράγμασι αὐτοῖς τοῖς εἰσὶν ἀληθεῖσι ἐν τῷ τῷ νοήματι, μία κρύφιος ἀναφορὰ πρὸς τὰς ἡμῶν ἰδέας, αἵτινες ὑπατίθενται νὰ εἶναι πρὸς τὸν ἄρχέτυπον τῆς εἰδῆς πραγματικότητος, τῆς εἰδῆς ἔτι ἐπὶ τῶν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν μορφήται μία πρότασις γενερά'.

(1) Consequentermente ,

Ε'ΚΕΙΝΟ λοιπὸν ὅπερ ποιεῖ τὰς ἰδέας ἡμῶν νὰ εἶναι ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς, εἶναι ὅτι τὸ πνεῦμα τὰς ἀναφέρει πρὸς πράγματα ἕξωθεν, ἢ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἀναφορᾷ εἰκὲν κείναι λανθάνοντως (1) ὡς τῆς αὐτῶν ὁμοιότητος τέτοις τοῖς πράγμασιν. Αὕτη ἡ κρίσις εἶναι ἀληθινή; αἱ ἰδέαι εἰσὶν ἀληθεῖς. Εἶναι ἐκεῖνη ψευδής; Εἰσὶν αὐταὶ ψευδεῖς. Ἰδὲ τὰ συμπτώματα τὰ πλέον συχρὰ ἐν οἷς ὡς τὰ τέτα τὸ ὑποκείμενόν ποιῶνται κρίσεις θεκτικαὶ ἀληθείας ἢ ψευδούς.

Α. Ο'ΤΑΝ εἰς ἄνθρωπος κείνη ὅτι αἱ αὐτὲ ἰδέαι εἶναι ὅμοιαι ἐκείναις τὰς ὁποίας εἰς ἄλλος ἄνθρωπος καλεῖ δὲ τὸ αὐτὲ ὀνόματος ὡς ἐκεῖνος, οἷον ἡ ἰδέα δικαιοσύνης, σωφροσύνης, θεοσεβείας, ἢ ἄλλων.

Β. Ο'ΤΑΝ ἐκεῖνος ὑποθέτῃ ὅτι αὐταὶ ἀρμόζουσι τῇ πραγματικότητι τῶν πραγμάτων. *Alla realtà delle cose.*

ΚΑΤΑ τὸ πρῶτον (2), πᾶσαι αἱ ἡμῶν ἰδέαι ἡμποροῦσι νὰ εἶναι ψευδεῖς: ἀλλ' αἱ ἀπλᾶ ἰδέαι ἦτον τῶν ἄλλων. Εἶναι πᾶν εἰς ἄνθρωπος νὰ καλῇ λόγον, κείνο ὅπερ εἰς ἄλλος ὀνομάζει μέλαν: ἦτον προσέτι καὶ τὸ ὑποκείμενον νὰ συγχέῃ τὰς ἰδέας τῶν διαφορῶν αἰδησίων, καὶ νὰ ὀνομάζῃ δὲ τὸ ὀνόματος εἰς ἕνα χρώματος ἐκεῖνο ὅπερ εἰς ἄλλος σημεῖον δὲ τὸ ὀνόματος μιᾶς ἰσχυρῆς. Ὡς πρὸς τὰς σιωπῆτας ἰδέας ἡμῶν, ἐκείναι τῶν ὑποθέσεων εἰσὶν αἱ ἦτον ὑποκείμενα νὰ εἶναι ψευδεῖς, ἢ νὰ ἐκφέρουσι διαφορὰ πράγματα ὡς ἀφορῶντες προσώποις, Διότι εἶναι εὐκόλον νὰ διακρίνη τις τὰς κρίσεις, δὲ τῶν αἰδητῶν αὐτῶν ποιότητων. Εἰσὶ λοιπὸν

(1) Tacitamente.

(2) Al primo riguardo.

τὸν χεδὸν αἱ μὲν αἰνοῦσι ἡμῶν αἰτινες, καὶ τὸ (1) δύνανται νὰ ὑποβαίνοσι ψεύδεις. Εἶναι δυνάμειον ὅτι ἡμεῖς θέλομεν καλῆ δικαιοσύμῳ ἐκεῖνο ὅπερ εἰς ἄλλος θέλει καλέσῃ δι' ἄλλο ὀνόματος. Ἐπειδὴ τῶν ἐνοιοῶν ἡμῶν ἑσῶν συνδέτων ἔξ' ἰδεῶν, τὰ ὅποια τὸ πνεῦμα ποιῆ ὡς αὐτῷ ἀρέσκει, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἄλλο ἀντίτυπον (2) καὶ τὸ ὅποιον νὰ τὰς διαπονώμεν καὶ τὰς μορφώμεν, εἰ μὴ τὰς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ὑποτίθεται νὰ χρῶνται τοῖς ὀνόμασι τῶν ἐνοιοῶν ἐν τῇ αὐτῶν σημασίᾳ τῇ πλέον δικαίᾳ: τὴν εἶναι δ' ἐκλογάταιον αὐταὶ νὰ διαφέρωσι τὰς τῆ ἀρχετύπε, καὶ ἐπομῶς νὰ εἶναι ψεύδεις.

ΚΑΤΑ τὸ δεύτερον (3), ταῦτες, ὅταν ἡμεῖς ἀναφέρωμεν τὰς ἡμῶν ἰδέας πρὸς τὴν πραγματικὴν ὑπάρξιν τῶν πραγμάτων, καὶ εἰσὶν εἰ μὴ αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῶν πραγμάτων ὅπερ νὰ ἠμπορώσι νὰ ὀνομαζῶνται ψεύδεις. Αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι τῶν ἐνοιοῶν καὶ ἀναφερόμεναι πρὸς τὸν ἑξῶθεν ἀρχέτυπον, εἰσὶν ἀναγκαίως ἀληθεῖς πισταί. Εἰσὶ προῖτι ἀναγκαίως ἀληθεῖς ἢ πισταί αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι ἀπλαῖ: ἐπειδὴ ἀναλογῶσι (+) πρὸς τὰς δυνάμεις ὅπερ ὁ Θεὸς ἔθετο ἐν τοῖς ὑποκειμενοῖς, ὅπως αὐταὶ ἐγείρωσιν ἐν ἡμῖν τοιαύτας ἢ τοιαύτας ἀντιλήψεις.

ΜΗ αἰτιῶν ταύτας τὰς ἰδέας ψεύδεις ἢ ἀπιστίας, ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα κέινει ὅσιν ὅτε, ὅτι αὐταὶ εἰσὶν ἐν τοῖς πράγμασι τοῖς αὐτοῖς: ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ποιεῖ νὰ ἔχωμεν τὰ ἐκείνων αἰδήματα, εἰ μὴ ὅπως χρονομετώσωμεν εἰς τὸ διακρίνειν τὰ πράγματα, καὶ ἐκλέγειν ἐκεῖνα ἃν ἡμεῖς χρῶμεν. Εἴτ' ἐν ἐγὼ κέλω ὅτι

ἰδέαι

(1) A questo riguardo.

(2) Modello.

(3) Al secondo riguardo.

(4) Corrispondono.

ἰδέα τῆ ' ξανθοῦ ' εἶναι ἐπὶ τῷ ' κάλθῳ ' (1) εἶπε
ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῇ, αὐτὴ δὲν χρωσεῖ δὲ τὸ να νο-
μιζῆται ψυδῆς : ἐπειδὴ τὸ αἰσθημα τῆ ξανθοῦ δὲν μὲ
ἰδῆθη εἰ μὴ πρὸς τὸ δὲν κείναι τῷ κάλθῳ ὑπὸ τῆ
ἄλλων αἰθερίων.

ΜΗΤΕ ὑποπτόμε ἐκείνας ἐπὶ ψυδῆ , ὅτε προσέτι,
διυάμει πῆς διαφόρε κατασκευῆς τῶν ὀργάνων ἡμῶν, ὡ
διατεταγμένον , ὅτι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον να προ-
βάλλῃ ἰδέας αἰομοίους ἐν διαφόροις προσώποις : τὸτο δὲ
ἰδύνατό ποτε να εἶναι ἐγνωσμένον : διότι τὸτο τὸ ὑποκεί-
μενον ἐνεργεῖ πάντοτε καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφ' ἑκάστον
ἀνθρώπον ἰδίως (3). Ἐγὼ ὅμως εἰμὶ πολὺ ἐπὶ ῥί-
πῆς εἰς τὸ πισθεῖν, ὅτι αἱ ἰδέαι αἱ προβαλλόμεναι ἐν
διαφόροις προσώποις ὑπὸ πῶν αὐτῶν ὑποκειμένων, εἰσὶ
πολὺ ὅμοιαι ἀλλήλαις. Ἡμπορεῖ τις κατὰ ἀλήθειαν να
τὰς ὀνομάζει κακῶς, καὶ να δειθῇ τῷ χρώματι τῆς πορ-
φύρας, τὸ ὄνομα κοκκίνε (4) ἀλλὰ τὸτο δὲν κα-
θιστᾷ ψυδῆς τὰς ἀπλᾶς ἰδέας.

ΔΕΝ εἶναι λοιπὸν, εἰ μὴ αἱ ἡμῶν ἰδέαι πῶν ὑπο-
στάσεων ὅπῃ ἡμπορεῖσι να εἶναι ψυδῆς ἐν τῷ νοήματι
ὅτι ἔγὼ ἐδῶ λαμβάνω τὸ ὄρον ψυδῆς, καὶ αὐται δύ-
ναται να ἀποβαίνωσι ποιαῦται κατὰ δὲν φῶρες ῥόπες :
1. Ὅταν λαμβανῶνται ὡς ἀπὸ ἀσάσεις τῆς ἀγνώσεως ἐ-
πίσης πῶν πραγμάτων : 2. Ὅταν συνάπτωσι ποιότητος
ἀπλᾶς μὴ σιωπαρχέσας ἐν ἑδῶν ὄντι πραγματι-
κῶ. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἰδέα τῆ ' Κοταύρε : ' Ὅταν ἐκ
μιαῖς συμπλοκῆς ἰδῶν ἀπλῶν, βεβαίε καὶ πραγματικῆς
ἀρῆ

- (1) Fiorrancio. (2) Fosse stabilito.
(3) In particolare.
(4) Di scarlato:

ἀρνηταί τις μίαν μόνω ἥτις εἶναι ἔσιωδῶς σωτηριμύνη.
 Παραδ. χάριν. Θέλει ἔχρησι τῶ χρυσίε μίαν ἰδέαν
 ψιδεσάτω, ἀρνηταί ῥητῶς, ὅτι ἡ 'πικρότης' (1)
 σωυπάρχει μετὰς ἄλλας αὐτῆ ἰδιότητος, αἰτινές εἰσιν,
 ἡ 'ἐκπαισις', ἡ 'σειρότης' ἡ ποιότης 'τῶ εἶναι ἔλα-
 πὸν τῆ σφύρα (2), 'χωνότων', ἢ ἄλλα. Ἀλλ' εἰδὼς
 ἀγνοίας ἢ ἐξ ἀπροσεξίας, ἐγὼ ψιδεσάτω ταύτω τῶ
 'πικρότητα', πότε ἡ ἰδέα ὅπως θέλει μύνη θέλει ἡδαι-
 μάλλον ἀπελις, ἢ ψιδῆς.

Ἀλλ', ὅπως ἐν τῷ πνεύμα ἀναφέρει τὰς αὐτῆ ἰδέας,
 ἢ εἰς τὴν σημασίαν τῶν ἐκείνων ὀνομάτων, ἢ εἰς τὴν
 πραγματικὸν τῶν ἐκείνων ὑποκειμένων, ἐγὼ πισδῶ ὅτι
 ἐποίητο κάλλιον καλεῖν αὐτὰς 'ἐξηκειβαμοσίας' καὶ
 'ἐκ ἀκρεβείς': 'ἐξηκειβαμοσίας' ὅταν αὐταὶ ἀρμόζωσ-
 ποῖς αὐτῶν Ἀρχετύποις: 'ἐκ ἀκρεβείς' ὅταν ἀφισώσ-
 ται ἐκείνων. Ἀλλ' αἱ ἰδέαι ἡμῶν καὶ ὅσον εἰσιν ἀ-
 τιληφείς τῶ ἡμετέρῃ πνεύματος, μέχρις ἔδου ψιδελαμ-
 βάνωσιν ἰδέας ἀσυζύκτες (3), εἰςὶ πᾶσαι ἀκρε-
 βείς.

ΚΕ-

(1) Fissezza.

(2) Malleabile.

(3) Incongiungibili.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Λ Γ'.

Περί τῆ κοινωνήματος (1) τῶν ἰδεῶν, καὶ τῶν ἕξεων
σωματικῶν καὶ πνευματικῶν.

ΠΑΝΤΕΣ οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὴν ὄψιν ἀρκέντως
ὀξεῖαν (2), πρὸς τὸ διεκρίνειν ἐν ταῖς δόξαις,
καὶ τοῖς λόγοις (3), καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ (4) τῶν ἄλλων
ἰσχυρῶς ἀντιτάσσονται φαντασιῶδες, καὶ εἶδος τι ἀφροσύ-
νης. Οὗτοι συχνὰ δογματίζουσι δικαίως, ἀλλὰ δὲν ποιεῖ-
ν τὸ αὐτὸ κατὰ ἑαυτῶν. Εἰσὶν ἰσως ἐν τῇ ἐκείνων
ἀσυνταξίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἐκείνων δόξαις ἀειδίαι (5) πολὺ
κατωπιάτεραι, ἀλλὰ τῶν ὁποίων ἐπι δεῦν ἀντιλαμβάνον-
ται, καὶ κατὰ τῶν ὁποίων ἡ δὲ δύσκολον γὰρ ἐλέγχητις
καίνας.

ΕΛΛΟΓΟΥΝΤΑΙ (6) κοινῇ αὐταὶ αἱ φαντασίαι τῆ
κοινωνήματος τῇ ἀγωγῇ, καὶ τῇ ἰσχύϊ τῶν προκρίσεων.
Ἐπο γίνεται συχνὰ μὲν δικαιοσύνης. Ἀλλὰ τὰτο δεῦν
οὐκ καταβαίνειν ἕως εἰς τὴν ῥίζαν τῆ κακῆς, μήτε
παρελθεῖν πάσας τὰς αἰτίας ἐκεῖνες, πάντα τὰ συμ-
πτώματα καὶ πάντα τὸν κίνδυνον. Καὶ ὄντος τῆτος τῆ νο-
μήματος πολὺ φθοροποιῶ, καὶ μαινοῦτος συχνὰ τὰς ἀν-
τιτάσσονται

- (1) Associazione.
- (2) Penetrante.
- (3) Discorsi.
- (4) Condotta.
- (5) Irregolarità.
- (6) S'imputazione.

140 ἕξων σωματικῶν ἢ πνευματικῶν. Κεφ. ΛΓ'
Θρώπος ἔτι τὸς πλέον φρονίμως, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀπο-
πτύσῃ τις καλῶς τὴν ἐκείνης φύσιν.

ΕἶΝΑΙ τῶν ἰδεῶν ἡμῶν ἔχουσι μετὰξὺ αὐτῶν εἷς αἰ-
σμὸν ἀναγκαῖον: ἢ εἶναι καθήκον τῷ λόγῳ, ἢ κατὰ
αὐτὸ δόξα ἐκείνης ἢ τελειότης, καλῶς γνωρίζειν ταύτας
τὰς ἰδέας, ἢ ὀχυρῶν τὴν αὐτῶν κοινωνίαν (1). Αἰ-
τὰ γίνονται ἐν τῷ πνεύματι ἄλλα κοινωνήματα ὁμο-
δυνα. Τῆτο συμβαίνει μετὰξὺ ἰδεῶν αἰτινες δευ' ἔχου-
σιν ἑδμήϊαν ἀγγιστείαν, ἑδμήϊαν ἀσφορικὴν μετὰξὺ ἀλλή-
λων: Ἰδέαι αἰτινες ἐχρῶσαν νὰ κηρώσιν αἰωνίως κηρω-
ρισμόναι, ἀλλὰ συνοικειοῦνται ὁμοῦ, δευ' συνοικειο-
σμων (2), τὸς ὁποίους ἢ ἕξις καθιστᾷ κατὰ μικρὸν εἰ-
δὸν ἀλίτας. Ἡ ἐκείνων Κοινωνία ἀποβαίνει ἔπος ἑ-
βαιοῦς ἢ ἔπος ὀπίμονος, ἢ τὸ συμβόλαιον πρὸς ἀλλήλους
εἶναι ἔπος ἔτοιμον, ὅπῃ ὅταν μία μόνη παραστᾷται
πνεύματι, πᾶσαι αἱ τῆς κοινωνίας παραστᾷνται πρὸς
αὐτήν. Ἐν ταύτῃ τῇ κοινωνίᾳ ἀγαθὴ καλῶς τεταγμένη, δευ'
εἶναι ἑδμήϊα ἰδέα ἥτις νὰ εἶναι ἀσφορικὸς ταῖς συγ-
γέσειν αὐτῆς (3): πᾶσαι βοηθεῖσιν ἀλλήλαις, ἀνα-
πυρῶσιν ἀλλήλας, ἢ πᾶσαι διαπονῶνται πρὸς διατήρη-
σιν εὐώσεως αὐτῶν.

ΤΩΡΑ ἐπειδὴ ταῦτα τὰ συνδέεται ἰδεῶν, μετ' αἰ-
σχρῶσίας (4) συνοικειογυμῶν, γίνονται, ἢ συνοικειο-
σμων ἢ ἀπὸ τύχης, ἢ δευ' βελόματος (5) τῷ πνεύματι
εἶναι σαφές ὅτι χρῶσαν νὰ διαφέρωσιν ἀπέριωτος κα-
τὰ τὴν διαφορότητα τῆς φύσεως, τῆς ἀγωγῆς, καὶ τῆς συ-
γέροντος ἐκάστω ἀθρώπῳ.

ἌΠΟΚ-

- (1) La loro società. (2) Si associano insieme per legami.
(3) Per le sue Compagnie: (4) Licenziosamente.
(5) Per deliberazione.

Ἀποκτώνται ἐκ σωηθείας ἄλλοι τινὲς τῶ ἐνθυ-
 μείδαι, τῶ θέλειν καὶ τῶ κινεῖσθαι. Αὐταὶ αἱ ἕξεις,
 κατὰ τὸ δοκῆν ἐμοί, ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ τὰ ζωῶν πνεύ-
 ματα (1), τὰ ὁποῖα ἀναπετάσονται ἐαυτοῖς μίαν φοράν
 ἕξιν ὁδῶν (2) ῥέουσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ ἵχνη, ἕως
 ἐκεῖνα καταστήσωσιν αὐτὰ ὁδοὺς τεξιμυθίας, καὶ εὐθὺς
 ταῦτα κινεῖνται μὲ τὸς ἄλλοις, ὡς περὶ αὐτῆ ἢ
 κίνησις ἢ φυσικὴ ἐκείνοις. Ἐγὼ δὲ λαμβανῶ, ἄλ-
 λας αἰτίας τῶ ἕξεων, ἔτι καὶ ἐκείνων τῶ ἐνθυμείδαι.
 Ὅπως ἐὰν ἐγὼ ἀπατάωμαι, ἐκεῖνο ὅπως ἤδη εἶπον τὰ ἄ-
 λλους θέλει χρησιμῶς εἰς τὸ ἀναπτύσσειν, διὰ τὴν ὅταν
 αἰδέα ἐγείρηται, πᾶσαι ἐκεῖναι ὅπως αὐτῆ ἐκοινωνή-
 σαν (3) ἐγείρονται προσέτι μετ' ἐκείνης: διὰ τὴν ὅταν
 κινεῖται κινήσεις τινὲς τῶ σώματος, πᾶσαι ἐκεῖναι αἰ-
 τίες εἰσὶν εἰς τὰς σωθεῖσιν ἀπολαύσει προσέτι ἢ
 αἰδέα τῶ ἄλλου: καὶ διὰ τὴν ἐν μίλλοις ὁλόκληρον (4)
 σταθεῖσθαι ἐν Μασικῶ, ὡς ὅπως αὐτὸς τὸ ἀρ-
 χίστην.

Οὗτοι οἱ πολλοὶ δεσμοὶ τῶ ἰδεῶν ἔχουσιν ἵχνη
 ἕως εὐτονον, πρὸς τὸ διαταράττειν τὰς ἠθικὰς καὶ φυ-
 σικὰς ἡμῶν πράξεις, τὰ ἡμῶν πάθη, τὰς ἡμῶν λό-
 γους, καὶ τὰς ἡμῶν ἐνοίας ἐκεῖνας αὐτὰς, ὅπως δὲ
 εἶναι εὐδὲν ἀξιώτερον πῶς εἰ τυχεῖσθαι ὁπίσσεως, ἢ τὸ
 ἀπολαμβάνειν καὶ διασκορπίζειν ταύτας τὰς κινδυνώδεις
 κοινωνίας ἰδεῶν τὰς ἐν ἡμῖν.

Αἱ ἰδέαι ' Πνευμάτων ' καὶ ' Φαντασμάτων, ' ἔχουσιν

- (1) Gli spiriti animali.
 (2) Tracce, scorrano.
 (3) Si sono associate con quella.
 (4) Un'aria tutta intiera.

εἶν αὐταὶ πλείονα ἀναφορὰ πρὸς τὸ σκότος ἢ πρὸς τὴν φῶς; Ἀλλ' ὅμως μία δέλη ἰσοπληκτος (1) ἅς ἔλατ, καὶ ἀνακυκλήσῃ ταύτας τὰς ἰδέας ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῷ παιδίῳ, ὡσαύτ' αὐταὶ νὰ ἦσαν ἀχώριστοι, θέλει ἰσχυρῶς συμβῆ, ὅτι ἐκεῖνο δὲν θέλει δουλεῖν νὰ τὰς χωρίσῃ πώποτε, καὶ δὲν θέλει δεισσηται ποτὲ ἐν τῷ σκοτεινῷ χωρὶς νὰ παράττηται ὑπὸ τῶν φοβερῶν ἰδεῶν φαντασμάτων τῆς τῆς. Δὲν εἶναι ἕδεμία ἀναφορὰ μεταξὺ τῆς ἀληθοδότητος καὶ τῆς τύπης ἐν ᾧ ἐκεῖνῳ ὑπὸ ἑκείνῳ τίς. ὅμως ἰδέα τὰς τῆς τύπης φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτῆς μίαν ἰδέαν ἀληθοδότητος καὶ λύτης: ταῦτα συγχέονται πάντοτε: καὶ δὲν ἢμπορεῖ τις νὰ ὑποφέρῃ ἕδεν πλέον τὴν μίαν ἢ τὴν ἕτερον.

Αἱ ἔξεις καὶ αἱ ἐλλείψεις πνεύματος ἀπεκτιμῶσαι τὰς τῶν τῶν ἔξοπον, καὶ εἰσὶ μὴτε ἥττον ἔντοιοι, μήτε ἥττον συχναί, καὶ ἡττον ἀδραστερημαίαι. Εἰς ἀνδραπέδους εἴτε ἐν ὑπ' ἀγωγῆς, εἴτε ὑπ' ἄλλης τινὸς ἀρχῆς, ἐστὶν πεπεισμένους ὅτι δὲν ὑπάρχει ἕδεν ὄν τοῦ ὁδῶπαν ὅπερ καὶ μὴ εἶναι ὕλη: τίνας ἐνοίας θέλει ἐκεῖνος ἔχῃ τῆς καθαρῶν Πνευμάτων! Ἄς ἔχῃ ἐκ παιδῶν κερσοηρισμὸν ἐν εἶδος μορφῆς (2) πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς Θεῶς, τῆς τῆς ἀποπίας δὲν θέλει ἐκεῖνος ἀδραδέχεται ὡς πρὸς τὴν Θεόπται; Ἄς ἰσπινέμη τὸ ἀπταῖσον ἐνὶ μόνῳ κερσοπῶ: καὶ τὸ ἀπταῖσον κερσοπῶν ἅς ἀπαίτη νὰ ὁμογνωμονῶσιν οἱ ἄλλοι ἐκείνῳ κερσο μίας κερσοπῶς χωρὶς καὶ τὴν ἐρδωνῶσι: καὶ ὁδῶς θέλει πισδῶση ἀκόλως ἀπταῖς καὶ ἀντιφάσεις.

Οἱ τοῖοι οἱ σκῶδεσμοὶ ἔτω σοιοὶ καὶ ἔπος ἄλυτοι μετὰ ἔξο

(1) Insensata, scempia vengta ad inculcare.

(2) Abbia attaccato una figura.

Κεφ. ΛΓ'. Περὶ τῆς κοιτωνήματος τῶν ἰδεῶν ἢ τῶν 143
 μεταξύ πολλῶν ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ συμ-
 βῶνται μήτε νὰ ὑποφέρωσιν ἀλλήλας, ποιῶσι καὶ σώζου-
 σιν τὰς ἀντιτιθέσεις καὶ τὰς ἀδελφάκτες μάχας μεταξύ τῶν
 ἀφόρων αἰρέσεων Φιλοσοφίας καὶ Θρησκείας. Ἐγὼ ὁμο-
 λογῶ ὅτι τὸ συμφέρον κρατεῖ πολλὰς ἀνθρώπους ἐν δό-
 ξαίς τὰς ὁποίας αὐτοὶ καλῶς οἶδασιν νὰ εἶναι σφαλераί,
 ἀλλ' ὡς ἀδίκον νὰ λέγωμεν ὅτι πάντες ἐκεῖνοι ὅπερ πορο-
 κολλῶνται αὐταῖς ἀπατῶνται ἐκ προαιρέσεως, (1) καὶ ὅτι
 ἀποδιοπομπῶνται πάντες, ἀπαιτιολογῆς τῆς διδείας συ-
 κτηθῆσεως αὐτῶν, τὴν ἀλήθειαν ἥτις παρεστῆται αὐτοῖς
 ἕσπον ἐναργῶς, καὶ ἐκ τούτων μερῶν. Ἀναμφιβόλως,
 ἀσπί τινες οἱ ὁποῖοι ποιῶσιν ἐκεῖνο ἐφ' ᾧ πάντες κεν-
 τρῶνται, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναζητεῖν εὐληκερῶς τὴν ἀλή-
 θειαν.

ἌΡΑ, ἐκεῖνο ὅπερ ἀπατᾷ τὰς ἀνθρώπους τὰς πλείους
 ἡλικεινέας ἕως τῆς ποίησιν αὐτὰς νὰ πράττωσιν ἐναντία
 τῆς κοινῆς λογισμῶν, εἶναι ὅτι ἡ ἔξις, ἡ ἀγωγή, καὶ ἡ
 πρόχεισις ὑπὲρ τῆς αἰρέσεως, τὰς ἐποίησεν νὰ συγχέω-
 νται ἐν μιᾷ μόνῃ ἰδέᾳ, ἰδέας ἐν παντὶ νοήματι τελείως
 κοιτωνήτης, αἱ τινες πάντοτε φαίνονται ἐκείνοις ὡς κεχω-
 ρισμέναι, καὶ ἔπος ὀλίγον χωρισαὶ (2), ὡσάν νὰ μὴ
 σκοπεῖ μὴ μίᾳ μόνῃ ἰδέᾳ. Τότε ὁ δημώδης λόγος il
 ergo εἶναι σαφύεια, τὸ ἀσυντάκτον καὶ φρεῶδον ἄθροισ-
 μα τῶν λόγων galimathias, γνώμη δεσποθῆς: καὶ αἱ
 ἰστοπῖαι, ὑποδείξεις. Μὴ ζήτει ἀλλαχῆ τὰς αἰτίας τῆς
 γλίσσε μέρους τῶν σφαλμάπων, καὶ ἴσως πάντων τῶν
 σφαλμάπων τῶν ἀνθρώπων. Ὅπερ ἀνδρείσκηται αὐτῇ ἡ
 ἔσσκεψις ἀγαθῆ ὑπερβολικῆ, θέλει μὲ συγχωρηθῆ τῶν
 λέγειν, ὅτι ἔπος ὁ συνδῆσμος ἰδεῶν φύσει ἀσυνδέ-
 των,

(1) Per deliberazione. (2) Separabili.

144 ἔξεων σωματικῶν καὶ πνευματικῶν. Κεφ. Δ.
 πων, εἶναι τὸ πλεόν κινδυνώδες πάντων τῶν ἀμαρτι-
 πων. Οὗτος κωλύει νὰ βλέπωμεν καὶ νὰ ἐρδυνώμεν·
 τὸς πληροῖ ἀναγκαίως τὸ πνεῦμα, ψυδῶν ἰδιῶν,
 τὴς λόγους, ψυδῶν ἀκολεθιῶν.

Ἄφ' οὗ ἔξεδέμην τὴν ἀρχὴν, τὴν ἔκτασιν,
 τὰ ἁφύρα εἶδη τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, ἑτέσι, τὰ μέ-
 καὶ τὴν ὕλην τῶν ἡμετέρων γνώσεων, φαίνεται νὰ ἔχ-
 σην νὰ δεκνύω τὴν χῆσιν τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα ποι-
 ται ἐκείνων, καὶ τὴν γνώσιν τὴν ὁποίαν ἐξ ἐκείνων
 νυται νὰ σιωάγη· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἀπεσασμῶσαι (1)
 ἰδέαι ἡμῶν ἔχουσι μίαν ἀναφορὰν ἀναγκαίαν πρὸς τὰ
 χρικὰς ὄρας, καὶ καθόλου αἱ ἰδέαι ἡμῶν ἔχουσι οὐ
 δεσμὸν σκνὸν μὲ τὰ ὀνόματα (2), ἐγὼ πισδῶ, ὅ-
 εἶναι ἀδιώατον νὰ ὀμιλήτις σαφῶς περὶ τῶν ἡμετέρων
 γνώσεων, αἵτινες σιωῶνται περὶ Προπίσεις, χω-
 νὰ ἐρδυνῶ τὴν φύσιν τῆς ἁλεχτις, καὶ τὴν χῆσιν
 ὁποία χεῶσι νὰ ποιηται ἐκείνης. Αὕτη δέλει ἡδαι
 ὑπόθεσις τῆς Τεῖτε Βιβλίε μας.

B I.

(1) Assratte. (2) Colle parole.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τοῦ ὀνομάτων (1) καὶ τοῦ τῆς Διαλέκτου
καθόλου.

ΘΕΟΣ ἀφορίσας (2) τὸν ἀνθρώπον τῷ
εἶναι ζῶον κοινωνικόν· ἔ μόνον ἐπέβαλε
τῷ τὸν ἔρωτα τῆς κοινωνίας, καὶ ἔθετο
αὐτὸν ἐν τῇ ἀνάγκῃ τῷ ἔχειν συμβόλαιον
πρὸς ἑκείνους τῷ εἶδεν αὐτὸν, ἀλλ' ἐτι τὸν
ἀσμίσει μετ' αὐτῶν δυνάμει τῷ λαλεῖν, ἡ αὐτὴ ἡ δυνά-
μις εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς Κοινωνίας, κατασκευάζων ἐν
αὐτῷ ὄργανα ἐπιπέδεια νὰ μορφῶσιν ἡχους ἐνάρθρους,
τινες καλεῖνται ὀνόματα.

ΠΡΟΣ τὸ κατασκευάζειν μίαν ἀλέκτον, δεῖ ἔρκει νὰ
προφέρωνται ἡχοὶ ἐνάρθροι: ὄρνεά τινα ἠμποροῦσι νὰ ποιῶ-
σιν ἄρμα ὅμοιον: ὑπὸ ἀναγκαῖον πρὸς τέπεις, ἔτι ἔτοι-
μα ἐνάρθροι ἡχοὶ νὰ παρίσταν τῶν ἄλλοις ἀνθρώποις
ἐνδοθεν ἀνοήματα ἡμῶν. Ἀλλ' ἐτι τῷ δεῖ ἔρκει
ἡμῶν τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς ἀλέκτου: ἐχρειάζετο νὰ δει-
χθῆναι τὸ μέσον τῷ σωτέμναι τὸν λόγον καὶ τὰς ἀλή-
θεις, καὶ ἐκφύγειν πρὸς ἐτι τῷ σύγχυσι, εἰς τῷ
ὅποιον

(1) Delle parole.

(2) Avendo destinato.

146 Περὶ τῶν Ονομάτων, καὶ τῆς καὶ τ. Κεφ. Λ
 ὁποῖαν ἤθελε ρίπτῃ ὁ πολυπλασιασμός τῶν ὀνομάτων
 αὐτῶν ἕκαστον παράγμα εἶχεν ἔχει τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ ἴδιον (1)
 Φάρμακον, τὸ ὁποῖον ὀτυχῶς ἀρέθῃ ἐν τῇ μορφῇ
 ἰδίας ῥηκῆς, καὶ προσάπτειν ἐκείναις ὅρας ῥηκῆς,
 ὁποῖοι, εἰ εἰς ὄνομα μόνον ὀνόματος, ἐκφέρουσι καὶ τὸ αὐτὸ
 πολλάς ἰδέας ἰδίας.

ΛΟΙΠΟΝ ἡ διαφορά ἧτις ἐστὶν μεταξὺ τῶν ἰδεῶν
 μῶν, εἶται τὸ διμέλιον καὶ τῆς διαφοράς τῆς ἕσης μετα
 ξὺ τῶν ὀνομάτων, καὶ τῆς αὐτῆς χρήσεως ἔπω θαυμασίᾳ
 Ἐκεῖνα ἐχρῶντο ῥηκῆς οἷς ἐδόθη τὸ καθήκον τῆ παρ
 εῖσαν ἰδέας ῥηκῆς, καὶ ἐκεῖνα ἔμειναν ἴδια, τὰ ὁποῖα δε
 παρῆσαν εἰ μὴ ἰδίας ἰδίας. Ἐνια προσέτι εἰσι
 εἰς ὄνομα εἶδος, τὰ ὁποῖα εἰ καὶ ἔ σημαίνουσιν ἀμέσα
 μίαν ἰδέαν διττικλῶ, ὅμως ἀναφέρονται εἰς αὐτῶν: ταύ
 τα σημαίνουσι τὴν ἐκείνης ἀπερίστη, οἷον ἔδον, ἀγνοία
 ἀγνοία (2), καὶ ἄλλα ὅμοια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΟΝ, ὅτι τὰ ὀνόματα τὰ σημαίνοντα
 πράξεις καὶ ἐννοίας, πάντα ἀντιπαρτομῆρας ἐκείναις τῆ
 αἰδήσεων, εἰσὶν ὅμως εἰλημῆρας ἐν δαίει ἐκ τῶν αἰ
 δητῶν ἰδεῶν. Οἱ ὅροι φαντάζεσθαι, καταλαμβάνειν
 γινώσκειν, συλλαμβάνειν, παραχῆ, σύγχυσις, γαλιῶν,
 καὶ ἄλλοι καὶ τῶν ὁποῖων ἐκφέρονται διαφοροὶ ἕτεροι τῶ
 ἐνθυμῆσαι, πάντες ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἐργασιῶν αἰδή
 τῶν πραγμάτων. Καὶ τὰ ὀνόματα Πνεῦμα, καὶ
 Ἄγγελος σημαίνουσιν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῶν ἀρχῇ,
 εἶ, φύσιμα, καὶ τὸ ἕτερον ἀγγελιαφόρος.
 Δὲν ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ τεκμαιρώμεθα τίνες ἦσαν αἱ
 αἰνοὶ ἐκείνων οἱ τίνες οἱ πρώτοι ὠμίλησαν ταῖς γλῶσ
 σαί:

(1) Particolare.

(2) Sterilità.

τας: πόθεν εἴτοι μετεπέμποντο (1) τὰς αὐτῆς ἐννοίας: καὶ πῶς ἡ φύσις προσλίεγκον ἐκείνοις τὰς ἀρχὰς τῆς ἐκείνων γνώσεως.

ἈΛΛΑ' πρὸς τὸ κάλλιον καταλαμβάνειν τὴν ἰχὺν τῆς θαλέκτε καὶ τὴν χῆσιν ὅπερ χρωσῆμεν τὰ ποιῶμεν αὐτῆς, εἶναι ἀνάγκαιον τὰ πολυπραγμονῶμεν (2), 1. Τίς εἶναι ἡ ἄμεσος σημασία τῶν ὀνομάτων: 2. Καὶ ἐπειδὴ πάντα τὰ ὀνόματα, ἐκτὸς τῶν κυρίων ὀνομάτων, εἰσὶ ἑλληνικά, καὶ δεῦν σημαίνουσι τοῖσιν ἢ τοῖσιν πραγμάτῳ ἴδιον. ἀλλὰ τὰ εἶδη τῶν πραγμάτων, θέλει ἡδαι ἑυλόγον ἐρῶσαν τίνα εἰσὶ τὰ εἶδη καὶ τὰ ἑλληνικά τῶν πραγμάτων, καὶ πῶς κατασκευάζονται. Αὐταὶ αἱ διασκέψεις θέλουσιν ἡδαι ἢ ὑπόθεσις τῶν ἐφεξῆς κεφαλαίων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς Σημασίας τῶν ὀνομάτων.

Ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν ἡμετέρων ἐνθυμημάτων δεῦν δύναται τὰ φανερωῖται τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καθ' ἑαυτῶν. Ἄρα, τὴν ἀνάγκης ὑπολύτε, πρὸς σίθησιν καὶ πρὸς ὄφελος τῶ ἀνθρώπινος ἕξως τὰ ὅπτιων σημαῖα ἐξωτερικά, καὶ τῶν ὁποῖων τὰ ἡμποεῖ ἀμοιβαίως τὰ ἀνακαλύπτεται αὐτῇ ἡ μεγάλη διαφορῆς τῶν κεκρυμμένων καὶ ἀοράτων ἰδεῶν ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐν ἑαυτοῖς. Τώρα ἐκ πάντων τῶν σημείων ὅπερ ἡμπορεῖ

(1) Tiravano.

(2) Esaminar a fondo.

πορεῖ τις γὰ φησὶ ζήται ἐκ ἡσασ οἰκειότερα τῆς τῆ σκο-
 τῆ (1), ἢ οἱ εὐαρθροὶ ἦχοι τῆς ὁποίας ἕκαστος αὐ-
 θρωπος εἶναι ἐπιπίδειος γὰ μορφοί: ἐπειδὴ δὲ ἔχομεν
 πλέον δαφιλῆ, πλέον ἔτομα, πλέον ἔτομα, καὶ πλέον
 πεποικιλμῆα τῶν τῶν σημείων.

ἌΡΑ δὲ ἀκολουθεῖ ἐκ τινος φυσικῆ δετμῆ μεταξὺ
 τῶν ἦχων καὶ τῶν ιδέων, ὅπῃ εὐ τοῖστον ὄνομα ἐκφέ-
 ρει μίαν τοιαύτην ιδέαν: αὐτὸ τῆτο, ἐκ τῆτο
 πᾶσι τοῖς ἀθρώποις, εἰ μὴ μία γλῶσσα: Ἐκ μίας
 δετμῆς (2) ἀπλῶς ἐλδθέρας εὐ τοῖστον ὄνομα ἀπέ-
 βη τὸ σημεῖον μίας τοιαύτης ιδέας. Παῦ ἐκεῖνο ὅπῃ
 σημαίνουσι τὰ ὀνόματα, εἶναι λοιπὸν αἱ ἡμῶν ιδέαι.
 Ἐντεῦθεν χωρεῖς τῆ καθιστῶν τὰ ὀνόματα ἦχος κενὸς καὶ
 ἀσῆτος, δὲ ἡμπορεῖ τις γὰ τὰ ἀπερείδη (3) εἰς πράγ-
 ματα ἀγνώσκα, καὶ ἐπομῆας, ἀδεῖς δὲ θέλει ἐκφέρειν
 πᾶσι τῆ τῆτος ὀνόματος, μῆτε τῆς πειότητος τῶν πράγ-
 μάτων, μῆτε τῆς ιδέας ἐνὸς ἀλλὰ ἀθρώπου, τῆς ὁποίας
 ἀγροεῖ ἐκεῖνος.

ΤΑ ὀνόματα λοιπὸν δὲ ἐκφέρουσιν εἰ μὴ τῆς ιδέας
 τῆς ὁποίας ὁ λαλῶν ἐδῆσεν ἐν ἐκεῖνοῖς (4). Ἐν παι-
 δῖον ὅπῃ δὲ γνωρίζει ἐν τῆ ' χρυσίω ' εἰ μὴ τὸ
 πυρρὸν χῶμα δὲ ἐκφέρει δὲ τῆ ὀνόματος ' χρυσίε, '
 εἰ μὴ τῆτο τὸ χῶμα: ἐντεῦθεν συμβαίνει, ὅτι εἰὰ τὸ
 ἐπιπρῆ ἐν τῆ εὐρῆ ἐνὸς Παγωνίε, τὸ καλεῖ μὲ τὸ ὄνο-
 μα ' χρυσίον '. Ἐν δὲ ἄλλοτερον, πλέον ἔμπερον, τὸ
 ὁποῖον ἰξδῆρει ὅτι τῆτο τὸ μέταλλον εἶναι ἐνὸς ὠεισμῆ
 τε πυρρῆ καὶ ἐνὸς ὠεισμῆς βάρης, ἐκφέρει δὲ τῆ ὀ-
 μα.

(1) Più proprii a questo disegno.

(2) Istituzione. (3) Fissarli.

(4) Le quali v'è legato colui che parla.

ματος 'χρυσίε' μίαν ἰδέαν συνδέτον εἰς σώματος πυρρῆ καὶ βαρείος. Ἐν εἶπον πλέον ὀπμιεῖς, παρητήρησαν, ὅτι ἡ πικρότης (1) τῆ χρυσίε εἶναι παντοτε δεδμερῆ μετὸ χρῶμα καὶ μετὸ βάρος αὐτῆ: καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῆτο τὸ ὄνομα σημειοὶ ἐν τῷ ἐκείνε σώματι μίαν ἰδέαν ἢ ὁποῖα φελαμβαίνει ἐν σώμα πυρρῶν, πικρῶν καὶ βαρῶ.

Ἐν καὶ ἐκείνοι ὅπῃ ὀμιλῶσι δεῦ δυνάωνται νὰ ἐκφέρωσιν εἰ μὴ τὰς ἰδίας ἰδέας αὐτῶν: πλὴν ὑποθέτωσιν ἐν ἑαυτοῖς, 1. Ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ τὰς ἀκείναι προσήφει τοῖς ὀνόμασιν ὅπῃ ἐκείνοι λέγωσι, τὰς αὐτὰς ἰδέας τὰς ὁποῖας προσήφει ἐκείνοι αὐτοί. Ἀνὸ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ἐκείνοι ἐκείνι ἐλάλει, ἢ ὀπιςδον νὰ λαλῶσι μάλιν, καὶ μετὸ μίαν γλῶσσαν ἁπόφοροι. Σπανίως ἐκείνοι ἐξετάζωσι, πότερον εἰ ἀκείνοτες τέτων προσήφει τῆς αὐτοῖς ὀνόμασι τὰς αὐτὰς ἰδέας ἐκείνοτες ἢ οἱ ἄλλοι μίζωσιν ὅτι ἀρκεί νὰ χρωταῖ ἐκείνοτες καὶ τὴν πλέον σωήθη χρῆσιν τῆς γλῶσσης ἢ τις λαλεῖται. Οὔτοι ὑποθέτωσι 2., ὅτι τὰ αὐτῶν ὀνόματα σημαίνωσι τὸ πραγματικὸν τῶν πραγμάτων. Ἐγὼ θέλω εἶπῃ κατωτέρα φετῆ τῆ κινδύω τέτων τῶν δύο ὑποθέσεων ἐν τῇ φιλοσοφικῇ ἀγωγῇ. (2)

Ἀς φεχτηρῶμιν πρὸς τέτοις. 1. Ὅτι ἡ συνεχῆς χρῆσις ἢ τις γίνεται τῶν ὀνομάτων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοῖς ἄλλοις τὰ ἐνδυμήματα, κατασκιδάζει ἐν τῷ πινδύματι εἰς ἕτως εἴτοιον δισμὸν μεταξὺ ὀρισμῶν ὀνομάτων καὶ ἰδεῶν αὐτῶν, ὅπῃ τὰ ὀνόματα ἅπαξ προσκωλεγμέτα καὶ νερομηρία, ἀεγείρωσι τὰς ἰδέας αὐτῶν χεδὸν ἕτως εἴτοιμος, ὡσποραεὶ τὰ ὑποκείμενα τέτων τῶν ἰδεῶν

(1) Fissezza.

(2) Nello stil filosofico.

ιδεῶν πλήττειν, ἐνεργεία, τὰς αἰδήσεις. 2. Ὅτι ἔτι τὸ μὴ ὀπιμειλῶς ἐρῶν τὴν ἀκρίβη σημασίαν τῶν ὀνομάτων, συμβαίνει συχνάκις νὰ ἔχηται (1) πλεον τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν πραγμάτων. Πολλοὶ προσέτι εἰς μορφῶσι συχνὰ εἰ μὴ ματαίως ἤχως, τὸ ὁποῖον συμβαίνει, διότι ἔμαθον τὰ ὀνόματα πρὸ τῶν ιδεῶν αἰτινές εἰσι δεδεμμένα μὲ ἐκεῖνα. Ἀλλὰ τὰ ὀνόματα δευ ἤμπορῶσι νὰ ἔχωσιν εἰς ἴσημα, αὐτὰ μίαν ἰδέαν δευ εἶναι ἐν ἐκείνοις ἰχυρῶς σιωζόμενα, καὶ εἰς δευ ἄποφαίνωσιν ἀπολλυμένως ταύτην τὴν ἰχυρῶν σύζυξιν. Ἐγὼ λοιπὸν ἀρεῖμαι ὅτι ἐκεῖνοι ὀμιλεῖσιν, οἵτινες δευ προσάπτωσι πᾶσι ἰδέαις τοῖς ὀνόμασι αὐτῶν: Οὗτοι εἰς εἶναι εἰ μὴ ψιττακοὶ, ὅπως φωνάζουσιν.

Ἐπειδὴ ἕκ μίαν ἀπλοῦς ἐλθεῖρας τοιαύται φράσεις σημαίνει τοιαύτης ἰδέας: ἕκαστος ἀνθρώπος ἔχει τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίον τὸ ἐκφέρειν τὰς αὐτῆς ἰδέας, καὶ τῶν φράσεων αἰτινὰς τὸ ἀρέσκουσιν. Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι λαοφάντος ἐδόθη τῶν ἔδει ἢ ἔξεσις τὸ προσαρμόζειν τοιαύτης ἤχως τοιαύταις ἰδέαις, καὶ ὅτι ἀκατάως ἠκυρολογεῖται (2), καὶ ἀνωφελῶς ἐλαλέμεν αὐτὸν δευ προσήπομεν τοῖς ὀνόμασι τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας τὸ ἔθος προσῆψεν. Ἀλλ' αἰτινεσῶν ὡσιν αἱ ἀκατάως ταύτης τῆς ἀτάκτου χρήσεως τῶν ὀνομάτων, εἰς δευ ὀνομα δευ θέλει ἐκφέρειν ποτὲ, εἰ μὴ τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἔδωκε μὲ ἐκεῖνο.

RE.

(1) Si fermi, immori.

(2) Si parlerebbe impropriamente.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Περὶ τῶν ἁρμικῶν ὄρων.

ΠΑΝΤΩΝ τῶν πραγμάτων ὅπερ ὑπάρχουσιν, ὄντων μοναδικῶν (1), φαίνεται ὅτι ἡ σημασία πάντων τῶν ὀνομάτων ἔχει ἵνα εἶναι μοναδική προσέτι. Εἶναι ὅμως πάντῳ τὸ ἐναντίον ἐν πᾶσι τοῖς ἰδιώμασι τῷ κόσμῳ: ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα τῶν ὀνομάτων εἰσι βικῶν: πλὴν τῶτο δὲ εἶναι ἕκαστος, ἀλλ' εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῷ λόγῳ καὶ τῆς ἀνάγκης.

Ἡ ἀδύνατον, ἕκαστον πρᾶγμα να εἶχε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἰδίον. Εἶναι ὑπὲρ τὸ ἡμῶν ἀποκειμένον κῶμα, ἀδυνατῶν τὰς ἰδέας, καὶ διακρίνει τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ἀποκειμένων, ὅπερ παρεῖνται τῆ μετέρα ὄφει, ἕκαστος θηρίον, ἕκαστος φυτὸν, ἕκαστος ὀπίων, ἕκαστος φύλλον, ἕκαστος κόκκος ἄμμου. 2. Ἐν ὀνομα ἰδίον, ὑπὲρ ἕκαστος ἰδίον πρᾶγματος λὺ πάντων ἀναφιλῶν, ἕκαστος εἰμὴ ὑπετίθετο, ὅτι πάντες οἱ ἀνθρώποι γινώσκουσιν τὰ αὐτὰ πρᾶγματα, καὶ ἔχουσιν πάντες τὰς αὐτὰς ἰδέας κείνων. Ἐγὼ μόνος ἔχω τὴν ἰδέαν ἐνὸς πρᾶγματος: ἐγὼ ἀπερίδω εἰς τῶτο (2) ἐν ὀνομα: ἀλλὰ τῶτο τὸ ὀνομα δίδει ἡδὲαι συντόν (3) ἐκείνων ὅστις δὲν γινώσκουσι τῶτο τὸ πρᾶγμα; 3. Ταῦτα τὰ ὀνόματα δὲ ἡδὲαι

- (1) Singolari. (2) Vi fisso.
(3) Intelligibile.

ἤθελε συμβάλλωνται πολὺ εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῶν ἡμετέρων γνώσεων. Αἰταί εἰσιν, εἶναι ἀληθεῖς, τεθεμελιωμένα ἐπὶ τὰς ὑπάρξεις τὰς ἰδίας, ἀλλ' αὐταὶ δεῦν ἐκτείνονται εἰ μὴ δι' ἰδεῶν γρηκῶν ἐπὶ τῆν πραγμάτων πεταγμένων πρὸς τὸ τοῦ τέλος, ἐν ὠρισμένοις εἰδῶσι καὶ καλυμμένων δι' αὐτῶν καὶ τῶν αὐτῶν ὀνόματος. Ἄρα τοῖς πράγμασι πῶς ἰδίως φεῖ τῆν ὁποίων ἔχει τις ἀφορμὴν νὰ ὀμιλῇ συχνὰ, ἐδόθησαν ὀνόματα κύρια, οἷον προσώποις, χώραις, ποταμοῖς, ὄρεσι, κτ. Οὕτως οἱ ἵπποκόμοι (1) δίδουσι τοῖς αὐτῶν ἵπποις ὀνόματα ἴδια, διότι ἔχουσι συχνὰ ἀφορμὴν νὰ ὀμιλῶσι φεῖ ποιεῖτε καὶ ποιεῖτε ἵππυ, ὅτε ἔτος δεῦν εἶναι ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκείνων.

Ἄς εἰδῶμεν τάρᾳ πῶς μεροῦνται αἱ ἀπειρασμένα ἢ γρηκαὶ ἰδέαι, καὶ τὰ γρηκαὶ ὀνόματα. Ἄς λάβωμεν δεῦν τὸ τοῦ παιδίου. Ἄς εἰδῶμεν τὰς πρώτας αὐτῶν ἰδέας, καὶ τὰ ὀνόματα τὰ ὁποία αὐτὸ δίδουσι ταύταις. Ἄς τὸ ἀκολουθῶμεν ἐν πάσαις ταῖς ἐργασίαις, δεῦν τῶν ὁποίων ἐκεῖνο ἐκτείνει ταύτας τὰς ἰδέας, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων μορφοῖ γρηκῶν.

Αἱ πρώται αὐτῶν ἰδέαι εἰσιν ἀναντιρρήτως ἴδιαι. Ὁ Πατήρ αὐτῶν ἢ Μήτηρ αὐτῶν, ἢ Τροφός αὐτῶν. Τὰ ὀνόματα ὅπερ δίδουσι εἰσι προσέτι ὀνόματα ἴδια, Ἐπατήρ, Μήτηρ, Τροφός.

Ἄλλ' ἀναλόγως πρὸς τὴν μείζονα γνώσιν ὅπερ ἐκεῖνο ὑποκτᾶ, τὸ κόσμος, φεῖται ἄλλα ὄντα πολλὰ τὸν ἀεθμόν, ἅτινα ὀμοιεῖσι τῶν Πατρὶ καὶ τῆν Μητρὶ αὐτῶν, ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῶν σώματος καὶ πρὸς ἄλλας ποιότητας, τὸ τοῦ ποιεῖ αὐτῶν ἐπὶ τῶν τῶν ὁμοιωσάντων

μίας

(1) Cozzoni, sensali di cavalli.

μία ἰδέαν ἄρκετὴν τῆς ὁποίας πάντα τὰ ὄντα μετέχουσι
 ἀπλησίως, καὶ ὀνομάζει ταύτην τὴν ἰδέαν ὁμοιω-
 ταις ἢ τῷ κοινῷ ὀνόματι ' ἀνθρώπων '. Εἰ παντὶ
 πρῶτον, ἐκεῖνο δὲν δίδει τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ ὄντι, ἐκεῖ-
 νο δὲν ποιεῖ εἰ μὴ ὑποσῶν ἢ χωρίζειν ἀπὸ τῶ Πέ-
 ρου, Γακώβου, Μαρίας, ἐκεῖνο ὅπως εἶναι ἴδιον, ἐκά-
 στου αὐτῶν, καὶ δὲν κρατεῖ εἰ μὴ τὰς ἰδέας τῆς ποιότη-
 των, αἵτινες εἰσι κοινὰ ἅπασιν. Οὕτως ἐξικνεῖται
 πρὸς εὐὸ ὄνομα ἄρκετὸν καὶ πρὸς μίαν ἰδέαν ἄρκετὴν.

ΔΙΑ τῆς αὐτῆς ἐργασίας, χωρεῖ εἰς τὸ μορφὴν ἰδέας
 ἄρκετῆρας, καὶ ὀνόματα ἄρκετῆρα: ἐκεῖνο θέλει ἀπα-
 ρηγή, ὅτι πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα διαφέρουσι τῆς
 ἰδέας τῆς ' ἀνθρώπων, ' ἔχουσιν ἕμεις μὴ ταύτης τῆς
 ἰδέας, ἰδιότητος κοινῆς: ἐκεῖνο θέλει συνάπτῃ ταύτης
 εἰς κοινὰς ἰδιότητας εἰς εὐὸ μόνον σώματον, καὶ θέλει
 ἀποσκόλασθαι ἐκ ταύτων μίαν ἰδέαν ἄρκετῆραν, ἣ θέλει
 εἶναι προσέτι εὐὸ ὄνομα ἄρκετῆρον. Ἀφισῶν ἢ χωρίζου-
 ς αὐτὴ ἰδέας τῆς ἀνθρώπων ἐκείνου τῆς ἀνάστατος (1)
 καὶ ἄλλων τινῶν τῆς ἐκείνου ἰδιότητων, καὶ μὴ πρῶτον ἐξ-
 κείνων εἰ μὴ τὰς ἰδιότητας τῆς σώματος, τῆς ζωῆς, τῆς
 ἀδύσεως, καὶ τῆς ἐκκείνου (2) κινήσεως, θέλει μορφοῦ-
 ναι ἰδέαν ἐκείνου ὅπως καλεῖται ' ζῶν: ' καὶ πρᾶττον
 πάντοτε ἀπλησίως ὅτι τὰς αὐτὴ ἰδέας, θέλει ἐξ-
 κείνου, τέλος πάντων, ὅτι τὴν ἰδέαν ' σώματος, ὑπο-
 κείνου, ' καὶ πελοταῖον τῆς ' εἶναι, ' τῆς πράγματος, ' καὶ
 κατὸς ἄλλου ὅρα ἄρκετῆ. Ὅθεν ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι
 αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ μυστήριον τῆς ' ἄρτων ' καὶ τῆς ' εἰδῶν, '
 εἶναι τῆς ὁποῖα πρᾶτος θρύλλος εἰς τῆ Σχολῆ (3),

ἄρκετῆ.

(1) Statura. (2) Spontaneo moto.

(3) Tanto strepito nella Scuola, si riduce a

ἡμετέρας πλάσσειται εἰς τὸ μορφῆν ἰδέας ἀπασμασίας πλῆθος ἢ ἕκαστον ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ δίδόναι ἐκείνοις ὀνόματα.

Α' ΚΟΛΟΥΘΕΙ ἐκ τέκων τῶν ἀρχῶν. 1. Ὅτι δὲν ἡμετέρας τῶν ἡμετέρας ἐν τῶν ὀνομάτων, εἰς τὸ πρὸς τὸ φεῖδεται τὸ μόχθον τὸ ἀπαλειθεῖν τὰς διαφορὰς ἀπλᾶς ἰδέας ὅπως ἀφαιλεῖται ὁ γενικός ὅρος ἐχόμενος (1). 2. Ὅτι δὲν εἶναι ὑπαρξίς πραγμάτων τὸ ἀφαιλεῖται ἢ τις ἐν ἀναλογίᾳ ταῖς γενικαῖς καὶ καθόλου ἰδέαις: αὐταὶ αἱ ἰδέαι εἰσὶ πᾶσαι ἀπλᾶς μορφῶν τῶν πνεύματος. 3. Ὅτι τὰ ὀνόματα ἢ οἱ γενικοὶ ὄροι δὲν ἐκφέρουσιν ἐν πρᾶγμα ἴδιον: αὐτὸ τὸ ἴδιον, ἐκ τῶν ὀνομάτων γενικῶν, ἀλλ' ὀνόματα κύρια. Ταῦτα δὲν ἀφαιλεῖται μίτη ἐν πλῆθος πραγμάτων, ἀλλως τὸ γενικὸν ὄνομα ἀφαιλεῖται, ὅπως τὸ αὐτὸ ἰδέαν ἀπασμασίας τὸ, πολλοὶ ἀφαιλεῖται. Ἄρα ταῦτα δὲν ἀφαιλεῖται ἀφαιλεῖται ἐν μὴ τὰ εἶδη τῶν πραγμάτων, καὶ τὰς ἀπασμασίας ἰδέας τὰς ἐν τῶν πνεύματι.

Η' ΜΕΙΣ πᾶντομῶν τὰ πρᾶγματα ὑπὸ τοῖσδε ἢ τοῖσδε εἶδει ὡς γὰρ ἡμῖν δοκεῖ, ταῦτα γὰρ ὁμοιάζωσι, ἀλλὰ τὰ ἐκείνων ποιότητας ἢ ιδιότητας, τῇ ἰδέᾳ ὅπως ἡμεῖς ἐχόμενον τῆς τῆς εἶδος. Ἡμεῖς δὲν ὀνομάζομεν τὸ πρᾶγμα τὸ ἴδιον μὴ τὸ ὄνομα ἀφαιλεῖται, ἡμεῖς δὲν τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τῶν ἀφαιλεῖται εἶδει, εἰ μὴ διότι μᾶς φαιλεῖται γὰρ ἔχει τὰς ποιότητας αἱ τινες σιωπῆται τῶν ἰδέων ὅπως ἡμεῖς ἐχόμενον τῆς τῆς εἶδος. Ἄρα ἐκεῖνο ὅπως πρᾶγμα τῶν εἶδος εἶδος, δὲν εἶναι εἰ μὴ ἢ ἰδέα μὴ ὁμοιότητος, ὑποπεφαιλεῖται μετὰ τῶν πάντων τῶν ἀφαιλεῖται πων (2) τῶν ἀφαιλεῖται εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος: Ἄρα εἶδος

(1) Proximo.

(2) Gl' individui.

Κεφ. Γ'. Περὶ τῶν γονικῶν ὄρων. 155
καὶ ἕκαστε εἶδους πραγμάτων δεῦν εἶναι εἰ μὴ μία ἰδέα
παρασμῆν.

ἩΜΕΙΣ ἐνταῦθα δεῦν ἀρνέμεθα, νὰ μὴ ἐποίησαν
φύσις πολλὰ παράγματα ὁμοιάζοντα, καὶ νὰ μὴ ἐπα-
ύσαν ἐκείνη αὐτὴ τὰ θεμέλια τῶν τῶν συμμοριῶν
(1) ἢ εἰδῶν: ἀλλὰ δι' ἐχρηζόμεθα, ὅτι ἐκεῖνα ὅπῃ
μαζόνται εἶδη πραγμάτων, δεῦν ἔχουσι πραγματικό-
τε εἰ μὴ ἐν τῷ ἡμιτέρῳ πνεύματι, καὶ ὅτι ἀκολού-
τος, ἢ ἔσῃα τῶν εἰδῶν τῶν πραγμάτων δεῦν εἶναι εἰ
μία ἰδέα ἀπεσασμῆν, μία ὁμοιότης τῶν ὁποίων
ἰδέεται τὸ πνεῦμα. Ἐγὼ θέλω ὑποσαφύση ἴσως τὸ
μάς ἐν τῷ διακρίνειν τὰς διαφόρους σημασίας τῶ ὄρων
ἰσότητας.

Οὗτος ὁ ὄρος (2) σημειοῖ, 1. ἐκεῖνο ὅπῃ ποιεῖ
εἶναι ἐν τῷ πράγματι, ἐκεῖνο ὅπῃ αὐτὸ εἶναι. Ἐν
τῷ πνεύματι, ἢ ἐνδοθεῖ συστάσις, ἀλλ' ἀγνώστου,
ἢ ὑποσάσεων εἶναι ἢ ἀληθινῇ ἐκείνων ἔσῃα, καὶ αὐτὴ
ἢ κυρία σημασία τῆς τῶ ὄρων. Ἐγὼ καλῶ ταύ-
τῶν ἔσῃα, 'ἔσῃα πραγματικῶν'. 2. Ἐν τῇ
ἢ ἐξελύχθη διὰ τῶ ὀνόματος 'ἔσῃας, ἢ ἐντε-
λέθῃσις (3) τῶ ἔσῃας καὶ τῶ εἶδους ἢ τις ὑπερί-
να εἶναι τεθεμελιωμῆν ἐν τῇ φύσει: καὶ τῆτο εἶ-
ἐκεῖνο ὅπῃ ἐκφέρει ὁ ὄρος ἔσῃας ἐν τῇ κοινῇ αὐτῇ
τε: ἐγὼ καλῶ τῆτο τὸ εἶδος ἔσῃας, 'ἔσῃα κατ'
κα': Μεταξὺ τῆς κατ' ὄνομα ἢ τῆς κατ' ἰδέαν ἔσῃας,
ἢ ὀνόματος ὅπῃ ταύτῶν ἐκφέρει, ὑπάρχει εἰς δεσ-
ἀναγκαῖος. Ἀγνοεῖται τὸ ὄνομα εἰδὸς ὑποκειμένου
ἢ ἀγνώστου; δεῦν καλεῖται δι' ὀνόματος εἶδους τινός:
Ἄλλὰ

(1) Classi. (2) Termine.
(3) La disposizione artificiale.

Ἄλλὰ καλεῖται ; τῆτο τὸ ὄνομα σημειοῖ , ὅτι τῆτο ὑποκείμενον ἔχει τὴν ἑστίαν ἐνὸς ὡρισμένου εἶδους , ὅτι ὁμοιάζει τοῖς ἀδιαρέτοις (1) τὰ ὁποῖά εἰσι τέτα εἶδους ; Τότε γίνεται ὑποδοχὴ ἐκείνῳ : τῆτο λαμβάνει ὄνομα ἐκείνου ἀπὸ δυσκολίας .

ΔΥ'Ο εἰσὶν αἱ δόξαι τῶν Φιλοσόφων περὶ τῆς πραγματικῆς ἑστίας τῶν σωμάτων . Ἡ μία εἶναι , (θέλει ᾠθετηθῆν ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ δόξῃ ὁ ὅρος ἐστί δὲ ἔχει ἐδεμίαν σημασίαν ὡρισμένην καὶ ἀκρίβη . Ἡ μία εἶναι , ὅτι ὑπάρχει εἰς ὡρισμένους ἀειθροῦν ἐφ' αἷς ἐμορφώθησαν τὰ φυσικὰ πράγματα , ὁποῖα ὑποβαίνουσι τοῖς τε ἢ τοῖς τε εἶδους , καὶ φύσιν τῆς ἑστίας τῆς ὁποίας ἐκεῖνα μετέχουσιν . Ἡ ἑτέρα εἶναι , ὅτι τὰ ἀειπαύθητα μέρη τῶν σωμάτων , εἰσι μίαν σύστασιν , μίαν ἑστίαν πραγματικὴν , ἀλλ' ἀγνοοῦν , ὅτι τῆς ἀναβλύζουσιν αἱ αἰσθηταὶ ποιότητες , αἱ τῆς χρησιμώουσιν εἰς τὸ διακρίνειν τὰ πράγματα , καὶ τὰ ταῦτα ἐν ὡρισμένοις εἶδεσιν ὑπ' ὀνόμασι γινώσκουσι . Ἡ πρώτη τῶν δόξων δὲ ἢμπορεῖ νὰ συμφορμὴ πᾶς συχνὰς ᾠθεγωγὰς (2) τεράτων ἐν πᾶσι εἶδεσι ζῶων : ἐπειδὴ πῶς δύο πράγματα μιᾶς καὶ αὐτῆς ἑστίας δύναται νὰ ἔχουσιν ἰδιότητας διαφορὰς . Καὶ πρὸς τέτοις αὐτῇ ἢ ὑπόθεσις ἑστίων , ὅπως ἐδωκάτο νὰ γινώσκηται , εἰ καὶ αὐταὶ καθιστῶσι τῆς διαφορὰς (3) πᾶν εἶδῶν πραγμάτων , εἶναι ἄγονος , καὶ σικτελεῖ ἕως ὀλίγον πρὸς τὴν ὁπίστη πᾶν ἢμετέρων γνώσεων , ὅπως τῆτο μόνον ρεῖωσει νὰ ποῖ ἢμᾶς νὰ τὴν καταφρονῶμεν καὶ νὰ τὴν ἀπορρίπτωμεν .

ΣΗ.

(1) Agl'individui.

(2) Produzioni.

(3) Il distintivo.

ΣΗΜΕΙΩΤΕΟΝ: Ὅτι ἐν ταῖς ἀπλάεις ἰδέαις, καὶ
 ταῖς ἐνομοίαις, ἢ ἢ κατ' ἀρᾶμα ἑστία ἢ ἢ κατ' ἰδέαν
 εἴα ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀρᾶμα. Ἐὰν
 μελίσσηται ἢ κατ' ἰδέαν ἑστία, γνωρίζεται προσίτη
 ἢ κατ' ἀρᾶμα ἑστία. Ἐν γήμα ὅπερ ἀφελκείη
 αὐ χῶραν μεταξύ βίων γραμμῶν, εἶναι ἢ ἑστία τῆ
 βιγῶν κατὰ τε πρᾶγμα καὶ κατ' ἰδέαν: ἐπεὶδὴ πα-
 αἰ ἢ κατ' ἀρᾶμα καὶ κατ' ἰδέαν ιδιότητες τῆ βιγῶν
 ἀρᾶμα τῆ γήματος αὐτῆ καὶ εἰσὶν ἐκείνῳ ἀχρῆσις
 ἐκκενῆ. Ἀλλ' ἐν ταῖς ἰσοσάσεισι ἢ κατ' ἀρᾶμα
 ἰα ἀφῆρει πελῆως τῆς κατ' ἰδέαν ἑστίας. Αἱ ιδιο-
 ες τῆς ἑστίας δὲ ἀρᾶμα τὸ ἀρᾶμα τῆς
 τ' ἰδέαν ἑστίας αὐτῆ, ἢτις εἶναι ἢ συμμαρογῆ τῶν
 οπήτων ὅπερ ἡμεῖς ἀνακαλύπτου ἐν ἐκείνῳ τῆ με-
 ἑλῶ, οἷον τὸ γῶμα, τὸ βάρος, ἢ ἢ χροδότης, ἢ
 κατῆς, κατῆ αὐτὰ ἀναβλῆσις ἐκ τῆς κατῆ
 ἀρᾶμα ἑστίας αὐτῆ, ἢ ὅποια εἶναι ἢ πραγματικῆ καὶ
 ἀρᾶμα σύστασις τῶν μερῶν αὐτῆ. Ἡμεῖς δὲ ἔχο-
 οἷμα πρὸς τὸ ἐκφέρειν πύττω τῆς πραγματικῆ
 τῆσις: καὶ ἐ μόνον δὲ τῆς γνωρίζουμν, ἀλλὰ μᾶς
 ἐτι ἀδυνάτων νὰ μορφῶμν τῆς αὐτῆς ἐκείνης
 αὐ.

Εἰς ἄλλος λόγος ὅσις δεικνύει, ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ κα-
 τῆ ἢ ἑστία τῶν πραγμάτων δὲ εἶναι εἰ μὴ μία
 αἰ ἀπεπασμῆ, εἶναι ὅτι αἱ ἑστίαι πισθῶνται ἀγῆ-
 οὐ καὶ ἀφθαρτοὶ: τὸ ὅποῖον δὲ ἢμπορεῖ νὰ εἶναι ἀλη-
 ἄν ὡς πρὸς τῆς πραγματικῆς σύστασις τῶν πραγ-
 ἑτων. Ἐκπὶς ἐκείνῳ ὅσις εἶναι ὁ Δημιαργὸς τῆτων,
 ἢτε πάντα ἰσθῶκεντας τῆ ἀλλοιῶσαι καὶ καθαιρεῖσαι,
 τῶντι καθαιρεῖνται καὶ ἀλλοιῶνται ἔως εἰς τῆς αὐτῶν
 ἰα καὶ πραγματικῆς αὐτῶν σύστασις. Ἀλλὰ καθὸ

αὐται αἱ ἑσῖαι εἰσὶν ἰδέαι ἐν τῷ πνύματι, αἱ
 εἰσὶν ἀληθῶς ἀμετάβλητοι: ἐπειδὴ ἠτισῶν ἢ ἢ μ
 (1) τῷ ' Ἀλεξάνδρῳ ' ἢ τῷ ' Βακεφάλε ' , ἢ
 ὅποτε πάντα τὰ ἀδιαίρητα εὐὸς εἶδος εἶχον ἔδρα
 (2) ὅμως ἡ ἰδέα τῶ ἐκείνων εἶδος εἶναι πάντοτε ἡ
 πῆ, καὶ θέλει ἦθαι ἕτως ἀφ' ἀλλήλων.

ἌΡΑ ἡ διδασκαλία τῆς ' ἀμεταβλητότητος τῶν ἑσῶν
 παρέχει ἔλεγχον, Ὅτι αἱ ἑσῖαι ἕκ εἰσὶν εἰ μὴ ἰ
 χωρεαὶ, Ὅτι τὸ ἐκείνων ἀμετάβλητον δεῦ εἶναι τ
 μελιωμῆρον εἰ μὴ ἐπὶ τῷ ἐκείνων χέσιν πρὸς τὰ
 τῶν ὀνόματα: καὶ τελούταιον, Ὅτι αὐτῆ ἡ ἀμεταβ
 τῆς εἶναι βέβαιος καὶ ἀσφαλῆς, ἐν ὅσω τὰ ὀνόματα
 ἑσῶν θέλῃσι φυλάττη τῷ αὐτῶν σημασίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

' Περὶ τῶν Ὀνομάτων τῶν ἀπλῶν Ἰδεῶν.'

Εἰ καὶ τὰ ὀνόματα ἕκ ὑποφαίνῃσιν ἀμέσως εἰ
 τῆς ἰδέας ἐκείνης ὅσιν ὀμιλεῖ, ὅμως τὰ ὀνόμα
 τῶ ἀπλῶν ἰδεῶν, ἐκείνα τῶ ἐνοσιῶν, καὶ ἐκείνα
 ὑποσάσειων ἔχουσιν ἕκασον ἰδίαν παραγμάτι τὸ ὁποῖον
 λακείνει ἀπ' ἀλλήλων.

Α. ΕΚΕῖΝΑ τῶ ἀπλῶν ἰδεῶν καὶ ἐκείνα τῶ ὑπο
 σιῶν σημειῶσι, πρὸς ταῖς ἰδέαις ὅπῃ ἡμεῖς ἐκείνων
 ἕχομεν ἐν τῷ πνύματι, τῷ ὑπαρξῆν τῷ παραγμα
 κῆ

(1) Il destino. (2) Fossere annichilati.

αὐτῶν τῶν αὐτῶν Ἀρχετύπη : ἀλλ' ἐκεῖνα τῶν ὀνομαίων δεῖ
σημεῖσιν εἰ μὴ μίαν ἰδέαν ἐν τῷ πνεύματι.

B. Εἰκεῖνα τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν, καὶ ἐκεῖνα τῶν ὀνομαίων σημεῖσιν πάντοτε τὴν ἑξήκωτο ἀρχετύπη καὶ κατ' ἰδέαν σημασίας : ἀλλ' ἐκεῖνα τῶν ὑποστάσεων σατανῶς ὀποφαινοῦσιν, καὶ ἴσως εἰδέποτε, ἄλλο ἢ τὴν κατ' ἰδέαν σημασίας.

Γ. Εἰκεῖνα τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν δεῖ ἡμπορεῖσι νὰ δεῖξονται (1) ἀλλ' ἐκεῖνα τῶν ἰδεῶν τῶν σιωπῶν. Ἐγὼ περιέχω ἔλεγχοι τέτοι, καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς αὐτῆς τῶν ἰδεῶν, καὶ ἐκ τῆς σημασίας τῶν ὀνομάτων ἐκείνων. Τὸ δεῖξεν εἶναι νὰ ὀποφαινητὶς τὸν νῦν εὐδὸς ὀνόματος δεῖ ὄρων οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ σιωπῶμαῖσι τέτοι τῶν ὀνομάτων (2) : ἀρα ἀναπτύσσεται ἡ ἐκείνη σημασία, δεῖξεται, ὅταν ἀναπτύσσεται, δεῖ ἄλλων ὀνομάτων, ἡ ἰδέα ὀποφαινητὶς ἐκεῖνο ἀπρηῖσθη (3). Ἀρα, εἰάν οἱ ὀποφαινητὶς εὐδὸς δεῖσμος, προσφέρωσιν (4) ἀναγκαιῶς διαφόροις ἰδεῶν, εἶναι ἀδύνατον εἶναι νὰ παρῆσῶσι μίαν ἰδέαν ὀποφαινητὶς πάσης σιωπῶν.

Εἰπειδὴ ἡδέλησαν ἑστίνες νὰ δεῖξωσιν (5) ἀπλῶς σημασίας, ἐπενοῦθησαν ἐκεῖνοι οἱ ὀποφαινητὶς δεῖσμοι οἱ ἑστίνες ἀνήγειραν μάχας εἰς τὴν ἑστίνες καὶ εἰς τὴν ἑστίνες παρῆσῶσι τοῖς πεπαιδευμένοις. Ὄρειδῃ ἡ κίνησις, ἡ ἐστίνες ἑστίνες (6) εὐδὸς ὄντος ἡστίνες εἶναι ἐν δυνάμει, κατὰ τὴν ἑστίνες εἶναι ἐν δυνάμει. εἰδύατότις νὰ μηχανῶται εἰδύατότις λόγῳ ἀσυντακτοτέρων (7) ; Ἄλλοι τὴν ὀρειδῃσαν,

(1) Essere definiti.

(2) Che non sieno sinonimi a questa parola.

(3) Vi si fissò. (4) Definizione, presentano.

(5) Definire. (6) L'atto.

(7) Poterassi immaginare un più grande anfrangimento.

σαν, 'Μία δ'αβασίς ἐξ ενός τόπου εἰς εἷς ἄλλον πᾶ ἔστιν ἢ διαφορὰ τῶν ἢ ὀνομάτων, διαβάσεως κινήσεως; Ἄλλοι, ἢ καὶ 'δ'αδοχὰς ἐφαρμογῆ (1) τῶν μερῶν τῆς ἐπιφανείας εἰς τὸ σῶμα πρὸς τὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας εἰς ἕτερον σῶμα': Ἐκ τούτων τὸ ὄνομα γνωρίζεται ἢ κινήσει κάλλιον;

Ἡ ἘΝΕΡΓΕΙΑ (2) 'τῆς διαφανῆς πράγματος καὶ διαφανῆς'. Οὗτος ὁ Περιπατητικὸς ὀρισμὸς θέλει πρὸς τὴν ποιήσῃ νὰ καταλάβῃ εἰς τυφλὸς ἐκ ἡμετέρας τὸ νόημα τῆς ὀνόματος 'φῶς'; Καὶ οἱ Καρτησιανοὶ θέλουν προχωρῆ λέγοντες ἐκείνω, ὅτι τὸ φῶς εἶναι ἢ 'δύο σφαιρίσιν (3) εἰς ἕνα μέγαλον ἀειδίμῃ μικρῶν σφαιριδίων ὅπως πλῆττωσιν ἐντόνω τὸν βυθόν (4) τῆς ὀφθαλμοῦ;

Τὰ ὀνόματα μὴ εἶναι εἰ μὴ ἦχοι, δεῖν ἢμπορεῖν νὰ ἀνεγείρωσι κατ'αὐτὰ εἰ μὴ τὴν ἰδέαν αὐτῶν τῶν ἐκείνων ἢ καὶ ἂν ταῦτα παρῶσιν ἴδιαι, τὸ σῶμα βραίνει ἐπειδὴ ἢ χῆσις προσήκει αὐτὰς ἐκείνοις. Ἀλλ' ἐκεῖνος ὅπως δεῖν ἐδέξατο τὴν ἰδέαν ποιότητός τινος ἀπλῆς δ'αὖ τῆς ὀργάνου ὅπως χεῖρα νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μοναχὸν μέσον τῆς ἐκείνου πρὸς εἰκοεῖσαι ἑαυτῶν, δεῖν θέλει διωθῆναι ποτὲ νὰ τὴν γνωρίσῃ, μίτε δ'αὖ τῆς σωφίας ὀνόματος αὐτῆς, μίτε εἰς ἄλλων, ἢ τισὲν εἶναι ἢ ἐκείνων δ'αδ'εῖσις. Ἐκτὸς εἰμή τῆς ἡθελε νὰ πρὸςδέχεται τὴν φιλοσοφίαν τῆς Σαρχοπαυσά, ὅσις εἶχεν εἰδῆ τὸν Δελκινῶν ἐξ ἀποῖς: ἢ ἐκεῖνον εἰς ἕνα ἐκ ἡμετέρας Τυφλῆ, ἀνδρῶν σαρδαῖς, ὅσις ἀρῶν συχνὰ εἶχε προσανατεθῆ (5) τοῖς αὐτῶ φίλοις, ἢ

(1) L'applicazione successiva. (2) L'atto.

(3) L'agitazione. (4) Il fondo.

(5) Dopo d'aver consultato i suoi amici.

πολλὰς πόνους τῷ πνέματι αὐτῷ, εἶχε καταλάβῃ τέ-
 λους πάντων ὅτι τὸ ἐρυθρὸν χῶμα ἢ παρὰ γμάτι ὁμοίου
 ἤχῳ τῆς σάλπιγγος.

ἌΡΑ μόναι αἱ σωθετοὶ ἰδέαι ἠμποροῦσι νὰ οὐρίζων-
 ται. Διὰ τὴν μέσσην τῆν ὀνομάτων ἄτινα ἐκφέρουσι τὰς
 ἀπλᾶς ἰδέας ὅπῃ τὰς σωθετέσιν, ἠμπορεῖ τις νὰ πα-
 ρεῖται ταύτας τὰς ἰδέας ἐκείνῳ ὅσιν δὲν τὰς εἶχε ποτὲ
 λάβῃ. Ἐγὼ ἐδυνάμην νὰ οὐρίζω τὴν Ἰεὶν δὲ τὴν
 ἀφ᾽ ἑαυτῆς αὐτῆς, τὴν μεγέθει αὐτῆς, τῆς θέσεως αὐτῆς,
 καὶ τῆς διαθέσεως τῆν αὐτῆς χρωμάτων, εἰς ἕσπον ὅπῃ
 γὰρ τελῶς παύσων τὸτο τὸ φαινόμενον ἐνὶ ἀνθρώπῳ
 οἷς δὲν τὸ εἶχεν εἰδῆ πρόποτε, ἀλλ' ἐγίνωσκε τὰ ἐκεί-
 να χρώματα.

ἸΔΟΥ' μίᾳ ἄλλῃ διαφορά' μεταξύ πᾶν ὀνομάτων τῶν
 ἀπλῶν ἰδεῶν, ἐκείνων τῶν ἐνοικῶν, καὶ ἐκείνων τῶν
 ὑποστάσεων. Ἐκείνα τῶν ἐνοικῶν σημειῶσιν ἰδέας με-
 τὰ ὁμοιωμένης αὐτῆς τῷ πνέματι· ἐκείνα τῶν ὑποστάσεων
 σημειῶσιν ἐν ἑξῶθεν Ἀρχέτυπον, εἰ καὶ, κατὰ τινα
 ὅσον, μικρόν τι ἄσατον (1) καὶ ἐκείνα τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν
 ἀρκεῖται τὴν παρυσίαν καὶ τὴν δύναμιν τῶν πραγμάτων.

ΤΑ' ὀνόματα τῶν ἀπλῶν ἔσοποποίησιων ὀλίγα δια-
 φέρουσι τῆν ὀνομάτων τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν.

(1) D' una maniera un po' vaga.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

‘ Περί τῶν Ονομάτων τῶν Ἐννοιῶν, καὶ τῶν
Ονομάτων τῶν Σχέσεων. ’

ΤΑ ὀνόματα τῶν ἐννοιῶν ὄντα γρηκὰ δὲν ἴμποροῦν
να σημειῶσιν εἰ μὴ ἰδέας ἀπεσπασμῆρας. Ταῦτα
ὅμως ἔχουσιν ἰδιώματα, τὰ ὅποια διακρίνουσιν ἐκεῖνα
ἀπὸ τῶν ἄλλων γρηκῶν ὄρων, καὶ τὰ ὅποιά εἰσιν ἀξίως
τῆς ἡμετέρας ὀπισάσεως.

1. Αἱ εἰσὶαι τὰς ὁποίας ἐκεῖνα σημειῶσι, μορφῶνται
ἀπὸ τῆς διανοίας: ἐν τῷ ἐκείνα διαφέρουσι τῶν
ὀνομάτων τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν. 2. Αὐταὶ αἱ εἰσὶαι μορφοῦνται
κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκείνου ὑπάρξει ἔξω ἡμῶν
καὶ κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκείνου: ἐν τῷ, ταῦτα
διαφέρουσι τῶν ὀνομάτων τῶν ὀπισάσεως.

ΔΙΑ ταύτης τῆς μορφώσεως τῶν ἐννοιῶν, τὸ πνεῦμα
δὲν δίδει τὸ εἶναι νέα τι ἰδέα ἀπλή: Τῆτο δὲν ποιεῖ
ἄλλο ἢ ἀθροίζειν εἰς μίαν μόνον πλείονας, τὰς ὅποίας
ἐκεῖνο δέσκει κατωσμῆρας ἐν ἑαυτῷ. Ἐγὼ διαλαμ
βαίνω ὅτι ἐκεῖνο ποιεῖ τότε τὰς ἑξῆς ἀξίως ἀνάξει.

1. Ἐκλύγει εἴα ὀνομασίαν ἀειδμὸν ἰδεῶν, 2. Σημειῶνται
ἐκλύγει αὐτὰς ὀνομασίαν, 3. Δείει αὐτὰς δι’ εἰδὸς ὀνομασίαν.
Τρεῖς ἀνάξει τὰς ὁποίας ἐκεῖνο ἴμπορεῖ να ποιῆ, καὶ
ὅποτε εἰδὸς ἀνθρώπος ἀπὸ ἐκείνου δὲν εἴχε λάβη τὴν
ἐννοιαν τὴν ὅποیان ἐκεῖνο ἀπὸ δίδει να συνδέτη. Ἡ δὲ
λίτις δυνάτη, ‘ ἀπὸ δὲ χάριν, ’ να μορφοῖ τὴν
ἰδέαν ‘ ἰεροσουλίας, ’ καὶ ‘ μοιχείας, ’ ἀπὸ ἀπὸ φαί
σι

σίποτε αὐται αἰ πλημμέλειαι : Καὶ δὴ πρέπει νὰ ἀμφιβάλλῃ τις ὅτι οἱ Νομοθέται δὴ ἐποίησαν νόμους ὡς παράξων, αἵτινες δὴ ἦσαν εἰ μὴ τὸ ἔργον τῶ ἱκεῖνων πνύματος.

ΑΛΛ' εἰ ἢ ἡ μόρφωσις τῶν ἐνοιῶν εἶναι μόνον ἔργον τῶ πνύματος, αὐται ὅμως δὴ ποιῶνται ὑπὸ τύχης : καὶ αἰ ἰδέαι ὅτῃ ἐκείνας σωθέτῃσι δὴ εἶναι ἐρρίμμυται ἀναμίγδω (1), καὶ σινεζδωγμύται ἀπίκτως ἢ ἀπὸ σοφίας. Ἐπινοθεῖσαι, πρὸς τὸ ἀνακοινῶν δὴ κώτερον τὰ ἐνθυμήματα (πρῶγμα ὅτῃ εἶναι ὁ πρῶτος σκοπὸς τῆς γλώσσης), ἐζέχθησαν μὲ ἰδέας τῶν ὁποῖων τὸ ἄθροισμα ἀπαντῶ συχνὰ ἐν τῇ ὁμίλια. Οὕτως ἐγνόοντο ἐκ τῆς πλημμελείας τῶ φονδῶν τὸν Πατέρα, καὶ ἐκ τῆς πλημμελείας τῶ φονδῶν εἶνα ἄλλον ἄνθρωπον, δύο ἐνοιαι δὴ φοροί, καὶ ἐσημειώθησαν αὐται αἰ δύο ἐνοιαι δὴ δύο διαφόρων ἐνομάτων : πρὸς τὸ ἐκφέρειν ἐπίμως, καὶ ἀπὸ μίας βραδείας ἀπαρμύσεως ἰδεῶν, τῶ δὴ φορον ἀπύειαν τῶν τῶν δύο ἐγκλημάτων, καὶ τῶ δὴ φορον ποιινῶ τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος ὁ κατηγορέμμος τῶν τῶν πλημμελειῶν.

ΑΡΑ τὸ Πνεῦμα ἀθροῖζει τὰς διασπαρμύας ἰδέας, αἵτινες σωθέτῃσι μίαν ἐνοιαν : ἀπὸ εἶναι τὸ ὄιομα τὸ αὐτὸ τῆς ἐνοιῆς, τὸ ὁποῖον κρατεῖ ἐκείνας δεδιμύας, τὸ ὁποῖον καλύει τῶ διασπαρῶν ἐκείνων, ἢ τὸ ὁποῖον, ὡς ὅσον ἔτω τῶ ἐσίαν ταύτης τῆς ἐνοιῆς, ἀσφαλίζει αὐτῇ μίαν διαμονῶν αἰώνιον. Ἐπειδὴ συμβαίνει παρῶς, μία ἐνοια νὰ νομίζηται νὰ σωισῶ ἐν εἶδος διακεκεμύον (2), ἐὰν αὐτῇ δὴν ἔχη ἐν διακεκεμύον

ὄιο-

(1) Confusamente.

(2) Constituir una especie distinta.

164 Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν Ἑννοιῶν. Κεφ. Ε.
ὄνομα. Ἄν ἴστω τὸ ὄνομα δὲν ἔδεε δυνατὰ ἴστων τὸν μέ-
γαν ἀριθμὸν ἰδεῶν κεχωρισμένων, αἵ τινες σωθέντες
μίας ἔννοιας, αὐταὶ αἱ ἰδέαι ἐχωρίζοντο ἀπ' ἀλλή-
λων, δισκορπίζοντο ἅπαται, καὶ ἡ ἔννοια ἐπαύετο
ἔσσει.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἐννοιῶν σημαίνουσι πάντοτε τὴν
πραγματικὴν ἔσσειαν τῶν ἐκείνων ἰδεῶν. Αὐταὶ αἱ ἔσσεις
ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἰδέαι σωτηθειμένα καὶ ἀπεσπασμένα,
μεμορφωμένα χωρὶς νὰ παραβάλλωνται τῇ ὑπάρξει
τῶν πραγμάτων τῶν ἔξω ἡμῶν: ἔτω τὰ ὀνόματα τῶν
ἐννοιῶν δὲν ἡμποροῦσι νὰ σημειώσιν εἰ μὴ μίαν ἰδέαν
ἐν τῷ πνόματι. Ὅθεν δὲν ζητεῖται ἀλλαχῆ τὸ πραγ-
ματικὸν ἐκείνων. Ἄρα πάσαι αἱ ἰδιότητες μιᾶς ἐννοίας
ἐξαρτῶνται τῆς ἀπεσπασμένης ἰδέας ἐκείνης. Ἐνταῦθα
ἀπολύτως, ἢ καὶ παράγμα καὶ κατ' ἰδέαν ἔσσεια ἐκ εἰσὶν
εἰ μὴ εἷ, καὶ τὸ αὐτὸ παράγμα.

ΕΚΕΙΝΟ ὅπερ ἐγὼ ἤδη εἶπον, δεικνύει τὰς αἰτίας
διὰ τί μανθάνει τις τὰ ὀνόματα τῶν ἐννοιῶν πρὶν αὐτὴν μορ-
φοῦ ταύτας ἐκείνος αὐτός. Πᾶ ἤθελον ἦδαι τὸ ὄφελος
τέτων τῶν μορφώσεων, καὶ τῶ πληρῆν τὴν κεφαλὴν ἀπέρι-
στων δυνατῶν ἐννοιῶν; τῆς χρήσεως μηδὲν ὄνομα ἀπερι-
σάσης εἰς ἐκείνας, ἤθελον ἦδαι ἀνάγκη, νὰ ἀμελή τις
ἐκείνων, καὶ νὰ ἀμνημονῆ αὐτῶν: ἐπειδὴ μὲ τίνα νὰ
ὀμιλήσῃ τις πρὸς ἐκείνων; Πλὴν πρὸ τῆς μορφώσεως τῶν
γλωσσῶν, ὡς ἀναγκαῖον νὰ εἶχέ τις τὴν ἰδέαν εἰδὸς
παραγματος, πρὶν ἢ εἶναι ἐκείνω εἷ ὄνομα: ὃν ἔσσεια
συμβαίνει, ὅταν ἡμεῖς ἐχωμεν μίαν ἰδέαν, ἢ τι καὶ ἡ ἀνά-
γκη μᾶς ἐνάγει πρὸς τὸ προσάπτειν μίαν νέαν φρά-
σιν. Ὡς πρὸς τὰς ἀπλᾶς ἰδέας καὶ πρὸς τὰς ἐσσεῖ-
σεις, αἵτινες ἔχουσι μίαν ὑπάρξιν πραγματικὴν ἐν τῇ φύ-
σει, ὑποκρίνεται τὰ ἐκείνων ὀνόματα πρὸ τῆς ἐκείνων

σημα-

σημασίας, ἢ πᾶν τὸναντίον, ὡς γε ἢ ἀκείτις αὐτοῖς καὶ ὀνομάζονται, ἢ αὐταὶ ποιεῖσι τύπον ἐφ' ἡμᾶς (1).

ἩΜΠΟΡΕΙ ΤΙΣ καὶ προσάπτῃ ταῖς χήσιςιν ἐκεῖνο ὅπερ ἐγὼ ἤδη εἶπον περὶ τῶν εἰσοιῶν, χωρὶς καὶ μεταλλάττῃ εἰ μὴ ὀλίγοντι: ἀλλ' ἐπειδὴ ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν δύναται καὶ ἀντιλαμβάνηται τῶν τῶν διαφορῶν, ἔχουσάμου τὸν πόνον τῷ μειζόνως ἐκτείνειν τὸ τοῦ Κεφάλαιον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 5.

Περὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ὑποστάσεων.

ΤΑ ὀνόματα ὅπερ ἐκφέρουσι τοῖσιν ἢ τοῖσιν εἶδος ὑποστάσεων, ἀπλησίως ὡσπερ τὰ ὀνόματα τῶν ἐνοιῶν, ἢ πᾶς ἄλλος γρηκός ἔρος, δευ' ἐκφέρουσιν εἰ μὴ μίαν ἰδέαν ἀπεσασμῆλυ, καὶ πεπλασμῆλυ μόνον παρ' ἡμῶν.

Οἱ Ἄνθρωποι ὑποτιθέμενοι ὅτι πολλαὶ ὑποστάσεις ὁμοιάζουσι καὶ πολλὰ μέρη, μορφῶσιν ἐκ ταύτης τῆς ὑποτιθεμένης ὁμοιότητος, μίαν μόνω ἰδέαν, καὶ τῆς διδασκίαι ἐν μόνον ὄνομα. Διὸ πᾶσαι αὐταὶ αἱ ὑποστάσεις ὅπερ ὑποτιθεται καὶ ὁμοιάζουσι, λέγονται καὶ εἶναι τὸ αὐτὸ εἶδος.

Τὸ Πνεῦμα ἔχει τὴν δύναμιν τῷ ποιεῖν ἄπερα εἶδη ἢ ἰδέας ὁμοιότητος. Ἀρκεῖ πρὸς τὸτο, γνωρίζειν μίαν ὑπο-

(1) Secondo che, o s'intendono nominare, o che queste fanno impressione sopra di noi.

ὑπόσασιν καὶ μόνῳ (1). Τὸ πνεῦμά μου δυνάται να
 παρῆσθ' ἑαυτῷ ἄλλας, ὅπῃ νὰ ὁμοιάζωσιν ἐκεῖνη, καὶ
 νὰ καλῆ δι' αὐτὸς ὀνόματος ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ ἡδυστάτη
 κτὴ πλειόνων ὑποσάσεων κατὰ μόνῳ ἰδέᾳ (2). Εἴ
 καὶ ἐκ ἑσίν εἰ μὴ εἰς Ἡ^ολιος, ἐγὼ δυνάμαι νὰ ὑποθέ-
 τω ἄλλας ὁμοίους: καὶ ἔξ' ταύτης τῆς ὑποθέσεως, ἐγὼ
 μορφῶ σὺ εἶδος ἡδυστάτης, ὡσπερ ἀνὲ ἐσὼ πόσοι Ἡ^ο-
 λιοὶ ὅσοι εἰσὶν οἱ Ἀ^οσίρες.

ΤΟΤΟΤΟ εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ καλεῖται ἡ ἔσῃα αὐτὴ
 εἶδος, ἥτις ἔχει τὸ εἶδος ἀπὸ παντὸς ἄλλου.
 Τῶρα ἐπειδὴ αὕτη ἡ ἔσῃα δὲν εἶναι εἰ μὴ παρομοιώ-
 σεις τὰς ὁποίας τὸ πνεῦμα ὑποθέτει ἀνάμῃσον πολλῶν
 ἀδιαίρετων, ἀκολουθεῖ ὅτι τὰ ὀνόματα ὅπῃ ἐκφέρουσι πρὸς
 εἶδη τῶν πραγμάτων, δὲν ἐκφέρουσι πρῶντι, εἰ μὴ πα-
 ρομοιώσεις κατ' ἰδέαν, ἀνάμῃσον τῶν ἀδιαίρετων τέτε τῶ
 εἶδος. Ἐγὼ ἡδὺ εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι δὲν ἔστι νὰ
 συγχέηται ταύτῃ τῇ κατ' ἰδέαν ἔσῃαν μὲ τῇ κα-
 τὰ πρᾶγμα ἔσῃαν, ἢ μὲ τῇ αὐτῇ σύσασιν τῶν ὑπο-
 σάσεων.

Ὁ ὅρος ἔσῃας, ἐν τῇ σωήθει ἀγωγῇ (3), δὲν
 ὑποφαίνει εἰ μὴ τῇ ἔσῃαν τῶν εἰδῶν: ἐπειδὴ δὲν πι-
 σθεῖται νὰ γνωρίζῃ τῇ ἔσῃαν αὐτὸς ἀδιαίρετος, εἰ μὴ
 ἀφ' ἑ ἰδρῦθῃ ὑπὸ μιᾷ ὡρισμένη συμμοεῖα ἢ εἶδει πραγ-
 μάτων. Φαίνεται ἐκεῖνο νὰ ἀρμόζῃ τῇ ἰδέᾳ αὐτὸς τοῦ
 εἶδος; λέγεται ὅτι ἔχει τῇ ἔσῃαν τέτε τῶ εἶδος: Δὲν
 ἀρμόζει; λέγεται ὅτι δὲν ἔχει τῇ ἔσῃαν ἐκεῖνα. Δὲν
 καλεῖται τὸτο ἰδῖον ὄν ἔξ' τῶ ὀνόματος ἀνθρώπου,
 ἔπος, σιδήρε, εἰ μὴ διότι ὑποτίθεται νὰ ἔχη τὸ
 ποιῶ.

(1) Ed unica. (2) Unicamente ideali.

(3) Nello stile ordinario,

ποιότητας αἵτινες σωθῆναι τῷ ἰδίῳ ὅπῃ ἔχει τις τῶν ἰδίων ἀνθρώπων, ἴππων, καὶ σιδήρων.

Ἄρα ἡ δυνάμει τῶν πραγματικῶν ὑσίων ἐκείνων κερκίζονται αἱ ὑποστάσεις εἰς διάφορα εἶδη: διότι ἡμεῖς ἐλέου ἀγνοῦμεν τῷ εὐδοκῶν σύσασιν ἐκείνων, καὶ τῆς ὁποίας ὅμως ἐξαρτῶνται πᾶσαι αἱ τέτων ἰδιότητες. Τίς δυνάται νὰ καυχᾶται νὰ ἰξόρῃ τὸν ἀκειβῆ συχηματισμὸν, τὸν ἀκειβῆ μηχανισμόν τῶν σωμάτων τὰ ὁποία εἰσιν ἐκείνω τὰ πλέον οἰκεία, τῶν περῶν ὅπῃ πατεῖ ὑπὸ τῆς πόδας, τῶ σιδήρῳ ὅπῃ εἶναι πάντοτε ἐν ταῖς χερσίν αὐτῆ, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆ; Μ᾽ ὅλον τῆσι, τίς ἀπειρος ὑπόστασις ὑπὸ τῆς σιωπῆς τέτων τῶν παχέων σωμάτων ἕως εἰς τὰ λεπτὰ ἔλαβα, καὶ εἰς τὰ ἰνύσα θαύματα τῆς πραγματικῆς ὑσίας τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων! Ἡ ὀπμιελῆς κατασκευὴ (1), τῷ ὁποίῳ ἡ δυνάμει τῆς ὑπερμεγέθους μηχανῆς τῶ Πλωτος, καὶ ἰκασῶ τῶν μερῶν αὐτῆ, τὸ ὄν τὸ ἀπείρως κραταῖον, τῷ πλέον ὑπερβαίνει τῷ κατάληξιν τῶ ἀνθρώπου ἕως καὶ τῶ πλέον ἀγχιῖν, ἢ ἡ μηχανὴ ἢ πλέον λεπτὴ ὑπερβαίνει αἱ ὁμοίας (2) τῶ πλέον ἀγχιῖν πάντων τῶ ἀνθρώπων. Ματαίως λοιπὸν, ἀγνοῦντες τὰς πραγματικὰς συστάσεις τῶν σωμάτων, ἀντιποιόμεθα νὰ τὰ ἀνάγωμεν εἰς ἀρισμῶνα εἶδη, δυνάμει τῆς πραγματικῆς ἐκείνων ὑσίας.

Εἰ καὶ αἱ κατ' ἰδίαν ὑσῖαι ἐκάστῃ εἰδῆ ὑποστάσεων ἔσιν τὸ ἔργον τῶ πνεύματος, πλὴν, δεῖν ἡμπορεῖμεν νὰ λέγωμεν ὅτι αὐταὶ εἰσιν ἀπλῆς φαντασίας: ἐπειδὴ πρὸς τὸ μορφῶν ἐκείνας καὶ λαλεῖν περὶ αὐτῶν καὶ εἶνα σωστὸν τὸν ἔσπον, χρειάζεται 1. Ὅτι αἱ ἰδέαι ὅπῃ τὰς σω-

θῆται.

(1) Strutura. (2) Concezioni.

θέτει να εἶναι ὀρθολογικαὶ ποιότητων πραγματικῶς
 συνυπαρχουσῶν ἢ ἐν μιᾷ ἐνδοτάτῃ συναρμογῇ: Χρειαί-
 ζεται τὸ πνεῦμα νὰ ἀκολουθῇ τῷ φύσει μόνον, νὰ
 μὴ ζιζυγιῇ τῷ βλητικῷ τῷ προβάτε μὲ τὸ χῆμα (1)
 τῷ ἴππῳ, ἢ τὸ χῶμα τῷ μολίβδῳ μὲ τῷ πικρότητι
 τῷ χρυσίῳ. 2. Χρειαίεται αὐταὶ αἱ ἰδέαι νὰ παρισῶ-
 σι ποιότητας ποικίλας ἐν πᾶσι ἀκριβῆς καὶ καλῶς ὡρο-
 μείον. Ἄν ἐν ἐκείναις ὑπῆρχε πλεόν ἢ ἥττον, ἔκεί-
 τῳ τὸ αὐτὸ ἄθροισμα, μίτε ἀκολούθως ἢ αὐτῆ ἕστια, τὸ
 αὐτὸ εἶδος.

Εἰ ἢ τὸ πνεῦμα, ὅταν κατασκόδῃ καὶ μορφοῖ μίαν
 ἰδέαν εἶδος τινὸς ὑποστάσεως, δὲν ἐνοῖ ποιότητας ὅτι
 δὲν ὑπάρχουσιν, ἢ ὅτι δὲν ὑποδέχεται νὰ ὑπάρχουσιν
 ὅμως: ὅμως ὁ ἀειδὸς τῶν τῶν ποιότητων ποικίλλει καὶ
 τῷ προσοχῷ, τῷ ἐμπειρίᾳ, τῷ ὀπίσασιν, καὶ συ-
 χνά τῷ φύσει αὐτῷ τῷ μορφοῦτος. Ἐπειδὴ αἱ
 τῶν δὲ τῶν ὁποίας αἱ ἰδέαι τῶν διαφορῶν εἰδῶν ὑπο-
 στάσεων εἰσὶ, τῶνλάχιστον τὸ πλεῖστον μέρος, ἔτις ἐλ-
 λιπείς, καὶ πρὸς τῶν ἕτω διαφοροὶ ἐν διαφοροῖς προσώποις.

Α. ἌΤΙΑΙ εἰσὶ συχνὰ ἐλλίπεις: οἱ πλεῖστοι ἀρκούν-
 ται τῷ ἐμβιβάζειν (2) εἰς τὰς αὐτῶν ἰδέας τῶν ὑπο-
 στάσεων, ἐκείνας τὰς ὀλίγας αἰδητὰς ποιότητας τὰς ὁποίας
 εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ ἀνακαλύπτωσιν ἐν ἐκείναις, καὶ συχνὰ
 ἀφαιλεῖται τὰς ποιότητας τὰς πλεόν ἀξιολόγους, καὶ
 ἐκείνας αἰτίνας ἔοριπε νὰ ἔχωσι μείζον δίκαιον.

ΔΕΝ εἶναι σχεδὸν ἄλλο, παραδ. χάειν, ἢ τὸ χῶμα
 ὅθεν λαμβύομεν κανόνα πρὸς τὸ διακρίνειν τὰ εἶδη τῶν
 ἔραχίων, σωμάτων: διὸ κείνομεν, ὅτι πανταχῶ εἶδος
 εἶναι

(1) Figura.

(2) Far entrare.

καὶ τὸ χῶμα τῶ χυσίῳ, ἐκεῖ προσέτι εἰσὶ πᾶσαι αἱ
καὶ ποιότητες τῆς τῆ μετάλλῃ.

ΔΕΝ λαμβάνομεν χεῖδὸν κανόνα ἀκριβέστερον πρὸς τὸ
κρίνειν τὰ εἶδη τῆδ ὀργανισμῶν σωματίων, καὶ τὰ
οἷα ὑποβαίνουσι διωκεῖν δὲ σπέρματος. Τὸ χῆμα εἶ-
ἐκεῖνο ὅπῃ πισδύεται νὰ δακρίνη τὸ ἐκείνων εἶδος.
καὶ τῶ χήματος αὐτῆδ, εἰς φρενὸληπτος (1), χωρεῖς
ὁμίλη, χωρεῖς νὰ δαλογίζηται ἀναγορδύεται (2) τῶ
θραπίνε εἶδος: καὶ εὐ ζῶον τὸ ὁποῖον νὰ συμελογίζετο
ἄλλῃ τῆς ζωῆς αὐτῆδ ἔπος ἀκριβῶς ὡσπερ ἡ ὄνος τῶ
βαλααμ, ἀναγορδύεται τῶ θηριώδης εἶδος. Ὅτε
Ἀββᾶς τῶ Ἀγίῳ Μαρτίνῳ, λέγει ὁ Μονάγιος,
ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, εἶχον ἔπος ὀλίγον τὸ χῆμα
πρὸς ἀνθρώπῳ, ὅπῃ ὡμοιάζε μάλλον εὐί τέρατι: ἐγέ-
νη, πρὸς ἱκινὸν χόρον, σκέψῃς, πότερον ἔωρετε νὰ
κατεγίζηται ὅμοιως ἐβαπτίδη, καὶ ἀνηγορδύθη ἀνθρώπος
εἶπε (3). Με εὐ πρῶσωπον ὀλίγω μακρότερον,
καὶ μίαν ῥῖτα σιματέραν, με εὐ ἔσμα πλέον ἐχισμέ-
καὶ με μίαν ἄλλῳ μικρὰ ἀμορφία: εἰ καὶ ἔτος
ζῶον λογικὸν, αὐ αὐτὸς μόλις διεσώθη τοῖςτος ὁποῖος
ἔτος τότε βίβαια ἦδελον ἀπόληται ὡς εὐ Ὄν ἐκ
ἀνθρώπινον.

Β. ΕΠΕΙΔΗ τὸ πνεῦμα μόνον δαπειεῖται πρὸς τῆδ
εἰκῶν τῆδ εἰδῶν, τὰς ἐκτείνει, τὰς συσέλλει, τὰς χύ-
(4), αὐται χρεῶς ἔσιν ἀναγκαίως νὰ εἶναι δαφόροι
δαφόροις πρῶσωποις, διὸ ποικίλλουσι τοῖςτος ὅπῃ δὲ
εἶναι ὑδεμία ὅπῃ νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ ἐν πᾶσι τοῖς ἀ-
νώτοις: ἐγὼ δὲ ἐξαιρῶ μῆτε ἐκείνῳ ὅπῃ ἔτοι γνω-
εἶξ.

(1) Sciocco, balordo. (2) E' dichiarato.
(3) Per provvisione. (4) Le modella;

εἶςσι κάλλιον, ἥτις εἶναι ἐκείνη τῆ ἀνθρωπίνης εἶδος ἔπειδὴ τοῦτος ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ὁ ἀνθρωπος καὶ Πλάτωνα, ὅπερ δὲν θέλει ἦδαι καὶ Ἀριστοτέλη.

ἌΡΑ εἶναι εἰς μέγας ἀριθμὸς ἰσοσάσεων, αἵτινες ὁμοιάζουσι καὶ πολλὰ μέρη, καὶ αὐτὴ ἡ παρομοίωσις μᾶς δίδει ἀνθρώπιον (1) νὰ τὰς τάττωμεν ὑφ' ὠρισμῶν τοῖς εἶδοσι: πλῆν, ἐπειδὴ πᾶς ὁ σκοπὸς ταύτης τῆ ἀναγωγῆς (2) εἶναι νὰ ἐκφέρη τις δι' εἰσὸς ὀνόματος πολλὰ πράγματα ἴδια, ἐγὼ δὲν βλέπω νὰ ἠμπορῆ τις νὰ λέγῃ, ὅτι ἡ φύσις ἀπέρεισε τὰ ὅρια τῶν εἰδῶν τῶν πραγμάτων: ἢ εἰς αὐτὴ ποιῆ τῆτο, βίβαια τὰ ὅρια ὅπερ ἡμεῖς δίδομεν τέτοις τοῖς εἶδοσι, δὲν εἶναι ἀκραιβάτως ἀνάλογα (3) πρὸς τὴν φύσιν.

ἌΝ τὸ πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ πέττει τὰ ἀδιαίρετα ὑπὸ ὠρισμῶν εἶδων, εἶναι πολλὰ ἐναργέστερον ὅτι τῆτο μὲρ τῆς συμμορίας τῆς πλείονος εἰσπραξίας, αἵτινες καλεῖται Γένη, καὶ αἵτινες περιλαμβάνουσι διαφορὰ εἶδη. Πρὸς τὸ μορφοῦν ταῦτα τὰ γένη, αὐτὸ χαρίζει ἀπὸ τῶν εἰδῶν ἐκεῖνο ὅπερ τὰ διακρίνει ἀλλήλων, καὶ δὲν ἐμβιβάζει εἰς καύτην τὴν ῥηικωτέραν ἰδέαν εἰ μὴ τὰς ἰδέας αἵτινές εἰσι κοινὰί τέτοις τοῖς διαφοροῖς εἶδοσι. Οὕτως ἐγὼ μορφοῦ τὸ γένος τὸ σημειόμενον διὰ τὸ ὄνομα τῆς Μετάλλου, χρυσοῦ, ἢ ὀψιπασῶν ἀπὸ τῆς ἑμῆς ἰδέας τῆς χρυσοῦ, τῆς ἀργύρου, τῆς χαλκοῦ, καὶ τῆς ἰδέας ποιότητος τῶν τῶν σωμάτων, καὶ μὴ κρατῶν εἰ μὴ ἐκείνας αἵτινές εἰσι κοινὰί πᾶσι, καὶ διὰ τῶν ὁποίων ὁμοιάζουσιν ἅπαντα. Εἰς ἕῶπον ὅπερ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος δὲν περιῶσιν ἄλλο, ἢ εἰς μέρος τῶν εἰδῶν τῶν περιλαμ-

(1) Ci autorizza.

(2) Riduzione.

(3) Conformi.

επιλαμβανομένων ἐν τῷ εἶδει, καὶ τὸ εἶδος, ἐν μέρος ἐκεί-
νων ὅπῃ περιλαμβάνονται ἐν ἑκάσῳ ἀδιαίρητον. Ἀλλ'
ἐν παντὶ τῷ ὄντι δίδεται τὸ εἶναι ἕδον ἀράγματι :
ὅθεν πᾶν ἐκεῖνο ὅπῃ γίνεται : βλέπονται πολλὰ πράγ-
ματα τὰ ὅποια ἔχουσι πολλὰς ποιότητας κοινὰς : μορφα-
νεύουσι ἐκ τῶν τῶν ὁμοιογενῶν ποιότητων, μία μόνη ἰδέα :
ἡ δὲ δίδεται ἐν ὀνόματι. Αὕτη ὑποβαίνει οἰκειότερα τῷ
πινυμένῳ : γίνεται ἀκριβὴς ἡ ἀσκήσις ἐπὶ ταύτης, καὶ
ἀκρίβειται ἐπὶ αὐτῆς μᾶλλον μείζονος ὀνόματι : ἔτι σω-
φρονίζονται αἱ ἰδέαι καὶ αἱ τῶν φράσεις. Τὰ ἀδιαίρητα
ἀκρίβειται πάντα ἐν ταύτωνται ἐπὶ ταύταις ταῖς ἡμι-
κρίβειται ἰδέαις, ἐπὶ ταῖς τοῖς ἡμικρίβειται ὄροις : καὶ ἐκεῖ ἡμι-
κρίβειται (1) ἑκάστον καὶ τὰς ἡμικρίβειται αὐτῆ ποιότη-
τες, ὑποβαίνει τὸ σωφρονίζον (2), ἢ τὸ εἶδος ἀ-
κρίβειται, πινυμέναι, ἔτι.

Ὁμοίως ἡ μίμνησκει τῶν ἡμικρίβειται καὶ τῶν εἰδῶν τρεῖς
ἡμικρίβειται : τὸ ἀληθινὸν τέλος τῆς διαλέξεως, τὸ ὅποῖον εἶναι ἀνα-
κρίβειται τὰ ἐνθυμήματα ἡμῶν καὶ τὸν πλέον ἔυκολον καὶ
ἐπιθυμητόν ἔυκολον. Αὕτη εἶναι προσέτι ἡ χρῆσις ὅπῃ ἐκείνων
ἐπιθυμητά χωρὶς τὰ διανοώμεθα μήτε ἐπὶ τῶν πρᾶγ-
ματικῶν ἔσειαν, μήτε ἐπὶ τῶν ὑποστατικῶν μορ-
φῶν, αἵτινες δὲν ἔμπορῶσι τέλειον ἐν γινώσκονται.

KE-

(1) Attolati.

(2) Del reggimento.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν Μορίων.

ΤΑ' ὀνόματα δὲ χρησιμύεσιν ἅπαντα εἰς τὸ ἐκφῆσαι ἰδέας. Εἰσὶ τινὰ τὰ ὁποῖα ὑποβαίνοσιν ὁμοῦ, καὶ τὸν συνδέσμον ὅπερ τίθεται μεταξὺ τῶν ἰδεῶν ἢ τῶν προτάσεων, καὶ μίαν πράξιν τῆς πνεύματος ὅταν ταύτας αὐτὰς τὰς ἰδέας, τῶν ὁποίων σημειῖται ὁ συνδέσμος. Τέτε τῆ ἀριθμῶν εἰσι ταῦτα, 'ναί, ἔ, ' ἄτινα σημειῖσιν ὅτι τὸ πνεῦμα βεβαιῶσιν ἢ ἀρνεῖται.

ΔΕΝ ἔρκει νὰ βεβαιώμεν ἢ νὰ ἀρνώμεθα, πρὸς τὴν ἀνακοινῆσαι τὰ ἐνθυμημάτα ἡμῶν τοῖς ἄλλοις, ἔχρησάμεθα νὰ συνδέωμεν ἕκαστον τῶν μέρη μιᾶς προτάσεως ἀλλ' ἔτι ὀλοκλήρως ὡς ἰδέας μὴ πασῶν τῶν χηρίων καὶ τῶν ἐξαρτήσεων (1) ἐκείνων: ἐχρησάμεθα νὰ ποιῶμεν λόγον (τῶν ὁποίων τὰ μέρη νὰ ἔχωσι τὴν ἀπαιτητέαν τάξιν καὶ τὴν συνδέσμον τὸν ἐν μὲ τὸ ἄλλο,) διηγήσεις, ὀλοκλήρως. Εὐρέθη ὁ ἔστος δὲ τῆς ὀρθῆς χηρίων τῶν μορίων καὶ ἐξαρτᾶται ταύτης μάστις ἢ σαφήνεια, ἢ αἰσθητικῆς, καὶ ἡ ἀρμονία (2) ἢ αὐτὴ τῆς ἀγωγῆς: δὲ πρὸς ἐκείνων βοηθείας δύνάται νὰ ἐκφῆρηται καὶ ἡ ἐξάρτησις ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἐνθυμημάτων, καὶ ὁ συνδέσμος, ἢ συστολή (3), ἢ ἔλαττωσις, ἢ ἀντίταξις καὶ ἡ ἔμφασις ἐκάστη μέρη τῶν λόγων.

ΟΥ΄.

(1) Dipendenza.

(2) L'aggiustatezza.

(3) La restrizione.

ΟΥΔΕΠΟΤΕ θέλει τις καταλαμβαῖν ἀκρυβῶς πάντα τὰ μὲν τῶν μορίων, εἰὰ δὲ γινώσκη διελθιμῶς τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ ἴσθαι (1) τῆ πνύματος ἐκείνης ὅσις ἦται τέποις: διότι αἱ φερίνοια (2), τῶν ὁποίων αἱ τὸ πνεῦμα δεκτικὸν, ὑπερβαίνουσι πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν μορίων. Ἄρα δὲ πρέπει νὰ θαυμάζη τις τὰ πλεῖστα τῶν μορίων ἔχουσι διαφορὰς σημασίας. οὐδὲν εἶναι τὸ μόριον **ἈΛΛΑ**.

ἜΣΤΙΝΟΤΕ τίθεται τὸ τὸ μόριον μετὰ τι ἐγκώρη, ὅπως εἶη τὸ διορθωτικόν, ἢ ὅπως ὁ διασυρμὸς κήται μὲν πλείονος τέχνης (3). "Μία τῶν μεγάλων ἀφελειῶν ἃν ἀπολαύει ἐκεῖνος ὅσις δὲ ἔχει τὸ ἀδύνατον ἰδέαν παγίαν (4), εἶναι ὅτι αὐτὸς σπανίως εἶναι ἐληλεγκμῶς νὰ εἶναι ἐν αἰτίᾳ (5): **ἈΛΛΑ** ταῦτα τὰ πρόσωπα δὲ ὁμοιάζουσιν ἀλλήταις (6), οἷτινες δὲ ἠμποροῦσι νὰ σαρωταῖ τῶν οἰκων αὐτῶν, διότι ἐπι δὲ ἔχουσιν ἐδὲν πάγιον, μὴ ἔχουσιν εἷς τινὸς κυριότητα; " **ἈΛΛΑ**, λέγεται ἐν ἀπορίαις, καὶ χρησιμῶς πρὸς ἀπόφασιν (7). " Δὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναξέπηται τὸ σύστημα τὸ ξένον, καὶ λίαν ἀκμάζον (8) ἐνίων Σοφῶν νεωτέρων: **ἈΛΛΑ**, ὃν ἐκεῖνο ἀχυρωμῶν μὲν ἐν σῶμα (9) ὄρων νέων, σχεδὸν πάντων ἢ ἀσαφῶν, ἢ μιᾶς σημασίας παρηλατημῶς, ὁμοιάζει ἐκείνοις τοῖς σπηλαίοις Δησῶν ἢ ἐκείνοις τοῖς φαλεοῖς ἀλωπέκων, οἷς ἐδεῖς
 ,, δῶνα"

(1) Il torno e la situazione. (2) Le concezioni.

(3) Per servirvi di correttivo, o per far passare la derisione con maggior artificio.

(4) Fissa; (5) D'aver il torto:

(6) A' vagabondi. (7) In difesa, e serve di scusa.

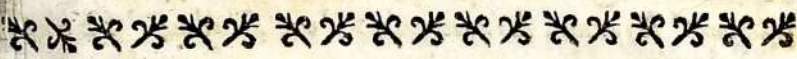
(8) Ed affai in voga. (9) Legione.

„ δυνάται νὰ πλησιάζῃ ἄρ' τὰς βάτας, τὰς ἀκαύσας
 „ καὶ τὸ σκοτεινὸν τῶ τόπῳ, τὰ ὅποια καλύπτουσιν
 „ εἰσόδους. „ **Α'ΛΛΑ'** τίθεται ἔξινότε μῆ τὸ εἶ μόνον
 „ πρὸς τὸ σημοῦ ἀυξήσιν τινα. „ Ἄν εἰς ἀνδρα
 „ ἐγίνετο ἔξαίφινς ἐγκρατὴς μιᾶς ὄψεως ὀξυτέρας
 „ νης ὅπῃ ἔτος ἤθελον ἔχη ἄρ' τῆς βοηθείας τῶ
 „ λιωτέρῃ μικροσκοπεῖν, αἱ τερπνότητες τῶ βίῃ τὸν
 „ λον ἐγκαταλίπη καὶ ταύτῳ: ἐπειδὴ εἶ μόνον τὰ
 „ κείμενα ἤθελον φαίνονται αὐτῷ ἄλλως ἐχηματισμῶ
 „ καὶ κεχρωματισμῶ ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, καὶ
 „ ἀμφιβάλλω ἐκεῖνος νὰ ἐδύατο νὰ κοιωνῇ αὐτῶ
 „ **Α'ΛΛΑ'** πρὸς τέτοις, μὲ μίαν ὄψιν ἔγω λεπτιῶ
 „ ἤθελον ἴσως ἠμπορῇ νὰ ὑποφέρῃ τῶ λαμπαρῶ
 „ τῶν Ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἢ τὸ ἀπλῆν φῶς τῆς
 „ ρας, μίτε νὰ ἀντιλαμβάνεται εἰ μὴ εὐθὺς μικρῶ
 „ μέρες εὐθὺς μικροτάτη ὑποκειμῶς, καὶ τῶτο ἐν ἐν
 „ κροτάτῳ διασήματι, πράγμα ὅπῃ ἤθελε καθιστῶ
 „ νον ἀνεπιτήδειον νὰ διαγινώσκῃ τὸ ἐπιβλαβές ἢ
 „ ἐπωφελές, ἢ νὰ ἐκφύγῃ, ἢ νὰ τὸ ζητῆ ἐν τοῖς
 „ ἴσιν ὑποκειμένοις. „ **Α'ΛΛΑ'** λέγεται ἐν ὄνε
 „ σμοῖς (1), καὶ χρησιμῶς εἰς τὸ σημειῖν, ὅτι
 „ ποιεῖται ἐκεῖνο ὅπῃ ἔχρωσεῖτο νὰ ποιεῖται. „ Σὺ
 „ σαι τῶ Θιῶ, ἔχῃ νὰ σὲ δίδῃ τῶ γνῶσιν τῆς
 „ θιῆς Ὀρησκείας, **Α'ΛΛΑ'** νὰ σὲ σπεύζῃ ἐν ἐπ
 „ τῶ ὅποιαν σὺ ἐπαγγέλλεσαι. „

ΠΑ'ΣΑΙΣ ταύταις ταῖς σημασίαις, ἐγὼ ἐδύατο
 νὰ προδέτω πλείονας ἄλλας, ἀν' αὐτῇ ὡς ἢ πρόθεσιν
 ἐμὴ: ἀλλὰ τῶτο τὸ παράδειγμα πρὸς τὸ μόνον μὲ
Α'ΛΛΑ', ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἡμᾶς ἀγεῖν εἰς τὸ διασκέπτειν

(1) Ne'rimproveri.

ἢ τῆς ἐκείνων χρήσεως, τῆς ἐκείνων ἰχύως, καὶ τῆς δια-
 ὀρων πράξεων τῆ πνεύματος τὰς ὁποίας ἐκεῖνα ὑποφαίνε-
 ται. Ἐνία ὁρμηλεύουσιν ὡσαύτως τὸν νῦν μιᾶς προτά-
 σεως ὀλοκλήρη, οἷον ἐκεῖνα τὰ 'ναί, ' τὰ 'ε', καὶ τ. καὶ
 ἄλλα, τότε μόνον ὅτε εἰσὶν ἰδρυμένα κατὰ τινὰ ὡσαύ-
 τῶν ἰδρυμένων ἔσπον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η΄.

Περὶ τῶν ἀπεσπασμένων καὶ τῶν πεπηγῶτων Ὄρων (1).

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ, ὡς ἐγὼ ἤδη ἀπέφωνα, ἔχει τὴν
 δύναμιν τῆ ἀποσπᾶν τὰς αὐτὰς ἰδέας. Διὰ τῆς
 τῆ μίσεως, αὐτὸ διακρίνει τὰ πράγματα εἰς εἶδη διαφορά.
 Τώρα ἐπειδὴ ἐκάστη ἰδέα ἀπεσπασμένη ἔστω εἶναι διακρί-
 νημένη ἀπὸ πάσης ἄλλης ἰδέας ἀπεσπασμένης, ὅπως αὐ-
 τὰ δὲν ἠμπορῶσι νὰ εἶναι αἱ αὐταί: ἀκολουθεῖ ὅτι τὸ
 πνεῦμα χρεωθεῖ νὰ ἀντιλαμβάνηται ἀμέσως τῶν ἐκείνων
 διαφορῶν, καὶ ὅτι ἀκολουθῶς δύο ἰδέαι χηρικαί, ἢ ἀπε-
 σπασμένα, δὲν ἠμπορῶσι πώποτε νὰ λέγωνται κατ' ἄλ-
 λήλων: Ἡ χηρῆσις προσέτι δὲν συγχωρεῖ τῆτο. Εἰ καὶ
 εἰσὶν ἀληθεῖς ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐν ζῶον, ὅτι εἶναι
 λογικόν, καὶ τ. ὅμως ἔδειξαι εἶναι ὅσις αὐτόθεν νὰ μὴ
 κηθάνηται τὸ ψεῦδος τῆτων τῶν προτάσεων: Ἡ ἄν-
 θρωπότης εἶναι ζωότης, λογικότης, καὶ τ. Ἀρα ὁρμη-
 μόνως τὰς πεπηγῶτας ἰδέας ἀνασρέφονται αἱ καταφάσεις:
 ταῖσι, μία ἰδέα ἀπεσπασμένη χρεωθεῖ νὰ εἶναι σωσ-

ζῶον.

(1) De Termini estratti e concreti.

ξυλογιμένη μὲ μίαν ἰδέαν ἢ ὁποία δὲν εἶναι απεασ-
σμένη.

ΠΛΗΘΗ αἱ ἀπλαῖ ἰδέαι ἡμῶν ἔχουσιν ὀνόματα
πεπασσμένα ἢ καὶ πεπηγότα, ἢ διὰ τὴν ὁμιλίαν
τὸν γραμματικὸν ἔθρον, ὀνόματα ἑσσιαστικά καὶ ὅπως
ἰσοκύβητος, ἰσοκύβητος: γλυκύς, γλυκύτης, καὶ τ. ἀπὸ
συμβαίνει πρὸς τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν τῶν ἐνοσιῶν καὶ τῶν
ἡμετέρων: Δίκαιος, Δίκαιοσύνη: ἴσος, ἴσότης. Ὡς πρὸς
τὰς ἡμετέρας ἰδέας τῶν ὑποστάσεων, αὐταὶ δὲν ἔχουσιν
εἰ μὴ ὀλίγα ὀνόματα απεασσμένα. Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι
ἡ Σχολὴ ἔπλασεν ἐκεῖνα τῆς Ζωότητος, Ἀνθρωπότη-
τος, καὶ τ. Ἀλλὰ πρὸς τὰ ταῦτα τὰ ὀνόματα καὶ τὰ
αὐτοῖς ὅμοια εἶναι ὀλίγα, ἀλλὰ βαλλόμενα πρὸς τὸ ἀπε-
ροπὸν πλῆθος τῶν ὀνομάτων τῶν ὑποστάσεων, ταῦτα ἐδέ-
ποτε ἐδυνήθησαν νὰ λαμβάνωσιν αὐθιγίαν ἐκ τῆς χρῆ-
σεως (1). τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἀποδεικνύη ὅτι
ἡ ἀνθρωπότης ὅπως ἐκείνη, ὅτι αὐτοὶ δὲν ἔχου-
σι μηδεμίαν ἰδέαν τῆς πραγματικῶν ἑσσιῶν τῆς ὑποστά-
σεως: ἐπεὶ δὲν ἔστι δὲν ἔχουσιν ὀνόματα τοῦ ἑσσιῶν δὲ
νὰ τὰς ἐκφέρωσιν. Ἡ μόνη διδασκαλία τῶν ὑποστατικῶν
μορφῶν, καὶ ἡ πολυπρᾶ πεποιθήσις προσώπων τινῶν
ἀμοίρων μιᾶς γνώσεως ὅπως ἐκεῖνοι ἀποτειοῦντο νὰ ἔχου-
σιν, ἐποίησαν νὰ κατασκοδαθῶσι, καὶ ἔπειτα νὰ εἰσο-
χθῶσιν οἱ ὅροι Ζωότης, Ἀνθρωπότης, καὶ τ. Οἱ
ὅροι οἱ τινες ὅμως περιεκλείθησαν ἐν τῇ Σχολῇ, καὶ οἱ τιν-
ες ἐδέποτε ἐδυνήθησαν νὰ εἶναι ἐν χρήσει παρ' ὅπως
σιν ἀνθρώποις (2).

KE-

- { 1) Esset autorizzati dall' Uso:
{ 2) Presso uomini ragionevoli.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Θ'.

Περὶ τῆς Ἀτελείας τῶν ὀνομάτων.

ΠΡΟΣ τὸ ἀνακαλύπτειν τὸ ἐντελές ἢ τὸ ἀτελές τῶν ὀνομάτων, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ θεωρήτις τὰς δύο ἐκείων χηῆσεις. Ἡ μία εἶναι, ἀνάγειν ὡς εἰς ἐπὶ ἐπὶ μνήμη τὰ ἐνθυμήματα εἰς τὸ πνεῦμα (1) : Διὰ τῆς βοήθειαι ἢ μνήμη, ἥτις ποιεῖ ἡμᾶς, ἵν' ἔγωγ εἶπω, νὰ ὁμιλῶμεν μετ' ἡμῶν αὐτῶν, Πάντα τὰ εἶδη τῶν ὀνομάτων δύναται νὰ χησιμώσωσιν εἰς τὸτο τὸ τέλος. Ὄντων τῶν σημείων προαιρετῶν (2), εἶναι τῆς ἐλδοῦθρος νὰ χηται ἐκείνοις τὰ ὅποια ἔτος θέλει, πρὸς τὸ ἐκφέρειν ἑαυτῶν τὰ αὐτὰ ἐνθυμήματα. Καὶ κατὰ τὸτο πρῶτον (3), ταῦτα δὲ θέλωσιν ἔχη ποτὲ ἀτελείαν, ἕως ἂν αὐτὰ θέλωσιν ἦσαι σημεῖα ἔμμουνα τῆς αὐτῆς ιδέας.

Ἡ ἕτερα χηῆσις τῶν ὀνομάτων εἶναι νὰ ἀνακοι- τὰς αὐτῆς ιδέας ταῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. Αὕτη ἢ χηῆσις εἶναι, ἢ πολιτικὴ (4), ἢ φιλοσοφικὴ. Ἡ πο- λητικὴ χηῆσις, εἶναι νὰ ἀναπτύσῃ τὸν αὐτῆς νῦν, ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον, ὑπὲρ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων τῆ βίαι. Ἡ χηῆσις ἢ φιλοσοφικὴ, εἶναι νὰ παρῆσαι σαφῶς, ἢ ἀνοήσιας ἀκριβεῖς καὶ ὠλισμηῖας, ἢ προπίσεις γονικᾶς, καθα-

(1) Registrar i pensieri nello spirito.
(2) Arbitrarii. (3) E a questo primo riguardo,
(4) Civile.

καθαρὰς καὶ βεβαίαις. Αὐταὶ αἱ δύο χήσεις εἰσὶ πολλοὶ διαφόροι: ἢ μία δὲν ἀπαιτεῖ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν ὡσπερ ἡ ἕτερα.

Τὸ τέλος ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐμιλῶσι χρεώσῃ νὰ εἶναι νὰ ἀναπτύσσωσι τὸν ἑαυτῶν ἰδὲν, τῆς εἰς, αἱ ἐκείνων φράσεις νὰ διακρίνωσι τοὺς ἀκραταίς αὐτῶν τὰ αὐτὰς ἰδέας ὅπῃ εἶποι αὐτοὶ προσῆψαν ἐκείναις: ἀλλὰ πῶς νὰ ἐλπίζηται ταύτῃ τὴν διακρίνωσι (1) ὡς ἐπιμύων καὶ ἀκριβῶν (2) ἰδεῶν, ἐὰν εἶποι αὐτοὶ δὲν ἔχασαν πιαύτας; Οὕτως ἡ ἀσάφεια καὶ ἡ σύγχυσις τῶν ὀνομάτων, ἐκεῖνο ὅπου οὐδὲν σωρίζεται ἡ ἀτελεία τῆς γλώσσης, δὲν προέρχεται, μήτε ἐκ τῆς ἀτελείας προσαφεικίας (3), μήτε ἐκ τῆς ἀνεπιτηδείότητος ἐν τοῖς ὀνόμασι πρὸς τὸ ἐκφέρειν μίαν ἰδέαν μᾶλλον ἢ μίαν ἄλλω (ἐπεὶ δὲ δὲν εἶναι ἕδω ὄνομα ἀνεπιτηδεῖον πρὸς τὸ τοῦτο, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σύγχυσις προέρχεται μόνον ἐκ τῶν συγχυτικῶν καὶ ἀσαφῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ἐκφέρειται τὰ ὀνόματα. Θέλει τις λοιπὸν νὰ ζήτην πᾶσαν τὴν σαφήνεια καὶ πᾶσαν τὴν δυνατὴν σωρίσιν ἐν τοῖς αὐτοῦ λόγοις, καὶ νὰ καταλαμβάνῃ ἐκείνας τῶν ἄλλων χρεώσῃ νὰ σπευδᾷ καὶ νὰ γινώσκῃ ἀπικειβωμέναις ἰδέαις τὰς ὁποίας σημειῶσι τὰ ὀνόματα: γνῶσις δὲ σχολος.

Α. ΟὔΤΑΝ οἱ ὅροι παρισῶσιν ἰδέας πολὺ σωρίσας, τῶν τῶν ἰδεῶν ἐσῶν ἐνός ἀθροίσματος πλείονων ἰδεῶν σεσωρόμενων, τῶν ὁποίων ἐκάστη ὅσον λαμβάνει ἐκείνη αὐτὴ πλείονας ἄλλας σωριεπώτας, εἶναι δύσκολον νὰ ἀθροίζηται πόσας ἰδέας εἶπω διαφόρους εἶναι

(1) Trasmissione.

(2) Precise. (3) Inopertate.

εἶ μόνον παῦν, καὶ νὰ φυλάττη τὴν αὐτῶν σωθεῖσιν καὶ τὸ αὐτῶν ὄνομα. Τοῖστοι εἰσιν οἱ πλείσοι ἢ ὄρων Ἡθικῆς, ἔτσι σπανίως σημειῶσι τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ ἔκφοροις προσώποις.

Β. Οὔταν οἱ ὅροι παρρωσῶσιν ἰδέας, αἵτινες δεῦν ἔχασιν ἐδεμίαν πραγματικῶν ὑπαρξῶν ἔξω ἡμῶν, καὶ ἰσχυρῶς ἐδεῦν ἀρχέτυπον πάγιον πρὸς τὸ ρυθμίζεσιν, ἢ διορθῶν ἐκείνας. Ἰδεῖ προσέτι τὰ ὀνόματα τῶν ἐννοιῶν ἐν κινδύνῳ ἀσαφείας καὶ συγχύσεως: Ἀφίνεται εἰς τὴν χῆσιν ἢ φροντίς τῶ ἀπερείδειν τὸν νῦν ἐκείνων: αὐτῆ ποιεῖ τὸ ἀρκύντως καθ' ὅσοι τείνει εἰς τὴν σωλήθη κοινῶν σιωμιλίαν, ἀλλὰ κάσις αὐς πρὸς τὴν ἀγωγῶν τὴν φιλοσοφικῶν: ἐπειδὴ μόλις εἶναι μία μόνη ἐννοία, πῆς ὁποίας ἢ φράσις νὰ μὴ ἔχη εἶνα νῦν ἄσατον ἐν τῇ σωλήθει χῆσει, καὶ νὰ μὴ σημαίη πλείονας ἰδέας ἔκφορας.

Οὔτος ἔπος καὶ τῶ ὁποῖε μανδαίητις τίτις τῶ ὄρων εἶσαι κατὰ τι μέρος ἢ αἰτία πῆς ἐκείνων σημασίας ἀσαφῆς καὶ ἀμφιβόλε. Διδάσκονται τὰ Παιδία τὰ ὀνόματα τῶν ἀπλῶν ποιότητων καὶ τῶν ὑποστάσεων, καὶ τῶ δεικνύειν ἐκείνοις τὰ ὑποκείμενα, ἢ ὁποῖων ἐκείνα ἀναλαμβάνουσι συχνὰ τὰ ὀνόματα, ἰσχυρῶν, γλυκῶν, γάλα, σάκχαρον, καὶ τ. Ἀλλ' αὐς πρὸς τὰς ἐννοίας, ἐκείνα διδάσκονται πρῶτον τὰ τέτων ὀνόματα: αὐς πρὸς τὸν νῦν, ἢ ἀναπτύσσεται ἐκείνοις, ἢ ἀφίνεται, ἐκείνα αὐτὰ νὰ τὴν μανδαίωσιν ὑσέρων: ὅθεν συμβαίνει ἀναγκάως, καὶ τὸ εἶναι τὰς πλείους τῶν ἀνθρώπων ὀλίγοι προσεχειε εἰς τὸ μορφῶν ἑαυτοῖς δικαίας ἐννοίας πραγμάτων, συμβαίνει, λέγω, ὅτι οἱ ὅροι ὁπῶ ἐκφέρουσι ταύτας τὰς ἐννοίας χεδὸν ἔκ εἰσὶν ἄλλο ἐν τῶ ἐκείνων σώματι ἢ ἀπλοῖ ἢ χοι φωνῆς. Ἐνίοι κατὰ ἀλήθειαν φιλοτιμῶνται

ἐπὶ ἐνοίαις ἀκριβέσιν (1), ἀλλ' ἔτσι τὰς ὀνομάζουσι
 ἄλλως ἢ καὶ τὴν σωήθη χῆσιν. Τί ἐλέγχουσι τόσαι
 Ἐῖδες, τόσα Βιβλία, τόσα Ὑπομνήματα καὶ τῆς
 Τιμῆς, τῆς Πίστεως, τῆς Χάριτος, καὶ τῆς Ἐκκλησίας,
 εἰ μὴ ὅτι οἱ Συγγραφεῖς διαφέρονται ἀλλήλοις καὶ τῆς
 σημασίας εἰς ἧς;

Γ. ΤΕΛΟΣ πάντων, εἶναι δύσκολον νὰ καταλαμβάνη
 τις σαφῶς τὸν νῦν τῶν ὄρων τῶν ἐκφερόντων Ἀρχέτυπα
 ἅτινα δεῦ ἤμπορῶσι νὰ γινώσκονται. Τοιαῦτά εἰσι τὰ
 ὀνόματα ὑποστάσεων, ἅτινα, ὑποτίθενται νὰ παρ-
 εῶσι μίαν εἰσὶν πραγματικῶν, ἀλλ' ἀόρατον καὶ πάντα
 τε ἀγνοῶσι. Τίνα σημασίαν ἀκριβῆ καὶ ἀεισημῶν δύ-
 νανται ταῦτα νὰ ἔχωσι; Πῶς ἤμπορεῖ νὰ ἐξέρη τις
 ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι ὁ 'ἵππος' καὶ τὸ 'σίμμι' (2), καὶ
 ἐκεῖνο ὅπερ δεῦ εἶναι, ἐὰν ταῦτα τὰ ὀνόματα σημειώσῃ
 μίαν εἰσὶν πραγματικῶν, ἀλλ' ἀγνοῶσι ἡμῖν;

ἌΛΛΑ', θέλει τις εἶπε, τὰ ὀνόματα ὑποστάσεων
 δεῦ θέλουσι ἔχει μίαν σημασίαν καλῶς ἀεισημῶν, ἐὰν
 δεῦ ποιῶνται νὰ εἶναι σημεῖα εἰ μὴ ποιότητων αἱ ὁποῖαι
 βλέπονται ἐν ταύταις ταῖς ὑποστάσεσιν; Οὐχί, ἐγὼ
 ἀποκρίνομαι: ἐπειδὴ αἱ ὑποστάσεις ἔχουσι εἰς ἕνα μέγαν
 ἀεισημῶν ποιότητων, εἰσὶν ὅσπινρῶσίτινες, τὰς ὁποῖας
 ἄλλοι δεῦ ὅσπινρῶσιν, εἰ καὶ ἕδεις τὰς ἀνακαλύπτει πά-
 σας. Ἰδὲ λοιπὸν ἰδίαι διαφοροὶ καὶ εἰς ἑῶν καὶ τὰ αὐτὰ
 ὑποκειμῆς. Ἰδὲ ἐπομῶν εἰς ὄνομα ὅπερ ἔχει διαφό-
 ρος σημασίας. Ἄρα φαίνεται,

Α. Οἷ ΤΙ τὰ ὀνόματα τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν εἰσι τὰ ἡτ-
 τῶν ὑποκειμῆς τῶ ὀμωνυμῶν, Ἰ. διότι τῶν ἐκείνων εἰ-
 δεῶν

(1) Si piccano di nozionē precise.

(2) L'antimonio.

ιδεῶν μὴ εἶναι ἐκ τῶν ἀπλῶν ἀντιλήψεων, εἶναι δὲ κοινὰ
 πρὸς τὰς ἀποκτᾶτις καὶ τὰ φυλάττη ταύτας τὰς ἀντιλή-
 ψεις, ἢ τῷ σωθέντων ιδεῶν, οἷα εἰσὶν ἐκεῖνα τῶν
 ὑποστάσεων καὶ τῶν ἐνοσιῶν : 2. διότι ταῦτα δὴ ἀ-
 ναφέρονται εἰς ἄλλω τινὰ εἶσιν εἰ μὴ εἰς τὴν ἀντι-
 ληψὶν αὐτῶν τῶν ὁποίων ἐκεῖνα σημαίνουσι.

Β. Ο' ΠΙ τὰ ὀνόματα τῶν ἀπλῶν ἱεροποιήσεων, μά-
 λιστα τὰ ὀνόματα τῶν ἀειθμῶν καὶ τῶν χημάτων, εἰσὶ,
 μετ' ἐκεῖνα τῶν ἀπλῶν ιδεῶν, τὰ ἥττον ὑποκείμενα τῷ
 ἔχειν εἶνα ἢ ἀμφίβολον καὶ ἀβέβαιον.

Γ. Ο' ΠΙ τὰ ὀνόματα τῶν ἐνοσιῶν, αἵτινες δὴ εἶναι
 συμπειθιμῶν εἰ μὴ εἰς εὐδὸς μικρῶν ἀειθμῶν ιδεῶν οἰ-
 κείων (1), εἰσὶν ἀρκέτως σαφῆ καὶ ἀρκέτως ὀκνη-
 ῖα, ἀλλὰ ταῦτα ὑποκείμενα μὴ σημασία πολὺ ἀτάκτω
 (2), ὅτε αἱ ἐκεῖνων ἐνοσιῶν εἰσὶ πολὺ συμπειθι.

Δ. Ο' ΠΙ τὰ ὀνόματα τῶν ὑποστάσεων, μάλιστα ἐν
 οἷς λόγῳ φιλοσοφικῷ, εἰσὶν ὀλίγον εὐτακτα (3) : διό-
 τι ὑποτίθεται ὅτι ἐκεῖνα σημαίνουσιν ἰδέας αἵτινες δὴ
 παρῶσι μὴτε τὰς πραγματικὰς εἰσὶν, μὴτε τὰς ἀπει-
 ρεῖς εἰκόνας τῶν πραγμάτων.

ΚΕ

(1) Familiari.

(2) Sregolata.

(3) Regolati.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Ἐπεὶ τῆς Καταχρήσεως τῶν ὀνομάτων.

ΟΥ μόνον ἡ δ' ἄλεκτος ἔχει ἀτελείας φυσικὰς καὶ ἀφύκτας, ἀλλὰ παρὰ τούτοις πολλάι καταχρήσεις ἐν τῇ χῆσει ἡτις ποιεῖται ἐκείνης.

Ἐπισημαστέον ὅτι τὰ ὀνόματα ἀνδρῶν ἰδέας ἀκριβῆς καὶ ἀεισημῆς, ἢ, ἐκείνο ἐπεὶ εἶναι χειρῶν, χωρὶς αὐτὰ νὰ ἠμπορῶσι νὰ νοῶνται. Πόσα τέταρτα τῆς γένεως ἐκ εἰσήγαγον αἱ διάφοροι αἰρέσεις Φιλοσοφίας καὶ Ἐπιστήμης; Πότε τὸ πρῶτον συνέβαινε, πρὸς τὸ ἐπινοεῖν τὴν ὀνομασίαν τῶν ἄλλων; πότε, πρὸς τὸ παγεῖν δόξαν τινὰ κέρως, καὶ συχνὰ πρὸς τὸ κρύπτειν μέρος τι ἀδούτων τῆς Συστήματος. Ἀντις ἐπεθύμει νὰ ποιῆται ἐαυτῶν ἀφθονία τῶν τῶν ἀνωφελῶν ὄρων, (διότι δὲν παρῆσαν ἐδεμίαν ἀφθονίαν ἰδεῶν ἢ ἀκριβῆ, ἢ εὐτακτον: καὶ ἐπομῶς ὅροι ἢ καὶ μεγάλα καὶ αἰρέσεως:) ἐγὼ τῶ δεικνύω ἐνταῦθα, μάλιστα πάντων τῶν ἄλλων, τὰ Βιβλία τῶν Σχολαστικῶν καὶ τῶν Μεταφυσικῶν: Τίνες ὑπερμεγέθεις θησαυροὶ! Ἄλλοι αὐταρχεῖσθε, ἐὰν ἀποφέρωσι τὰ ὀνόματα τὰ ὅποια τὰς ἐπινοήσας ἢ χῆσις, δὲν δέουσι μὲ ἐκείνα ἐδεμίαν ἰδέαν μῆτε παγεῖν, μῆτε ἀκριβῆ: Ὅθεν ἀκολουθεῖ, ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπινοήσας ὀνομάτων πολλὰ σιωπῶν, οἷα εἰσιν αἱ ἰδέαι Ἡθικῆς: οἷον, φρονήσεως, δόξης, χάριτος, καὶ τῶν ἄλλων: οἱ ἐκείνων Λόγοι δὲν ἠμπορῶσι νὰ εἶναι, εἰ μὴ ἐν ὀμίλῳ λίαν ἀσαφῆ καὶ ὀχληρὰ ἐπινοήσας

ὁποῖον εἶναι ἐκεῖνο τῶ δῆμα, κοινῶς λεγόμενον *gergo*.

Δεύτερα Κατάχρησις : ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ τὰ ὀνόματα πότε ἐν ἐνὶ νοήματι καὶ πότε ἐν ἄλλῳ. Ἀσασία εἶπω συχνῆ, ὅπερ εἶναι δύσκολον γὰ εὐρητὶς μίαν μόλιω Βίβλον, ὁ,τι ἐν ἡ τὸ ὑποκείμενον ἐκείνης, ἐν ἡ καὶ αὐτὰ ὀνόματα γὰ σημειῶσιν ὁμοειδῶς τὸ αὐτὸ ἄφροισμα ἰδεῶν. Ἐγὼ ἰξούρω, ὅτι ἐν ταῖς ἀμφισβητήσεσι, μεταξὺ τῶ Σοφῶν, ἡ χρῆσις τῶ ὀνομάτων ἐν ἐνὶ νοήματι ἀλλοπροσάλλω (1) νομίζεται ὡς λεπτότης πινύματος, καὶ ὡς ἀληθινῆ παιδεία (2). Ἀλλ' ἐγὼ θερετέτε δὲν κείνω ἔπος : Αὕτη ἡ μετάλλαξις, ἀν εἶναι ἰφελύσιος καὶ προμελετημένη, δὲν ἡμπορεῖ γὰ ὑπονεμεται εἰ μὴ μιᾶ ξουζέση ἀφροισμῆ, ἡ μιᾶ τοιαύτη ἀπιστία (3), οἷα εἶναι ἐκεῖνη εἰδὸς ὀλίγον τιμὴ ἀφράπτε, ὅσις ἐν τοῖς λογισμοῖς αὐτῶ (4) σημειῶ μετὰ καὶ τὸ αὐτὸ σημειῶν (5) πότε μίαν τοιαύτην συλλογίω εἰσάδων, καὶ πότε μίαν ἄλλω.

Τρίτη Κατάχρησις . ΦΙΛΟΤΙΜΕΓΓΑΙ ΤΙΣ (6) γὰ εἶναι ἀσαφής : εἴτ' ἐν προσάπτων ὀνομασιν ἀπυρχαιμύοις ἰσημασίας νέας, εἴτε εἰσάγων ὄρες νέας καὶ ὁμοκίμας, καὶ εἰς γὰ τῶς εἰρήνη (7), εἴτε τελότατον σωδέων τὰ ὀνομασιν εἰς ἐνα ἔσπον ὅσις γὰ συγγένη τὸν σωδέων γὰν ἐκείνων, ὃν ἔσπον ἐποίησιν ἐκεῖνοι οἱ Φιλόσοφοι οὐ ὁποῖοι εἶχον ἰκαθὼ ἐμπειρίας γὰ δεικνύωσιν ὅτι ἡ χιτῶν εἶναι μέλαινα . Οἱ Σχολαστικοὶ Φιλόσοφοι διεχάρησαν (8), ὅτι τῶ χαρακτῆρος ταύτης τῆς ἀσαφείας :

ἀλλ'

(1) Variabile. (2) Sapere.

(3) Mala fede.

(4) Nella liquidazion de' suoi conti.

(5) Cifra. (6) Affetta. (7) Definiva.

(8) Si son caratterizzati.

ἀλλ' ἄλλαι Αἱρέσεις Φιλοσοφίας δεῦν ἠμποροῦσι τελείως
 νὰ ἀπολύωσιν ἑαυτὰς ταύτης τῆς αἰτίας. Δεῦν εἶναι
 ἐδεμία (τοιαύτη εἶναι ἡ ἀτέλεια τῆς ἀνθρώπων γνώ-
 σιων) ἥτις δυσάδῳς νὰ κατεφρόνητε τῆς βοηθείας παν-
 τὸς ἀσαφῆς ὄρε, ὅσον ἐνὸς καλύμματος πρὸς τὸ κρύ-
 πτειν ὄφιν τινὰ τῆς ὑποθέσεως (1), τῷ ὁποίῳ δεῦν
 ἔπρεπε νὰ ἀφίγη νὰ φαίνεται ἀποκαλύπτως.

Ἀλλ' ἐδεῖς δύνάται νὰ λέγη ἀρκέντως, πόσον ἡ
 τέχνη τῆ ἀγλέγεδα ἡ ποσῶν ὑμνημῶν ἠύξησε τὰς φυ-
 σικὰς ἀτελείας τῆς ἀγλέγτε. Ὅσις θελήση νὰ ἐπιβάλ-
 λη τὰς ὄφεις τῆς συγγραμμάσι τῆς ἐμβαθιωῶν Δοκτώ-
 ρων, οἵτινες μάλις διώεγκαν τῶν ἄλλων ἐν ταύτῃ
 τῇ ἐπισήμῃ, θέλει εἶδῃ ἐκόλως, ὅτι ἡ ἐκείνων ἀγω-
 γῆ (2) γέγονε πρὸς τὸ ἀμαρῆν πάσας τὰς ὑποθέ-
 σεῖς (3), πρὸς τὸ ἐμβάλλειν ταύταις ἀταξίας, πρὸς
 τὸ ἐπικαλύπτειν τῷ σημασίῳ τῶν ὀνομάτων. καὶ ὅτι
 τέλος παντῶν, ἐκείνη εἶναι ἥτιον ἐπιθεῖα νὰ ἐκφέρῃ τὰς
 πλέον λεπτὰς ἐκείνων πραγματείας (4), ἢ τὰ ὀνόμα-
 τα τὰ πλέον κοινὰ καὶ τὰ πλέον ἐγκύκλια (5).

Ἐτέρτη Κατάχρησις : ΠΙΣΤΕΥΕΙ ΤΙΣ νὰ ἐκφέρῃ
 τὸ πραγματικὸν τῶν πραγμάτων. Τῶτο τὸ ἐλάττωμα
 ὑποβλέπει, καὶ εἶναι ὡρισμῶν βαθμὸν, εἰς πῶτα τὰ
 ὀνόματα, ἀλλ' ἰδίως εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὑποθέσεων.
 Ἐπεὺθεν οἱ Περιπατητικοὶ ἔλαβον τὰς ὑποστατικὰς
 μορφὰς, τῷ φείλω τῆ κοινῆ, καὶ ἄλλας φαντασίας αἰ-
 τὶ πραγμάτων πραγματικωτάτων. Ἐκεῖνοι ὁπῆ μί-
 ἰχυρογνωμοσύνης ἀπαδέχονται ἐν μοναχὸν Σύστημα
 εἰς

(1) Dell' ipotesi.

(2) Il loro stile.

(4) Disquisizioni.

(3) Le materie.

(5) E le più triviali.

εἰσὶν οἱ πλέον ὑποκείμενοι νὰ ὑποδέχωνται, ὅτι ἡ φύσις ἀναλογεῖ (1) τοῖς ἐκείνων ὅροις, καὶ ὅτι αὐτὸ πάντων ἢ ἁπλοῦς ἢ ἀπὸ πέντε καὶ ἀπὸ κομψότητος (2).

Ἐπιπέτη Κατὰ χρῆσιν. Ἐπιπέτῃ ὅτι τὰ ὀνόματα ἐπιφέρουσιν ἰδέας, τὰς ὁποίας ταῦτα δεῦν ἡμποροῦσι νὰ ἐκφέρωσι τὸ φερόμενον. Ἐπιπέτῃ ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν εἰδῶν τῶν ὑποστάσεων, ἐγνωσμένων μόνον ἔξ τῶν κατ' ἰδέαν ὑσιῶν αὐτῶν, παρεῖσθε πρόντι τὰς κατὰ πρᾶγμα ἑστίας ἐκείνων. Οὕτως ὅταν δεῖξεται ὁ Ἀνδρῶπος ἐν ἑῷ λογικόν, καὶ βεβαιεῖται ὅτι ἔπος ὁ ὄρισμός ἐστὶν ἐπιβεβέτερος ἢ ἐκεῖνος τῶ ζῶε τῶ δίποδος αὐτῶ πτερῶν, μὴ ὄνυχας πλατεῖς, ὑποτίθεται ὅτι τὸ ὄνομα Ἀνδρῶπος σημαίνει τὸν πραγματικῶν ἑστίας τῶ εἶδος, καὶ ὅτι ὁ πρῶτος ὄρισμός φεκελεῖ μίαν φεκελεῖν ἐκείνη ἐπιβεβέτερον τῆς δευτέρας.

Ἐπιπέτῃ, μὴ τῇ ἀγνοίᾳ ἐν ἡ ἐκείνω μὴ, τῆς πραγματικῆς ἑστίας τῶν ὑποστάσεων, ὁπῆσθε νὰ φερεῖν φάρμακον ὄνυχας, ὑποτίθεται ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν ὑποστάσεων, καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῶν, τὰ ὅποια δεῦν ἐκφέρουσιν εἰ μὴ τὰς κατ' ἰδέαν ἑστίας, ἐξέφερον πρόντι τὰς κατὰ πρᾶγμα ἑστίας ἐκείνων. Ἀλλὰ ποῦτε δεῖ αὐτὴ ἢ κατ' ἰδέαν ἑστία, ἀντικαθεταμένη (3) τῇ κατὰ πρᾶγμα, νὰ μείνῃ τὰς ἀπελείας τῆς ἁπλοῦς, ὅπῃ ἁπλοῦς αὐτὴ τὰς αὐξάνει: ἐπειδὴ τὰ ὀνόματα ὑποβάλλουσιν σημεῖα, ἐνὸς ἐκ εἶδα τίνος, τὸ ὅποιο, πρῶτον δεῦν εἶναι εἰ μὴ ἐν ἀληθινόν ἐδόν: ἀλλ' ἐν ἐδόν, ὁ ὅποιο ποιεῖ νὰ φεχωμεν ὑπερμέφως ὀπίσω ἄλλων εἰδῶν, καὶ πάντοτε μὲ τὸν αὐτὸν ὑπερμέφον ζέσιν, χεῖς

(1) Corrisponde. (2) Bellezza.

(3) Sostituita.

χωρὶς γὰρ δέξασθαι πώποτε τὸ πραγματικόν. Ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις (1) ὅτι γνωρίζεται ἡ πραγματικὴ εἰς πάντων εἰδῶν, ὑποθέτει, ὅτι πάντα τὰ πράγματα τῶ αὐτῶ εἶδος ἔχουσι προσέτι τῶ αὐτῶ σύστασιν τῶ εἶδος ἢ πραγματικῶν: δόξα χιμαιρικὴ, ἥτις ὑποθέτει δύο ἄλλας μεγάλας χιμαίρας: Ἡ πρώτη, ὅτι εἰς εἰς εἰς αἰετὶς ἀκρεβεῖς, προπλάσματα (2) ἢ ἀρχέτυπα ἀεισμήρα, ἐφ' ἃ καὶ ἐν οἷς ἡ φύσις μορφῶν πάντα τὰ πράγματα τὰ ἴδια, διακρίνεται ταῦτα εἰς διάφορα εἶδη: Ἡ δεύτερα, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν τῶ ἰδέαν τέτων τῶν προπλάσμάτων ἢ τέτων τῶν εἰσίων: Αὕτη ἡ δόξα παρεσάγει τῶτο (3): ἐπειδὴ οἱ ταύτη προσκολλώμενοι ζῆνοι π. χ. πότερον τοῦτον ἢ τοῦτον ὄν ἔχει τῶ πραγματικῶν εἰσίων ἐκείνου τὸ ὅποιον ἡμεῖς καλεῖμεν ἀνθρώπον.

Ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις ὅτι τοῦτον ὄρος, ὅτινι προσήθη τοιαύτη ἰδέα, σημεῖοι ταύτης τῶ αὐτῶ ἰδέαν τῶ Ἀκροατῆ: ὡπερὰν εἶναι εἰς δεσμός ἀναγκαῖος μεταξὺ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἰδεῶν, εἶναι τις βέβαιος ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ ὀμιλεῖ, καὶ ἐκεῖνος ὅπῃ ἀκρεῖ, προσήθη τὰς αὐτὰς ἀπικειβωμῆρας ἰδέας τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. Οὕτω προσέτι, ὀλίγον φροντίζου τις ὅπως γινώσκου τὸν ἄλλου ὅπῃ ἄλλοι προσήθη τῶν ἐκείνων φράσεσιν: ὑποτίθεται ὅτι αὐταὶ σημεῖοι τῶ ἀκρεβεῖς ἀθροισμα τῶν ἰδεῶν ὅπῃ ἡμεῖς αὐτοὶ ἀπικειβωμῆρας εἰς ἐκείνας. Ὁ ὄρος 'Ζωῆς' εἶναι οἰκειότατος (4) παντὶ τῶ κόσμῳ: δέξασθαι ὀλίγοι ἀνθρώποι ὅπῃ γὰρ μῶν ἐλάμβανον ὡς μίαν ὕβριν τῶ δέησιν ὅπῃ τῶ

(1) L2 supposizione.

(2) Forme, stampe.

(3) Insinua ciò.

(4) Familiarissimo.

πίσις, ἐποίειτις, νὰ ἀπαπύσῃσι τὸν νῦν ἐκείνη.
 Ἀλλ' ἐὰν συμβαίη νὰ ἀμφισβητῆται, πότερον ἐν φυτὸν
 ἢ ἐν μεμορφωμένον ἐν τῷ αὐτῷ ἀπόρῳ, ἢ πότερον εἰς
 ποτὸς ὀρνίθειος ἐν οὐρῷ ὡς ἔκτε ἐπασμημῶ (1),
 ἢ ἐν ζῶῃ ἢ ἔ, τότε θίλειτις εἶδῃ ὅτι μία ἰδέα
 ἢ ἐμοσμημῆ δὲ ἀκολουθεῖ πάντοτε τὸ ὄνομα ἔτι οὐ
 ἴσιον. Αὕτη ἢ κατάχρησις τοῦ τῆς ὁποίας ἐγὼ ὀμι
 λῶ, εἶναι ὅπῃ πλεῖον δεξιότατα τῆς προηγουμένης, καὶ τό
 ται πλεον ἐπικίνδυνος ὅσον ἦτον προσέχον αὐτῇ.
 Αὕτη εἶναι μία τῶν πρώτων αἰτιῶν, τῶν μαθητικῶν
 ἢ ἐκείνων ἐν τῷ πεπαιδευμένῳ κόσμῳ. Οὗτοι νοῶσι τὸ
 ὑπὸ, ἀλλ' αἱ ἐκείνων δεξιότατα δεξιότατα, καὶ ἴσως αἱ
 δεξιότατα αὐτῶν (2) προσέτι.

Ἐβδόμη Κατάχρησις. Οἱ λόγοι οἱ ἐχηματισμέ
 (3). Φαίνεται νὰ πρέπει νὰ συγχαρῶμεν τῆς τῆς
 ἢ τῆς καλλιπείσματα ἐν ταῖς ἐπιθέσει
 ἐν ταῖς δημηγορίαις (4), οὐδὲ ζητεῖται τὸ ἀρίσκειν
 ἢ τὸ παιδεύειν; ἀλλ' ὡς πρὸς πάντα ἐκεῖνα πε
 τὰ ὁποῖα ἢ ἀλήθεια ὑπερφῶς ἀπεδάξει (5), ἐγὼ
 ἴω, ὅτι ἐκτὸς τῆς τάξεως καὶ τῆς σαφεινῆς, πᾶσα
 τέχνη τῆς Ῥητορικῆς, πάντες οἱ χειρισμοί, πᾶ
 αἱ ἐκτεχνῶν δεξιότητες τῶν ὀνομάτων καὶ τῆς κατέ
 τῆς Δεινότητος, ἢ χρισμοί εἰς μὴ εἰς τὸ παρε
 ἴγειν ἰδέας ἴσως, εἰς τὸ κινεῖν τὰ πάθη, εἰς τὸ
 πικτῶν τῶν κείσιν. Πάντας τῆς τῆς τῆς (6) τῆς
 Ῥητορικῆς χρισμοί νὰ ἐκφύγῃ ἐν τοῖς λόγοις τοῖς
 ἀφω-

(1) Covato. (2) I loro interessi.

(3) I discorsi figurati.

(4) Nelle conversazioni e ne' discorsi al popolo.

(5) Per tutto ove la verità è interessata.

(6) Trattati.

ἀφαιρεσιμότητες (1) εἰς τὸ παιδεύειν. Ἐκεῖνοι δὲν ἔχουσιν
 πορῶσι νὰ λογιζώμεθα ἐν τέποις τοῖς λόγοις εἰ μὴ ἀ-
 καθαρὰ πανουργήματα, καὶ ὡς μεγάλα ἐλαττώματα
 τῆς ἁλότητος, καὶ ἐκεῖνε ὅσις χρεῖται τέτοις. Ἀν-
 ἄνθρωποι ἠγάπων τὸν ἀλήθειαν ὡς χρεωσῶσι νὰ τὴν
 ἀγαπῶσιν, ἢ Ῥητορικὴ τέχνη, ἐκεῖνο τὸ δυνάμει με-
 στον τῶ ὄξαπατᾶν καὶ τῶ ὄξαπατᾶσθαι, ἢ θελοῦν ἔχει ἐκεῖ-
 ἐν τῷ αὐτῶν πνεύματι τὸν φῶτον τόπον ὑπὲρ πάσα
 πᾶς ἄλλας ἐπισημίας; Ἀλλ' ἐγὼ ὁμιλῶ ἀναφελῶς: ἢ
 τοῖς λόγοις Δεινότης εἶναι ὡσπερ αἱ ἐπαγωγαὶ καὶ τῶ
 τὰ θέλκτρα τῶ ὄξωροσώπων καὶ καλῶν κορίων.

ΠΡΟΣ τὸ συμπεραίνειν, τὸ τέλος ἐκείνων ὅτῃ ὁμ-
 λῶσι χρεωσῶσι νὰ εἶναι.

A. ΝΑ ΦΑΝΕΡΩΣΙ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν. Ἐνταῦθα
 ἀμαρτάνουσιν 1, ἐκεῖνοι οἱ τινες προφέρουσιν ὀνόματα ἀνα-
 ἰδέας ἀκρίβως καὶ ὠρισμένως. 2. Ἐκεῖνοι οἱ τινες δέου-
 σιν ἐν ἐκείνοις ἰδέαις τὰς ὁποίας δὲν ἔδησαν ἢ χρεῖται
 ποῦδ᾽ ἄπα. 3. Ἐκεῖνοι οἱ τινες ποιῶσι ταῦτα νὰ σημαί-
 νωσι πότε μίαν ἰδέαν, πότε μίαν ἄλλω: ποῦδ᾽ ἄπλη-
 σίως ἐκείνοις οἱ τινες πωλῶσιν ἐμπορεύματα διαφόρε ἐπι-
 δεξ καὶ τιμῆματος, ὑπὲρ ἐπὶ καὶ τῶ αὐτῶ ὀνόματι, καὶ
 μὴ τὴν αὐτὴν τιμῶν.

B. ΝΑ ΔΕΙΚΝΥΨΙ (2) τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν μὴ
 πάσης τῆς ἐτοιμότητος, καὶ πάσης τῆς δυνατῆς ἀκολίας.
 Ἐνταῦθα ἀμαρτάνουσιν ἐκεῖνοι οἱ τινές εἰσιν ἐλλειπτεῖς ὀνο-
 μάτων φρὸς τὸ ἐκφέρειν τὰς αὐτῶν ἰδέας: Ὅταν αὐτῶ
 ἢ ὑποεῖα φράσεων, καὶ αὐτῶ ἢ ἀνάγκη τῶ λαλεῖν φερε-
 φραστικῶς, δὲν ἔχει δια αἰτίας τὴν πένιαν τῆς γλώσ-
 σης, ἀλλὰ τὴν ἀγνοίαν τῶ αὐτῆς ὄρων, ἐκεῖνοι εἰσὶν
 ὡς

(1) Destinari.

(2) Fac conoscere.

ὡς εἰς Βιβλιοπώλης, ὅσις ἔχει τὸ αὐτὸ Βιβλιοπωλεῖον
 πολλῆρες βιβλίων αὐτῷ ὀπιγραφήσ, καὶ ὅσις δὲ ἠμπορεῖ
 ἀποφαινεῖ τὴν ἐκείνων ὑπόθεσιν (1), εἰ μὴ διδῶς
 τὰς σελίδας λελυμμένας τὴν μίαν μὲν τὴν ἄλλω.

Γ. ΝΑ ΔΙΔΩΣΙ τὴν γνώσιν τῶν πραγμάτων τῶν ἐξου-
 μῶν : σκοπὸς ὅσις θέλει φύγη πάντοτε, ἕως ἂν αἰ-
 μῶν ἰδέαι δὲ θέλωσιν ἀναλογῇ ἀκριβῶς πρὸς τὸ
 πραγματικὸν τῶν πραγμάτων.

ΛΟΙΠΟΝ, πρὸς τὸ ἀνακεφαλαῖσαι : Νὰ λέγη τις
 νόματα αὐτῶν ἰδεῶν, εἶναι νὰ ποιῇ εἰς ἕνα λόγον ἀναφελλῆ :
 Νὰ λέγη πολλὰ ὀνόματα πρὸς τὸ ἐκφέρειν ἰδέας σω-
 θέτας, ὅτε ἡ δύνατον νὰ ποιῇ τὸ δι' αὐτὸς μόνον ὀνό-
 ματος εἶναι μῆκος λόγου ὀχληρὸν : Νὰ λέγη ὀνόματα ἐν
 ἑνὶ νοήματι ἁπλοῦς τῷ σωθέας, τὸ εἶναι νὰ λέγῃ
 η̅ gergo ἢ ἐν γλώσσῃ ἰδίᾳ καὶ ἐν τῇ καθ' ἑαυτὴν. Νὰ
 λέγη ὀνόματα αὐτῶν συμπερασματος καὶ αὐτῶν δεσμοῦ, τὸ
 εἶναι νὰ εἶναι τις ἀξιώσις (2). Νὰ λέγη, ὡς τῶν
 ἀποστάσεων, ὀνόματα τῶν ὁποίων αἱ ἰδέαι ἐκ ἀναλογῆ-
 τὸ ὡς ἄπαν πρὸς τὸ πραγματικὸν, εἶναι νὰ ἔχη
 τὴν κεφαλὴν γέμισαν χιμαῖρων : Τελυταῖον, νὰ λέγη
 ὀνόματα ἐν ἑνὶ νοήματι ἀλλοπροσάλλω, εἶναι νὰ καθε-
 ῖ ἑαυτὴν, καὶ παῦ νόημα, ἀκατάληπτον.

ΔΙΑ τῆς ἀχλέκτε οἱ ἄνθρωποι ἀνακοινῶνται ἀλλήλοις
 αὐτῶν ἐξοδήματα (3), τὰς αὐτῶν ἀχλίφεις, τὰς αὐ-
 τῶν γνώσεις. Ἄρα ἐκεῖνοι οἱ τινες ποιεῖσι κακῶς χῆσιν
 ἑαυτῶν, ἀποφράττει καὶ θλώσιν, ὅσοι τὸ κατ' αὐτῶν, τῶν
 ἀλλῶν ἀφωρισμῶν εἰς τὸ ἐκβλύζειν καὶ ἀναμένειν τὴν
 γνώσιν ὑπὲρ τῶ κοινῶ ἀγαθῶ : Ἀλλὰ μὴ εἶποι δὲ
 ἀποφράττει, καὶ εἶποι δὲ θλώσιν εἰ μὴ τῶ σωλήνας
 ἐκεί-

(1) Materia.

(2) Inintelligibile.

(3) Scoperte.

ἐκείνης, ἐπειδὴ δὲ εἶναι ὅπῃ ταῖς τὸ διαφθεῖρειν αὐτῆς κρεττὸς: ἔτσι οἱ κρενοὶ εἰσιν ἐν τοῖς πράγμασι ἐκείνοις αὐτοῖς. Ἄνθρωποι τοῖστοι, εἰὰ ἔτιω παράπτωτο ἐκ προνοίας, δὲ ἔπρεπε νὰ σημειῶνται ὡς ἐχθροὶ τῶν νόμοις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς γνώσεως;

ΚΑΙ κατὰ ἀλήθειαν, ἄς ὀπιβάλαμεν τὰς ὀψεις τῶν Βιβλίων Ἀμφισβητημάτων (1), καὶ θέλωμεν ἐκεῖ εἶναι ὅτι οἱ ὅροι οἱ ἀσαφεῖς, οἱ ὁμώνυμοι, οἱ ἀόριστοι (2) καὶ ἀπορίβαλον ποτε εἰ μὴ φόβος καὶ εἰσας πῶς τῶν ὀψμάτων, χωρὶς ποτὲ νὰ ἐλέγχωσι καὶ νὰ φατίζωσι πνεῦμα. Εἰὰ ἐκείνοι ὅπῃ ὀμιλεῖσι δὲ ὀμογνωμονία πῶς τῶ νῦ ἐνὸς ὄρου, τὸ ζήτημα δὲ ἡμπορεῖ νὰ εἶναι μετὰ αὐτῶ εἰ μὴ πῶς τῶ ὀνόματος τὸ ὀποῖον εἶναι βλεῖψοσι, καὶ ἔχι πῶς τῶ ὀδέας ὅπῃ αὐτοὶ δὲ βλεῖψοσι τὸ ὀδέαται.

ΤΑ πλεῖστα τῶ ἀμφισβητημάτων, πῶς τῶ ὀν οἱ ὀψωμοὶ διαφθέρονται πρὸς ἀκρίβητος, δὲ εἶναι ταῦτα ἀμφισβητήματα ὀνομάτων; Δὲ ἡφανίζοντο ταῦτα αὐ ὀφείζοντο οἱ ὀροι (3), καὶ αὐ ἔπειτα ἀπῶσταλάτως ἀπῶσται ὀ νῦς ἐκείνων (4); Τῶτο τὸ ζήτημα εἶναι ἀπῶσταλάτως ἀπῶσται τῆς τυχέσεως καὶ τῆς τυχέσεως.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΤΤΑΙ, Μάγειροι, Ἐρασαὶ, Ρῶπται, ὀμογνωμονία ἀπῶσται, αὐῶσι καὶ τελειῶσι τὰ ἔργα αὐτῶ (5): Οἱ Φιλόσοφοι καὶ οἱ ἐκ τῶ Ἀμφισβητήσεων ὀμογνωμονία (6) δὲ θέλωσι νὰ τελειῶσι τὰ αὐτῶ.

ΚΕ-

- (1) Di Controversie, (2) Gli indeterminati
 (3) Se si definissero i termini?
 (4) Se ne fissasse il senso?
 (5) S'intendono, spediscono,
 (6) E i Controversisti soli.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Φάρμακα τῶν Ἀπλειῶν ἢ τῶν Καταχρήσιων τῆς
Διαλέκτου.

Α. ΟΥΔΕΙΣ ὅς μὴ χῆται πρόποτε ὄρων αἰδῶ
ἰδέας'. Οὗτος ὁ κατῶν δυνάμει ἀποφιλῆς.
Πόσον συχνὰ δυνάμει ἀγαγινώσκει τις τὰς ὄρας κατακωχῆς,
συμπαθείας, ἀντιπαθείας, ἢ ἄλλων ὁμοίων. Τίς ἀπει-
θείας ἰδέα ἀπειρείδῃ εἰς τὰς;

Β. Α'Σ εἶναι καθαρὰ καὶ ἀριστὰ αἱ ἰδέαι αἱ
τινες ἀπερείδονται εἰς τὰ ὀνόματα. Αἱ ἰδέαι σιωπε-
ταὶ εἰσὶ τοιαῦται, ὅταν γινώσκονται αἱ ἰδέαι ὅπως τὰς
τιμωδέτωσι: καὶ ἐὰν αὐταὶ αἱ ἰδέαι αἱ ἰδέαι φε-
λειώσῃ ἄλλας, ὅς δακύνονται ὡσαύτως καὶ ἐκεῖναι,
ὡς εἰς τὰς αὐτῶν ἀπλῆς ἰδέας. Ὡς πρὸς τὰς ἰδέας
τῶν ὑποστάσεων, δυνάμει εἶναι ἐκεῖναι δύνειες,
χρειαζέται νὰ εἶναι ἀλόγοι. (1) τῆ πραγματικῆ ὑπάρ-
ξει τῶν πραγμάτων.

Γ. Α'Σ ἀπερείδονται εἰς τὰ ὀνόματα, ὅσον εἶναι
δυνατὸν, αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἐκεῖνα σημαίνουσιν ἐν τῇ
χρήσει ἢ τῶ ἔθει τῶ κοινῷ. Οὐδεὶς, μὴ ὢν ἄστυλος
κατῶτος τῶ Γλωσσῶν, ἐκεῖνων μάλιστα αἱ τινες ἦδη
κατεσκόλαθησαν, καὶ ἔτι ἔδου τῶ ὄρων ἐκεῖνων τῶ
γλωσσῶν, ἔπροσηκοντος αὐτῶ μὲ δίκαιον ἰδιότητος (2):

α5

(1) Conformi.

(2) Non appartenendogli in proprietà,

ἄς μὴ ἐκτεράττη, ἄς μὴ ἔσθρησεν τελείως τὸν σωμῶθ
ἐκείνων δρόμον: ἄς αἰδῆται τὴν τιμὴν ἐκείνων καὶ
δημόσιον αὐτῶν ὀπίσημον (1).

Δ. ΟΨΟΥ ἂν ἡ χρῆσις τέλεον ἐγκατέλιπέ τινα ὄνο
ματα, καὶ δέεισκηταί τις ὑποκακασμῶς εἰς ποιῆ μίαν
χρῆσιν ἰδίαν τῶν τῶν ὀνομάτων, ἄσαθῶν καὶ ἀβεβαίων
ἐν τῷ τῷ συμπτώματι, ἄς δέειζονται, καὶ ἄς ἀπερίδητο
καὶ ἄς παγιῶται ὁ νόσος ἐκείνων, ὡς πᾶν ἄτινά εἰσι.
ὑποκείμενα τῷ κακῶς νοεῖσθαι, ἢ κακῶς ἐρμηνεύσθαι.

Ὡς ἂν πρὸς ἐκεῖνα ὅπερ δεῖ ἡμπορεῖσι εἰς δέειζον
ται, διότι σημαίνουσι ἀπλᾶς ποιότητας, ἄς ὑποφαίνου
ται (2) ὁ ἐκείνων νόσος, ἢ δὲ ὄρων σωμῶθων,
καὶ τῷ ὀνομάζειν τὸ ὑποκείμενον ἐν ᾧ δέεισκονται αὐ
ται αἰ ποιότητες, ἢ καὶ τῷ παρεῖναι τῷ ταῖς αἰδήσε
σιν. Ἀλλὰ ἄς δέειζονται, μὴ πάσης ἀκρίβειας οἱ ὄρο
τῶν ὀνομάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἰδικῶν ἐνοσιῶν οἱ μόνοι
ὄρισμοὶ τῶν εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι δύνανται εἰς πα
ρισῶσι τὸν αὐτῶν νόσον: καὶ τῷ ἡμπορεῖ εἰς γινῆται κα
τὰ τὸν ὄρον ἔπω καθαρόν, ἔπος ἀκριβῆ, ὅπερ εἰς μίαν
ἀφίεται εἰς εἰς τὴν ἀμφιβολίαν μίτη εἰ
τὸ σόφισμα (3).

ΠΡΟΣ τὸ ὑποφαίνειν ἐκεῖνο ὅπερ σημαίνουσι τὰ ὀνό
ματα τῶν ὑποσάσεων, ἄς γινῆται χρῆσις τῶν δύο μέσων
καὶ τῶν ὀποίων ἐγὼ ἤδη ὠμίλησα: δεκνύειν τὸ ὑπο
κείμενον καὶ δέειζειν αὐτό. Δεῖ ἡμπορεῖ μὲν κάλλιον εἰς
εἰς δέειζον ἐκεῖνο εἰ μὴ καὶ τῶν ποιότητων αὐτῶν ἀ
τινες τὸ δὲ κακῶς εἰσι (4): Ἐν τοῖς Ζώοις, εἶναι τὸ χρῆ
μα:

(1) Rispetti il lor valore è il pubblico loro impronte.

(2) Si faccia conoscere. (3) Cavillo.

(4) Per le sue qualità distintive:

μα: ἐν ποῖς ἀψύχοις σώμασιν εἶναι τὸ χρῶμα: καὶ ἐν
τιπιν, οἷον ἐν ποῖς πίναξιν, (1), εἶναι τὸ χῆμα καὶ τὸ
χρῶμα ὁμοῦ. Πλὴν τὸ καλλιώτερον καὶ ἴσως τὸ μονα-
χὸν μέσον πρὸς τὸ ὑποφαίνειν ταύτας τὰς ποιότητας τὰς
πικρῆσας τῶν ἄρκουσι, εἶναι νὰ δεικνύη τις αὐτάς:
Ὀνόματα δὲν θέλωσιν ἐντυποῖ (2) πότε μίαν ἰδέαν
τῶν τελείων τῶν χήματος ἐνός ἴππευ ἢ ἐνός πιθῆκε,
ὡσπερ ἢ ὄφιοι: καὶ ἐδεμία περιγραφή τῶν χρυσίε, δὲν
θέλει δώσῃ ποτὲ μίαν ἰδέαν ἕως ἀπικριβωυδῶν τῶν
ρῶματος αὐτῆ καὶ τῶ βάρους αὐτῆ, ὡς ἢ ἕξις τῶ βλέ-
ειν καὶ τῶ μεταχειρίζειν αὐτό.

Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ πλείους τῶν ἀπλῶν ποιότητων,
ἵτινες συνδέεσσι τὰς ἡμετέρας ἰδέας τῶν ὑποστάσεων,
καυίζονται περὶ δυνάμεις, τὰς ἐποίας αἱ ἡμῶν αἰ-
σθητικῶν δυνάμεις νὰ ἀνακαλύπτωσι μίαν ἀπλὴν ὀφθαλμοῦ
ἀπλῆ, ἐγὼ νομίζω ὅτι παρὶσσότερον καλλίον ἐν μέρος τῆς
παραστάσεως τῶν ὀνομάτων τῶν ὑποστάσεων, ἐν τῶ ποιεῖν
καὶ ἀπαείδησι τῶν ἐκείνων ποιότητων, ἢ ἐν τῶ πα-
ρῆσθαι τὰς αἰδήσεις τῶν ὑποστάσεων αὐτῶν. Ἐκεῖνος πρὸς
ὃν θέλει τις εἶπῃ ὅτι τὸ χρυσίον εἶναι ἑλατὸν, χυτὸν,
κακὸν, καὶ ὅτι ἔμπορεῖ νὰ ἀγαθύνηται ἐν τῶ βασιλικῶ
ὑδάτι (3), θέλει ἔχειν, ἄρα ταύτης τῆς περιγραφῆς, μίαν
ἰδέαν ἐντελήςραν τῆς τῶ μετάλλου, ἢ, ὡς ἐκεῖνος εἶχον
ἀπλῶς εἶδῃ ἐν τεμμαχίον χρυσίε, εἰς τὸ ὁποῖον
ἐν ἠθέλον ἐπιτηρήσῃ εἰ μὴ τὰς ποιότητας τὰς πλέον
πρὸς.

H,

(1) Quadri. (2) Imprimeranno.

(3) Τὸ βασιλικὸν ὕδωρ ἐν ὄξυ μμιγνυμένον, ἢ ἐν μίγματι
ὑπο ὄξεων ὀρυκτῶν, τὰ ὁποῖα εἰσι τὸ γιββωδεῖ, ὄξυ, καὶ τὸ ὄξυ τὸ
θαλάσσιον. Προσανάθε τοῖς Χυμικοῖς.

Saggio Lock.

N

Η^Ν ἔπιθυμητὸν νὰ παρεῖται δὲ μικρῶν εἰκόνων ἐκ-
 τετυπωμένων μὲ τὸ γλυφεῖον (1), ἢ σημασίαι πῶν ὄ-
 ρων οἳ τινες ἐκφέρουσι φάρμακα τὰ ὅποια διακρίνου-
 νται δὲ τῷ ἔξωθεν χήματι. Κατὰ γὰρ τὸ δοκῶν ἐμοί
 εὖ Λεξικὸν πεπονημένον κατὰ τὸ το γῆμα (2), ἐδί-
 δασκεν δ' ἰσχυρότερα τῶν ἀκριβῆ σημασίαι εὐδὸς μεγάλα
 ἀειδμῶ ὄρων, καὶ μάλιστ' ἐκείνων, πῶν χωρῶν (3) ἢ
 πῶν αἰσίων πολὺ ἀφισώτων, καὶ ἐπαγίαι ἀκριβεσέρα
 ἰδέαι εὐδὸς μεγάλα ἀειδμῶ φαρμάτων, τῶν ὁποίων
 ἡμεῖς ἀναγινώσκουμεν τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς παλαιοῖς Συγ-
 γραφεῦσιν Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις, ἢ πάντα τὰ δὲ μεγέθη
 καὶ πολυπόνα ὑπομνήματα τῶν πλέον πεπαιδευμένων
 Ἑπικειτῶν (4). Οἳ ἰσχυροὶ τῆς Φύσεως i Natura
 listi κατέλαβον κάλλιστα τὸ ὄφελος τῆς τέχνης τῆς μεθόδου
 καὶ ὅσισιν προσανέθετο ἐκείνοις, θέλει εὐλεκενῶς ὁμο-
 λογήσῃ, ὅτι αὐτὸς ἔχει μίαν ἰδίαν σαφισέρα τῆς Λαμ-
 πάνης (5) καὶ τῆς Λαπάδος (6) βλέπων τὸ γῆ-
 μα τέτων τῶν βοτάνων, ἢ δι' εὐδὸς μακρῶ ὄρισμῶ
 Ὅμοίως εἶχέ τις μίαν ἰδέαν ἀκριβεσέραν ἐκείνην ὅπερ
 καλεῖται Strigilis καὶ Sistrum, τῶν ὁποίων ἢ σημασία
 δίδεται εὐ τισι Λεξικοῖς δὲ πῶν ὀνομάτων Ἐύσρας,
 καὶ Κυμβάλα, ἃ ἐβλέποντο ἐν τῷ χεῖλει τῆς βί-
 βλα μικρὰ χήματα τέτων πῶν ὄργάνων, ὅποια ἦσαν ἐν
 χρήσει αὐτῶν τοῖς Ἀρχαίοις.

Ε. Οὐτὸν ὁμιλῆ, ἢ γραφῆτις πρὸς τὸ παιδεῦσαι ἢ
 διελέγξαι, (7) ἃς χρῆται ἀπὸ ἀλλότῳ τῶν αὐτῶν
 ὄρων

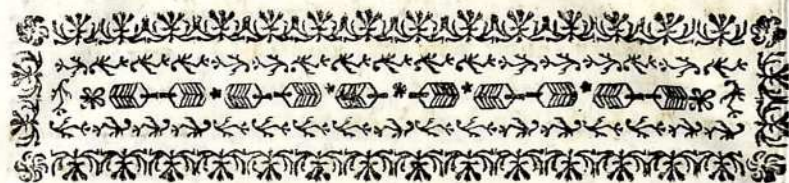
- (1) Intagli in rame. (2) Su questo piano,
 (3) De' paesi. (4) Critici.
 (5) Iposelino. (6) Lapazio.
 (7) O per convincere.

ὅρα ἐν τῷ αὐτῷ νῶ. Ἄν οἱ πεπαιδευμένοι ἄνδρες εἶ-
 χον συμβιβάζσῃ ἑαυτοὺς τῶν τῶ κανόνι (1), πράγμα ὅπερ
 εἰς ἄνθρωπος εὐλικρινὲς ἀπεύλμα νὰ ἀπικανηται,
 Πόσαι Διαξίβαί (2) δεῦ ἤθελον φινῆ παποτε; πόσαι
 Ἀμφισβητήσεις ἤθελον εἰς καπνὸν διαλυθῆ; Πόσαι με-
 γάλαι βίβλοι μισαὶ ὀνομάτων ὁμαύμων, εἰλημψύω
 πότε ἐν εὐὶ νόηματι, πότε ἐν εὐὶ ἄλλῳ ἤθελον ἀνά-
 γωντικε εἰς μικροτάτας Ἐπιτομάς; κ' πόσα φιλοπονήμα-
 τα Φιλοσοφίας, δια νὰ μὴ ὀμιλήσω εἰς μὴ πῶε τῶ-
 των, ἤθελον δουθῆ νὰ εἶαι κεκλεισμένα, ὡς περ τὰ
 Φιλοπονήματα τῶ Ποιητῶ, ἐν εὐὶ ἐλύξῳ καρύας;

B I.

- (1) Si fossero conformati a questa regola.
 (2) Dissertazioni.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Γνώσεως καθόλου.

Ο΄ ΠΝΕΥΜΑ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχη ὡς ὑποκείμενον τῆς ἐνθυμημάτων αὐτῆ καὶ τῆς λόγων αὐτῆ, εἰ μὴ τὰς ἰδέαι αὐτῆ ἰδέαι. Ἄρα αἱ ἰδέαι αὐτῆ εἰσιν ἡ μόνη ὕλη τῶν ὁποίων ἔχει νὰ ἐκποῖ ὅπως ἐξίηται πρὸς τῶν γνῶσιν. Φαίνεται ὅτι γινώσκειν δὲν εἶναι ἄλλο εἰ μὴ ἀντιλαμβάνεσθαι, ἢ τῆς ἀναφορᾶς καὶ τῆς συναρτήσεως (1), ἢ τῆς ἀσυμβατότητος καὶ τῆς ἀντιπαξιώσεως τῶν τῆς ἰδεῶν ἡμῶν: Οὕτω γινώσκειν ὅτι τὸ λευκὸν δὲν εἶναι μέλαν, τῶτο θέλει ἡδαι ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς ἀσυμβατότητος ἧτις εἶναι μετὰ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλανος: Καὶ γινώσκειν ὅτι αἱ βῆεις γωνίαι ἐνὸς ἑξαγώνου εἰσὶ ἴσαι δυσὶν ὀρθαῖς, τῶτο θέλει ἡδαι ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς ἀναγκαίας ἀναφορᾶς τῆς δύο ὀρθῶν γωνῶν πρὸς τὰς βῆεις γωνίας ἐνὸς ἑξαγώνου. Ὅπως δὲ εἰσέκηται μίαν ὁμοίαν ἀντίληψιν, ὑπάρχει γνῶσις: ἀλλ' αὐτὴ ἐκεῖ

της,

(1) Della connessione.

της τὰ ἐνθυμήματα ἡμῶν δεῦν δυνάμει νὰ εἶναι εἰ μὴ
πίσις, ἀμφιβολία, εἰκασία, φαντασία.

ἈΛΛΑ' πρὸς τὸ ἑκαστὸν τῶν τῶν καὶ τῶν ἐνάρ-
ρειων, χρειάζεται νὰ διακρίνωμεν τὰς τέσσαρας κρινεῖς
τῆς γνώσεως ἢ τῆς ἀντιλήψεως ἡμῶν. Ἡμεῖς λοιπὸν ἐν
ταῖς ἡμῶν ἰδέαις ἀντιλαμβανόμεθα τῆς ἀναφορῶν ἢ συ-
ναρτήσεων ἐκείνων, τῆς ἀσυμβατότητος ἢ τῆς ἀντιτάξεως
ἐκείνων, 1. ὡς πρὸς τῶν ἐκείνων ταυτότητα καὶ διαφορό-
τητα, 2. ὡς πρὸς τὰς ἐκείνων χέσεις, 3. ὡς πρὸς τῶν
συνυπαρξιν τῆς ποιότητων τὰς ὁποίας αὐταὶ παρεῖσι,
4. ὡς πρὸς τῶν πραγματικῶν ὑπαρξιν τῶν αὐτῶν τῆς
ποιότητων.

Ἐκείνη κρινεὶς τῆς γνώσεως ἡμῶν: ἌΝΤΙΛΗΨΙΣ
ταυτότητος καὶ διαφορότητος, περὶ τὰς γνώσεωμεν ἐκά-
στω τῶν ἰδεῶν ἡμῶν. Διὰ ταύτης τῆς πράξεως τὸ πνεῦ-
μα ἡμῶν, ἡτις εἶναι ἡ πρώτη τῶν ὁποίων ἡμεῖς με-
τερχόμεθα ἐπὶ τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμε-
θα, ἀλλ' ἀνδ' ὄντα, ἀνδ' ἐλέγχων (1), διὰ τῆς ἀπλῆς
δυνάμεως τῆς διδασκασίης τὰς ἡμῶν ἰδέας, ὅτι ἐκάστη
ἰδέα εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ αὐτὴ εἶναι, καὶ αὐτὴ εἶναι ἐκεῖνη
αὐτὴ, ὅτι δύο ἰδέαι αἰτινες διαφέρουσιν ἀλλήλων, δεῦν
ἡμπορεῖσι νὰ εἶναι εἰ αὐταί. Οἱ Διαλεκτικοὶ ἐπίστω-
σαν ὅτι τὸ πνεῦμα ἡμῶν δεῦν μετέρχεται ἐκείνῳ τῶν
πράξιν, εἰ μὴ διὰ τῆς βοηθείας τῶν δύο ἡλικῶν ἀξιο-
μάτων, Ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι, εἶναι: Εἶναι ἀδύνατον ἐν
πράγμα νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴ εἶναι καὶ ταῦτό. Ἀλλὰ
τίνα ἀξιώματα θέλωσι μᾶς διδάσκειν ὅτι τὸ ἐπιπρόσγω-
λον (2) δεῦν εἶναι πρῶτον, μὴ ποσούτης βεβαιότη-
τος

{ 1 } Senza deduzione di prove.

{ 2 } Il rotondo.

τὸς μεθ' ὅσης μᾶς βεβαιοὶ ἢ ἀτίληφες ἀπλῆς ὄψεως
 ὡς τὸ ἀσύμβατον πᾶν ἰδεῶν εἰδὸς ἐπισρογγύλε καὶ εἰδὸς
 τετραγώνου;

Ἐξ ἑτέρου κρινὸς τῶν γνώσεων ἡμῶν: ἌΝΤΙΛΗΨΙΣ
 χέσεως: Τῆτο εἶναι νὰ βλέπωμεν τὰς ἀκρίβεις ἀναφο-
 ρὰς, τὰς ἀκρίβεις ἀντιτάξεις δύο ἢ πλείονων ἰδεῶν πα-
 ραβαλλομένων, εἴτε διὰ μίας, ἢ διὰ δύο, ἢ διὰ πλείο-
 νων πᾶν ὄψεων αὐτῶν (1).

Ἐξ ἑτέρου κρινὸς τῶν γνώσεων ἡμῶν: ἌΝΤΙΛΗΨΙΣ
 σωματάρξεως: Τῆτο εἶναι νὰ βλέπωμεν τὴν σωματάρξιν
 ἢ τὸ ἀσύμβατον πᾶν ἰδεῶν ἡμῶν, καθὸ αὐταὶ παρε-
 σῶσι τοιαύτας ἢ τοιαύτας ποιότητας ἢ ιδιότητας ἐν εἰ
 καὶ τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων. Τῆτο τὸ ἥθος γνώσεων ἢ ἀν-
 τιλήψεων δεῦν ἔχει χάρον ἐν μοίρᾳ ὑποκειμένη εἰ μὴ
 τὰς ὑποτάσεις: Οὕτως ὅτι ἐγὼ ἐξέδρω ὅτι τὸ χρυ-
 σίον εἶναι πικρόν, ἐγὼ δεῦν ἐξέδρω ἀλλο εἰ μὴ ὅτι ἢ
 ἐκείνη πικρότης, ἢ ἢ αὐτὴ ιδιότης τὸ διαξίβειν ἐν
 τῷ πυρὶ χαλκίᾳ ἀναλίσσεται ἐν πύρ, σωματάρχει πάν-
 τοτε μὲ τὸς ἄλλας ποιότητας αἰτίνες σωματέπει τὴν
 ἐμὴν σωματάρξιν ἰδεῶν τὰ χρυσίον, ἢ χρυρ, ἐν ὠρεσμηθίον
 βάρου καὶ χῶμα, τὴν χυτότητα, καὶ τὰ ἄλλα.

Ἐξ ἑτέρου κρινὸς τῶν γνώσεων ἡμῶν: ἌΝΤΙΛΗΨΙΣ
 ὑπάρξεως πραγματικῆς: τῆτο εἶναι νὰ βλέπωμεν
 τὰς πραγματικὰς σωματάρξεις ἢ τὰς πραγματικὰς ἀσυμ-
 βαιότητας μεταξὺ τῶν ἰδεῶν ἡμῶν καὶ τῆς πραγματικῆς
 ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια ἐκείναι παρεσῶσι
 ἔξω ἡμῶν.

ΤΑΥΤΑ εἰσι τὰ τέσσαρα εἶδη ἀναφορῶν καὶ ἀντιτάξεων
 τὰ ὅποια τὸ πνεῦμα ἀνακαλύπτει μεταξὺ τῶν ἰδεῶν αὐ-

τῶ,

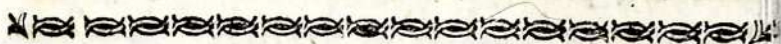
τῆ , καὶ τὰ ὅποια ἐγὼ ὑποθέτω νὰ ἐμφανίσωσι πά-
 γτας τὰς ἡμῶν γνώσεις , τόσον ἐκείνας ὅπῃ ἡμεῖς ἔχο-
 μεν , ὅσον ἐκείνας ὅπῃ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν. Τετάρ-
 χισον ἐγὼ δὲν θαλαμβανῶ ἡμεῖς νὰ δυνάμεθα νὰ ἰ-
 ξιδώμεν ἐδὲν ἐστὶν μιᾶς ἰδέας , μίτε ἐδὲν νὰ θα-
 βεβαιώμεθα ἐπὶ ἐκείνης , εἰ μὴ , 1. Ὅτι αὕτη εἶ-
 ναι ἡ αὐτὴ ἥτις ἴσως ἄλλοτε , καὶ ὅτι αὕτη διαφέρει πά-
 γως ἄλλης : 2. Ὅτι αὕτη ἔχει τοιαύτας καὶ τοιαύτας
 σχέσεις πρὸς μίαν ἄλλην : 3. Ὅτι αὕτη παρεστῶ ποιό-
 ητας συυπαρχέσας ἢ μὴ συυπαρχέσας ἐν ἐνὶ καὶ
 πρὸ αὐτῆς ὑποκειμένην : 4. Ὅτι τὸ Ἀρχέτυπον ταύτης
 εἰπάρχει ἢ ἔχ ὑπάρχει πραγματικῶς ἔξω ἡμῶν .

ΕΠΕΙΔΗ τὸ πνεῦμα γινώσκει τὴν ἀλήθειαν κατὰ
 δύο διαφορὰς ἴσως , εἰσὶν ὡσαύτως δύο διαφορὰ εἶδη
 γνώσεως : ἡ μία 'κατ' ἐνέργειαν , ἡ ἑτέρα 'καθ'
 ἔξιν . Γνώσις κατ' ἐνέργειαν , εἶναι νὰ συυκατά-
 κτηθῆται τις μιᾶ πρότασις ἢ νὰ τὴν ἀρνηθῆται , διότι
 ἐνέργεια ἀντιλαμβάνεται πῶν ἀναφορῶν ἢ τῶν ἀντιτά-
 ξεων μεταξὺ πῶν ἰδεῶν αὐτῆς . Γνώσις καθ' ἔξιν ,
 εἶναι νὰ κρατῆ μίαν πρότασιν ὡς ἀληθινὴν ἢ ὡς ψευ-
 δῆν , διότι εἶναι βέβαιος νὰ ἔχῃ ἄλλοτε τὴν ἀτίληφιν
 τῶν ἀναφορῶν ἢ τῶν ἀντιτάξεων .

ΑΥΤΗ ἢ καθ' ἔξιν γνώσις ἔχει δύο βαθμοὺς : Ἐν
 τῷ ἐνὶ , κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν ἡμεῖς ἀνακα-
 λῶμεν μίαν πρότασιν εἰς τὸ πνεῦμα , βλέπομεν προσέτι
 τὰς ἀναφορὰς πασῶν τῶν ἰδεῶν ὅπῃ τὴν συνδέουσιν .
 Ἐν τῷ ἑτέρῳ , δὲν ἀνακαλῶμεν ταύτας τὰς ἀναφορὰς ,
 ἀλλὰ μεμνήμεθα νὰ τὰς εἶδομεν ἄλλοτε . Ἐκ τῆς τῆς
 ἐδούτης ἴσως εἰς ἄνθρωπος δύναται νὰ γινώσκῃ ὅτι αἱ
 ἄλλοι γνώσεις εἰσὶν ἴσαι δυσὶν ὁρμαῖς .

Οἱ ἐλεγχοὶ ταύτης τῆς ἀληθείας διέφυγον ἴσως τὴν

200 Περὶ τῶν Βαθμῶν τῆς Γνώσεως ἡμῶν. Κεφ. Ε.
 ἐκείνῃ μὴ μίλῳ. Οὗτος ἐκέτι συγκατατίθεται διὰ τὴν
 ἐλέγχου ὅτι τὴν ἐμπειρίαν : ἀλλὰ καθότι εἶναι ἐλπι-
 λεγμῆρος ὅτι ἐγὼ αὐτὸς ἄλλοτε. Τὸ ἀμετάβλητον τῆς
 αὐτῶν ἀναφορῶν μεταξύ τῆς αὐτῆς ἀμεταβλήτων πραγ-
 μάτων, εἶναι ὅτι τὰ παρόντος ὁ μόνος λόγος ὅστις πα-
 ρέχει ἐλεγχον ἐκείνῳ, ὅτι αὐτὸ αἰετὶς γωνίαι εὐθὺς ἑ-
 γῶναι ἦσαν μίαν φοράν ἴσαι δυσὶν ὀρθαῖς, θέλωσιν ἡ-
 θαι πάντοτε τὸν αὐτὸν ἕξοπον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Περὶ τῶν Βαθμῶν τῆς Γνώσεως ἡμῶν.

ΑΚΑΤΗΜΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ ΣΥΝΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΡΩΤῶΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ
 τῆς ἀναφορᾶς καὶ τῆς ἀντιτάξεως τῶν ἰδεῶν ἡ-
 μῶν, ἡμποροῦμεν, ὡς μοι φαίνεται, νὰ συμπεράνωμεν ὅτι
 ἡ γνώσις ἡμῶν χρεώσεται νὰ εἶναι σαφὴς καὶ ἀσαφὴς, καὶ
 τὴν λαμφορότητα καὶ τὴν ἀμυδροτότητα ταύτης τῆς ἀντι-
 λήψεως.

Ὁ πλέον ὑψηλὸς βαθμὸς γνώσεως εἶναι, ὅταν τὸ
 πνεῦμα ἀντιλαμβάνεται εἰς ἀπλῆς ὄψεως, τῆς ἀναφορᾶς
 καὶ τῆς ἀντιτάξεως ἰδεῶν τινῶν. Ἐγὼ καλῶ ταύτην τὴν
 ἀντίληψιν, ἡ γνώσιν ἀμεισον, ἢ ἀπλῆς ὄψεως,
 Διὰ ταύτης γινώσκομεν ὅτι τὸ λίκνον δεῦν εἶναι μέλαν,
 ὅτι δύο εἰσὶν ἦτον τῶν ἑσίων, καὶ τ. Αὕτη ἡ ἀμεισσὸς
 γνώσις ἔχει μίαν ἰχωὺ ἀνυπόστατον (1): ὁμοίᾳ τῆς
 λαμφορότητι εὐθὺς ὠραία Ἡλίου, αὕτη δεικνύει ἐαυτὴν
 ἀμέ-

(1) Irresistibile :

Κεφ. Β'. Περὶ τῶν Βαθμῶν τῆς Γνώσεως ἡμῶν. 201
 ἀμέσως, ἄλλως ὅπῃ τὸ πνεῦμα γράφει τὴν ὄψιν πρὸς
 ἰκείνῳ. Αὐτῆς ἐξαρτῶνται ἡ βεβαιότης καὶ ἡ σαφήνεια
 πρᾶσιν τῶν ἄλλων γνώσεων ἡμῶν.

Ὁ δεύτερος βαθμὸς γνώσεως εἶναι, ὅταν ἐγὼ δεῶ
 ἀνάωμαι νὰ ἀντιλαμβανώμαι, διὰ τῆς ἀπλῆς ὄψεως,
 τῆς ἀναφορᾶς δύο ἰδεῶν: εἰ καὶ, ὅπως αὐταὶ ἀναβαλ-
 λῶ κάλλιον, ἐγὼ τὰς μεταφέρω τὴν μίαν πλησίον τῆς
 ἑτέρας, καὶ τὰς διατάττω, τὰς διδιδετῶ κατὰ πάντα
 πρὸς δυνατὸς ἔσπες: Ἐγὼ ζητῶ τότε μίαν τρίτην
 ἰδέαν, εἴα κανόνα, εἴ μῆρον, διὰ τῶ ὁποῖα ἐγὼ με-
 ξῶ ταύτας τὰς δύο ἰδέας, καὶ βλέπω ἀμέσως τὰς ἀνα-
 φορὰς ὅπῃ ἐγὼ ἐζήτην: Τύπο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ καλεῖ-
 ται 'διαλογίζεσθαι' ἢ 'διαλέγεσθαι' (1) Οὕτως ἐγὼ
 ἀνακαλύπτω, δι' εἰδὸς μῆρον, εἰδὸς κανόνος, τὸ ἴσον ἢ
 τὸ ἀίσιον δύο ἀνακαλύπτω, τὸ ὁποῖον ἐγὼ δεῶ ἐδιδά-
 μαι καὶ ἀνακαλύπτω διὰ τῆς ἀπλῆς θεωρίας τῆς ὁφ-
 θαλμῶν μου. Αὐταὶ αἱ μῆσαι ἰδέαι, εἶσι οἱ κανόνες,
 ταῦτα τὰ μῆρα, τὰ ὁποῖα ἀνακαλύπτωσι τὰς ἀναφορὰς
 δύο ἰδεῶν, καλεῖνται 'ἐλέγχοι'. Ἡ σαφὴς ἀτίλη-
 φης τῶν τῶν ἀναφορῶν τῶν ἀνακαλυμμένων διὰ τῶ
 τῶν τῶν ἐλέγχων, καλεῖται 'ἀπόδειξις': Καὶ ἡ ἐπι-
 κόπις εἰς τὸ ἀείσκειν ἐλέγχους, καὶ ἡ ἀφύια εἰς τὸ
 μεταχειρίζεσθαι τῆς, εἶναι ἐκεῖνο, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ,
 ὅπῃ καλεῖται 'Ἐπιστρέφεια' (2).

ΔΙΑ νὰ εἶναι μία ἀπόδειξις δικαία καὶ ἀπικριβή
 μὴν, χρειάζεται, αἱ μῆσαι ἰδέαι, οἱ κανόνες, τὰ μῆ-
 ρα νὰ ἀνακαλύπτωσι διὰ τῆς ἀπλῆς ὄψεως, καὶ ἐν ἐκά-
 στῳ βήματι τῶ ποικιμῆρα, καὶ πᾶσα τὴν ὄψιν
 κει-

(1) Ragionare.
 (2) Sagacità.

κλιβαμῶν διασκέψιν (1), τὰς ἀναφορὰς μεταξὺ
 δύο πρώτων ἰδεῶν αἵτινες ὡς χεῖρα ἔχουσι ἢ μετῆνται
 πρὸς τὸ γνῶναι πότερον αὐταὶ δυνάμει νὰ συνδέωνται
 ὁμῶς. Ἄν ἔτοι οἱ ἔλεγχοι, ταῦτα τὰ μέτρα οἷς χρῆται
 μετὰ πρὸς τὸ μετῆναι δύο ἄλλας ἰδέας, εἶχον χρῆται
 ἐκείνοι αὐτοὶ ἄλλων ἐλέγχων, ὅθεν ποτε ἐφικνόμεθα πρὸς
 ἀποδείξεως: ἐπειδὴ ἀπὸ ὄψεως ἀμείσθη, δὲν ὑπάρχει
 τὸ ὡς ἀπὸ γνῶσις ἢ ἀποδείξις: τὸ δὲν εἶναι ἀπὸ
 τοῦ εἶ μὴ ἀμφιβολία, εἰκασία, ἢ, τὸ πλείον γὰρ ὁμοιο
 λήθεια.

Ἄλλ' ὅπως βέβαιος εἶναι ἡ γνῶσις ἢ δι' ἀποδεί
 ξεως, αὕτη ἐτοίμως ὑπέκει ἐκείνη τῆς ἀπλῆς ὄψεως
 ἐπειδὴ πάντοτε ἀποδείξις προηγείται ἐκείνης, ἀλλ'
 ἄμεσος γνῶσις ἀπέργει αὐτῶν παντάτασι. Πᾶς ὡς
 δραμῶν ἐγκρατῆς τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνακαλύπτειν ἐκ
 ἐκείνης ἰδέας ὁμοιογενῆς ὅθεν ἔχει μετὰ
 ζῶνα λόγον νὰ διαπορῆ ὡς ἀληθειῶν τὰς ὁποίας ἐκεῖ
 νος γινώσκει, δὲ τῆς ἀπλῆς ὄψεως, ἢ αὐτὸς ἡδὲ
 ἔχει νὰ ἀμφισβητῆ πότερον ἔτος ὁ χάρτης καὶ τὸ πρὸς
 μέλαν ἐκ εἰσὶ τῶ αὐτῶ χρώματος.

Πρὸς τέτοις ἡ γνῶσις ἀπλῆς ὄψεως, λαμβάνεται
 ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ, καὶ δίδει (2) δι' ἐνὸς φωτὸς ἐτοίμα
 ἐντόνῃ, ἀνικητῆ: ἀλλ' ἐκ ἐξικνόμεθα πρὸς τὴν δι' ἀπο
 δείξεως γνῶσιν, μάλιστα ἐν ταῖς πολὺ συνδέσις ὡς
 θέσεισιν (3), εἶ μὴ δὲ μιᾶς προόδου (4) ἄγαν ἀπὸ
 παιδείης, καὶ ἄγαν πολυπρόνῃ: Ἄς ἐτοιμαζόμεθα με
 τὰ εἰς μίαν ἐντόνον ὁμοιογένειαν, ὅταν θέλωμε νὰ σα
 καλύπτωμε τὰς ἀναφορὰς δύο ἢ πλείονων ἰδεῶν ἀπὸ
 ὁμοιογένειαν

(1) Discussione. (2) Penetra.
 (3) Materie. (4) Progressione.

ἄν (1) : ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαία μία μέθοδος ἀπληρωμένη, καὶ πάντοτε ἔμμοτος. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀπληρωθῇ πάντα τὰ μέρη της ὑποδείξεως, ὅποσον ἂν ποικιλιῇ ταυτὰ εἰσι : νὰ ἤμεθα βέβαιοι ὅτι πάντα θεωρήθησαν, ὅτι ἀράθησαν ἀμέσως πᾶσαι αἱ ἀναφορὰς αὐτῶν διὰ τῶ μίση τῶ ἐκείνων ἐλέγχων, ἢ μέτρων : καὶ τελούταιον νὰ μνημονώωμεν πάντων ὅμα. Ἡ ὑπόδειξις λοιπὸν ὑπέκει τῇ γνώσει ἀπλῆς ὄψεως : ὅπου συχνὰ προσδέχεται τις ψάδι αὐτὶ ἀληθειῶν ὑποδείγματων.

ΚΟΙΝΗ καθέστηκεν ὅτι τὰ Μαθηματικὰ μόνα εἰσι δεκτικὰ ὑποδείξεως. Ἀλλὰ διὰ τὸ τοιοῦτον ἔμμοτον ταῖς ιδέαις τῶ ἀειθμῶν, της ἐκπάσεως καὶ τῆ ἡματος; Ἐφικνέμεθα της ὑποδείξεως, ὅσακις διὰ μιᾶς ἰδέας, ἥτις τίθεται ἐν μοίρα μέτρα, ἀντιλαμβάνόμεθα ἀμέσως της ἀναφορᾶς καὶ της ἀντιπάξεως δύο ἰδέων. Τώρα οὐρίζεται αὐτὴ ἡ ἀμέσως ἀντίληψις ταῖς ἰδέαις τῶ χημάτων, τῶ ἀειθμῶν, της ἐκπάσεως καὶ τῶ ἔσοποποιήσεων αὐτῶν; Εἶναι ὅμως ἀληθινόν, (καὶ ἴσως εἶναι ἐκεῖνο ὅπᾳ ἐποίησε νὰ ὑποθεθῇ ὅτι τὰ ὑποκείμενα (2) τῶ Μαθηματικῶν ἦσαν μόνα δεκτικὰ ὑποδείξεως,) ὅτι ταυτὰ τὰ ὑποκείμενα εἰσὶν ἐκκολάττειν νὰ διαλαμβάνονται πάντων τῶ ἄλλων. Βλέπεται μίαν ἀπλῶ βολῶ ὄφθαλμῶ ἢ πλέον μικρὰ διαφορὰ μεταξύ τῶ ἀειθμῶν : καὶ πρὸς τέτοις δυνάμεθα, νὰ ὑποτυπώμεν (3) διὰ σημείων ὀρατῶν καὶ ἔμμοτων, χημάτων δίκλων. Καὶ αὐτὸ εἶναι δύσκολον νὰ βλέπηται καὶ χεδὸν ἰσότητα δύο σωμάτων χεδὸν ἴσων, ἢ δύο

χη.

(1) Allontanate. (2) I soggetti.

(3) Disegnarli.

χημάτων σχεδὸν ἴσων, εὐρίθισαν μέσα δεῖνὰ νὰ μετρήσῃ ἀκρίβως τὴν ἰσότητα ἢ τὴν διαφορὰν δύο γωνιῶν δύο χημάτων καὶ δύο σωμάτων ἀνομοίων.

Σὺν δέλλεις ζητῆ ἀνωφελῶς νὰ διαλαμβάνῃς, μετὰ αὐτῶν ἀκρίβειας, τὴν μικροτέραν ἀισότητα μεταξὺ ἰδεῶν, πῶν ὁποίων ἡ διαφορὰ μετρεῖται, καὶ δεῖνὰ τὴν σὺν, ἀλλὰ δεῖνὰ τῶν βαθμῶν, οἳαί εἰσιν αἱ ἰδέαι πῶν αἰσθητῶν ποιημάτων. Αἴται αἱ ἰδέαι ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἀπλήρεις ἐγγυερμῆαι ὑπὸ τῶν πάχους, ὑπὸ τῶν συχνημάτων καὶ τῆς κινήσεως τῶν ἀεπαυδῆτων μερῶν τῆς ὕλης. Ἄρα ἡ διαφορὸς βαθμῶν ἐν ταύταις ταῖς ἰδέαις δεῖνὰ πᾶσαι τῆς διαφορῆς καὶ ἡμῖν ἀγνώστου συνεργίας πασῶν τῶν τῶν αἰτιῶν ὁμῶς, ἢ ἐμίων μόνον. Ἄρα ἡμεῖς ἢ ἡμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν κανόνα πύγιον πρὸς τὸ κριθῆναι τῆς ἀκρίβους διαφορῆς δύο βαθμῶν πλησιαζόντων (1) οἷον δύο βαθμῶν ἰσοκύβητος. Οὗτοσφθαλμοὶ ἡμεῖς εἰσὶ κριταὶ ἀκρισοὶ πρὸς τὸ ἀποφαίνεσθαι μετ' ἀκρίβειας πρὸς μίαν ὁμοιότητα ὑπὸ λεπτήσ. Ἄρα αἱ ἰδέαι χρωμάτων ἐκ εἰσὶ δεκτικαὶ ἀποδείξεως, εἰ μὴ ὅτε αἱ εἰσὶ πολὺ ἀφεσῶσαι ἢ μία τῆς ἄλλης : οἳαί εἰσὶ ἐκεῖναι τὰ 'κυασίε', τὰ 'χλωρῆ', τὰ 'ερυθρῆ'. Ἐκεῖνο ὁπῆ ἐγὼ εἶπον πρὸς χρωμάτων εἶναι ἀληθεῖς προσέτι πρὸς πᾶσῶν τῶν ἄλλων αἰσθητῶν ποιημάτων.

Οὗτο, 'γινώσκειν ἀμέσως' καὶ 'γινώσκειν ἀποδείξεως', εἰσὶ τὰ μόνον μέσα πρὸς τὸ ἐφικνεῖσθαι τῆς βεβαιότητος, ὅταν ποιῶμεθα τὰς λόγους πρὸς ἰδέαι ἀπεσπασμῶν καὶ ἡρικῶν : ἐπειδὴ ἡ ἀντίληψις τῆς εἰδος ἰδέας δεῖν εἶναι ἢ μόνον τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα εἶναι δεκτικόν : εἶναι μία ἕξις, καὶ ἥτις ἀποβλέπει πρὸς τὴν

(1) Che si accostano, che son consimili.

ὅτι ὑπαρξίν τῶν πεπερασμένων καὶ σωματικῶν ὄντων
 ἔξω ἡμῶν. Αὕτη ἡ εἴδη ἀτίληφίς δὲ ἔχει πᾶ-
 σαν τὴν βεβαιότητα τῆς γνώσεως εἴτ' ἐν ἀμέσῃ εἴτε
 αποδεικτικῆς : ἀλλ' αὕτη προβαίνει πέρα τῆς πιθανότη-
 τος : καὶ δεῖ τὸτο αὕτη φέρεי τὸ ὄνομα γνώσεως : ἐπειδὴ.

Ἡ ΜΕΙΣ ἔχομεν ἰδέας τὰς ὁποίας ἤγειραν ἐν ἡμῖν
 ἢ ἔξωθεν ὑποκείμενα , τὸτο εἶναι ἀάμφισβήτητον :
 Ἡμεῖς ἔχομεν μίαν ἀμέσον γνώσιν τέτων . Ἀλλ' ἐκ
 τῶν μόνων ἡμᾶς ἔχειν ταύτας τὰς ἰδέας , διωάμεθα ἡμεῖς
 ἢ ἐπιφέρωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἔξω ἡμῶν ὑποκείμενα τὰ

ποῖα ἀναλογῶσι ταύταις (1) ; Τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ
 εἰσὶν ἀάμφισβητήσι , διότι , λέγουσιν ἐκεῖνοι , ὅτι δεῖ
 εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχητις ἰδέας πραγμάτων ἅτινα δεῖ
 ἐπιῆξασ πάποτε , καὶ ἅτινα ποτὲ δεῖ ἐπληξασ τὰς αἰ-
 τήσεις . Τὸ κατ' ἐμὲ , ἐγώ εἰμι πεπεισμένος ὅτι , ὅτι

ἡ ὑπάρξις τῶν ἔξωθεν ὑποκειμένων , ἡμεῖς ἔχομεν
 ἢ βεβαιὸν βεβαιότητα ὅσις ἄγαν ὑπερβαίνει τὴν ἀμ-
 βολίαν : ἐπειδὴ τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅσις νὰ μὴ
 εἶναι ἀσκήτως ἐληλεγμένος , ὅτι ἡ ἀτίληφίς ὅπερ ἐκεῖ-
 νος ἔχει τὴν Ἡλίαν , ὅταν τὸν βλέπη πρῶντι , εἶναι δε-
 κτωτάτη ἐκεῖνης ὅπερ αὐτὸς ἔχει , ὅταν τὸν βλέπη ἐν
 εἰρώ ;

ΕἸ ΓΝΩΪ λοιπὸν προσδέχομαι εἴς τὰ δεῖφορα εἶδη γνώ-
 σεων , ἢ γνώσιν ἀμέσον , γνώσιν ἀποδεικτικῶ καὶ γνώ-
 σιν αἰθητικῶ : αὕτη ἡ εἰρήνη εἶναι τεθεμελιωμένη ὅτι
 καὶ εἴδοθεν αἰθησιν τῶν ἰδεῶν τὴν ὁποίαν ἤγειραν ἐν
 ἡμῖν τὰ ἔξωθεν ὑποκείμενα .

ἈΛΛΑ , εἰὰ ἡ γνώσις ἡμῶν δεῖ ἔχη θεμέλιον εἰ μὴ
 εἴτε τὰς ἰδέας ἡμῶν , δεῖ ἀκολουθεῖ ὅτι αὕτη χρωσθεῖ
 νὰ

(1) Vi corrispondono.

να εἶναι ἀνάλογος ἐκείναις, ὅτι αὐτὴ χρεωθεῖ νὰ σαφῆς ἢ ἀσαφῆς, δὲκρινῆς ἢ συγκεχυμένη, σαφείαν ἢ ἀσαφείαν τῶν ἐν ταῖς ἰδέαις; Ἐγὼ κείνομαι, ὅτι ἡ γνώσις ἔσα ἢ ἀτίληφίς τῆς ἀσαφείας καὶ τῆς ἀτιτάξεως ἰδεῶν τινῶν, αὐτὴ χρεωθεῖ νὰ σαφῆς ἢ ἀσαφῆς, δὲκρινῆς ἢ συγκεχυμένη, ἢ σαφείαν ἢ ἀσαφείαν τῶν ἰδεῶν ἐκείνων αὐτῶν ἀλλ' ἀνάλογως πρὸς τὸ σαφές ἢ ἀσαφές τὸ ἐν τῇ ἀτιλήφει. Ἡμπορεῖτε νὰ ἔχη μίαν ἰδέαν τῆς τριῶν γωνιῶν εἰὸς τριγώνου, καὶ τῶν δύο ὀρθῶν γωνιῶν, καὶ ὅμως νὰ μὴ γινώσκη εἰ μὴ πολὺ συγκεχυτως ὅτι αἱ τρεῖς γωνίαι τῶν τριγώνων εἰσὶν ἴσαι δι' ὀρθαῖς. Ἀλλὰ σημειώτεον, ὅτι ἰδέαι ἀσαφεῖς καὶ συγκεχυμέναι δεῦρ' εἰδῶσι ποτὲ μίαν γνώσιν σαφῆ καὶ διὰ τῆς ἐπειδὴ πῶς εἶναι δυνατόν ἀτιλαμβανέσθαι τῶν ἐν ταῖς ἀσάφειαις καὶ τῶν ἐκείνων ἀτιτάξεων, ἢ, δεῦρ' ἀφ' ἑαυτῶν τὸ νόημά μου δι' ἄλλων ὄρων, ἐκεῖνα τὰ ὅτι πολλὰ πνύματα τὰ ὅποια δεῦρ' προσήψαν ἰδέας ἀκριβεῖς τῶν ἐκείνων φράσει, θέλωσιν ἡδαι πάντοτε ἀνεπιτήδευτα νὰ μορφῶσι προτάσεις σαφεῖς καὶ βεβαίαις.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς Γνώσεως ἡμῶν.

Α' ΚΟΛΟΥΘΕΙ' ἐκ τῆς ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἐγὼ ἤδη ἐθέμην περὶ τῆς γνώσεως.

Α. ΟὔΤΙ αἱ γνώσεις ἡμῶν δεῦρ' ἡμποροῦσι νὰ ἔλαττωσι πέρα τῶν ἰδεῶν ἡμῶν.

Β.

Β. ΟΤΙ αἱ γνώσεις ἡμῶν δεῦν ἠμποροῦσι νὰ δεχθῶσι πέρα τῆς ἀντιλήψεως ἢ ἀμέσως, ἢ ἀποδεικτικῆς, αἰσθητικῆς, ἀναφορᾶς τινος ἢ ἀντιτάξεως μεταξύ τινων ἰδεῶν ἡμῶν.

Γ. ΟΤΙ αἱ ἀμεσοὶ γνώσεις ἡμῶν, δεῦν ἠμποροῦσι δεχθῆναι ἔτι πῶρῳ ὡσπερ αἱ ἰδέαι ἡμῶν : ἐπειδὴ μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ βλέπωμεν δι' ἀπλῆς ὄψεως, πάσας τὰς ἐκείνων ἀναφορὰς, πάσας τὰς ἐκείνων ἀντιτάξεις. Ἐγὼ ἔχω μίαν ἰδέαν σαφῆ δύο σωμάτων χημικῶς ἀνομοίως : Ἀλλ' ἐπειδὴ δεῦν ἠμπορῶ νὰ ἰδρῶ τὸ ἓν ἐπὶ τῷ ἄλλῳ, μὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνακαλύπτω ἀμέσως τὰς διαφορὰς ἐκείνων πᾶχι.

Δ. ΟΤΙ αἱ γνώσεις ἡμῶν αἰ δι' ἀποδείξεως, δεῦν ἠμποροῦσι νὰ δεχθῶσι ἔτι πῶρῳ ὡσπερ αἱ ἰδέαι ἡμῶν : ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ δεικνῶμεν πάντοτε σαφῶς ἕτερον ἰδέαν, ἐν μέτρον, ὅπως ἀνακαλύπτωμεν δι' ἀπλῆς ὄψεως, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι μίαν ἀκρίβως διασκέψεως (1), τὰς ἀναφορὰς καὶ τὰς ἀντιτάξεις δύο ἰδεῶν διαφόρων.

Ε. ΟΤΙ αἱ γνώσεις ἡμῶν αἰ δι' αἰσθήματος ἔχουσι ἥττονα ἔκτασιν τῆς γνώσεως ἡμῶν ἢ ἀμέσως ἢ ἀποδεικτικῆς : ἐπειδὴ αὐταὶ δεῦν ἔχουσι ἄλλο ὑποκείμενον ἢ τὴν ὑπαρξίν τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα ἐνεργεῖα πλήττει τὰς αἰσθήσεις.

ς. ΟΤΙ, ἀκολούθως, αἱ γνώσεις ἡμῶν δεῦν ἔχουσι πῶρῳ ἔκτασιν, ὅσῳ ἔχει τὸ πραγματικὸν τῶν πραγμάτων καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἰδεῶν ἡμῶν. Εἰ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν, π. χ. τὰς ἰδέας εὐδὸς ' τετραγώνου, ' εὐδὸς ' κύκλου, ' καὶ τῆς ' ἰσότητος, ' θέλει ἦθαι, ἰσως, ἀδύ-

νατον

νατον γὰ ἀνακαλύπτωμὲν ποτε τὸν 'τετραγωνισμόν τῆς κλάσ'. Ομοίως, ἡμεῖς ἔχομεν τὰς ἰδέας τῆς ὕλης τῆς ἐνθυμήματος: ἀλλ' εἰ καὶ ἐγὼ ἀποδεικνύω ἐν 'Κεφαλαίῳ' I τῆς τῆς Δ 'Βιβλίας', ὅτι ἡ ὕλη ἡμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ὄν τὸ ἐνθυμέμενον, δὲ φύσει αὕτη εἶναι ἐναργῶς ἐσηρημένη αἰδήσεως, ἵσα ὅμως θέλει μᾶς ἧσαι αἰωνίως ἀδιύατον νὰ ἱξέρωμεν αὐτὸ ὁ ΘΕΟΣ δὲ ἔδωκε συμφορήμασί τισιν (1) ὕψι ἠτοιμασμένοις καὶ διατεθειμένοις ἐξοπτιδεις, τὴν δυνάμιν τῆ ἀντιλαμβανέσθαι, τῆ ἐνθυμεῖσθαι καὶ τῆ αἰδέσθαι.

ΔΕΝ ἡμπορεῖμεν νὰ βεβαιώμεν τι περὶ τῆς ἰδέας ἡμῶν, μήτε νὰ ἀρνώμεθα ἔσθαι, τὸ ὅποιον νὰ μὴ αὐτὸ φέρεται ἢ εἰς τὴν ἐκείνων ταυτότητα καὶ διαφορότητα, εἰς τὰς ἐκείνων χήσεις, ἢ εἰς τὴν σπουδαιότητα τῆς ποιότητος τῆς πραγμάτων, καὶ ὅποια αὐτὰ παρῶσιν, εἰς τὴν πραγματικὴν ὑπαρξιν τῶν αὐτῶν ποιότητων. Ἀς εἰδῶμεν ὅτι πόσον διατείνουσιν αἱ γνώσεις ἡμῶν ἐν ἐκάσῳ τῶν τῶν ἀρθρῶν.

A. Ὡς πρὸς τὴν 'ταυτότητα' καὶ τὴν 'διαφορότητα' τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, ἡ ἡμετέρα γνώσις διατείνει ἐπὶ ποσῶτον ἐφ' ὅσον αἱ αὐτὰ ἰδέαι ἡμῶν. Ἡμεῖς δὲ ἡμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν ἐδεμίαν ἐκείνων, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβανώμεθα ἀμέσως ὅτι αὕτη εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι καὶ ὅτι ἀκολούθως αὕτη διαφέρει πάσης ἄλλης.

B. Ὡς πρὸς τὰς ἐκείνων 'χήσεις'. Ἐδῶ εἶναι ὁ μέγιστος κενὸς τῆς γνώσεως ἡμῶν, εἶναι ἀδιύατον νὰ σημειοῖ τις τὰ ὅσα ὅπερ τὴν ἀναγράφουσιν. Ἐπειδὴ, τῶν προβάσεων τὰς ὁποίας ἡμπορεῖ τις νὰ ποιῇ πρὸς τῆς

(1) Mucchi.

πῆτο τὸ γνῶσις τῶν ἀληθειῶν, ἔξαρτωμένων τῆς ἀγχι-
νοίας τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς δέεισκειν ἰδέας ἀαμέσως
ἢ μίτρα τὰ ὁποῖα νὰ δυνάμωται νὰ δεικνύωσι τὰς ἀκε-
ρεῖς ἀναφορὰς μεταξὺ δύο ἢ πλείονων ἰδεῶν, εἶναι δύ-
σκολον νὰ δογματίζηται, πότε δὲν θέλει τις ἠμπορῇ
νὰ δέεισκη πλέον τοιαύτας ἰδέας ἀαμέσως. Ἐκεῖνοι
ὅτι ἀγνοοῦσι τὴν Ἀλγεβραν, δὲν ἠμποροῦσι νὰ φαν-
ταζῶνται ποῖα θαυμασὰ προβλήματα αὐτῆ ἢ ἐπισήμη
δύναται νὰ ἀναλύη. Καὶ, ἐγὼ δὲν ἀπετόλμων νὰ ἀρ-
νήσωμαι, ὅτι Πνεύματι ὄξυ, νὰ μὴ ἠμπορῇ ἔτι νὰ ἐπι-
πέτῃ νέα μέσα τῶ ἀπαρτίζειν πάσας τὰς ἡμετέρας γνώ-
σεις.

Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅτι ἐγὼ καλῶς οἶδα, εἶναι ὅτι ἐδύ-
κτό τις νὰ ἀποδεικνύη τὰς ἀληθείας τῆς Ἡθικῆς, ἐπί-
σης ἐκείναις τῶν Μαθηματικῶν, αὐτῆ ἠθελε νὰ ἐπι-
στα τὴν ἀναλογία μὴ ποσαύτης ἐπιμελείας ὁποσῆς εἶναι
ἄξιον τὸ μέγεθος τῶ υποκειμένου, καὶ αὐτῆ ἀποκρίσεις,
τὸ μικροπρεπὲς συμφέρον καὶ τὰ πάθη, ἐκ ἀπειτίττοντο
ἔτω κατ' ἄδειαν καὶ ἔτως ἀντικρυς ταύτῃ τῇ σπαδῇ.
Ἡ ἐπισήμη τῶν ἠθῶν, τὸτο τὸ μέρος τῶν ἡμετέρων
γνώσεων, ὅτι χρεώσεται νὰ εἶναι τὸ παλαιὸν υποκείμενον
τῆς σπαδῆς ἡμῶν, κοινῆ ἠμελήθη, καὶ ἔτι τὴν σήμερον
ἀμελεῖται ὑφ' ἐνός μεγάλης μέρος τῶ ἀνθρωπίνου γνῶσις

Ἡ ἰδέα ἐνός ὄντος ὑπερτάτης, ἀπέρις δυνάμει, σο-
φία, ἀγαθότητι, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπλασε, καὶ τῶ ὁποῖα
ἡμεῖς ἔξαρτώμεθα, αὐτῆ μόνῃ ἢ ἰδέα, λέγω, ἀναφε-
ραμένη πρὸς ἡμᾶς αὐτὰς, οἵ τινὲς ἐσμὲν Κτίσματα κε-
κοσμημένα μὲ δυνάμει τῶ διαλαμβαίνειν καὶ τῶ διαλογίζε-
σθαι, ἤρκει πρὸς τὸ καταβάλλεσθαι θεμέλια τῶν καθη-
κόντων ἡμῶν, ἔτω πάγια, καὶ κανόνας τῆς πολιτείας
ἡμῶν ἔτω δικαίως, ὅτι ἢ ἠθικῆ ὡς τότε μία ἐπισήμη

ὑποδείξι μὲν . Καὶ ὅπως , διατὶ δὲν ἐδωάτο τις να
 σωάγη ἐν μιᾷ ἀναντιρρήτῃ ἀρχῆς ἡθικῆς , ἀκολοθίας
 τοῦ τῶν κανόνων τῆ δικαίῃ καὶ τῆ ἀδίκῃ , ἔπος ἀναγ
 καίας , ὡσπερ εἰσὶν ἐν τοῖς Μαθηματικοῖς αἱ ἀκολο
 θίαὶ τοῦ τῆς ἰσότητος ἢ τῆς ἀισότητος τῆς ἐκτάσεως .
 Ἄν τῆτο ἔ γέγοτε μέχρι τῆδε , σωίβη διότι ἔδεις ἐπέ
 σησε τῶ γράμῳ μὲ τῶ αὐτῶ ἀλογίῳ τῆ ἰδία συμ
 φέροντος καὶ μὲ τῶ αὐτῶ προσοχῶ , ὡσπερ ἐφιστῆ
 τοῖς ὑποκειμῆοις τῶν Μαθηματικῶν . Ἐπειδὴ τέλος
 πάντων ἐκ εἰσὶν ἴσως εἰ μὴ αἱ ἔσοποποιήσεις τῶν ἀε
 θμῶν , τῶν χημάτων , καὶ τῆς ἐκτάσεως , τὰς ὁποίας
 ἡμπορεῖν νὰ ἀνακαλύπτωμεν καὶ νὰ γινώσκωμεν μετ'
 ἀκριβείας ; Δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἀδικία ἐκεῖ ὅπῃ
 δὲν εἶναι ἰδιότης (1) , ἢτοι κυριότης πράγματός τινος .
 Αὐτὴ ἡ πρότασις δὲν εἶναι ἔτις ἐναργῆς ὡσπερ ἦτις ἐν
 ὑποδείξι τῆ Εὐκλείδῃ ; Τὸ ὄνομα ' ἰδιότης ' σημειοῖ τὸ
 δίκαιον πρὸς τι πράγμα , τὸ ' ἀδικία ' σημειοῖ τὸν
 βιασμόν (2) τῆτε τῆ δικαίῃ : τῶρα , τῆτων τῶν ἰδεῶν
 καὶ τῶν αὐτῶν φράσεων , ἔσῶν ἔτω διακριμῆων (3) ,
 δὲν ἡμπορῶ ἐγὼ νὰ εἶμαι πεπληροφορημῆος τοῦ τῆς
 ἀληθείας τῆτε τῆ ἀξιώματος νόμου , ἐπίσης τῆ ἀληθείας
 ταύτης τῆς προτάσεως , ' αἱ ἔεις γωνίαι ἐνὸς ἑξωνῆ
 εἰσὶν ἴσαι δύο ὀρθαῖς ' ; Ἄλλη πρότασις μιᾷ ἴσης
 βεβαιότητος : ' Οὐδεμία Ἀρχὴ (4) συγχαρεῖ μιᾷ
 ὑπόλυτον ἐλοθελίαν ' . Ἡ ἰδέα ' Ἀρχῆς ' σημειοῖ ὅτι
 μία Ἐταιρεία ἔθετο νόμους , κατ' ἔς ἐκεῖνοι ὅπῃ τῶ
 σωθέτωσι χρεωῶσι νὰ ρυθμίζωσι τὰς αὐτῶν πρά
 ξας :

(1) *Ove non v' à proprietà.*(2) *Violazione.* (3) *Decise , stabilite.*(4) *Governo.*

ἔρεις: ἡ ἰδέα μιᾶς 'ἐλοφθερίας' ἀπολύτως σημειοῦ τὸ δι-
καιον τῆ ποιῆν παῖ ὅ,τι ἄν τις βέληται: Αὕτη ἡ πρότασις
δὲν εἶναι λοιπὸν ἔτω βέβαιος ὡς ἦτισεν τῶν Μαθη-
ματικῶν:

ΕΚΕΙΝΟ ὁπῆ ἐποίησε νὰ πισθῆτις, τὰ ὑποκει-
μῆνα τῆς Μαθηματικῆς δεκτικώτερα ἀποδείξεως ἢ τὰ
τῆς Ἡθικῆς, εἶναι. 1. Ὅτι τὰ πρῶτα ἡμπορεῖσι νὰ πα-
ριστῶνται, δι' ἐπισημῶν αἰδητῶν (1), τὰ ὁποῖα ἔχε-
σι πρὸς ἐκεῖνα μιᾶν ἀναφορὰν προσεχέστεραν, αἰδητο-
τέραν (2) πάντων τῶν ὀνομάτων ἢ πάντων τῶν ἡχῶν
ὁπῆ ἡμπορεῖ τις νὰ φαντάζεται. Εὐν ἕξιστον διαγεγραμ-
μῶν (3) ἐπὶ τῆ χαρτί, διαγράφει καὶ τὸ αὐτὸ τῶ
ἐκείνῃ ἰδέαν ἐν τῷ πνεύματι, εἰκόνα λαμπρὰν, τε-
λείαν, καὶ ὁπῆ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀλλοιωτῆται ὑπὸ τῆς δ-
μιταβλήτε σημασίας τῶν ὀνομάτων: Ἀλλ' αἱ ὑποθέ-
σεις ἠθικῆς δὲν ἡμπορεῖσι νὰ καθιστῶνται αἰδηταὶ δι-
αγεγραμμάτων τὰ ὁποῖα νὰ τὰς παριστῶσιν: Δὲν ἔχομεν
εἰ μὴ τὰ ὀνόματα πρὸς τὸ ἐκφέρειν ἐκείνας. Εὐγὼ
ἔμολογῶ, ὅτι ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταῦτα τὰ χήματα
εἰσὶ τὰ αὐτὰ ἐπὶ τῆ χαρτί, ἀλλ' αἱ ἐκείνων ἰδέαι
ἡμπορεῖσι χρόνῳ νὰ ἀλλοιωτῶνται ἐν τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ,
καὶ ὑπὸ τῆ ἄλλῃ μέρῃ εἶναι σπάνιον, αὐταὶ νὰ εἶναι
καὶ αὐταὶ ἐν διαφόροις προσώποις.

ΠΡΟΣ τέτοις, τῶν ὑποκειμῶν τῆς Ἡθικῆς, ὄντων
συνθετωτέρων τῶν τῆς Μαθηματικῆς, γονῶνται ἐκ τῆς
δυσἀναρμοσίας (4) ὀχληρόταται. Ἡ πρῶτη, ὅτι ὀμογνω-
μονεῖται σπανίως καὶ τῶν ἐξηκεβωμῶν (5), ἰδεῶν

Ο 2

τὰ

(1) Note sensibili.

(2) Più vicina, più palpabile.

(3) Delineato. (4) Inconvenienti.

(5) Precise.

τὰς ὁποίας παρισῶσιν οἱ ὅροι Ἡθικῆς. Ἐνταῦθα ἔτσι οἱ ὅροι, εἰ καὶ οἱ αὐτοὶ, κ' ἔμπορῶσι νὰ μὴ παρισῶσιν ἐμμότως τὴν αὐτὴν ἰδέαν καλῶς ἀριστηρίω, εἴτε ἔν ὁμιλεῖ τις περὶ ἐκείνης μὴ ἄλλα πρόσωπα, εἴτε περὶ αὐτῆς ἀνασκοπεῖ πρὸς ἑαυτὸν. Τώρα, καθὰ μάταιως ἐφίσητις τὴν γνώμην τῆς θείου νὰ ἀποδεικνύη τὰς ιδιότητας τῆς Ἐπιτάσεως, διὰ τῆς μόνης ποσοχῆς εἰς εὐχρημα ἕξ ἢ ὀκτώ γωνιῶν: ἔτσι συμβαίνει τὸ αὐτὸ, ὅτε προστίθεται μιᾷ ἐννοίᾳ Ἡθικῆς, ἢ ἀφαιρεῖται μία ἰδία ἰδέα ἢ δύο, καὶ ὀνομάζεται αὕτη ἢ ἐννοία ἔτις ἡκρωτισμῶν ἢ ὑψηλῶν μὴ εὐ καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἡ δὲ ἄρα ἀναρμοσία εἶναι, ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ σώζη τις διὰ πολλὰ χρόνια παρῶσιν τῆς πνεύματι μίαν ἰδέαν σωθεῖτον, εἰς ἕνα ὅπως νὰ ἡμπορῇ νὰ βλέπῃ, καὶ μὴ μίαν ὅσον πολὺ ἐκτετατῶν, πάσας τὰς ἀναφορὰς καὶ πάσας τὰς ἀντιτάξεις. Δυσκολία ἡτις ἀναφέρεται ὅτε χρειάζεται νὰ παύσῃ διεξοδικὰς ἐπιφορὰς (1), καὶ νὰ καλῶν εἰς βοήθειαν πλείους ἰδέας σωθεποτάτας, διὰ τὰ ἀνακαλύπτωμν τὰς ἀναφορὰς δύο καὶ πλείονων ἰδίων ἀφισωσῶν.

ΠΛΗΝ ἔθεραπόβετο εὐ μέρος τῶν ἀναρμοσιῶν, αὐ ἐπιπείσαντο (2) δι' ὀρισμῶν αἱ ἀπλᾶ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἕκαστος ὅρος περικλείει, καὶ αὐ ἐσημειῶτο αὐδὲ μεταβολῆς ἢ αὐτῆς συμπλοκῆς διὰ τῆς αὐτῆς φράσεως. Τίς ἔξέρει εὐ ἢ Ἀλγεβρα, ἢ ἄλλητις ἐπισημνίη πλυσιάζουσα πύτη, δευθέρη διδάξη τὸν ἕνα ὅσον τῆς ὀρατίζου τὰς ἄλλας δυσκολίας.

Γ. ἩΜΕΙΣ ἔχομεν εὐα ἕνα ἕνα κενὸν γνώσεως, ἐν τῇ ἀντιλήψει τῆς συνυπάρξεως ἀριστηρίων ποιότητων εὐ

εὐ

(1) Deduzioni. (2) Si fissassero,

ἐνὶ κ' τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ. Αὕτη ἡ ἀτίληψις, ἣς ὅμως μᾶς ἔρχεται τὸ μέρος τὸ πλεόν ἀξιόλογον τῆς ἡμετέρας γνώσεως ἐξ ἧς ὑποθέσεων, εἶναι πολὺ περιωρισμένη. Ἐπειδὴ τῆς ἡμετέρας ἰδεῶν τῆς ὑποθέσεων μὴ εἶναι, ὡς ἐγὼ ἀπέφρασα, εἰ μὴ συμπλοκῶν ὡρισμένων ἀπλῶν ἰδιότητων, τὰς ὁποίας ἡμεῖς ὡραπιρῶμεν ὑπαρχέσας ἐν ἐνὶ κ' τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ: ζητεῖν νὰ ἰξιδύρωμεν τὸ τὸ ὑποκείμενον, ταύτῃ τῷ ὑποθέσει, εἶναι ἀνάζητεῖν τὰς αὐτῆς ἰδιότητας, τὰς αὐτῆς δυνάμεις: ἢ, ἐκεῖνο ὅπῃ πίπτει εἰς τὸ αὐτὸ, εἶναι ζητεῖν, πότερον ἄλλαι τινὲς δυνάμεις, ἄλλαι τινὲς ἰδιότητες, συνυτάρχουσι μετ' ἐκείνων αἵ τινες συνδέεσσι τῷ ἰδέαν τῷ ὁποίῳ ἡμεῖς ἤδη ἔγραψα αὐτῶν. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ ζητήσεις δεῦν θέλεσι μᾶς φέρη ποτὲ πόρρω λίαν: διότι μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνακαλύπτωμεν τίνες εἰσὶν αἱ ἰδιότητες, αἱ δυνάμεις τῆς σαμάτων αἵ τινες ἔχουσι παρ' αὐταῖς μίαν συναρμογὴν ἢ μίαν ἀσυμβατότητα ἀναγκαίαν: τέτων τῆς δυνάμεων εἶναι δευτέρων ποιότητων, αἵ τινες ἀναβλύζουσι ἐκ τῆς πρώτων ποιότητων, αἵ ὁποῖαί εἰσι τὰ ἀνεπαίδητα μέρη τῆς ὕλης, ἢ ἴσως πρῶτον μᾶτι ὅπῃ ἐτι εἶναι πόρρωτέρω τῆς ἡμῶν καταλήψεως: πῶς ἡμπορεῖ τις νὰ ἰξιδύρη ὅτι δύο δυνάμεις, δύο ποιότητες ἔχουσι παρ' ἑαυταῖς μίαν συναρμογὴν ἢ μίαν ἀσυμβατότητα ἀναγκαίαν;

Ἀλλ' ὑποπεθεύοντες ὅτι ἐγνώθησαν αἱ πρώται ποιότητες, ἢ ταῦτα τὰ ἀνεπαίδητα κ' ἀσαφῆ (1) μέρη τῆς σαμάτων, ἃ τῶρα κοροβάλλουσι τὰς αὐτῆς δευτέρας ποιότητας: ἰδέ μίαν ἄγνοια πλεόν ἀνίατος τῆς προηγουμένης: αὕτη εἶναι ἐκείνη τῆς ἐργασίας τέτων τῆς ἀνεπαίδητων

με

(1) Improbabili.

μερῶν. Ἡμεῖς ποσῶτε δέομεν τῷ γινώσκειν τὸ πάχος, τὸν συχηματισμὸν, καὶ τὴν κίνησιν τὴν ἀναγκαίαν τοῖς μέρεσιν εἰδὸς σώματος πρὸς τὸ θηρῶν ἐν ἡμῖν τὴν αἰθρῶσιν τῷ πυρρῷ χρώματος, τῷ γλυκέος χυλῷ (1), τῷ ὀξέος ἤχε, ὅπως ἐτι μᾶς εἶναι ἀδύατον νὰ δελαμβά-
νωμεν πῶς πάχος τι, συχηματισμός τις καὶ κινήσεις τις, δύναται νὰ θηρῶσι τὴν αἰθρῶσιν χρώματος τινος, γδ-
ματός τινος καὶ ὀσμῆς τινος.

Ἄρα ἡ πείρα εἶναι τὸ μόνον μέσον τῷ γινώσκειν τί-
νες εἰσὶν αἱ ἀπλαῖ ποιότητες αἵτινες συυπάρχουσιν ἐν
αὐτῷ ὑποκειμένῳ. Κατὰ ἀλήθειαν, εἶναι τῷ πρῶτων
ποιότητων ἔχουσι μεταξὺ αὐτῶν εἷνα σπυδῆσμον ἀναγκαῖον,
τὸ 'χῆμα' ὑποδέτεται τὴν ἐκτάσιν, καὶ ἡ ἀνακοί-
νωσις τῆς κινήσεως δεῖ τῷ ὄσμη (2), ὑποδέτεται τὴν
'σερεότητα', ἀλλὰ δευ ἡμπορεῖμεν νὰ ἐλέγχωμεν ἐαυ-
τῶν τῆς συυπάρξεως τῶν ποιότητων τῶν μὴ δεαρ-
τωμένων ἀλλήλων, εἰ μὴ κατ' ὅσον ἡ πείρα μας τὸ δι-
δάσκει. Γξέρομεν, διότι τὸ ἐδοκιμάσαμεν, ὅτι τὸ χρυ-
σίον εἶναι πικρὸν, χυτὸν, ἑλατὸν τῷ σφυρῷ, χρώματος
πυρρῷ, λίαν ἐμβειθῆς, καὶ τ. ἀλλ' αὐταὶ αἱ ποιότητες
ἐκ δεαρτῶνται ἀλλήλων τοῦ ὅραμα : δευ ἐδυναμέδα
λοιπὸν νὰ παρέχωμεν ἑλεγχον ἐτι ὅπως δεείσκονται τέσ-
σαρες ἐκ τῶτων, πρέπει, ἐκεῖ νὰ δεξίτυχαίωμεν προ-
σῆτι τῇ πέμπτη : τῆτο εἶναι παύ πιδανὸν, εἶναι ἀλη-
θῆς, ἀλλ' ὁ πλέον ὑψηλὸς βαθμὸς πιδανότητος δευ δε-
λει ἡδαὶ ποτὲ βεβαίως, μήτε ἐπομῆως γινῶσις. Ἄρα
ἐγὼ συμπεραίνω ὅτι δευ ἡμπορεῖμεν νὰ ἡμεδα βέβαιον
δεῖ τῆς συυπάρξεως τῶν ποιότητων τῶν μὴ δεαρτωμέ-
των

(1) Del favor dolce.

(2) La comunicazione del moto per l'impulsione.

των ἀλλήλων, εἰ μὴ κατ' ὅσον ταύτης ἀντιλαμβανόμεθα. Τώρα εἰδείς δύναται νὰ ἀντιλαμβανῆται αὐτῆς ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ διὰ τῆς αἰδησίων, καὶ ἐν τοῖς θρηκοῖς ὑποκειμένοις, εἰ μὴ διὰ τῆς σιωδίσμῳ τῆς ἰδεῶν.

Ὡς πρὸς τὸ ἀσύμβατον τῆς πρώτων ἢ ἀρχηγόνων ποιότητων τῆς ἐν αὐτῇ καὶ πρὸ αὐτῆς ὑποκειμένης, ἡμεῖς γενώσκομεν, μὲ βεβαιότητα, ὅτι ἐν ὑποκειμένῳ δυνῆται ἡμπορεῖ νὰ ἔχη ἕξ ἐκάστω εἶδους ποιότητων πρώτων καὶ ἀρχηγόνων εἰ μὴ μίαν μόνον καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἢ ἵνα ἐξαπτύξῃ τὸ πρᾶγμα μὲ ἄλλας ὄψεις, ἡμεῖς σαφῆστατα ἐξαλαμβανόμεν ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον δυνῆται ἡμπορεῖ νὰ περιελθῇ διὰφορα πρᾶγματα τῶν αὐτῶν εἶδους : ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ δυνῆται ἡμπορεῖ νὰ ὑφίσταται μὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, καὶ μία ἕκαστος ἰδίᾳ ἀπεύρει πᾶσαν ἄλληλην ἕκαστον. Ἐκεῖνο ὅπερ ἐγὼ λέγω περὶ τῆς ποιότητων τῆς σωμάτων αἰτινῆς εἶσι τὰ αὐτὰ εἶδους, ἐγὼ τὸ λέγω προσέτι περὶ τῆς αἰδησίᾳ ἰδεῶν τῆς ἰδίων ἐκάστη αἰδησίᾳ : ἐδυνῆται δυνῆται νὰ ἐγείρῃ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον δύο ὁσμάς διὰφορας, ἢ δύο χρώματα ἐναντία.

Ὡς πρὸς τὰ κατὰ τὴν δύναμιν τῆς σωμάτων (1), ὑποκείμενον ὅπερ ἀποτελεῖ ἐν μίᾳ μέρει τῆς ζήτησεων ἡμῶν, καὶ ὅπερ δυνῆται εἶναι εἰς κλάδος ὀλίγον ἀξιόσκοπος τῆς γνώσεων ἡμῶν : ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ εἰδησις ἡμῶν δυνῆται ἔχει ὅρα πλέον ἐκτετατωμένα τῆς ἡμετέρας πέρας : ἐπειδὴ ἡ ὑφὶ (2) καὶ ἡ κίνησις τῶν μορίων τῶν σωμάτων, πρᾶγμα ἐν ᾧ σιωδίσταται ἡ ἐκείνων δύναμις,

(1) Per quel che riguarda la potenza de' corpi.

(2) La tessitura.

μεις, τέλειον μᾶς λαμβάνει. Ἡμεῖς χρεώσμεθα νὰ ἐνεχόμεθα, ὡς ἐπὶ τὰ ἄρθρα, ἐκείνῳ τῷ ὁποίῳ ἡμεῖς ἐπιπέρας ἰξέρομεθα. Ἄρα ἡ ἐπιθυμητὴ, ἢ πειραματικὴ Φιλοσοφία, νὰ εἴχεν ἀχθῆ πορρωτέρῳ ἢ ἡχθῆ αὐτῇ. Ἡμεῖς βλέπομεν πόσον φῶς προσέθηκαν ταῖς Φυσικαῖς ἡμῶν γνώσεσιν οἱ γηραιοὶ πόνοι ἀνθρώπων τινῶν. Ἄν ἅπαντες οἱ Φιλόσοφοι, καὶ μάλιστα πάντων οἱ Χριστιανοὶ ὅτινες ἀντιποιοῦνται νὰ καταρτίζωσι τὸ τοιοῦτον μέρος τῶν ἡμετέρων γνώσεων, εἴχον σαθρὰ ἔπος ἀκλειβεῖν ἐν ταῖς ἐκείνων ἐπιτηρήσεσι, καὶ ἔπος εἰλικρινεῖς εἶναι ταῖς ἐκείνων ἀπαγγελίαις, ὡς ἐχρεώσεν νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὅπερ καλεῖνται Φιλόσοφοι, ἡμεῖς ἐγινώσκομεν πολλὰ κάλλιον τὰ σώματα, τὰς ἐκείνων δυνάμεις, καὶ τὰς ἐκείνων ἐργασίας.

Δ. Ὁ ἕκτος κενὸς γνώσεως εἶναι ἡ ἀντίληψις τῆς πραγματικῆς ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων. Ἦν ἄρα ἐγὼ διηγουμαι ὅτι ὡς ἐπὶ τῆς ἡμῶν ὑπάρξεως ἡμεῖς ἔχομεν μίαν γνῶσιν ἀμεσον, ὡς ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως τῷ ΘΕΟΥ μίαν γνῶσιν ὑποδεικτικῶν, καὶ ὡς ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν αἰδητῶν ὑποκειμένων μίαν γνῶσιν αἰδητικῶν.

Ἐκ τῶν παρ' ἐμὲ ρηθόντων, αἱ αἰτίαι τῆς ἡμῶν ἀγνοίας ἡμποροῦσι νὰ ἀνάγονται εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς αὐταίεσι, 1. ἢ ἐνδοξα ἰδεῶν, 2. ἢ ἀδυνατότης τὸ ἀνακαλύπτειν τὰς ἀναφορὰς ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἔχομεν, 3. ἢ ἔλλειψις προσοχῆς καὶ ἐπιστάσεως.

Πρώτη αἰτία ἀγνοίας. Ἡ ἔνδοξα ἰδεῶν. Αἱ αἰδησεις ἡμῶν καὶ τὸ, ἐνδοξον ἡμῶν αὐτῶν, νοῦντον (2), εἰσὶν οἱ μόνοι ρύακας (2) διὰ τῶν ὁποίων ἡμεῖς

(1) Il Sentimento interiore di noi stessi, (2) Canali.

ἡμεῖς δεχόμεθα ἰδέας ἀπλᾶς : τῶρα τίς ἀπειρος ἀνω-
 ριαλία (1) τῶν τῶν σενῶν βυάκων πρὸς τὴν ὑπερ-
 ρυῖ ἔκτασιν τῶν Οὐρανῶν! Οὐδεὶς εἶναι ὅστις νὰ μὴ αἰ-
 διανήται ἀμάχως ὅτι αἱ ἀνακαλύψεις ἐν τῇ φύσει ἤθε-
 λον ἦθαι πολυπληθέστεραι καὶ συχνότεραι, ἀλλ' αὐτὴ ἐδύ-
 κητο νὰ ἀνακαλύπτεται μὲ ἐνὰ βόπεν ἐντελέστερον, ἢ ἐν
 τῇ αὐτῇ βαθυμῶ καὶ μὲ τὴν αὐτῇ ὀψοχίαν (2) μὲ
 τὴν ὁποίαν ἀνακαλύπτεισιν αὐτῇ ἄλλα δυνάμει (3)
 Οὐραϊ, ἀνώτερα ἡμῶν, ἢ τῇ ἀριθμῶ, ἢ τῇ τελειότητι
 τῶν ἐκείνων ὀργάνων, ἢ τῶν ἐκείνων δυνάμεων . Ἐγὼ
 ἀποτολμῶ νὰ λέγω, ὅτι μετὰξὺ ἐκείνων τὸ ὁποῖον μᾶς
 ἀνακαλύπτεισιν αἱ δυνάμεις ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν
 πρὸδμάτων καὶ ἐν ἐκείνῳ τῶν σωματίων, καὶ ἐκείνων τὸ
 ὁποῖον μᾶς κρύπτει εἰς ζόφος ἀβύσσου (4) ἐν τῷ
 κόσμῳ καὶ τῶν καὶ ἐκείνων, δεῦν εἶναι ἀναλογία τυπα-
 ράπων . Ἐκεῖνο ὅπερ ἡμεῖς ἰξόρουμε δὲ τῶν οφθαλ-
 μῶν καὶ τῆ ἐνθυμήματος, δεῦν εἶναι εἰ μὴ ἐν ση-
 μεῖον (5), δεῦν εἶναι σχεδὸν εἶδος, ὡς πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ
 ἡμεῖς πρὸς αὐτῶν ἀγνοῶμεν .

ΠΡΟΣ τῇ ἐνδεῖα ἰδεῶν τὰς ὁποίας δεῦν ἡμπορεῖμεν
 νὰ ἔχωμεν, ἡμεῖς ἐλλείπομεν ποικίλων ἰδεῶν, αἱ τινες
 ὅπως ἤθελον ἦθαι ἀνάλογοι τῇ ἰκανότητι ἡμῶν : πρᾶγ-
 μα ὅπερ ποιεῖ ἡμᾶς νὰ ἀγνοῶμεν ἀληθείας τῆ ὁποίαν
 ἠθέλομεν ἦθαι δεκτικοί . Οὕτως ἡμεῖς ἔχομεν ἰδέας πά-
 χης, κινήσεως, συχηματισμῆ : ἀλλὰ μὴ ἔχοντες εἶδη-
 ρίαν ἰδέων τῆ πάχης, τῆς κινήσεως, τῆ συχηματισμῆ
 τῆ πλείεθ μέρη τῆ σωματίων, ἡμεῖς ἀγνοῶμεν τὰς δὲ-
 φῶ .

(1) Disproporzione .
 (2) Penetrazione . (3) Possibili .
 (4) Oscurità impenetrabile . (5) Punto .

φόρος ἐκείνων δυνάμεις, τὰς ἀφόρους ἐκείνων ἀδυναμίας, καὶ τὴν ποικιλίαν σχεδὸν ἀπειρον μὲ τὴν ὁμοιογένειαν ἐκείνων ἀδυναμιῶν. Ὅλα τὰ ἀποτελέσματα ὅπως ἡμεῖς κατ' ἡμέραν θαυμάζομεν. Οὗτος ὁ μηχανισμὸς μᾶς λαμβάνει ἐν τισὶ σώμασιν, ἐπειδὴ ταῦτά εἰσιν ὑπεράνω τῆς φύσεως ἡμῶν, καὶ ἐν ἄλλοις, ἐπειδὴ ὑπεράνω τῆς φύσεως αὐτῶν εἰσιν.

Εἰς τίμην ἀβύσσῳ σκοτὸς ἐγὼ δὲ λίσσομαι, ὅταν ἴδω τὴν γὰρ ἀλαλμβανῶ τὰς ὑπερμεγέθεις χάρας (1), καὶ τὰς ὑπερφυεῖς ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν μερῶν τέσσαρα καὶ πέντε ὅπως ἡμεῖς βλέπομεν, καὶ ὅπως δοκῶ εἶναι ἀναμφισβήτητος εἰ μὴ μία μικροτάτη μερὶς τῆς Παντός! Τίνας εἰσὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐκ τῶν ὁμοίων συντίθενται πάντες οἱ θαυμαστοὶ ὄγκοι ὑλῆς οἱ τινες τὸν κατασκευάζουσι; Τί εἶναι τὸ ἐκείνων χῆμα καὶ ἡ ἐκείνων ἐκτασις; Τίνας εἰσὶ τὰς ὑπερφυεῖς ἀποστάσεις ἐκείνοι ἔχουσι, καὶ ἀπὸ τίνος μηχανικῆς διευκρινεῖται ὁ βαρῆσος; Τίς εἶναι ἡ ῥοπή (2) τέσσαρα καὶ πέντε ἀειθερῆ ὄντων σωματικῶν πρὸς ἀλλήλα; Αὐταὶ εἰσὶ τὰς ζητήσεις ἄγαν ὑπερβαίνουσι τὸ πνεῦμά μου: τὰτο ἀποπλεονάζονται, καὶ σκορπίζονται.

ΜΗΤΕ ἰδέσθω τίμην ἔχω γὰρ προσίχωμαι (3) ἐγὼ ὅταν ἀποδοκίμαζω ἐμαυτὸν εἰς μίαν ἰδέαν ὀρθολογίαν τῆς φύσεως τῆς μικρῆς γωνίας τῆς Παντός ἐνθα ἡμεῖς ἐσμὲν ἐκ τῶν κλεισιμῶν, δηλαδὴ εἰς τὸ σύστημα τῆς Ἡλίας ἡμῶν. Τίνας εἰσὶ τὰ σώματα ὅπως κινεῦνται ἐπὶ ἐκείνον; Τίνας εἰσὶν αἱ ὀφθαλμοὶ (4) τῶν τῆς ἀγνώστων γαλιῶν; Τί

(1) Spazj.

(2) L'influenza.

(3) A che io debba star attaccato,

(4) Le viste di queste terre incounite?

εἰσὶν αἱ τέτων φυσαί; Τίς εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς εἰνῶν φυτικῶν καὶ τῆς ἐκείνων ζῶων ἀπὸ τῆς ζῶων ἐν τῇ ἡμετέρα μικρᾷ σφαίρα; Ἐγὼ δὲ ἠμποροῦμαι νὰ ἰξῶρω εἰς τέτων, ἕως ἂν ἐγώ εἶμι ἐδῶ περὶ ἀσπιδίος, μήτε τὸ χῆμα, μήτε τὰ ἔξωθεν μέρη. Ἐπειδὴ αἱ φυσικαὶ ὁδοί, αἱ αἰθίσεις καὶ ὁ ἀναλογισμὸς, εἰς τὴν περὶ ἀσπιδίος τὸσῦτον ὅπερ δὲν με ἄγχοισιν ἐπὶ ταύταις τὰς γνώσεις.

Ἐὰν τὰ πλεῖστα τῆς σωμάτων μᾶς λαθραῖοσι, εἰς τὴν ὑπερμέγεθος ἐκείνων εἶδημα, εἰσὶν ἄλλα ὅπερ ἡ ὑπερμέγεθος αὐτῆς μικρότης ἔχῃ ἦτον μᾶς τὰ κρύπτει. Τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀναψῆσωμάτια τῆς ὕλης, τὰ ὁποῖα εἰσὶν ἕως τὰ ἐνεργῆ αὐτῆς μέρη, καὶ τὰ μεγάλα μέσα εἶδη τῆς ὁποῖων ἡ φύσις προβάλλει τὰς ἐργασίας καὶ τὰς αἰθίσεις ποιότητος τῆς σωμάτων. Ἡ ἀγνοία ἡμῶν, ὡς πρὸς τῆτο, εἶναι ἀλήθεια, καὶ θέλει πάντοτε μᾶς κωλύει νὰ ἀνακαλυπτῶμεν πᾶν ἐκεῖνο ὅπερ ἐπιθυμῶμεν νὰ ἰξῶρωμεν περὶ τῆς δατέρων ἐκείνων ποιότητων. Ἄν ἡμεῖς ἐγινώσκωμεν τὸ μηχανικὸν τὸ 'Ρ'εβαρβάρν' καὶ τὸ 'Ο'πίς,' ἐδυνάμεθα νὰ ἐξηγῶμεν διατί τὸ 'Ρ'εβαρβάρον' καθαίρει, καὶ τὸ 'Ο'πίον κοιμίζει: τὸν αὐτὸν λόγον κατ'ὄν ὁ Δημιουργὸς τῆς Ὠρολογίων ἐξηγεῖ περὶ μηχανικὸν εἶδος Ὠρολογίε ὅπερ αὐτὸς κατεσκεύασεν. Ὁ λόγος εἶδη τὸν ὁποῖον τὸ 'ὑδρὸν τὸ βασιλικὸν' δὲν ἠμπορεῖ νὰ διαλύῃ τὸν 'ἄργυρον,' ἢ διατί τὸ χρυσίον δὲν διαλύεται ἐν τῷ 'ἰχυρῷ ὑδατι' (1), ἴσως ἦδεν ἴσως ἦδαι ἔπως εὐκόλον νὰ γινώσκηται, ὡσπερ εἰς σι-ἀρουργῶ εἶναι εὐκόλον νὰ γινώσκη τὸν λόγον διατί μία κλεῖς ἀνοίγει εὐ κλεῖθρον, καὶ ἔχι εὐ ἄλλο. Ἐῶς

(1) Acqua forte.

ἔτι λοιπὸν αἱ αἰδήσεις ἡμῶν δευ' μᾶς ὑποκαλύπτει
 μηχανικὸν τῶν σωμάτων, ὡς σέρνωμεν ἄσφραλοι καὶ ἀγνοοῦμεν
 τὰς ἐκείνων ιδιότητες καὶ τὸν ἔσπον μὲ τὸν ὅπου
 ταῦτα ἐργάζονται. Ἄς ἀνεχώμεθα καὶ ἰξοδύμεθα εἰς
 τὰ ὀλίγα παράγματα ὅπως ἡ πείρα μᾶς ἐδίδαξε.
 Ἐὰν αὕτη ἡ πείρα ἡμπορῇ καὶ φοροχαρῇ εἰς τὸν μέλλοντα
 περὶ ἡμῶν, μᾶς εἶναι πάντῃ ἀδύνατον. Οὕτως, ἐφ' ἧς
 σωτῆρ ὑψηλὸν βαθμὸν ἢ ἀνθρωπίνῃ ἀγχινοῖα καὶ ἡ
 ἐρέφεια δύναται καὶ φοροβιβαζῆ τὴν περαματικῶν
 φιλοσοφίαν, ἄλλως τούτων ἀφέλιμον: ἐγὼ ὅμως συμπε-
 ραίνω, ὅτι ἡ Φυσικὴ δευ' θέλει ἴσθαι ποτὲ μία ὅπως
 μη ἀκρίβης καὶ ἀσφαλῆς: ἐπειδὴ ἡμεῖς δευ' ἔχομεν
 τὰς ἀνάγκας ἰδέσθαι ἐντελῆ τῶν σωμάτων, μὴτε ἐκείνων ἀντι-
 εἰσι τὰ πλεισιαιέτερα ἡμῶν, καὶ εἰσι τὰ πλέον τῶν ἀ-
 λων ἐν τῇ ἡμῶν ἐξουσία.

Ἡ ἀγνοῖα ἡμῶν δευ' εἶναι ἥτιον μεγάλη, ὥστε
 ναί ἐτι μείζων, ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν πνευμάτων.
 Τούτων δὲ ἡμᾶς γινώσκου τὸν ἐκείνων ἀειθμὸν, ὅτι
 πιθανῶς εἶναι ἀπειρος, ὅπως ἐξουσιᾶς ἡμεῖς ἐσμῶμεν
 ὡς πρὸς ἐκεῖνα, ἐν μιᾷ ἐντελεῖ ἀγνοῖα, καὶ ἥτις ἐν
 μιᾷ ἀχλύϊ ἀδιαβάτω μᾶς κρύπτει σχεδὸν πάντα τὸν
 νοεῖον κόσμον, ἀραιότερον βέβαια καὶ μείζονα τῆ ὕλη
 κόσμου. Ἐκτός ὀλίγων τινῶν ἰδεῶν ὀππολαίων ὅπως
 ἡμεῖς μορφοῦμεν τῶν πνευμάτων, ἀναλογιζόμενοι τὸ ἡμέ-
 τερον, καὶ τὰς ὁποίας ἡμεῖς προσάπτουμεν, καὶ βαθμὸν
 ἐντελῆ, ὅσον μᾶς εἶναι δυνατὸν, τῶ Πατρὶ τῶν πνευμα-
 των, Ἀρχηγῶ αὐτῶν, καὶ ἡμῶν, καὶ πάντων τῶν πνευ-
 μάτων, ἡμεῖς δευ' ἡμποροῦμεν καὶ ἔχωμεν ἐδεμίαν γνῶ-
 σιν τέτων τῶν ὄντων, μὴτε τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἀλλὰ τῶ
 το δευ' εἶναι ἐκ τῆς ὑποκαλύψεως.

Ἐπιπλέον αἰτία τῆς ἀγνοίας ἡμῶν. Ἡ ἈΔΥΝΑΤΟ-

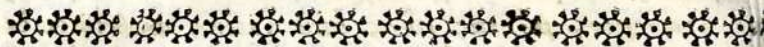
Ἡ δὲ ἀνακαλύπτειν τὰς ἀναφορὰς αἰτινές εἰσι μεταξὺ
 ἰδεῶν ἡμῶν. Ὅμως ἀλλὰ ταύτης τῆς ὄψεως, ἡμεῖς
 ἐπιθυμοῦμεν ἵνα αἰωνίως ἀνεπιτήδευτοι πρὸς μίαν γνώσιν
 ἀπλοῦ καὶ βεβαίαν, ἀλλ' ὑπαγκασμένοι νὰ ἐργαζώμεθα
 κείνῳ τὸ ὅποιον ἡ πείρα μᾶς διδάσκει. Οὕτω, τὸ μη-
 νολογισμὸν τῶν σωματίων μὴ ἔχοντος ἑδνία συνδέσμον,
 εἶναι γινώσκον, μὲν τὰς ιδέας ὅπῃ ἐκείνος προβάλλει ἐν
 ἑαυτῷ, τί ἠμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ λέγωμεν περὶ τῆς
 μηχανισμοῦ, καὶ περὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, εἰ μὴ ὅτι
 ταῦτά εἰσιν ἀποτελέσματα, προβαλλόμενα ὑπὸ μιᾶς δια-
 τάξεως (1) ἐνὸς ἀπείρου, ἥτις ὑπερβαίνει ἀπείρως
 τὰς ἡμῶν καταλήψεις; Τὸ αὐτὸ ἐγὼ λέγω πε-
 ρὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐπὶ τὸ σῶμα ἡμῶν.
 Πῶς εὖ ἐνδύμημα δύναται νὰ προβαλλῆται μίαν κίνησιν
 ἐν τῷ σώματι, ἢ μίαν κίνησιν τῆς σωματικῆς ἐνδύμη-
 ματος ἐν τῇ ψυχῇ; Ἐν τῇ πείρᾳ δὲν τὸ ἐδίδαξεν, ἡδέ-
 εως ἡμεῖς τὸ μανθάνῃ ποτὲ ἐκ τῆς ὄψεως τῶν ἰ-
 δεῶν ἡμῶν περὶ τῶν πνευμάτων καὶ περὶ τῶν σωμα-
 τῶν;

Ἡ ' τρίτη αἰτία ἀγνοίας ', εἶναι ὅτι ἡμεῖς ἔχουμε ἰκα-
 νῶς προσέχουμε τὸν νῦν τὰς ιδέαις ἡμῶν, μῆτε ἰκανῶς
 ἀποπνεύμεθα περὶ τῆς ζητεῖν ιδέας μέσας, αἱ τινες νὰ
 ἀνακαλύπτωσι τὰς ἀναφορὰς δύο ἄλλων
 ἰδεῶν. Οὕτω πολλοὶ ἀγνοοῦσι τὰ Μαθηματικά, διότι
 ἐδέποτε ἐπέσπασαν τὸν νῦν περὶ τῆς ἐρῶν τὰ ὑποκεί-
 μενα ταύτης τῆς ἐπιστήμης.

ἘΓΩ δὲ θέλω ἐπιλήσειν ἐδῶ περὶ τῆς ἐκπάσεως τῶν
 ἀδύνατον γνώσεων ἡμῶν, ἢ ἐκείνων τῶν γνώσεων, αἱ τινες
 ἔχουσι μοναχὸν ὑποκείμενον ιδέας παρ' ἡμῶν μεμορφωμέ-
 νας

(1) Istituzione.

νας, ἢ μᾶλλον ἰδέας ἀπεπασμύρας, ἢ εἶδος καὶ ἐστὶν
πραγμάτων. Ἐγὼ πραγματεύσομαι ὡς ἐπὶ τὰς τῶ
κειμῆς διὰ μακροτέρων ἐν τοῖς κεφαλαίοις τοῖς ὡς ἐπὶ
πραγματικῆς γνώσεως καὶ περὶ τῆς γνηθικῆς γ
σιως, καὶ ἐτι ἀλλαχῶ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Περὶ τῶ Πραγματικῶ πῶν Γνώσεων ἡμῶν.

ΕΓΩ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ ἀναγνώστης με ὑπ
πτόσει, ὅτι ἐγὼ μὲν περὶ διανοητικῶν ὡς ἐπὶ
οἰκοδομίαν εὐδὲς κατὰ ἐν τῷ αἰεὶ, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἐπιεί
ται πρὸς τὸ ποιεῖν μοι μίαν υποφορὰν τοῖς τοῖς ὡς ἐπὶ
αἱ γνώσεις ἡμῶν καὶ εἰσὶν τεθεμελιωμέναι εἰ μὴ ἐ
τῇ ἀντιλήψει τῶ ἀναφορῶν μεταξὺ τῶ ἡμετέρων ἰδεῶν
τίς διαφορὰ θέλει ἦδαι μεταξὺ τῶ φαινομένων (1
εὐδὲς Ἐνδοσιατικῶ καὶ τῶ λόγων τῶ πλέον δικαίων (2)
μεταξὺ τῆς ὡς ἐπὶ γνώσεως καὶ τῆς ἀφροσύνης; Ὁ ἄ
φρων καὶ ὁ φρόνιμος, δὲν ἀντιλαμβάνονται τῶ ἀναφορῶν
ἔπος τῶ ἰδεῶν αὐτῶ, καὶ ὁ ἄλλος τῶ φαινομένων αὐτῶ
Δὲν ὁμιλεῖσιν ἔτοι ἀκολέθως ἐκεῖνω τὸ ὅποῖον αὐτῶ
καλῶσιν ἰδέας αὐτῶ; Ἀλλὰ τίνας χρήσεως δαύαται ἰ
εἶναι μία ἔπος ὡραία γνώσις; Τίνας βοηθείας ἡμπορε
τις καὶ καρπῶται ἐντεῦθεν πρὸς τὸ δίκηειν ἔως εἰς τ
πραγματικὸν τῶ πραγμάτων;

ΕΓΩ

(1) Visioni.

(2) I ragionamenti i più giusti,

Εἶπω ἐπιγινώσκω πᾶσαν τὴν ἰσχύϊ τῆς ὑποφορᾶς ἢ
 ὑποθεσίτος, ὅτι ἡ γνώσις ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ὅρα τῆς
 μετέρων ἰδεῶν καὶ ἔληθην ἐν ταῖς αὐταῖς ἰδέαις ἡμῶν :
 ὅρα ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπλειώσω, ἐλπίζω καὶ ὑποδείξω, 1. Ὅτι
 εἰναίτις πεπληροφορημένος περὶ οὐδὲς πράγματος ἐκ
 τῆς γνώσεως ὅπερ αὐτὸς ἔχει πῶν ἰδεῶν αὐτῆ, δὲν εἶ-
 ναι μία ἀπλή φαντασία: 2. Ὅτι ἡ βεβαιότης πῶν γε-
 νικῶν ἀληθειῶν, δὲν ἔχει θεμέλιον εἰ μὴ ἐν τῇ γνώ-
 σεως πῶν ἰδεῶν ὅπερ ἔχειτις.

Τὸ Πνεῦμα δὲν γινώσκει τὰ πράγματα καθ' αὐτὰ,
 πὶ δὲν τὰ γινώσκει εἰ μὴ ὅρα πῶν ἰδεῶν αὐτῶν: Ἄρα
 γνώσις ἡμῶν εἶναι πραγματικὴ, ὅτε αἱ ἰδέαι ἡμῶν
 εἰν ἔμοιαι τῶν πραγματικῶν τῶν πραγμάτων (1), Ἄλ-
 λ' ὅρα πῶς ἡμποροῦμεν ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς βεβαίον ὅτι αἱ ἰδέαι
 ἡμῶν ἀναλογῶσι τῶν πραγμάτων; Ἰδὲ τὸτο.

Αἱ ἀπλᾶ ἰδέαι ἡμῶν ἀναλογῶσι πρὸς τὰ
 πραγματικὸν τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα
 ἡμῶν μὴ ἔχοντες τὴν δυνάμιν τὴν κτίσειν αὐτὰς, αὐ-
 κείνοι τὰ ἀναγκᾶ ὑποτελέσματα τῶν πραγμάτων,
 ἢ ὅποια ἐνεργῶντα ἐπὶ τὰς ἡμῶν αἰδήσεις, ἐντυπῶσιν
 ἐν ταῖς τὰ αἰδήματα τὰ ὅποια ὁ Κτίσις ἡμῶν ἠθέλη-
 σεν, αὐτὰ καὶ ἐνετύπην ἐκείναις. Ἄρα αἱ ἀπλᾶ ἰδέαι
 ἡμῶν δὲν εἶναι πλάσματα ἐν ἡμῖν: ἀλλὰ τύποι δὲσα-
 ρεῖς ἢ πραγματικοὶ τῶν πραγμάτων πῶν ἔξω ἡμῶν.
 αὐταὶ ἔχουσι πρὸς τὴν παρεῖσαν εἴσιν ἡμῶν, πᾶσαν
 τὴν ὁμολογίαν (2) πὴν ἀπαιτεῖται, ἥτις εἶναι παρι-
 σταν ἡμῖν ἐπὶ αἰδήταις εἰκόσιν, διαρμόσως καὶ ἀναλό-
 γως, τὰ ὑποτελέσματα, τὰ ὅποια τὰ ἔξωθεν πράγμα-
 τα δυνάμναι καὶ προβάλλουσιν ἐν ἡμῖν. Τώρα, αὐτὴ ἡ

ἡ δὲ

(1) Conformi. (2) Convenienza.

ᾠδύσασις, ἔπω βραχῶς ποσοσημοσμήνῃ τῇ παράσῃ ἡμῶς
 εἰσαίει ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔχειν ἐνταῦθα μίαν πραγματικὴν
 γνώσιν.

Β. Αἱ συνύφαστοι ἰδέαι ἡμῶν, ἐκτός πῶς ἰδιῶν τῶν
 ὑποστάσεων, εἶσαι μορφώσεως ἡμετέρας, καὶ μὴ αὐτὴν
 φερόμεναι πρὸς ἄλλο Ἀρχέτυπον, εἰ μὴ πρὸς ἑαυ-
 τὰς, δεῦν ἡμπορεῖσι νὰ μὴ ἔχωσι πρὸς τὰ ἐκείνη
 Ἀρχέτυπα πᾶσαν τὴν ὁμοιοσμίαν (1) ὅπῃ ἀπαιτεῖται
 πρὸς τὸ εἶναι πραγματικῶς μίαν γνώσιν: ἐπεὶ
 πᾶν ἐκεῖνο ὅπῃ δεῦν χεῖρα νὰ παρῆσθαι εἰ μὴ ἑαυτὸ
 δεῦν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι δεκτικὸν μιᾶς ἰσοσμενῆς ᾠδύσασίως.
 Εἰς Μαθηματικῶς, π. χ. ἐρδύνα τὴν φύσιν καὶ τὴν
 ἰδιότητος ἐνός ὀρθογώνου, ἐνός κύκλου, καθὸ τῆς
 τὸ ὀρθογώνου καὶ ἐτος ὁ κύκλος εἰσὶν ἰδέαι ἐν
 τῷ πνεύματι αὐτῷ: διότι ἴσως δεῦν εὔρηκέ ποτε χη-
 ματῶν ἐξῆσθαι, τὸ ὅποιον νὰ ὁμοιοσμίως πελεῖται ἐκε-
 ῖνω: ὁμοῖως ἡ γνώσις ὅπῃ ἐκεῖνος ἔχει τῆς τῷ κύκλου,
 τῆς τῷ ὀρθογώνου τῷ κατ' ἰδέαν, εἶναι ἕ μόνον βε-
 βαιῶς, ἀλλ' αὐτὴ εἶναι καὶ πρᾶγμα, διότι ἐτος δεῦν θε-
 ρεῖ τῆς τὸ ὀρθογώνου, τῆς τὸν κύκλον, καθὸ
 ταῦτα ἀναλογουῖσι πρὸς χημάτα ἐξω ἐκείνων, ἀλλ'
 καθὸ ταῦτα ἀρμόσσει τῇ ἰδέᾳ, τῷ ἀρχετύπῳ ὅπῃ αὐ-
 τὸς ἐποίησεν ἐκείνων ἐν ἑαυτῷ. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸν
 πρὸς τῷ κατ' ἰδέαν τριγώνου, ὅτι αἱ τρεῖς αὐτῷ γωνίαι
 εἰσὶν ἴσαι δυσὶν ὀρθαῖς, τὸ αὐτὸ θέλει ἦδαι ἀληθι-
 νόν, ἐν ὅτιν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ τρίγωνον ὑπάρχει
 διότι πᾶν ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι ἀληθινόν πρὸς τῷ κατ'
 ἰδέαν χημάτων, εἶναι ἀληθινόν προσέτι, ἀδύς ὅπῃ ἐκεῖ-
 να ὑπάρχουσιν ἐν τῷ πραγματικῷ πῶς πραγμάτων.

Ε'κ

Ἐκ τῶν τῶν ἀρχῶν, ἀκολουθεῖ, ὅτι ἡ ἠθικὴ εἶναι
 ἡθικὴ μιᾶς βεβαιότητος ἔπο παραγματικῆς ὡσπερ τὰ μα-
 θηματικά. Ἐπειδὴ αἱ ἡμέτεραι ἰδέαι ἠθικῆς, εἰσὶ
 ἀπλοσίως Ἀρχέτυπα ἑαυταῖς, καὶ ἀκολουθεῖ παρα-
 πλοσίως τέλειαι, ὡσπερ αἱ ἰδέαι τῶν χημάτων τῶν κατ'
 ἰδέαν. Οὕτως ἡ γνώσις τῶν πρώτων χρεώσεται νὰ εἶναι
 ἀπλοσίως παραγωγικὴ ὡσπερ ἐκείνη τῶν δευτέρων :
 Ἐπειδὴ τέλος πάντων, ἡ γνώσις ἡμῶν εἶναι βέβαιος, ὅ-
 τι αἱ ἰδέαι ἡμῶν εἰσὶ σαφεῖς, καὶ αὐτὴ εἶναι παραγματι-
 κὴ ὅταν αὐταὶ αἱ αὐταὶ ἰδέαι ἀναλογῶσι τοῖς ἐκείνων
 ἀρχετύποις.

Ἄλλα θέλει τις εἶπῃ, ἂν τὸ παραγματικὸν τῶν ἠθι-
 κῶν γνώσεων ἡμῶν δεῦρ συλλισσῆται εἰ μὴ ἐν τῇ αὐτι-
 κῆσει τῶν ἀσπορῶν τῶν ἡμετέρων ἰδίων, καὶ τὸ πνεῦμα
 ἐκεῖνο ὅπερ πλάσσει ταύτας τὰς ἰδέας, τίνας ἐν-
 οῦσας ἀποπῆς οἱ ἀνθρώποι θέλωσι εἶχῃ περὶ τῆς δικαιο-
 κύνης καὶ τῆς ἐγκρατείας (1) τίς σύγχυσις ἀρετῆς καὶ
 κακίας! Οὐδεμία μείζων σύγχυσις, ἐγὼ θέλει ὑποκει-
 μέναι, μήτε ἐν τοῖς πράγμασιν ἐκείνοις αὐτοῖς, μήτε
 τοῖς λόγοις περὶ τῶν ἐκείνων ὑποκειμένων, ἐκείνης ἥτις
 θέλουσιν ἦθαι ἐν ταῖς ιδιότησι τῶν χημάτων, ἀντι-
 κεινῶν ἐπὶ ἄρχετο νὰ ποιῇ ἐν τείγωνον ἐκ τεσσάρων
 γωνιῶν, καὶ ἐν τραπεζίον ἐκ τειῶν ὀρθῶν γωνιῶν,
 ἡ τῆσιν, ἀν ἐκείνῳ ἐπὶ ἄρχετο μεταβάλλειν τὸ ὄνομα τῶ-
 ν χημάτων, καὶ ἐκεῖνος νὰ ἐκάλεται δι' ἐνός ὀνόμα-
 τος ἐκεῖνο ὅπερ κοινῶς καλεῖται δι' ἐνός ἄλλου. Ἐγὼ
 ἀκολουθῶ ὅτι αὐτὴ ἡ μεταβολὴ ὀνόματος θέλει παρατη-
 ρηθῆναι. Ἄλλ' ἄθως ὅπερ εἶδῃ τις τὰ χηματα γεγραμμένα,
 ἀπδειξέις θέλωσι φανῆ ὀρθαί. Τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ
 περὶ

(3) E della temperanza!

περὶ τῶν γνώσεων ἡθικῆς. Ἦρσέ τινα νὰ δίδῃ τὸ ὄνομα 'δικαιοσύνης' τῇ πράξει τῆ ἀφαιρεῖσθαι τὰς ἄλλας καὶ ἀντὶ τῆς ἐκείνων συγκαταθέσεως, τὰ ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἐκεῖνοι δικαίως ὑπολαύουσιν: εἶναι λοιπὸν βραϊότατον ὅτι ἠπατάτοτις, ἂν, ἀγνοῶν τὴν ἰδέαν ὅπως ὁ ἄνθρωπος προσῆλθε τῷ ὀνόματι δικαιοσύνης, στυγνῆτε τῷ τὴν ἰδέαν ὅπως ἐκεῖνος αὐτὸς ἀπῆρσεσεν. Ἀλλὰ δεῖσκειται περὶ τῆς ἰδέας τῆς τῆ ἀνθρώπου, ἂν ἐδεμιάς ἀναφορᾶς πρὸς τὸ ὄνομα ὅπως ἐκεῖνος τῆς ἰδέας καὶ ὡς περ ἐκείνη εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, καὶ θέλει εὐρη τῶτε, ὅτι πᾶν ἐκεῖνο ὅπως ἀρμόζει τῇ 'ἀδικίᾳ' εἶναι ἀκλειβῶς κατάλληλον ἐκείνῳ τὸ ὁποῖον ἤρσεν αὐτῷ νὰ καλῆ 'δικαιοσύνην'.

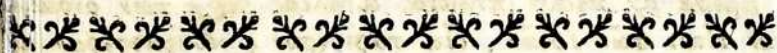
ΠΡΕΠΕΙ ὅμως νὰ ἡμεῖς θεμεσισημένῳι ὡς πρὸς τὸ ὄνομα ἡθικῆς, τὰς ὁποῖας ὁ ΘΕΟΣ καὶ οἱ Νομοθέται ἔθεσαν (1). Εἶναι κινδυνώδες νὰ δίδῃ τις ἐκείνοις ὄνομα ἄλλοιον ἢ ἐκεῖνο ὅπως ἔδοσαν αὐτοῖς: ἐκείνων ὀρισμὸς ἐπαγίωσεν τὴν αὐτῶν ἰδέαν. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ, νὰ ζηταί τις τοῖς ὅροις ἡθικῆς καὶ εἶνα ἔσονται ἐναντίον τῷ καθιερωμένῳ, τῶτο δεῖν εἶναι νὰ ἀμαρτάνῃ εἰ μὴ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀγωγὴν τῆς ψυχῆς.

Ὡς πρὸς ἐκείνας τῆς συνθέτων ἰδεῶν ἡμῶν, οἳαί εἰσι ἐκείναι τῆς ὑποστάσεων, αἵτινες ἀναφέρονται πρὸς Ἀρχετύπα ὄντα ἔξω ἡμῶν: εἶναι διωπατώτατον, αὐταὶ ἀναφέρονται τῶν τῶν Ἀρχετύπων: καὶ δεῖ τῶτο, ἡμῶν ἡμῶν νὰ συμβαίῃ, αἱ γνώσεις ἡμῶν αἱ πρὸς τῶν ὑποστάσεων πλείον νὰ ἀφισῶνται τῆ πραγματικῆ. Ἰδὲ ὅμως εἰς κανὸν βέβαιος. Αἱ γνώσεις ἡμῶν πρὸς τὰ ὑποστάσεων εἰσι πραγματικαί, εἰ καὶ ἴσως εἰσὶν ἀντι-

τυπα

τυπα (1) ὀλίγον ἀκρίβη, ὅτε αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἐχομεν ἐκείνων, δεῦν εἶναι σωτηριμύαι εἰ μὴ καὶ ποιοτήτων ἀπλῶν αἰτινες ἀληθῶς συυπάρχουσιν ἐν τῇ φύσει.

Οὕτω λοιπὸν ἡ γνώσις ἡμῶν εἶναι βέβαιος, ὅταν ἡμεῖς ἀντιλαμβανώμεθα τῆς ἀναφορᾶς ἢ τῆς ἀντιτάξεως τινῶν τῶν ἰδεῶν ἡμῶν: καὶ αὕτη εἶναι βέβαιος ὁμῶς καὶ πραγματικὴ, ὅτε ἡμεῖς ἐσομεν βέβαιοι ὅτι αἱ ἰδέαι ἡμῶν ἀναλογῶσι πρὸς τὸ πραγματικὸν τῶν πραγμάτων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε'.

Περὶ τῆς Ἀληθείας καθόλου.

Ο ὍΡΟΣ Ἐληθείας ὑποφαίνει ἐν τῷ ἀκριβοδικαίῳ τῷ λόγῳ (2), ὅτι τὰ σημεῖα τὰ ἀδραματικά τῶν πραγμάτων εἰσὶ συνημύα ἢ κεχωρισμύα, καὶ τὰς ἀναφορὰς ἢ τὰς ἀντιτάξεις αἰτινες εἰσι μετὰ τῶν πραγμάτων ὅπῃ ἐκεῖνα παρῆσῶσι: καὶ ἐκεῖνος προτάσεως ὑποφαίνει ἀπλῶς ὅτι τὰ σημεῖα τῶν πραγμάτων εἰσὶν ἢ συνημύα ἢ κεχωρισμύα. Ἄρα ἡ λήθεια δεῦν ἡμπορεῖ νὰ ἀρμόζη εἰ μὴ ταῖς προτάσεσι. Τώρα καθὼς αὐταί εἰσι πᾶσαι, ἢ καὶ ῥήμα, καὶ νῦν (3), αὐταὶ ἐκφέρονται προσέτι μετὰ δύο εἰσὶ σημεῖων, αἰτινά εἰσιν, αἱ ἰδέαι καὶ τὰ ὀνόματα.

Εἶναι δύσκολον νὰ πραγματωθῇται τις παρὶ τῶν
 πορ-

(1) Copie. (2) Nel rigor del discorso.

(3) O verbali, o mentali.

προτάσεων τῶν κτ' ἔν, χωρὶς νὰ ὀμιλήσῃ περὶ ἐκείνων τῶν κτ' ῥήμα : 1. Ἐπειδὴ ἡ δὲ λέκτος, δὲ τῆς ὁποίας ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐκφέρωμεν τὰς κτ' ἔν, καθιστᾷ αὐτὰς ἀφίκτως κατὰ ῥήμα : 2. Ἐπειδὴ, κτ' τὸ αὐτὸν χρόνον κατ' ὄν μελετώμεν (1), ἢ μορφῶμεν προτάσεις ἐνδοτέρας, ἀνθυποκαθίσταμεν (2) ὀνόματα τῆς ἰδέας, μάλιστα ὅτε αὐταὶ αἱ ἰδία εἰσὶ πολὺ σιωπηροί, οἷον ἐκείναι 'χαλκάνθη' di vitriolo, 'ἰχθύος δόξης' κτ' ἄλλων. Ἔτι συμβαίνει καθότι ἡμεῖς δασκίπτομεθα μτ' πολλῶ πλείονος ἀκολίας περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν τῶν ἰδεῶν, οἷα σαφιστέρων, ἀκρυστέρων κτ' προχειροτέρων εἰς τὸ παρεῖσθαι (3), τῶν ἰδεῶν ἐκείνων αὐτῶν. Ὡς πρὸς τὰς ἀπλᾶς ἰδέας, ἢμπορεῖτε νὰ ποιῆ προτάσεις κτ' ἔν, χωρὶς νὰ δασκίππηται περὶ τῶν ἐκείνων ὀνομάτων, οἷον τὰ 'λύκῃ', τὰ 'ἔρμυρ', κτ' ἄλλων.

ἩΜΕΙΣ λοιπὸν ἐσμὲν ἱκανοὶ νὰ μορφώμεν προτάσεις δύο εἰδῶν, 'προτάσεις κτ' ἔν', καὶ 'προτάσεις κτ' ῥήμα' : προτάσεις κτ' ἔν, ὅταν ἡμεῖς συζδγνώμεν ἢ χωρίζωμεν τὰς ἰδέας ἡμῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ὡς γε κείνομεν περὶ τῶν ἐκείνων ἀναφορῶν ἢ περὶ τῶν ἐκείνων ἀντιθέσεων : 'προτάσεις κτ' ῥήμα, ὅταν συζδγνώμεν ἢ χωρίζωμεν ὀνόματα δὲ μορίων ἢ καταφατικῶν, ἢ ἀποφατικῶν.

Ἡ ἈΛΗΘΕΙΑ ἀπλοσιῶς ὡσπερ ἡ γνώσις, ἢμπορεῖ νὰ δασκίπηται εἰς 'ἀλήθειαν κτ' ῥήμα' καὶ 'κτ' πρᾶγμα' : 'Κατὰ ῥήμα', ὅταν σιωπάππωνται οἱ ὅροι, ὡς γε ἡμεῖς κείνομεν περὶ τῶν ἀναφορῶν ἢ περὶ τῶν ἀντιθέσεων.

(1) Meditiamo.

(2) Sostituiamo.

(3) Presentarsi.

Κεφ. Ε'. Περὶ τῆς Ἀληθείας καθόλου. 229
τιτάξιον μεταξὺ τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, χωρὶς τὰ τὰς ἀναφί-
ρωμεν πρὸς ἕδον παράγμα ἔξω ἡμῶν: 'Κατὰ πράγ-
μα', ὅταν ἡμεῖς συνάπτωμεν τὰ ὀνόματα κατὰ μίαν
ἄφιν σαφῆ τῶν ἀναφορῶν τῶν ἐκείνων ἰδεῶν, καὶ ὡμῶν
προσέτι βέβαιοι ὅτι αὐταὶ αἱ ἰδέαι ἔπω δεδεμμένα ἐκ-
φίρασι παράγματα ὅπῃ πρόντι ὑπάρχουσιν ἢ ὅπῃ ἄ-
ντιναι τὰ ὑπάρχουσι. Τὸ ὅποιον δὲν ἡμπορεῖ τις τὰ
ἰξόρω, ὡς πρὸς τὰς ὑποτάσεις, εἰ μὴ ὅτε τὰς εἶδεν
ὑπάρχουσας.

Οὕτως ἡ Ἀλήθεια συνίσταται ἐν τῷ σημειῶν δι-
ὀνομάτων, ἢ καὶ ἐν ἑνῷ ἔσῳπον ἀρισμῶν καὶ ἀκρίβη, τὴν
ἀναφορῶν ἢ τὴν ἀντίταξιν τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, καὶ τὸ 'ψευ-
δος' ἐν τῷ σημειῶν ταύτῃ τὴν ἀντίταξιν καὶ ταύτῃ τὴν
ἀναφορῶν ἄλλως ἢ αὐταί εἰσι πρόντι. Ἡ ἀλήθεια εἶναι
καὶ παράγμα, ὅταν αἱ ἰδέαι μίαν προτάσεως ἀναλο-
γῶσι τὰς ἐκείνων ἀρχατύποις: καὶ ἡμεῖς ὡμῶν βέβαιοι
καὶ ἰξόρωμεν ταύτῃ τὴν καὶ παράγμα Ἀληθείας, εἰ
τελείως ἰξόρωμεν τὰς ἰδέας μίαν προτάσεως, καὶ ὡμῶν
βέβαιοι ὅτι οἱ ὅροι ταύτης τῆς προτάσεως σημειῶσι τὰς
ἀναφορὰς τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν παραγμάτων τὰς ὁποίας
κεῖναι παρεῖωσι τοιαύτας, ὅποια ὄντως εἰσίν.

Εἴτω δὲ ὁμιλῶ ἐνταῦθα περὶ τῆς μεταφυσικῆς ἀλη-
θείας: Ἐγὼ ὡμίλησα περὶ ταύτης ἐν τῷ δευτέρῳ Βι-
βλίῳ. Κεφ. Λ Β'. μήτε περὶ τῆς ἡθικῆς ἀληθείας,
ἣς συνίσταται περὶ τὸ λαλεῖν κατὰ τὴν συνείδησιν.
Ταῦτα τὰ ζητήματα ἔκ εἰσι τῶ παρόντος ὑποκειμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περὶ τῶν καθόλου Προτάσεων, τῆς Ἀληθείας αὐτῶν
καὶ τῆς Βεβαιότητος αὐτῶν.

ΑΓήρικαὶ Ἀλήθειαι, ἐκείναι αἵτινες καταγίνονται
ᾧ τὰς ἀπερασμιῆς ἰδέας, ἢ ᾧ τὰ εἶδη
τῶν πραγμάτων, ποῖσι κατὰ λόγον, τὸ ὑποκείμενον
τὸ πλεον συνηθῆς τῶν ἀναζητήσεων ἡμῶν. Καὶ ἐπειδὴ μά-
λλον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐμφανίσωμεν ταύτας τὰς Ἀληθείας τοῖς
ἄλλοις ἀνθρώποις μὴ εἶναι ἴσους ἀκριβῆ, καὶ μᾶλλον εἶ-
ναι δύσκολον νὰ τὰς καταλαμβάνωμεν ἡμεῖς αὐτοί, εἰ-
σὶν αὐταὶ δὲν ἐκφέρονται δι' ὀνομάτων. (Πόσον ἡμεῖς συ-
νειδίδωμεν νὰ ἀντικαθίστῶμεν ὀνόματα ταῖς ἰδέαις ἡμῶν
ἔτι ἐν τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐκμελετώμεν (1)), φαίνε-
ται ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον ἐν εὐρίστωματι τὸ ὁποῖον
πραγματεύεται (2) ᾧ τῆς ἁλικῆς γνώσεως, νὰ
πραγματεύεται προσέτι ᾧ τῶν ὀνομάτων καὶ προτάσεων.
Ἄλλα, πρὸς τὸ αἶρεν πᾶν ὁμώνυμον, ἄς διακρίνωμεν
μῖαν διπλῶν βεβαιότητα, 'βεβαιότητα Ἀληθείας', καὶ
'βεβαιότητα γνώσεως. Βεβαιότης Ἀληθείας', εἶναι ὅταν
οἱ ὅροι μιᾶς προτάσεως ἐκφέρωσι, μὴ τῆς ἐχάτης ἀκρι-
βείας, τὴν πραγματικὴν ἀναφορὰν ἢ τὴν πραγματικὴν
αἰτιότητα τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας εἶσι σημειῶσι. 'Βε-
βαιότης γνώσεως' εἶναι νὰ ἀντιλαμβάνηται τις τῶν ἀνα-
φορῶν καὶ τῶν ἀντιτάξεων τῶν ἰδεῶν μιᾶς προτάσεως.

Τέτο

(1) Meditatio.

(2) Opera, che tratta.

Ἔτῳ εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ὀνομάζεται, ἐν τῇ συνήθει ἀγωγῇ, γινώσκειν τὴν ἀλήθειαν μιᾶς προτάσεως.

ΤΟΥΤΟΥ ΠΕΘΥΝΟΣ, ἐγὼ λέγω, ὅτι μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν βεβαιότητα Ἀληθείας πρὸς προτασεῶς μίαν καθολικῆς, ἢ πρὸς τῶν εἰδῶν τῶν πραγμάτων, ἀνὴρ ἡμεῖς δὲν ἴξομεν τὴν εἴαν τῶν εἰδῶν, ἀλλὰ ἔκτασιν αὐτῶν καὶ τὰ ὅρα αὐτῶν. Ἔτῳ δὲν εἶναι δύσκολον ἐν ταῖς ἀπλάϊς ἰδέαις καὶ ἐν ταῖς ἐννοίαις, διότι αἱ ἐκείνων εἴσεις αἱ κατ' ἰδέαν καὶ κατ' ἀγαθόν, εἴσιν ἐν τῷ αὐτῷ.

Αὐτῆ ἢ αὐτῆ ἀκολία δὲν δέσκειται πρὸς τὸ γινώσκειν τὰ εἶδη τῶν ὑποτάσεων: τῷ συμβαίνει διότι μῆς ἀγνωστῶν ὀλοτελῶς τὴν πραγματικῶν εἴαν τῶν εἰδῶν Ἀρα τὰ ὀνόματα ὅπῃ ἐκφέρουσι τὰ εἶδη τῶν ὑποτάσεων δὲν ἔχουσι ἐδεμία ἀρισμῶν καὶ ἀκρίβειαν σημασίαν. Ἀρα εἶναι ἀδύνατον λέγειν διειλημῶς καὶ ἀκρίβως, τὰς ὑποτάσεις αἰτινές εἰσιν ἢ αἰτινὴς ἐκ τῶν ποιῶν ἢ ποιῶν εἶδες. Ἀρα δὲν ἔμπορεῖ νὰ πρῶται ἐδεμία πρῶτασις καθολικῆ καὶ βέβαιος, πρὸς εἶδες τινὸς ὑποτάσεων.

ἈΛΛΑ, θέλεις εἶπῃ, ὅταν ἐγὼ ὀμιλῶ πρὸς ποιῶν ποιῶν εἶδες ὑποτάσεων, δὲν ἔχω σκοπὸν ἐδεμία ἐκφέρειν τὴν ἐκείνην πραγματικῶν εἴαν. Ἐγὼ τὴν μολογῶ ἀγνωστον: ἐγὼ δὲν ἔχω σκοπὸν τὰ ἐκφέρειν ἢ μὴ τὰς ἰδέας τῶν ποιῶν τὰς ὁποίας ἐγὼ βλέπω πρῶταρχέσας ἐν ταῖς ὑποτάσεσι, τὰς ὀνομαζομένης τὰ ποιῶν εἶδες. Ἐγὼ ὀμολογῶ, θέλω σὲ ἀποκρῆν, τι τὰ ὀνόματα τῶν ὑποτάσεων, ἔχουσι ἐν τῷ σῶματι μιᾶς σημασίαν σαφετέραν καὶ ἀκρίβετέραν ἢ ἐν τῷ σῶματι ἐκείνων οἷτινες μετ' ἰχυρογνωμοσύνης θέλουσι νὰ ἐκφέρουσι τὴν πραγματικῶν εἴαν μιᾶς ὑποτάσεως ἢ

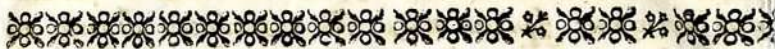
τῆ αὐτῆς εἰδός. Ἀλλὰ ἐν τῇ αὐτῇ συστήματί σου
 οὐ δὴ θέλεις ποτὲ μορφώσῃ τῶν ὑποτάσεων πο-
 τάσεις ἄδικως βεβαίως. Πῶς σὺ δυνάσασαι νὰ ἐλέγχει
 ἑαυτὸν τῶν τῆς βεβαιότητος ταύτης τῆς καθόλου προ-
 σέως, ' Πᾶν χρυσίον εἶναι πικτόν ', τῆς δὲ αὐτῆς
 λίσκεται ἐν τῇ πνεύ; Τὸ ὄνομα ' Χρυσίον ', μὲ λέ-
 γεις, ἐδόλωσ' ἀποφαίνει τὴν πραγματικὴν εἰδίαν, ἀλλο-
 τὰς ποιότητας τὰς ὁποίας σὺ γινώσκεις ἐν τῇ τῇ με-
 τάλλῳ: τῆς τῆς ὅτι ἐκεῖνο εἶναι ἐν σῶμα πυρρὸν, ἐμ-
 βειθὲς, χυτὸν, ἐλατὸν τῇ σφύρα, καὶ ἄλλα. Ἀλλο-
 βλέπεις σὺ μίαν συνάρτησιν ἀναγκαίαν μεταξὺ τῆς πικ-
 κότητος τῆ χρυσίῳ, καί τινος τῶν ἰδιοτήτων ὅπως ἢ
 ὠνόμασας, ἢ πασῶν ὁμῶ; Ἄρα σὺ δὴ θέλεις ἔχει
 ποτὲ βεβαιότητα Ἀληθείας ἢ πραγματικότητος, ὡς πο-
 ταύτῳ τῇ πρότασιν, ' Πᾶν χρυσίον εἶναι πικτόν ' .
 Σὺ θέλεις ἔχει, δίδωμί σοι τῆς βεβαιότητα γινώσκεις
 ἐπειδὴ εἶσαι βέβαιος, ὅτι ἢ πικτότης τῆ χρυσίῳ
 ποιεῖ ἐν μέρος τῆς σῆς ἰδέας περὶ τῆ χρυσίῳ, καθὼς
 αὐτὴ εἶναι ἐν τῇ πνύματί σου μία ἀπλὴ ἀπεσπασμῶς
 ἰδέα. Ἀλλὰ τότε, τί σὺ λέγεις ἔχει ταύτης τῆς προ-
 τάσεως, εἰ μὴ ὅτι ἢ σὴ ἰδέα τῆ χρυσίῳ περιλαμβάνει τὴν
 ἰδέαν τῆς ἐκεῖνος πικτότης; Εἶδος ἀληθείας ἢ βεβαι-
 οτήτος ὁμοίας ταύτη: ' Εἷς Κύνταυρος εἶναι ἐν ζῶον τῆ
 ἔραποδον ' .

Ἐγὼ εἶμι πεπεισμένος, ὅτι ἐκ πασῶν τῶν δυνάμεων,
 ἢ ἐκ πασῶν τῶν δευτέρων ποιότητων τῶν σωμάτων, ἐκ
 τῶς ἐκεῖνων αἰτινες πλήττῃσι τῇ αὐτῇ αἰδησιν, καὶ
 αἰτινες ἀποκλείονται ἀναγκαίως, ἐκ τῆς δυνατὸν ὁμοί-
 ζειν δύο, αἰτινες νὰ παρέχωσιν ἔλεγχον ἢ μία τῆς
 ἑτέρας, ἢ τῆς ὁποίας νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ γινώσκῃ τις
 βεβαίως ἢ τὸν σιῶδισμον ἢ τὴν ἀναγκαίαν ἀσυμβατότη-
 τα.

πρ. Ἡμπορεῖ τις νὰ γινῶσκη τὴν ὁσμὴν, ἢ τὴν χυμὸν, ἐκ τῆς χήματος, ἢ ἐκ τῆς χρώματος; Ἄρα δεῦν
 πρέπει πλέον νὰ θαυμάζη τις, αὐτὸν δεῦν εἶναι εἰ μὴ ὀλί-
 γισαι προτάσεις ἁπλοῖαι καὶ τῆς ὑποστάσεων αἰτινες νὰ
 εἶναι βέβαιοι: Ἡ γνῶσις ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς ἐκεί-
 νων ἰδιοτήτων δεῦν ἀφαινεῖται σχεδὸν πέρα ἐκείνων ὅπερ αἱ
 ἀδύναται ἡμῶν δύνανται νὰ μᾶς διδάσκωσι. Ἄνδρες
 καὶ ἔργα, οἳ τινες ἐφισῶσι τὸν νῦν τῶ ποιῆν πειράμα-
 ται, καὶ ἐκ τῶτων συναγεῖν ἀκολουθίας ἀκριβῶς καὶ ἀμε-
 τικεμελῶς, θέλωσιν ἴσως δυνῆθαι διὰ τῆς ἰχῦος τῆς
 αὐτῶν ἐπισηφείας νὰ δεικῶσιν εἰς τὴν φύσιν τῆς ὑπο-
 στάσεων βαθυτέρον ἢ κατ' ἡμᾶς ἐγίνετο μέχρι τῆς δε-
 ξίας τῆς μίσης τῆς ὁμοιοαληθειῶν τῆς ἐπισηφειῶν ἐκ
 τῶτων ἀδυνατηφείων, μορφήν δικαίας εἰκασίας περὶ ἐκεί-
 νων ἄτινα ἢ πείρα ἐκέτι ἐδιδάξεν. Ἄλλα ταῦτα δεῦν
 θέλωσιν ἴσως πᾶντοτε εἰμὴ εἰκασίαι, εἰκασίαι δὲ πρῶ-
 τῶποι, ἀλλ' αἰτινες δεῦν θέλωσιν ἴσως ποτὲ βεβαιοφίτες.

ΠΡΟΣ τὸ συμπεραίνειν: Αἱ ἁπλοῖαι προτάσεις, ἐπι-
 σῶσεν εἶδες αὐταὶ δύνανται νὰ εἶναι, ἐκ εἰσὶ δεκτικαὶ
 βεβαιοφίτες, εἰ μὴ ὅταν ἡμπορῆ νὰ ἀνακαλύπτηται ἢ
 ἀναφορὰ καὶ ἢ ἀντίταξις τῆς ἰδέων τὰς ὁποίας αὐταὶ ἐκ-
 δύνανται. Καὶ ὡς γε αὐταὶ βεβαιῶσιν ἢ ἀρνεῖνται ἀναρμό-
 τως πρὸς τὰς ἀναφορὰς καὶ πρὸς τὰς ἀντίταξεις τὰς ὁποίας
 ἡμεῖς βλέπομεν ἐν ταῖς ἰδέαις ἡμῶν, τὰς ὀνομάζομεν
 ἀληθινὰς ἢ ψεῦδεις. Ὅθεν ἐγὼ ἐπισηφίω, ὅτι ἢ βε-
 βαιοφίτης μίσης ἁπλοῖης προτάσεως, ἢ περὶ τῆς εἰδῶν τῶν
 παραγμάτων, δεῦν ἡμπορεῖ νὰ ἔχη θεμελίον εἰ μὴ ἐν
 ταῖς ἰδέαις ἡμῶν. Θέλει ἴσως πᾶντοτε εἰς πόνος ἀνα-
 ρητῆς ζητεῖν ταῦτῶν τὴν βεβαιοφίτητα εἰς τοῖς ἔξωθεν
 παραγμάσιν, διὰ τῆς πείρας ἢ τῶν ἀδυνατηφείων, ἐκτὸς
 τῆς ἐντὴν εἰχομεν ἐξ ἀπεκαλύφσεως. Αἱ πείραι ὁπω-
 σεν

σὲν ἀκρεβεῖς ὑποτίθονται, δεῦν ἡμπορεῖσι να' ἀποφο
νωσιν εἰ μὴ παράγματα ἴδῃ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ζ'.

Περὶ Ἀξιωμαίων. (1)

ΕΓΙΣΙ' προτάσεις αἰτινες, ὑπὸ τῷ ὀνόματι ἀξιωμα
ίων, ἐνομιδισαν ὡς αἱ ἀρχαὶ ἐπισημῶν, καὶ αἰ
τινες, δεῦν τὴν αὐτῶν ἀμεσον ἐναργείαν, ὑπετίθησαν
ἐμφυτοί. Δεῦν θέλει ἡδαι ἀνωφιλὲς ζητεῖν τὰς αἰτίας
τῆς μεγάλης αὐτῶν ἐναργείας, καὶ ἐρδύαν πότερον αἰ
ται διυώνται να' ἔχωσι ρόπλιον πρὸς τὰς ἄλλας ἀληθείας
ἀκαδημαϊκῶν συλλίσσεται, ὡς ἐρρέθη, δεῦν τῶν αὐτῶν
λαμβάνεται τῆς ἀναφορᾶς ἢ τῆς ἀντιπαξέως δύο ἢ πλει
ων ἰδέων. Ἀρα ἡ γνώσις ἡμῶν, εἶναι καθ' αὐτὴν
ἐναργής, ὅταν, χωρὶς τῆς βοηθείας μιᾶς ἕίτης ἰδέας
ἡμεῖς ἀντιλαμβανώμεθα ταύτης τῆς ἀναφορᾶς ἢ ταύτης
τῆς ἀντιπαξέως. Τύπε τεθέντος, ἐγὼ θέλω ἀποδείξω
ἀναλαμβάνων τὰς κρινεὲς τῆς γνώσεων ἡμῶν, ὅτι εἶναι
μία ἀπειρότης προτάσεων αἰτινες ἐκ εἰσὶν ἥττον ἐναρ
γείας καθ' ἑαυτὰς, ἢ ἐκείναι αἷς ἐδόθη τὸ ὄνομα ἀξιο
μαίων.

Ἡ ΤΑΥΤΟΤΗΣ καὶ ἡ διαφορότης ἐπαρκέσιν ἡμῖν π
σέτων προτάσεων ἐναργῶν καθ' ἑαυτὰς, ὅπόσαι εἰσὶν ἀ
ἰδέαι ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν. Ἡ πρώτη παρὰ τὴν πρῶτον
ματος, εἶναι ἐκείνη τῆ ἀντιλαμβανώμεθα τῶν αὐτῶν ἰδέων

καὶ

(1) Massime, o Assiomi.

αὐτὴ τὸ ἀρκεῖν αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων. Τώρα ἕκαστος αἰσθάνεται εὐδοθεῖν νὰ γινώσκῃ τὰς αὐτῆς ἰδέας, καὶ μὴ ἕνα ἕρπον ἔπω καθαρὸν, ἔπως ἀκρεβῆ, ὅπως δυνάται ἀπὸ τὰς ἀρκεῖν πάσας, ὅταν ἔχη πλέον ἢ μίαν ἐκείνων. Οὕτοι οἱ δογματισμοὶ (1) εἰσὶ πάντες σαφεῖς, πρόχειροι, ἀμαχοί. Αὐταὶ αἱ δύο προτάσεις, 'Εἰς ἕνα εἶναι εἰς κύκλος, τὸ κυάνειον δὲ εἶναι μέλαν', καὶ ἵνα αὐταὶ ἦτον ἀναργεῖς κατ' ἑαυτὰς ἢ ταῦτα τὰ δύο ἰσχυρὰ ἀξιώματα, 'Ἐκεῖνο ὅπως εἶναι, εἶναι: Εἶναι δυνάτον εὐπαράγωμα νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴ εἶναι καὶ τὸ ἕτερον'; Καὶ εἶναι ἴσως ἀρκεψίστις (2) τῶν ἄλλων δύο ἀξιωματίων τῶν πισδομένων νὰ εἶναι θεμέλια ἀσφῶν τῶν ἡμετέρων γνώσεων, ἵτις καὶ ἠμποροῦν νὰ προδέτηται τῇ ἐναργείᾳ, καὶ τῇ βεβαιότητι τῶν τῶν προτάσεων, ὅτι 'τὸ κυάνειον δὲ εἶναι μέλαν', καὶ ἵνα κύκλος εἶναι εἰς κύκλος'.

Ὡς πρὸς τὴν συνύπαρξιν τῶν πραγμάτων, ἢ ἀμφοτέρωθεν γνώσεως ἡμῶν ἔσα πολὺ ἀβεβαιότητα, αὕτη δὲ εἶναι νὰ δίδῃ εἰ μὴ εὐκα μικρότατον ἀειδμόν προτάσεων κατ' ἑαυτὰς ἐναργῶν. Πλὴν εἶναι εἰσιν: Ἡ ἰδέα σώματος, ὡς καὶ χάριν, εἶναι ἀχώριστος τῆς ἰδέας τῆς κινήσεως εὐκα τῶν ἴσων τῶν χωρίματι τῆς ἐκείνου ὅπως εἶναι: ἄρα εἶναι μία πρότασις κατ' αὐτὴν ἐναργῆς, ὅτι 'δύο σώματα δὲ ἠμποροῦσι νὰ εἶναι καὶ ταῦτα ἡ αὐτῆς ἴσων'.

Ὡς πρὸς τὰς χέσεις, ἐγὼ ἰξόθω ὅτι οἱ Μαθηματικοὶ ἐποίησαν πολλὰ ἀξιώματα, περὶ τῆς μόνης χέσεως ἰσότητος, οἷον εἶναι τῆτο, 'Ἐὰν ὑπὸ πραγμάτων ἴσων ἀφαιρῶνται ἀνάγωμα ἴσα, τὰ ὑπόλοιπα θέλει

σιν ἴσθαι ἴσα : ἀλλ' εἰ καὶ αὐτὴ ἢ πρότασις καλεῖται
 εἰς ἄξιωμα, εἶναι αὐτὴ ἐναργεστέρως ταύτης, εἰ καὶ
 εἰσὶν ἴσα δυσὶν, ἢ ταύτης, εἰάν ἀφαιρῶνται
 δάκτυλοι ἀφ' ἐκάστης χειρὸς, θέλει μὲν εἶναι τῇ μιᾷ
 εἶναι τῇ ἑτέρᾳ εἰς ἀριθμὸς ἴσος ;

Ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν τῶν πραγμά-
 των τῶν ἔξω ἡμῶν : πλὴν τῆς ἰδίας ἡμῶν ὑπάρξεως
 ἣτις ὑποθέτει ἐκείνῳ τῷ Αἰωνίῳ ὄντος, δεῦρ' εἰ-
 σὲμίαι ἀκολουθία ἐκ τῆς ὑπάρξεως ὄντος τινὸς εἰς ἐκε-
 νὸν ἐνός ἄλλου. Ἄρα ἡμεῖς ποσῶτε δέουσι νὰ ἔχωμε
 περὶ τῆς τῷ ἄρθρου μίαν γνώσιν ἀπλῆς ὄψεως, ὅτι
 μήτε ἔχομεν μίαν γνώσιν τῆς ὑποδεικτικῆς.

Ἀς ἐρδυνήσωμεν τώρα, πότερον ταῦτα τὰ ἀξιώματα
 εἴπω περίφημα δύναται νὰ ἔχωσι ῥοπήν πρὸς τὰ ἄλλα
 μέρη τῶν γνώσεων ἡμῶν. Οἱ Σχολαστικοὶ ὑπέθετο
 ὅτι πᾶς λόγος ἀγαθός (1) χρεώσεται νὰ ἔξαρτᾶται ἀπὸ
 θεῶν (*) αἱ τινὲς γινώσκονται πρὸ παντὸς λόγου (2)
 καὶ αἱ τινὲς δεῦρ' χρεώσονται πρῶτον νὰ ἀμφισβητῶνται. Οἱ
 ἐκείνων ἕως ἀνεπτυγμῆτος δὲ σαφῶν ὄρων ἔρχεται εἰ-
 τῆτο, εἰάν δεῦρ' ἁμαρτάνω τῆς γνώμης (3), 1. Ταῦτα
 ἀξιώματά εἰσιν αἱ πρῶται ἀλήθειαι τὰς ὁποίας τὸ πνεῦμα
 γινώσκει. 2. Πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις ἡμῶν ἔξαρ-
 τῶνται τῶν τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἄλλα πρῶτον, ἢ πείρα παρέχει ἔλεγχον ὅτι ταῦτα
 τὰ ἀξιώματα, ἢ αὐταὶ αἱ θρησκευτικαὶ ἀλήθειαι, εἰς εἰσὶν
 αἱ πρῶται τὰς ὁποίας γινώσκει τὸ πνεῦμα. Δεῦρ' εἶναι
 παιδίον, ὅπερ' ἄν μάθῃ ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἶναι

(1) Ogni buon ragionamento.

(*) Ex praeognitis & praeconcessis.

(2) Innanzi ad ogni ragionamento.

(3) S'io non m'inganno.

τὸ αὐτὸ παρᾶγμα νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴ εἶναι καὶ τὸ αὐ-
 τὸ, νὰ μὴ γινώσκῃ μὲ βεβαιότητα ὅτι εἰς ξένος δευ-
 τερῶν ἢ μήτρ αὐτῶ. Καὶ πόσαι ἀλήθειαι περὶ τῶν
 ἀξιωμαίων δευτ. ἐγνώθησαν, καὶ τὸτο μὲ ὀλόκληρον βεβαιό-
 τησε, πρὶν αὐτὸ ἐπιλήθῃτινι νὰ ἐπιφέρῃ αὐτὰς ἐκ τῶν
 γενικῶν ἀξιωμαίων; Πᾶν τῶτο εἶναι ἀναμφισβήτη-
 τόν, καὶ δευτ. εἶναι δύσκολον νὰ βλέπητις τὸν αὐτὸν λόγον
 (1). Δευτ. συγκατατιθέμεθα ἕδεμιᾶ ἀποτάσει, εἰ μὴ
 περὶ ἀνακαλύπτου τὰς ἀναφορὰς τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας
 ἀπὸ περὶ κλείει: ἄρα ἀκολουθεῖ ὅτι αἱ πρῶται ἐναργεῖς
 ἀλήθειαι τὰς ὁποίας τὸ πνεῦμα γινώσκῃ, εἰσὶ περὶ
 τῶν ἰδεῶν αἰτινὲς εἰσὶν ἐν τῷ πνεύματι πρὸ πάσης ἀλ-
 λου. Τώρα τίς ἐκ οἴδου ὅτι αἱ ἴδιαι ἰδέαι εἰσὶν ἐν
 τῷ πνεύματι καθολικῶν; Αὐταὶ αἱ ἔχονται ἐκ εἰσὶν
 μὴ ὁμοίωτες μεταξὺ πολλῶν παραγμάτων ἰδίων: Ἄρα
 αὐταὶ ἰδέαι ἀπορηγασάντο ἐκείνων: Ἄρα αὐταὶ ἐκ εἰσὶν
 πρῶται ἀρχαὶ τῶν ἡμετέρων γνώσεων. Ὅπως εἰς
 αὐτὰς φαίνονται τοῖς ὑπεράκμοις (2) εὐκολοὶ νὰ μορ-
 φῶνται, τῶτο προσέρχεται ἐκ τῆς μεγάλης χρήσεως, τῶν
 αὐτῶν ἐκείνοι ἐποίησαντο τὰ δαυλογίζεσθαι (3) ἐκ τῶν
 τῶν ἰδεῶν.

Ἄρα ἐγνώθη εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἀληθειῶν ἰδίων, καὶ
 αὐτὰς ἐναργῶν, πρὶν ἢ διεσκέψατο τις περὶ τῶν
 γενικῶν ἀξιωμαίων; Ἄρα ταῦτα τὰ ἀξιο-
 ατὰ δευτ. ἡμπορῶσι νὰ εἶναι αἱ πρῶται ἀρχαί, ὅ-
 ταν ἐξελίττονται (4) αἱ ἄλλαι γνώσεις. Ἐγώ εἰμι
 πληροφορημένος ὅτι αὕτη ἡ ἀλήθεια ἐν καὶ δύο εἰσὶν
 ἴσα

(1) La sua ragione.

(2) Agli attempati.

(3) Di ragionare.

(4) Si sviluppano.

ἴσα τοῖς ἕστιν, εἶναι ἕως ἐναργείας, καὶ ἐτι δύσκολα
 τέρα νὰ ἀνακαλύπτηται ἢ αὐτῇ, τὸ ὅλον εἶναι ἴσον τοῖς
 μέρεσιν αὐτῆ. Καὶ ἐγὼ δεῦν πισθῶ ὅτι ἀφ' ἑ ἀνεκάλυ-
 λυφέ τις ὅτι τὸ ὅλον εἶναι ἴσον τοῖς μέρεσιν αὐτῆ, καὶ
 εἶναι κάλλιον ἐπιλεγμῶς περὶ τῆς ἰσότητος τῆς μεταξὺ
 τῶν ἀειθμῶν ἕστιν καὶ ἐκείνων ἐνός καὶ δυῶν. Μᾶλλον
 ἐγὼ λέγω, ὅτι ἡ ἰδέα τῶν ἀειθμῶν ἕστιν καὶ τῶν ἀει-
 θμῶν ἐνός καὶ δυῶν, δεῦν εἶναι μῆτε ἕως ἀσαφῆς, μῆ-
 τε ἕτω δύσκολος νὰ ἀνακαλύπτηται ὡσπερ ἐκείνη τῆ ὄν
 καὶ τῶν μερῶν αὐτῆ. Ἄρα, ἡ αἰ γνώσεις ἡμῶν ἐκ ἑξαρ-
 τῶνται πάντων τῶν γενικῶν ἀξιωματικῶν, ἅτινα ὀνομάζου-
 νται ἀρχαί, ἢ αὐταὶ αἰ προτάσεις ἐν καὶ ἐν ποιεῖται
 δύο, δύο καὶ δύο ποιεῖται τέσσαρα, καὶ πλείονες ὁμοίαι
 θέλουσιν ἴσθαι πόσαι ἀρχαὶ ἢ ἀξιώματα γενικά.

ΚΑΙ ἕως πρὸς τίνα ἀειθμῶν ἐκ ἑξαρτῶν ταυτῆ τῶν
 ἀξιωματικῶν, ταυτῆ τῶν θεμελίω πασῶν τῶν ἡμετέρων γνώ-
 σεων, αἰ πόλαις ἀληθείαις ταῖς καὶ τῆς ἀειθμῆς, ὡρ-
 σιτίθουτο πᾶσαι αἰ προτάσεις ταυτότητος καὶ πόσαι ἀλ-
 λαι, πᾶσαι ἐναργεῖς καθ' ἑαυτὰς, αἰ τινες μορφοῦνται
 καὶ αἰ τινες ἀμνημονοῦνται καθ' ἡμέραν: ἐπειδὴ τέλος πα-
 των, διὰ νὰ ἡμπορῆ μία πρότασις νὰ λαμβάνεται
 οἷα μία ἀρχή, ἐν ἀξίωμα, ἀρκεῖ νὰ γινώσκηται ἐ-
 τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐναργείας, καὶ νὰ μὴ δέχηται, καὶ ἐ-
 νὰ μὴ ἡμπορῆ νὰ δέχηται ἐκ μηδεμίας ἄλλης μῆ-
 σαφώεως, μῆτε ἑλέγχου. Εἶναι μάλιστα ἀναγκαῖον
 αἰ προτάσεις αἰ πλείον ἰδία, καὶ αἰ πλείον ἀπλᾶ καὶ
 μὴ λαμβάνουσιν ἐδεμίαν σαφώεως ὡσαύτῃ τῶν γενικῶν
 συωδέτων προτάσεων: ἐπειδὴ τέλος πάντων αἰ πλείον ἀπλᾶ
 καὶ αἰ ἥτιον ἀπεσπασμῶν, ἕσαι αἰ πλείον οἰκεῖται (1)

πρὸς τὸ γινώσκωνται καὶ τάχιον, καὶ εὐκολώτερον ἢ
 ΤΑΥΤΑ τὰ γρηκὰ ἀξιώματα ἔκ εἰσι λοιπὸν ὠφέ-
 λημα τὸ πρῶτον; Ἀποκρίνομαι, ὅτι χρησιμώτατον ἐν
 αἷς ἐκλέξουσιν εἰς τὸ κλείειν τὸ σῶμα τοῖς φιλονείκοις,
 καὶ ὀλίγον σιωπεύουσιν εἰς τὸ ἀνακαλύπτειν ἡμῖν ἀλη-
 θείας ἀγνώστους. Εἰσὶν οὖν προσέτι, ἅτινά εἰσιν ἀπλῶς
 ῥήματα (1) καὶ ἅτινα δευ' διδάσκουσιν εἰ μὴ τὴν ἀνα-
 γράφην ὀνομάτων τινῶν, οἷον τῆτο: τὸ ὅλον εἶναι ἴσον
 τοῖς μέρεσιν αὐτῶν, τὸ ὁποῖον δευ' διδάσκει εἰ μὴ
 κείνο ὅπερ ἤδη ἐκφέρειται τὰ ὀνόματα ὅλα καὶ μέρη.

Εἶτ' οὖν δευ' ἀποδοκιμάζω τὴν μέθοδον τῶν Μαθημα-
 τικῶν, οἵ τινες θεῖται τῆτο τὸ ἀξίωμα καὶ ἄλλα ὅμοια,
 ἐν τῇ ἀρχῇ τῆ δρόμου αὐτῶν. Μὲν τῆτο ἐκεῖνοι σιωπεύου-
 σι πρὸς τὰς Μαθητὰς αὐτῶν καὶ προτάττωσι ταῦτα πᾶ-
 ρα τοῖς ζητήμασιν τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἐκεῖνοι καὶ λύουσιν·
 ἔχουσι ὅτι εἶναι ἀληθινόν ὅτι, ἂν θεωρῆται ἐγγυτέρω ταῦ-
 τα τὰ ἀξιώματα, αὐτὰ εἰσιν ἐναργεστερα τῶν προτάσεων
 τῆς ὁποίας ἐμπεδῶσιν: ἀλλ' ὅτι ὄντων τῶτων οἰκειότη-
 των (2) τῶ πρόματι, ἄρκει καὶ τὰ ὀνομάζηται πρὸς
 τὸ ἐλέγχειν ἐκεῖνο (3).

ΠΑΓΙΩΘΕΙΣΩΝ (4) τῶτων τῶ ἀρχῶν, ἠμπορεῖμεν
 ἀ βεβαιῶμεν ὅτι ὅταν ἔχηται μίαν ἰδέαν σαφῆ καὶ
 βεβαιῆ μίαν προτάσεως, ταῦτα τὰ ἀξιώματα εἰσὶν
 ὀλίγον ἀναγκαῖα, ἢ μάλλον ἔκ εἰσὶν ὀλοτελῶς χησι-
 μὰ πρὸς τὸ παγιῶν τὴν ἐκείνης ἀλήθειαν. Ἡ βούθεα
 τῶτων τῶ ἀξιωμάτων ἀνεκάλυφέποτε τὴν ἀλήθειαν ἢ
 τὸ ψεῦδος μίαν προτάσεως ἐναργῆ κατ' ἐαυτῶν; Οἷσι
 χεῖρ χεῖρα εὐδὲς ἐλέγχε δὲ καὶ βεβαιῶται ὅτι δύο εἰ-
 σὶν

(1) Verbalia. (2) Più familiari.
 (3) Per convincerlo. (4) Stabiliti.

240 Περὶ τῶν Φλυαρωδῶν Προτάσεων. Κεφ. Η
 σὶν ἴσα τοῖς δυσὶν', ὅτι τὸ ' λυκὸν δὲν εἶναι με
 λαν', θέλει δυηθῆναι νὰ προσδέχεται ἀνὸ ἐλέγχεται
 τὰς τὰς προτάσεις, ' ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι, εἶναι: εἶναι
 ἀδιώατον, τὸ αὐτὸ πράγμα νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴ εἶναι;

ἈΛΛΑ' αὖ ταῦτα τὰ ἀξιώματα εἰσὶν ἄχρηστα, ὅτε αὐ
 ἰδία ἡμῶν εἰσὶ σαφεῖς, ἢ ἐφαρμογὴ (1) ἢ γινόμε
 πέτων, εἶναι ὀπικινδυνωτάτη, καὶ χρεωστῆμι νὰ ἀπιστῶμε
 ἐκείνη (2), ὅτε αὐταὶ εἰσὶν ἀβέβαιοι, πλανώμεται
 συγκεχυμένα. Ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς ποιέμενης ἐκεί
 νων, πρὸς τὸ παγιᾶν προτάσεις, τῶν ὁποίων αἱ ἰδέ
 εἰσὶν ἀόριστοι, ἀκολουθεῖσι πολλὰ σφάλματα, πολλὰ ἀ
 μαρτήματα ἐν οἷς σημειζόμεθα ἐπὶ τῆς αὐθεντίας (3)
 ἐκείνων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 ΚΕΦ ΑΛΛΑΙΟΝ Η'

Περὶ τῶν φλυαρωδῶν (4) Προτάσεων.

Εἰσὶ τινες οἱ ὅποιοι ὑπερφυᾶς καὶ μᾶλλον πολλῆς ζή
 σεως ἀπατάζουσι περὶ ἀληθείας αἰτινας, ἐκεῖνοι
 λέγουσιν, πάμπλου χρησιμῶσιν τῇ Φιλοσοφίᾳ. Αὐ
 ταὶ εἰσὶ προτάσεις ὄντως σαφεῖς καὶ βέβαιοι: ἀλλ' αἰτινας
 μὲ ὄλλω τὴν αὐτῶν σαφλίειαν καὶ μὲ ὄλλω τὴν αὐτῶν
 βεβαιότητα δὲν προσδέχουσι μήτε σαφλίειαν μήτε ἔκταστο
 ταῖς γνώσεσιν ἡμῶν: τοιαῦταί εἰσι.

Α. ΑΓ'

- (1) L'applicazione. (2) Diffidarsene.
 (3) Per la loro autorità. (4) Frivole.

Α. Αἱ προτάσεις ἀπλῶς ταυτικά (5), ἐκείναι ἐν αὐτῷ εἰς ὅρος κατηγορεῖται (1) περί ἑαυτῆ, οἷον ἐκεῖνα ὅπως εἶναι, εἶναι: τὸ ὄσρεον (3) εἶναι ὄσρεον: Τί ἡμᾶς δὲ γὰρ μαθητῶν ἐν ταύταις ταῖς προτάσεσιν, ἢ ἐν ἡμεῖς αὐτοὶ τὰς μορφῶν, εἴτε πορίσονται ἡμῖν ἀπὸ ἄλλων;

Β. ἘΚΕΙΝΑΙ ἐν αἷς ἐπιφέρεται τὸ παῦν ἕκτινος τῆς ἐκείνων αὐτῶν, οἷον ἀν' ἐλέγετο εὐὶ ἀνθρώπων, ὅστις γινώσκει πάντα τὰ μέταλλα, ὅτι ὁ μόλιβδος εἶναι ἐν μέταλλον. Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι ἐν ἀνθρώπων ὅστις ἰξόρει τὴν σημασίαν τῆ ὀνόματος μετάλλου, ἀλλ' ὅστις ἀγνοεῖ κείνῳ τῆ μόλιβδος, ἀνεπτύσεται μὲ εὐὰ ἕξοπον σωτοῦ ἀπὸ ἐκείνου ὅπως εἶναι ὁ μόλιβδος, ἢ τῆ λέγειν αὐτῷ ὅτι ἕτος εἶναι ἐν μέταλλον, ἢ ἢ τῆ ἀπαριθμεῖν ἐκάστον τὰς ποιότητας αἰτίας ποιεῖσι τῷ σωδέτον ἕαν ὅτις μετάλλου.

Γ. ἘΚΕΙΝΑΙ ἐν αἷς συμπεραίνεται ὅτι μία ποιότης πλῆ, ἢ τις ποιεῖ μέρος μίας ἰδέας σωδέτε, ποιεῖ μέρος ἐν μέρος ταύτης τῆς ἰδέας: ταύτη εἶναι αὐτὴ ἢ ἀτάσις. Παῦν χρυσίον εἶναι χρυτὸν. Πᾶς ὁ κόσμος ὄρει ὅτι ἢ ποιότης τῆ εἶναι χρυτὸν, ποιεῖ μέρος τῆ σωδέτε ἰδέας τῆ χρυσίον: Τί εἶναι λοιπὸν ἐκείνο ὅπως ἄνθρωπος διδάσκειται ὅταν τῆ λέγεται ἐκείνο, ὅπως πορίσεται ὅτι αὐτὸς ἤδη ἰξόρει; Ἐπειδὴ τέλος πάντων, ὅπως ὅπως γίνεται σωμοιλία μετ' ἐκείνου, ἢ πορίσεται ὅτι αὐτὸς νοεῖ τῷ σημασίαν τῆ ὄρων, ἢ πρέπει αὐτῷ γὰρ τῆ ἀνεπτύσσονται.

Αἱ γρηκταὶ προτάσεις, περὶ τῆ ἰσοστάσεων, εἰσι

πο.

(1) Identiche,

(2) E' affermato.

(3) L' ostrica.

ποσῆτον ἀόηλοι, ὅταν αὐταὶ συμπεραίνωσιν ὅτι τοιαῦτα ἢ τοιαῦται ποιότητες ἀρμόζουσι τοιαύτοις ἢ τοιαύτοις εἶδεσιν πραγμάτων, ὅπερ εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι τις βέβαια ὡς ἐπὶ τῆς ἐκείνων πραγματικῆς ἀληθείας: καὶ ὡς αὐτὲς εἰσι βέβαιοι, αὐταὶ εἰσι βέβαια φλυαρῶδεις. Ἐν τῷ Θεωρηματικῷ πορεύεται νὰ γίνωνται ποσῆτοι λόγοι (1) σαφεῖς, πρὸς τὸ συνιδεομενῶς ὡς ἐπὶ τῆς ὑποστάσεων, ἐκ τῆς ὁποίας τῶν λόγων ὅμως δεῦν ἀκολουθεῖ ἕδμερία πραγματικὴ γνώσις Μόρφωσιν ἰδέας, ὡς βέβαιον, οἷον ἡθέλον ἦδαι ἐκείναι τὰ Κριταύρα, καὶ ἄλλων: ἀπέρισον εἰς ταύτας ὀνόματα ποιήσον ἐκ τῶν προτάσεων καὶ τὸν ἀκριβῆ λόγον (2) σὺ θέλεις ἐκφέρειν ἀληθείας: καὶ αὐταὶ αἱ παιγνιώδεις ἀλήθειαι, θέλωσιν ἠμπορῆν νὰ ἐπιφέρωνται ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, μὴ ποσαύτης σαφειάς, μεθ' ὅσης αἱ ἀληθεῖαι αἱ πλείονα πραγματικαί. Ἀλλ' ἐκ τῆς θέλεις σὺ θέλεις καὶ ἀλλοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ πραγματικὸν τῆς ὑποστάσεων; Ἐκεῖνος ὅπερ θέλει ἦδαι μεμαθητικῶς, καὶ τῆς ἐπιχωριαζέσης σημασίας ἐκείνων, τὰ ὀνόματα ὑποστάσεων, ἀνθρώπων, ζῶον, μορφῶν, ψυχῶν, φυτικῶν αἰδητικῶν, καὶ ἄλλα, θέλει ἔχη τὴν ἠδουρῶν τὰ μαθητῶν ὡς ἐπὶ τῆς ψυχῆς εἶνα μίαν ἀειδμον προτάσεων ἀσυνεπῶν, καὶ ὅμως θέλει ἀγνοῆν αἰωνίως ἐκεῖ ὅπερ αὐτὴ ὅσιν ἐν τῇ αὐτῆς εἶναι. Ποσαὶ ἐκ τῶν τῆς ἀναφελῶν προτάσεων, ὡς ἐπὶ τῆς φύσεως τὰ Θεοῦ ὡς ἐπὶ τῆς τῆς πνιδμάτων καὶ τῆς σωμάτων ἐν τοῖς Συγγραμμάσι τῆς Μεταφυσικῶν, τῆς Σχολαστικῶν Θεολογικῶν, καὶ ἐνίων Φυσικῶν!

Εἰς ἄλλος ἕσπος τὸ παίζειν μὲν τὰ ὀνόματα, καὶ
δυνα-

(1) Discorsi .

(2) Esattamente ragionate :

Κεφ. Η'. Περὶ τῶν φλυαρωδῶν Προτάσεων. 243
 πτωδέστερος τῆς προσημασίαν, εἶναι ἢ χεῖσις ὄραν ἀβε-
 βαιῶν, ὁμωνύμων, ἢ μιᾶς σημασίας ἀτάκτε (1): ὄραν
 οἱ τινες μᾶς ποιῶσι πάντοτε, ἢ θέλωσι μᾶς ποιῆναι
 ἕξισώμεθα τῆς ὁδῆς (2), χωρὶς ποτὲ νὰ μᾶς ἐκπα-
 δῶσι: πεπλατυμῶν μόνον μὲ τὸν σκοπὸν τῆ καλύ-
 πτειν ἐν ταῖς ἀγαθήσι τῶν ἀγνοιαῶν, τὸν ἀποδοσι-
 μόν (3), ἢ τῶν ἰχυρογνωμοσιῶν: ἀμάρτημα ὅμως,
 εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πισύσηται ὅτι ἐπίσπον πολ-
 λῶν, ἢ ἐξ ἀβελτίας (4), ἢ ἐκτινος κακῆς ἕξιως.

Εἰς εἷνα λόγον, Α. Πᾶσα πρότασις εἶναι καὶ ῥῆ-
 μα, ὅταν αὐτὴ κατηγορῆ (5) δύο ὅρους ἀπεσπασμένης
 τῶν εἷνα ὡς τῆς ἑτέρας. Οὐδεμία ἰδέα ἀπεσπασμένης
 ἐν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἢ αὐτὴ μιᾶ ἀλλῆ ἰδέα ἀπεσπασ-
 μένη: ἀρα ὅτε τὸ αὐτῆς ὄνομα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπε-
 σπασμένης, κατηγορεῖται ὡς εἷνος ἀλλῆ ὀνόματος ἀπε-
 σπασμένης, τότε τὸ κατηγορημα (6) ἐν ἡμπορεῖ νὰ
 σημαίη ἄλλο, εἰ μὴ ὅτι αὐταὶ αἱ ἰδία αἱ ἀπεσπασμέ-
 ναι δυνάμει ἢ χεῖσις νὰ καλῶνται μὲ τὸ αὐτὸ
 ῥῆμα.

Β. Πᾶσα πρότασις εἶναι καὶ ῥῆμα, ὅταν αὐτὴ κα-
 τηγορῆ, ὡς μιᾶς συνδέετα ἰδέας, ἐν μέρος ταύτης τῆς
 ἑτέρας, οἷον ἐν τέτοις τοῖς παραδείγμασι, 'Τὸ χρυσίον
 εἶναι ἐν μέταλλον, τὸ χρυσίον εἶναι ἐμβελθεῖς, ἀκο-
 ῦτως, πᾶσα πρότασις εἶναι κατὰ ῥῆμα, ἐν ἢ ὁ ὅρος
 πλεον ἡλικός, ὁ καλέμενος 'ἡλικός', λέγεται κατ'
 εἶναι τὰ ὁποῖα εἰσιν αὐτῶν ὑποτεταγμένα (7), ἢ
 τῆ

(1) Sregolata.

(2) Traviare, (3) L'imbarazzo.

(4) Inavvertenza, (5) Afferma.

(6) Affermazione, (7) Vi son subordinati.

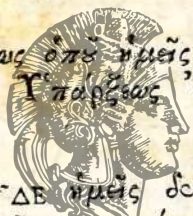
244 Περὶ τῆς Γνώσεως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν Κεφ. Θ.
 καὶ ὅποια ἔχουσιν ἕττοια ἕκαστιν, καὶ καὶ ὅποια καλεῖν-
 ται εἶδη, ἀδιαίρετα individui. Ἐὰν διὰ τῶν τῆς
 δύο κανόνων ἐρθεῖν τὴν πλείους τῆς λόγων τῆς ἀ-
 δρώπων, ἡμεῖς θέλομεν δέσκη, ἴσως, ὅτι εἰσὶ πολ-
 λῶ πλείους προτάσεις ἢ ἡμεῖς ἠγάμεθα, αἵ τινες δὲ
 διδάσκουσιν εἰ μὴ τὴν ἔχουσιν τὴν ποιημένην τῶν ὀν-
 μάτων. Παίγνια (1) παύτη ἀφυῆ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Θ'.

Περὶ τῆς Γνώσεως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς ἡμετέρας
 ὑπάρξεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΤΟ ἡμεῖς δὲ ἐθεωρήσαμεν εἰς τὴν
 τῆς ἐξίας τῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴ
 αἱ ἐξίαι ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ἰδίαι ἀπεσπασμένα, αὐτὴ
 δὲ ἠμποροῦσι νὰ διδώσι τὴν γνώσιν πραγματικῆς
 ὄντος.

Ἡ τῆς θέλει, ἡμεῖς νὰ δεβαίνωμεν εἰς τὰς γνώ-
 σεως ἡμῶν, καὶ τὴν ὑπάρξιν τῶν πραγμάτων.

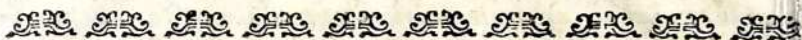
ΠΑΝΤΕΣ εἰσὶν ἐπιλεγμένοι, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, καὶ
 τῆς ἰδίας αὐτῆς ὑπάρξεως, ἐκ μιᾶς γνώσεως ἀπλῆς ὄψεως
 ἢ ἀμύσει: καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶ **Θ**ΕΟΥ, δι' ἀποδείξεως
 καὶ περὶ ἐκείνης τῶν ἄλλων πραγμάτων, δι' αἰδήματος.
 Ἐγὼ λέγω ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν μίαν γνώσιν ἀμύσειν τῆς
 ἰδίας ἡμῶν ὑπάρξεως. Εἶναι ἔγω βέβαιοι ὅτι ἡμεῖς
 ὑπάρ-

ὑπάρχομεν, ὅπῃ δὲ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ παρέχομεν
 τότε ἔλεγχον, καὶ μῆτε αὐτὸ ἡμεῖς διωάμεθα νὰ ποιῶ-
 μεν. Ἐγὼ ἐνθυμέμαι (1), ἐγὼ θαλογοίζομαι, ἐγὼ
 αἰδαίσομαι ἠδονῶν, ἀλγυδόνα: ἐκ τῶν τῶν φραγμα-
 τῶν, διστάει τι νὰ εἶναι βεβαϊότερον ἢ ἡ ἐμὴ ὑπάρξις;
 Ἐγὼ θαπορῶ ὡς τῆς ὑπάρξεως πάντων τῶν φραγα-
 μάτων, ἀλλ' αὐτὴ ἡ θαπόρησις, δὲν μὲ πείθει ὅτι ἐγὼ
 ὑπέρχω; Μὲ συγχαρῆ ἐκείνη νὰ θαπορῶμαι ὡς
 τότε; ἐπειδὴ αὐτὸ ἐγὼ ἰξόρω ὅτι θαπορῶ, δὲν εἶμαι
 ἐγὼ ὡδαπλησίως πεπεισμένος περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐμῆ
 τῆ θαπορήντος, ὡσπερ ὡς τότε τῆ ἐνθυμήματος τὸ
 ὅποιον καλεῖται θαπόρησις; Ἄρα ἡμεῖς ἔχομεν, ἐκ
 πείρας, μίαν ἀμεσον γινῶσιν, μίαν ἐνδοθεν ἀτίληψιν,
 ἀλλ' ἀπταισον, τῆς ἡμῶν ὑπάρξεως. Ἐκάστη φράξις, καὶ
 αἰσθήματος, καὶ λόγος (2), καὶ ἐνθυμήματος, μᾶς βε-
 βαιοὶ περὶ τῆς ἡμῶν ὑπάρξεως. Ἐδῶ λοιπὸν, ἡμεῖς
 δεκνέμεθα ἐπὶ τὸν πλείον ὑψηλὸν βαθμὸν βεβαϊότητος,
 ὅπῃ εἶναι διωατός.

ΚΕ.

- (1) Penso, io ragiono.
 (2) È di ragionamento;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῆς Γνώσεως ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν τῆς Ὑπάρξεως τοῦ
 ΘΕΟΥ.

ΕΓὼ καὶ ὁ Θεὸς ἐκ ἐνεκόλαψεν ἐδεμίαν ἰδέαν ἔμφαντον ἐαυτῷ εἰς τὸ πνεῦμα πῶν ἀνθρώπων, ὅμως οὐκ ἀφῆκεν ἑαυτὸν ἀμάρτυρον, χάριν αὐτῶν. Πειραστισμῶσι ὡς ἐποίεῖσι μὲ τὰς δυνάμεις τῶ ἀντιλαμβάνεσθαι, τῶ αἰδανέσθαι, καὶ τῶ θεολογίζεσθαι, ὡς ἐαυτοῖς μία φανερὰ ἀδικία, ἀν' ἀπωδύροντο ὅτι ἐλλείπεισιν ἐλέγχων πρὸς τὸ βεβαιεῖσθαι περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆ δημιουργίας αὐτῶν· ἐπειδὴ δύναται νὰ τὸν γινώσκωσιν, ἐφ' ὅσον τὸς εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς τὸ ἐφικνεῖσθαι καὶ τῶ πέρας ἔχει τὸ ὅποιον ὑπάρχει, καὶ τῆς δόξαιμονίας ἣτις εἶναι τὸ πλέον μέγα τῶ συμφερόντων αὐτῶν. Ἀλλ' εἰ καὶ ἡ ὑπαρξίς τῶ Θεοῦ εἶναι μία ἐκείνων τῶ ἀληθειῶν ἣτις ἀνακαλύπτεται δόκωτάτα, πλὴν χρειάζεται νὰ ἐφισῶμεν τὸν νῦν τῶ ἀποδεικνύειν ἐκεῖνω, καὶ νὰ ὅπῃ φέρωμεν τὸς αὐτῆς ἐλέγχους ἐκ τινος μέρους ἀναμφισβητῆτα τῶ ἡμετέρων γνώσεων· ἄλλως θέλωμεν ἦσθαι ὡς ταύτης τῆς ἀληθείας ἐν μιᾷ ἀγνοίᾳ ἔπω παχείᾳ, ὡσπερ ὡς τῶ Μαθηματικῶν ἀληθειῶν τῶ πλέον ἐναργῶν ἀλλ' ἀγνωσθῶν, ἔχει τὸ νὰ μὴ ἐπέσησέτις τὸ αὐτῶ νῦν ἐκείναις.

ΔΙΑ νὰ δεικνύωμεν ὁμῶς, καὶ τὴν ἡμῶν ἰκανότητα τὸ γινώσκειν μὲ βεβαιότητα ὅτι εἶναι εἰς ΘΕΟΥΣ, καὶ τὸν ἔσπου μὲ τὸν ὅποιον ἐφικνόμεθα ταύτης τῆς βεβαιότητος
 ἄς.

ἀς μὲν ὑπάγωμεν πορρώτερον ἢ εἰς ἡμᾶς αὐτὰς. Ἡμεῖς γινώσκουμεν ἀμάχως ὅτι ὑπάρχομεν, ὅτι ἐσμὲν παρ᾿ ἑαυμάτι: ὅτι τὸ μὴ ὄν εἶναι παραπλησιῶς ἐπιπέθειον καὶ ποροβάλλη ἐν ὄν πραγματικόν, ὡσπερ εἰς ἡμπορῆν εἶναι ἴσον δυσὶ γωνίαις ὀρθαῖς. Ἄρα εἶναι ἐναργείας Μαθηματικῆς ὅτι παρ᾿ ἑαυμάτι ὑπῆρξεν ἐξ αἰδίου: ἐπειδὴ καὶ παρ᾿ ἐκεῖνο ὅπερ δὲν ὑπάρχει ἐξ αἰδίου, ἔχει μίαν εἰρηλίω: καὶ παρ᾿ ἐκεῖνο ὅπερ ἤρξατο χρεωσθεῖν εἰς ποροβλήθη ἐκ τίνος παρ᾿ ἑαυμάτος ὅπερ πορογηῖσαστο ἐκεῖνε.

Εἶναι τῆς αὐτῆς ἐναργείας, ὅτι παρ᾿ ὄν ὅπερ ἔχει τὴν αὐτὴ ὑπαρξιν ἐξ εὐδὸς ἄλλε ὄντος, χρεωσθεῖ ποροσθεῖν εἰς ἔχη ἐκ τῆς τῶ ὄντος πάσας τὰς ποιοτήτας, πάσας τὰς δυνάμεις τὰς ὁποίας ἐκεῖνο πορολέχει ἐν ἑαυμάτι: διότι δὲν ἡμπορεῖ εἰς τὰς ἔχη ἀλλάχθεῖν: Ἄρα αἰώνιος κρατὸς πάντων τῶ ὄντων, εἶναι ποροσθεῖν ὁ κρατὸς τῶν πάντων τῶ δυνάμειων αἰτίνε, ὑπάρχασιν. Ἄρα τὸ ὄν τὸ αἰώνιον εἶναι κραταιότερον πάντων τῶ ἄλλων ὄντων.

Προσ τῆτοις ἡμεῖς δέοσκομεν ἐν ἡμῖν τὰς δυνάμεις ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τῶ γινώσκειν: Ἄρα εἶναι ἐν ὄν ὅπερ ὑπάρχει ἐξ αἰδίου. Χρειάζεται ἢ εἰς ὁμολογῆμεν τῶτο, ἢ εἰς λέγωμεν, ὅτι ἐν εἰς χροῖος, καθ' ἑν ἐν ἐν εἰς δὲν ὄν νοῦν: Πρότασις ἀδύατος. Δὲν ἡθελεν ἡθελεν λοιπὸν ποτε γνώσις: ἐπειδὴ εἶναι ποροπλησιῶς ἀδύατον, ἐν παρ᾿ ἑαυμάτι τυφλόν, ἀνὸ ἀντιλήψεως, ἀνὸ γνώσεως, εἰς ποροβάλλη ἐν ὄν νοῦν, ὡσπερ εἶναι ἀδύατον, ἐν εἰς γωνίον εἰς ἀποτελεῖ εἰς γωνίας μείζονε δύο ὀρθῶν.

Ὅτι τῶς ἡμεῖς χασκεπτόμενοι πορο ἐκεῖνε τὸ ἰποῖον ἐτανομέσθα ἀμάχως ἐν ἑαυτοῖς, ἐφικνέμεσθα τῆς γνώσεως ταύτης τῆς ἀληθείας βεβαίε καὶ ἀναμφιβόλε, Εἰ-

248 Περὶ τῆς Γνώσεως ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν Κεφ. Ι
να εἶ Ὁν Αἰώνιον, Κραταιότατον καὶ ἀπείρων Νοῦν
Καὶ εἰ διαφέρει μὲν τί ὄνομα ἐκεῖνο καλεῖται, ἢ μὴ
ἐκεῖνο τὸ ΘΕΟΥ, ἢ ἄλλα τινός. Ἀρκεῖ γὰρ εἶναι
ἐκεῖνος ὑπαρξίς βέβαιος, καὶ διὰ τὸ ἐξοσκέπτεσθαι αὐτὸν
τῆς ἐκείνης ἰδέας, γὰρ δυνάμει γὰρ ἐπιφέρονται πᾶσαι
αἱ ἰδιότητες αἰτινες πρέπει γὰρ τὸ ἐπινοούμεναι.

Ἐκ τῆς ἡδὴ ρηθέντων, φαίνεται ὅτι ἡ ὑπαρξίς τοῦ
ΘΕΟΥ μᾶς εἶναι βεβαιότερα τῆς ὑπάρξεως τῆς πρᾶξης
μάτων τῶν ὁποίων αἱ αἰδήσεις δὲν μᾶς ἀνεκάλυψαν
ἀμέσως. Ἐγὼ ἔτι προσδέτω ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν πλέον πρὸς
πληροφορημένοι αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἢ αὐτῆς τῆς
ὑπάρξεως ἐπινοεῖν ἐξωθεν πράγματος. Ὅταν ἐγὼ λοιπὸν
γὰρ πεπληροφορημένοι, ἐγὼ ὁμιλῶ περὶ μιᾶς πλη-
ροφείας τῆς ὁποίας ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν γὰρ ἐλθεῖν
πρὸς, ἐν ὅσῳ ἡμεῖς ζῆτομεν τῆς ἐλέγχου μὲν τῶν αὐ-
τῶν ἀπὸ μὲν, μὲν τῶν ὁποίων ἐρῶμεν ποσῶς ἀ-
λλας ἀληθείας.

Τί εἶναι τὸ τοῦ Ὁν ὅτι ὑπάρχει ἐξ αἰδίου; ἡ-
μεῖς δὲν ἔξέδρομεν, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν γὰρ διαλαμβαῖν
μὴ εἰ μὴ δύο γῆν ὄντων; τὰ μὲν εἰσὶν ἀπλῶς ὑλ-
κὰ καὶ ἄμοιρα πάσης αἰδήσεως, πάσης ἀντίληψως: αὐ-
τὰ δὲ ἔχουσιν αἰδήσιν καὶ ἀντίληψιν: ἡμεῖς ἐπιγινώσκου-
μεν αὐτὰς ἐν ταύτῃ τῇ συμμοίᾳ ὄντων. Ἐγὼ, εἰς τὴν
ἕξιν, θέλω καλῶς ταῦτα τὰ δύο γῆν ὄντων, ὄντων
ἐνθυμέμενα, καὶ ὄντων μὴ ἐνθυμέμενα. Οὗτοι οἱ
ὄροι εἰσὶν οἰκειότεροι τῶν παρόντος σκοπῶν ἢ ἐκεῖν-
ων ὄντων ὑλικῶν, καὶ ὄντων αὐλων.

Ἐγὼ λοιπὸν λέγω ὅτι τὸ αἰώνιον ὄν εἶναι ἀνα-
καίως εἶ ὄν ἐνθυμέμενον: ἐπειδὴ εἶναι ἀδυνα-
μία ἀδύνατον γὰρ ὑπολαμβάνητις, ἢ ὑλὴ, ἢ τις εἶναι
μὴ ἐνθυμέμενη, γὰρ προβάλλη εἶ ὄν ἐνθυμέμενον
ἄσπερ

ὡςπερ εἶναι ἀδύνατον νὰ καταλαμβάνητις ὅτι τὸ δέν
 ἔμπορεῖ νὰ δίδῃ τὴν ὑπάρξιν τῆ ὕλη. Ἡ ὕλη δὲ
 ἐκλείπει ἐν ἑαυτῇ ποσάπαν τὴν δύναμιν τῆ πο-
 βοιάητι: ἐπειδὴ, ὑποπεθεύτος ὅτι μία μερὶς ὕλης
 ὑπάρχει ἐξ αἰδίου, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς μέρη εἰσὶν ἐν
 μιᾷ τελείᾳ ἡρεμῆσει, ἂν δὲ εἶναι ποσάπαν ἄλλο ὄν
 ἐν τῇ φύσει, ταῦτα τὰ μέρη θέλῃσι μῆ ἐν ταύτῃ τῇ
 ἡρεμῆσει, πάντοτε ἐν μιᾷ ἡρεμῆσει αἰώνιᾳ, ἐν μιᾷ ἀφρα-
 γείᾳ (1) ὀλοτελεῖ: ἐπειδὴ, καθ' ἑαυτὰ, μᾶς εἶναι ἀ-
 δύνατον νὰ τὰ ἐκλαμβάνωμεν νὰ δυνάμνται ποτὲ, μῆτε
 νὰ διδάωσιν ἑαυτοῖς τὴν κίνησιν, μῆτε νὰ ποβοιάησι
 τι. Ἄρα ἀφ' ἧς ἡ ὕλη δὲ ἔμπορεῖ νὰ ποβοιάητι δὲ
 ἐπις αὐτῆς ἰχύος, μῆτε μηδεμίαν κίνησιν, ἀνάγκη εἶναι,
 ἢ αὐτῇ ἢ κίνησιν νὰ πῆς εἶναι αἰώνιος, ἢ ἐν ὄν ἰχυράτε-
 ρον νὰ ἐνετύπασεν ἐκείνῳ αὐτῇ. Ἄλλ' ἔτι ὅτε ὑπετί-
 θετο κῆ κίνησις νὰ πῆς εἶναι αἰώνιος ἐσιάθη, πλὴν
 θέλει ἴδαι πάντοτε ἀδύνατον ἢ ὕλη, αὐτῇ ἢ ὕλη, αὐ-
 τῇ ἢ κίνησις, αἱ ὁποῖαι δὲ ἐνθυμῆνται τὸ ποσάπαν νὰ
 ποβοιάησι ποτὲ τὸ ἐνθύμημα. Δὲ εἶναι ἥττον ἀνώ-
 τερον πῆς ἰκανότητος πῆς ὕλης καὶ πῆς κινήσεως νὰ πο-
 βοιάησι τὴν γνώσιν, ἢ εἶναι ἀνώτερον πῆς ἰχύος τῆ
 μὴ ὄντος, νὰ δίδῃ τὴν ὑπάρξιν τῇ ὕλη. Δίελε τὴν ὕ-
 λην εἰς ὅσα μέρη θελήσεις: δὲ ἐκείνῃ τὰς κινήσεις καὶ
 τὰς μορφὰς ὅπῃ σὲ ἀρέσει, αὐτῇ δὲ θέλει ἐνεργῆ ἄλ-
 λως ἐπὶ τὰ σώματα, τῆ ὁποῖων τὸ πάχος εἶναι ἀάλο-
 γον πρὸς ἐκείνῳ, ἢ αὐτῇ ἐποίει πρῶτερον. Τὰ πλέον
 μικρὰ μέρη τῆ σώματων ζίβονται, ὡθεῖνται, ἀθίσαν-
 ται πρὸς ἄλληλα, ἐπίσης τοῖς πλέον μεγάλοις: καὶ τῶτο
 εἶναι παῦ ἐκεῖνο ὅπῃ ταῦτα δύνανται νὰ ποιῶσιν.

ἌΡΑ

(1) In una inazione intiera:

250 Περί τῆς Γνώσεως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν κτ. Κεφ. Ι

ἌΡΑ, ἀν' ἔχ' ὑπῆρχεν ἔδωκεν Ὁν αἰώνιον, ἢ ὕλη δὲ
ἤθελε ποτὲ ἀρχεται νὰ ὑπάρχη: Ἄρα, ἀν' ἢ ὕλη αἰ
αἰώνιος, ἀλλ' ἄμοιρος κινήσεως, ἢ κίνησις δὲν ἤθελ
ποτὲ ἠμπορῆ νὰ ἀρχεται: Ἄρα, ἀν' ἔχ' ὑπῆρχεν ἄλλ
Ὁν αἰώνιον ἢ ἢ ὕλη, ἔτι ὅτε ἐκείνη ἰὼ κεννημένη εἶ
αἰδία, δὲν ἤθελεν ἠμπορῆ ποτε νὰ ὑπάρχη ἐνθύμημα
ἐπειδὴ ἢ ὕλη, ἰσοτιθέτω μὴ ἢ ἀπὸ ἀρχῆς κινήσεως
δὲν ἠμπορεῖ νὰ δελαμβάνηται νὰ περιελίξη προκατα
κτικῶς ἐν ἑαυτῇ τὴν αἰδησιον, τὴν ἀντίληψιν, τὴν γνο
σιν: ἐπειδὴ, ἀν' ἰὼ δυνατὸν νὰ δελαμβάνηται κτ' τῆ
τὸν ἔσπον, τότε ἢ γνώσις, ἢ αἰδησις, καὶ ἢ ἀντίληψ
ἤθελον ἦδαι ἰδιότητες αἰωνίως ἀχώριστοι ἀπ' ἐκείνης
ἀπ' ἐκείνης, λέγω, κτ' ἀφ' ἐκείνης τῆς μερῶν αὐτῆς. Τ
πρωτων πάντων τῆς ὄντων, ὅ, τὴν τῆτο εἶναι, τὸ ὄ
τὸ αἰώνιον, ἄρα εἶναι μία ἰσοστάσις ἐνθύμημένη: τῆ
εἶναι πρὸ πάντων τῆς ἄλλων ὄντων: ἄρα περιελίξει
ἑαυτῷ, τελαχισον, πάσας τὰς τελειότητας αἰτινες δυνά
ται νὰ εἶναι ἐν τῷ εἰρμῷ. Ἄρα ἢ ὕλη δὲν ἠμπορε
νὰ εἶναι τὸ πρῶτον αἰώνιον Ὁν.

Τῆς ἀναγκαίας ὑπάρξεως ἐνὸς Πνώματος αἰωνί
ἔπως λοποδεδειγμένης, θέλει ἦδαι εὐκολον νὰ ἐφικνηται
τις τῆς γνώσεως τῆς ΘΕΟΥ: ἐκ ταύτης θέλει ἀκολουθῆ
ὅτι πάντα τὰ νοῦνται ὄντα, τὰ ὅποια ἤρξαντο νὰ ὑπάρ
χουσιν, ἔχαρῶνται ἐκείνη, κτ' ὅτι ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἄλλ
λας δυνάμεις, μήτε πρὸς τὸ γινώσκειν, μήτε πρὸς τὸ
πράττειν, ἢ ἐκείνας τὰς ὁποίας ἔδος ἔδωκεν αὐτοῖς: Ἐ
θέλει ὅξ ἐκείνης ἀκολουθῆ, ὅτι, ἀν' ἐκείνος ἔκτισε τὰ
νοῦνται ὄντα, ἔδωκε προσέτι τὸ εἶναι τοῖς μέρεσι τοῖ
ἥττον ἀξιοσκέπτοις τέτε τῆ Παντός. Ἀρχαὶ γόνιμοι
δὲ τῆς ὁποίων θέλει παγιῶται τὸ ἐκείνη Πανσοφον, τ
ἐκείνη Παντοδύαμον, κτ' τὸ ἐκείνη Προσοπτικόν, ἰδιαι
ματα

Κεφ. ΙΑ'. Περὶ τῆς Γνώσεως ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν κτ. 251
κατα ἐκ τῶν ὁποίων, δι' ἀναγκαίων ἀκολουθιῶν, θέλει
ἐπιφέρονται αἱ ἄλλαι τελειότητες ἐκείνας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Α'.

Περὶ τῆς Γνώσεως ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν τῆς ὑπάρξεως
τῶν ἄλλων πραγμάτων.

ΗΜΕΙΣ εἴμεθα ἐληλεγμένοι ὡς τῆς ὑπάρξεως
ἡμῶν διὰ γνώσεως ἀμείσας: ὡς τῆς ὑπάρξεως τῆ
ΘΕΟΥ δι' ἀποδείξεως: ἀλλ' ἐκείνη τῶν ἄλλων πραγμά-
των δὲν μᾶς εἶναι γνωρίμη εἰ μὴ δι' αἰδημάτων: ἐπει-
ὅτι ἐκτὸς τῆς ὑπάρξεως τῆ ΘΕΟΥ, ἥτις ἀπεδείχθη
ἀναγκαῖα, ὑποδείξεως τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, ἡμεῖς
ἐχόμεν ἀδεμίαν ἀκολουθίαν μήτε ἐκ τῆς ὑπάρξεως
αἰγμάτων τινος ἰδίᾳ εἰς τὴν ὑπάρξιν ἐνὸς ἄλλου, μή-
ἐκ τῶν ἰδεῶν ἡμῶν εἰς τὴν ὑπάρξιν τῶν πραγμάτων
ὁποῖα ἐκείναι παρεῖωσι: Δὲν ἠθέλον ἀποδεικνύη-
καλλιὸν ἢ ὑπάρξιν ἐνὸς πράγματος ἐκ τῆς αὐτῆ
ἡμεῖς, ἢ ἠθέλον ἀποδεικνύηται ἢ ὑπάρξιν ἐνὸς ἀνθρώ-
ἐκ τῆς αὐτῆ εἰκότος, ἢ ἢ ἀλήθεια μιᾶς ἰσοθείας ἐκ
ληρημάτων (1) ἐνὸς ὀνείρου.

ΑΡΑ ἐκ μόνης τῆς κατ' ἐνέργειαν ἀποδοχῆς (2)
ἰδεῶν αἰτινες μᾶς ἔρχονται ἔξωθεν, ἡμεῖς ἐσμεν
ἀβαιοὶ ὡς τῆς ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων τὰ ὁ-
αὐτὰς προβάλλουσιν: ἐπειδὴ ἴσως ἀγνοοῦμεν ἡμεῖς
ἔσπον ταύτης τῆς ἀποδοχῆς ἰδεῶν, ἢ ἴσως δὲν γί-
νεται

(1) Vaneggiamenti.

(2) Attual ricevimento.

νεταί ἐδεμία ἐπίσκεψις (1) περὶ ταύτης. Ἀλλ' ἐν ἡμεῖς ἀγνοῶμεν τὸ πῶς, εἴτε τὸ ἀφίνομεν χανὰ ἐφισῶμεν τὸν νῦν ἐκείνω, τῆτο δὲν μαιοὶ ἐδὲν μετὶ βεβαίωτητα τῆς αἰδήσεων, μήτε τὸ πραγματικὸν ἰδεῶν ἐκείνων.

Ἐγὼ ὅμως ὁμολογῶ, ὅτι αὕτη ἡ γνώσις ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν ἐξ αἰδήματος, δὲν εἶναι ἔγω βέβαιος ὡς ἐκείνη ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν ἐξ ἀπλῆς ὀφείας, καὶ ἐξ ἐδείξεως: Πλὴν αὕτη εἶναι ἀξία τῆ ὀνόματος γνώσεως αὐτὰ τὰ ὄργανα ἡμῶν, τὰ ὅποια ἐγὼ ὑποθέτω νὰ εἶναι τετραγυμνά, μᾶς διδάσκουσι, δὲν μίας ἀντιλήψουσι καὶ ὀρθῶς τετραγυμνῆς. Ἀλλὰ πρὸς τῆ μαρτυρία τῆς αἰδήσεων ἡμῶν, αἵτινες μᾶς βεβαιῶσι, τὸν ἔσπον τὸν πλεόν ἰσχυρόν, περὶ τῆς πισότητος τῆς εὐδικεινείας τῆς ἀπαγγελίων αὐτῶν, ἡμεῖς ἔχομεν ἄλλα τεκμήρια, τὰ ὅποια σαφεῶς ἔχουσιν εἰς τὸ καθίστασθαι βεβαίως τὰς ἐκείνων μαρτυρίας.

Α. Εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ αἰδηταὶ ἰδέαι ποροβάλλονται ἐν ἡμῖν δι' αἰτιῶν ἐξωθεν, καὶ αἵτινες πλῆτὸς τὰς ἡμῶν αἰδήσεις: τῆτο εἶναι ἔγως ἀληθές, ὅπῃ ἐνοιοι, οἵτινες εἰσὶν ἐσερημῆοι μᾶς αἰδήσεως, δὲν ποροῦσι πλέον νὰ ὀδοκπῶσι τὰς ἰδέας ταύτης τῆς αἰδέσεως: Οὐδὲν ἄλλο μέσον ἡμπορεῖ πλέον νὰ τὰς εἰσάγῃ εἰς ἐκείνας: πᾶσα δὲ βάσις εἶναι αὐταῖς κεκλεισμένη.

Β. ΣΥΧΝΑ ἡμεῖς δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ὀδοκπῶμεν τὰς ἰδέας πραγμάτων τινῶν. Ἐγὼ ἡμπορῶ, ὡς εἰσάγει μοι, καὶ μὲ κεκλεισμένους τὰς ὀφθαλμούς, νὰ ἀναλέσω εἰς τὸ πνεῦμά μου τὴν ἰδέαν τῆς Ἡλίας, πῆ ὅπου

Κεφ. ΙΑ'. ἔχουσι τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλων κτ. 253
 παραγόμενα αἰδήματα εἶχον ἀφήσεις ἐκεῖνο· ἀλλ' οὐδὺς
 ὅτε ἐγὼ βλέπω τὸ τοῦ Ἄσρον, αὐτὸ ἐντυποῖ ἀναγκαίως
 μίαν ἰδέαν ἐν ἐμοί. Ἄρα εἶναι μία διαφορά ὀλοχερῆς
 μεταξύ τῆς ἰδεῶν ὅπερ διασώζει ἢ μνήμη, καὶ ταῖς ὁποίαις
 ἡμῶν ἢ ἡμῶν νὰ χωῖμαι καὶ τὸ δοκῶν ἐμοί, καὶ ἐκείνων
 ἢ ὁποῖαι δια τῆς ἐνεργείας τῆς ἔξωθεν ὑποκειμένων,
 βεβαίως εἰς αὐταῖς μίαν διαβάσιν καὶ μίαν εἴσοδον ἐν
 ἐμοί καὶ αὐτὸ ἐμῶ.

Γ. ΠΡΟΣΘΕΣ, ὅτι πολλαὶ αἰδήματα ποροβάλλονται
 ἀληθείας, εἰ καὶ ἢ ἐκείνων μνήμη ἐκίτι ποροξενεῖ
 ἀληθινόν. Μία αἰδήσις ἀληθινὴ ἐπικαύσεως (1),
 ἀνακεκλημένη εἰς τὴν μνήμην, δὲν βασιλεύει πλέον.
 Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ αἰδήματα ἀληθείας δειμείας, χω-
 ρεῖς νὰ ποροβάλλονται ἐκ τινος αἰτίας παραγματικῆς, δὲν
 εἶναι εἰ μὴ φαινομενά ταῖς ὁποῖα ἔρχονται νὰ παρατ-
 ῶσι τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ παύσιν εἰς αὐτῶν ἢ ταῦ-
 τε εὐδέποτε ἐλυμαίνοντο (2), ἢ ἐλυμαίνοντο ἐμμόνας καὶ
 ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ, ὅσακις διασώζεται τις ἐκεῖνων.

Δ. ἘΝ πολλαῖς ἀφορμαῖς, ἐκεῖνο ὅπερ μαρτυρεῖ μία
 αἰδήσις, δικαιῶται, καὶ πληρέστατα βεβαιῶται ὡσαύτως τῆς
 μαρτυρείας τῆς ἄλλων αἰδήσεων. Ἐκεῖνος ὅπερ ὑποπτέει
 τὸν ἀπατῶν ἢ ἐκεῖνος ὄψις, ὅταν αὐτὴ τὴ δεικνύη
 πῦρ, θέλει ἀφανίσῃ τὰς διαπορήσεις αὐτῆς, εἰὰ ἐγγύ-
 τερον πλησιάζῃ ἐκεῖνῳ, καὶ εἰὰ ἐπικαλέσῃται τὴν ἀφῆν.
 Μάθημα βραχὺ, τὸ ὁποῖον θέλει τὸν ἐλέγχῃ, ὅτι τὸ
 πῦρ δὲν εἶναι μία ἀπλῆ ἰδέα, ἐν ἀπλῆν φαινομενά.

Εἰ ἂν, μὲν τὰ ἤδη ρηθεύτα, ἔτι δὲ εἰσκηταί τις ἐπο-
 τελεπτικός ὅπερ νὰ ἀπιστῇ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν αἰδήσεων
 αὐτῆς, ὅπερ νὰ διαπορῇ ὡσαύτως τῆς ὑπάρξεως πάντων τῶν παραγ-
 μα-

(1) Scottatura. (2) Incommoderebbero,

μάτων, καὶ νὰ φαντάζηται ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ γινώσκῃται ἐξ αὐτῶν, καὶ ὅτι πάντα εἰσὶ λήρησις: ἄς ὀνειράτῃ ὅτι εἰς ἀνθρώπος ἔξυπνος τῷ ἀποκρίνεται, ὅτι βεβαίως ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκ τῶν αἰδήσεων. εἶναι πόσῳ μεγάλη, ὅσον ἡ φύσις ἡμῶν δυνάται νὰ τὸ συχωρῇ, καὶ ὅσον ἡ κατὰστασις ἡμῶν τὸ ἀπαιτεῖ: ὅτι τὰ ὄργανα ἡμῶν ἐκ εἰσὶ προσηρμοσμένα, μίτε τῇ ὑπερυπέθει ἐκτάσει πάντων τῶν ὄντων, μίτε μίαν καταλείπει πάντων τῶν παραγμάτων, ἵτις νὰ εἶναι σαφὴς καὶ ἀμοιρος πάσης ἀμφιβολίας: ὅτι κατεχηματισμένα (εἰς) ταῖς χεῖραις ἡμῶν ταῖς ἐπι τῆς γῆς, μᾶς δαλδύσει μὴ πισιόπητος, σημειεῖται ἡμῖν εἰλικρινῶς ἐκεῖνα ὅπερ μᾶς εἶναι ἐπιωφελὲς ἢ ἐπιβλαβὲς καὶ τὸ σῶμα. Ὅπερ ἐστὶ ὁ ἡμέτερος νυσαλιός (2) ἰσχυρογνωμονῆ, ἄς δοκιμάσῃ τὴν καύσιν τῆς φλογός: ἡ ἀλγηδὼν θέλει τὸν ἔξυπνον ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. Ἐὰν ἡ ἀποπτύη ἢ φλόξ νὰ ὑπάρχη ἐξ αὐτοῦ, θέλει αὐτῷ ἐκφυγῆ, καὶ τὸ ἀρκεῖ. Ἐπειδὴ ἐκεῖ δυνάται νὰ ἐπιδυμῇ κατόπιν τῶν πράξεων αὐτῆ, βεβαιοτέρως ἢ τὰς αὐτῆ πράξεις ἐκεῖνας αὐτάς: Ἄρα γινώσις ἢ λαμβανομένη πᾶσα τῶν αἰδήσεων, εἶναι πόσῳ βέβαιος ὅσον ἔμπορεῖ τις νὰ τὴν ἐπιδυμῇ: Αὕτη εἶναι πόσῳ βέβαιος, ὅσον ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ ἀλγηδὼν, τῆς ὅσον ἡ δὴτυχία ἡμῶν, καὶ ἡ δυστυχία ἡμῶν, τὰ μὴ νὰ παραγάματα, τῶν ὁποίων ἡ γινώσις καὶ ἡ ὑπαρξίς δὲν φέρουσιν ἡμῖν.

Οὕτως ἡμεῖς ἐσμὲν βέβαιοι, ὅτι ὅταν αἱ αἰδήσεις ἡμῶν εἰσάγωγσιν ἰδέαν τινα εἰς τὸ ἡμῶν πνεῦμα, ὑπαρχει ἐν ἐκείνῃ τῇ αὐτῇ στιγμή παραγάματι ὑπάρχον ἐξ αὐτῶν: ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἔμπορεῖμεν νὰ ἔχομεν μίαν τοιαύτην

(1) Conformati.

(2) Dormicator, delirans.

Κεφ. ΙΑ'. ἔχουσι τῆς ὑπάρξεως τῆ ἀλλων κτ. 255

κίω βεβαιότητα, εἰ μὴ κατ' ὅσον αἱ αἰδησεις ἡμῶν κινῶνται ἐνεργείᾳ τοῦ ἀέτιος ὑποκειμένης : διότι, τὸ νὰ εἶδον ἐγὼ παρὸ μικρῆς εὐα ἀνθρώπου, δευ ποιεῖ νὰ ἀκολληθῆ ἐκ τῆς ὅτι ἐκεῖνος ὑπάρχει ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμή ἀπειθῶς. Ἐ'τι ἐγὼ ὀπιφέρω ἐκ τῶν τεθεισῶν ἀρχῶν, ὅτι τὰ πράγματα τὰ ὅποια ἄλλοτε ἐπληξῶ τὰς ἡμῶν αἰδησεις, ἄλλοτε ἐκεῖνα ὑπῆρξαν. Ἡμεῖς ἐσμῆν βεβαιοὶ τοῦ πεύτης τῆς ὑπάρξεως τῆς παρελθούσης, ἐφ' ὅπου χρόνον ἡμεῖς ἔχομεν μίαν ἀσφαλῆ μνήμην ἐκείνης.

ἘΓΩ' δεβαίνω τώρα εἰς τὴν ὑπάρξιν τῶν πνευμάτων. Ἡ ὑποκάλυψις μᾶς βεβαιοὶ τοῦ ἐκείνων ὑπάρξεως, καὶ ὁ λογισμὸς δογματίζει νὰ μὴ εἶναι αὐτὴ μίτε ἀδύνατος, μίτε ἐναντία τῇ ἐμοιοαληθείᾳ. Ἐὰν ἐρξάμεθα εἰς ἡμῶν, καὶ καταβαίμεν δε βαδμῶν ἀνεπαιδῆτων, ἐκ τῶν ζῶων τῶν λεγομένων 'Ανθρώπων', καὶ πᾶσιν τῶν ζῶων τῶν λεγομένων 'Θηρίων', καὶ ἐκ τῶν πλέον ἀτελῶν τοῦ τοῦ τοῦ, δε πάντων τῶν κτηνῶν : καὶ ἐκ τῶν, δε τῶν σωματῶν τῶν ἥττον ὀργανισμῶν, ἕως εἰς τὰ πλέον ὀτελή : ἡμεῖς δε τοῦ εὐρη πανταχῶ μίαν κατάβασιν (1) ἀνεπαιδῆτον. Τώρα ὅταν ἐγὼ λαμβάνω ἐν νῶ τὴν ἀπειρον δύναμιν ἐν Δημιουργῶ τῶν ἀπάντων, φαίνεται μοι ὅτι εἶναι ἐν τῇ ἀαρμοσίᾳ (2), καὶ εὐκα τῆς ἀξιοσφραπέως (3) 'Ἀρμονίας τῆ παντός', καὶ ἀξιον τῆς ἀγαθότητος τῆ ἐκείνης ἀρχιτέκτονος, ὅτι κατὰ αὐτὴς δε ἀφισον εἶδον κατὸν τῶ σωματικῶ κόσμῳ, ἕτος προσέτι ἐκτισον ὄντα, καὶ ὅποια, δε βαδμῶν ἀνεπαιδῆτων, αἴρονται ἀφ' ἡμῶν εἰς τὰς ἀπείρας ἐκείνας τελειότητας. Ἐν ταύτῃ τῇ

ἴσο.

(1) Discesa, calata. (2) Convenienza.

(3) Maestosa.

ὑποθέσει, καθὼς ὑπάρχει ἀπείρως μείζον ἔπαρμα (1)
 ἐξ ἡμῶν ἕως εἰς τὸν ΘΕΟΝ, ἢ κατάβασις ἐξ ἡμῶν
 ἕως εἰς τὴν πλείον ταπεινὴν γάσιν τῆς ὑπάρξεως, ἢ θελοῦ
 ἀπολαθῆ ἐντεῦθεν ὅτι ὑπάρχουσι πλείονα εἶδη κτισμα
 των ἀνωτέρων, ἢ κατώτερων ἡμῶν. Νὰ δογματίζητε
 περὶ τῆς ἐκείνων φύσεως, καὶ νὰ διατάττη (2) τὰ ἐκεί
 των εἶδη, εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς. Αἱ αἰδήσεις ἡμῶν, καὶ
 τῆτο, μᾶς εἶναι ἀχρηστοί, καὶ ἡ ἰδέα ὅπερ ἡμεῖς ἔχο
 μεν ἐκείνων, ἥτις ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρξίν τῶν Αἰωνί
 Οντος, δὲ παρέχει πλείονα ἔλεγχον ὅτι ταῦτα ὑπαρ
 χουσιν, ἢ αἱ ἰδέαι τῶν 'Κενταύρων' ἀποδεικνύουσιν ὅτι
 τὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἐκείναι παρασῶσιν, ἀληθῶς
 ὑπάρχουσιν.

Ἐκ τῶν ἡδὴ ρηθέντων ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Κεφαλαίου καὶ ἐ
 τοῖς προηγούμενοις, εἶναι σαφές ὅτι ὑπάρχουσι προτάσεις
 αὐτοῦ εἰδῶν Αἱ μὴ βεβαιῶσιν ἢ ἀρνεύται ὅτι αἱ ἰδέαι
 ἡμῶν παρεῶσι πράγματα ἔξω ἡμῶν, οἷόντις εἰσιν Ἀ
 γέλοι : ἐκ εἰσὶ Κενταυροὶ τὸ ἄδραπαν'. Ἡ γνώσις
 ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν τῶν τῶν προτάσεων δὲ ἡμπορεῖ
 ἔχει, ἐν μοίρα ὑποκειμένη, εἰ μὴ πράγματα ἰδέα,
 δὲ ἡμπορεῖ μὴ νὰ τὴν ἀποκτῶμεν εἰ μὴ διὰ τῆς αἰδέ
 σεων : ἐπειδὴ, πλὴν τῶ ΘΕΟΥ, δὲ ἡμπορεῖ μὴ νὰ
 νάσκωμεν ἐδὲν ὀξωτερικὸν εἰ μὴ διὰ τῆς αἰδήσεων. Ἀ
 δὲ ἐκφέρεισι τὰς ἀναφορὰς τῆς ἀπεσπασμένων ἰδεῶν ἡμῶν
 καὶ τὴν ὀξάρτησιν ἐν ἢ ἐκείναι εἰσι μεταξὺ ἀλλήλων.
 Αὐταὶ αἱ προτάσεις διύωνται νὰ εἶναι καθολικαὶ καὶ
 βέβαιοι. Ἀφ' ἧ ἐγὼ ἔχω, ἄδρα. χάριν, τὰς ἰδέαι
 τῶ ΘΕΟΥ καὶ ἐμαυτῆ, τὸ φόβος καὶ τῆς ὑπακοῆς, ἐγ
 δὲ ἡμπορῶ νὰ ἐπέχω ἐμαυτὴν τὸ συγκατατίθεσθαι ταῖς

τη

(1) Elevazione. (2) Ordinare, fissare, regolare.

Κεφ. ΙΑ'. ἔχομεν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλων κτ. 257
 κη τῆ προτάσει, ἐγὼ χρεώσῃ νὰ φοβῶμαι τὸν Θεὸν
 καὶ νὰ ὑπακούω αὐτῷ. Καὶ ἐγὼ ἰξούρω ὅτι πάντες
 αἱ ἀνθρώποι, τὲς ὁποῖες ἐγὼ, δι' ἄποπασμῶν, ἀξέ-
 κλειστα ἐν ἐκείνῳ τῷ εἶδει ὄντων, τῆς ὁποῖων ἐγὼ εἶμι
 ἐν ὑποκείμενον ἴδιον, ὅπισθς ἐμοί, θέλει συγκατατι-
 θῶνται ἐκείνη, ὁὔθὺς ὅπῃ διασκέφονται περὶ αὐτῆς.
 Ἀλλ' ὅποσον ἐν βέβαιος εἶναι αὐτὴ ἡ συγκατάθεσις, δεῖ
 εἶναι ποτὲ παρέχη ἔλεγχον τῆς ὑπάρξεως τῶ Ἀνθρώ-
 πίνε γῆρας.

Εἰν ταῖς προτάσει τῶ πρώτῃ εἶδος, ἡ γνώσις ἡ
 ἐμὴ γεννᾶται ἐκ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποῖας ἐν ἐμοί ἡγε-
 ρεῖν τὰ ἔξωθεν ὑποκείμενα. Εἰν ἐκείναις τῶ δεύτερῃ εἶ-
 δος, αὐτὴ γεννᾶται ἐκ τῆς ἐμῆς φιλοπορίας ὅπῃ τὰς
 ἀποδοτέμε ἰδέας. Εἶναι τῶν τῶν ἐχάτων ὀνομάζον-
 ται 'Ἀλήθειαι αἰώνιοι': ἀλλ' αὐταὶ εἰσι πάσαι ἀξιαί
 τῶν τῶ ὀνόματος. Οὐχ ὅτι αὐταὶ εἰσι πάσαι ἡ εἶναι
 τῶν, ἐγκεκολλημέναι εἰς τὸ πνεῦμα, ἢ ὅτι ἐν τῶν
 αὐταὶ ἐμορφώθησαν εἰς προτάσει, πρὶν αὐ ἡμεῖς ἀπεκ-
 κήταμεν τὰς ἰδέας αἰτινὲς τὰς σιωδέμεσι, καὶ πρὶν αὐ
 ἐμάθεμεν τὰς ἀναφορὰς τῶν τῶν ἰδεῶν: ἀλλ' ἐπειδὴ
 εἶναι ἀδιώατον, εἰς ἀνθρώπος, πεπλετισμῶς με δυ-
 ἀμεῖς καὶ με ἰδέας ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν, νὰ μὴ γινώσκῃ
 ἐμάχως τῶν ἀλήθειαν τῶν τῶν προτάσεων, ὁὔθὺς
 ὅπῃ σκοπήσεται περὶ τῶν ἑαυτῶ ἰδεῶν. Εἰπεδὴ, ὑπο-
 τεθέμετων τῶν ὀνομάτων νὰ σημαίνωσι πάντοτε τὰς αὐ-
 τὰς ἰδέας, καὶ τῶν αὐτῶ ἰδεῶν νὰ ἔχωσιν ὀπιμόνας τῶν
 αὐτῶ ἀναφορῶν πρὸς ἀλλήλας, εἶναι ἐναργῆς, ὅτι προτά-
 σεῖς, μεμορφωμέναι ὅπῃ ἀληθειῶν ἀπεπασμῶν, αἰτινὲς
 εἶναι ἅπαν ἀληθινὰ, χρεώσῃ νὰ εἶναι ἐξ ἀνάγκης
 'Ἀλήθειαι αἰώνιοι'.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Β'.

Ἐπεὶ τῶν μέσων τῶ ἀυξάνειν τὰς Γνώσεις ἡμῶν.

Οἱ Σχολαστικοὶ δὲρόντες ἐγκεκολλημένους ἢ ἐμπεφύκτας τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ποταμίους τινὰς, αἱ ὁποῖαι φελοῖχον δὲτυχῶς τὰς ἀρχὰς πασῶν τῶν γνῶσεων ἡμῶν: ἤρξαντο πάσας τὰς αὐτῶν πραγματείας ἐκτιθεσθαι μίαν, ἢ δύο, ἢ πλείονας τέτων τῶν ποταμίους τὰς ὁποίας ἐπι ἐκάλεσαν 'Αξιώματα': Θεμέλια σερεικῆ ἀσεισα, ἐφ' οἷς ἐκείνοι ἠγειρον κῆ φκοδόμην παῦ τὸ σύστημα αὐτῶν.

ΕΚΕΙΝΟ ἐπεὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν χρῆσιν ταῦτε ἢ ποταμίους (1), ἡ ἀναμφισβήτητος αἱ θαυμάσιαι ἐπιτυχίαι τὰς ὁποίας φαίνεται τὸτο νὰ ἔχον ἐν τοῖς Μαθηματικοῖς ἐν ἐκείναις ταῖς ἐπισήμαις, αἷς ἐδεμίαι ἀλλῆ δυνάτα νὰ φραβάλληται μίτε ὡς πρὸς τὴν βεβαιότητα, μίτε ὡς πρὸς τὴν ἐνάργειαν: Ἀλλὰ, μετ' ἐπιστάσεως ὀλίγης θέλει ἐπηγνωθῆ δὲκόλως, ὅτι τὰ Μαθηματικὰ δευφείλουν τῇ γοριμότητι τέτων τῶν ἀρχῶν τὰς μεγάλας αὐτῶν ἐπιδόσεις, κῆ τὴν πραγματικῶν γνῶσιν τὴν ὁποίαν ἐδεῖς ἀμφισβητεῖ ἐκείνοις. Αὐταὶ χρῆσῶσι παύτῃ ταῖς σαφῆσι κῆ ἀκερβέσιν ἰδέαις τὰς ὁποίας ἡμεῖς ἐχόμεθα ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῶν, κῆ καθότι ἀνακαλύπτονται ἀμέσως αἱ πλέον ἀπλαῖ ἐκείνων ἀναφοραὶ ἢ ἰσότητος ἢ ἀνισότητος, κῆ ἐξ τῶν τῶν ἀναφορῶν, αἱ ἀλλῆ ἐκεί-

(1) Che diè corso a questa pratica.

ἐκείνων ἀναφοραὶ αἱ πλέον σωθῆτοι : Ἄρα οὐ παιδίον ἐσὺ θέλει γινώσκη ὅτι ὅλον τὸ αὐτῆ σῶμα εἶναι μείζον τῆ μικρῆ αὐτῆ δακτύλου , εἰ μὴ διωάμει τότε τῆ ἀξιώματος , τὸ ὅλον εἶναι μείζον τῆ μέρος αὐτῆ ; Ἐδῶ ᾠδακαλῶ τῆς Ἀγαθῆς μετὰ τῆ ἀγαπηθῶσι τῆ ῥηθῶτα παρ' ἐμῆ τῆς ζήτηματος , πότερον οἱ πλείστοι τῆ ἀθρώπων δευ γινώσκουσι τῆ χιον κῆ μῆ μείζονος ἐναργείας τῆ πράγματα τῆ ἰδέα , ἢ τῆς ἀπεσασμίας καὶ γενικῆς ἀληθείας . Αὐταὶ αἱ ἀπεσασμίας ἐκλήθειαι ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ ᾠδαβολαὶ μεταξὺ τῆ αὐτῆ ἰδεῶν τῆ πλέον γενικῶν : ἰδεῶν τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα δευ ἐπλασε , κῆ ἐκάλεσε δι' ἐνὸς ὀνόματος , εἰ μὴ πρὸς τῆ παρεστῶν ἑαυτῆ ὑπὸ μιᾶ μὲν εἰκόνι , ἐν ἄ μὲν ἄρεθμόν ἰδεῶν ἰδεῶν , ἵνα ἐπισηρῆ τῆ μνήμῃ , κῆ τιμητῆ τῆς λόγῃ . Ἄρα τῆς δευ εἶναι ταῦτα τῆ ἀξιώματα ἀρχαὶ τῆ γνώσεων ἡμῶν , ὅτε ἐκεῖνα αὐτῆ ὀφείλῃσι τῆ ἀρχῆ αὐτῶν τῆς ἀπλαῖς ἰδέαις αἰτιεῖς τῆ σωθῆτῃσι .

ΜΗΤΕ εἶναι ὁ μέγας ῥόπος τῆ ἀυξάνειν τῆς γνώσεις αὐτῆ τῆ λαμβανῆτις ἀβέλωις ἀρχάστινας , κῆ ἔτω ἀφίη τῆ ψυχῆ αὐτῆ εἰς τῆ ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῆ ἄλλων . Τῆτο εἶναι τῆ ἀφιστῆται μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἢ τῆ πλησιάζῃ αὐτῆ . Ἐπειδὴ ἐγὼ δευ ἰξέρω ἀιδεμίαν ἀρχῆ ἔτω ἀποπον Ὀρισκείας , Ἡθικῆς , καὶ Φυσικῆς τῆ ὁποίας μία σμικροσρεπῆς καὶ ἀνάιδιτος ἐποταγῆ τῆ μὲν εἶναι ἐπίμη τῆ δέχεται ὡσπερ ἀληθείαν ἀναμφισβήτητον . Ἀλλὰ ἐπίκτησον ἰδέας ἔτω σαφείς κῆ ἔτω τελείας ὡσπερ σὺ θέλεις ἡμπορῆ τῆς ἔχῃς : πρόσαλον ἐκεῖναις ὀνόματα δευ προσκολλήσεων ἰχυρῶν καὶ ἀλύτων : ᾠδαβαλε ἔπειτα ταύτας τῆ ἰδέας : συγκεινον τῆς ἀναφορῆς αὐτῶν : ἀπέρεισον εἰς τῆ μνήμῃ

παύτας : Διὰ μόνον τῆ τῆ κανόνος , σὺ θέλεις ἔχει πλείονας ἐναργεῖς γνώσεις , ἢ ἢ τῆ σεβασμῶ τῆ πλέον ἰχυρῆ κὴ τῆ πλέον τυφλῆ πρὸς πάντα τὰ δυνάτῃ (1) κ' ἐξιώματα , κὴ πρὸς πάντας τῆς ἀνθρώπων τῆ κόσμου ὁμῆ εἰς ἀγαθῆς .

ΠΑΣ ἀνθρώπος ὅστις ἐγχειρεῖ τῆ ἀσθεῖ , καὶ ὅστις θέλει νὰ παρέχη ἑαυτὸν φρόνιμον , χρεωθεῖ νὰ διιδιώη τῆς αὐτῆ ζητήσεις καὶ τῆ φύσιν τῶν ιδεῶν εἰς τῆς ὁποίας ἀπαρτίζονται , κὴ τῶν ἀληθειῶν τῆς ὁποίας θέλει νὰ ἀνακαλύπτῃ . Ποιούμεθα ἡμεῖς τῆς λόγου (2) περὶ ἀληθειῶν γενικῶν , ἢ περὶ τῶν ἡμετέρων ἀπεπασσμένων ιδεῶν , κὴ αἰτίνας δεῦν ἔχουσιν ὑπαρξῆν εἰ μὴ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ; Τὸ μοναχὸν μέσον τῆ ἀξίανειν ἐκείνας , εἶναι νὰ προσιδηταί τις μετ' ἐπιμελείας καὶ ἐπιστάσεως τῆ δέεισκειν τῆς ἀναφορᾶς κὴ τῆς ἐξαρτήσεως ὅτῃ αὐταὶ αἱ ιδεῖαι ἔχουσιν μεταξὺ αὐτῶν . Ὅμως , τῆ ἐπιστρέφειν τῆ μεταχειρίζειν τῆ αὐτῆ ἰκανότητα , κὴ τῆς βαθμῆς πρὸς τὸ ἐκτείνειν τῆς αὐτῆ γνώσεις , περὶ τῆτων τῶν ιδεῶν τῶν ὁποίων γινώσκειται ἐκ μιᾶς κὴ τῆς αὐτῆς ὄψεως ἢ κατὰ πρᾶγμα κὴ κατ' ιδεῶν ἐστία , ἢ μπορῶμεν νὰ μαθησώμεθα ἐπιτυχῶς περὶ τῶν Μαθηματικῶν : παρ' ἐκείνων , λέγω , οἵτινες δι' ἀρχῶν σαφῶν καὶ ἀκόλων , ἐφικνῶνται τέλος πάντων , δι' ἐκείνων ἀεπαίδητων , καὶ δι' ἀκολαθῶν ἀκριβῶς δεδημημένων , ἐφικνῶνται , λέγω , ὅσοι ἐξῆς , αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο τῆ ἀρχῆν ὑπὲρ τῆ ἀνθρώπινον ἰκανότητα . Διὰ τῆτο δεῦν ἐνδοιάζω νὰ λέγω , ὅτι αἱ ἢ κολαθεῖτο ἢ ἐκείνων μέθοδος , πύξαιοντο αἱ γνώσεις ἡμῶν , ὡς πρὸς τῆς ιδεῆς τῶν ὁποίων γινώσκωμεν τῆ καὶ πρᾶγμα κὴ κατ' ιδεῶν ἐστία , πέρα πα-

σῶν

(1) Possibili . (2) Si tratta di .

των τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων, καὶ πάντοτε μὲ ἐν φῶς τῷ ὁποῖον δεῦ ἤθελε ποτὲ ἐγκαταλίπη, ἔτι ἐν ταῖς δυσκολίαις αἱ ὁποῖαι φαίνονται αἱ πλέον χαλεπαί. Τὸ εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ἐποίησέ με νὰ λέγω μὲ πάσης ὑποταξίας, ἐν τῷ Κεφ. Γ'. τίτε τῷ Βιβλίῳ, 'Ὅτι ἡ Ἡθική εἶναι δεκτικὴ ἀποδείξεως ἀδραπλησιῶς ὡσπερ τὰ Μαθηματικά'. Ἐπειδὴ, τῶν ἰδεῶν Ἡθικῆς εἰσὼν πραγματικῶν, καὶ τῶν ἀαφορῶν καὶ τῶν ἀντιτάξεων αὐτῶν κινωσπομῶν καὶ εἰς ἀ πραγματικὸν ἔσπον : δεόμεθα ἡμεῖς ἄλλο πρᾶγματος δεῖ νὰ ἔχωμε μίαν γνώσιν ἐκείνων πραγματικῶ καὶ γενικῶ;

Ἄλλ' ἔχωμε ἡμεῖς νὰ προβιβάζωμε τὰς ἡμῶν γνώσεις δεῖ τῶν ὑποστάσεων; ἀς λαμβάνωμε καὶ ἀς ἀκοῦμε μίαν μέθοδον πάντη ἐναντίαν : ἐπειδὴ εἰς ἐγγεῖρημα (1) πινύματος δεῦ θέλει ποτὲ ἀναπτύξη τῶ ἐκείνων πραγματικῶ εἰσῶν, ἐν τῷ ἐρωτηθῆναι τὰς ἀπεσασμῶν ἰδέας ὅπῃ ἡμεῖς ἔχωμε αὐτῶν. Ἄρα ἐκ τῆς πείρας μόνης ἡμεῖς θέλωμε μανθανῆ πᾶς ἀπλῆς ποιότητος, αἵτινες συσπάρχουσιν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ : ὅτι ἐκεῖνο τὸ σῶμα, ὡσπερ χάλειν, ὅπῃ εἶναι πυρρὸν, βαρῶ, χυτὸν, καὶ ὅπῃ ἐγὼ καλῶ χυσίον, εἶναι ἐν σῶμα πικτόν. Ἄλλ' ἀπώσεν προχωρῆ αὐτῆ ἡ πείρα, ἐν τῷ ἀποκόμματι (2) ὅπῃ ἐγὼ ἐρῶ νῶ, δεῦ εἶναι βέβαιον ὅτι αὐτῆ θέλει προχωρῆ ἐπίσης ἐν πᾶσι τῶ ἄλλοις σώμασι, πυρρῶις, ἐμβελθέσι, καὶ χυτοῖς : διότι ἡ πικτότης τῷ χυσίῳ δεῦ ἔχει δεσμὸν εἰς μὲ τὰς ἄλλας ποιότητας τίτε τῷ μετὰλλο. Ἐγὼ ὅμως ὁμολογῶ, ὅτι εἰς ἀδραπλησιῶς ἀεμοκεμεμῶς, θέλει δῆλη καλλιστὸν εἰς τῶ φύσιν τῶν σωμάτων καὶ εἰς τὰς

(1) Sforzo. (2) Pezzo.

ταῖς ἀγνώσκειν αὐτῶν ἰδιότητας, ἢ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἰδέποτε ἐπέσπασαν τὸν νῦν τέτοις τοῖς πειράμασιν. Ἐγὼ ὁμολογῶ προσέτι, ὅτι ἐκ τῶν πειραμάτων καὶ ἐκ τῶν πειρατηρίσεων αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο, ἠμποροῦσι νὰ λαμβανῶνται μέγισται βοήθειαι πρὸς τὰ ὀπτικέα τῶ βίαι καὶ τῆς υἰγείας τῆς αὐτῆς. Ἀλλὰ θέλει μοι συγχαρηθῆναι νὰ ἐπισημώσω, ἡμεῖς δὲ τῶν ἡμετέρων δυνάμεων νὰ ἠμπορώμεν ποτὲ νὰ ἐξαγωγήμεν ἐν τῇ Φυσικῇ μίαν ἐπισημὴν ἀκριβῆ καὶ τελείαν.

ΠΡΟΣ τέτοις, ὡς ἐγὼ ἤδη ἀνωτέρω παρεδήλωσα, δεῦν ἀρκεῖ πρὸς τὸ γινώσκειν μίαν ὑπόθεσιν νὰ θεωρηθῆ τις αὐτῶν μόνον, καὶ ὡσαύτῃ νὰ συνηθῆ εἰς ἐαυτῶν ὡς εἰς εὐ κεντρὸν πάσας τὰς αἰτίας τῶν αὐτῆς ἰδιοτήτων, ἀλλὰ ἐξαρτήσεως (1) τῶν σωμάτων τῶν πλησιέστερων, καὶ μάλιστα, τῆς παραξίας τῶν ῥοαδῶν καὶ ἀσράτων ὑλῶν (2) αἱ τινες τῶν ἀκυκλῶν. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ σώματα καὶ αὐτῆ ἢ ὑλῆ τὰ ὁποῖα τῶν πεκυκλῶσι, τῶν ἀφινον μόνον, καὶ ἐξῆρον ἐκείνης τῶν ῥοπλῶν αὐτῶν (3), τῶν τὸ ἀπόκομμα χρυσίαι, πῦρ, ἀεὶ, ἴσως ἠθέλειν ἀποβάλλῃ τῶν αὐτῶν πικρότητα, καὶ τὸ δὲ τῆς σφύρας ἐλατὸν αὐτῶν: Τὸ ὕδωρ δεῦν ἠθέλειν ἦδαι πλέον ῥοαδῆς, καὶ ἔπω πῦρ τῶν ἄλλων σωμάτων. Ἐγὼ δεῦν βλέπω ἐδὲν ὅπως νὰ παρέχη ἔλεγχον τῶν ἐναστῆς. Ἀλλ' ἡ ζωὴ, ἡ κίνησις, καὶ ἡ σύστασις τῶν Φυτικῶν καὶ τῶν Ζώων, εἰσὶν ἐν μιᾷ ἐξαρτήσει πολλῶν μείζονι τῶν ἐξωθεν σωμάτων, ἢ ἔστιν ἐν σώματι ἑαυτοῦ. Σπέρσον ταῦτα τῶ ἀέρος, ἴδὲ αὐτὰ ἀπὸ ζωῆς: Ποίη-

507

(1) Indipendentemente da'.

(2) Dall'azione delle materie fluide ed invisibili.

(3) E ritirassero da quelle la lor influenza.

σον ταῦτα νὰ ἀλλάσωσιν ἀέρα, τὰ πλεῖστα ὑποβαίνουσιν ἀδυνῆ. Καὶ πόσα ἄλλα σώματα ἔχωτερά τὰ ὁποῖα δὲν ἀδραπρῶνται, καὶ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἀπαξιῶμεν νὰ ἐξετάζωμεν ἐξ ὀπισθάσεως, ἢ ὅπερ ἦτισεν ἀαζήτησις ἢ πλέον ἀκευβής δὲν ἤθελον ἡμπορῆ νὰ ἀνακαλύπτῃ, καὶ ὅπερ ὅμως σωφρέχουσιν ἅπαντα εἰς τὸ διυκύνειν τὰ θαυμάσια ἔλασρα τῶν μηχανῶν ἐκείνων. Ταῦτα προσέτι ἐχαρπῶνται τῷ Ἡλίῳ, ὅσις ἀφίσταται τέτων πολλαῖς μυριάδας μιλίων, τῶν μερῶν τὰ ὁποῖα βρῦσιν ἐξ ἐκείνου, καὶ τῷ ὑτάκτε δρόμῳ αὐτοῦ: αὐτὸς ἐπος ἐπλησιάζει, αὐτὸς ἀγαθὸ ἀφίστατο, ἐκείνα ἠθέλον ὑπόλωνται ἅπαντα. Ἀλλὰ τὸτο ἐκ ἐστὶ προεληλυθῆναι ὁδὸν μακρὰν. Πρὸς τὸ γινώσκειν πῶς τὰ Ζῶα τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρὰ κινῶνται καὶ τροποποιῶνται, πρὸς τὸ γινώσκειν τὰς ποιότητας τῆς τῷ Ἐλέφαντος, ταύτης τῆς μύτης, καὶ τῆς νῆρας, καὶ αἰρηταίς τῆς μόνον ὑπερανῶ τῆς γῆς, ὑπερανῶ τῆς ατμοσφαιρας, καὶ ὑπερανῶ τῷ Ἡλίῳ, ἀλλὰ νὰ ὑπερέχη (1) πᾶσι τῆς ὁρατῆς ἀσέρας. Ἄν εἰς τῶν τροχῶν, ἐν τῶν ἐλάσρων ταύτης τῆς ἀμέξε μηχανῆς τῷ Παντός ἐπαύετο ἢ ἐλύετο, πᾶσι ἐκείνα ἀτινά εἰσιν ὑπερανῶ τῆς γῆς, σύσασις, ποιότητες, κίνησις καὶ σωμάτων ὅπερ βλέπονται, καὶ ὑλῶν ἀοράτων αἰ τινες τὰ τροποποιῶσι, πᾶσι ἠθέλον ἀλλοιῶνται, μεταβάλλωνται, ἀνατρέπονται. Τοσούτοις ἡμεῖς δίομεν νὰ ἀνακαλώμεθα εἰς τὰς βυλάς (2) τῆς φύσεως, ὅπερ δὲν βλέπομεν μῆτε τὰς ποικίλας ὁδοὺς τὰς ἐκεῖ φερύσας, εἰ μὴ εἰς μίαν ὑπερμεγέθη ὑπόστασιν.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν αἰ ἡμέτεραι δυνάμεις δὲν ἔχουσι πῶς ἰχμῶ

(1) Sormontare.

(2) L'essere ammessi ne'consigli.

ἰχθυὶ τῶ ἀνακαλύπτειν ἡμῖν τὴν ἐξίαν τῶ σαμάτων ἀλλ' ἀρκέντως μᾶς ἀνακαλύπτεισι περὶ τῆς φύσεως τῶ ΘΕΟΥ καὶ τῆς ἡμῶν αὐτῶν, ἃ νὰ μᾶς ἐκπαιδύωσιν ἐπὶ τὰ καθήκοντα ἡμῶν, καὶ εἰς τὰ πλέον μεγάλα συμφέροντα ἡμῶν, ὡς τὸ ὁμολογῶμεν, ἡμεῖς ὅπως θείου καὶ ἡμεῶν κτίσματα λογικὰ, δεῖν ἔχρωσῶμεν νὰ ἐφαρμύζωμεν τὰς ἡμετέρας δυνάμεις εἰ μὴ τοῖς πράγμασιν τῶ ἀναλογῶσιν ἐκεῖναις. Ἡμεῖς ἔχρωσῶμεν νὰ ἀκολουθῶμεν τὰς ἰδιότητες τῆς φύσεως, καὶ νὰ ἀφίνωμεν νὰ περὶ δηγῶμεθα ὅπως φαίνεται αὕτη νὰ θείη νὰ μᾶς ἄγει. Εἶναι πρᾶγμα δὲλογώτερον τῶ συμπεραίνειν, ὅτι ἡ κυριώτερα ἀχολία ἡμῶν, ἐν τῷ τῶ κόσμῳ, συνίσταται περὶ τὸ ἀναζητεῖν τὰς ἀληθείας τῶ ὁποίων ἡ ἀνακαλύψις ἀναλογεῖ τῇ ἰχθυὶ ἡμῶν, καὶ τῶ ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ τύχη ἡμῶν δι' ὅλης τῆς αἰδιότητος; Ἐγὼ λοιπὸν ἐπιφέρω, ὅτι οἱ ἄνθρωποι χρωσῶσι πάντες, καθὼς ἄνθρωποι, νὰ ποιῶσι τὰ Ἡθικά ἀχολία ἐαυτῶν τῶ πλέον σκεδαίαν: ἐπεὶ ἅπανσι διαφέρει νὰ ἀναζητῶσιν τὸ ἄκρον ἀγαθόν, καὶ ἅπαντες ἔχουσιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν τὰ μέσα τῶ δρέσκεν τῶ, καὶ ἐφικνεῖσθαι τῶ αὐτῶν. Καὶ καθὼς ἰδιῶται (1) ὅτι χρωσῶσιν ἅπαντες νὰ προσιδῶνται, ἕκαστος ὡς ἔχει φύσεως καὶ καὶ τὰ περὶ αὐτὰ καὶ αὐτῶ, διαφόροις τέχναις καὶ ἐπιτηδεύμασιν, ὑπὲρ τῶ δημοσίᾳ ἀγαθῶ, ὑπὲρ τῶ ἐπιτηδεύων τῶ βίᾳ, καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶ ἔσοφης.

ἩΜΕΙΣ δεῖν ἔχομεν εἰ μὴ τὰ ἐξῆς δύο μέσα πρὸς τὸ ἐκτείνειν τὰς γνώσεις ἡμῶν: Ἡμπορεῖτε νὰ ἐλέγχεται περὶ τῶ, ἀναλογιστόμενος τὰς γνώσεις ὅπως ἀποκτῶνται ἐν τοῖς Μαθηματικοῖς. Τὸ πρῶτον εἶναι, νὰ πε-

ει-

(1) Particolari, privati.

ποιῆται, ὅση δυνάμις, ἰδέας σαφεῖς καὶ δὲκρινεῖς: ἐπει-
 ῶν, τῷ γνῶσεων ἡμῶν μὴ δυναμῶν νὰ ἐκτείνωνται
 ἴσῳ τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, ματαίως ἀντεποιεῖτό τις νὰ γινώ-
 σκῃ μὲ βεβαιότητα πρᾶγματα πρὸς τῷ ὁποίῳ δὲν ἔχει
 μὴ ἰδέας ἀπελείς, ἀσαφεῖς ἢ συγκεχυμῆας. Ἡμπο-
 ρεῖ τις νὰ γινώσκῃ εἰδὼν, εἴτ' ἐν πρὸς γωνίῳ, εἴτε πε-
 ρὸς ἄλλων γημάτων, εἰδὼν δὲν ἔχη μίαν ἰδέαν σαφῆ ἐκεί-
 νων; Ὅστις ἐβασανίζον ἑαυτὸν ποιῶντινα ὑπόδειξιν πε-
 ρὸς τῆς ὀρθῆς γωνίας, καὶ περὶ τῆς σκαλίως ἔργων,
 εἰδὼν αὖ ἔχη ἰδέας δὲκρινεῖς τῶν γημάτων, ἀπέ-
 λειπε τὸν κάματον αὐτῆ καὶ τὸν χρόνον.

Τὸ δὲπτερον εἶναι νὰ δέισκητις ἰδέας μέσας, μέ-
 σε πρὸς τὸ πρᾶγμα τὰς ἰδέας τῷ ὁποίῳ δὲν ἡμ-
 εῖς νὰ ἀνακαλύπτωνται αἱ ἀναφοραὶ εἰς τῆς ἀπλῆς
 ἰδέας. Διὰ τῶν τῶν μέσων τὰ ὁποῖα ἡ Ἀλγεβρα
 εἰσάγει μὲ τὴν ἀναλογία, οἱ Μαθηματικοὶ μετᾶσιν
 πρὸς ἀσφαλῶς καὶ ἔπως ἐπιτύχουσι τὴν ἰσότητα, ἢ τὴν ἀνι-
 σότητα, καὶ τὰς ἀναλογίας τῶν ἰδεῶν τῶν ποσῶν, καὶ ἔπως αἰ-
 εῖσιν ἑαυτὸς εἰς ἀληθείας αἰτίας ἐφαίνοντο ὑπὲρ τὸ ἀν-
 τὴν πνεῦμα. Τὰ ἀξιώματα, ἐκεῖνα αἱ νομιζό-
 νται ἀρχαὶ πασῶν τῶν ἡμετέρων γνῶσεων, ἐκ εἰδῶν ἐκείνοις
 πρὸς τὸ πρᾶγμα τὸ πρᾶγμα. Ἐπειδὴ, εἰς ἀνθρώπος
 μαρτυρῶν καὶ σιωπῶν, καὶ ὅτινι ἐπίστασις ἔχῃ ἢ τυχεῖσα,
 εἰς ἑξέδρῃ πάντα τὰ ἀξιώματα τῶν Μαθηματικῶν: ἀς
 εἰσάγεται περὶ τῶν μὲ μίαν ἀκίνητον δὲσάδειαν
 ἀνάμματος: θέλει τὰ ἀναπολῆ τῆ ψυχῆ αἰώνως, χω-
 ρὸς νὰ ἡμπορῇ μὲ τὴν βοήθειαν αὐτῶν νὰ ἀνακαλύπτῃ
 τὴν ἀλήθειαν ἔπως ἀπλῶ ὡσπερ εἶναι αὐτῆ: Ὅτι
 τῶν ὀρθογώνῳ ἔργων, τὸ πρᾶγμα τῆς ἰσότη-
 τος εἶναι ἴσον τοῖς πρᾶγμα τῶν δύο πλῆρῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Γ'.

Ἄλλαι Διασκέψεις περὶ τῶν Γνώσεων ἡμῶν.

ΜΕΤΑΞΥ τῆς ὄψεως καὶ τῆς γνώσεως πολλαὶ ἀφοραὶ ὑπάρχουσι, τῶν ὁποίων ἡ πλέον ἀξιοσκεπτος εἶναι, ὅτι αὐταὶ αἱ δύο δυνάμεις δευ εἶναι μετεόλοτελῶς ἐτελέσιοι (1), μήτε ὀλοτελῶς ἀναγκαῖα. Ἐπειδὴ καθὼς ἐκεῖνος ὅπῃ ἀνοίγει τὰς ὀφθαλμὰς, ἕως πόρρω τῆς ἡμέρας, βλέπει καὶ διδύκει ἀναγκαῖως ὑποκείμενα, ἕως αἱ αἰδήσεις ἐγχαράττωσιν ἰδέας ἀναγκαῖας: ἡ μνήμη τὰς δασώζει, καὶ ἡ δυνάμις τὰ διδύκειν αὐτὰς, δεικνύει ἀναγκαῖως τὴν ἀφορὰν ἐκείνων. Καθὼς προσέτι, δευ εἶναι ἐπ' ἐμοὶ νὰ βλέπω λυθὸν ἐκεῖνο ὅπῃ ἐγὼ βλέπω μέλαν, ἀλλ' ἐγὼ δυνάμει βλέπω τὰς ὀφθαλμὰς μετὰ πρὸς ἐν ὑποκείμενον μάλλον πρὸς ἐν ἄλλο, καὶ νὰ τὸ ἀσχοπῶ μὲ ὄψιν πλέον ἤττον ἀπενῆ: ἔγω δυνάμει προσέτι νὰ διιδύω τὴν ὄψιν μετὰ πρὸς ἐν ὑποκείμενον μάλλον ἢ πρὸς ἐν ἄλλο, πῆν κατέχω ἐν αὐτῷ, ἢ νὰ πῆν μακρυνῶ ἀπ' αὐτῷ. Ἀλλ' ὅπῃ ὅπῃ ἐγὼ ἔχω τὴν γνώσιν ἐκεῖνος, ἐγὼ δευ ἡμποῦ πλέον νὰ γίνωμαι παντοῖος (2): ἐγὼ ἀναγκάζομαι γινώσκω καὶ τὰς ἰδέας με. Ἐγὼ παρέβαλον, καθὼς χάειν, τὰς ἀειδμὰς δύο καὶ ξιῶν πρὸς ἐκεῖνον τὸ πρὸς: ἀνάγκη εἶναι νὰ ἰξέρω, ὅτι δύο καὶ ξία εἰσὶν ἰσότης

(1) Volontarie.

(2) Variare.

πρώτε. Ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν εἰς ὃν ὄντος νοῦτος, πλῆρης ἀθουσιῶν, τὸ ὁποῖον ἔχαρτᾶται εἰς ἄλλο ὄντος ὅπερ τὸ ἔδωκε τὴν ὑπαρξιν: ἡ ἰδέα ὅπερ ἐγὼ ἔχω τέτε τὸ ὄντος Κτίσις ἐκείνη, εἶναι ἡ ἰδέα εἰς ὃν ὄντος αἰωνίς, εἰς ὃν ὄντος παντοδυνάμει, ἀπείρω ἀγαθῆ, καὶ ἐντελῶς σοφῆ: μετὰ τούτοις ταῖς ἰδέαις, ἐγὼ δεῦ ἡμῶν ἀπαπλησίως νὰ ἀρνῶμαι τὴν συγκατάθεσίν μου ἐπὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅ ἀνθρώπος χρεωσθεῖ νὰ τιμᾷ τὸν Θεόν νὰ δαδῶ αὐτῷ, καὶ νὰ ὑπακῆ αὐτῷ, ὡσπερ δυνάμει νὰ μὴ εἶμαι βίβαιοι ὅτι ὁ ἥλιος λάμπει, ὅταν τὸν βλέπω λάμποντα. Ἀλλ' ὅπως βίβαιοι εἶναι αὐταὶ αἱ ἀλήθειαι, καὶ ὅπως ἐν μεγάλῃ εἶναι ἡ τῶν ἐνάργεια, θελήσιν αἰωνίως ἀγνοῶνται, εἰ δὲ ἐδέξασθε λαμβανόμενοι αὐταῖς εἰς ἐννοιαν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Δ'.

Ἐπερὶ τῆς Δόξης (1) ἢ τῶν Κρίσεων.

Ἡ Κτίσις ἡμῶν δεῦ μᾶς ἐπλέτισε μετὰ διαφορὰς δυνάμεις ἀπλῶς πρὸς τὸ θεωρεῖν (2), ἀλλὰ πρὸς ἐκείναις χηῶσαι εἰς τὴν προαίρεσιν τὴν κατὰ τὸν Θεόν (3). Τώρα καθὼς ὁ Θεὸς ἐκ ἔθετο ἐν εἰς ἀμεταφῆ φωτὶ, εἰ μὴ εἶνα ὡρισμῶν ἀειθερῶν ἀληθειῶν μαθητικῶν: ἀναμφιβόλως πρὸς τὸ δίδοναι ἡμῖν προοδῶντας (4) ἐκείνη τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ καταλαμβάνω-

σι

(1) Dell' Opinione. (2) Per ispecolare,
(3) Condotta della vita. (4) Avant-goûts, Saggi.

σι Κτίσματα ἀπλῶς πνευματικά, καὶ ἀνεγείρειν ἢ εἰς τὸ ἀναζητεῖν τὴν ἁμονικὴν τῶν ἐπιτελῶν φωτῶν: τὸ δὲ μᾶς ἔδωκε συχνὰ ὑπὲρ τῆς κτὶ τὸν βίον πορεύσεως, εἰ μὴ πιθανότητος, εὖ φῶς ἀμυδρὸν, συγχυμνόν, πλὴν δ' ἀρμόσιον (1) πρὸς τὴν ἡμῶν γαστρίαν ὅτι τῆς γῆς, ἥτις εἶναι δοκιμία καὶ παρεπιδημία.

Εἰς τίνα δυσυχῆ τοποθεσίαν ὁ ἀνθρώπος δὲν ἔβλεπε αὐτὸν κατασάντα, ἀλλ' ἰχυρογνωμότως, δὲν διακρίνει εἰ μὴ ὀπίσω μίας γνώσεως ἐναργῆς; ἐγκαταλείπει αὐτὸν ἐν μιᾷ φουδῇ ἀφροντισία, ἐκεῖνος, μετ' ἐπιθυμίας ἡθελον ἀπόληται εἰς μίαν ἀκραν ἀθλιότητα. Τοιαύτη ἡθελον ἦσαι βέβαια ἢ τύχη ἐνός ἀνθρώπου, ὅσις μὲν ἰχυρογνωμοσύνην δὲν ἡθελον νὰ φῶνται εἰ μὴ μὲν βεβαίως ἐλέγχῃ, ὅτι οὐ τοιαύτον σιτίον ἔχει τὸν ἕρπον: ἢ νὰ μὴ ἐγχειρῇ ἔργῳ τινί, εἰ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ βεβαιωθῇ πρὸς τῆς ἐμβάσεως.

Ἡ δυνάμις ὅτι ὁ Θεὸς συνεχώρησε τῷ ἀνθρώπῳ ὅπως αὐτῷ πυροδοσῆν (2) ἐλλείποντι τῆς γνώσεως εἶναι ἐκεῖνη τὴν Κεῖναι, ἀλλ' ἀπὸ γνώσεως ἀποδεδειγμένης, ὅτι ἰδέαι τινὲς ἔχουσι μεταξὺ αὐτῶν τοιαύτας ἀφορὰς ἢ τοιαύτας ἀντιτάξεις: Τὸ πνεῦμα καταφύγει συχνὰ πρὸς τὸν τῶν ἕρπον τὴν γινώσκων: Ἐνίοτε ἐξ ἀνάγκης, ὅταν δὲν ἡμπορῇ νὰ ἔχη γνώσιν βέβαιον: Ἀλλὰ συχνὰ προσέτι ἀπὸ ἀνάγκης, δι' ἀμέλειαν, δι' ἐπιθυμίας ἐμπειρίας, δι' ὑπερβολικὴν σπερδίω (3).

Ἡ ἘΝΕΡΓΕΙΑ, ἢτοι παρὰ τῆς δυνάμεως, τῆς ὁποίας ἐγὼ ὀμιλῶ, κοινῶς λέγεται, ἡ δόξα, καὶ ἡ ἐπίστασις, ὅταν τὸ πνεῦμα λαπορῆται πρὸς τὰς ἰδέας τῆς ὁποίας

(1) Conforme.

(2) Illuminatio.

(3) Precipitazione.

ποίας ἔχει ἐκεῖνο αὐτὸ τῶν πραγμάτων : καὶ συγκα-
 θεσις ἢ διαφωνία ὅταν τὸτο διαφωνῆται εἰς ἐκεῖ-
 ὅπῃ ἄλλοι ἐβεβαίωσαν ἢ ἠρήσαντο. Ἄρα δὲ τῆς
 ἀληθείας δύο δυνάμειν, ἀνακαλύπτεται ἢ ἀλήθεια ἢ τὸ
 ψεῦδος : 1. Διὰ τῆς γνώσεως ἣτις σωρίζεται ἐν τῇ
 ἀντιλαμβάνει βεβαίως τῆς ἀναφορᾶς ἢ τῆς ἀντιτάξεως
 ἰδεῶν-τινων. Διὰ τῶν κρίσεων, αἵτινες σωρίζονται
 ἐν τῷ ὑποτιθεῖν, ἀλλ' αὐτὸ ἀμίση ὄψεως, τοιαύτας
 ἀναφορᾶς, τοιαύτας ἀντιτάξεις μεταξύ τῶν ἰδεῶν : ἐπει-
 ὅταν κείνητις, δεῦν ὑπάρχει τοῦ ἁπλῶς ἀτίληφτις
 μέσος .

Αἱ κρίσεις εἰσὶν ὄρθαι, ὅταν συνάπτητις, ἢ χω-
 ρίζῃ τὰς ἰδέας καὶ τὸ πραγματικὸν τῶν πραγμάτων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ
 Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ε'.

Περὶ τῆς Πιθανότητος.

Ἡ Πιθανότης εἶναι τὰ μὲν ἀντιλαμβάνεται τις τῶν ἀνα-
 φορῶν ἢ τῶν ἀντιτάξεων μεταξύ δύο ἰδεῶν εἰ μὴ δι-
 ἀκρίτων τῶν ὁποίων ὁ δεσμός, ἢ δεῦν εἶναι βέβαιος καὶ ἀ-
 μετάβλητος, ἢ τὸλάχισον δεῦν ἀντιλαμβάνεται τις τέτε ὡς
 ποῖτε, ἀλλ' ὅστις ὅμως ἀρκεῖ, εἴτ' ἐν, κατότι ὡς τὰ
 τοῖλλα εἶπος εἶναι ἀμετάβλητος καὶ βέβαιος, εἴτε κατότι
 ἀντιλαμβάνεται τις τέτε ὡς ποῖτε συχνότατα, πρὸς τὸ
 ἔχειν τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὸ κείναι ὅτι μία πρότασις εἶναι
 ἀληθής, ἢ ψευδής, μᾶλλον ἢ ἡ ἐναντία ἐκείνη.

Ἐν τῇ Δόξῃ, ἢ ἐν ταῖς κρίσεσιν, εἶναι εἰς μέγας
 βαθμοὺς βαθμῶν μέσωσ, ἀπὸ τῶ βεβαίω καὶ τῶ ὑποθε-
 δευμέ,

δειγμῶν, καὶ ἐκείναι ὅσις πλησιάζει ἐγγύτερον, ἕως ἀπιθανῶν, καὶ ἐκείναι ὅσις ἐγγίζει πλησιέστερον πρὸς ἀδύνατον. Δεὴ ὑπάρχει ἡττων ἀειθμὸς ἐκείνων τῇ συγκαταθείσει, ἄπο τῆς βεβαιότητος, καὶ (ἔκπε ὅπε ἐγγύτερον πλησιάζει ταύτῃ) ἄπο μιᾶς ὁλοκληρᾶς ἀσφαλείας, ἕως τῆς ἁπορρήσεως, τῆς ἀμφιβολίας, καὶ τῆ ἀπελπισμῶ τῶ γινώσκειν.

ἌΡΑ πᾶσα πρότασις εἶναι πιθανή, ὅταν ἴδῃ τῆς θείας ἁληθείων (1), τινῶν καὶ ἐλέγχων τινῶν, διώκει τις νὰ ποιῇ αὐτῶ νὰ λαμβανῆται αὐτὴ ὡς ἀληθὴ. Καλεῖται ἡ πρᾶξις τῶ πνύματος, ἴδῃ τῆς ὁποίας λαμβάνεται ὡς ἀληθῆς μία πρότασις ταύτης τῆς φύσεως ἢ πῆσις, καὶ συγκατάθεσις, ἢ δόξα. Οὐκ ἔστι ἡ πιθανότης ἀφαιρισμῶν εἰς τὸ ἀναπληρῶν τὸ ἐλλείπειν τῶ ἡμετέρων βεβαίων γνώσεων, αὐτὴ δεὴ ἡμπορεῖ εἶναι ἄλλο ὑποκείμενον ἢ τὰς ὑποθέσεις (2) ἀπειρητικῆς βεβαιότητος, ἀλλὰ τὰς ὁποίας μᾶς ἐπείγουσι κτῆ πείρα νὰ δεχώμεθα ὡς ἀληθεῖς. Εἰ γὰρ νομίζω ὅτι ἡμπορεῖ τις νὰ ἀνάγῃ πάντα τὰ θεμέλια τῶ πιθανῶ εἰς ταῦτα τὰ δύο.

Τὸ πρῶτον, εἶναι ἡ ὁρμολογία ἐνὸς πράγματος πρὸς τὰς γνώσεις ἡμῶν, τὰς πείρας ἡμῶν, καὶ τὰς πειρατήσεις ἡμῶν. Τὸ δεύτερον, εἶναι ἡ μαρτυρία τῶ ἄλλων ἀνθρώπων, ὅταν αὐτὴ ἐπερείδῃται ἐπ' ἐκείνῃ ὅπε εἶποι γινώσκουσι, καὶ ἐπ' ἐκείνῃ ὅπε εἶποι ἐδοκίμασαν. Ὡς πρὸς τὴν μαρτυρίαν τῶ ἄλλων ἀνθρώπων χρεώσεται νὰ σαθμίζῃται, 1. ὁ ἀειθμὸς τῶ μαρτύρων, 2. ἡ τῶν ἀκεραιότης, 3. ἡ φροντὶς αὐτῶν, ὅπως αὐτὸς

(1) Di ragionamenti.

(2) Le materie.

πρὸς ἀκρίβειαν τὸ πρᾶγμα τὸ ἐν ζητήσῃ (3), 4. ὁ σκοπὸς αὐτῶν, μάλιστα ὅταν μανθάνῃ τις τι εὐτεὶ βιβλίῳ, 5. ὁ ἔλεγχος μὲ τὸν ὁποῖον εἶποι ἐπείρασιν αὐτῆς (4) ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιθέσεσι τῆς ἐκείνων ἀπαγγελίας, 'τελευταῖον' αἱ ἀπαντήσασαι μαρτυραίαι.

Πρὶν αὐτὴν δὲ, ἢ ἀρνήσῃται τὴν αὐτῆς συγκατάθεσιν προτάσει τι πειθαρχῆ, ἔπρεπε, 1. νὰ ἀθροίσῃ, ὅσον εἶναι δυνατόν, πάντας τὰς ἐλέγχους, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐμπειροσύνην ἢ τὴν ἀνάξέουσι, 2. νὰ σαθμίρῃ ἀπαθῶς πάντας τὰς ἐλέγχους, καὶ τὰς αὐτῶν βαθμοὺς ἰσχύος, 3. νὰ ποιῇ νὰ ὑπερβαρῆ (1) ἢ αὐτῆς συγκατάθεσις καὶ ἂν ἀκριβῆ βαθμὸν τῆς ὑπερβαρήσεως (2) τῶν πᾶν ἐλέγχων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ε'.

Περὶ τῶν Βαθμῶν Συγκαταθέσεως.

Κ Α Θ Ω Σ τὰ θεμέλια πιθανότητος, πεποιημένα ἐν τῷ προηγουμένῳ 'Κεφαλαίῳ', εἰσὶν αἱ ἀρχαί, ἀκολούθως, ταῖς ὁποῖαις ἡμεῖς ὑπογράφωμεν (3) μὴ δόξῃ πιθανῆ, εἶπω ταῦτα χρεώσασθαι νὰ διόρθωσιν καὶ νὰ ἐκρίνωσι (4) τὰς βαθμοὺς τῆς συγκαταθέσεως ἡμῶν. Οὐδὲν θεμέλιον πιθανότητος χρεώσῃ νὰ προσκλίνη (5) τὸ

(3) D'informarsi del fatto in quistione.

(4) Si sostengono. (1) Traboccare,

(2) Traboccamento. (3) Acconsentiamo.

(4) Regolare e limitare. (5) Inclinare.

272 Περὶ τῶν Βαθμῶν τῆς Συγκαταθέσεως. Κεφ. Ι.
 τὸ πνεῦμα εὐδὸς ἀνθρώπου ὁποῦ ἀναζητεῖ τὴν ἀλ-
 θεϊαν, ἐπέκεινα τῆς ὁμοιοαληθείας τὴν ὁποίαν τὸ το
 νεκάλυψε, τελάχισον ἐν τῇ πρώτῃ κρίσει τὴν ὁποίαν
 ἐκεῖνο προώλεγε, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἀναζητήσει τὴν
 ὁποίαν αὐτὸ ἐποίησεν. Ἐγὼ λέγω ἐν τῇ πρώτῃ ἀ-
 ναζητήσει ὅπως ἐκεῖνο ἐποίησε, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ κρι-
 σει ὅπως αὐτὸ προώλεγε: ἐπειδὴ ἐν πολλαῖς ἀφορμαῖς
 εἶναι ἢ δύσκολον, ἢ ἀδιώατον, ἔτι ἐκείνοις οἱ ὁποῖοι
 ἔχουσι τὴν μνήμην τὴν πλέον ὑπόγουν, ἢ ἀδυσώζα-
 τὰς ἐλέγχουσι οἱ ὁποῖοι αὐτὰς ἐνήγαγον, μὴ μίαν ὅτι
 μελὴν ἔρρουσαν, καὶ ἀποδέχονται τοιαύτῃ ἢ τοιαύτῃ
 δόξαν. Ἡμπορεῖ τις λοιπὸν νὰ εἶναι βέβαιος, ὅτι
 ἐν πρᾶγμα εἶναι ὁμοιοαληθέστερον εὐδὸς ἄλλα, ὅτι ἐκεῖ-
 να τὸ ὁποῖον βεβαίον ἢ μνήμη, ὅτι ἢ ὑπόθεσις (1)
 ἄλλοτε ἐξητάθη μὴ πᾶσις τῆς ἀκριβείας καὶ ἐπεγνωστέ-
 ῃ ὅτι ἢ προαίρεσις τὴν ὁποίαν προελετά τις (2), ὡς ὁμοιοα-
 ληθέστεραν, ἐφαίνετο τότε παραγωγικῶς, τοιαύτη. Μετὰ ταύ-
 τας, λέγω, τὰς προφυλακὰς, ἢμπορεῖ τις, ὅτι τὸ ὑπό-
 λοιπον τῆς ζωῆς αὐτῆς, νὰ ἐπισυχαῖ τῇ μαρτυρίᾳ τῆς
 μνήμης, καὶ νὰ μὴ ἐληλεγμένος ὅτι μία τοιαύτη γνώσις
 εἶναι ἀξία τοῖσδε ἢ τοῖσδε βαθμῶν συγκαταθέσεως. Ἀ-
 δὲ εἶχέ τις τὸ το ἁπονόμιον, ἢ ἀφύκτως ἤθελε πίπτειν
 εἰς τὸν πυρρῶνισμόν, ἢ ἤθελε μετατιθῆται τὴν γνώ-
 μιν, ὅτι ἦκε πάντα λόγον (3), τὴν ὁποιᾶ, ὑπ' ἐλλεί-
 ψεως μνήμης, δὲ ἀνεκάλυπτε τὸ ἀθεοῦς ἄδυσώζατα.

ΕἶΝΑΙ ἀληθινόν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι συχνά εἰσιν ἰσχυ-
 ρογνωμότες περὶ τὴν πλάμην καὶ τὸ σφάλμα, ὅπως ἀπορί-
 κτωσφυκότες εἰσιν ταῖς παρελθούσαις κρίσεσιν αὐτῶν: ἀλλὰ
 αὐτῇ

- (1) La materia. (2) Il partito che abbracci.
 (3) Ogni ragionamento,

αὕτη ἢ ἰχυρογνωμοσύνη δεῖ εἶναι ἐν τῇ μνήμῃ: αὕτη
 εἶναι ἐν τῇ φεραγῇ (2) σπερδῆ μὲ τὴν ὁποῖαν γέγονεν
 ἢ κρίσις. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὡς πρὸς τὴν ὁμοιοα-
 λείθειαν, δεῖ ὑπάρχει εἰδὲν ἥττον εὐλογον ἢ αὕτη ἢ
 ἰχυρογνωμοσύνη, καὶ μάλιστα ὅτε αὕτη εἶναι ἐμπα-
 θῆς (1): ἐπειδὴ ἴσως δεῖ εἶναι εἰδὲς ὅσας νὰ ἔχη
 τὴν χολῶν, τὴν ὑπομοιῶν καὶ τὰ ἄλλα μέσα ἀναγκαῖα,
 πρὸς τὸ σωραυρίζειν τὰς ἐλέγχας τῶν δεξῶν αὐτῶ, εἰς
 ἔσπον ὅπῃ νὰ ἠμπορῇ νὰ συμπεραίνῃ, μὲ μίαν ὁλό-
 κληρον ἀσφάλειαν, ὅτι ἔτος τελείως γινώσκει πάντα
 τὰς τὰς ἐλέγχας, καὶ ὅτι πλέον δεῖ τὴν ἄρει εἰδὲς ἀ-
 γνωστος αὐτῶ. Αἱ ἀνάγκαι τὰ βίαια, ἐπείγουσιν, ἀναγκά-
 ζισσι νὰ διορίζηται ἑαυτὸν ἀπὸ ἀναβολῆς (3): Αἱ
 προάξεις αἱ αὐταὶ αἱ πλέον ἀξιόλογοι δεῖ ἐρδυνῶνται
 μετ' ἄκρας ἐπιμελείας καὶ σπερδῆς: Ἀνάγκη εἶναι νὰ ποιῇ-
 ταί τις αἰρεσιν prender partito, χωρὶς νὰ ἠμπορῇ νὰ
 ἔχη ἀσφάλειαν περὶ τῆς ἐκβάσεως.

ΕΠΕΙΔΗ λοιπὸν συχνὰ δεῖσκέμεθα ἐν τῇ ἀνάγκῃ τὴν
 πρᾶττειν καὶ τὴν πισθεῖν ἐπὶ ἐλαφρῶν θεμελίων, ἐν τέτοις τοῖς
 τυμπῶμασιν ἀς οἰκτεῖρωμεν ἀλλήλους ἐπὶ τῇ ἀμοιβαίῃ
 ἡμῶν ἀγνοίᾳ: Ἀς τὴν διασκορπίζωμεν δεῖ τῆς παραόητος
 καὶ φροσύειας. Καὶ ἀς ἐπιμελώμεθα μᾶλλον μείζονος σπερδῆς
 ὅσως διδάσκειμεν ἑαυτὸς, ἢ ὅπως μεταχειρίζομεν κα-
 κῶς τὰς ἄλλας μὲ ὕβρεις, ἢ μὲ μίαν ἀναγκαστικὴν βίαν.

Αἱ προτάσεις τὰς ὁποίας θεμελίά τινα πιθανότητος
 μᾶς παρορμῶσι νὰ δεχώμεθα, εἰσὶ δύο εἰδῶν: Ἐἴναι
 ἀποβλέπειν εἰς τὴν ὑπαρξιν τὴν ἰδίαν ὄντος τινός,
 ἢ εἰς ἐν ζήτημα συμβαῖτος τινός questione di fatto:
 Ἀλ-

(2) Precipitazione. (3) Appassionata:
 (4) Determinarsi senza dilazione.

Ἄλλαι ὑποβλέπουσιν εἰς τὰ πρᾶγματα τὰ ὁποῖα ἡμῶν αἰδήσεις δεῦ ἡμπορῶσι νὰ ἀνακαλύπτωσι. Ταῦτα πρῶτων εἶναι δυνατὸν νὰ παρέχηται ἔλεγχος ἐκ πειραματικῆς τῆς ἄλλων ἀνθρώπων: τῆς δευτέρων δεῦ εἶναι δυνατὸν. Ἰδὲ ἐκεῖνο ὅπερ ἐγὼ χρεώσῃ νὰ λέγω ὡς τῆς πρῶτων.

A. ὍΤΕ εὖ συμβαῖν (1) ἀπαγγέλλεται μὲ εὖ ἔσπον μοισειδῆ ὡδὲ πάντων ἐκείνων οἱ τινες τὸ διηγῶνται, καὶ τὸ ὁποῖον μειζόνως συμφωνεῖ μὲ τὰ ἔμμοινα ὡδᾶτηρήματα ἡμῶν, καὶ μὲ ἐκεῖνα τῆς ἄλλων ἀνθρώπων τότε ἡμεῖς τὸ δεχόμεθα μὲ μίαν ἔως ἐδραίαν ἀσφάλειαν ὡσπερ τὰς ἀληθείας τὰς ὑποδεδειγμῆας. Τοιοῦτο ἔσπος, εἰς τὴν ἀπαγγελίαν ὅπερ φέρουσιν οἱ Γάλλοι ἐγὼ δεῦ ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ παρελθὼν χειμὼν ἐπάγη ἐν Γαλλίᾳς (2), πλεον ἢ ἐγὼ διηπόρου ὡς ἐκ ταύτης πῆς προπίσεως, ἐπὶ καὶ τεσσάρων ὑποτελέσιν εὐδραῖα. Ἄρα ὁ πρῶτος καὶ ὁ ὑψηλότετος βαθμὸς πιθανότητος εἶναι ὅτε εὖ συμβαῖν συμβαίνει ταῖς ἀμεταβλήτοις ὡδᾶτηρήσεσιν ἡμῶν, καὶ, καθ' ὅσον ἡμεῖς δυναμέθα νὰ ἐξέδραμῃ, ἐκεῖναις πάντων τῆς ἀνθρώπων, καὶ πάντας τὰς χρόνας. Τοιαῦτά εἰσι τὰ συμβαίνετα ἅτινα ὑποβλέπουσιν ἢ εἰς τὰς συστάσεις καὶ τὰς ιδιότητας τῆς σωματικῆς, ἢ εἰς τὰς συνήθειας (3) ὡδᾶγωγὰς ὑποτελεσμάτων τι ἂν ἐκ τῆς φυσικῶν αἰτιῶν αὐτῆς. Ἡμεῖς ὀνομάζομεν τὰς ἐλέγχους τῶν τῆς συμβαίνων, ὅτι χειρήματα λαμβανόμεθα ὡδὲ πῆς φύσεως αὐτῆς τῆς πρᾶγμάτων. Περὶ τὰτα τὰ ἄρθρα, ἢ πίσις ἡμῶν αἰρεται ἕως εἰς μίαν ὀλόκληρον ἀσφάλειαν.

B. Ὅ

- (1) Un fatto (2) Abbia diacciato in Francia -
(3) Produzioni regolari.

Β. Ὁ πρῶτος βαθμὸς πιθανότητος, εἶναι ὅταν ἐγὼ
 κρίνω ἐξ ἰδίας μου πείρας, ἢ πάντες οἱ ἄλλοι τὸ δό-
 κῶσαι ὡσαύτως, ὅτι ἐν πρᾶγμα βεβαιωμένων ὑπὸ
 μαρτύρων ἀνεπιλήπτων, εἶναι κοινῶς τοιαῦτον, ὡς ἐκεί-
 νη τὸ ἀναγγέλλουσιν. Οὕτω τῆς πείρας καὶ τῆς ἰσορείας
 διασκέδασθαι με, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων προκείνου-
 νται, ἢ πάντοτε προέχειν τὸ ἰδίον συμφέρον αὐτῶν, τῷ
 κοινῷ συμφέροντος, ἐγὼ πιστεύω ὅτι εἶναι πιθανόν, ὅτι

Τιβέριος ἔπεσον εἰς τῆτο τὸ ἐλάττωμα, ὃν ἔοι-
 ον πάντες οἱ συγγραφεῖς τὸν ἐκείνου βίον, κατηγοροῦ-
 νται ἐκείνου τῆτο. Ἐν τοιαῖσι θεολογικοῖς, ἢ συγκα-
 τήσεσι ἡμῶν ἐφικνεῖται ἐνδὸς βαθμῆς, ὅσας δύνάται νὰ
 ληθῆται 'πληροφορία'.

Γ. Ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀρῶμεθα τῷ ἡμῶν
 ἠκατάθεσιν συμβάσιν ἀδαφορῶν, εἶον τῆτο, ἐν
 ἡλίον ἀπέπεσον ὑπὸ τῶ νοτίῳ μέρει, μπε ἐκείνοις
 ἡνά εἰσιν ὁμοθυμαδὸν μεμαρτυρημένα ὑπὸ μαρτύρων
 ἡμάτος ἀνυπόπτῃ, τοιαῦτά εἰσι τὰ ἐξῆς δύο: Ἰπάρ-
 κη ἐν Ἰταλίᾳ μία πόλις καλεσμένη Ρώμη, ἐν ἣ ἔξει,
 ἡ ἔπει θε' πε 1760. εἰς ἀνθρώπος ὅσιν ἐκαλεῖτο
 ἡλίος Καῖσαρ'. Δὲν ἠθέλον ἡδαί δυνατὸν νὰ ἀμ-
 ρβιτηῖ τις ταῦτα ἢ ἄλλα ὅμοια, ἀδαπλησίως ὡσπερ
 ἡ ὑπαρξῆν ἢ τὰς πράξεις ἀνθρώπων τὰς ὁποίας βλέ-
 νη κατ' ἡμέραν.

Η' πιθανότης παγιωθεῖσα ἐπὶ ὁμοίων θεμελίωσιν εἰ-
 ἔπως ἐναργῆς ὅπερ αὐτὴ ἀδαπλησίως δὲν συχωρεῖ
 πισδῆ τις ἢ νὰ μὴ πισδῆ, ὡσπερ ἢ ἀπόδειξις δὲν
 συχωρεῖ νὰ γινώσκη ἢ νὰ μὴ γινώσκη. Οὕτως ἢ δυ-
 ολία τῶ πισδῆν τοῖς ἄλλοις, εἶναι, ὅταν αἱ ἐκεί-
 νη μαρτυραὶ ἢ μάχωνται ἑαυταῖς, ἢ ἀντιλέγωνται,
 ἐν ὑπὸ μαρτυριῶν ἐναντίωσ, εἴτε ὑπὸ τῆς πείρας,

αὐτῷ αὐτῷ ἀβεβαιότητα, γράσκον, ὑποβαίνει σεβάσμιον, καὶ προφέρεται (1) ὡς ἀναντίρρητον.

Ἐν συμβάν, προφερόμενον ὑφ' ἐνός μόνου μάρτυρος, θεωρεῖται νὰ ἐπερείδῃ ἢ νὰ ἐνασκολιάζῃ ἐαυτὸν, ὡς γὰρ ὑπάρχει ἰχὺς ἢ ἀδύναμις ἐν ταύτῃ τῇ μόνῃ μαρτυρίᾳ. Ἀς προβάλλονται αὐτῷ ἔπειτα ἑκατὸν ἑξήσοροι Συγγραφῆς ὁ εἰς μὲν τὸν ἄλλον, αὐτοὶ ποσῶτον ἀπέχουσι τὸ εἶδοναι ἰχὺν ἐκείνῳ, ὅπερ ἕξεναντίας εἶπὶ τὸ ἑξαδεκάσιν: ἐπειδὴ, τίς ἐκ οἶδον, ὅτι τὰ πάθη, ἢ ἀπροσεξία, τὸ συμφέρον τὸ αὐτὸ, μία παρεξήγησις τῆς τῆς Συγγραφῆς, καὶ μύριαι ἄλλαι δυσροπίαι ἐκ τῆς ὁποίῳ τὸ πνεῦμα συχνὰ διορίζεται (2), ἄγουσι συχνὰ εἰς τὸ μολῶς προβάλλεσθαι τὰς δόξας ἐνός ἄλλου.

Ἐγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ δεύτερον εἶδος πιθανότητος. Ἐγὼ εἶπον ὅτι αὕτη ἀπέβλεπον εἰς ἐκεῖνο ἀπὸ δυνάμει πίπτει ἀπὸ τὰς αἰδήσεις, καὶ ὅπερ δυνάμει ἢ μαρτυρεῖται ἀπὸ μαρτύρων. Τοιαῦτα εἶσι, 1. ἡ ὑπαρξίς, ἢ φύσις αἱ ἐργασίαι τῆς Ὀντων τῆς πεπερασμένων καὶ αὐτῶν ἐξω ἡμῶν, οἳ εἰσι τὰ Πνεύματα καὶ οἱ Ἄγγελοι. 2. Τοιαῦτα εἶσι προσέτι ἡ ὑπαρξίς τέτων τῆς Ὀντων τῆς ὑλικῶν τῆς λαμβανόντων τὰς ἡμῶν αἰδήσεις, καὶ τὴν ἀκραν αὐτῶν μικρότητα, ἢ καὶ τὴν ὑπερμεγέθη αὐτῶν ὑπέσασιν, οἷον τῆς φυτῶν καὶ τῶν ζώων ἐν τοῖς Πλασθήταις; καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τοποῖς τῶν τῶν.

3. Τοιοῦτοι εἶσι προσέτι οἱ ἕσοποι καὶ τῶν ὁποίῳ φύσις προβάλλει τὰ πλεῖστα τῶν αὐτῆς ἔργων: τὰ ἀποτελέσματα τῶν τῶν ἐργασιῶν εἰσι γνώριμα, ἀλλ' ἐκείνων αἰτίαι εἰσὶν ἀγνωστοί. Τὰ ζῶα ἀρνῶνται, ἔτι.

(1) E' citato.

(2) E' determinato.

βέβηκται, κινῆνται. Ὁ μαγνήτης ἔλκει τὸν σίδηρον. Πάντα τὰ σώματα φοροβάλλουσιν ἀποτελέσματα. Εἰς τὰς τέτων αἰτίας, τὸ τέτων ἐνεργές (1), τὰ ὄρα ἐκείνων διωάμεως; Ἀλλὰ σὺ δὲν δίδεις εἰ μὴ εἰκασματα ἀκολουθῶν τῆ ἀναλογίας (2). Τῆτο εἶναι πρὸς παῖ ἐκείνο ὅπῃ ἡμπορεῖ τις νὰ ἀποκείνηται, καὶ ἐφ' ἑμῶν εἰσι τεθεμελιωμέναι πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τῆς Φυσικῆς. Ἡ βιαία τρίψις (3) δύο σωμάτων θύει ἐπιμότητα, καὶ συχνὰ πῦρ; ἡμεῖς λοιπὸν ἔχομεν θεμελιω νὰ πισθώμεν, ὅτι ἡ θερμότης καὶ τὸ πῦρ συνίστανται ἐν μιᾷ δυνάσει βιαία μερῶν ἀνεπαιθήτων μιᾶς ὕλης καὶ σικῆς. Ἀλλ' ὡς ἐγὼ εἶπον, τῆτο δὲν εἶναι εἰ μὴ εἰκασμός. Ὁ μολογῶμεν ὅμως, ὅτι τῆτο τὸ εἶδος πισθιμότητος, τὸ ὁποῖον εἶναι, πᾶντι, ὁ καλλιῶτερος ὁδηγὸς πρὸς τὸ ποιεῖν πειράματα, καὶ πρὸς τὸ καταρτίζειν ὑποθέσεις (4) ὀλόγως, ἔχει τῆ ἀυτῆ χρησίμην καὶ τῆ ἀυτῆ ἐπιμονή. Μία ὀλογία (5) ἐσκεμμένη, τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῆ ἀναλογίας, ἀνακαλύπτει συχνὰ ἀληθείαι καὶ ἀκολουθίας ἐπιφαινεσάτας, αἵτινες ἀπὸ τῆς ἡθελῶμένη αἰωνίως ἐν τῆ σκότει.

Εἰ καὶ ἡ πείρα καὶ ἡ ὄψις τῆ κοινῆ δρόμῃ τῶν πραγμάτων, ἔχουσι πολλὴν ῥοπλήν πρὸς τῆ συγκρατῆσει ἡμῶν, εἶναι ἐν σύμπτωμα, ἐν ᾧ τὸ ἔκτοπον (6) συμβαίνων τινῶν, ὅταν ὅμως ἀπαγγέλλωνται ἐκείνα πρὸς μαρτύρων ἀξιοπίστων, δὲν ἀρέπει νὰ ποιῆ νὰ ἀπορρήσῃ πτωμῶν ταῦτα ὡς ψεῦδη. Τοιαῦτα εἰσι τὰ θαύματα ὅταν

(1) La loro attività. (2) L'analogia.

(3) Confricazione, strofinamento.

(4) Formar ipotesi ragionevoli. (5) Ragionamento.

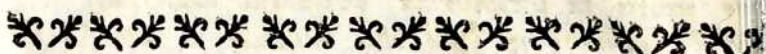
(6) Lo straordinario.

ὅταν ταῦτα τὰ ὑπερφυσικὰ συμβαῖντα ἀναλογῶσι τοῖς σκοποῖς ἐκείναις ὅσις ἔχει τὴν δυνάμιν τῶ ἀλλοιῶν τὸν δρόμον τῆς φύσεως : ὅσω πλέον ἡμεῖς τὰ βλέπομεν πέρα τῶ κοινῆ δρόμου τῶ πραγμάτων, ἢ ὅσω πλέον φαίνονται ἐναντία ἐκείνῳ : ὅσω πλέον χρεώμεθα νὰ πιστεύωμεν ἐκείναις, καὶ τὰς ἀληθείαις τὰς ὁποίας αὐτὰ βεβαιῶσι.

Εἰσι ποσότητες, αἵτινες, τεθεμελιωμένοι ὅτι μίᾳ μόνῃ μαρτυρίᾳ, ὑπολαύουσι τῶ πλέον ὑψηλῆ βαθμῆ συγκαταθέσεως, εἰ καὶ ἐκείνῳ ὅπερ αὐταὶ ἐμπεδῶσι δὲ συμφωνεῖ μίτε μὲ τὴν πείραν, μίτε μὲ τὸν κοινὸν δρόμον τῶ πραγμάτων. Ἡ αἰτία ταύτης τῆς ἀσφαλείας, κενώτεραι πάσης διαπορήσεως, καὶ ταύτης τῆς ἐναργείας, κενώτεραι πάσης ἀμφισβητήσεως, εἶναι τεθεμελιωμένη ὅτι ταῦτα, ὅτι αὕτη ἡ μαρτυρία ἐρχεται ἐξ αὐτοῦ ὄντος ὁ ὁποῖός δὲν ἰσχυρεῖ μίτε θέλει νὰ ἀπατᾷ, ἐκ τῶ Θεοῦ ἐκείναις αὐτῆ. Αὕτη ἡ μαρτυρία ὀνομάζεται 'Ὑποκάλυψις', καὶ ἡ συγκατάθεσις ὅπερ τῆς δίδεται καλεῖται 'πίσις'. Ἡ πίσις ἔχει τὸσῶν βεβαιότητα ὅσῳ ἡ γνώσις ἡμῶν : ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀμφισβητήσωμεν, ὅτι μία ὑποκάλυψις ἀπὸ Θεοῦ εἶναι ἀληθινή, ἀδελφισίως ὡσπερ εἰ δυνάμεθα νὰ διαπορώμεθα πρὸς τῆς ἰδίας ἡμῶν ὑπάρξεως. Ἀλλὰ πρὶν αὐτὴν ἀδελφίζόμεθα ἐν συμβαῖν ὡς ὑποκάλυψιν θεῖαν, χρεώμεθα νὰ βεβαιώμεθα ὅτι εἶναι ἀληθῶς τοιαύτη, καὶ χρεώμεθα νὰ καταλαμβαίνωμεν καλῶς τὸν νῦν ἐκείνης : ἀλλῶς ἡμεῖς θέλει ἐκφερώμεθα ὑπὸ πασῶν τῶ ἀπειρεκαλιῶν τῶ ἐνθεσιασμῶ (1), καὶ θέλει διιδνωώμεθα ὑπὸ ἀρχῶν ἀπάτης καὶ πλάνης.

ΚΕ-

(1) Saremo strasportati da tutte le stravaganze.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ.

Περὶ τῶ Λόγου ἢτοι Λογισμῶ.

ΝΟΟΥΝΤΑΙ πολλαῖα πράγματα διὰ τῶ ὄρε ' Λόγος ' : ἐπίστε ἀρχαὶ βίβαιοι , καὶ ἐναργεῖς : ἐπίσταν ἀκολοθία δίκαια καὶ σαφεῖς , ἐπερωλεγυμῆαι (1) ἐκ τῶτων τῶν ἀρχῶν : ἐπίσταν δὲ τῶ ὄρε ' λόγος ' νοεῖται ἢ αἰτία , καὶ μάλιχα ἢ αἰτία ἢ τελική . Ἐγὼ ἀφίνας πάσας ταύτας τὰς σημασίας . Ἐγὼ νοῶ ἐπαυδα διὰ τῶ ὄρε ' λόγος ' , ἐκείνου τῶ δυνάμιν διὰ τῆς ὁποίας ὑποτίθεται ὅτι εἰς ἀνθρώπος λακόνεται τῶν θεῶν , καὶ διὰ τῆς ὁποίας εἶναι ἐναργεῖς ὅτι ἐκεῖνος πλείστον ὑπερβάλλει τῶτων .

Ὁ λόγος εἶναι μίαν γνώσεως ὑπολύτε , εἴτ' ἐν πρὸς τὸ ἐκτείνει τὰς γνώσεις ἡμῶν ἐν τῆ ὑποδείξει , εἴτε πρὸς τὸ διδιδεῖν (2) τὰς βαθμύς ὁμοιοαληθείας ἐν τῆ δόξῃ . Πρὸς τῶτοις ἔπος εἶναι ἀνάγκαιος : διότι αὐτὸς βοηθεῖ πάσαις ταῖς νοεραῖς ἡμῶν δυνάμιν , καὶ , ἵν' ἀκεβέστερον εἴποιμι , ἔπος ἐξ ἐκείνων κατασκευάζει δύο , τῶ ' ὀπρέρειαν ' καὶ τῶ ' ἐπαγωγῆ ' (3) , ἢτοι τῶ δυνάμιν τῶ ὀπρέρειν ἢ σωάγειν συμπεράσματα . Διὰ τῆς πρῶτης τῶτων τῶ δυνάμιν δέσκονται ἰδέαι μέσαι , ἢ ἔλεγχοι : καὶ διὰ τῆς δευτέρας τάττονται (4)

(1) Dedotte . (2) Regolare .

(3) La sagacità e l' induzione .

(4) Si assetano , si ordinano .

ἠτοι οἱ ἐλέγχοι, εἰς ἄλλον ὅπῃ ἡμπορεῖ τις, ἀνακαλύπτων πάντα τὰ μέρη μιᾶς ἐπιφορᾶς (1), καὶ τὸν τόπον ἔξ᾽ ὅποιον ταῦτα τὰ μέρη ἐνῶνται, να ἄγῃ εἰς φῶς τὴν ἀλήθειαν τὴν ἀμφισβητημένην (2). Ἄρα να ἐπιφέρει (3) τις δεῦν εἶ μὴ να ἀντιλαμβάνηται τῷ δεσμῷ, τῷ ἀναφορῶν τῷ ἰδεῶν ἐν ἑκάσῳ βαθμῷ μιᾶς ἐπιφορᾶς: καὶ ἔξ᾽ ταύτης τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀνακαλύπτῃ πότερον δύο ἰδεῶν ἔχουσι μεταξὺ αὐτῶν ἢ μίαν ἀναφορὰν ἢ μίαν ἀντίταξιν ἀναγκαίαν. Ὅταν ἐλέγη τις ἀμέσως τῶτον τὸν δεσμόν, τῶτο εἶναι ὑπόδειξις. Ὅτε ἔπος δεῦν εἶ μὴ πιθανός, τῶτο εἶναι δόξῃ. Ἄλλὰ εἴτ᾽ ἐν γνώσκῃ δι᾽ ὑποδείξεως, εἴτε ἔξ᾽ δόξης, ἢ δυνάμει ἠτις δέεισκει καὶ ἠτις μεταχειρίζεται ἐλέγχου ἀναγκαίως πρὸς τὸ ἀνακαλύπτειν ἢ τὴν βεβαιότητα, ἢ τὴν πλέον μεγάλην ὁμοιοαλήθειαν, καλεῖται λόγος.

Ὁ λόγος λοιπὸν ἐκπνεῖ (4) τὰς παραρᾶς ἐξῆς ἐνεργείας ἢ πράξεις: 1. Ἀνακαλύπτειν ἐλέγχου, ἢ ἰδέας μίσας, ἢ μέτρα: 2. Τιθεῖναι ταῦτα τὰ μέτρα ἐν συνῆ φασὶ ἔτω μεγάλῳ, ὅπῃ να δυνῶνται να βλέπωνται ὑπονητὶ αἱ ἀναφοραὶ ἢ αἱ ἀντίταξεις δύο ἰδεῶν ἢ τινος ταῦτα μέτρα, καὶ αἱ τινες ἀναβαλλονται πρὸς ἑκεῖνα. 3. Ἀντιλαμβάνεσθαι τῷ σωμαρῆσεων ἢ τῷ ἀντίταξεων πραγματικῶν ἢ πιθανῶν τῶν δύο ἰδεῶν ἢ ἀναβαλλομένων. 4. Συναγεῖν ἐκ πάντων ἐν ὀρθῶν συμπέρασμα. Ἄρα ὁ λόγος δεῦν ἔχει τόσον ἐν μοίρῃ ἀποκειμένης τὰς γνώσεις ἀπλῆς ὀφείας καὶ αἰδητικῆς, ἀλλὰ

(1) Deduzione.

(2) Che è in questione.

(3) Dedurre.

(4) Espicere.

ἀλλὰ χεδὸν τὰς γνώσεις μόνας τὰς εἰς ὑποδείξεως καὶ τὰς ἐκ δόξης.

ΠΕΡΙ τῶ ὑποκειμένου τῶ λόγου, ἐγὼ ὑπερεπεθύμησά να ἡρευνᾶτο ἐπιμελέστατα, πότερον ὁ συλλογισμὸς εἶναι, ὡς κοινῇ πισδύεται, τὸ μέγα μέσον τῶ ἀπαρτίζειν τὸν λόγον. Ἐγὼ ὡς τῆς διαπορέμαι: καὶ ἰσχυρῶς:

Α. Οἱ συλλογισμοὶ δὲ βοηθεῖ τὸν λόγον εἰ μὴ ἐν μιᾷ τῶ τεσσάρων ἐνεργειῶν, ἐν αἷς ἐγὼ εἶπον ὅτι εἰς σωρίζεται: αὕτη εἶναι ἡ δὲυτέρα, ἡ ὁποία σωρίζεται ὡς τὸ δεικνύειν τὰς ἀναφορὰς μεταξὺ τῶ ἰδεῶν μιᾷς προτάσεως: ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ κατὰ τῶ εἶναι μιᾷς χηίσεως πολὺ ὡς ὡσεὶσμήνης. Οὕτως δὲ δυνάται τὰ δεικνύη εἰ μὴ μιᾷς μόνου ἀναφορᾷ ἐν μιᾷ προτάσει, ἡ ὁποία ἀναφορὰ ἡδύελον ἀνακαλύπτεται μετ' ἴσης δύκολίας, καὶ συχνᾷ κάλλιον, ἀλλ' ἡ πῶς ἐκεῖνα βοηθεῖας ἀπόσοι ἀνθρώποι: ἀνεπιτηδεῖοι πρὸς τὸ μορφεῖν εἶνα συλλογισμόν, καὶ οἱ ὁποῖοι ὁμως διαλογίζονται (1) ὀρθότατα, καὶ μετ' μεγάλης σαφύειας; Ἐγὼ ὡσαύτως ἀμφιβάλλω, ὅτι ἐκεῖνοι ὁπῶ ἰξάρεσι τῶ ἐκεῖνα τέχνου, χῶνται ταύτη πρὸς τὸ διαλογίζεσθαι ἐν ἑαυτοῖς: ἐπειδὴ αὕτη ἡ μέθοδος εἶναι βραδεῖα ὑπεράγαν: καὶ τὸ πνεῦμα τρέχει ὀξύτερον.

Β. ΔΙΟΤΙ οἱ συλλογισμοὶ εἰσι δεκτικοὶ ψύδης παρὰ πησιῶς, ὡσπερ οἱ ἔσοποι τῶ διαλογίζεσθαι οἱ πλέον ἀπλοῖ. Τελάχισον ἡ πείρα διδάσκει ὅτι αὕται αἱ τεχνικαὶ μέθοδοι εἰσὶν ἐπιτηδεῖότεραι να καταλαμβαίνωσι τὸ πνεῦμα καὶ τὰ τὸ ἐμπλέκωσι (2), ἡ να τὸ ἐκπαιδύω-

(1) Ragionano.

(2) Sorprender lo spirito ed imbrogliarlo.

δύωσι καὶ νὰ τὸ φωτίζωσιν. Ἐὰν λοιπὸν ὁ συλλογισμὸς
 ὑπερβίωσῃ συχνὰ τὸ πνεῦμα εἰς ἁλιφείας (1) ψευ-
 δείς, σοφιστικὰς, ὁμωόμεναι, εἶναι σαφὲς ἄσαυτως, ὅτι,
 πρὸς τὸ ἐξελίσσειν (2) ταῦτα τὰ ἐλαττώματα, διόμεθα
 εἰς τινὸς μέσῃ ἢ τῷ συλλογισμῷ.

Ὅτ' ἁφίρει, λέγεις σὺ, σὺ δέρισκεις ὅτι ἔστι οἱ
 τύποι τῷ ἐπιχειρεῖν (3) φέρει μεθ' ἑαυτῷ τὴν σαφή-
 νειαν καὶ τὴν πληροφορίαν. Σὺ λοιπὸν χρῶ ἐκείνοις: Ἀλ-
 λά μὴ δὸς τέτοιαι ῥοπλῶ (4) πλείονα ἐκείνης τῆς ὁποίας
 ἔστι ἀξιοίεσι: Μηκέτι λέγε ὅτι ἀνδρῶ ἐκείνων οἱ ἀν-
 ἄθρωποι δὲν ἠθέλον ποιῶνται εἰ μὴ ὀλιγατάτω ἢ ἄδε-
 μίαν χῆσιν τῷ λόγῳ. Παῖτες οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν ἔχουσι
 χρῆσιν τῷ ὀφθαλμύλων (5) πρὸς τὸ βλέπειν. Ὁ
 συλλογισμὸς παρέχεται σοὶ πολλὴν βοήθειαν, σοὶ ὅσις
 ἐξέρχεται τὴν ἐκείνην ἐπισημίαν, πρὸς τὸ ἀνακαλύπτειν καὶ
 εἰσελεῖν τὸ ψεῦδος μιᾶς προτάσεως, κεκρυμμένον ὑπὸ τινὶ
 σχήματι κομψῷ, ἢ ἐμπεπλεγμένον ἐν μιᾷ ψεύδει μαρ-
 μαρυγῇ πνέματός ἢ ἀγωγῆς (6). Ἀλλὰ δὲν ὑπάρ-
 χει ἄλλος εἰ μὴ σὺ, σοφὸς τὴν τέχνῳ, ὅσις διώσασαι
 νὰ ἐξελίττει τὸ ἐκείνην ψεῦδος, διὰ τῷ ἐντέχνῳ τύπῳ τῷ
 συλλογισμῷ. Καὶ δὲν μένει, ὑπὲρ τῷ λοιπῶν τῷ ἀν-
 ἄθρωπινῳ γένε, εἰδὲν ἄλλο μέσον πρὸς τὸ ἀελίττειν (7)
 τὸ ψεῦδος ἐκ τῷ ἀληθείας. Ἐγὼ δὲν λέγω τῷτο πρὸς
 τὸ ταπεινῶν καὶ καταβάλλειν τὸν ' Ἀριστέλη ', τὸν
 ἑποῖον

(1) Inviluppa, involge lo spirito in ragionamenti.

(2) Per isviluppare.

(3) Queste forme d'argomentare. (4) Peso.

(5) De' vostri occhiali.

(6) Sorto qualche figura brillante, o inviluppato d' un falso splendore, di spirito o di stile.

(7) Disimpegnare.

ὁποῖον ἐγὼ ἠγάθην ὡς εἴα τῶ μεγίστων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ᾧ τινι ἐξισώθησαν ὀλίγοι, τῶ ἐπαισίου καὶ τῶ λεπτότητά πνεύματος: τῶ ὁποῖα παράγματος παρέχει ἔλεγχον ἔτι τῶ το μικρὸν σύστημα τῶ Συλλογισμῶ, τῶ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔτις δὲ τυχαῶς ἐπενόησε κατ' ἐκείνων οἵ τινες δὲ ἀγχιώνονται τῶ ἀδύνατον ἀνέμφοι τὰς πλέον ἐναργεῖς ἀληθείας. Ὅμως ἐγὼ διιχυρίζομαι ὅτι ὁ Θεὸς ἐκ τῶ ἔτις ὀλίγον ἐλύθηριος πρὸς τῆς ἀνθρώπων, ὅπως τὰς ἐγκατέλιπον, ὡς κτίσματα δίποδα, ἀδύ πτερύγων, μὲ πλατεῖς ὄνυχας, ἔτις ὁ Ἀριστοτέλης τῆς κατέστησε Ζωῶ λογικῶ δὲ τῶ Συλλογισμῶ.

Ἡ ΜΕΙΣ ἔχομεν ἐν ἑαυτοῖς, καὶ χωρὶς τῆς βοήθειας πασῶν τῶ ὀχληρῶν ἐπαναλήψεων (1) τῆς τέχνης τῶ δυνάμει τῶ διαλογίζεσθαι καὶ τῶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶ ἀναφορῶν τῶ ἰδίων ἡμῶν. Καὶ ἐὰν σὺ θέλῃς τὰ ἀνακλύπτῃ τῶ ἀδύνατος ἐξελίξεως (2): γυμνάσει ταύτην τῶ φελετῶν ἰδίων αὐτῆς, αἰτίες μεμιγμέναι καὶ ἐμπεπλεγμέναι μὲ ἐκεῖνας τῶ ὁποῖων ἐξαρτᾶται ἢ ἰχὺς τῆς ἀκολοθίας, φαίνονται τὰ δεικνύωσι μίαν ἐκεῖ ὅπως δὲ ὑπάρχει τῶ ἀδύνατος. Θίς τότε ταύτας τὰς ἰδέας γυμνάς καὶ ἀπολελυμένας (3) τῶ μίαν πλησίον τῆς ἀλλῆς, ἀδύβαλε ταύτας ἐν ταύτῃ τῆ θέσει (4). καὶ ἀδύ τῆς ὀπισθήμης τῶ ἔτις, χημάτων, πορῶ ποτεθεμένων (5), συμπερασμάτων, καὶ ἄλλων ὀχληρῶν λεπτολογιῶν τῶ Συλλογισμῶ, σὺ θέλῃς ἀσφαλῶς ἀνακλύπτῃ τὰς ἀναφορὰς καὶ τὰς ἀντιτάξεις.

Α' ΛΛ'

- (1) Ripetizioni. (3) Disimpegnate.
 (2) Ragionamento. (4) Posizione.
 (5) Premesse.

Α' ΔΔ ἤτις ἔν εἶναι ἡ βοήθεια τῶ Συλλογισμῶ πρὸς τὸ ἐφικέσθαι τῆς ὑποδείξεως, ἕτος εἶναι ὀλίγης ἢ ἔτι μηδεμίᾳς χρήσεως πρὸς τὸ σαθμίζεν τὴν ὑπεροχὴν (1) τῆς ἐλέγχων ἐν τῇ ὁμοιοαληθείᾳ. Μὴ δυνάμην γὰρ λαμβάνη εἰ μὴ εἰς μόνον ἔλεγχον ὁμοιοαληθεῖ, ἕτος διαχειῖται (2), ἕτος, ἴν' ἕτος εἶπω, μαίνεται (3), ἕτος βιάζει τὸν τὸν ἔλεγχον, καὶ τὸν κλείει τέλος πάντων ἐν μιᾷ δισαπαλλάκτῳ σειρᾷ Συλλογισμῶν: καὶ ἕτος ποιεῖ γὰρ ὑποβάλη ἐκ τῆς αὐτῆς ὄψεως τὸ πρᾶγμα τὸ ζητούμενον (4).

Α' ΡΑ πᾶσαι αἱ βοήθειαι τῶ Συλλογισμῶ δὲν εἶναι εἰ μὴ πρὸς τὸ ἐλέγχεν τὴς ἀνθρώπου πρὸς τῆς σφαλμάτων καὶ τῆς ἔξαπατῶν αὐτῆς. διότι ἐγὼ ἀρνεῖμαι, ἕτος γὰρ συμβάλλεται πρὸς τὸ εὐερίσκειν ἐλέγχων καὶ ποιεῖν ἀκαλύφειν νέας: πρᾶγμα ὅμως τὸ ὁποῖον εἶναι ἐν τῆς ἔργων τῶ πνεύματος τὸ πλέον πολυπόπον, ἀλλὰ τὸ πλέον ἀφελίμον, καὶ ἴσως ἢ πλέον ὑψηλῆς τελειότης ἐκείνη. Πᾶσα ἡ τέχνη τῶ Συλλογισμῶ εἶναι τῆς τῆς ἐλέγχων ὅπῃ ἤδη ἰσχύονται: Γινώσκειται πρῶτον μία ἀλήθεια: ἔπειτα παρέχεται ἔλεγχος ταύτης συλλογιστικῶς. Α' ρα ὁ Συλλογισμῶ ἀκολουθεῖ τὴν γνώσιν: καὶ τῆς πολὺ πρᾶξις. Εἰσὶν ἀναγκαῖα ἄλλα μέσα, ὅπως αἱ τέχναι καὶ αἱ ὁπτισημαὶ καταρτίζονται.

Ο' λόγος, μὲ ὄλλω τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἰσχύὴν αὐτῶ, συχνὰ δὲν μᾶς εἶναι ἐδεμίᾳς χρήσεως. 1. Οὗτος μᾶς εἶναι ἀχρηστος, ὅταν ἡμεῖς δὲν ἔχωμεν ἰδέας τοπαραπάων. 2. Οὗτος ὑπόκειται ἐκείνος αὐτός, ὅταν μὲ ἰσχύ.

(1) Superiorità. (3) Esce de' gangheri,
(2) Se se effundit, (4) La cosa in quistione.

ἰχυρογνωμοσυνίῳ θέλῃ καὶ δίκη δι' ἰδεῶν συγκεχυμένων καὶ ἀτελῶν: ἔτω δὲ ἔκεινται ἐντελῶν ἰδεῶν, καὶ περὶ τῆς ἀπειρότητας καὶ περὶ τῆς μικροτάτης ἐκτάσεως τῆς ὕλης, αὐτὸς θέλει ἀποπλανᾶται πάντοτε, ὅταν ἀχολῆται περὶ τὸ ζήτημα τῆς διαιρετότητας τῆς ὕλης εἰς ἀπειρον. 3. Οὗτος διαμαρτάνει τῆς ὁδοῦ καὶ ἐμπλέκεται εἰς λαβυρίνθους ἀνεκβάτους, ὅταν ἀκολουθῇ ἀρχὰς ψευδεῖς: ἔκ εἰςὶ τότε εἰ μὴ ἀντιφάσεις, ἀτοπίαί, δυσκολίαι ἀνυπέρβλητοι: 4. Οὗτος συχνὰ μῦθε ἀκίνητος, δι' ἔκεινται μιᾶς ἕξις ἰδέας, πρὸς τὸ δεκνύειν ἑαυτῷ τὸν συνδέσμον καὶ τὴν ἀντίταξιν, βέβαιον ἢ πιθανὸν τῶν ἄλλων δύο ἰδεῶν: 5. Τελυταῖον, καθίσταται ἕτος εἰς σπυρὸν καὶ δεῦρ' ἰξόρει πλέον μῆτε πᾶ εἶναι, μῆτε πᾶ ὑπάγει, μῆτε ἐκεῖνο ὅτι ἀσζητεῖ δι' ὀνομάτων ἀσάπων, ἀορίστων, ὁμωνύμων.

Εἰ καὶ γὰρ ἐπιφέρει τις μιᾶς ἀπορίας ἐκ μιᾶς ἄλλης εἶναι ἢ ἀχολία ἢ πλέον συχνὴ τῶ λόγου, πλὴν τὸ πλέον ἀξιόλογον τῆς ἀχολίᾳ καὶ τὸ πλέον ὀρθοῦς ἔργον εἶναι καὶ δέεισκη τὴν ἀναφορὰν καὶ τὴν ἀντίταξιν δύο ἰδεῶν διὰ μέσῃ μιᾶς ἕξις, ὃν ἔσπον δέεισκει, διὰ μιᾶς ὀργῆς, τὴν ἰσότητα τῶ μήκους δύο οἰκῶν, ἢ ὅποια δεῦρ' ἐδύνατο καὶ ἀνακαλύπτεται διὰ μιᾶς ἀπλῆς βολῆς ὀρματος.

ΧΡΩΜΕΘΑ τέσσαρσιν εἰδεσίν ἐλέγχων, εἴτ' ἔσ πρὸς τὸ πείθειν ἡμᾶς αὐτῆς, εἴτε μάλιστα πρὸς τὸ ἐλέγχειν τῆς ἄλλης.

Τὸ πρῶτον εἶναι, καὶ πορβάλλεται τις (1) τῆς δόξας τῶ ἀνθρώπων οἵτινες διὰ τὸ αὐτῶ πνεῦμα, διὰ τὴν αὐτῶ σοφίαν, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶ αὐτῶν ἀξιώ-

ματος,

(1) Dedurre. (2) Citare.

ματος, ὅτι τὴν αὐτῶν δυνάμιν, ἢ δι' ἄλλοτι προτέρη-
μα, ἀπέκτισαν ἑαυτοῖς μέγα ὄνομα, καὶ ἐπαγίωσαν τῆν
αὐτῶν ἐπόληψιν μὲ ἀυθεντίαν τινά. Ἐγὼ καλῶ τῆτο
ἔδος ἐπιχειρήματος, 'Ἐπιχείρημα πρὸς αἰδῶ.'

Argumentum ad verecundiam.

Τὸ δόξερον εἶναι, καὶ ἀπαιτῆ τὴν ἀτίδικον αὐτῆ
καὶ ἀδεδέχεται τὸν ἔλεγχον τὸν προσεχθέντα (1),
ἔτος καὶ δίδη εἰς ἀκαλλιώτερον τῆτος. Τῆτο εἶναι ἐκεί-
νο ὅπερ ἐγὼ καλῶ, 'Ἐπιχείρημα πρὸς ἀγνοίαν'.

Argumentum ad ignorantiam.

Τὸ ξίτον εἶναι, καὶ κατεπίγη εἰς ἀνδρῶπον δι-
κολασιῶν αἴτιες βρύβειν ἐκ τῶν αὐτῆ ἀρχῶν ἢ ἐκ
τῶν αὐτῆ συγχαρήσεων (2). Τῆτο τὸ εἶδος τῆ ὅπι-
ερεῖν εἶναι γνώριμον ὑπὸ τῷ ὀνόματι 'Ἐπιχειρή-
ματος πρὸς ἀνδρῶπον'. Argumentum ad homi-

κακὰ κλημῖα

ΔΟΗΝΩΝ

Τὸ τέταρτον εἶναι, καὶ χηται ἐλέγχοις λαμβανομέ-
νης ἐκ τινος τῶν κρενῶν ἢ τῆς γνώσεως, ἢ τῆς πιθανό-
της. Τῆτο εἶναι ἐκείνο ὅπερ ἐγὼ καλῶ 'Ἐπιχείρημα
πρὸς κρίσιν'. Argumentum ad iudicium. Καὶ ἔ-

τος ὁ ἕχατος ἔσπος τῆ δξαλογίζεσσαι εἶναι ὁ μόνος ἐκ
τῶν τεσσάρων, ὅσις φέρει μεθ' ἑαυτῆ εἰς δίδαγμα (3)
πραγματικὸν καὶ ὅπερ δυνάται καὶ ποιῆ καὶ ὅπιδιδητις εἰς
τὴν γνώσιν τῆ ἀληθείας: ἐπειδὴ, 1. ἀκολαθεῖ εἰς εἰδῶς
ἐπιχειρήματος πρὸς αἰδῶ, εἰς ἀνδρῶπος καὶ διαυθεντήν
καὶ ἀλήθειαν καθότι ὅτι τέλος τι συμφέροντος ἢ ὑπέ-
ρας (4), ἐγὼ δεῶ θέλω καὶ ἀντιλέγω ἐκείνω; 2.
ἀκολαθεῖ ἐκ τῆ ὅπιχειρήματος πρὸς ἀγνοίαν, ὅτι
ἐγὼ

(1) Allegata. (3) Istruzione.

(2) Concessioni. (4) Deference.

ἐγὼ ἐπαγγέλλομαι (1) τὴν ἀλήθειαν, καθότι ὁ ἀ-
 τίδικός μου δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπινοῇ διδασκαλίαν ὁμοίαν
 ληθεύειν τῆς ἐμῆς; 3. Ἀκολουθεῖ ἐκ τῆς ἐπιχειρή-
 ματος πρὸς αὐθροπον, ὅτι εἰς ἄλλος ἔχει τὴν γνώσιν
 τῆς ἀληθείας, καθότι ἐποίησέ με νὰ εἰδῶ ὅτι ἐγὼ ἤπαι-
 τώμην; Η' ὁμολογία (2) τὴν ὁποίαν ἐγὼ ποιῶ πρὸς
 ἀγνοίας μου, καὶ τῆς πλάνης μου, δυνάται νὰ μὲ πείθει
 σκεδάσει ὅπως ἐγὼ δέχομαι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ δὲν
 δυνάται νὰ μὲ δίδῃ τὴν ἐκείνης γνώσιν. Ἄρα, ἐπει-
 δὴ ἡ δειλία μου, ἡ ἀγνοία μου, καὶ ἡ πλάνη μου δὲν ἔμ-
 πορῶσι νὰ μὲ ἀγώσιν ἐπὶ τὴν γνώσιν τῆς ἀληθείας, ἐγὼ
 δὲν ἔμπορῶ νὰ ἐξικινῶμαι ἐπ' ἐκεῖνο τὸ ἀληθές, καὶ
 μὴ δὲ ἐλέγχων, δὲ ἐπιχειρημάτων, καὶ δὲ εὐδὸς φαν-
 τῶς ἄνωγμῶς ἐκ τῆς φύσεως τῆς αὐτῆς πᾶν πραγμά-
 των.

Ἐκ τῶν ἤδη ρηθέντων ἔμπορῶσι νὰ ἀπερίδωται πο-
 λὺν θάρμος τὰ ὅρια (3), εἴτε ἐν τῶν πραγμάτων
 τὰ ὁποῖα 'συνάδδουσι τῷ λόγῳ', εἴτε ἐκείνων τὰ ὁποῖα
 'ὑπερβαίνουσι (4) τὰ', εἴτε ἐκείνων τὰ ὁποῖα
 'εἰσὶν αὐτῶ ἐναντία'. Τὰ πράγματα τὰ συνάδδου-
 τῶ λόγῳ, εἰσὶν αἱ προτάσεις τῶν ὁποῖων ἀνακαλύπτε-
 ται, ἢ ἡ ἀλήθεια, ἢ ἡ ὁμοιοαλήθεια, ἐκ τῶν ἰδεῶν ὅτι
 ἔλαβέ τις, εἴτε ἐν ἐκ τῆ αἰδήματος, εἴτε ἐκ τῆ ἀνάλο-
 γισμῶ. Τὰ πράγματα τὰ ὑπερβαίνοντα τῷ λόγῳ
 εἰσὶν αἱ προτάσεις τῶν ὁποῖων, ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀλη-
 θεῶς καὶ τῆ ὁμοιοαληθεῶς, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀνακαλύπτεται
 μίτε ἡ ἀλήθεια, μίτε ἡ ὁμοιοαλήθεια. Τὰ πράγματα
 τὰ ἐναντία τῷ λόγῳ, εἰσὶν αἱ προτάσεις αἱ ἀσύμ-
 βα-

(1) Professo.

(3) Limiti.

(2) Confessione.

(4) La sorpassamo.

βατοι ταῖς σαφέσι καὶ δ' κενέσιν ἰδέαις ἡμῶν. Ἡ ὑπερξίς ἐνὸς Θεοῦ μόνα, εἶναι συναφδὸς τῷ λόγῳ: ἐκείνη τῶν πολλῶν Θεῶν, εἶναι ἐκείνῳ ἐναντία: Ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ὑπερβαίνει τὰς.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Η΄.

‘ Περὶ τῆς Πλαΐνης ’. (1)

Ἡ ΠΛΑΪΝΗ εἶναι, ὅτε τὸ πνεῦμα δέξιμος περιφορᾶς (2), συγκατατίθεται ἐκείνῳ τὸ ὁποῖον αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Πᾶσαι αἱ αἰτίαι τῆς Πλαΐνης ἡμῶν εἰσι γὰρ ἀνάγκαι εἰς ταύτας τὰς πεσάρας. 1. Ἡ κλειψὶς ἐλέγχων. 2. Ἡ ἔλλειψις ἀφύσεως (3) πρὸς τὸ χῆσθαι ἐκείνοις. 3. Ἡ ἔλλειψις θελήσεως ποιεῖσθαι χῆσιν αὐτῶν. 4. Ἡ ἔλλειψις ἀσφαδῶν κατόνων πιθανότητος.

ΠΡΩΤΗ αἰτία πλαΐνης. Ἡ ἔλλειψις ἐλέγχων. γὰρ δεῦρὸ λέγω ἐκείνων τὰς ὁποίας δεῦρ ἡμπορεῖ νὰ χῆσθαι, ἀλλ’ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἐδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ. Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων δεῦρ ἔχουσι μίτη χολῶ, τε τὰς δὲ κλειψίας οὐκείας πρὸς τὸ ποιεῖν ἀναζητήσεις ἀσφαδᾶς μεθοδικᾶς, ἢ πρὸς τὸ ἀσφαδᾶζειν περὶ ἐκείνων τῶν ἄλλων. Οὗτοι ὄντες ἀτελεῖς τάξεως, ἀναγκάζονται νὰ ζητῶσι πῶς νὰ πορίζωνται τὰ αὐτοῖς ἀρκῆν πρὸς τὸ ζῆν: καὶ ἔτιω δεισκοῦνται ἐν μιᾷ ἀνικητῇ ἀγροίῃ

(1) Errore, abbaglio, sviamento.

(2) Abbaglio. (3) Industria, sagacità.

ἀγνοία πολλῶν ἀληθειῶν, καὶ μάστιγα ἐλέγχων οἵτινες
 τὰ τὰς ἐμπεδῶσιν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔθετο ἐν ταῖς χερσὶ
 πάντων τῶν ἀνθρώπων τὰς δυνάμεις καὶ τὰ μέσα τῆς
 πυρσύειν ἑαυτοῖς καὶ τὴ παιδεύειν ἑαυτὸς καθ' ἑαυτὸν
 ὡς πρὸς τῆς αὐτῶν δόξαιμονίας. Δὲν εἶναι ἀνθρωπὸς ἔπι
 ἀχαλὸς πρὸς τὴν ποιεῖν τὰς ἑσφὰς ἑαυτοῦ, ὡς τι
 τὰ μὴ μὴ γολὴ ἰκανὴ πρὸς τὸ μελετᾶν ὡς πρὸς τῆς
 χῆς αὐτῆς, καὶ πρὸς τὸ ἑαυτὸν ἐκπαιδεύειν εἰς τὴν Ὀρθ
 σκείαν. Ἀλλ' οἱ ἀνθρώποι ὡς τὰ πολλὰ γολάζουσι μάλ
 λον φλυαροί, ἢ πράγμασι πολὺ μικροτάτοις.

Β. ΔΕΥΤΕΡΑ αἰτία πλάνης. Ἡ ἔλλειψις δυνάμεως
 πρὸς τὸ χρῆσαι τοῖς ἐλέγχοις τοῖς ἐν χερσὶ. Πολ
 λοὶ ἀνθρώποι ἔχουσι τὸ πνεῦμα ἔπι μικρὸν, ὅπερ εἰσὶ
 ἀνεπιπέδειοι, εἴτε ἐν τὰ μορφῶσι δαλίφεις (1) εἴτε
 αἰδάνωται τὴν ὑπεροχὴν (2) τῶν ἐλέγχων δύο διαφο
 ρῶν (3) ἢ ἀκολούθως τὰ ἔχουσι τῆς αἰρέσεως (3)
 τῆς πλέον πιθανῆς. Ἡ διαφορὸς ἰκανότης καὶ ἔκτασι
 πνεύματος ἥτις βλέπεται ὡς πρὸς τοῖς ἀνθρώποις ποι
 εῖναι τὰ λογίζομαι (4), ὅτι ἠμπορεῖ τὰ λέγεται, χω
 εἰς τὰ ποιῆται ἀδικία τῶ ἀνθρωπίνῳ γένει, ὅτι, ὡ
 πρὸς τὴν ἰσχυρὴν τῆς καταλήψεως καὶ τῆς δαλίφειας (5)
 εἶναι πλέον ἄποσασι ἀνθρώπων τινῶν ἀπὸ ἄλλων, ἢ εἶναι
 ἀνθρώπων τινῶν ἀπὸ ζώων τινῶν: Ἐγὼ δὲν ἐρῶ τὴν τῆ
 αἰτίαν ταύτης τῆς διαφορότητος: Ζήτημα θεωρητικὸν (6)
 τὴ ὁποῖα ὅμως ἢ ἐρῶ τὴν ἠδελον ἠδαι ἀξιολογωτάτη
 χήσεως: ἀλλὰ τὸ δὲν τείνει τὸ ὡς πρὸς τὸ
 παρόντα σκοπὸν με.

Γ. ΤΡΙ-

(1) Ragionamenti.	(3) Tener il partito.
(2) La superiorità.	(4) Pensare,
(5) Della comprensione e del ragionamento.	
(6) Speculativo.	

Γ. ΤΡΙΤΗ αἰτία πλάνης, ἡ ἔλλειψις θελήσεως τῆ ποιῆσαι χῆσιν τῶν μέσων τῶ ἀυξάνειν τὰς αὐτὲ γνώσεις. Πολλοὶ ἀμελεῖσι τὸ παιδεύειν ἑαυτὸς, εἰ καὶ ἔμπορῶσιν ἀγαθῶν, χολῆς, βοηθειῶν, δόφτιας προσέτι πρὸς τὸ ἐξικνεῖσθαι ἀσφαλῶς ἐπὶ τὴν γνώσιν πολλῶν ἀληθειῶν. Ἐν ἐπίοις, τὸ εἶναι τὸ ὑποτέλεσμα μιᾶς βιαίας σπαρῆς τοῦ τὰς ἡδονᾶς, ἢ μιᾶς δολοπραπῆς ἐπιστάσεως πρὸς τὰ βιωτικά. Ἐν ἄλλοις, τὸ εἶναι μία ἀκολοθία μιᾶς μαλακῆς ῥασώνης, ἢ μιᾶς μεγάλης ὑποστροφῆς (1) τῶν βιβλίων καὶ τῆς παιδείας. Πολλοὶ, τέλος πάντων, φοβῶνται μὴ μία ἀναζήτησις ὑπεράγαν ἀπαθῆς, εὐρεθῆ ἑναντία ἐκείναις ταῖς δόξαις καὶ ὁποῖαι συμφωνῶσι μὲ τὰς αὐτῶν προκρίσεις, μὲ τὰς καὶ τὸν βίον προαιρέσεις (2) αὐτῶν, μὲ τὰς σκοπὰς αὐτῶν, καὶ τὸ. Τοιαῦτοι ἀνθρώποι ποιοῦσι μὲ τὰ ἔργα καὶ εἰς ἀνάμνησιν ἐκείνων, οἱ τινὲς δεῖ θέλασθαι εὐρεῖν καὶ τὰς λογαριασμοὺς αὐτῶν, δεῖ καὶ μὴ βλέπωσιν, ὅτι κακῶς ἔχουσι τὰ πράγματα αὐτῶν.

ἌΛΛΑ πῶς ἀνθρώποι οἷς ἡ περισσία καὶ ἡ ἀφθορία πλεῖτε δίδει χολῶν νὰ ἀσκῶσι τὴν αὐτῶν Διάδοξια, ἢ μπορῶσι νὰ ἡδωνται ταύτη τῇ μαλακῇ καὶ ῥασώνῃ ἀγνοίᾳ; χρειάζεται νὰ τιθῆταί τις ἐν ἑδρῇ λόγῳ τὴν ψυχῇ αὐτῆ, πρὸς τὸ σπαρῆν πάσας τὰς αὐτῆ προσόδους (3) ὅπως ἐπιμελῆται τὸ σῶματος, χωρὶς νὰ δαπανᾷ μέρος τι, ἐκείνων δεῖ νὰ ὑποκτᾷ τὰς βοηθείας καὶ τὰ μέσα τῶ προσκτῆσαι γνώσεις, καὶ μὲ αὐτὰς κοσμεῖν τὸ ἑαυτῆ Πνεῦμα.

Ε'.

(1) Anversione per

(2) Le lor maniere di vivere.

(3) Tutte le sue rendite.

Εἶτα δὲ θέλω εἶπῃ ἑδῶ πόσον αὐτὴ ἢ προαίρεσις (1) εἶναι ἄλογος, πρὸς ἀνθρώπους, τὰς ὁποίας τὸ αὐτῶν συμφέρον ἐνάγει εἰς τὸ λαμβάνειν εὐνοίαν ἐσινότε μίᾳς ζωῆς μελέσεως, πρᾶγμα ὅπερ εἰς λογικὸς ἀνθρώπος δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραιτῆται νὰ ποιῇ ὑπὸ καιρῶν εἰς καιρόν. Εἰ γὰρ δὲν θέλω διαβίβῃ ἑδῶ πλέον, ἐμφαίνων πόσον εἶναι αἰχρὴν ἐκείνοις οἵτινες ἐπαγγέλλονται νὰ καταφρονῶσι πάσης γνώσεως, νὰ ὀφείσκονται ἀμαθεῖς τῶν πραγμάτων ἅτινα διαφέρει αὐτοῖς νὰ ἰξέρωσιν. Ἄλλο εὖ πρᾶγμα, ὅτινι ἐγὼ ἐπιθύμην νὰ προσεῖχον τῶν ἐκείνων ὅπερ λέγονται Εὐπαξίδαί, ἢ φερωνεῖς κτλ. ἄλλος (2), εἶναι ὅτι αὐτοὶ βλέπουν νὰ ἀρπάξῃται ὑπ' ἀνθρώπων ἀφανιστέων, ἀλλὰ σοφωτέρων ἐκείνων, ἢ ὑπόληψις, αἱ τιμαὶ καὶ ἡ δόξα, τῶν ὁποίων ἐκείνοι ἀντιποιῶνται ὡς ὀφειλουμένων καὶ αὐτῶν ἄλλοι καὶ τῆ τύχῃ. Εἰς πολλοὺς, ἐκτὸς εἰ μὴ θέλει νὰ πίπτῃ εἰς τὴν κληρονομίαν, χρεώσεται νὰ ἐπακολουθῇ τῇ ὁδηγίᾳ ἐκείνων ὅστις βλέπει: ἢ ἐκεῖνος, τῶ ὁποῖοις ἡ Διάνοια εἶναι τυφλὴ, εἶναι ὁ πλέον δῆλος καὶ τὸ πλέον χαμαιζήλος ἀνθρώπων πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Δ. ΤΕΤΑΡΤΗ αἰτία πλάνης, ' οἱ ψεύδεις κανόνες πιθανότητος. ' Οὔτοι δύνανται νὰ ἀνάγονται εἰς τίνας τὰς πένταρας.

Ι. ΤΙΘΕΝΤΑΙ ' ὡς ἀρχαί, προτάσεις ἢ ἀμφίβολοι, καὶ ψεύδεις. Τότε ἑδῶ εἶναι βίβαιον, εἰ μὴ ἐκεῖνο ὅπερ συμφωνεῖ μὲ ταύτας τὰς ἀρχάς: Πᾶν ἐκεῖνο ὅπερ δὲν συμφωνεῖ, δὲν εἶναι μήτε ἀληθινόν, μήτε ὁμοιοαληθές, μήτε δυνατόν. Διαλήψεις δίκαιαι, ἀκολουθίαι διοριστικαὶ
deci-

{ 1 } Condotta.

{ 2 } Gentiluomini, o di buona famiglia.

decisive, ἢ μαρτυρία τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐκείνη τῶν ἰδίων αἰδησέων: πάντα εἰσὶν ἀνωφελῆ, πάντα καταφρονουῦνται, ἀπορρίπτονται, ἐπαίρουσι τὸ πνεῦμα, ἐμποιοῦσι φεῖλω: νὰ δίδῃ τις τὸν μικρότερον βαθμὸν προσοχῆς τέτοις, τὸτο ἤθελεν ἦδαι νὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν ὑπερτάτω ἔξοσίαν (1) τῶν τῶν ἱερῶν χρησμῶν καὶ νὰ βιβηλοῖ αὐτῶ. Ἄρα μικεῖτι ἐπιπλήττε ἐπὶ τῇ ἰχυρογνωμοσυνῇ διαφόρων αἰρέσεων (2), ἐν τῷ ἔχειν δόξας ἐπ' οὐθείας ἀντιπαπομῆας, εἰ καὶ ἐπίσης ἀτόπως. Ἐδουματίσθη παρ' ἐκείναις (3) νὰ κρατῶσιν ἀπρίξ οἷα ἀπταισον ἀρχὴν πᾶσαν ἀθέδοσιν ἔξαπορθμοθεῖσαν: Μᾶλλον ἢ νὰ ἐπιπολμῶσιν ἐπὶ τῇ πλέον μικρᾷ ἐρόλῃ: ἐκεῖνοι θέλουσιν ἀπιστῆ πῆς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν αὐτῶν αἰδησέων: ψεύδος θέλῃσι καταγινῶσκη τῆς ἰδίας πείρας αὐτῶν.

2. Ε΄ΝΙΟΙ ἔναποκλείονται εἰς τινὰς ὑποθέσεις (4): Οὗτοι ἔξαφέρουσιν ἐκείνων πῆ τῶν ὁποίων ἐγὼ ὀμίλησα, καθ' ὅσον ἐτοι συμφωνῆσι τελάχισον πῆ τῶν συμβάντων (5), ἀλλὰ δὲν θέλῃσι νὰ ὀμογνωμονῶσιν, μήτε πῆ τῶν λόγων (6) τῶν τῶν συμβάντων, μήτε πῆ τῆς ἔσοπτε τῆ ἀνατύσειν τῆ πῶς: Οὗτοι δὲν ἱπιστῶσιν ἀναφανδὸν τῇ μαρτυρίᾳ τῶν αἰδησέων ὡς οἱ τριῶτοι: ἐπι ἀπέσσι μεθ' ὑπομονῆς τῆς ἐλέγχουσι οὐδὲς συμβάντος: ἀλλὰ δὲν ὑπάρχεισι μήτε ἐλέγχοι ἀνώτεροι τῶν ἰδίων αὐτῶν, μήτε ἄλλος τρόπος τῆ ἀναπτύσειν τὰ πράγ.

(1) Attaccare e profanare la suprema autorità.
 (2) Sette. (3) Si è risoluto.
 (4) Si rinchiudono, si raccolgono in certe ipotesi.
 (5) De' fatti. (6) Delle ragioni.

πράγματα, ἢ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἔτοι προσεποιήσαντο (1) ὡς ἀληθινόν.

3. Εἴς τὸν ἀκολοῦθῶσι τὰ πάθη καὶ τὰς καταφερείας αὐτῶν. Σὺ παρῆς τῆς τῆς Φειδωλῶ τῆς ἀνοίας τῆ πάθους αὐτῆ: Εἰς ἄλλος τῆ προφέρει πλεον ασφαλῆ: Οὗτος δὲ ἐνδοιάζει τοῦ ἄπαν, ἔτος ἀκολοῦθῶ τῆ πάθους αὐτῆ. Ψυχὴ βορβορώδης: ὁμοιος τοῖς προχώμασιν (2), ἔτος θέλει ἀντέχει ταῖς πλέον ἰχυραῖς μηχαναῖς (3). Αὐταὶ ἐξινότε τὸν κινῶσιν: ἀλλ' ἢ ἀλήθεια εἶναι ἐχθρὸς αὐτοῦ: Οὗτος δὲ θέλει νικᾶται: Οὗτος δὲ θέλει μηδέποτε ἦδαι ὁ ἐκείνης δούλος. Ἀλλὰ, σὺ λέγεις, τὸ πνεῦμα ἐκείνους τέλος πάντων, ἐληλεγμένον, ἢ ὡς τῆ ἀληθῆς, ἢ ὡς τῆ ὁμοιοαληθῆς, θέλει τὸ ἀποδέχεται, καὶ θέλει τὸ ἀκολοῦθῶ. Τὸ πνεῦμα θέλει τὸ ἀποδέχεται ὅταν ἐλεγχθῆ, ἐγὰρ τὸ ὁμοιοαληθῶ: Αὐτὸ θέλει ἐλεγχθῆ, ὡς τῆ ἐγὰρ ἐλεγχθῆ. Αὐτὸ ἔχει τῆ δυνάμιν τῆ ἐπέχειν ἑκάστην ἄνθρωπον τὰς αὐτῆ ἀνάγκησιν, τῆ θεωροῦσιν αὐτῆς, τῆ παύειν αὐτάς. Τὰ κινήματα καὶ τῆ ἐκείνους πάθους εἰσὶ δυνατὰ, ἐναργῆ, ἄμαχα: ἀλλ' ἐκεῖνο δὲ συγχωρεῖ ἑαυτῶ τῆ ἐρῶν. Ἐκεῖνο τῆ ἀπαγορεύει ἑαυτῶ, καὶ ἔως ἔ τῆ ὑπακείει ἐκείνῶ τῆ ἀπαγορεύεται, αὐτὸ θέλει φύγη ἐκ τῆ ὀπχειρημάτων καὶ τῆ πλεον ἰχυρῶν καὶ τῆ μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας τῆτων τῆ δύο παράδων (4). 1. Τῶν θαλίφων (5) ἐκφερομένων δὲ ὀνομάτων, ἢ μπορεῖ τις σοφιστικῶς τὰ εἰρήνη, ἢ ὑπὲρ φράσεως τινος ἢ τινος ἴσως δὲ εἶναι ἀπικειβωμένη. ἢ ὑπὲρ τῆ

(1) Addotarono. (3) Batterie.

(2) A' terrapieni. (4) Diverticulum.

(5) I ragionamenti, discorsivi.

μη ὑπάρχειν ἐν ἐκείναις πάντα τὸν ἀπαιτούμενον δεσμόν
 μεταξὺ ἐκάστης τῆς ἀκολουθιῶν αὐτῶν. Καὶ καὶ ἀλή-
 θειαν, εἰσὶν ὀλίγοι λόγοι ἀρκέντως ἀκριβεῖς καὶ ἀρκέν-
 τως σαφεῖς, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν καὶ ὡς πρὸς τὰς
 διαλήψεις (1), οἱ ὅποιοι νὰ μὴ δυνάμνται νὰ χορη-
 γῶσιν ἐπὶ Σοφιστῆ παραφάσεις ἀπροσώπως, δεῖ νὰ ἐκ-
 φράσῃ τὸ ὄνειδος τῆς παρὰ τὴν καὶ τῆς εὐλικευείας καὶ τῆ
 λογισμῶ (2). 2 Ἡμπορεῖτε νὰ διασώζηται (3) ἐκ
 τῆς ἐλέγχων τῆς πλέον ἐναργῶν, καθότι, λέγεται, ὅτι
 δεῦν γινώσκειται παῦ ἐκεῖνο ὅπερ ἡμπορεῖ νὰ λέγεται
 ὑπὲρ τῆς αἰρέσεως (3) τῆς ἐναντίας. Οὐ μολογεῖτε νὰ
 εἶναι νοσηκμηρός, ἀλλ' ἐκ ἐπιηγεμῶς, καὶ καταστὰς εἰς
 ἀνάγκη τῆ ἐαυτὸν ἀδραδιδόνα. Δεῦν γινώσκειται, λέ-
 γειτε, πᾶσα ἡ ἀδραδιδόνα ἡ ἀπικεικῆ (4). Τῆτο
 τὸ καταφύγιον δεῖ νὰ μὴ ἐλέγχεταιίτε, εἶναι ἔγω με-
 γάλῃς ἐκπείσεως, ὅπερ εἶναι δύσκολον νὰ ἀπερὶδητῆ
 ἐν σύμπτωμα, ἐν ᾧ νὰ μὴ ἡμπορῆτε νὰ χῆται
 ἐκεῖνο.

4. Ρ' ΤΟΜΙΖΕΙ ΤΙΣ ' τὴν αὐτὴ συγκατάθεσιν καὶ τὰς
 δόξας τὰς εὐλημῶς ἀδρα τῆ φίλων, καὶ τῆς πλησίον
 αὐτῆ, παρ' ἐκείνων τῆς αὐτῆ αἰρέσεως καὶ τῆς αὐτῆ πα-
 ξίδος '. Πόσοι εἰσὶν, οἱ τῆς δεῦν ἔχουσιν ἄλλο θεμέ-
 λιον ὑπὲρ τῆς δόξων αὐτῆ, εἰ μὴ τὸν μέγαν ἀειθμὸν,
 τὴν πολυμάθειαν, καὶ τὴν νομιζομῶν ἀφέλειαν (5)
 τῆς ἀνθρώπων τῆς αὐτῆ αἰρέσεως! Ωσπερ εἶπεν ἄδύ-
 νατον εἰς σοφὸς καὶ εἰς τίμιος ἀνὴρ νὰ ἀπατᾶται, καὶ ἡ
 ἀλήθεια νὰ ἐχρῶσει νὰ παγιῶται δεῖ τῶν ψήφων τῆ
 πλή-

(1) I ragionamenti. (3) Scappare.

(2) Ragione. (4) Tutte le forze in riserva.

(5) Buona fede.

Κεφ. ΙΘ'. Διαίρεσις τῶν Ἐπισημῶν. 297
ματος καὶ τῶν αὐτῶν ἀνδείων, καὶ τῶν διδωσιν τῶν
ἐκείνων Ἡγεμονῶν (1).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Θ'.

Διαίρεσις τῶν Ἐπισημῶν.

ΤΑ ὑποκείμενα τῶν γνώσεων ἡμῶν δεῦν ἠμποροῦσι
να εἶναι εἰ μὴ, 1. Ἡ φύσις τῶν πραγμάτων με
τὰς αὐτῶν σχέσεις καὶ τὰς αὐτῶν βόπες τῶ ἐργάζεσθαι,
2. Ἐκεῖνο ὅπερ ἡμεῖς ἐσμὲν ὑποχρεω νὰ ποιῶμεν οἷα
πρᾶκτορες λογικοὶ καὶ ἐλεύθεροι πρὸς τὸ ἐπιτυχάειν τέ-
τινος καὶ μάλις τῆς εὐτυχίας, 3. Τὰ μίσα τῶ
πρακτέσθαι τῶν γνώσεων τῶν πραγμάτων καὶ τῶ
ἠκοινοῦν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις. Ἡμποροῦσι λοιπὸν νὰ ἀνά-
γνῶνται πᾶσαι αἱ ἡμῶν γνώσεις εἰς ταύτας τὰς τρεῖς
φυλάκας Ἐπισήμας.

Ἡ ' Πρώτη ', τῶν ὁποίων ἐγὼ ὀνομάζω ' Φυσι-
κῶν, ' (λαμβάνων ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐν τῶ αὐτῶν νοή-
ματι τῶ πλέον ἐκτεταμένῳ) ἔχει ἐν μοίρᾳ ὑποκειμένης,
κὼ σύστασιν, τὰς ἰδιότητας καὶ τὰς ἐργασίας πάντων τῶν
πραγμάτων, εἴτε ἐν ' ὑλικῶν ', εἴτε ' αὐλων '. Παν
κεῖνο ὅπερ προσφέρει τῶ πνύματι ὑποκειμένον τι μ-
έτης, προσήκει ἐκείνῃ ' ὁ ' ΘΕΟΣ, ' οἱ Ἄγγελοι,
καὶ πεπερασμένα Πνύματα, τὰ Σώματα ἢ αἱ ἐκείνων
ἰδιότητες, οἷον ὁ ἀεὶθμός, τὸ χῆμα καὶ τ. ' Αὕτη ἡ
Ἐπισήμη σιωπᾶται πᾶσα ὀλόκληρος ἐν τῇ ἀπλῇ θεωρίᾳ.

Ἡ'

(1) Giusta la direzione de' loro Capi.

Ἡ ' Δύτέρα ', τὴν ὁποίαν ἐγὼ ὀνομάζω ' Πρακτικῶν ', διδάσκει πῶς πρέπει νὰ πράττωμεν, ἵνα ἐπιτυχάνωμεν ἐκεῖνα τὸ ὁποῖον μᾶς εἶναι τὸ πλέον ἀφιέλμον. Τὸ μέρος τὸ πλέον ἀξιόσκεπτον ταύτης τῆς δόξης ἐπισήμης εἶναι ἡ Ἡθικὴ, τετέστιν, ἡ τέχνη τὴν ἀνακαλύπτειν τὰς κανόνας πράξεων, τῆν ὁποίαν ἡ πῆρσις ἀγει ἐπὶ τὴν δὴτυχίαν, καὶ τὰ μέσα τὰ ἐπιπλεοναύτας τὰς πράξεις. Τὸ τέλος ταύτης τῆς ἐπισήμης δόξης εἶναι ἡ θείωρησις μόνη: ἀλλ' ἀφ' ἧς μᾶς ἔδειξε τὸ ' Διαιρέσιον ', αὐτὴ μᾶς ἀγει εἰς τὸ συζηματίζειν αὐτὰς τὰς ἡμετέρας πράξεις.

Ἡ ' Τρίτη ', τὴν ὁποίαν ἐγὼ ὀνομάζω ' Λογικῶν ', συώζεται ὡς τὸ γινώσκειν, εἴτ' ἐν τὰ σημεῖα τῆν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἰσιν αἱ ἰδέαι ἡμῶν: εἴτ' ἐν τὰ σημεῖα δὲ τῆν ὁποίων ἡμεῖς ἀνακοινοῦμεν τὰς ἰδέαι ἡμῶν τοῖς ἄλλοις, τὰ ὁποῖα εἰσιν τὰ ὀνόματα. Τὰ ὀνόματα καὶ αἱ ἰδέαι ὄντα τὰ μέσα πασῶν τῆν γνώσεων ἡμῶν, χρεώσσι νὰ ποιῶσιν ἐν μέρος ἐσιωδέσατον τῆν ἀνθρώπινης ἐπισήμης.

Ἰδοῦ', ὡς μοι φαίνεται, ἡ πρώτη, ἡ πλέον γρηγορὰ καὶ κατὰ τὸ ἡ πλέον φυσικὴ διαιρέσις τῆν ὑποκειμένην τῆς ἡμετέρας Διανοίας: ἐπειδὴ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν ἔχει νὰ ἔχη ἕδρᾴ ἄλλο. Τώρα καθὼς αὐτὸ ἀναζητεῖται, καὶ αἰτινες συώσονται, ὡς ἐγὼ ἐπίσταμαι, 1. ὡς τὸ ἀναζητεῖν τὴν φύσιν τῆν πραγμάτων καθ' ὅσον ταῦτα δύνανται νὰ γινώσκωνται: 2. ὡς τὸ διιδρύειν τὰς αὐτὰς πράξεις, πρὸς τὸ ἐφικέσαι τῆς ἀδελφικῆς μονίας, 3. ὡς τὸ γινώσκειν τὰ σημεῖα τῆν πραγμάτων, ἀτινά εἰσιν αἱ ἰδέαι ἡμῶν, καὶ τὰ σημεῖα τῆν ἰδεῶν ἡμῶν, ἀτινά εἰσιν τὰ ὀνόματα, πρὸς τὸ ἐφικέσαι ἐπὶ τὴν γνώσιν, καὶ δυνάσθαι ἀνακοινεῖν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις.

Κεφ. ΙΘ'. Διαιρέσεις τῶν Ἐπισημῶν. 299
καθώς, λέγω, αὐται αἱ ἑεῖς ὁπισῆμαι πᾶμπολυ δια-
ρέρσιν ἀλλήλων, φαίνεται μοι ὅτι αὐται διαρῶσι τὸν
νοερὸν Κόσμον εἰς ἑεῖς μεγάλας. Ἐπαρχίας, πε-
εως κεχωρισμῆας ἀπ' ἀλλήλων.

Τέλος τῆ πετάρτε καὶ ἑχάτε Βιβλίας.

Α'ΝΑ-

Α' Ν Α' Λ Υ Σ Ι Σ

Τ Ο Υ

Σ Υ Γ Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ο Σ

Β Ι Β Λ Ι Ο Ν Ι' καὶ Β'.

Ψυχὴ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς
 ναὶ ὡς εἰς χάριτος ἀγραφος : Οὐδεμία ἰδέ
 ἴμφοτος, ὑπάρχει ἐν ἐκείνῃ : Οὐδεμία α
 χὴ μήτε θεωρίας μήτε πράξεως εἶναι εἰς ἐκ
 νῶν ἐγκεχαραγμένη . Πᾶσαι αἱ αὐτῆς ἰδέαι ἔρχονται
 εἰς αὐτῶν ἢ διὰ τῶν αἰδησέων ἢ διὰ τῆς σκέψεως τῆς
 ἑαυτῆς . Βιβλ. Α' καὶ Βιβλ. Β' . Κεφ. Α' .

Αἱ ἰδέαι εἰσὶ πᾶσαι ἢ ἀπλαῖ ἢ συνθετοί :

‘ Περὶ τῶν ἀπλῶν ἰδεῶν ’ :

Ἰδέα ἀπλῆ, εἶναι μία ἀτίληφτις μονοειδῆς καὶ ἀ
 μίξεως ἰδεῶν ἀσφόρητος εἶδος :

Ὁ Συγγραφεὺς, δελαμβάνει τὴν ταύτην τῆς ὑποθ
 σεως (1) .

ΠΡΩΤΟΝ, τὴν τῶν ἑσώπων κατ' ὄν αἱ ἀπλαῖ ἰδέ
 εἰσάγονται εἰς ἡμᾶς ’ :

Α'.

(1) Materia :

Α'. Εἰσὶν αἵτινες ἐκ εἰσάγονται εἰ μὴ δὲ τῶν αἰ-
 θήσεων : Ἐῖναι δὲ μιᾶς μόνης αἰδήσεως, οἷον τὰ χρώ-
 ματα δὲ τῶν ὀμμάτων, ἢ σερεότης δὲ τῆς ἀφῆς. Ἀλ-
 λὰ δὲ πλειόνων αἰδήσεων, οἷον ἐκεῖναι τῆς κινήσεως,
 τῆς ἡρεμότητος, τῆς χήματος, τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς χώρας.
 Κεφ. Β'. Γ'. Δ'. Ε'.

Β'. Εἰσὶν αἵτινες ἐκ εἰσάγονται εἰ μὴ δὲ τῆς σκέ-
 ψως πρὸς ἡμῶν αὐτῶν, οἷον ἡ ἀτίληψις καὶ τὸ θέ-
 εν. Κεφ. 5'.

Γ'. Τελωταῖον εἰσὶν, αἵτινες εἰσάγονται καὶ δὲ τῶ
 κινήματος καὶ δὲ τῆς σκέψεως, οἷον αἱ ἰδέαι ἀλγυδό-
 ς, ἡδονῆς, εἰάδος καὶ ὑπάρξεως. Ζ'.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ' Περὶ τῶν ἐξωθεν ὑποκειμένων ὅπῃ
 ἐκ προβάλλουσι '.

Α'. Διὰ τῶν πρώτων ποιότητων αὐτῶν : διαί εἰσιν ἡ
 κινήσις, ἡ ἡρεμότης, ἡ σερεότης καὶ ὁ αἰδοθεν συγχεμα-
 τισμός τῶν μερῶν ἐκείνων.

Β'. Διὰ τῶν δευτέρων αὐτῶν ποιότητων, ἡ τῶν δυνά-
 των αὐτῶν τῶ προβάλλειν ἐν ἡμῖν ἰδέας αἰδητάς : Αὐ-
 τὰ αἱ δευτέραι ποιότητες ἐκ εἰσὶν εἰ μὴ τὸ ἀποτελεσμα-
 τισμός προάξεως ἡμῖν ἀγνώσεως τῶν πρώτων ποιότητων, ἢ τῶν
 φύσεων καὶ ἀφάτων μερῶν τῶν σωμάτων. Κεφ. Η'.

ΤΡΙΤΟΝ, ' Περὶ τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς ἐπὶ ταύ-
 τας τὰ ἰδέας ' , αἵτινές εἰσι .

Α'. Ἀντιλαμβανέσθαι τῶν. Κεφ. Θ'.

Β'. Φυλάττειν αὐτάς : ἐὰν ἐκείνη κρατῆ μιᾶν ἐνώ-
 τισαν αὐτῆς δὲ τινος χρόνου, τῶτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ κα-
 λῆται θεώρησις : ἐὰν αὐτὴ ἀνακαλῆ μιᾶν ἢ τις εἶχεν ἀφα-
 ρθῆ, τῶτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ καλεῖται μνήμη. Ι'.

Γ'. Διαπονεῖσθαι ταύτας : ἐκεῖνο ὅπῃ αὐτὰ ποιεῖ δὲ
 ἄλλων ἐργασιῶν.

1. Ἐκείνη τὰς διδουκενεῖ: Ἐὰν ἀνακαλύπτῃ τὰς πλείους μικρὰς διαφορὰς αὐτῶν, τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται **Κείσις**: Ἐὰν αὕτη ἀντιλαμβάνηται τῆς κέφῳ ὁμοιοτήτων, τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται **Πνεῦμα**.

2. Ἐκείνη τὰς συγκεῖνει, ἢ τὰς πῶδαβάλλει ἀλλήλαις.

3. Ἐκείνη τὰς σωάπτει ὁμῶς, ἢ τὰς ζυγνύει: Ἐὰν ἐκείνη συζυγνύῃ εἰς μίαν μόνω πλείονας διαφορὰς εἰσὶν ἰδέας, τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται σωτιθεῖσαι μίαν ἰδέαν: Ἐὰν ἐκείνη σωάπτῃ ὁμῶς πλείονας τῶ αὐτῶ εἰσὶν ἰδέας, οἷον ἐκάτῳ ἢ διαφορίας εἰσάδας, τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται ἐκτείνειν μίαν ἰδέαν.

4. Ἐκείνη τὰς ὑποπαῖ, κτέσιν, ἐκείνη χωρίζει, παραθεῖται μίαν ἢ πλείονας ἰδέας ἰδιαζέσας singulari, ἄρῃγμα ὅπερ τὴν ποιεῖ καὶ ἄρῃγμα ὅπερ τὰς ποιεῖ καὶ διαφορῶσιν ἀλλήλων: τοιαυτῶσιν ὁμοίως μορφεύονται αἱ γενεαὶ καὶ ἰδέαι. **ΙΑ'.**

‘ Περὶ τῆς σωθέτων ἰδεῶν ’.

Ἰδέα σωθέτος, εἶναι ἰδέαι τινὲς ἀπλᾶ σωημενῶσιν εἰς εὐ μόνον παῦ, καὶ τοιαυτῶσιν εὐ, ὅπερ δύο μορφοὶ πλέον ἢ μίαν μόνω εἰκονα, μίαν μόνω πῶδαβάλλουσιν. Πᾶσαι αἱ σωθέτοι ἰδέαι ἡμῶν, ὅσον ἐκείνας τὰς ὁποίας τὰ ἔξωθεν ὑποκείμενα μᾶς παριστῶσιν, ὅσον ἐκείνας τὰς ὁποίας μορφεύω ἡμεῖς αὐτοὶ, λήγασιν ἐκείνας τῆς τροποποιήσεων, τῆς ὑποσάσεων καὶ τῆς κρίσεων.

ΠΡΩΤΟΝ, ‘ εἰς ἐκείνας τῆς τροποποιήσεων, αἱ τινὲς εἰσιν ἢ ἀπλᾶ ἢ σωθέτοι ’.

Α'. Αἱ ἀπλᾶ τροποποιήσεις εἰσὶν οἱ διαφοροὶ τροποποιήσεων εἰς μίαν ἰδέαν ἀπλῆ παριστᾶται τῷ πνεύματι. **ΙΒ'.** Αἱ ἰδέαι τῆς ἀπλῶν τροποποιήσεων μᾶς ἔρχονται.

1. Ἐἶναι δεῦρ' αἰδησῶν : τοιαῦτα εἰσιν αἱ ἔροποιήσεις τῆς χάριτος, οἷον εἰς πῆχυς, μία ὄργανα καὶ ἄλλα : Ἐκεῖναι τὸ τόπε. ΙΓ'. Ἐκεῖναι τῶν ἀειθμῶν. 5'. καὶ τέλος ἐκεῖναι τῶν χυμῶν, ὀσμῶν, καὶ ἄλλων οιοτήτων αἰδητῶν. ΙΗ'.

2. Ἄλλαι δεῦρ' τὸ ἀναλογισμὸν δεῖ ἡμῶν αὐτῶν, οἷον ἐροποιήσεις τὸ ἐνθυμήματος : Ἐὰν αὐταὶ αἱ ἔροποιήσεις ἀκολουθῶνται ὑπ' ἀληθοῦτος ἢ ἡδονῆς αἰδητῆς, καλεῖται πάθη : Ἐὰν αὐταὶ ὡσιν ἀπὸ ἀληθοῦτος ἢ ἀπὸ ἡδονῆς αἰδητῆς, καλεῖται ἀπλῶς ἔροποιήσεις τὸ ἐνθυμήματος. ΙΘ'. καὶ Κ'. Φαίνεται ὅτι χρεασεῖς γὰρ ἰδρῦν ἐνταῦθα τὴν ἰδέαν τῆς δευδοχῆς. ΙΔ'.

3. Τελούτατον εἰσιν αἱ τινες μᾶς ἔρχονται καὶ δεῦρ' τὸ ἐνθυμήματος καὶ δεῦρ' τὸ ἀναλογισμὸν, οἷον αἱ ἰδέαι τὸ χροῦ, τῆς αἰωνιότητος, τῆς ἀμεθίας, τῆς ἀπειρότητας. ΔΑ. ΚΕΑ. ΙΖ. Η. ΜΙΑ. καὶ ἐκεῖναι τῶν δυνάμεων ἐν τοῖς φεράγχοσιν. ΚΑ'.

Β'. Αἱ συνύθετοι ἔροποιήσεις, ἢ αἱ ἔνοιαι, εἰσὶν ἐκείναι τὰ ὅποια ποιεῖ τὸ πνεῦμα ἐκ τινῶν ἀπλῶν ἔσων δευφορῶν εἰδῶν, οἷον τὸ ψεῦδος, ἢ φιλία, ἢ ἀγάπη καὶ τ. Τὸ κυριώτερον κινητικόν τῆς μορφώσεως τῶν ἐνοιαῶν, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖστα εἰσὶν ἐνοιαὶ ἀπειρίας, εἶναι γὰρ σωτέμητις τὸν λόγον. ΚΒ'.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, εἰς ἐκείνας τῶν ὑποστάσεων. Ἡ' εἶναι μᾶς ὑποστάσεως ἰδίας, δεῦρ' εἶναι εἰ μὴ ἢ ἀντίθετος τῆς συναφείας (1) ἢ τῆς συνυπάρξεως δευφορῶν οιοτήτων ἀπλῶν ἐν ἐνὶ καὶ τῆς αὐτῆς τόπω. Ἐγὼ βλέπω συνυπάρχουσαν ἐν ἐνὶ καὶ τῆς αὐτῆς τόπω τοιαύτης οιοτήτης, τοιαύτου χῆμα, τοιαύτης ἐκτασιν καὶ τὴν δύ-

ναμιν

ναμιν τῷ ἀνεγείρειν ἐν ἐμοὶ τοιαύτας ἢ τοιαύτας ἰδέας αἰδητάς : τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ἐγὼ καλῶ σῶμα : Ἐγὼ βλέπω γὰρ συσυπάρχωσιν αἱ δυνάμεις τῷ αὐτὸ λαμβάνεσθαι, τῷ ἐκλέγειν, τῷ ἐλδουθερίας, τῷ κινεῖν καὶ τῷ ἐργάζεσθαι, τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ἐγὼ καλῶ Πνεῦμα : Τὸ ὑπόσρωμα ἢ ὑποσήμεγμα πασῶν τέπων τῶν ποιότητων ἐν τῷ σώματι, καὶ πασῶν τέπων τῶν δυνάμεων ἐν τῷ πνεύματι, μᾶς εἶναι ὁλοτελῶς ἄγνωστον ΚΓ'.

ΤΡΙΤΟΝ, ' εἰς ἐκείνας τῶν χέσεων '. Ἀποκτῶμεν ταύτας τὰς ἰδέας ἰδρύοντες δύο ἰδέας ἢ ἀπλᾶς ἢ συσθεῖς τὴν μίαν πλησίον τῆς ἑτέρας χωρὶς γὰρ τὰς συνάπτωμεν ὁμῶς, καὶ ἐπιβάλλοντες τὰς ὀφεις τῇ μιᾷ καὶ τῇ ἑτέρα (1), γὰρ βλέπωμεν τὰς αὐτῶν ἐξαρτήσεις ἀνεξαρτησίας ἀπλήτων, ἢ ἐκεῖνο ὅπῃ συμπίπτει τῷ αὐτῷ, τῷ αὐτῶν δισμός ἢ τὰς αὐτῶν ἀντιτάξεις. Τὰ κυριώτερα ὑποκείμενα χέσεως εἰσι.

Α'. Τὰ μεγέθη τῷ χόνε καὶ τῷ χάρας, καὶ τῷ πῶν διαφορῶν βαθμῶν ἰχῦος ἐν τοῖς πράγμασι.

Β'. Ἡ αἰτία καὶ τὸ ὁλοτέλεσμα. Κς'.

Γ'. Ἡ ταυτότης καὶ ἡ διαφορότης. Ἡ ταυτότης τῶν πραγμάτων ποικίλλεται, καὶ τὴν διαφορότητα τῶν συσθεῶν αὐτῶν : ὡσαύτ. χέειν : Ἡ ταυτότης ἐνὸς σώματος ἑαχίος, συνίσταται ὡσαύτ. τὴν ὡσαυτενομήνῃ ὑπαρξίν (2) τῶν ἰδίων αὐτῶν μερῶν : Ἐκείνη τῶν φυτικῶν καὶ τῶν ζώων συνίσταται ὡσαύτ. τὴν ὡσαυτενομήνῃ ζωῆς αὐτῶν (3). Ἡ ζωὴ τῶν φυτικῶν, εἶναι ὅταν ταῦτα ἐξασώζωσι τὸν ὄργανισμόν, ἀναγκαῖον πρὸς τὸ προβάλλειν

(1) Gettando gli occhi dall'una all'altra.

(2) Nell'esistenza continuata.

(3) Nella lor vita continuata.

λειν φύλλα καὶ ὀπώραν : Ἡ ζῶη τῶ Ζώων , εἶναι ὅτιω
 ταῦτα ἔχασώζωσι τὸν αὐτὸν ὀργανισμόν , μὲ τὰς αὐτὰς
 δυνάμεις τῶ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τῶ ἐργάζεσθαι . Φαίνε-
 ται ἡ ταυτότης τῶ αὐτῶ προσώπῃ νὰ σιωπῶσται ὡδὲ
 τὴν ἐν τῇ ψυχῇ αἰθροσιν τῶ ἐχρησῶσαι τοιαύτας ἰδέας ,
 τοιαύτας δυνάμεις , καὶ τῶ πεπραχῶσαι τοιαύτας πρά-
 ξεις . ΚΖ'.

Δ'. Αἱ ἡθικαὶ χέσεις , ἰδέαι αἰτινες μᾶς ἔρχονται
 εἰς τῆς ἀναγωγῆς (1) τῶ πράξεων ἡμῶν εἰς ἀφόρες
 νόμους ὅπῃ μᾶς ὑποχρεῶσιν , οἱ ὁποῖοί εἰσι . 1. οἱ νό-
 μοι ὡδὲ τῶ ὁποῖα πράγματος θέλουμὲν ἀλλάξῃ , 2. οἱ
 νόμοι οἱ πολιτικοί , 3. οἱ νόμοι οἱ θεῖοι ἡμῖν πεφανε-
 ρωμῶροι ἢ ἐκ τῶ νόμου τῆς φύσεως , ἢ ἐκ τῆς ἀποκαλύ-
 φσεως . ΚΗ'.

Ε'. Αἱ ἰδέαι ἡμῶν ἐκείναι αὐταί . Ε'ὰν ἀναφέρωνται
 πρὸς τὴν ἀγγλῆν αὐτῶ ὅπῃ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκείνων ,
 αὐταί εἰσι σαφεῖς καὶ ἀσαφεῖς , ἀκρινεῖς καὶ συγκεχυμέ-
 ναι . ΚΘ'. Ε'ὰν ἀναφέρωνται πρὸς τὰ πράγματα τῶ
 ἰσποῖων αὐταὶ ὑποτίθενται ὡδὲστικαί , αὐταί εἰσι .

1. πραγματικαὶ ἢ χιμαιρικαί . Λ'.
2. Ἐντελεῖς ἢ ἀτελεῖς . ΛΑ'.
3. Ἀληθεῖς ἢ ψεῦδεῖς . ΛΒ'.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

' Περὶ τῆς Διαλέκτε '.

Δεὸ ἦρκει, ὁ ἀνθρώπος ἀφωρισμῶς νὰ ζῆ ἐν κοινότητι πρὸς ἐκείνας τὰ εἶδη αὐτὰ νὰ ἔχον ἰδέας ἐν ἑαυτῷ: αὐταὶ ἐν ἐκείνῳ εἰσὶ πᾶσαι ἀόρατοι: Ἡ ἀναγκαιὸν, ἐκεῖνος νὰ ἐδύατο νὰ τὰς ἀνακοινοῖ. Τώρα, ἐκ πάντων τῶν μέσων τῶν δυνατῶν, εἶχε ὑπῆρχον ἐδὲν ὀπτιμειότερον πρὸς τὸ, ἢ ἡ διάλεκτος, ἢ ὅποια σωίζεται ὡς τὸ φανερὸν ἐκείνῳ μὲ τὸν ὅποιον ὀμιλεῖ τις, τὰς ἰδέας ὅπῃ ἐκεῖνος ἔχει ἐν τῷ πνεύματι δι' ἡχῶν ἐνάνθρωπον ἔξεπίτηδες ἀφωρισμῶν νὰ τὰς παρελαῶσι.

Α. Β. Πρὸς τὸ πραγματοῦσθαι δὲ ταύτης τῆς φυσικῆς διαλέκτε, ὀμιλεῖται.

ΠΡΩΤΟΝ, ὡς τῆς σημασίας τῶν ὀνομάτων ὅπῃ ἐκφέρουσιν ἰδίας ἀνεξαρτήτως.

Α'. Τὰ ὀνόματα ἰδιῶν ἀπλῶν, δεὸ ἐκφέρουσιν εἰ μὴ τὰς ἀντιλήψεις τὰς ὁποίας τὰ ἔξωθεν ὑποκείμενα ἀνῆλθον ἐν ἡμῖν. Ταῦτά εἰσι τὰ μόνα τὰ ὅποια ἡμεῖς δεὸ χρεωσθῆμεν νὰ ὀρίζωμεν. Δ'.

Β'. Τὰ ὀνόματα ἐννοιῶν, δεὸ ἐκφέρουσιν εἰ μὴ μίαν συναρμογὴν (1) τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα ἐποίησεν ἐν τῶν ἰδεῶν. Ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ ἐννοιαὶ δεὸ ἔχουσιν ἐδεμίαν ὑπαρξιν ἔξω ἡμῶν, μόνα τὰ τῶν ὀνομάτων δεύουσιν ἐν ἀσφαλεῖ τῶν ἐκείνων ὑπαρξιν. Εἰς ἕνα ὅπῃ αὐτὸ ὄνομα μιᾶς ἐννοίας, ἢ καθόλου, αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν

ἀπε-

(1) Lega, unione.

ἀπειρασμῶν ἰδῶν ἡμῶν, πασῶν μεμορφωμῶν μόνον
 εἰς τὸ σωτέμεν τὸν λόγον, σωτέβαινε νὰ ἀπόλλωται,
 αὐτῆ ἢ ἐνόια, αὐταὶ αἱ ἰδέαι ἠΐδιον προσέτι ἀπόλων-
 ται. Ε΄.

Γ΄. Τὰ ἐνόματα τῶν ὑποστάσεων δὲν ἐκφέρουσιν εἰ μὴ
 τὴν συνύπαρξιν ἀεισμῶν ποιότητων ἐν εὐνί κὶ τῷ αὐ-
 τῷ τόπῳ. Θέλεις καλῆ ἀὐτῷ ἀρέσκη, ταύτης τὰς
 ποιότητας τὰς συνυμμῶνας κὶ συνυπαρχέσας, μὲ τὸ ὄνο-
 μα ἑσίας: ἀλλ' αὐταὶ ἔτι εἰσὶν εἰ μὴ μία ἑστία κατ'
 ἰδέαν ἢ φαντασίαν: ἐπειδὴ ἡ ἑστία ἢ κτ' ἀρχῆμα, τῆς
 ἐποίας αὐταὶ ἔξαρτῶνται καὶ ἐκ τῆς ὁποίας βλύζουσι,
 μιᾶς εἶναι ὁλοτελῶς ἀγνωστος, κὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκφέ-
 ρηται δι' ἑδενὸς ὀνόματος. Σ΄.

Δ΄. Τὰ ἡθικά ὀνόματα δὲν ἐκφέρουσιν εἰ μὴ τὰ γέ-
 νη ἢ τὰ εἶδη τῶν πραγμάτων, τῶν ἰδέων ὁμοιάτους
 ὑποθετικῆς μεταξὺ πλείονων ὑποκειμένων τὰ ὁποία
 φαίνονται νὰ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ποιότητας. Ὁ ὅρος εἰ-
 δος, κὶ ὁ ὅρος ἰδέας ἀπειρασμῆς ἢ ἰδέας παρεξώσης
 τῆς ἑσίας μιᾶς ἰδέας μεμορφωμῆς παρ' ἡμῶν, λαμβά-
 νεται ἐν τῷ τῷ φιλοπονήματι ἐν εὐνί δὲτέρῳ νοήματι,
 πὸ ὁποῖον φαίνεται ἴδιον (1). Κατὰ τὸν Κύριον ' Λό-
 κιον ' πᾶσα ἰδέα ἰδέα (2), εἴτ' ἐν ὑποστάσεως,
 εἴτε ποιότητος ἀπλῆς, εἴτε ἐνόιας, καθιστᾷ εὐ εἶδος
 ἔξαρτημῶν: 1. Καθότι τὸ πνεῦμα δύναται νὰ ὑπο-
 θέτη, καὶ πρῶντι ὑποθέτει ἐνάς, αἱ τινες ἔχουσι τὴν
 αὐτὴν ἑστίαν, καὶ αἱ τινες εἰσὶν ἢ ἀκολούθως θέλουσι
 ἡδαι τῷ αὐτῷ εἶδος: 2. Καθότι τὸ πνεῦμα δὲν δύνα-
 ται νὰ παρεξῶ ἑαυτῷ μίαν ἰδέαν ὁμοιάζουσαν μιᾷ πρῶ-
 τῆ, χωρὶς νὰ μορφοῖ τὴν ἑστίαν ταύτης τῆς πρῶτης
 ἰδέας,

(1) Particolare. — (2) Singolare.

ιδέας, καὶ εἶναι ἀδυάτον νὰ ἔχη τὴν ἰδέαν μιᾶς ἐσίας, χωρὶς νὰ ἔχη τὴν ἰδέαν εἰδὸς ἐίδος πραγμάτων. Ἰδὲ τὸ Γ'. κεφάλαιον, καὶ μάλιστα τὴν ἀρχὴν τῶν ε'. κεφαλαίων, καὶ Βιβλ. Δ'. Κεφ. ε'.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, 'ὅτι τῶν ὀνομάτων τὰ ὁποῖα ἐκφέρουσι τὸν εἶσμον ἢ τὴν ἀντίταξιν ὅπως τὸ πνεῦμα θέτει μεταξύ τῶν ιδεῶν αὐτῶν, ταῦτά εἰσι.

Α'. Οἱ ὅροι καταφατικοὶ καὶ ἀποφατικοί.

Β'. Οἱ ὅροι οἱ ἀπεσπασμῶν ἢ ἐσιαστικοί, οἱ τινες σημειῶσι μίαν ἰδέαν ἀνέξερητον, οἷον ἐκεῖνοι δικαιουσύνης, ἰσότητος καὶ τ. Οἱ ἄλλοι οἱ συμπεπηγότες ἢ ἐπίθετοι, οἱ τινες σημειῶσιν ὅτι ἡ αὐτῶν ἰδέα συσπάρχει ἀναγκαίως μὲν μίαν ἰδέαν ἀπεσπασμῶν ἢ ἀνέξερητον, οἷον δίκαιος, ἴσος καὶ ἄλλα.

Γ'. Τὰ μόρια ἅτινα σημειῶσι τὰς διαφορὰς ἐκθέσεις πνεύματος, καὶ τὴν τάξιν μὲν τὴν ὁποῖαν συνδέονται πάντα τὰ μέρη εἰδὸς διτάκτε καὶ σωειρομῶν (1) λόγῳ ἢ μιᾶς διηγήσεως ὁλοκλήρως. Ζ'. Η'.

ΤΡΙΤΟΝ, 'Περὶ τῆς ἀτελείας τῆς ἐκθέσεως, ἢ ὅτι τῶν ιδεῶν ἀσαφῶν καὶ συγκεχυμῶν αἰτίνες προσάπτονται τοῖς ὀνόμασι'. ☉.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ, 'Περὶ τῆς καταχρήσεως ἧτις γίνεται τῆς ἐκθέσεως, καὶ ὅτι τῶν ταύτης θεραπειῶν. Ι'. ΙΑ'.

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ΄.

‘ Περὶ τῆς Γνώσεως ’.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἄλλω ὕλῳ ᾧς ἰδίᾳ φιλοπονεῖται ὅπως ἐξίκηται πρὸς τὴν γνῶσιν, εἰ μὴ τὰς ἰδίᾳ αὐτῆς ιδέας. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τὰ γινώσκητις δὲν εἶναι εἰ μὴ τὰ ἀντιλαμβάνηται τῶν ἐξαρτήσεων, τῶν ἀναφορῶν, τῶν συδέσμων, ἢ τῶν ἀντιτάξεων καὶ τῶν ἀσυμβατοτήτων μεταξὺ δύο ἢ πλείονων ιδεῶν. Οὐ μὲν γὰρ.

ΠΡΩΤΟΝ, ‘ Περὶ τῶν τριῶν διαφορῶν ἔσων διατῶν ὁποῖων ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμεθα τῶν ἀναφορῶν καὶ τῶν συδέσμων, καὶ τῶν ἀντιτάξεων ἢ ἀσυμβατοτήτων μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ιδεῶν, οἷτις εἰσὶν, 1. δι’ ἀπλῆς ὄψεως, 2. δι’ ὑποδείξεως, 3. δι’ αἰδήματος. Β΄.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, Περὶ τῶν ὑποκειμένων τῶν γνώσεων ἡμῶν, τὰ ὁποῖα εἰσὶν.

Α΄. Ἀντίληψις τῆς ταυτότητος ἢ τῆς διαφορότητος τῶν ιδεῶν ἡμῶν: Αὕτη ἡ γνῶσις εἶναι πᾶσα διὰ τῆς ἀπλῆς ὄψεως.

Β΄. Ἀντίληψις τῶν ἐξαρτήσεων ἢ τῶν ἀναφορῶν ὅπως πᾶρξαι μεταξὺ ἐκείνων: Αὕτη ἡ γνῶσις μᾶς ἔρχεται καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς ὄψεως, καὶ διὰ τῆς ὑποδείξεως καὶ διὰ τῆς αἰδήματος.

Γ. Ἀντίληψις τῶν συδέσμων, δηλαδὴ τῆς συσχετικῆς ἢ τῆς ἀσυμβατότητος τῶν ποιοτήτων τῶν ὁποῖᾳς κείναι παρεῶσιν: Αὕτη ἡ γνῶσις δὲν ἔχει σχεδὸν ὑποκείμενον εἰ μὴ τὰς ὑποθέσεις: ἀλλ’ ἐπειδὴ ἡ τῶν πραγματικῆς εἰς μᾶς εἶναι ἄγνωστος, καὶ πρὸς ταῦτα

Saggio Lock.

V 3

ἡμεῖς

ἡμεῖς δὲν γνώσκοντες τὰς ἀναγκαῖας συωαρτήσεις καὶ τὰς ἀσυμβατότητας εἰ μὴ μεταξὺ ὀλιγίστων καὶ ἐκείνων ποιότητων, ἢ γνώσις ἡμῶν καὶ τὰτε τὸ ἀρθεῖν, μὰς ἐρχεται χεῖδόν πάσα ὀλόκληρος διὰ τὸ αἰδύματός.

Δ. Αἰτίληψις τῆς πραγματικῆς ὑπάρξεως τῆς πραγμάτων τὰ ὁποῖα αὐταὶ παρισῶσι. Α. Γ. Ζ.

Αὕτη ἢ γνώσις εἶναι.

1. Ἀπλῆς ὄψεως ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἡμῶν ὑπάρξεως. (α).

2. Ἀποδείξεως ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως τὸ Θεῶ. Ι.

3. Αἰδύματος ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως τῆς πραγμάτων τῶν ἔξω ἡμῶν. ΙΑ,

ΤΡΙΤΟΝ, Περὶ τῆς ἐκτίσεως τῆς γνώσεων ἡμῶν: Αὐταὶ δὲν ἡμποροῦσι νὰ διατείνωσι πέρα τῆς ἀντιλήψεως ἀναφορᾶς τιμὸς μεταξὺ ἐρίων τῶν ἰδεῶν ἡμῶν. Β. Γ.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ, Περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς γνώσεων ἡμῶν. Ἡ ἀλήθεια, σωρίζεται καὶ τὸ βλέπειν τὰς ἀναφορὰς ἢ τὰς ἀντιτάξεις τῶν ἐνδοτέρων ἰδεῶν αὐτῶ, καὶ καὶ τὸ εἶναι ἐληλεγμένον ὅτι ἢ ὑπάρξις τῶν πραγμάτων ἀναλογεῖ μὴ τοιαύτη ἐνδοτέρα ὄψει. Ἄρα ὁ γνώσκων τὴν ἀλήθειαν ἔχει μίαν διπλὴν βεβαιότητα: βεβαιότητα γνώσεως, ἥτις δὲν εἶναι εἰ μὴ βλέπειν τὰς συωαρτήσεις τῶν ἐνδοτέρων ἰδεῶν αὐτῶ: καὶ βεβαιότητα πραγματικότητος, ἥτις εἶναι νὰ βλέπηται ὅτι τὰ πράγματα τὰ ἔξω ἡμῶν ἔχουσι πρῶντε τὰς συωαρτήσεις τὰς ὁποῖας ἐν ἐκείνοις ὑποτίθουσι αἱ ἐνδοτέρω ἰδέαι ἡμῶν.

Τάτε περὶ τούτου, ἡμεῖς ἔχομεν βεβαιότητα γνώσεως καὶ πραγματικότητος,

Α. Περὶ ἐκάστης ἰδέας ἀπλῆς: Αὕτη μὰς παρισῶ ἐπιπλῶς τὸ αὐτῆς ἀρχέτυπον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὰ ἴσοτελέα.

τελείσματα τὰ ὁποῖα τὰ ἔξωθεν ὑποκείμενα ἠμποροῦσι
να προβάλλωσιν ἐν ἡμῖν.

Β. Περὶ ἐκάστης ἐννοίας: Ἡμεῖς αὐτοὶ τὰς ἐμορφώσαμεν: Ἄρα ἡμεῖς τελείως γινώσκουμεν καὶ τὴν ἐκείνων εἴσιν καὶ τὸ ἀρχέτυπον.

Γ. Περὶ ἐκάστης ὑποστάσεως, ὅταν ἡ ἰδέα ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ἐκείνης δεῦν φεμκλήν εἰ μὴ τὰς ἰδέας τῆς ποιότητων τὰς ὁποίας βλέπομεν. να συυπάρχωσιν ἐν αὐτῇ.

Ὡς πρὸς τὰς χηικὰς ἡμῶν γνώσεις, ἢ πρὸς τὰς εἰδῶν τῆς πραγμάτων, εἰδῶν, τὰ ὁποῖα δεῦν ἔχασιν ὑπαρξιν εἰ μὴ ἐν ταῖς ἐνδοτέρω ἰδέαις ἡμῶν: Ἡμεῖς ἔχομεν βεβαιότητα γνώσεως καὶ πραγματικότητος,

Α. Περὶ παντὸς εἶδος μιᾶς ποιότητος ἀπλῆς, οἷα εἰ μὴ ἡ λολκότης ἐν τῇ χροῖ. Ἡμεῖς ἐσμὲν βέβαιοι, ὅτι ἡ χροῖ θέλει αἰωνίως ἀνεγείρη, καὶ ἐν ἡμῖν καὶ ἐν πᾶσιν ἐκείνοις ὅπερ θέλωσιν ἔχη τὰ αὐτὰ ὄργανα ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν ὅπῃ τε παρόντος, τὴν ἀντίληψιν τῆς αὐτῆς λολκότης ἀκείβως.

Β. Περὶ παντὸς εἶδος μιᾶς ἐννοίας, οἷα εἰ μὴ ὁ φόβος τῶ Θεοῦ. Ἡμεῖς γινώσκουμεν τὰς ἰδέας ἰδέας καὶ ἐπομέτως τὴν εἴσιν ταύτης τῆς ἐννοίας: καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι πάντες ἐκείνοι ὅπερ θέλωσι τὰς ἰξδύρη ὡς ἡμεῖς, θέλωσιν ἔχη πάντες τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἐκείνων ὡσπερ ἡμεῖς. Ἄρα πᾶσα γνώσις πρὸς ἐκάστη εἶδος ἐννοίας θέλει ἦθαι πάντοτε μία ἀλήθεια καθολικὴ, ἀμετάβλητος καὶ αἰώνιος.

Γ. Ὡς πρὸς τὰ εἶδη τῶ Ὑποστάσεων, ἡμεῖς δεῦν ἔχομεν ἐδ-μία βεβαιότητα τῆς ἐκείνων πραγματικότητος: διότι ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν τὴν πραγματικὴν εἴσιν. Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι ἡμεῖς φανταζόμεθα μίαν εἴσιν ἐκείνων καὶ ὅτι ἡμεῖς μορφοῦμεν πρὸς τῶν προτάσεις καὶ

βολικὰς καὶ κατὰ τὸν ἀκριβῆ λόγον (1). Ἀλλ' ὁμοίαι προτάσεις εἰσὶν ἐσιῶν φαντασιωδῶν εἶον, Πᾶν χρυσίου εἶναι πικτόν, χυτὸν, ἐλατὸν ἢ τῆς σφύρας, δεῦν παρέρχουσι ἐλεγχον τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς πραγματικῆς ἐσσίας τῶν πραγμάτων, πλέον ἢ αὕτη, ὁ Κρόταυρος εἶναι ἐν ζῶον τετραπόδον. Δ'. Ε'. ζ'. ΙΑ'. Ἄρα πᾶσαι αἱ καθολικαὶ προτάσεις εἰσὶν ὑποθέσεων, εἰσὶν ἀπασαι, ἢ παιγνιώδεις καὶ φλύαροι Η', ἢ ἀπλῶς ταυτικά, ἢ ἀπλοῦς ὡς αὐταὶ αἱ δύο καὶ ἄλλαι ὁμοίαι. Ἐκείνο ὅπῃ εἶναι, εἶναι: Τὸ ὅλον εἶναι μείζον τῶ μέρους αὐτῆ. Ζ'. Τοιαῦται προτάσεις, εἰ καὶ καλεῖνται Ἀξιώματα ὀλίγον χρησιμώσιν εἰς τὸ ἀυξάνειν τὰς ἡμετέρας γνώσεις. Ζ'. ΙΒ'.

ΠΕΜΠΤΟΝ, ' Περὶ τῆς δόξης '. Ἡ δόξα εἶναι τὰ συγκατατιθῆναι τις ἐκείνῳ τὸ ὅποιον εἶναι πιθανόν. Ἡ πιθανότης εἶναι τὰ ὑποθέτη τοιαύτας σωμαρπίσεις ἢ τοιαύτας ἀσυμβατότητας μεταξύ τοιαύτων ἢ τοιαύτων ἰδεῶν, ἐκ ἐκ μιᾶς γνώσεως ἢ ἀπλῆς ὀφείας, ἢ ἀποδείξεως: δεῦν εἶναι δυνατόν τὰ ἔχρητις τοιαύτω γνώσιν: ἀλλὰ κατότι ἰξόρει εἰς ἰδίας αὐτῆ πείρας καὶ ἐκ πείρας ἄλλων, ὅτι αὐταὶ αἱ ἰδέαι ἔχουσιν ὡς ὅτι τὸ πλείστον τὰς σωμαρπίσεις ἢ τὰς ἀσυμβατότητας αἰτίαι ὑποτίθενται ἐν αὐταῖς. Οὕτως ἐδεμία γνώσις ἀποδείξει μὴ εἶναι τῶν ἐνδοτέρω συστάσεων μιᾶς τοιαύτης φοφῆς, καὶ ἐνός τοιαύτου ζώου, δεῦν πείθει ὅτι αὕτη ἢ φοφή θέλει παύσῃ τὴν ἐκείνη πείρω: Τέτο δεῦν γινώσκεται εἰ μὴ ἐκ τῆς πείρας. Πᾶσαι αἱ ἡμέτεραι γνώσεις εἰσὶν τῶν ὑποθέσεων, ἐκ εἰσὶ πᾶσαι εἰ μὴ πιθαναί. Ἐπειδὴ ἐκείναι ἐκ εἰσὶ πᾶσαι τεθεμελιωμένα

(1) E ragione.

ἢ μὴ ὅπι τῇ ἀναλογίᾳ, ἢ ἐπ' ἐκείνῳ ὅπῃ εἶναι πιθανόν, ὅτι αἱ αὐταὶ ποιότητες καὶ αἱ δυνάμεις ὅπῃ βλέπονται ἐν ἐνὶ τοιαύτῳ ὑποκειμένῳ, θέλωσιν δέϊσκωνται ἢ πείτα ἐν τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ, ἢ ἐν ἄλλοις ὑποκειμένοις, τὰ ὅποια ὑποτίθενται ὅτι θέλωσιν ὁμοιάζει. Ἦ γὰρ ἄρχῃσι δύο κρῖνοι γνώσεων πιθανῶν:

A. Ὁ πρῶτος, ὅταν γινώσκῃς ἐκ τῆς αὐτῆς πείρας ἢ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς ὀξυατηρήσεων.

B. Ὁ δεύτερος, ὅταν γινώσκῃ ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν ἄλλων.

Ἐν ταῖς πιθαναῖς γνώσεσιν, εἶναι εἰς μέγας ἀεὶ θρῆμος βαθμῶν μέσων ὅξ ἐκείνῃ ὅπῃ μάλις α συωγ γίξει τῷ βεβαίῳ ἕως εἰς τὸ ἀπίθανον. **ΙΔ'. ΙΕ'. ΙΖ'.**

Ε' ΚΤΟΝ, ' Περὶ τῶ λόγου καὶ τῆς πλῆθους '.
Ο' λόγος εἶναι ἢ δυνάμις διὰ τῆς ὁποίας ἡμεῖς ζητῶμεν καὶ ἀνακαλύπτουμε τὰς συωρήσεις καὶ τὰς ἀσυμβατότητας πραγματικὰς, ἢ πιθανὰς, μεταξὺ τῶν ἰδίων ἡμῶν. **Β'. καὶ ΙΖ'.**

Νὰ ἔχη τις ἰδέας ἀπλᾶς καὶ νὰ τὰς συωπῇ καὶ τὴν ὄψιν τῶν ὀξυατηρήσεων αὐτῶν, ἢ τῶν συωρήσεων αὐτῶν πραγματικῶν ἢ πιθανῶν, τὸτο εἶναι νὰ ἔχη νῦν καὶ φρεσίας ἢ νὰ διαλογίζηται καὶ λόγον (1). **Βιβλ. Β'. ΔΓ'. καὶ Βιβλ. Δ'. Β'. καὶ ΙΖ'.**

Νὰ ἔχη ἰδέας ἀπλᾶς, καὶ νὰ εἶναι ἐςερμηδῆος τῶν δυνάμεων ἀναγκαίων πρὸς τὸ ἀναζητεῖν καὶ ἀνακαλύπτειν τὰς ἐκείνων ὀξυατηρήσεις πραγματικὰς ἢ πιθανὰς, τὸτο εἶναι ἀδρανεῖα πνδύματος. **Βιβλ. Β'. ΙΑ'.**

Ἐὰν ἀμελεῖ τις νὰ ἀναζητῇ τὰς ἐκείνων ὀξυατηρήσεις,

εἰ

(1) Aver buon senso, o ragionar giusto.

ἢ καὶ ἔχει πάσας τὰς δυνάμεις ἀναγκάως πρὸς τὸ χωρεῖν ἐν ταύτῃ τῇ ἐξέτασει, τὸτο εἶναι ἄγνοια κατακλιπεία. Βιβλ. Δ'. Κ'.

Τελόταϊον εἰς ἀναμιγνύητις ἀσύμβατα, τὸτο εἶναι φρενοβλάβεια (2). Βιβλ. Β'. ΙΑ'.

Εἰς ἀναμιγνύη ἀνεξάρτητα, τὸτο εἶναι φαντασιῶδες. Βιβλ. Β'. ΛΓ'.

Οὗτος ὁ ἄτοπος δεσμός ἰδεῶν εἶναι ὁ κριτὸς πάντων τῶν ἀμαρτημάτων. Βιβλ. Β'. ΛΓ'. καὶ Βιβλ. Δ'. ΙΗ'.

Τέλος τῆς Ἀναλύσεως τῆ Συγγραμματος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

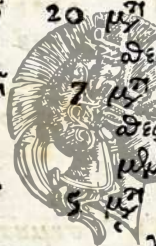
ΣΦΑ'Λ.

Σ Φ Α Λ Μ Α Τ Α .

Σελίδι	5	γραμμῆ	4	‘ αὐτῆ: ἢ ὕλη ’ Σβῦσαι τὰς σιγμάς.
Σελίδι	16	γραμμῆ	17	‘ ὅταν ἐκείνοι ὅπῃ ἔπος ὁμι- λῶσι δὴ φαντάζονται ’ με- τάλλαξον ἔπος: ‘ ἐκτὸς εἰ- μὴ ἐκείνοι ὅπῃ ἔπος ὁμιλῶ- σι φαντάζονται ’
Σελίδι	33	γραμμῆ	15	‘ ὀπνιέζον ’ διόρθωσαι ‘ ὀπνι- ζον ’
Σελίδι	38	γραμμῆ	14	‘ ἔλαβα ’ διόρθω ‘ ἔλασσε ’
Σελίδι	48			ἐν τῇ ὑποσημειώσει ‘ Συμ- μόρφωσαι ’ διόρθωσαι ‘ Συμ- μόρφωσις ’
Σελίδι	65			ἐν τῇ ἑξάτῃ γραμμῇ ἐναρ- γός ’ διόρθωσαι ‘ ἐναργές ’
Σελίδι	67	γραμμῆ	11	‘ σημασίαι ’ πρόδες ‘ ἕξ- φοροι ’
Σελίδι	76	γραμμῆ	6	‘ ἐνδυμημάτων ’ πρόδες ‘ ἢ τῆ ἡμετέρων αἰδημάτων ’
Σελίδι	81	γραμμῆ	8	‘ ἀνδμιάς ’ πρόδες ‘ ὁμοίας ’
Σελίδι	85	γραμμῆ	7	‘ ἔπος ’ διόρθωσαι ‘ πῶσα- πλησιῶς ὡσπερ ’
Σελίδι	88	γραμμῆ	23	‘ ζηπίσει ’ διόρθωσαι ‘ ἀνα- ζηπίσει ’
Σελίδι	89	γραμμῆ	18	μῆ τὸ ‘ ὁ αὐτὸς ὁδοιπόρος ’ πρόδες ‘ ὅσις προσανατίθε- ται ἐνὶ ὁδηγῷ ἀσφαλεῖ: ’ Πράττειν μῆ μίαν ἀκρεβῆ ἔρου-

Σελίδι 92	γραμμῆ	16	ἑρόναι, τῆτο εἶναι ὁ αὐτὸς ὀδοιπόρος
Σελίδι 104	γραμμῆ	22	πάχει πάντοτε βλάββλυ δίορθωσαι πάντοτε μειο νεκτεῖ
Σελίδι 109	γραμμῆ	3	ἐκ τῆδ' ἰδεῶν, τῆδ' ἐργασίων Σβῦσαι τὴν ἀποδρασολίω
Σελίδι 137			ἐδεμίαν πρόθεσις ὑπόστασιν.
Σελίδι 143	γραμμῆ	20	πρὸ τῆς ἐχάτης γραμμῆς μὲν τὸ 'Κενταύρα' πρόθεσις 3
Σελίδι 156	γραμμῆ	7	μὲν τὸ 'ἀκοινωνήτας' πρόθεσις 'ἀλλ'
Σελίδι 174	γραμμῆ	5	μὲν τὸ 'σημασίας' πρόθεσις καὶ ἐστίασε αὐτικεῖ μῦθας
Σελίδι 179	γραμμῆ	1	μὲν τὸ 'ὄφεις' πρόθεσις χιλιάκις ἢ μυριάκις
Σελίδι 186			μὲν τὸ 'φυλάττη' πρόθεσις καὶ πρὸ τῆς ἐχάτης γραμμῆς
Σελίδι 190	γραμμῆ	II	'παντὶ τῷ κόσμῳ' δίορθωσαι πάντος τῷ κόσμῳ
Σελίδι 204	γραμμῆ	6	μὲν τὸ 'ὀμιλεσι' πρόθεσις 'ὀμῆ' καὶ μετρεῖται, πρόθεσις καὶ δογματίζεται decide

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000019965

